

ព្រះ
ច្បាប់ប្រជុំកបាលី

និង

សេចក្តីប្រែប្រាស់ខ្មែរ

អភិធម្មប្រជុំក

បដ្ឋាន ឥដ្ឋភាគ

៩៩

ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ ភ្នំពេញ

គ.ស ២៥១០

ឯកសារគម្ពីរព្រះទ័ត្របិដកស្កាននេះ
ត្រូវបានថតចេញពី ច្បាប់គម្ពីរព្រះទ័ត្របិដកជប៉ុន ។

ឯកសារគម្ពីរព្រះទ័ត្របិដកនេះ ចាប់ពីភាគ៥១ ដល់ ភាគ១១០
ត្រូវបានរៀបចំឡើងដោយ គេហទំព័រ៥០០០ឆ្នាំ ឬជា
ចំពោះព្រះពុទ្ធសាសនា សម្រាប់ជាធម្មទាន ។

ផ្តល់សេចក្តីរំលឹកគម្ពីរព្រះទ័ត្របិដកសម្រាប់ការងារ
ដោយ ឧបាសិកា កាំង ហ៊ុចទីណា ។

គ្រប់គ្រងឯកសារ (ទូទៅ និងផ្នែកបច្ចេកទេស)
ដោយ ឧបាសក ស្រុង-ចាន់ណា ។

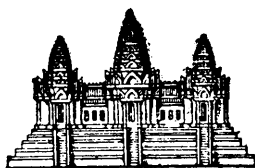
ត្រួតពិនិត្យឡើងវិញ
ដោយ ចន-ស្រីស្រស់ ។

ថតស្តានដោយ
ប្អូនប្រុស ម៉ាន់ សារ៉េត

ក្រោមការឧបត្ថម្ភយ៉ាងទឹកក្រវែលអំពី៖

- ឧបាសិកា កាំង ព្រិចទ័ណ (ភ្នំពេញ)
- ឧបាសក ជុត លីស្រុង និង ឧបាសិកា លី សុខា ព្រមទាំងបុត្រ (ភ្នំពេញ)
- ឧបាសក សរ ចន និង ឧបាសិកា អ៊ូច សាវ័ង្ស ព្រមទាំងបុត្រ (បាត់ដំបង)
- ឧបាសក ជា ស៊ីវត្តានា និង ឧបាសិកា យុន សុនីម៉ា ព្រមទាំងបុត្រី ជា សុមេធាធីតា (ស.វ.អ)
- លោក ជីម-ជា និង លោកស្រី រតនី ស្រីមុំ (ភ្នំពេញ)
- ឧបាសក ទីផង យឿន (កូន)
- លោក ស៊ុក ចាន់សេនី (បន្ទាយមានជ័យ)
- ឧបាសិកា យ៉ា រ៉ាវី (បន្ទាយមានជ័យ)
- ប្អូនស្រី យ៉ា សុភ័ក្ត្រៈ (បន្ទាយមានជ័យ)
- ឧបាសិកា កោ សេង (ភ្នំពេញ)
- លោកស្រី ប៉ាន សុគន្ធានីន និង ស្វាមី ព្រមទាំងបុត្រ (ភ្នំពេញ)
- ឧបាសក ស្រុង ចាន់ណា និង ឧបាសិកា ចន ស្រីស្រស់ ព្រមទាំងបុត្រ ចាន់ណា សុធានីនាដ, ចាន់ណា សុធានីនាធី (ភ្នំពេញ)
- លោកស្រី ស្រុង ចាន់រស្មី និង ស្វាមី ព្រមទាំងបុត្រ (ភ្នំពេញ)
- កញ្ញា ស្រុង ចាន់រតនា (ភ្នំពេញ)
- លោក ស្រុង យូចេង (ភ្នំពេញ)
- លោក នង សុផល (កូន)
- ប្អូនស្រី សុខ អេង (កំពង់ចាម)
- កញ្ញា ចន កក្កដា (បាត់ដំបង)
- លោកស្រី ចន សត្យា និង លោក ខួត សេនីស័ក ព្រមទាំងបុត្រ (ភ្នំពេញ)
- លោក ចន រចនា (បាត់ដំបង)
- កញ្ញា សែ សុផារី (បាត់ដំបង)
- កញ្ញា យឿម សុផានី (បាត់ដំបង)
- លោក ម៉ៅ គន្ធា និង លោកស្រី ធួរៀង សេដ្ឋា (បាត់ដំបង)
- លោក សៅ សារ៉ុម (បាត់ដំបង)
- ព្រះចៅ ព្រះគុណ ជុំ សារៈ (ព្រះចៅអធិការវត្ត សម សាន្ត ខេត្តបាត់ដំបង)
- ឧបាសិកា រ៉ាន់ លុយ និង ស្វាមី ព្រមទាំងបុត្រ (ភ្នំពេញ)
- លោកស្រី ហួ ច័ន្ទសុខ័ណ្ឌ និង ស្វាមី ព្រមទាំងបុត្រ (ស.វ.អ)

ព្រះ
 ព្រះបិតាមហាជី
 និង
 សេចក្តីប្រាប់នាសាឡេង
 អភិបាលបិតា
 បង្គាន់ អង្គការ
 ថេរ

ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ ភ្នំពេញ

គ. ស. ២៥១០

ឧទ្ទិសកថា

យើងខ្ញុំ សូមផ្ដល់ស្មារតីសូត្រព្រះធម៌ឧទ្ទិសជូនជនជាតិខ្មែរ ។

ឥឡូវ យើងខ្ញុំអាចជូនគម្ពីរព្រះត្រៃបិដកនេះ ទៅអ្នកកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនាជនជាតិខ្មែរបានហើយ ។

ព្រះធម៌នៃព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់នេះ ត្រូវបានសូត្រចេញពីជម្រៅដួងចិត្តនៃអ្នកកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនា
ជនជាតិជប៉ុន ។

このカンボジア版南伝大蔵経を
カンボジアの佛教徒へ
贈ることができることに感謝します。
これが日本の佛教徒の心です。

It is with a deep sense of gratitude that I present the translation
of the complete collection of " TRIPITAKA " to the Cambodian
Buddhists on behalf of the Japanese Buddhist community.

អារម្ភកថា

ជូនចំពោះជនជាតិខ្មែរ ជាមិរាបរាន !

ជូនចំពោះជនជាតិខ្មែរដែលកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនា ជាមិគោរព !

គម្ពីរព្រះត្រៃបិដកខ្មែរនេះ ត្រូវបាន " ក្រុមជំនុំព្រះត្រៃបិដក " នៃពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ នៅភ្នំពេញ បកប្រែពីភាសាបាលីមកជាភាសាខ្មែរ តាំងពីឆ្នាំ ១៩៣០ ទៅឆ្នាំ ១៩៦៨ គឺត្រូវចំណាយ ពេល ៣៩ ឆ្នាំ ទើបបានសម្រេចហើយសព្វគ្រប់ ។ នេះពិតជាកំណប់ព្រះធម៌របស់ព្រះពុទ្ធសាសនា ខ្មែរ ហើយក៏ជាកំណប់វប្បធម៌ខ្មែរផងដែរ ។ យើងខ្ញុំ ពុទ្ធសាសនិក ជាតិជប៉ុន មានសន្តានចិត្តរីករាយនឹងបោះពុម្ពជាថ្មីឡើងវិញ ដោយសង្ឃឹមថា ព្រះពុទ្ធសាសនាខ្មែរ ក៏នឹងរុងរឿងឡើងវិញដែរ ។

នេះគឺជារំណាយពីជម្រៅដងចិត្ត ជូនទៅដល់ជនជាតិខ្មែរទាំងអស់ ព្រមទាំង មនុស្សជាតិទូទៅ នៅក្នុងពិភពលោកនេះ ដែលមានចិត្តស្រឡាញ់សន្តិភាព ។

ខ្មែរបានរងសោកនាដកម្មដែលមិនធ្លាប់មានពីមុនមក ។ ម្យ៉ាងទៀត ព្រះពុទ្ធសាសនា ខ្មែរ ក៏ត្រូវអន្តរាយយ៉ាងខ្លាំង ក៏ប៉ុន្តែឥឡូវនេះ យើងទាំងអស់គ្នា បានឈានជើងកន្លងផុតពីសេចក្តី ទុក្ខសោកដ៏ធ្ងន់ធ្ងរនេះ ចាកផុតពីអំពើឃោរឃៅ បញ្ចប់គំនុំគុំគន្ល ដើរតាមពុទ្ធដីកាព្រះបរមគ្រូ មិត្តមិត្តយាយធ្វើឱ្យមានសន្តិភាពក្នុងពិភពលោក ។

ការណ៍ដែលយើងខ្ញុំជូនគម្ពីរព្រះត្រៃបិដកពេលនេះ គឺជានិមិត្តរូបនៃការប្តេជ្ញាចិត្ត របស់អ្នកកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនាជនជាតិជប៉ុនថា យើងខ្ញុំធ្វើសហប្រតិបត្តិការដើម្បីសន្តិភាព ក្នុងពិភពលោក ដើម្បីទុកជាភស្តុតាងនៃចំណងមេត្រីភាព និងមិត្តភាពរវាងប្រជាជាតិជប៉ុន និង ប្រជាជាតិខ្មែរ ។

ថ្ងៃនក្ខត្តបុក្យ កក្កដា ឆ្នាំ ១៩៩៤

សមាគមជំនួយដល់ការបោះពុម្ពព្រះត្រៃបិដកឡើងវិញ

អ្នកតំណាងចាត់ការ Rev. Muchaku Seikyo

ប្រធានការិយាល័យ Rev. Sinohara Eiichi

អ្នកចាត់ការ Rev. Matunaga Zendo Rev. Arima Jitsujo Rev. Ito Yoshimichi
Rev. Watai Keiichi Rev. Sugiyama Yoshizumi Rev. Sigeta Shincyo
Rev. Maeda Risyo Rev. Nakajima Kyoshi Mr. Ei Rokusuke

『トリピタカ』復刻進呈にあたって

親愛なるカンボジアの皆さん！

敬愛するカンボジアの仏教徒の皆さん！

カンボジア版『トリピタカ』は、プノンペンの仏教研究所が、仏教界の英知を集め、1930年から1968年まで、39年の歳月をかけて翻訳し、分類し、集大成して完成されました。まさにカンボジア仏教の法宝であると共に、カンボジア出版文化の至宝です。日本仏教徒の有志は、カンボジア仏教の復興再生を願いつつ、これを復刻刊行し、贈らせていただきます。

これはカンボジア仏教徒のみならず、カンボジア全人民、否、平和を愛する地球上のすべての人々への、心からの贈り物です。

カンボジアは、古今未曾有の悲劇を体験しました。カンボジア仏教もこの受難の時代に壊滅的な打撃を受けました。しかし、今はその悲しみを乗り越え、驕りを離れ、怨みを恕し、ブッダの教えに従い、世界平和の実現に努力するときです。

この本の贈呈は、日本の仏教徒も共に、世界平和のために努力することを誓うしるしであり、相互の連帯と友情の証なのです。

合掌

1994年7月吉日

カンボジア版トリピタカ（南伝大蔵經）復刻救援委員会

世話人代表 無着 成恭
事務局長 篠原 鋭一

世話人 松永 然道 有馬 実成
伊藤 佳通 渡井 奎一
杉谷 義純 茂田 真澄
前田 利勝 中島 教之
永 六輔

Acknowledgment

My dear Cambodian friends and respected members of the Cambodian Buddhist community.

It gives me a great pleasure to learn that the translation of the " Pali Tripitaka " into Cambodian by the " Tripitaka Commission " of the Buddhist Institute, Phnom Penh has been successfully achieved. The project to translate the Tripitaka was launched in 1930 and took 39 years to complete the whole work only in 1968.

The Cambodian translation of this great work will not only become a cherished treasure of the Cambodian Buddhist community but is also an important milestone in the history of publication in Cambodia.

Revival and prosperity of Buddhism in Cambodia is the ardent desire of the Japanese Buddhist Community. It is with this spirit that we have completed this important project and want to present the complete work to the Cambodian Buddhist community. It is a present not only to the Buddhist community in Cambodia but also to the Cambodian people and all the peace loving people in the world.

Cambodia experienced the greatest tragedies of modern times and the Cambodian Buddhist community also underwent severe trials and suffered crushing blows during this period. But now a time has come to surmount this grief and anger, and to forgive and start working again for world peace.

This great work is a symbol of Japanese Buddhist communities resolve to work with our Cambodian brothers and sisters toward world peace and a testimony to the friendship between the people.

Join hands in prayer...
July 1994

TRIPITAKA PUBLISHING SUPPORT COMMITTEE

Project Manager: Rev. Seikyo Muchaku

Secretary General: Rev. Eiichi Sinohara

Management Team:

Rev. Zendo Matunage Rev. Jitsujo Arima Rev. Yoshimichi Ito
Rev. Keiichi Watai Rev. Yoshizumi Sugiya Rev. Shincyo Sigeta
Rev. Risyo Maeda Rev. Kyoshi Nakajima Mr. Rokusuke Ei

អភិធម្មបិដក

បដ្ឋាន ធម្មភាគ

៧៧

ព. ស. ២៥១០

អភិធម្មបិដកេ

បដ្ឋានសូត្រ ឆដ្ឋោ ភាគោ

បរិត្តារម្មណគីកំ

បដិច្ចវិវា

[១] បរិត្តារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តារម្មណោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា បរិត្តារម្មណំ ឯកំ
ខន្ធើ បដិច្ច តយោ ខន្ធើ ទ្វេ ខន្ធើ ... បដិសន្ធិ-
ក្ខណោ បរិត្តារម្មណំ ឯកំ ខន្ធើ បដិច្ច តយោ
ខន្ធើ ទ្វេ ខន្ធើ ... ។

[២] មហាគុតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច មហាគុតារម្ម-
ណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា មហាគុតារម្ម-
ណំ ឯកំ ខន្ធើ បដិច្ច តយោ ខន្ធើ ទ្វេ ខន្ធើ ...
បដិសន្ធិក្ខណោ មហាគុតារម្មណំ ... ។

[៣] អប្បមាណារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច អប្បមា-
ណារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា អប្ប-
មាណារម្មណំ ឯកំ ខន្ធើ បដិច្ច តយោ ខន្ធើ ទ្វេ
ខន្ធើ ... ។

អភិធម្មបិដក

បដ្ឋាន ឆដ្ឋភាគ

បរិច្ចារម្មណតិកៈ

បដិច្ចវិវរៈ

[១] ធម៌ ដែលមានការម្នាក់តូចគ្នា អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានការម្នាក់តូចគ្នា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលមានការម្នាក់តូចគ្នា នូវខន្ធ ២ ... ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលមានការម្នាក់តូចគ្នា ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ នូវខន្ធ ២ ... ។

[២] ធម៌ ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ នូវខន្ធ ២ ... ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។

[៣] ធម៌ ដែលមានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលមានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន នូវខន្ធ ២ ... ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមតិកប្បដ្ឋានំ

[៤] បរិត្តារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តារម្មណោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អារម្មណប្បច្ចយា អធិបតិប្បច្ចយា ។
សង្ខតំ ។ អវិភតប្បច្ចយា ។

[៥] ហេតុយា តីណិ អារម្មណោ តីណិ អធិប-
តិយា តីណិ ។ សង្ខតំ ។ អវិភតេ តីណិ ។ ឯវំ
កណោតតំ ។

អនុលោមំ ។

[៦] បរិត្តារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តារម្មណោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា អហេតុកំ បរិត្តា-
រម្មណំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធោ ទ្វេ ខន្ធោ...
អហេតុកប្បដិសន្ធិក្ខណោ បរិត្តារម្មណំ ឯកំ ខន្ធំ
បដិច្ច តយោ ខន្ធោ ទ្វេ ខន្ធោ ... វិចីកិញ្ញាសហ-
កតេ ឧទ្ធច្ចសហកតេ ខន្ធោ បដិច្ច វិចីកិញ្ញាសហ-
កតោ ឧទ្ធច្ចសហកតោ មោហោ ។

[៧] មហាគ្គតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច មហាគ្គតារម្ម-
ណោ ធម្មោ ... នហេតុប្បច្ចយា អហេតុកំ មហាគ្គ-
តារម្មណំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធោ ទ្វេ ខន្ធោ
... វិចីកិញ្ញាសហកតេ ឧទ្ធច្ចសហកតេ ខន្ធោ បដិច្ច
វិចីកិញ្ញាសហកតោ ឧទ្ធច្ចសហកតោ មោហោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៤) ធម៌ ដែលមានការម្មណ៍តូចនូវ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែល
មានការម្មណ៍តូចនូវ ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណ៍ប្បដ្ឋយ នឹងអធិ-
បតិប្បដ្ឋយ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ ព្រោះអវិគតប្បដ្ឋយ ។

(៥) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្មណ៍ប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ ក្នុង
អវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោម ។

(៦) ធម៌ ដែលមានការម្មណ៍តូចនូវ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមាន
ការម្មណ៍តូចនូវ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធភ អាស្រ័យ
នូវអហេតុកក្ខន្ធទ ដែលមានការម្មណ៍តូចនូវ នូវខន្ធ ២ ... ខន្ធភ
អាស្រ័យ នូវខន្ធទ ដែលមានការម្មណ៍តូចនូវ ក្នុងខណៈនៃអហេតុ-
កប្បបដិសន្ធិ នូវខន្ធ ២ ... មោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រច្ចា ច្រឡំ
ដោយឧទ្ធច្ចៈ អាស្រ័យ នូវខន្ធាន្តិឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រច្ចា
ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។

(៧) ធម៌ ដែលមានការម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យ នូវធម៌
ដែលមានការម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ... ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធភ
អាស្រ័យ នូវអហេតុកក្ខន្ធទ ដែលមានការម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ នូវខន្ធ
២ ... មោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រច្ចា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ អាស្រ័យ
នូវខន្ធាន្តិឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រច្ចា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។

បរិក្ខារម្មណ្ឌត្តិកេ បដិច្ចវិហារ

(៨) អប្បមាណារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច អប្បមាណារម្មណោ ធម្មោ ... នហេតុប្បច្ចយា អហេតុកំ អប្បមាណារម្មណំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធទ្វេ ... ។

(៩) បរិក្ខារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច បរិក្ខារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា បរិក្ខារម្មណំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធទ្វេ ... បដិសន្ធិក្ខណោ ... ។

(១០) មហាគ្គតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច មហាគ្គតារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា មហាគ្គតារម្មណំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធទ្វេ ... បដិសន្ធិក្ខណោ ... ។

(១១) អប្បមាណារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច អប្បមាណារម្មណោ ធម្មោ ... នអធិបតិប្បច្ចយា អប្បមាណារម្មណំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធទ្វេ ... ។

(១២) បរិក្ខារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច បរិក្ខារម្មណោ ធម្មោ ... នបុរេជាតប្បច្ចយា អរូបេ បរិក្ខារម្មណំ ឯកំ ខន្ធំ ... បដិសន្ធិក្ខណោ ... ។

បរិក្ខារប្រាជ្ញាសាស្ត្រ: បដិច្ចវិវរ:

(៨) ធម៌ ដែលមានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ... ព្រោះនេហតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវអហេតុកក្កន្ធ ១ ដែលមានការម្នាក់ប្រមាណ មិនបាន នូវខន្ធ ២ ... ។

(៩) ធម៌ ដែលមានការម្នាក់តូចឆ្មារ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែល មានការម្នាក់តូចឆ្មារ ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលមានការម្នាក់តូចឆ្មារ នូវខន្ធ ២ ... ក្នុង ខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។

(១០) ធម៌ ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនេហតុប្ប- ច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវ សភាពធំ នូវខន្ធ ២ ... ក្នុងខណៈ នៃបដិសន្ធិ ... ។

(១១) ធម៌ ដែលមានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ... ព្រោះនេហតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលមានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន នូវខន្ធ ២ ... ។

(១២) ធម៌ ដែលមានការម្នាក់តូចឆ្មារ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែល មានការម្នាក់តូចឆ្មារ ... ព្រោះនេហតុប្បច្ច័យ គឺ នូវខន្ធ ១ ដែល មានការម្នាក់តូចឆ្មារ ក្នុងអរូប ... ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

(១៣) មហាគុត្តារម្ពណំ ធម្មំ បដិច្ច មហាគុត្តារម្ពណោ ធម្មោ ... នបុរេជាតប្បដ្ឋយា អរូបេ មហាគុត្តារម្ពណំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេខន្ធទ្វេ ... នបុរេជាតប្បដ្ឋយា មហាគុត្តារម្ពណោ បដិសន្ធិំ នត្ថំ ។

(១៤) អប្បមាណារម្ពណំ ធម្មំ បដិច្ច អប្បមាណារម្ពណោ ធម្មោ ... នបុរេជាតប្បដ្ឋយា អារុប្បអប្បមាណារម្ពណំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេខន្ធទ្វេ ... ។ នបច្ឆាជាតប្បដ្ឋយញ្ច នអាសេវនប្បដ្ឋយញ្ច នអធិបតិសទិសំ ។

(១៥) បរិត្តារម្ពណំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តារម្ពណោ ធម្មោ ... នកម្មប្បដ្ឋយា បរិត្តារម្ពណោ ខន្ធទ្វេ បដិច្ច បរិត្តារម្ពណោ ចេតនា ។

(១៦) មហាគុត្តារម្ពណំ ធម្មំ បដិច្ច មហាគុត្តារម្ពណោ ធម្មោ ... នកម្មប្បដ្ឋយា មហាគុត្តារម្ពណោ ខន្ធទ្វេ បដិច្ច មហាគុត្តារម្ពណោ ចេតនា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(១៣) ធម៌ ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ ... ព្រោះនបុរេជាតប្បដ្ឋាយ
 គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ
 ក្នុងអរូប នូវខន្ធ ២ ... បដិសន្ធិ មិនមាន ក្នុងការម្នាក់ដល់នូវសភា
 ពធំ ព្រោះនបុរេជាតប្បដ្ឋាយទេ ។

(១៤) ធម៌ ដែលមានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យ នូវ
 ធម៌ ដែលមានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ... ព្រោះនបុរេជាតប្បដ្ឋាយ
 គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលមានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន
 ក្នុងអារុប្បៈ នូវខន្ធ ២ ... នបច្ឆាជាតប្បដ្ឋាយ និងនកាសេវនប្បដ្ឋាយ
 ដូចគ្នានឹងនកធិបតិប្បដ្ឋាយដែរ ។

(១៥) ធម៌ ដែលមានការម្នាក់តូចធ្លាវ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែល
 មានការម្នាក់តូចធ្លាវ ... ព្រោះនកម្មប្បដ្ឋាយ គឺ ចេតនា ដែលមាន
 ការម្នាក់តូចធ្លាវ អាស្រ័យ នូវខន្ធចាំងឡាយ ដែលមានការម្នាក់
 តូចធ្លាវ ។

(១៦) ធម៌ ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ ... ព្រោះនកម្មប្បដ្ឋាយ គឺ
 ចេតនា ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យ នូវខន្ធចាំងឡាយ
 ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ ។

បរិត្តារម្មណត្ថិកេ បដិច្ចវិហេ

[១៧] អប្បមាណារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច អប្បមា-
ណារម្មណោ ធម្មោ ... នកម្មប្បច្ចយា អប្បមាណា-
រម្មណោ ខន្ធ បដិច្ច អប្បមាណារម្មណោ ចេតនា ។

[១៨] បរិត្តារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តារម្មណោ
ធម្មោ ... នវិចារកម្មប្បច្ចយា បដិសន្ធិ នត្ថិ ។ នឈា-
នប្បច្ចយា បញ្ចវិញ្ញាណសហគតំ ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច
តយោ ខន្ធ ទ្វេ ខន្ធ ... ។ នមក្កប្បច្ចយា អហេ-
តុកំ បរិត្តារម្មណំ ឯកំ ខន្ធ ... ទ្វេ ខន្ធ ...
អហេតុកម្មដិសន្ធិក្ខណោ ទ្វេ ខន្ធ ... ។

[១៩] មហាក្កតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច មហាក្កតារម្ម-
ណោ ធម្មោ ... នមក្កប្បច្ចយា អហេតុកំ មហាក្ក-
តារម្មណំ ឯកំ ខន្ធ ... ទ្វេ ខន្ធ ... ។

[២០] អប្បមាណារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច អប្បមា-
ណារម្មណោ ធម្មោ ... នមក្កប្បច្ចយា អហេតុកំ
អប្បមាណារម្មណំ ឯកំ ខន្ធ ... ទ្វេ ខន្ធ ... ។

[២១] បរិត្តារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តារម្មណោ
ធម្មោ ... នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា អរូបេ បរិត្តារម្មណំ
ឯកំ ខន្ធ ... ។

បរិក្ខារប្រាណត្ថិកៈ បដិច្ចវិវរៈ

(១៧) ធម៌ ដែលមានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន . . . ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលមានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យ នូវខន្ធ តាំងឡាយ ដែលមានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ។

(១៨) ធម៌ ដែលមានការម្នាក់តូចធ្លាវ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែល មានការម្នាក់តូចធ្លាវ . . ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ គឺ បដិសន្ធិ មិនមាន ទេ ។ ព្រោះនឈានប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែល ច្រឡំដោយវិញ្ញាណ ៥ នូវខន្ធ ២ . . . ។ ព្រោះនមគ្គប្បច្ច័យ គឺ នូវ អហេតុកក្ខន្ធ ១ ដែលមានការម្នាក់តូចធ្លាវ . . . នូវខន្ធ ២ . . . នូវខន្ធ ២ ក្នុងខណៈនៃអហេតុកប្បដិសន្ធិ . . . ។

(១៩) ធម៌ ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យ នូវ ធម៌ ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ . . . ព្រោះនមគ្គប្បច្ច័យ គឺ នូវ អហេតុកក្ខន្ធ ១ ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ . . . នូវខន្ធ ២ . . . ។

(២០) ធម៌ ដែលមានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន . . . ព្រោះនមគ្គប្បច្ច័យ គឺ នូវអហេតុកក្ខន្ធ ១ ដែលមានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន . . . នូវខន្ធ ២ . . . ។

(២១) ធម៌ ដែលមានការម្នាក់តូចធ្លាវ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែល មានការម្នាក់តូចធ្លាវ . . . ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺ នូវខន្ធ ១ ដែល មានការម្នាក់តូចធ្លាវ ក្នុងអរូប . . . ។

អភិធម្មបដិកេ អនុលោមញ្ញកប្បដ្ឋានំ

(២២) មហាត្តតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច មហាត្ត-
តារម្មណោ ធម្មោ . . . នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា អរូបេ
មហាត្តតារម្មណំ ឯកំ ខន្ធំ . . . ។

(២៣) អប្បមាណារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច អប្បមា-
ណារម្មណោ ធម្មោ . . . នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា អរូបេ
អប្បមាណារម្មណំ ឯកំ ខន្ធំ . . . ទ្វេ ខន្ធេ . . . ។

(២៤) នបោតុយា តីណិ នអធិបតីយា តីណិ
។ បេ ។ នបុរេជានេ តីណិ នបច្ឆាជានេ តីណិ
នអាសេវនេ តីណិ នកម្មេ តីណិ នវិចារកេ តីណិ
នឈានេ ឯកំ នមត្តេ តីណិ នវិប្បយុត្តេ តីណិ ។
ឯកំ កណោតតំ ។

បច្ចនីយំ ។

(២៥) បោតុប្បច្ចយា នអធិបតីយា តីណិ . . .
នបុរេជានេ តីណិ នបច្ឆាជានេ តីណិ នអាសេវនេ
តីណិ នកម្មេ តីណិ នវិចារកេ តីណិ នវិប្បយុត្តេ
តីណិ ។ ឯកំ កណោតតំ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(២២) ធម៌ ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យ នូវ
ធម៌ ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ ... ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ
គឺ នូវខន្ធ ១ មានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ ក្នុងអរូប ... ។

(២៣) ធម៌ ដែលមានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យ នូវ
ធម៌ ដែលមានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ... ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ
គឺ នូវខន្ធ ១ ដែលមានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ក្នុងអរូប ... នូវ
ខន្ធ ២ ... ។

(២៤) ក្នុងនេហតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៣ ។ បេ ។ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបច្ឆា-
ជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនភាសវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុង
នកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនឈា-
នប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្ប-
ដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ឆន្ទីយៈ ។

(២៥) ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ព្រោះនេហតុប្បដ្ឋយ ...
ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣
ក្នុងនភាសវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុង
នវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។
បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ឆន្ទីយៈ ។

បរិក្ខារម្មណគ្គិកេ បញ្ញាវរោ

(២៦) នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ តីណី . . .
 អនន្តរេ តីណី សមនន្តរេ តីណី សហជាតេ តីណី
 អព្ភាមព្ភា តីណី និស្សយេ តីណី ឧបនិស្សយេ
 តីណី ចុរេជាតេ តីណី អាសវនេ ទ្វេ កក្កេ តីណី
 វិហាកេ ឯកំ អាហារេ តីណី ឥន្ទ្រិយេ តីណី
 ឈានេ តីណី មត្តេ ទ្វេ សម្បយុត្តេ តីណី វិប្ប-
 យុត្តេ តីណី អត្ថិយា តីណី នត្ថិយា តីណី វិគតេ
 តីណី អវិគតេ តីណី ។ ឯវំ កណោតតំ ។

បច្ចនិយានុលោមំ ។

បដិច្ចវរោ និដ្ឋិតោ ។

សហជាតវរោមិ បច្ចយវរោមិ និស្សយវរោមិ
 សំសដ្ឋវរោមិ សម្បយុត្តវរោមិ បដិច្ចវរសនិសោ ។

បញ្ញាវរោ

(២៧) បរិក្ខារម្មណោ ឆម្មោ បរិក្ខារម្មណាស្ស
 ឆម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ បរិក្ខារម្មណោ ហេតុ
 សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ

បរិច្ឆារម្មណគ្គិកៈ បញ្ញាវិវា:

(៤៦) ក្នុងការម្មណ៍ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ
 ... ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
 ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអតាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
 ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
 ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុង
 កម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារ-
 ប្បច្ច័យមានវារៈ ៣ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឈានប្ប-
 ច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអត្ថប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងនត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
 ក្នុងអវិត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចនីយានុលោម ។

ចប់ បច្ចយវិវា: ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី
 សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។

បញ្ញាវិវា:

(៤៧) ធម៌ ដែលមានការម្មណ៍តូចត្រា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
 មានការម្មណ៍តូចត្រា ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកហេតុ ដែលមាន
 ការម្មណ៍តូចត្រា ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយហេតុប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

បដិសន្ធិក្ខណោ បរិត្តារម្មណា ហេតុ សម្បយុត្តកានំ
 ខន្ធានំ ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

[២៨] មហាគុតារម្មណោ ធម្មោ មហាគុតារម្ម-
 ណាស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ មហាគុតា-
 រម្មណា ហេតុ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ហេតុប្បដ្ឋ-
 យេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ . . . ។

[២៩] អប្បមាណារម្មណោ ធម្មោ អប្បមា-
 ណារម្មណស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ
 អប្បមាណារម្មណា ហេតុ សម្បយុត្តកានំ ហេតុ-
 ប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

[៣០] បរិត្តារម្មណោ ធម្មោ បរិត្តារម្មណស្ស
 ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ នានំ ទត្វា
 សីលំ សមាធិយិត្វា ឧបោសថកម្មំ កត្វា តំ
 បច្ចវេក្ខតិ បុព្វេ សុចីណានំ បច្ចវេក្ខតិ អរិយា
 បរិត្តារម្មណោ បហីនេ តិលេសេ បច្ចវេក្ខតិ
 វិក្ខម្ភិតេ តិលេសេ បច្ចវេក្ខតិ បុព្វេ សមុទា-
 ចីណោ តិលេសេ ជានន្តិ បរិត្តារម្មណោ បរិត្ត
 ខន្ធធ្វេ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ អនត្តតោ វិបស្សន្តិ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ពួកហេតុ ដែលមានការម្នាក់តូចតា ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កន ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

(២៨) ធម៌ ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកហេតុ ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃពួក សម្បយុត្តកក្កន ដោយហេតុប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ... ។

(២៩) ធម៌ ដែលមានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកហេតុ ដែលមានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កន ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

(៣០) ធម៌ ដែលមានការម្នាក់តូចតា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានការម្នាក់តូចតា ដោយការម្នាក់ប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គល ទ្វិ ទាន សមាទានសីល ធ្វើឧបោសថកម្ម ហើយពិចារណា នូវកុសល នោះ ពិចារណា នូវកុសលទាំងឡាយ ដែលសន្សំល្អហើយ ក្នុង កាលមុន ព្រះអរិយទាំងឡាយ ពិចារណា នូវពួកកិលេស ដែល មានការម្នាក់តូចតា ដែលលះបង់ហើយ ពិចារណា នូវពួក កិលេស ដែលសង្កត់សង្កិនហើយ ដឹង នូវពួកកិលេស ដែល ធ្លាប់សន្សំមក ក្នុងកាលមុន ឃើញច្បាស់ នូវខន្ធទាំងឡាយតូច តា ដែលមានការម្នាក់តូចតា ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ មិនមែនខ្លួន

បរិត្តារម្មណត្ថិកេ បញ្ញាវិពោ

អស្សុទេត្ថិ អភិនន្ទតិ តំ អារត្ត បរិត្តារម្មណោ
 រាតោ ឧប្បជ្ជតិ នោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ចេតោបរិយញ្ញា-
 ណោន បរិត្តារម្មណាបរិត្តចិត្តសមជ្ជិស្ស ចិត្តំ ជាតាតិ
 បរិត្តារម្មណា បរិត្តា ខន្ធា ចេតោបរិយញ្ញាណស្ស
 បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណស្ស យថាកម្មបកញ្ញា-
 ណស្ស អនាគតសញ្ញាណស្ស អារជ្ជនាយ អារម្ម-
 ណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣០] បរិត្តារម្មណោ ធម្មោ មហាគុតារម្មណស្ស
 ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទិព្វំ ចក្កំ
 បច្ចវេក្ខតិ ទិព្វំ សោតបាតំ បច្ចវេក្ខតិ បរិត្តារម្មណំ
 ឥន្ទ្រិយញ្ញាណំ បច្ចវេក្ខតិ ចេតោបរិយញ្ញាណំ . . .
 បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណំ . . . យថាកម្មបកញ្ញាណំ
 . . . អនាគតសញ្ញាណំ . បច្ចវេក្ខតិ បរិត្តារម្មណោ
 មហាគុតេ ខន្ធា អនិច្ចតោ . . . វិបស្សតិ អស្សុ-
 ទេតិ អភិនន្ទតិ តំ អារត្ត មហាគុតារម្មណោ រាតោ
 . . . នោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ចេតោបរិយញ្ញាណោន
 បរិត្តារម្មណាមហាគុតចិត្តសមជ្ជិស្ស ចិត្តំ ជាតាតិ

បរិក្ខារមូលក្ខិកៈ បញ្ញាវារៈ

ត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ដែលមានអារម្មណ៍តូចធ្មាវ ប្រារព្ធ នូវពួកខន្ធ
 នោះ ទើបកើតឡើង ទោមនស្ស កើតឡើង បុគ្គល ដឹង នូវចិត្តនៃ
 បុគ្គល អ្នកប្រកបដោយចិត្តតូចធ្មាវដែលមានអារម្មណ៍តូចធ្មាវ ដោយ
 ចេតោបរិយញ្ញាណ ពួកខន្ធ តូចធ្មាវ ដែលមានអារម្មណ៍តូចធ្មាវ
 ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា នូវចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្ស-
 តិញ្ញាណ យថាភម្មបគញ្ញាណ និងអនាគតិសញ្ញាណ ដោយអារម្ម-
 ណប្បច្ច័យ ។

(៣១) ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍តូចធ្មាវ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
 មានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គល ពិចា-
 រណា នូវទិព្វចក្ខុ ពិចារណា នូវទិព្វសោតនាតុ ពិចារណា នូវឥទ្ធិវិ-
 ធអញ្ញាណ ដែលមានអារម្មណ៍តូចធ្មាវ នូវចេតោបរិយញ្ញាណ... នូវ
 បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ... នូវយថាភម្មបគញ្ញាណ... ពិចារណា
 នូវអនាគតិសញ្ញាណ ឃើញច្បាស់ នូវពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ
 ដែលមានអារម្មណ៍តូចធ្មាវ ថាមិនទៀង... ត្រេកអរ រីករាយ
 រាគៈ ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ប្រារព្ធ នូវខន្ធនោះ...
 ទោមនស្ស កើតឡើង បុគ្គល ដឹង នូវចិត្តនៃបុគ្គលអ្នកប្រកបដោយចិត្ត
 ដល់នូវសភាពធំ ដែលមានអារម្មណ៍តូចធ្មាវ ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

បរិត្តារម្មណា មហាគុតា ខន្ធ ចេតោបរិយញ្ញាណស្ស
 បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណស្ស អនាគតំសញ្ញាណស្ស
 អារជ្ជនាយ អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣២) មហាគុតារម្មណោ ធម្មោ មហាគុតារម្មណស្ស
 ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បេ ។ វិញ្ញា-
 ណញ្ញាយតនំ បច្ចវេត្តតិ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ
 បច្ចវេត្តតិ មហាគុតារម្មណំ បច្ចវេត្តតិ ចេតោបរិ-
 យញ្ញាណំ . . . បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណំ . . . យថា-
 កម្មបទញ្ញាណំ . . . អនាគតំសញ្ញាណំ បច្ចវេត្តតិ
 មហាគុតារម្មណោ មហាគុតោ ខន្ធ អនិច្ចតោ . . .
 វិបស្សនិ អស្សនេតិ តំ អារត្ត មហាគុតារម្មណោ វា-
 តោ . . . នោមនស្សំ ឧប្បជ្ឈតិ ចេតោបរិយញ្ញាណេន
 មហាគុតារម្មណោ មហាគុតចិត្តសមដ្ឋិស្ស ចិត្តំ ជាតតិ
 មហាគុតារម្មណោ មហាគុតា ខន្ធ ចេតោបរិយញ្ញា-
 ណស្ស បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណស្ស យថាកម្មប-
 ទញ្ញាណស្ស អនាគតំសញ្ញាណស្ស អារជ្ជនាយ
 អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ ដែលមានអារម្មណ៍តូចឆ្មារ ជាបច្ច័យ
នៃការពិចារណា នូវចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ
និងអនាគតិសញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

(៣២) ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃ
ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។ បេ ។
បុគ្គល ពិចារណា នូវវិញ្ញាណញ្ជាយតនៈ ពិចារណា នូវនេវសញ្ញា-
នាសញ្ជាយតនៈ ពិចារណា នូវអារម្មណ៍ដែលដល់នូវសភាពធំ នូវចេតោ-
បរិយញ្ញាណ .. នូវបុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ ... នូវយថាភម្មប-
គញ្ញាណ ... ពិចារណា នូវអនាគតិសញ្ញាណ ឃើញច្បាស់ នូវ
ពួកខន្ធ ដែលមានសភាពធំ ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ថា
មិនទៀង... គ្រេកអរ រាគៈ ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភា-
ពធំ ប្រារព្ធ នូវខន្ធនោះ... ទោមនស្ស កើតឡើង បុគ្គល ដឹង
នូវចិត្ត នៃបុគ្គលអ្នកប្រកបដោយចិត្ត ដែលមានសភាពធំ ដែលមាន
អារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ ពួកខន្ធ ដែលដល់
នូវសភាពធំ ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃការ
ពិចារណា នូវចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ យថា-
ភម្មបគញ្ញាណ និងអនាគតិសញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

បរិក្ខារមូលក្ខិកេ បញ្ញាវិព

(៣ ៣) មហាគុតារម្មណោ ធម្មោ បរិត្តារម្ម-

ណាស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ បវេ-
 មជ្ឈានប្បច្ចវេក្ខណំ បច្ចវេក្ខតិ នេវសញ្ញាណសញ្ញា-
 យតនប្បច្ចវេក្ខណំ បច្ចវេក្ខតិ ទិព្វចក្ខុប្បច្ចវេក្ខណំ
 បច្ចវេក្ខតិ ទិព្វសោតនាតុប្បច្ចវេក្ខណំ បច្ចវេក្ខតិ
 ឥន្ទ្រិយញ្ញាណ . . . ចេតោវិយញ្ញាណ . . . បុព្វេនិវា-
 សានុស្សតិញ្ញាណ . . . យថាកម្មបកញ្ញាណ . . . អ-
 នាគតំសញ្ញាណាប្បច្ចវេក្ខណំ បច្ចវេក្ខតិ អរិយា
 មហាគុតារម្មណោ បហំនេ កិលេសេ បច្ចវេក្ខន្តិ
 វិក្ខម្ពិនេ កិលេសេ បច្ចវេក្ខន្តិ បុព្វេ សមុទាចិណ្ឌោ
 កិលេសេ ជាទន្តិ មហាគុតារម្មណោ បរិត្តេ ខន្ធ
 អនិច្ចតោ . . . វិបស្សតិ អស្សាទេតិ អភិទន្ធតិ តំ
 អារត្ត បរិត្តារម្មណោ វតោ . . . នោមនស្សំ ឧប្បជ្ឈតិ
 ចេតោបរិយញ្ញាណេន មហាគុតារម្មណាបរិត្តចិត្តស-
 មន្តិស្ស ចិត្តំ ជានាតិ មហាគុតារម្មណោ បរិត្តា ខន្ធា
 ចេតោបរិយញ្ញាណស្ស បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណស្ស
 យថាកម្មបកញ្ញាណស្ស អនាគតំសញ្ញាណស្ស អា-
 វជ្ជនាយ អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

បរិព្វារម្មណត្ថិកៈ បញ្ចាវិរៈ

[៣៣] ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃ
 ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍តូចតាវ ដោយអារម្មណ៍បច្ច័យ គឺ បុគ្គល
 ពិចារណា នូវបឋមដ្ឋានប្បច្ចវេក្ខណៈ ពិចារណា នូវនេវសញ្ញានាសញ្ញា-
 យតនប្បច្ចវេក្ខណ ពិចារណា នូវទិព្វចក្ខុប្បច្ចវេក្ខណ ពិចារណា នូវ
 ទិព្វសោតនាគុប្បច្ចវេក្ខណ នូវឥន្ទ្រិធិញ្ញាណ ... នូវចេតោបរិយ-
 ញ្ញាណ ... នូវបុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ ... នូវយថាភម្មបគ-
 ញ្ញាណ ... ពិចារណា នូវអនាគតំសញ្ញាណប្បច្ចវេក្ខណៈ ព្រះ
 អរិយៈទាំងឡាយ ពិចារណា នូវពួកកិលេស ដែលមានអារម្មណ៍ដល់
 នូវសភាពធំ ដែលលះបង់ហើយ ពិចារណា នូវពួកកិលេស ដែល
 សង្កត់សង្កិនហើយ ដឹងនូវពួកកិលេស ដែលធ្លាប់សន្សំហើយ ក្នុង
 កាលមុន បុគ្គល ឃើញច្បាស់ នូវពួកខន្ធតូចតាវ ដែលមានអារម្មណ៍
 ដល់នូវសភាពធំ ថាមិនទៀង . . គ្រេករ រីករាយ រាគៈ ដែលមាន
 អារម្មណ៍តូចតាវ ប្រារព្ធ នូវពួកខន្ធនោះ . . . ចោមនស្ស កើត
 ឡើង បុគ្គល ដឹងនូវចិត្តនៃបុគ្គលអ្នកប្រកបដោយចិត្តតូចតាវ ដែល
 មានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ ពួកខន្ធតូច
 តាវ ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា
 នូវចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ យថាភម្មបគញ្ញាណ
 និងអនាគតំសញ្ញាណ ដោយអារម្មណ៍បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(៣៤) អប្បមាណារម្មណោ ធម្មោ អប្បមាណា-
 រម្មណាស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អរិយា មត្តា វដ្ឋហិត្វា មក្កំ បច្ចវេក្ខន្តិ ផលំ បច្ច-
 វេក្ខន្តិ ចេតោបរិយញ្ញាណេន អប្បមាណារម្មណាប-
 រិត្តចិត្តសមដ្ឋីស្ស ចិត្តំ ជាធាតិ អប្បមាណារម្មណា
 ខន្ធា ចេតោបរិយញ្ញាណាស្ស បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញា-
 ណាស្ស យថាគម្ពបកញ្ញាណាស្ស អនាគតំសញ្ញា-
 ណាស្ស អារដ្ឋនាយ អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣៥) អប្បមាណារម្មណោ ធម្មោ បរិត្តារម្ម-
 ណាស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ អរិ-
 យា តោត្រកុំ បច្ចវេក្ខន្តិ វេទានំ បច្ចវេក្ខន្តិ មក្ក-
 ប្បច្ចវេក្ខណំ បច្ចវេក្ខន្តិ ផលប្បច្ចវេក្ខណំ បច្ច-
 វេក្ខន្តិ និព្វានប្បច្ចវេក្ខណំ បច្ចវេក្ខន្តិ អប្បមាណា-
 រម្មណោ បរិត្តោ ខន្ធា អនិច្ចតោ ... វិបស្សតិ ចេតោ-
 បរិយញ្ញាណេន អប្បមាណារម្មណាបរិត្តចិត្តសមដ្ឋីស្ស
 ចិត្តំ ជាធាតិ អប្បមាណារម្មណា បរិត្តា ខន្ធា ចេ-
 តោបរិយញ្ញាណាស្ស បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណាស្ស
 យថាគម្ពបកញ្ញាណាស្ស អនាគតំសញ្ញាណាស្ស
 អារដ្ឋនាយ អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

[៣២] ធម៌ ដែលមានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃ
 ធម៌ ដែលមានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ដោយការម្នាក់ប្បច្ច័យ គឺ
 ព្រះអរិយៈទាំងឡាយ ចេញអំពីមគ្គ ហើយពិចារណា នូវមគ្គ ពិចារ-
 ណា នូវផល បុគ្គល ដឹង នូវចិត្ត នៃបុគ្គលអ្នកប្រកបដោយចិត្តតូចឆ្មារ
 ដែលមានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ ខន្ធ
 ទាំងឡាយ ដែលមានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃការពិ-
 ចារណា នូវចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ យថាភម្ម-
 បត្តញ្ញាណ និងអនាគតិសញ្ញាណ ដោយការម្នាក់ប្បច្ច័យ ។

[៣៣] ធម៌ ដែលមានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ
 នៃធម៌ ដែលមានការម្នាក់តូចឆ្មារ ដោយការម្នាក់ប្បច្ច័យ គឺ ព្រះ
 អរិយៈទាំងឡាយ ពិចារណា នូវគោត្រភូ ពិចារណា នូវវេទានៈ
 ពិចារណា នូវមគ្គប្បច្ចវេទ្គណៈ ពិចារណា នូវផលប្បច្ចវេទ្គណៈ ពិចារ-
 ណា នូវនិព្វានប្បច្ចវេទ្គណៈ បុគ្គល ឃើញច្បាស់ នូវខន្ធទាំងឡាយ
 តូចឆ្មារ ដែលមានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ថាមិនទៀង . . .
 ដឹង នូវចិត្ត នៃបុគ្គលអ្នកប្រកបដោយចិត្តតូចឆ្មារ ដែលមានការម្នាក់
 ប្រមាណមិនបាន ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ ខន្ធទាំងឡាយ តូចឆ្មារ
 ដែលមានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា នូវ
 ចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ យថាភម្មបត្តញ្ញាណ
 និងអនាគតិសញ្ញាណ ដោយការម្នាក់ប្បច្ច័យ ។

បរិក្ខារមូលានុក្ខេប បញ្ញាវារី

(៣៦) អប្បមាណារម្មណោ ធម្មោ មហាគុតា-
រម្មណស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ
អរិយា អប្បមាណារម្មណាចេតោចរិយញ្ញោណំ បច្ច-
វេក្ខន្តិ . . . បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញោណស្ស អនា-
គតំសញ្ញោណស្ស អារម្មណយ អារម្មណប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

(៣៧) បរិក្ខារម្មណោ ធម្មោ បរិក្ខារម្មណស្ស
ធម្មស្ស អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតី
សហជាតាធិបតី ។ អារម្មណាធិបតី ទានំ ធាតុ សីលំ
សមាទិយិត្វា ឧបោសថកម្មំ កត្វា តំ ករុំ កត្វា
បច្ចវេក្ខតិ បុព្វេ សុច្ឆណ្ហិនិ ករុំ (១) កត្វា បច្ចវេក្ខតិ
បរិក្ខារម្មណោ បរិតេ ខន្ធ ករុំ កត្វា អស្សាទេតិ
អភិនន្តតិ តំ ករុំ កត្វា រាគោ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ
ឧប្បជ្ជតិ ។ សហជាតាធិបតី បរិក្ខារម្មណាធិបតី
សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣៨) បរិក្ខារម្មណោ ធម្មោ មហាគុតារម្ម-
ណស្ស ធម្មស្ស អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចយោ
អារម្មណាធិបតី ទិព្វំ ចក្ខុំ ករុំ កត្វា បច្ចវេក្ខតិ

បរិញ្ញាប្បដិសន្ធិៈ បញ្ញាវិវរៈ

[៣៦] ធម៌ ដែលមានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ ដោយការម្នាក់ប្រច័យ
គឺ ព្រះអរិយៈទាំងឡាយ ពិចារណា នូវចេតនាបរិយញ្ញាណ ដែលមាន
ការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន... ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា នូវបុព្វេនិ-
វាសានុស្សតិញ្ញាណ និងអនាគតសញ្ញាណ ដោយការម្នាក់ប្រច័យ ។

[៣៧] ធម៌ ដែលមានការម្នាក់តូចឆ្មារ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមានការម្នាក់តូចឆ្មារ ដោយអធិបតិប្បច័យ បានដល់ការម្នាក់-
ធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ ការម្នាក់ធិបតិ គឺ បុគ្គល ឲ្យទាន
សមាទានសីល ធ្វើរបោសថកម្ម ហើយធ្វើ នូវកុសលនោះ ឲ្យជាទី
គោរព ហើយពិចារណា ធ្វើ នូវកុសលទាំងឡាយ ដែលធ្លាប់សន្សល់
ហើយក្នុងកាលមុន ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ធ្វើ នូវខន្ធទាំងឡាយ
តូចឆ្មារ ដែលមានការម្នាក់តូចឆ្មារ ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ
រាគៈ ធ្វើ នូវកុសលនោះ ឲ្យជាទីគោរព ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ កើត
ឡើង ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិធម៌ ដែលមានការម្នាក់តូចឆ្មារ
ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយអធិបតិប្បច័យ ។

[៣៨] ធម៌ ដែលមានការម្នាក់តូចឆ្មារ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ ដោយអធិបតិប្បច័យ បានដល់ការម្នាក់-
ណាធិបតិ គឺ បុគ្គល ធ្វើ នូវទិព្វចក្ខុ ឲ្យជាទីគោរពហើយ ពិចារណា

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមតិកប្បដ្ឋានំ

ទិព្វំ សោតនាតំ . . . បរិត្តារម្មណំ ឥទ្ធិវិជញ្ញាណំ
 ចេតោបរិយញ្ញាណំ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណំ យថា-
 កម្មបតញ្ញាណំ . . . អនាគតំសញ្ញាណំ បច្ចុវេក្ខតិ
 បរិត្តារម្មណោ មហាគូតេ ខន្ធកំ កត្វា អស្សាទេ-
 តិ តំ កំ កត្វា មហាគូតារម្មណោ វគោ . . . ទិដ្ឋិ
 ឧប្បជ្ឈតិ ។

(៣៩) មហាគូតារម្មណោ ធម្មោ មហាគូតារម្ម-
 ណាស្ស ធម្មស្ស អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចុយោ អា-
 រម្មណាធិបតី សហជាតាធិបតី ។ អារម្មណាធិបតី
 វិញ្ញាណាញាយតនំ កំ កត្វា . . . នេវសញ្ញនាសញ្ញា-
 យតនំ . . . មហាគូតារម្មណំ ឥទ្ធិវិជញ្ញាណំ . . . ចេតោ-
 បរិយញ្ញាណំ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណំ យថាកម្ម-
 បតញ្ញាណំ . . . អនាគតំសញ្ញាណំ កំ កត្វា . . .
 មហាគូតារម្មណោ មហាគូតេ ខន្ធកំ កត្វា អស្សា-
 ទេតិ តំ កំ កត្វា មហាគូតារម្មណោ វគោ . . .
 ទិដ្ឋិ . . . ។ សហជាតាធិបតី មហាគូតារម្មណាធិបតី
 សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថកប្បដ្ឋាន

នូវទិព្វសោតនាគតុ . . . នូវឥន្ទ្រិវិញ្ញាណ មានការម្នាក់តូចផ្ទុះ ចេតោ-
 បរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ យថាកម្មបគ្គញ្ញាណ . . .
 តិចារណា នូវអនាគតិសញ្ញាណ ធ្វើ នូវខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់នូវ
 សភាពធំ តែមានការម្នាក់តូចផ្ទុះ ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រាគៈ
 មានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ ធ្វើនូវពួកខន្ធនោះ ឲ្យជាទីគោរព . . .
 ទិដ្ឋិកើតឡើង ។

(៣៩) ធម៌ ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃ
 ធម៌ ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ ដោយអធិបតិប្បច័យ បាន
 ដល់ការម្នាក់ធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ ការម្នាក់ធិបតិ គឺ បុគ្គល
 ធ្វើ វិញ្ញាណញ្ចាយតនៈ ឲ្យជាទីគោរព . . . នៅសញ្ញាសញ្ញា-
 យតនៈ . . . ឥន្ទ្រិវិញ្ញាណ ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ . . .
 ចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ យថាកម្មបគ្គញ្ញាណ . . .
 ធ្វើនូវអនាគតិសញ្ញាណ ឲ្យជាទីគោរព . . . ធ្វើ នូវខន្ធចាំងឡាយ
 ដែលដល់នូវសភាពធំ មានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ ឲ្យជាទីគោរព
 ហើយត្រេកអរ រាគៈ ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ ធ្វើ នូវពួក
 ខន្ធនោះ ឲ្យជាទីគោរព . . . ទិដ្ឋិ . . . ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ
 អធិបតិធម៌ ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃពួក
 សម្បយុត្តកក្កន ដោយអធិបតិប្បច័យ ។

បរិក្ខារម្មណគ្គិកេ បញ្ញាវិហ

(៤០) មហាគតារម្មណោ ធម្មោ បរិក្ខារម្មណស្ស
 ធម្មស្ស អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតី
 បឋមដ្ឋានប្បច្ចវេក្ខណំ កុំ កត្វា បច្ចវេក្ខតិ អនា-
 គតំសញ្ញាណប្បច្ចវេក្ខណំ កុំ កត្វា ... មហាគតា-
 រម្មណោ បរិត្តេ ខន្ធ កុំ កត្វា អស្សនេតិ តំ កុំ
 កត្វា បរិក្ខារម្មណោ វាតោ ... និដ្ឋិ ឧប្បជ្ឈតិ ។

(៤១) អប្បមាណារម្មណោ ធម្មោ អប្បមាណា-
 រម្មណស្ស ធម្មស្ស អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អារម្មណាធិបតី សហជាតាធិបតី ។ អារម្មណាធិបតី
 អរិយា មត្តា វុដ្ឋហិត្វា មត្តំ កុំ កត្វា បច្ចវេក្ខន្តិ
 ដលំ កុំ កត្វា ... ។

សហជាតាធិបតី អប្បមាណារម្មណាធិបតី សម្បយុ-
 ត្តកានំ ខន្ធានំ ។

(៤២) អប្បមាណារម្មណោ ធម្មោ បរិក្ខា-
 រម្មណស្ស ធម្មស្ស ... អារម្មណាធិបតី សេក្ខា
 កោត្រកុំ កុំ កត្វា បច្ចវេក្ខន្តិ វេនានំ
 កុំ កត្វា បច្ចវេក្ខន្តិ មក្កប្បច្ចវេក្ខណំ

បរិក្ខារមូលក្ខិកៈ បញ្ញាវារៈ

{៤០} ធម៌ ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃ
 ធម៌ ដែលមានការម្នាក់តូចឆ្មារ ដោយអធិបតិប្បច័យ បានដល់ការ-
 មូលាធិបតិ គឺ បុគ្គល ធ្វើ នូវបឋមដ្ឋានប្បច្ចវេក្ខណៈ ឲ្យជាទីគោរព
 ហើយពិចារណា ធ្វើ នូវអនាគតិសញ្ញាណប្បច្ចវេក្ខណៈ ឲ្យជាទីគោរព
 ... ធ្វើនូវខន្ធតាំងឡាយ តូចឆ្មារ ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ
 ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រាគៈ មានការម្នាក់តូចឆ្មារ ធ្វើនូវពួក
 ខន្ធនោះឲ្យជាទីគោរព... ទិដ្ឋិ កើតឡើង ។

{៤១} ធម៌ ដែលមានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ
 នៃធម៌ ដែលមានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ដោយអធិបតិប្បច័យ
 បានដល់ការមូលាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ ការមូលាធិបតិ គឺ
 ព្រះអរិយៈតាំងឡាយ ចេញអំពីមគ្គ ធ្វើនូវមគ្គ ឲ្យជាទីគោរព ហើយ
 ពិចារណា ធ្វើនូវផល ឲ្យជាទីគោរព... ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ
 អធិបតិធម៌ ដែលមានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន (ជាបច្ច័យ) នៃ
 ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ។

{៤២} ធម៌ ដែលមានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន (ជាបច្ច័យ)
 នៃធម៌ ដែលមានការម្នាក់តូចឆ្មារ ... បានដល់ការមូលាធិបតិ គឺ
 សេក្ខបុគ្គលតាំងឡាយ ធ្វើនូវគោត្រកូ ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា
 ធ្វើនូវវេទានៈ ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ធ្វើនូវមគ្គប្បច្ចវេក្ខណៈ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

កុំ កត្វា បច្ចវេក្ខន្តិ ដលប្បច្ចវេក្ខណំ . . . និព្វា-
នប្បច្ចវេក្ខណំ កុំ កត្វា បច្ចវេក្ខន្តិ ។

[៤៣] អប្បមាណាវម្ពុណា ធម្មោ មហាគុតារម្ម-
ណាស្ស ធម្មស្ស អនិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាវម្ម-
ណាធិបតិ សេត្វា អប្បមាណាវម្ពុណំ ចេតោបរិយ-
ញាណំ កុំ កត្វា . . . បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណំ . .
អនាគតំសញ្ញាណំ កុំ កត្វា បច្ចវេក្ខន្តិ ។

[៤៤] បរិត្តារម្មណា ធម្មោ បរិត្តារម្មណាស្ស
ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា
បរិត្តារម្មណា ខន្ធា បច្ឆិមាទំ បច្ឆិមាទំ ខន្ធាទំ
អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៤៥] បរិត្តារម្មណា ធម្មោ មហាគុតារម្មណាស្ស
ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ បរិត្តារម្មណំ
តុតិចិត្តំ មហាគុតារម្មណាស្ស ឧបបត្តិចិត្តស្ស អនន្ត-
រប្បច្ចយេន បច្ចយោ បរិត្តារម្មណំ កវ្ពំ មហាគុតា-
រម្មណយ អាវជ្ជោយ អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ
បរិត្តារម្មណា ខន្ធា មហាគុតារម្មណាស្ស វិជ្ជានស្ស
អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ផលប្បច្ចវេក្ខណៈ ... ធ្វើនូវ
និព្វានប្បច្ចវេក្ខណៈ ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ។

(៤៣) ធម៌ ដែលមានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃ
ធម៌ ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បាន
ដល់ការម្នាក់ធិបតិ គឺសេក្ខបុគ្គលទាំងឡាយ ធ្វើនូវចេតោបរិយញ្ញាណ
ដែលមានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ឲ្យជាទីគោរព ... នូវបុព្វនិ-
វាសានុស្សតិញ្ញាណ ... ធ្វើនូវអនាគតសញ្ញាណ ឲ្យជាទីគោរព
ហើយពិចារណា ។

(៤៤) ធម៌ ដែលមានការម្នាក់តូចឆ្មារ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មានការម្នាក់តូចឆ្មារ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺពួកខន្ធមុន ។ ដែលមាន
ការម្នាក់តូចឆ្មារ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធគ្រោយ ។ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

(៤៥) ធម៌ ដែលមានការម្នាក់តូចឆ្មារ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ចុតិចិត្ត ដែល
មានការម្នាក់តូចឆ្មារ ជាបច្ច័យ នៃឧបចុតិចិត្ត ដែលមានការម្នាក់ដល់
នូវសភាពធំ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ កវង្គៈ ដែលមានការម្នាក់តូចឆ្មារ
ជាបច្ច័យ នៃអាវជ្ជនា ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ ដោយអ-
នន្តរប្បច្ច័យ ពួកខន្ធ ដែលមានការម្នាក់តូចឆ្មារ ជាបច្ច័យ នៃវដ្តានៈ
ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

បរិត្តារម្មណគ្គិកេ បញ្ញាវិហ

(៤៦) បរិត្តារម្មណោ ធម្មោ អប្បមាណារម្មណាស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ បរិត្តារម្មណំ អនុលោមំ តោត្រកុស្ស អនុលោមំ វេទានស្ស អនុលោមំ ផលសមាបត្តិយា អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៤៧) មហាគុតារម្មណោ ធម្មោ មហាគុតារម្មណាស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា មហាគុតារម្មណោ ខន្ធា បច្ឆិមានំ បច្ឆិមានំ ខន្ធានំ អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៤៨) មហាគុតារម្មណោ ធម្មោ បរិត្តារម្មណាស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ មហាគុតារម្មណំ ចុតិចិត្តំ បរិត្តារម្មណាស្ស ឧបបត្តិចិត្តស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ មហាគុតារម្មណំ កវង្គំ បរិត្តារម្មណាយ អាវដ្ឋនាយ អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ មហាគុតារម្មណោ ខន្ធា បរិត្តារម្មណាស្ស វដ្ឋានស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៤៩) មហាគុតារម្មណោ ធម្មោ អប្បមាណារម្មណាស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ មហាគុតារម្មណំ អនុលោមំ តោត្រកុស្ស អនុលោមំ

បរិក្ខារម្មណគ្គិកៈ បញ្ញាវិវា:

(៤៦) ធម៌ ដែលមានការម្នាក់តូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ អនុលោម ដែលមានការម្នាក់តូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃគោត្រភូ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃវេទនា: អនុលោម ជាបច្ច័យ នៃផលសមាបត្តិ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

(៤៧) ធម៌ ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ មុន ។ ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ក្រោយ ។ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

(៤៨) ធម៌ ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានការម្នាក់តូចត្រូវ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ចុតិចិត្ត ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃឧបបត្តិចិត្ត ដែលមានការម្នាក់តូចត្រូវ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ភវគ្គិ: ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃការជួនា ដែលមានការម្នាក់តូចត្រូវ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ពួកខន្ធ ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃវដ្តាន: ដែលមានការម្នាក់តូចត្រូវ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

(៤៩) ធម៌ ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ អនុលោម ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ (ជាបច្ច័យ) នៃគោត្រភូ អនុលោម

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមតិកប្បដ្ឋានំ

វេទានស្ស អនុលោមំ ផលសមាបត្តិយា និរោជា
វុដ្ឋបាទស្ស នេវសញ្ញាណសញ្ញាយតំ ផលសមា-
បត្តិយា អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥០] អប្បមាណារម្មណោ ធម្មោ អប្បមា-
ណារម្មណស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ
បុរិមា បុរិមា អប្បមាណារម្មណោ ទន្ធិ បន្តិមាទំ
បន្តិមាទំ ទន្ធិទំ អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ តោត្រកុ
មក្កស្ស វេទានំ មក្កស្ស មត្តោ ផលស្ស ផលំ
ផលស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥១] អប្បមាណារម្មណោ ធម្មោ បរិត្តារម្ម-
ណស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ មក្កប្បច្ច-
វេក្ខណោ បរិត្តារម្មណស្ស វុដ្ឋានស្ស ផលប្បច្ចវេក្ខ-
ណោ បរិត្តារម្មណស្ស វុដ្ឋានស្ស និព្វានប្បច្ចវេក្ខណោ
បរិត្តារម្មណស្ស វុដ្ឋានស្ស អប្បមាណារម្មណំ ចេតោ-
បរិយញ្ញណំ បរិត្តារម្មណស្ស វុដ្ឋានស្ស បុព្វេនិវា-
សានុស្សតិញ្ញណំ បរិត្តារម្មណស្ស វុដ្ឋានស្ស អនា-
តតំសញ្ញាណំ បរិត្តារម្មណស្ស វុដ្ឋានស្ស ផលំ បរិត្តា-
រម្មណស្ស វុដ្ឋានស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(ជាបច្ច័យ) នៃវេទានៈ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃផលសមាបត្តិ នៅសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ របស់បុគ្គលកាលចេញអំពីនិរោធដាបច្ច័យ នៃផលសមាបត្តិ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

(៥០) ធម៌ ដែលមានការម្នាក់មានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលមានការម្នាក់មានប្រមាណមិនបាន ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ មុន ។ ដែលមានការម្នាក់មានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធ ក្រោយ ។ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គោត្រភូ (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គវេទានៈ (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គ មគ្គ (ជាបច្ច័យ) នៃផល ផល ជាបច្ច័យនៃផល ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

(៥១) ធម៌ ដែលមានការម្នាក់មានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលមានការម្នាក់តូចធ្លាវ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ការពិចារណានូវមគ្គ (ជាបច្ច័យ) នៃវដ្តានៈ ដែលមានការម្នាក់តូចធ្លាវ ការពិចារណានូវផល (ជាបច្ច័យ) នៃវដ្តានៈ ដែលមានការម្នាក់តូចធ្លាវ ការពិចារណានូវព្រះនិព្វាន (ជាបច្ច័យ) នៃវដ្តានៈ ដែលមានការម្នាក់តូចធ្លាវ ចេតោបរិយញ្ញាណ ដែលមានការម្នាក់មានប្រមាណមិនបាន (ជាបច្ច័យ) នៃវដ្តានៈ ដែលមានការម្នាក់តូចធ្លាវ បុព្វនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ (ជាបច្ច័យ) នៃវដ្តានៈ ដែលមានការម្នាក់តូចធ្លាវ អនាគតសញ្ញាណ (ជាបច្ច័យ) នៃវដ្តានៈ ដែលមានការម្នាក់តូចធ្លាវ ផល ជាបច្ច័យនៃវដ្តានៈ ដែលមានការម្នាក់តូចធ្លាវ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

បរិត្តាម្មណត្ថិកេ បញ្ញាវិហ

[៥២] អប្បមាណាវម្ពុណោ ធម្មោ មហាគុតាវម្ពុ-
ណាស្ស ធម្មស្ស អនន្តវប្បច្ចយេន បច្ចយោ មគ្គប្ប-
ច្ចវេក្ខណា មហាគុតាវម្ពុណាស្ស វុដ្ឋានស្ស ដលប្ប-
ច្ចវេក្ខណា មហាគុតាវម្ពុណាស្ស ... ជិញ្ញាណប្បច្ចវេក្ខ-
ណា មហាគុតាវម្ពុណាស្ស ... ដលំ មហាគុតាវម្ពុណា-
ស្ស វុដ្ឋានស្ស អនន្តវប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥៣] បរិត្តាវម្ពុណោ ធម្មោ បរិត្តាវម្ពុណាស្ស
ធម្មស្ស សមនន្តវប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តវសទិសំ ។

[៥៤] បរិត្តាវម្ពុណោ ធម្មោ បរិត្តាវម្ពុណាស្ស
ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អញ្ញមញ្ញ-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ជិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
តីណិ បដិច្ចវាវសទិសា កាតញ្ច ។ ឧបជិស្សយប្ប-
ច្ចយេន អាវម្ពុឈ្វបជិស្សយោ អនន្តវបជិស្សយោ
បកក្ខបជិស្សយោ ។ បកក្ខបជិស្សយោ បរិត្តាវម្ពុ-
ណំ សទ្ធ�ំ ឧបជិស្សយោ មាណំ ទេតិ សីលំ ...
ឧទោសថកម្មំ ... បរិត្តាវម្ពុណំ ឈានំ ឧប្បាទេតិ
វិបស្សនំ ... អភិញ្ញំ ... សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ មាណំ
ជប្បេតិ ទិដ្ឋិ កល្យាណតិ បរិត្តាវម្ពុណំ សីលំ ... បញ្ញា

[៥២] ធម៌ ដែលមានការម្នាក់មានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ ដោយអនន្តរបច្ច័យ គឺ ការពិចារណា នូវមគ្គ (ជាបច្ច័យ) នៃវដ្តនេះ ដែលមានការម្នាក់ដល់ នូវសភាពធំ ការពិចារណានូវផល មានការម្នាក់ ដល់នូវសភាពធំ... ការពិចារណា នូវព្រះនិព្វាន ដែលមានការម្នាក់ ដល់នូវសភាពធំ... ផល ជាបច្ច័យ នៃវដ្តនេះ ដែលមានការម្នាក់ ដល់នូវសភាពធំ ដោយអនន្តរបច្ច័យ ។

[៥៣] ធម៌ ដែលមានការម្នាក់តូចត្នោត ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានការម្នាក់តូចត្នោត ដោយសមនន្តរបច្ច័យ គឺ ប្រហែលគ្នា នឹងអនន្តរបច្ច័យដែរ ។

[៥៤] ធម៌ ដែលមានការម្នាក់តូចត្នោត ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានការម្នាក់តូចត្នោត ដោយសហជាតបច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ អញ្ញាមញ្ញបច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយនិស្សយបច្ច័យ គឺ វារៈ ទាំងបី បណ្ឌិត គប្បីធ្វើឲ្យប្រហែលគ្នា នឹងបដិច្ចវារៈផងចុះ ។ ដោយឧបនិស្សយបច្ច័យ បានដល់ការម្នាក់បនិស្ស័យ អនន្តបនិស្ស័យ និងចកតុបនិស្ស័យ ។ ឯចកតុបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យសទ្ធា ដែល មានការម្នាក់ តូចត្នោត ហើយឲ្យទាន សីល ... ធ្វើឧបោសថកម្ម ... ញ៉ាំងឈាន ដែលមានការម្នាក់តូចត្នោត ឲ្យកើតឡើង វិបស្សនា ... អភិញ្ញា ... ញ៉ាំងសមាបត្តិឲ្យកើតឡើង តម្លើង មានៈ ប្រកាន់ទិដ្ឋិ សីល ដែលមានការម្នាក់តូចត្នោត ... បញ្ញា

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

រាគំ ទោសំ មោហំ អាណំ ទិដ្ឋិ បត្តនំ កាយិកំ
 សុខំ ... កាយិកំ ទុក្ខំ ឧបទិស្សាយ ទានំ ទេតិ
 សីលំ ... ឧទោសថកម្មំ ... បរិត្តារម្មណំ ឈានំ ឧប្បា.
 ទេតិ វិបស្សនំ ... អភិញ្ញំ ... សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ
 ចាលំ ហនតិ សង្ឃំ ភិក្ខុតិ បរិត្តារម្មណា សទ្ធា ...
 បញ្ញា រាគោ បត្តនា កាយិកំ សុខំ ... កាយិកំ
 ទុក្ខំ បរិត្តារម្មណាយ សទ្ធាយ បញ្ញាយ រាគស្ស
 បត្តនាយ កាយិកស្ស សុខស្ស កាយិកស្ស
 ទុក្ខស្ស ឧបទិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥៥] បរិត្តារម្មណា ឆម្មោ មហាគុតារម្មណស្ស
 ឆម្មស្ស ឧបទិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌ-
 បទិស្សយោ អនន្តរូបទិស្សយោ បកត្ថបទិស្សយោ ។
 បកត្ថបទិស្សយោ បរិត្តារម្មណំ សទ្ធិ ឧបទិស្សាយ
 មហាគុតារម្មណំ ឈានំ ឧប្បាទេតិ វិបស្សនំ ... អភិញ្ញំ
 ... សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ មាណំ ជម្រេតិ ទិដ្ឋិ កណ្ណាតិ
 បរិត្តារម្មណំ សីលំ ... បញ្ញំ រាគំ បត្តនំ កាយិកំ
 សុខំ ... កាយិកំ ទុក្ខំ ឧបទិស្សាយ មហាគុតា-
 រម្មណំ ឈានំ ឧប្បាទេតិ វិបស្សនំ ... អភិញ្ញំ ...
 សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ មាណំ ជម្រេតិ ទិដ្ឋិ កណ្ណាតិ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

រាគៈ ខោសៈ មោហៈ មានៈ ទិដ្ឋិ សេចក្តីប្រាថ្នា កាយិកសុខ
 ... អាស្រ័យកាយិកទុក្ខ ហើយឲ្យទាន សីល ... ឧបោសថ-
 កម្ម ... ញ៉ាំងឈាន ដែលមានការម្នាក់តូចឆ្មារ ឲ្យកើតឡើង
 វិបស្សនា ... អភិញ្ញា ... ញ៉ាំងសមាបត្តិឲ្យកើតឡើង សម្លាប់សត្វ
 ចំបែកសង្ឃ សព្វា ដែលមានការម្នាក់តូចឆ្មារ ... បញ្ញា រាគៈ
 សេចក្តីប្រាថ្នា កាយិកសុខ ... កាយិកទុក្ខ ជាបច្ច័យ នៃសព្វា
 ដែលមានការម្នាក់តូចឆ្មារ បញ្ញា រាគៈ សេចក្តីប្រាថ្នា កាយិកសុខ
 និងកាយិកទុក្ខ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៥៥) ធម៌ ដែលមានការម្នាក់តូចឆ្មារ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
 មានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អា-
 រម្មណ្ឌបនិស្ស័យ អនន្តបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ ឯបកត្ថប-
 និស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសព្វា ដែលមានការម្នាក់តូចឆ្មារ
 ហើយញ៉ាំងឈាន ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ ឲ្យកើតឡើង
 វិបស្សនា ... អភិញ្ញា ... ញ៉ាំងសមាបត្តិឲ្យកើតឡើង តម្លើង មានៈ
 ប្រកាន់ ទិដ្ឋិ សីល ដែលមានការម្នាក់តូចឆ្មារ ... បញ្ញា រាគៈ
 សេចក្តីប្រាថ្នា កាយិកសុខ ... អាស្រ័យនូវកាយិកទុក្ខ ញ៉ាំងឈាន
 ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ ឲ្យកើតឡើង វិបស្សនា ...
 អភិញ្ញា ... ញ៉ាំងសមាបត្តិឲ្យកើតឡើង តម្លើងមានៈ ប្រកាន់ទិដ្ឋិ

បរិក្ខារម្មណត្ថិកេ បញ្ញាវិហា

បរិក្ខារម្មណា សទ្ធា ... កាយិកំ សុខំ ... កាយិកំ ទុក្ខំ មហាគតារម្មណាយ សទ្ធាយ បញ្ញាយ រាគស្ស បត្តនាយ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥៦] បរិក្ខារម្មណា ធម្មោ អប្បមាណារម្មណស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្វបនិស្សយោ ។ បកត្វបនិស្សយោ បរិក្ខារម្មណំ សទ្ធា ឧបនិស្សយ អប្បមាណារម្មណំ ឈានំ ឧប្បាទេតិ មក្កំ ... អភិវាហំ ... សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ បរិក្ខារម្មណំ សីលំ ... បញ្ញំ រាគំ កាយិកំ សុខំ ... កាយិកំ ទុក្ខំ ឧបនិស្សយ អប្បមាណារម្មណំ ឈានំ ឧប្បាទេតិ មក្កំ ... អភិវាហំ ... សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ បរិក្ខារម្មណា សទ្ធា ... កាយិកំ សុខំ អប្បមាណារម្មណាយ សទ្ធាយ បញ្ញាយ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥៧] មហាគតារម្មណា ធម្មោ មហាគតារម្មណស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្យបនិស្សយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្វបនិស្សយោ ។

បរិព្វារម្មណត្ថិកៈ បញ្ញាវារៈ

សត្វ ដែលមានការម្នាក់តូចផ្ទុក ... កាយិកសុខ ... កាយិកទុក្ខ
ជាបច្ច័យ នៃសត្វ ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ បញ្ញា ពត៌ៈ
សេចក្តីប្រាថ្នា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៥៦) ធម៌ ដែលមានការម្នាក់តូចផ្ទុក ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មានការម្នាក់មានប្រមាណមិនបាន ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បាន
ដល់អនន្តបូរនិស្ស័យ និងបកតូបនិស្ស័យ ។ បកតូបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល
អាស្រ័យ នូវសត្វ ដែលមានការម្នាក់តូចផ្ទុក ហើយញ៉ាំងឈាន ដែល
មានការម្នាក់មានប្រមាណមិនបាន ឲ្យកើតឡើង ញ៉ាំងមគ្គ... ញ៉ាំង
អភិញ្ញា... ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង សីល ដែលមានការម្នាក់
តូចផ្ទុក... បញ្ញា ពត៌ៈ កាយិកសុខ ... អាស្រ័យ កាយិកទុក្ខ
ហើយញ៉ាំងឈាន ដែលមានការម្នាក់មានប្រមាណមិនបាន ឲ្យកើត
ឡើង ញ៉ាំងមគ្គ... ញ៉ាំងអភិញ្ញា... ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង
សត្វ ដែលមានការម្នាក់តូចផ្ទុក... កាយិកសុខ ជាបច្ច័យ នៃ
សត្វ ដែលមានការម្នាក់មានប្រមាណមិនបាន និងបញ្ញា ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៥៧) ធម៌ ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃ
ធម៌ ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
បានដល់ការម្នាក់បូរនិស្ស័យ អនន្តបូរនិស្ស័យ និងបកតូបនិស្ស័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

បកត្ថបដិស្សយោ មហាគុតារម្មណំ សទ្ធិំ ឧបដិស្សាយ
 មហាគុតារម្មណំ ឈានំ ឧប្បាទេតិ វិបស្សនំ ...
 អភិញ្ញា ... សមាបត្តិ ... មាណំ ... ទិដ្ឋី កល្យាណតិ
 មហាគុតារម្មណំ សីលំ ... បញ្ញា ... ភគំ ...
 បត្តនំ ឧបដិស្សាយ ... មហាគុតារម្មណំ ឈានំ ...
 ទិដ្ឋី កល្យាណតិ មហាគុតារម្មណា សទ្ធា ... បញ្ញា ...
 រាគោ ... បត្តនា មហាគុតារម្មណាយ សទ្ធាយ
 បត្តនាយ ឧបដិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៥៨) មហាគុតារម្មណោ ធម្មោ បរិត្តារម្ម-
 ណាស្ស ធម្មស្ស ឧបដិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អារម្មណ្ឌបដិស្សយោ អនន្តរូបដិស្សយោ បកត្ថប-
 ដិស្សយោ ។ បកត្ថបដិស្សយោ មហាគុតារម្មណំ
 សទ្ធិំ ឧបដិស្សាយ នានំ ទេតិ សីលំ សមាទិយតិ
 ឧបោសថកម្មំ កកោតិ បរិត្តារម្មណំ ឈានំ ...
 វិបស្សនំ ... អភិញ្ញា ... សមាបត្តិ ... មាណំ
 វេប្បតិ ទិដ្ឋី កល្យាណតិ មហាគុតារម្មណំ សីលំ ...
 បត្តនំ ឧបដិស្សាយ នានំ ទេតិ ... ទិដ្ឋី កល្យាណតិ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសត្វ ដែលមានអារម្មណ៍ដល់
 នូវសភាពធំ ហើយញ្ចាំងឈាន ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ
 ឲ្យកើតឡើង ញ្ចាំងវិបស្សនា... ញ្ចាំងអភិញ្ញា... ញ្ចាំងសមាបត្តិ
 ... នូវមានៈ... ប្រកាន់ទិដ្ឋិ នូវសីល ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវ
 សភាពធំ... នូវបញ្ញា... នូវរាគៈ... អាស្រ័យ នូវសេចក្តីប្រាថ្នា
 ... នូវឈាន ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ... ប្រកាន់ទិដ្ឋិ
 សត្វ ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ... បញ្ញា... រាគៈ...
 សេចក្តីប្រាថ្នា ជាបច្ច័យ នៃសត្វ ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ
 និងសេចក្តីប្រាថ្នា ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ ។

(៥៨) ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 ដែលមានអារម្មណ៍តូចត្នោរ ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណ៍-
 បនិស្ស័យ អនន្តបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ
 បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសត្វ ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ហើយ
 ឲ្យទាន សមាទានសីល ធ្វើនូវឧបោសថកម្ម ញ្ចាំងឈាន ដែលមាន
 អារម្មណ៍តូចត្នោរ... ញ្ចាំងវិបស្សនា... ញ្ចាំងអភិញ្ញា... ញ្ចាំងស-
 មាបត្តិ... តម្លើងមានៈ ប្រកាន់ទិដ្ឋិ នូវសីល ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវ
 សភាពធំ... អាស្រ័យ នូវសេចក្តីប្រាថ្នា ហើយឲ្យទាន ... ប្រកាន់ទិដ្ឋិ

បរិវារមូលក្ខិកេ បញ្ញាកំពេ

មហាគុតារម្មណា សទ្ធា . . បត្តនា បរិវារម្មណាយ
សទ្ធាយ បត្តនាយ កាយិកស្ស សុខស្ស កាយិ-
កស្ស ធុត្តស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥៩] មហាគុតារម្មណោ ធម្មោ អប្បមាណារម្ម-
ណស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្វូបនិស្សយោ ។ បកត្វូប-
និស្សយោ មហាគុតារម្មណំ សទ្ធិំ ឧបនិស្សយ
អប្បមាណារម្មណំ ឈានំ . . . មគ្គំ . . . អភិញ្ញា . . .
សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ មហាគុតារម្មណំ សីលំ . . .
បត្តនំ ឧបនិស្សយ អប្បមាណារម្មណំ ឈានំ . . .
សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ មហាគុតារម្មណា សទ្ធា . . .
បត្តនា អប្បមាណារម្មណាយ សទ្ធាយ បញ្ញាយ
ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៦០] អប្បមាណារម្មណោ ធម្មោ អប្បមាណារម្ម-
ណស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អា-
រម្មណ្យូបនិស្សយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្វូបនិស្ស-
យោ ។ បកត្វូបនិស្សយោ អប្បមាណារម្មណំ សទ្ធិំ
ឧបនិស្សយ អប្បមាណារម្មណំ ឈានំ . . . មគ្គំ . . .

សទ្ធា ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ . . . សេចក្តីប្រាថ្នា ជាបច្ច័យ នៃសទ្ធា ដែលមានអារម្មណ៍តូចតាម នៃសេចក្តីប្រាថ្នា កាយិកសុខ និងកាយិកទុក្ខ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៥៩) ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃ ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍មានប្រមាណមិនបាន ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តបូរនិស្ស័យ និងបកតូបនិស្ស័យ ។ បកតូបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសទ្ធា ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ហើយ ញ៉ាំងឈាន ដែលមានអារម្មណ៍មានប្រមាណមិនបាន . . . ញ៉ាំង មគ្គ . . . ញ៉ាំងអភិញ្ញា . . . ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង នូវសីល ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ . . . អាស្រ័យ នូវសេចក្តីប្រាថ្នា ហើយញ៉ាំងឈាន ដែលមានអារម្មណ៍មានប្រមាណមិនបាន . . . ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង សទ្ធា ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ . . . សេចក្តីប្រាថ្នា ជាបច្ច័យ នៃសទ្ធា ដែលមានអារម្មណ៍មានប្រមាណមិនបាន និងបញ្ញា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៦០) ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍មានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍មានប្រមាណមិនបាន ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណ៍បូរនិស្ស័យ អនន្តបូរនិស្ស័យ និង បកតូបនិស្ស័យ ។ បកតូបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវ សទ្ធា ដែលមានអារម្មណ៍មានប្រមាណមិនបាន ហើយញ៉ាំងឈាន ដែលមានអារម្មណ៍មានប្រមាណមិនបាន . . . ញ៉ាំងមគ្គ . . .

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

អភិញ្ញំ ... សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ អប្បមាណាវច្ឆណំ
 សីលំ ... បញ្ញំ ឧបនិស្សាយ អប្បមាណាវច្ឆណំ
 ឈានំ ... មត្តំ ... សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ អប្បមា-
 ណាវច្ឆណា សទ្ធា ... បញ្ញា អប្បមាណាវច្ឆ-
 ណាយ សទ្ធាយ បញ្ញាយ ដលសមាបត្តិយា ឧប-
 និស្សាយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៦០] អប្បមាណាវច្ឆណា ធម្មោ បរិត្តាវច្ឆ-
 ណាស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សាយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អា-
 វច្ឆន្តាបនិស្សយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្តបនិស្ស-
 យោ ។ បកត្តបនិស្សយោ អប្បមាណាវច្ឆណំ សទ្ធិ
 ឧបនិស្សាយ នានំ ទេតិ សីលំ សមាទិយេតិ ឧបោ-
 សថកម្មំ កកោតិ បរិត្តាវច្ឆណំ លានំ ឧប្បាទេតិ
 វិបស្សនំ ... អភិញ្ញំ ... សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ អប្ប-
 មាណាវច្ឆណំ សីលំ ... បញ្ញំ ឧបនិស្សាយ នានំ
 ទេតិ ... សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ អប្បមាណាវច្ឆណា
 សទ្ធា ... បញ្ញា បរិត្តាវច្ឆណាយ សទ្ធាយ បញ្ញាយ
 កាយិកស្ស សុខស្ស កាយិកស្ស ទុក្ខស្ស ឧប-
 និស្សាយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ញ៉ាំងអភិញ្ញា . . . ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង នូវសីល ដែលមាន
 ការម្នាក់មានប្រមាណមិនបាន . . . អាស្រ័យ នូវបញ្ញា ហើយញ៉ាំង
 ឈាន ដែលមានការម្នាក់មានប្រមាណមិនបាន . . . ញ៉ាំងមគ្គ . . .
 ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង សុទ្ធ ដែលមានការម្នាក់មានប្រមាណ
 មិនបាន . . . បញ្ញា ជាបច្ច័យ នៃសុទ្ធ ដែលមានការម្នាក់មានប្រ-
 មាណមិនបាន នៃបញ្ញា និងផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៦១) ធម៌ ដែលមានការម្នាក់មានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ
 នៃធម៌ ដែលមានការម្នាក់តូចឆ្មារ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់
 ការម្នាក់បនិស្ស័យ អនន្តបនិស្ស័យ និងបកតូបនិស្ស័យ ។ បកតូប-
 និស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសុទ្ធ ដែលមានការម្នាក់មាន
 ប្រមាណមិនបាន ហើយឲ្យទាន សមាទានសីល ធ្វើនូវឧបាសថកម្ម
 ញ៉ាំងឈាន ដែលមានការម្នាក់តូចឆ្មារ ឲ្យកើតឡើង ញ៉ាំងវិបស្សនា
 . . . ញ៉ាំងអភិញ្ញា . . . ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង នូវសីល ដែល
 មានការម្នាក់មានប្រមាណមិនបាន . . . អាស្រ័យ នូវបញ្ញា ហើយឲ្យ
 ទាន . . . ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង សុទ្ធ ដែលមានការម្នាក់
 មានប្រមាណមិនបាន . . . បញ្ញា ជាបច្ច័យ នៃសុទ្ធ ដែលមាន
 ការម្នាក់តូចឆ្មារ នៃបញ្ញា កាយិកសុខ និងកាយិកទុក្ខ ដោយ
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៦២) អប្បមាណារម្មណោ ធម្មោ មហាគុតារម្មណាស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន . បច្ចយោ អារម្មណ្ឌូបនិស្សយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្ថូបនិស្សយោ ។ បកត្ថូបនិស្សយោ អប្បមាណារម្មណំ សទ្ធិំ ឧបនិស្សយ មហាគុតារម្មណំ ឈានំ វិបស្សនំ អភិញ្ញំ សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ អប្បមាណារម្មណំ សីលំ បញ្ញំ ឧបនិស្សយ មហាគុតារម្មណំ ឈានំ វិបស្សនំ អភិញ្ញំ សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ អប្បមាណារម្មណោ សទ្ធា បញ្ញា មហាគុតារម្មណាយ សទ្ធាយ បញ្ញាយ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៦៣) បរិត្តារម្មណោ ធម្មោ បរិត្តារម្មណាស្ស ធម្មស្ស អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា បរិត្តារម្មណោ ទទ្ធា បច្ឆិមានំ បច្ឆិមានំ បរិត្តារម្មណានំ ទទ្ធានំ អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៦៤) បរិត្តារម្មណោ ធម្មោ អប្បមាណារម្មណាស្ស ធម្មស្ស អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ បរិត្តារម្មណំ អនុលោមំ តោត្រកុស្ស អនុលោមំ វេទានស្ស អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៦២) ធម៌ ដែលមានការម្មណ៍មានប្រមាណមិនបាន ជា
 បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានការម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ដោយឧបនិស្ស-
 យប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណ្ឌបនិស្ស័យ អនន្តបនិស្ស័យ និងបកត្ថប-
 និស្ស័យ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសត្វ ដែល
 មានការម្មណ៍មានប្រមាណមិនបាន ហើយញ៉ាំងឈាន ដែលមានការ-
 ម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ... ញ៉ាំងវិបស្សនា ... ញ៉ាំងអភិញ្ញា ...
 ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង នូវសីល ដែលដែលមានការម្មណ៍មាន
 ប្រមាណមិនបាន... អាស្រ័យ នូវបញ្ញា ហើយញ៉ាំងឈាន ដែល
 មានការម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ... ញ៉ាំងវិបស្សនា ... ញ៉ាំងអភិញ្ញា
 ... ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង សត្វ ដែលមានការម្មណ៍មាន
 ប្រមាណមិនបាន... បញ្ញា ជាបច្ច័យ នៃសត្វ ដែលមានការម្មណ៍
 ដល់នូវសភាពធំ និងបញ្ញា ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ ។

(៦៣) ធម៌ ដែលមានការម្មណ៍តូចន្ទ្រាវ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 ដែលមានការម្មណ៍តូចន្ទ្រាវ ដោយភាសេវនប្បច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ មុនៗ
 ដែលមានការម្មណ៍តូចន្ទ្រាវ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ក្រោយ ។ ដែល
 មានការម្មណ៍តូចន្ទ្រាវ ដោយភាសេវនប្បច្ច័យ ។

(៦៤) ធម៌ ដែលមានការម្មណ៍តូចន្ទ្រាវ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 ដែលមានការម្មណ៍មានប្រមាណមិនបាន ដោយភាសេវនប្បច្ច័យ គឺ
 អនុលោម ដែលមានការម្មណ៍តូចន្ទ្រាវ (ជាបច្ច័យ) នៃគោត្រកូ
 អនុលោម ជាបច្ច័យ នៃវេទានៈ ដោយភាសេវនប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(៦៥) មហាគុតារម្មណោ ធម្មោ មហាគុតារម្មណាស្ស
ធម្មស្ស អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា
មហាគុតារម្មណា ខន្ធោ បច្ឆិមាទំ បច្ឆិមាទំ មហាគុតា-
រម្មណាទំ ខន្ធោទំ អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៦៦) មហាគុតារម្មណោ ធម្មោ អប្បមាណា-
រម្មណាស្ស ធម្មស្ស អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ
មហាគុតារម្មណំ អនុលោមំ តោត្រកុស្ស អនុលោមំ
វេទានស្ស អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៦៧) អប្បមាណារម្មណោ ធម្មោ អប្បមាណា-
រម្មណាស្ស ធម្មស្ស អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិ-
មា បុរិមា អប្បមាណារម្មណា ខន្ធោ បច្ឆិមាទំ បច្ឆិ-
មាទំ អប្បមាណារម្មណាទំ ខន្ធោទំ អាសេវនប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ តោត្រកុ មគ្គស្ស វេទានំ មគ្គស្ស
អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៦៨) បរិត្តារម្មណោ ធម្មោ បរិត្តារម្មណាស្ស
ធម្មស្ស កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតា នាណា-
ខណ៌កា ។ សហជាតា បរិត្តារម្មណា ចេតនា
សម្បយុត្តកានំ ខន្ធោទំ កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៦៥) ធម៌ ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ ដោយការសេវនប្បច្ច័យ គឺ ពួក ខន្ធមុន ។ ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ក្រោយ ។ ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ ដោយការសេវនប្បច្ច័យ ។

(៦៦) ធម៌ ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃ ធម៌ ដែលមានការម្នាក់មានប្រមាណមិនបាន ដោយការសេវនប្បច្ច័យ គឺ អនុលោម ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ (ជាបច្ច័យ) នៃគោត្រ- ភូ អនុលោម ជាបច្ច័យ នៃវេទានៈ ដោយការសេវនប្បច្ច័យ ។

(៦៧) ធម៌ ដែលមានការម្នាក់មានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃ ធម៌ ដែលមានការម្នាក់មានប្រមាណមិនបាន ដោយការសេវនប្បច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ មុន ។ ដែលមានការម្នាក់មានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃពួក ខន្ធក្រោយ ។ ដែលមានការម្នាក់មានប្រមាណមិនបាន ដោយការសេ- វនប្បច្ច័យ គោត្រភូ (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គ វេទានៈ ជាបច្ច័យ នៃមគ្គ ដោយការសេវនប្បច្ច័យ ។

(៦៨) ធម៌ ដែលមានការម្នាក់តូចត្មារ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានការម្នាក់តូចត្មារ ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត នឹងនានាខណិកៈ ។ សហជាត គឺ ចេតនា ដែលមានការម្នាក់ តូចត្មារ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

បរិក្ខារមូលក្ខិកេ បញ្ញាវិហ

នា នាខណ៌កា បរិក្ខារមូលកា ចេតនា វិចារកានំ
បរិក្ខារមូលកានំ ខន្ធានំ កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៦៩) មហាគុតារមូលកា ធម្មោ មហាគុតារមូ-
លាស្ស ធម្មស្ស កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជា-
តា នា នាខណ៌កា ។ សហជាតា មហាគុតារមូលកា
ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ កក្កប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។ នា នាខណ៌កា មហាគុតារមូលកា ចេត-
នា វិចារកានំ មហាគុតារមូលកានំ ខន្ធានំ កក្កប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ ។

(៧០) មហាគុតារមូលកា ធម្មោ បរិក្ខារមូលាស្ស
ធម្មស្ស កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ នា នាខណ៌កា
មហាគុតារមូលកា ចេតនា វិចារកានំ បរិក្ខារមូលកានំ
ខន្ធានំ កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៧១) អប្បមាណារមូលកា ធម្មោ អប្បមាណារមូ-
លាស្ស ធម្មស្ស កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតា
នា នាខណ៌កា ។ សហជាតា អប្បមាណារមូលកា ចេត-
នា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

បរិក្ខារមូលាត្ថិកៈ បញ្ញាវិវាទៈ

ឯនានាខណិកៈ គឺ ចេតនា ដែលមានអារម្មណ៍តូចតាច ជាបច្ច័យ នៃពួកវិបាកក្ខន្ធ ដែលមានអារម្មណ៍តូចតាច ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៦៩) ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃ ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត នឹងនានាខណិកៈ ។ សហជាត គឺ ចេតនា ដែលមាន អារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយ កម្មប្បច្ច័យ ។ ឯនានាខណិកៈ គឺ ចេតនា ដែលមានអារម្មណ៍ដល់ នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃពួកវិបាកក្ខន្ធ ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវ សភាពធំ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៧០) ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍តូចតាច ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់នានា- ខណិកៈ គឺ ចេតនា ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃពួកវិបាកក្ខន្ធ ដែលមានអារម្មណ៍តូចតាច ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៧១) ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍ មានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍ មានប្រមាណមិនបាន ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត នឹងនានាខណិកៈ ។ សហជាត គឺ ចេតនា ដែលមានអារម្មណ៍មានប្រមាណមិន បាន ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

នាណាខណ៌កា អប្បមាណារម្មណា ចេតនា វិចា
កាណំ អប្បមាណារម្មណាណំ ខន្ធាណំ កក្កប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

(៧២) អប្បមាណារម្មណោ ធម្មោ បរិត្តារម្ម-
ណាស្ស ធម្មស្ស កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ នាណា-
ខណ៌កា អប្បមាណារម្មណា ចេតនា វិចាកាណំ
បរិត្តារម្មណាណំ ខន្ធាណំ កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៧៣) បរិត្តារម្មណោ ធម្មោ បរិត្តារម្មណាស្ស
ធម្មស្ស វិចាកក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាហារប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ លាទប្បច្ចយេន
បច្ចយោ មក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ សម្បយុត្តប្បច្ចយេន
បច្ចយោ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ នត្ថិប្បច្ចយេន
បច្ចយោ វិកតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អវិកតប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

(៧៤) ហេតុយា តីណី អារម្មណោ សត្ត អធិប-
តិយា សត្ត អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហជាតេ
តីណី អរាមរោ តីណី ធិស្សយេ តីណី ឧបទិស្ស-
យេ នវ អាសវនេ បញ្ច កម្មេ បញ្ច វិចាកេ តីណី

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បជ្ជាន

ឯនានាខណ៌កៈ គឺ ចេតនា ដែលមានការម្នាក់មានប្រមាណមិនបាន
ជាបច្ច័យ នៃពួកវិបាកក្នុង ដែលមានការម្នាក់មានប្រមាណមិនបាន
ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៧២) ធម៌ ដែលមានការម្នាក់មានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានការម្នាក់តូចឆ្មារ ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់នានា-
ខណ៌កៈ គឺ ចេតនា ដែលមានការម្នាក់មានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ
នៃពួកវិបាកក្នុង ដែលមានការម្នាក់តូចឆ្មារ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៧៣) ធម៌ ដែលមានការម្នាក់តូចឆ្មារ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មានការម្នាក់តូចឆ្មារ ដោយវិបាកប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្ប-
ច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឈានប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ដោយមគ្គប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសម្បយុត្តប្បច្ច័យ ជា
បច្ច័យ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយនត្ថិប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយវិគតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអវិគតប្បច្ច័យ ។

(៧៤) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្នាក់ប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
ក្នុងអកាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងភាសេវនប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៥ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣

បរិក្ខារម្ពណគ្គិកេ បញ្ញាវារោ

អាហារេ ភីណី ឥន្ទ្រិយេ ឈានេ មគ្គេ សម្មយុត្តេ
 អត្តិយា ភីណី នត្តិយា នវ វិគតេ នវ អវិគតេ
 ភីណី ។ ឯវំ កណោតតំ ។

អនុលោមំ ។

(៧៥) បរិក្ខារម្ពណោ ធម្មោ បរិក្ខារម្ពណាស្ស
 ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៧៦) បរិក្ខារម្ពណោ ធម្មោ មហាគ្គតារម្ពណាស្ស
 ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៧៧) បរិក្ខារម្ពណោ ធម្មោ អប្បមាណារម្ម-
 ណាស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៧៨) មហាគ្គតារម្ពណោ ធម្មោ មហាគ្គតារម្ម-
 ណាស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

បរិក្ខារមូលក្ខិកៈ បញ្ចករៈ

ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ឈានប្បច្ច័យ
 មគ្គប្បច្ច័យ សម្បយុត្តប្បច្ច័យ និងអត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនត្ថិ-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោម ។

(៧៥) ធម៌ ដែលមានការម្មណ៍តូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
 មានការម្មណ៍តូចត្រូវ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហ-
 ជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
 កម្មប្បច្ច័យ ។

(៧៦) ធម៌ ដែលមានការម្មណ៍តូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
 មានការម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៧៧) ធម៌ ដែលមានការម្មណ៍តូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
 មានការម្មណ៍មានប្រមាណមិនបាន ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៧៨) ធម៌ ដែលមានការម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃ
 ធម៌ ដែលមានការម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ជា
 បច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថកប្បដ្ឋានំ

(៧៩) មហាគុតារម្មណោ ធម្មោ បរិត្តារម្មណាស្ស
ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយ-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៨០) មហាគុតារម្មណោ ធម្មោ អប្បមាណារម្ម-
ណាស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៨១) អប្បមាណារម្មណោ ធម្មោ អប្បមាណា-
រម្មណាស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ
សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

(៨២) អប្បមាណារម្មណោ ធម្មោ បរិត្តារម្ម-
ណាស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧប-
និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៨៣) អប្បមាណារម្មណោ ធម្មោ មហាគុតា-
រម្មណាស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ
ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៨៤) នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ
នអធិបតីយា នវ នអនន្តរេ នវ នសមនន្តរេ
នវ នសហជាតេ នវ នអតាមតោ នវ
ប្ប ប្ប

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៧៩) ធម៌ ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃ
ធម៌ ដែលមានការម្នាក់តូចឆ្មារ ដោយការម្នាក់ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៨០) ធម៌ ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមានការម្នាក់មានប្រមាណមិនបាន ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៨១) ធម៌ ដែលមានការម្នាក់មានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានការម្នាក់មានប្រមាណមិនបាន ដោយការម្នាក់-
ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧប-
និស្សយប្បច្ច័យ ។

(៨២) ធម៌ ដែលមានការម្នាក់មានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានការម្នាក់តូចឆ្មារ ដោយការម្នាក់ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៨៣) ធម៌ ដែលមានការម្នាក់មានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ ដោយការម្នាក់ប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៨៤) ក្នុងនរហត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនការម្នាក់ប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៩ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៩ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនស-
ហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនអតាមតាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩

បរិក្ខារម្ពណគ្គិកេ បញ្ញាវិហ

ននិស្សយេ នវ នឧបនិស្សយេ សត្ត នបុរេជាតេ
 នវ នបច្ឆាជាតេ នវ នអាសេវនេ នវ ។ សង្ខតំ ។
 នមក្កេ នវ នសម្បយុត្តេ នវ នវិប្បយុត្តេ នវ
 នោអត្ថិយា នវ នោនត្ថិយា នវ នោវិគតេ នវ
 នោអវិគតេ នវ ។ ឯវំ កណោតត្ថំ ។

បច្ចដិយំ ។

(៨៥) ហេតុប្បដ្ឋយា នអាម្មណេ តីណិ ...
 នអនិបតិយា នអនន្តរេ នសមនន្តរេ នឧបនិស្សយេ
 នបុរេជាតេ នបច្ឆាជាតេ នអាសេវនេ តីណិ ។
 សង្ខតំ ។ នមក្កេ នវិប្បយុត្តេ នោនត្ថិយា នោ-
 វិគតេ តីណិ ។ ឯវំ កណោតត្ថំ ។

អនុលោមប្បច្ចដិយំ ។

(៨៦) នហេតុប្បដ្ឋយា អាម្មណេ សត្ត ...
 អនិបតិយា សត្ត អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហ-
 ជាតេ តីណិ អញ្ញាមញ្ញេ តីណិ និស្សយេ តីណិ

បរិក្ខារមូលក្ខិកៈ បញ្ញាការៈ

ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៧ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៩ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។
 ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩
 ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនោត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩
 ក្នុងនោនត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង
 នោអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចន័យៈ ។

(៨៥) ក្នុងនការមូលក្ខិកៈប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 ... ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ នអនន្តប្បច្ច័យ នសមនន្តប្បច្ច័យ នឧប-
 និស្សយប្បច្ច័យ នបុរេជាតប្បច្ច័យ នបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ និងនអាសេវ-
 នប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ
 នវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ នោនត្តប្បច្ច័យ និងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។
 បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ចន័យៈ ។

(៨៦) ក្នុងនការមូលក្ខិកៈប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ
 ... ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩
 ក្នុងនសមនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
 ក្នុងនពាមពាបប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

ខុបនិស្សយេ នវំ អាសេវនេ បញ្ច ឥន្ទ្រេ បញ្ច

វិហាកេ តីណិ ។ សង្ខតំ ។ សម្បយុត្តេ តីណិ

អត្ថិយា តីណិ នត្ថិយា នវំ វិគតេ នវំ អវិគតេ

តីណិ ។ ឯវំ កណោតត្ថំ ។

បច្ចនីយានុលោមំ ។

បរិញ្ញាប្បណត្ថិកំ ពេរសមំ និដ្ឋិតំ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងគោសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
 ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ សេចក្តី
 បំប្រែ ។ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអតិប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងនតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិតតប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់
 យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចនីយានុលោម ។

ចប់ បរិក្ខារម្មណត្ថិកៈ ទី ៣

ហ៊ានត្រីកំ

បដិច្ចវិញ

(៨៧) ហ៊ាន ឆ្មាំ បដិច្ច ហ៊ាន ឆ្មាំ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ហ៊ាន ឯកំ ទន្ធិ បដិច្ច តយោ ទន្ធិ ទន្ធិ ទន្ធិ បដិច្ច ទន្ធិ ទន្ធិ ។ ហ៊ាន ឆ្មាំ បដិច្ច មជ្ឈិមោ ឆ្មាំ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ហ៊ាន ទន្ធិ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ ហ៊ាន ឆ្មាំ បដិច្ច ហ៊ាន ច មជ្ឈិមោ ច ឆ្មាំ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ហ៊ាន ឯកំ ទន្ធិ បដិច្ច តយោ ទន្ធិ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ទន្ធិ ទន្ធិ ... ។

(៨៨) មជ្ឈិមំ ឆ្មាំ បដិច្ច មជ្ឈិមោ ឆ្មាំ ... មជ្ឈិមំ ឯកំ ទន្ធិ បដិច្ច តយោ ទន្ធិ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ទន្ធិ ទន្ធិ ... បដិសន្ធិកុណោ ទន្ធិ បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុ បដិច្ច ទន្ធិ ឯកំ មហាក្ខតំ ... មហាក្ខតេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ កដត្តារូបំ ឧបាទារូបំ ។

(៨៩) បណ្ឌិតំ ឆ្មាំ បដិច្ច បណ្ឌិតោ ឆ្មាំ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តណ្ហា ។

ហ៊ីនតិកៈ

បដិប្បវាទៈ

(៨៧) ធម៌ ថោកទាប អាស្រ័យ នូវធម៌ ថោកទាប ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវ ខន្ធ ១ ដ៏ថោកទាប ខន្ធ ២ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ២ ។ ធម៌ កណ្តាល អាស្រ័យ នូវធម៌ ថោកទាប ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជនរូប អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ថោកទាប ។ ធម៌ ថោកទាបក្តី ធម៌ ជាកណ្តាលក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ថោកទាប ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជនរូបក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដ៏ថោកទាប នូវខន្ធ ២ ... ។

(៨៨) ធម៌ ជាកណ្តាល អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកណ្តាល ... គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជនរូបក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ជាកណ្តាល នូវខន្ធ ២ ... វត្ថុ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ កងខណៈ នៃបដិសន្ធិ ពួកខន្ធ អាស្រ័យ នូវវត្ថុ នូវមហាក្ខត១ ... ចិត្តសមុជ្ជនរូប កដត្តារូប និងឧបាទារូប អាស្រ័យ នូវពួកមហាក្ខត ។

(៨៩) ធម៌ ជាន់ខ្ពស់ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាន់ខ្ពស់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ មានពីរៈ ៣ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(៧០) មជ្ឈិមក្កា បណ្ឌិតក្កា ធម្មំ បដិច្ច មជ្ឈិមោ
 ធម្មោ . . . ហេតុប្បច្ចយា បណ្ឌិតេ ខន្ធ ច
 មហាក្កតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមដ្ឋានំ រូបំ ។

(៧១) ហីនក្កា មជ្ឈិមក្កា ធម្មំ បដិច្ច មជ្ឈិមោ
 ធម្មោ . . . ហេតុប្បច្ចយា ហីនេ ខន្ធ ច មហា-
 ក្កតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមដ្ឋានំ រូបំ ។ ហីនតិកំ
 សង្កល្ហជ្ជតិកសទិសំ វិត្តារេតតំ ។ បរិបុណ្ណំ ។

ហីនតិកំ បុរុសមំ និដ្ឋិតំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

[៧០] ធម៌ ជាគណ្ណាល អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាគណ្ណាលផង
 នូវធម៌ ជាន់ខ្ពស់ផង ... ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប
 អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ជាន់ខ្ពស់ផង នូវពួកមហាក្ខតផង ។

[៧១] ធម៌ ជាគណ្ណាល អាស្រ័យ នូវធម៌ ថោកទាបផង
 នូវធម៌ ជាគណ្ណាលផង ... ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប
 អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ថោកទាបផង នូវពួកមហាក្ខតផង ។ ហ៊ុនត្តិកៈ
 បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារ ប្រវែហលនឹងសន្តិលិង្គត្តិកៈផងចុះ ។ ចប់
 បរិបូណ៌ ។

ចប់ ហ៊ុនត្តិកៈ ទី ១៤ ។

មិច្ឆត្តិកំ

បដិច្ចវិវា

(៧២) មិច្ឆត្តនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច មិច្ឆត្តនិយតោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា មិច្ឆត្តនិយតំ ឯកំ
 ទន្ធិំ បដិច្ច តយោ ទន្ធា ទ្វេ ទន្ធូ ... ។ មិច្ឆត្ត-
 និយតំ ធម្មំ បដិច្ច អនិយតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា មិច្ឆត្តនិយតោ ទន្ធូ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ
 រូបំ ។ មិច្ឆត្តនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច មិច្ឆត្តនិយតោ ច
 អនិយតោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា មិច្ឆត្ត-
 និយតំ ឯកំ ទន្ធិំ បដិច្ច តយោ ទន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋា-
 នញ្ច រូបំ ទ្វេ ទន្ធូ ... ។

(៧៣) សម្មត្តនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច សម្មត្តនិយតោ
 ធម្មោ ... ហេតុប្បច្ចយា ភីណិ ។

(៧៤) អនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច អនិយតោ
 ធម្មោ ... ហេតុប្បច្ចយា អនិយតំ ឯកំ ទន្ធិំ
 បដិច្ច តយោ ទន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ
 ទន្ធូ ... បដិសន្ធិក្កុណោ អនិយតំ ឯកំ ទន្ធិំ
 បដិច្ច តយោ ទន្ធា កកដត្តា ច រូបំ ទ្វេ ទន្ធូ ...

មិច្ឆតិកៈ

បដិច្ចវិវរៈ

(៧២) ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង នូវខន្ធ ២ ... ។ ធម៌ មិនទៀង អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានុបក្កិ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ។ ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀងក្តី ធម៌ មិនទៀងក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានុបក្កិ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង នូវខន្ធ ២ ... ។

(៧៣) ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ... ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ៣ ។

(៧៤) ធម៌ ដែលមិនទៀង អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនទៀង ... ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានុបក្កិ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលមិនទៀង នូវខន្ធ ២ ... ខន្ធ ៣ ក្តី កងតារូបក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលមិនទៀង កងឧណៈនៃបដិសន្ធិ នូវខន្ធ ២ ...

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមតិកប្បដ្ឋានំ

ខន្ធ បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុ បដិច្ច ខន្ធ ឯកំ មហាក្កតំ
 បដិច្ច តយោ មហាក្កតា ទ្វេ មហាក្កតេ បដិច្ច
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ កដត្តារូបំ ឧបាទារូបំ ។

(៧៥) មិច្ឆត្ថនិយតញ្ច អនិយតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
 អនិយតោ ធម្មោ ... ហេតុប្បច្ចយា មិច្ឆត្ថនិយតេ
 ខន្ធ ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(៧៦) សម្មត្ថនិយតញ្ច អនិយតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
 អនិយតោ ធម្មោ ... ហេតុប្បច្ចយា សម្មត្ថនិយតេ
 ខន្ធ ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(៧៧) មិច្ឆត្ថនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច មិច្ឆត្ថនិយតោ
 ធម្មោ ... អារម្មណប្បច្ចយា មិច្ឆត្ថនិយតំ ឯកំ ខន្ធ
 បដិច្ច តយោ ខន្ធ ទ្វេ ខន្ធ ... ។

(៧៨) សម្មត្ថនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច សម្មត្ថនិយតោ
 ធម្មោ ... អារម្មណប្បច្ចយា សម្មត្ថនិយតំ ឯកំ ខន្ធ
 បដិច្ច តយោ ខន្ធ ទ្វេ ខន្ធ ... ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បជ្ឈាន

វត្ថុ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ពួកខន្ធ អាស្រ័យ នូវវត្ថុ មហាក្ខត៣
 អាស្រ័យ នូវមហាក្ខត ១ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប កដក្ការូប និងទុបាទារូប
 អាស្រ័យ នូវមហាក្ខត ២ ។

[៩៥] ធម៌ ដែលមិនទៀង អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានសភាព
 ខុសនឹងទៀងផង ដែលមិនទៀងផង ... ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ
 ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង
 ផង ពួកមហាក្ខតផង ។

[៩៦] ធម៌ ដែលមិនទៀង អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានសភាព
 ត្រូវនឹងទៀងផង ដែលមិនទៀងផង ... ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ
 ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង
 ផង ពួកមហាក្ខតផង ។

[៩៧] ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង អាស្រ័យ នូវធម៌
 ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ... ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធភ
 អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង នូវខន្ធ ២ ... ។

[៩៨] ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង អាស្រ័យ នូវធម៌
 ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ... ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធភ
 អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង នូវខន្ធ ២ ... ។

មិច្ឆត្តិកេ បដិច្ចវិកេ

(៩៩) អនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច អនិយតោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ អារម្មណប្បច្ចយា អនិយតំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
 តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធទ្វេ ... បដិសន្ធិក្ខណោ អនិ-
 យតំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធទ្វេ ...
 វត្ថុំ បដិច្ច ខន្ធា ។ សព្វេ បច្ចយា ឥមំនា ការ-
 ណោន វិត្តារតញ្ចា ។ សង្ខតំ ។

(១០០) ហេតុយា នវ អារម្មណោ ភីណិ អធិ-
 បតិយា នវ អនន្តរេ ភីណិ សមនន្តរេ ភីណិ សហ-
 ជាតេ នវ អញ្ញាមញ្ញោ ភីណិ និស្សយេ នវ ឧប-
 និស្សយេ ភីណិ បុរេជាតេ ភីណិ អាសវនេ ភីណិ
 តត្ថេ នវ វិនាកេ ឯកំ អាហារេ នវ ឥន្ទ្រិយេ នវ
 ឈានេ នវ មក្កេ នវ សម្បយុត្តេ ភីណិ វិប្បយុត្តេ
 នវ អត្ថិយា នវ នត្ថិយា ភីណិ វិគតេ ភីណិ អវិគតេ
 នវ ។ ឯវំ គណោតត្ថំ ។

មិច្ឆត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

[៧៧] ធម៌ ដែលមិនទៀង អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនទៀង
 រើបកើតឡើង ព្រោះការមូលាប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១
 ដែលមិនទៀង នូវខន្ធ ២ ... ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែល
 មិនទៀង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ នូវខន្ធ ២ ... ពួកខន្ធ អាស្រ័យ
 នូវវត្ថុ ។ បច្ច័យទាំងអស់ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារ តាមហេតុនេះ
 ផងចុះ ។ សេចក្តីបំប្រញា ។

[១០០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងការមូលាប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងអធិបត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៣ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៧ ក្នុងអតាមតាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិស្ស្រយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងឧបនិស្ស្រយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
 ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 វិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឥន្ទ្រិយ-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងអត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
 ក្នុងវិត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអវិត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ បណ្ឌិត
 គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

[១០១] អនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច អនិយតោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា អហេតុកំ អនិយតំ ឯកំ
 ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ
 ខន្ធ . . . អហេតុកប្បដិសន្ធិក្ខណោ ឯកំ មហា-
 ភូតំ បដិច្ច ពាហារំ . . . អាហារំ . . . ឧតុ . . . អសញ្ញា-
 សត្តានំ . . . វិចីក្ខាសហគតោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ
 ខន្ធ បដិច្ច វិចីក្ខាសហគតោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ
 មោហោ ។

[១០២] មិច្ឆត្តនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច អនិយតោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអារម្មណប្បច្ចយា មិច្ឆត្តនិយតោ
 ខន្ធ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ សង្ខតំ ។

[១០៣] មិច្ឆត្តនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច មិច្ឆត្តនិយ-
 តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតីប្បច្ចយា មិច្ឆត្តនិយតោ
 ខន្ធ បដិច្ច មិច្ឆត្តនិយតោ អធិបតី ។

[១០៤] សម្មត្តនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច សម្មត្តនិយ-
 តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតីប្បច្ចយា សម្មត្តនិយ-
 តោ ខន្ធ បដិច្ច សម្មត្តនិយតោ អធិបតី ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(១០១) ធម៌ ដែលមិនទៀង អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនទៀង ទើបកើតឡើង ព្រោះនរហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធភក្តី ចិត្តសមុជ្ជានរូបក្តី អាស្រ័យ នូវអហេតុកក្ខន្ធ ១ ដែលមិនទៀង នូវខន្ធ ២ ... ពាហិរ អាស្រ័យ នូវមហាកូត្ត ១ ក្នុងខណៈនៃអហេតុកក្ខន្ធរូបជិសន្តិ... អាហារ ... ទតុ ... របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ... មោហាៈ ដែលច្រឡំដោយ វិចិក្ខា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ អាស្រ័យ នូវខន្ធចាំងឡាយ ដែលច្រឡំ ដោយវិចិក្ខា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។

(១០២) ធម៌ ដែលមិនទៀង អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមាន សភាពខុសនឹងទៀង ទើបកើតឡើង ព្រោះនរកម្មណាប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានរូប អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ដែលមានសភាពខុសនឹង ទៀង ។ សេចក្តីបំប្លែង ។

(១០៣) ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ទើបកើតឡើង ព្រោះនរអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង អាស្រ័យ នូវពួក ខន្ធ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ។

(១០៤) ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ទើបកើតឡើង ព្រោះនរអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ។

មិច្ឆត្តិកេ បដិច្ចវាហ

[១០៥] អនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច អនិយតោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា អនិយតំ ឯកំ ទន្ធិ
 បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធទ
 ... បដិសន្ធិក្ខណោ ខន្ធទ បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុំ បដិច្ច
 ខន្ធា ឯកំ មហាក្ខតំ ... ។ សន្ធិតំ ។ អសញ្ញា-
 សត្តានំ ។ បេ ។

[១០៦] មិច្ឆត្តនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច អនិយតោ
 ធម្មោ ... នអនន្តរប្បច្ចយា ។ សន្ធិតំ ។ សញ្ញានិ
 បច្ចយានិ វិត្តារតញ្ញានិ ។

[១០៧] នបោតុយា ឯកំ នអារម្មណេ បញ្ច
 នអធិបតិយា តីណី នអនន្តរេ បញ្ច នសមន្តរេ
 បញ្ច នអញ្ញាមញ្ញេ បញ្ច នឧបនិស្សយេ បញ្ច នបុ-
 រេជានេ ធន ធនបន្ទាជានេ នវេ នអាសេវនេ បញ្ច
 នកម្មេ តីណី នវិចារកេ នវេ នអាហារេ ឯកំ
 នឥន្ទ្រិយេ ឯកំ នឈានេ ឯកំ នមត្តេ ឯកំ
 នសម្បយុត្តេ បញ្ច នវិប្បយុត្តេ ទ្វេ នោនត្តិយា បញ្ច
 នោវិតតេ បញ្ច ។ ឯវំ កណោតតំ ។

បច្ចនីយំ ។

មិច្ឆត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

(១០៥) ធម៌ ដែលមិនទៀង អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនទៀង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ពា ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានុប
 ក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលមិនទៀង នូវខន្ធ ២ ... វត្ថុ អាស្រ័យ
 នូវពួកខន្ធ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ពួកខន្ធ អាស្រ័យ នូវវត្ថុ មហា-
 ភូត ១ ... ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ។ បេ ។

(១០៦) ធម៌ ដែលមិនទៀង អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមាន
 សភាពខុសនឹងទៀង ... ព្រោះនអនន្តរប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។
 បច្ច័យទាំងអស់ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

(១០៧) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៥ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៥ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអញ្ញាញប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៥ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនបុរេជា-
 តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនបច្ចាជ័តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាសេ-
 វនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបា-
 កប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនឥន្ទ្រិ-
 យប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
 នមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុង
 នវិជ្ជយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនោនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុង
 នោវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បញ្ញាសំ

[១០៨] ហេតុប្បដ្ឋយា ន អារម្មណេ បញ្ច ...

ន អធិបតីយា តីណី ន អនន្តរេ ន សមនន្តរេ ន អញ្ញ-

អញ្ញេ ន ឧបនិស្សយេ បញ្ច ន បុរោជានេ ន ន បញ្ញា-

ជានេ នវេ ន អាសវនេ បញ្ច ន តម្កេ តីណី

នវេហាកេ នវេ ន សម្បយុត្តេ បញ្ច នវិប្បយុត្តេ

ទ្វេ នោនត្ថយា បញ្ច នោវិភតេ បញ្ច ។ ឯវំ

កណោតត្ថំ ។

អនុលោមប្បញ្ញាសីយំ ។

[១០៩] ន ហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ឯកំ ...

អនន្តរេ ឯកំ សមនន្តរេ ឯកំ សហជានេ ឯកំ ។

សង្ខតំ ។ វិភតេ ឯកំ ។ ឯវំ កណោតត្ថំ ។

បច្ចនីយានុលោមំ ។

បដិច្ចវិហេ និដ្ឋិតោ ។

សហជានវិហេ បដិច្ចវិហេសនិសោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(១០៨) ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 ... ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអនន្តរាប្បច្ច័យ
 នសមនន្តរាប្បច្ច័យ នអតាមពាប្បច្ច័យ និងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៥ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងនអាសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៥ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនោនតិប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៥ ក្នុងនោវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ បណ្ឌិត គប្បី
 រាប់ យ៉ាងនេះផងចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ច័យៈ ។

(១០៩) ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេ-
 តុប្បច្ច័យ ... ក្នុងនអនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនសមនន្តរាប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ១ ក្នុងនសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។
 ក្នុងនវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះផងចុះ ។

ចប់ បច្ច័យានុលោម ។

ចប់ បដិច្ចវារៈ ។

សហជាតវារៈ ប្រហែលគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។

បឋមយុទ្ធសាស្ត្រ

[១១០] មិត្តភក្តិយុត្តិ ធម្មំ បច្ចយា មិត្តភក្តិ
យតោ ធម្មោ ... ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណិ ។ បេ ។
សម្មត្ថនិយតំ ធម្មំ បច្ចយា សម្មត្ថនិយតោ ធម្មោ
... ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណិ ។

[១១១] អនិយតំ ធម្មំ បច្ចយា អនិយតោ
ធម្មោ ... ហេតុប្បដ្ឋយា អនិយតំ ឯកំ ខន្ធំ បច្ច-
យា តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានត្ថា រូបំ ទ្វេ ខន្ធោ
... បដិសន្ធិក្ខណោ ខន្ធោ បច្ចយា វត្ថុ វត្ថុំ បច្ចយា
ខន្ធា ឯកំ មហាក្កតំ បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា អនិយ-
តា ខន្ធា ។ អនិយតំ ធម្មំ បច្ចយា មិត្តភក្តិយតោ
ធម្មោ ... ហេតុប្បដ្ឋយា វត្ថុំ បច្ចយា មិត្តភក្តិយតា
ខន្ធា ។ អនិយតំ ធម្មំ បច្ចយា សម្មត្ថនិយតោ
ធម្មោ ... ហេតុប្បដ្ឋយា វត្ថុំ បច្ចយា សម្មត្ថនិយតា
ខន្ធា ។ អនិយតំ ធម្មំ បច្ចយា មិត្តភក្តិយតោ
ច អនិយតោ ច ធម្មា ... ហេតុប្បដ្ឋយា វត្ថុំ
បច្ចយា មិត្តភក្តិយតា ខន្ធា មហាក្កតេ បច្ចយា
ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ អនិយតំ ធម្មំ បច្ចយា សម្មត្ថ-
និយតោ ច អនិយតោ ច ធម្មា ... ហេតុប្បដ្ឋយា

បឋមវិវាទៈ

[១១០] ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ... ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន គឺ មានវារៈ ៣ ។ បេ ។ ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ... ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន គឺ មានវារៈ ៣ ។

[១១១] ធម៌ ដែលមិនទៀង ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនទៀង ... ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ដែលមិនទៀង វត្ថុ ពឹងផ្អែក នឹងពួកខន្ធ កងខណៈ នៃបដិសន្ធិ ពួកខន្ធ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ពួកខន្ធ ដែលមិនទៀង ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ ២ ... នឹងមហាក្ខត ១ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនទៀង ... ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនទៀង ... ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀងក្តី ធម៌ ដែលមិនទៀងក្តី ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនទៀង ... ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែក នឹងពួកមហាក្ខត ។ ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀងក្តី ធម៌ ដែលមិនទៀងក្តី ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនទៀង ... ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមមត្តិកប្បដ្ឋានំ

វត្ថុំ បច្ចយា សម្មត្ថនិយតោ ខន្ធា មហាក្កតេ បច្ចយា
ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(១១២) មិច្ឆត្ថនិយតញ្ច អនិយតញ្ច ធម្មំ បច្ច-
យា មិច្ឆត្ថនិយតោ ធម្មោ ... ហេតុប្បច្ចយា មិច្ឆត្ថ-
និយតំ ឯកំ ខន្ធា វត្ថុញ្ច បច្ចយា តយោ ខន្ធា
ទ្វេ ខន្ធា ... ។ មិច្ឆត្ថនិយតញ្ច អនិយតញ្ច ធម្មំ
បច្ចយា អនិយតោ ធម្មោ ... ហេតុប្បច្ចយា មិច្ឆត្ថ-
និយតេ ខន្ធា ច មហាក្កតេ ច បច្ចយា ចិត្តស-
មុដ្ឋានំ រូបំ ។ មិច្ឆត្ថនិយតញ្ច អនិយតញ្ច ធម្មំ បច្ច-
យា មិច្ឆត្ថនិយតោ ច អនិយតោ ច ធម្មា ...
ហេតុប្បច្ចយា មិច្ឆត្ថនិយតំ ឯកំ ខន្ធា វត្ថុញ្ច
បច្ចយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា ... មិច្ឆត្ថនិយតេ
ខន្ធា ច មហាក្កតេ ច បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(១១៣) សម្មត្ថនិយតញ្ច អនិយតញ្ច ធម្មំ បច្ច-
យា សម្មត្ថនិយតោ ធម្មោ ... ហេតុប្បច្ចយា តិណិ
បញ្ញា មិច្ឆត្ថសនិសំ ។ ឯវំ គណេតត្ថំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ចិត្ត-
សមុជ្ជានរូប ពឹងផ្អែក នឹងពួកមហាក្ខត ។

(១១២) ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ពឹងផ្អែក នឹងធម៌
ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀងផង ធម៌ ដែលមិនទៀងផង ... ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ដែលមានសភាពខុសនឹង
ទៀងផង វត្ថុផង នឹងខន្ធ ២ ... ។ ធម៌ ដែលមិនទៀង ពឹងផ្អែក នឹងធម៌
ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀងផង ដែលមិនទៀងផង ... ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានរូប ពឹងផ្អែក នឹងពួកខន្ធ ដែលមានសភាព
ខុសនឹងទៀងផង ។ ពួកមហាក្ខតផង ។ ធម៌ ដែលមានសភាពខុស
នឹងទៀងក្តី ធម៌ ដែលមិនទៀងក្តី ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមានសភាព
ខុសនឹងទៀងផង ធម៌ ដែលមិនទៀងផង ... ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ
ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀងផង វត្ថុ
ផង នឹងខន្ធ ២ ... ចិត្តសមុជ្ជានរូប ពឹងផ្អែក នឹងពួកខន្ធ ដែល
មានសភាពខុសនឹងទៀងផង ពួកមហាក្ខតផង ។

(១១៣) ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ពឹងផ្អែក នឹងធម៌
ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀងផង ធម៌ ដែលមិនទៀងផង ... ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ៣ ឯប្រសា ប្រហែលគ្នានឹងមិច្ឆត្តធម៌ដែរ ។
ចណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះផងចុះ ។

មិច្ឆត្តិកេ បច្ចយវិហ

(១១៤) មិច្ឆត្តនិយតំ ធម្មំ បច្ចយា មិច្ឆត្តនិយ-
តោ ធម្មោ . . . អារម្មណប្បច្ចយា ។ សង្ខតំ ។
កុសលតិកេ បច្ចយវាសនិសំ វិភជិតតំ ។ អវិភ-
តប្បច្ចយា ។

(១១៥) ហេតុយា សត្តាស អារម្មណេ សត្ត
អធិបតីយា សត្តាស អនន្តរេ សត្ត សមនន្តរេ សត្ត
សហជាតេ សត្តាស អញ្ញាមញ្ញេ សត្ត និស្សយេ
សត្តាស ឧបនិស្សយេ សត្ត បុរេជាតេ សត្ត អា-
សេវនេ សត្ត កក្កដេ សត្តាស វិញាតេ ឯកំ អា-
ហារេ សត្តាស ភ័ន្ត្រិយេ សត្តាស ឈានេ សត្ត-
រាស មក្កេ សត្តាស សម្បយុត្តេ សត្ត វិប្បយុត្តេ
សត្តាស អត្ថិយា សត្តាស នត្ថិយា សត្ត វិភតេ
សត្ត អវិភតេ សត្តាស ។ ឯវំ កណោតតំ ។

មិច្ឆត្តិកៈ បច្ចយវារៈ

(១១៤) ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ពឹងផ្អែក នឹងធម៌
ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ... ព្រោះការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ ។ សេចក្តី
បំប្រញ ។ បណ្ឌិត គប្បីចែកឱ្យដូចគ្នា នឹងបច្ច័យវារៈ ក្នុងកុស-
លត្តិកៈផងចុះ ។ ព្រោះអវិគតប្បច្ច័យ ។

(១១៥) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ១៧ ក្នុងអញ្ចមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្ស័យប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ១៧ ក្នុងឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអារសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ១៧ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ
១៧ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ
១៧ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងវិជ្ជយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងអត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុង
នត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគ-
តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោម ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមតិកប្បដ្ឋានំ

(១១៦) អនិយតំ ធម្មំ បច្ចយា អនិយតោ ធម្មោ
 ... ធម្មោតុប្បច្ចយា អហេតុកំ អនិយតំ ឯកំ ខន្ធ
 បច្ចយា តយោ ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ទេ
 ខន្ធ ... អហេតុកប្បដិសន្ធិកុលោ ខន្ធ បច្ចយា
 វត្ថុ វត្ថុ បច្ចយា ខន្ធ ឯកំ មហាក្ខតំ ... អសញ្ញា-
 សត្តានំ . . . ចក្ខាយតនំ បច្ចយា ចក្ខុវិញ្ញាណំ
 កាយាយតនំ បច្ចយា កាយវិញ្ញាណំ វត្ថុ បច្ចយា
 អហេតុកា អនិយតា ខន្ធ វិចីក្ខាសហគតេ
 ឧទ្ធច្ចសហគតេ ខន្ធ ច វត្ថុញ បច្ចយា វិចីក្ខា-
 សហគតោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ ។

(១១៧) មិច្ឆត្ថនិយតំ ធម្មំ បច្ចយា អនិយតោ
 ធម្មោ . . . ធម្មាវច្ចុលាប្បច្ចយា មិច្ឆត្ថនិយតេ ខន្ធ
 បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ កុសលតិកសទិសំ
 បញ្ច កាតញ្ច ។

(១១៨) មិច្ឆត្ថនិយតំ ធម្មំ បច្ចយា មិច្ឆត្ថនិយតោ
 ធម្មោ . . . ធម្មាវច្ចុលាប្បច្ចយា មិច្ឆត្ថនិយតេ ខន្ធ
 បច្ចយា មិច្ឆត្ថនិយតា អធិបតិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បជ្ជាន

(១១៦) ធម៌ ដែលមិនទៀង ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនទៀង
 ... ព្រោះនរហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី ពឹងផ្អែក
 នឹងអរហេតុកក្ខន្ធ ១ ដែលមិនទៀង នឹងខន្ធ ២ ... វត្ថុ ពឹងផ្អែក នឹង
 ពួកខន្ធ ក្នុងខណៈនៃអរហេតុកប្បដិសន្ធិ ពួកខន្ធ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ
 មហាក្ខត ១ ... របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ... ចក្ខុវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែក
 នឹងចក្ខុយានៈ កាយវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែក នឹងកាយាយានៈ ពួកអរហេតុ-
 កក្ខន្ធ ដែលមិនទៀង ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ មោហៈ ដែលច្រឡំដោយ
 វិចិក្ខា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ពឹងផ្អែក នឹងពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយ
 វិចិក្ខា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង វត្ថុផង ។

(១១៧) ធម៌ មិនទៀង ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមានសភាព
 ខុសនឹងទៀង ... ព្រោះនរកាម្មណប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប
 ពឹងផ្អែក នឹងពួកខន្ធ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ។ ព្រះ ៥
 បណ្ឌិត គប្បីធ្វើឲ្យប្រហែលគ្នានឹងកុសលត្ថិកៈដែរ ។

(១១៨) ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ពឹងផ្អែក នឹងធម៌
 ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ... ព្រោះនរកាម្មណប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិ-
 ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ពឹងផ្អែក នឹងពួកខន្ធ ដែល
 មានសភាពខុសនឹងទៀង ។

មិច្ឆត្តិកេ បច្ចយវារោ

[១១៩] សម្មត្ថនិយតំ ធម្មំ បច្ចយា សម្មត្ថនិយតោ ធម្មោ . . . នអធិបតីប្បច្ចយា សម្មត្ថនិយតេ ខន្ធេ បច្ចយា សម្មត្ថនិយតា អធិបតី ។

[១២០] អនិយតំ ធម្មំ បច្ចយា អនិយតោ ធម្មោ . . . នអធិបតីប្បច្ចយា អនិយតំ វកំ ខន្ធេ បច្ចយា តយោ ខន្ធោ មិត្តសមុដ្ឋានោ រូបំ ទ្វេ ខន្ធេ . . . បដិសន្ធិក្ខណោ . . . ។ សន្ធិតំ ។ អសញ្ញាសត្តានំ . . . ចក្ខាយតនំ បច្ចយា . . . កាយាយតនំ បច្ចយា . . . វត្ថុំ បច្ចយា អនិយតា ខន្ធោ ។ អនិយតំ ធម្មំ បច្ចយា មិច្ឆត្ថនិយតោ ធម្មោ . . . នអធិបតីប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា មិច្ឆត្ថនិយតា អធិបតី ។ អនិយតំ ធម្មំ បច្ចយា សម្មត្ថនិយតោ ធម្មោ . . . នអធិបតីប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា សម្មត្ថនិយតា អធិបតី ។

[១២១] មិច្ឆត្ថនិយតោ អនិយតោ ធម្មំ បច្ចយា មិច្ឆត្ថនិយតោ ធម្មោ . . . នអធិបតីប្បច្ចយា មិច្ឆត្ថនិយតេ ខន្ធេ ច វត្ថុញ្ច បច្ចយា មិច្ឆត្ថនិយតា អធិបតី ។

មិច្ឆត្តិកៈ បច្ចយវិវា:

(១១៩) ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ពឹងផ្អែក នឹងធម៌
ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ... ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិ-
ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ពឹងផ្អែក នឹងពួកខន្ធ ដែលមាន
សភាពត្រូវនឹងទៀង ។

(១២០) ធម៌ ដែលមិនទៀង ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនទៀង
... ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ពាក្យ ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី ពឹង
ផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ដែលមិនទៀង នឹងខន្ធ ២ ... កងខណៈនៃបដិសន្ធិ
... ។ សេចក្តីបំប្រញា ។ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ... ពឹងផ្អែក នឹង
ចក្ខុយតនៈ ... ពឹងផ្អែក នឹងកាយាយតនៈ ... ពួកខន្ធ ដែលមិន
ទៀង ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង
ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនទៀង ... ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ
អធិបតិធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។
ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនទៀង
... ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹង
ទៀង ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។

(១២១) ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ពឹងផ្អែក នឹងធម៌
ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀងផង ធម៌ ដែលមិនទៀងផង ... ព្រោះ
នអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ពឹងផ្អែក
នឹងពួកខន្ធ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀងផង វត្ថុផង ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(១២២) សម្មត្ថនិយតព្វា អនិយតព្វា ធម្មំ
 បច្ចយា សម្មត្ថនិយតោ ធម្មោ ... នអធិបតីប្បច្ចយា
 សម្មត្ថនិយតេ ខន្ធ ច វត្ថុព្វា បច្ចយា សម្មត្ថ-
 និយតា អធិបតី ។

(១២៣) មិច្ឆត្ថនិយតំ ធម្មំ បច្ចយា អនិយតោ
 ធម្មោ ... នអនន្តរប្បច្ចយា ។ សង្ខតំ ។ លោ-
 នត្ថិប្បច្ចយា លោកិកតប្បច្ចយា ។

(១២៤) នហេតុយា ឯកំ នអារម្មណេ បញ្ច
 នអធិបតីយា សត្ត នអនន្តរេ បញ្ច នសមនន្តរេ
 បញ្ច នអញ្ញមញ្ញោ បញ្ច នឧបនិស្សយេ បញ្ច នបុ-
 រេជានេ ច នបញ្ញាជានេ សត្តរស នអាសេវនេ បញ្ច
 នកក្ខេ ឬ សត្ត នវិហាកេ សត្តរស នអាហារេ ឯកំ
 នសង្ខត្ថិយេ នឈានេ នមក្កេ ឯកំ នសម្បយុត្តេ
 បញ្ច នវិប្បយុត្តេ ទ្វេ លោនតិយា បញ្ច លោកិកតេ
 បញ្ច ។ ឯវំ កណោតតំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(១២២) ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀងផង ធម៌ ដែលមិនទៀងផង ... ព្រោះ នអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ពឹងផ្អែក នឹងពួកខន្ធ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀងផង នឹងវត្ថុផង ។

(១២៣) ធម៌ ដែលមិនទៀង ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមាន សភាពខុសនឹងទៀង ... ព្រោះនអនន្តរប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ ព្រោះនោនតិប្បច្ច័យ នឹងនោវិតតប្បច្ច័យ ។

(១២៤) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មាន វារៈ ៥ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអញ្ចាមញ្ញប្បច្ច័យ មាន វារៈ ៥ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនតន្ត្រីយប្បច្ច័យ នឈានប្បច្ច័យ និងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនោនតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនោវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ ចច្ចន័យៈ ។

មិច្ឆត្តភិកេ សំសជ្ជិវិរោ

[១២៥] ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ បញ្ច ...
 នអធិបតីយា សត្ត នអនន្តរេ បញ្ច នសមនន្តរេ
 នអញ្ញាមញ្ញេ នឧបទិស្សយេ បញ្ច នបុរេជានេ ន
 នបច្ឆាជានេ សត្តរស នអាសេវនេ បញ្ច នកម្ម
 សត្ត នវិចារកេ សត្តរស នសម្បយុត្តេ បញ្ច នវិប្ប-
 យុត្តេ ទ្វេ នោនតិយា បញ្ច នោវិគតេ បញ្ច ។ ឯវំ
 កណោតត្ថំ ។

អនុលោមប្បព្វន័យំ ។

[១២៦] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ឯកំ ...
 អនន្តរេ ឯកំ ។ សង្ខតំ ។ អវិគតេ ឯកំ ។ ឯវំ
 កណោតត្ថំ ។

បច្ចនីហានុលោមំ ។

និស្សយវិរោ បច្ចយវិរសទិសោ ។

សំសជ្ជិវិរោ

[១២៧] មិច្ឆត្តនិយតំ ធម្មំ សំសជ្ជោ មិច្ឆត្តនិយ-
 តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា មិច្ឆត្តនិយតំ
 ឯកំ ខន្ធំ សំសជ្ជា តយោ ខន្ធោ ទ្វេ ខន្ធទ្វេ ... ។

មិព្ពត្តត្ថិកៈ សំសង្ឃិវារៈ

(១២៥) ក្នុងនក្ខន្ធភ័យ មានវារៈ ៥ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
 ... ក្នុងនក្ខន្ធភ័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនក្ខន្ធភ័យ មានវារៈ
 ៥ ក្នុងនសមន្តរក្ខន្ធភ័យ នក្ខន្ធភ័យ និងនឧបនិស្សយក្ខន្ធភ័យ
 មានវារៈ ៥ ក្នុងនបុរេជានក្ខន្ធភ័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនបច្ចុប្បន្នជានក្ខន្ធភ័យ
 មានវារៈ ១៧ ក្នុងនក្ខន្ធភ័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនក្ខន្ធភ័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិបាកក្ខន្ធភ័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនសម្បយុត្តក្ខន្ធភ័យ
 មានវារៈ ៥ ក្នុងនវិប្បយុត្តក្ខន្ធភ័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនោនតិក្ខន្ធភ័យ
 មានវារៈ ៥ ក្នុងនោវិតក្ខន្ធភ័យ មានវារៈ ៥ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់
 យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បដ្ឋន្តិយៈ ។

(១២៦) ក្នុងនក្ខន្ធភ័យ មានវារៈ ១ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
 ... ក្នុងនក្ខន្ធភ័យ មានវារៈ ១ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ ក្នុងនវិគ-
 ក្ខន្ធភ័យ មានវារៈ ១ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះផងចុះ ។

ចប់ បច្ចនីយានុលោម ។

និស្សយវារៈ ប្រហែលគ្នានឹងបច្ចុប្បន្នវារៈដែរ ។

សំសង្ឃិវារៈ

(១២៧) ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ច្រឡំនឹងធម៌ ដែល
 មានសភាពខុសនឹងទៀង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ
 ៣ ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង នឹងខន្ធ ២ ... ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថកប្បដ្ឋានំ

[១២៨] សម្មត្តនិយតំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ សម្មត្តនិ-
យតោ ធម្មោ . . ហេតុប្បដ្ឋយា សម្មត្តនិយតំ ឯកំ
ខន្ធិ សំសដ្ឋា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធទ្វេ . . . ។

[១២៩] អនិយតំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ អនិយតោ
ធម្មោ . . . ហេតុប្បដ្ឋយា អនិយតំ ឯកំ ខន្ធិ
សំសដ្ឋា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធទ្វេ ។ បេ ។ បដិ-
សន្ធិត្ថកលោ . . . ។

[១៣០] មិច្ឆត្តនិយតំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ មិច្ឆត្តនិ-
យតោ ធម្មោ . . . អារម្មណប្បដ្ឋយា ។ សង្ខតំ ។
អវិកតប្បដ្ឋយា ។

[១៣១] ហេតុយា តីណិ អារម្មណេ តីណិ ។
សង្ខតំ ។ កម្មេ តីណិ វិបាកេ ឯកំ អាហារេ
តីណិ អវិកតេ តីណិ ។ ឯវំ កណោតតំ ។

អនុលោមំ ។

[១៣២] អនិយតំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ អនិយតោ
ធម្មោ . . . នហេតុប្បដ្ឋយា អហេតុកំ អនិយតំ ឯកំ
ខន្ធិ សំសដ្ឋា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធទ្វេ . . . អហេតុ-
កប្បដិសន្ធិត្ថកលោ . . . ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(១២៨) ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ច្រឡំនឹងធម៌ ដែល
មានសភាពត្រូវនឹងទៀង ... ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំ
នឹងខន្ធ ១ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង នឹងខន្ធ ២... ។

(១២៩) ធម៌ ដែលមិនទៀង ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមិនទៀង
... ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមិនទៀង
នឹងខន្ធ ២ ។ បេ ។ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។

(១៣០) ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ច្រឡំនឹងធម៌
ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ... ព្រោះការមូលប្បដ្ឋយ ។ សេចក្តី
បំប្រញ ។ ព្រោះអវិគតប្បដ្ឋយ ។

(១៣១) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងការមូលប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៣ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣
ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣
ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោម ។

(១៣២) ធម៌ ដែលមិនទៀង ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមិនទៀង
... ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំនឹងនហេតុកក្ខន្ធ ១ ដែល
មិនទៀង នឹងខន្ធ ២ ... ក្នុងខណៈនៃនហេតុកក្ខន្ធវិសន្ធិ ... ។

មិច្ឆត្តិកេ សំសង្ខារោ

[១៣៣] មិច្ឆត្តនិយតំ ធម្មំ សំសង្ខារោ មិច្ឆត្តនិ-
យតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអធិបតិប្បច្ចយា មិច្ឆត្តនិ-
យតេ ខន្ធ សំសង្ខារោ មិច្ឆត្តនិយតា អធិបតិ ។

[១៣៤] សម្មត្តនិយតំ ធម្មំ សំសង្ខារោ សម្មត្ត-
និយតោ ធម្មោ ... នអធិបតិប្បច្ចយា សម្មត្តនិយតេ
ខន្ធ សំសង្ខារោ សម្មត្តនិយតា អធិបតិ ។

[១៣៥] អនិយតំ ធម្មំ សំសង្ខារោ អនិយតោ
ធម្មោ ... នអធិបតិប្បច្ចយា អនិយតំ ឯកំ ខន្ធ
សំសង្ខារោ តយោ ខន្ធ ទ្វេ ខន្ធ ... បដិសន្ធិ-
ក្កុណោ ... ។

[១៣៦] សម្មត្តនិយតំ ធម្មំ សំសង្ខារោ សម្មត្តនិ-
យតោ ធម្មោ ... នបុរេជានប្បច្ចយា អក្កបេ សម្មត្ត-
និយតំ ឯកំ ខន្ធ សំសង្ខារោ តយោ ខន្ធ ទ្វេ
ខន្ធ ... ។

[១៣៧] អនិយតំ ធម្មំ សំសង្ខារោ អនិយតោ
ធម្មោ ... នបុរេជានប្បច្ចយា អក្កបេ អនិយតំ ឯកំ
ខន្ធ សំសង្ខារោ តយោ ខន្ធ ទ្វេ ខន្ធ ... បដិ-
សន្ធិក្កុណោ ... ។

មិច្ឆត្តិកៈ សំសង្ការៈ

(១៣៣) ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ច្រឡំនឹងពួកខន្ធ ដែល មានសភាពខុសនឹងទៀង ។

(១៣៤) ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ច្រឡំនឹងធម៌ ដែល មានសភាពត្រូវនឹងទៀង . . . ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ច្រឡំនឹងពួកខន្ធ ដែលមានសភាពត្រូវ នឹងទៀង ។

(១៣៥) ធម៌ ដែលមិនទៀង ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមិនទៀង . . . ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមិន ទៀង នឹងខន្ធ ២ . . . ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ . . . ។

(១៣៦) ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង . . . ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ. ខន្ធ ៣ ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ក្នុងអរូប នឹងខន្ធ ២ . . . ។

(១៣៧) ធម៌ ដែលមិនទៀង ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមិនទៀង . . . ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមិន ទៀង ក្នុងអរូប . . . នឹងខន្ធ ២ . . . ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ . . . ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

[១៣៥] មិច្ឆត្តនិយតំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ មិច្ឆត្តនិ-
យតោ ធម្មោ ... នបច្ឆាជាតប្បច្ចយា បរិបុណ្ណំ ។

[១៣៧] អនិយតំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ អនិយតោ
ធម្មោ ... នអាសវនប្បច្ចយា អនិយតំ ឯកំ ខន្ធ
សំសដ្ឋោ ... ទ្វេ ខន្ធ ... បដិសន្ធិក្ខណោ ... ។

[១៤០] មិច្ឆត្តនិយតំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ មិច្ឆត្តនិ-
យតោ ធម្មោ ... និកម្មប្បច្ចយា នវិភាកប្បច្ចយា ។

[១៤១] អនិយតំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ អនិយតោ
ធម្មោ ... នឈានប្បច្ចយា បញ្ចវិញ្ញាណំ ។ នមត្ត-
ប្បច្ចយា អហេតុកំ អនិយតំ ... ។

[១៤២] សម្មត្តនិយតំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ សម្មត្តនិ-
យតោ ធម្មោ ... នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា អរូបេ សម្មត្ត-
និយតំ ឯកំ ខន្ធ សំសដ្ឋោ តយោ ខន្ធ ទ្វេ
ខន្ធ ... ។

[១៤៣] អនិយតំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ អនិយតោ
ធម្មោ ... នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា អរូបេ អនិយតំ ឯកំ
ខន្ធ ... ទ្វេ ខន្ធ ... ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(១៣៨) ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ច្រឡំនឹងធម៌
ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង . . . ព្រោះនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ (ចប់)
ចរិច្ចណី ។

(១៣៩) ធម៌ ដែលមិនទៀង ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមិនទៀង
. . . ព្រោះនកាសេវនប្បច្ច័យ គឺ ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមិនទៀង
. . . នឹងខន្ធ ២ . . . ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ . . . ។

(១៤០) ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ច្រឡំនឹងធម៌ ដែល
មានសភាពខុសនឹងទៀង . . . ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ និងនវិបាកប្បច្ច័យ ។

(១៤១) ធម៌ ដែលមិនទៀង ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមិនទៀង . . .
ព្រោះនឈានប្បច្ច័យ បានដល់បញ្ចវិញ្ញាណ ។ ព្រោះនមគ្គប្បច្ច័យ
អហេតុកៈ ដែលមិនទៀង . . . ។

(១៤២) ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ច្រឡំនឹងធម៌ ដែល
មានសភាពត្រូវនឹងទៀង . . . ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣
ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ក្នុងអរូប នឹងខន្ធ
២ . . . ។

(១៤៣) ធម៌ ដែលមិនទៀង ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមិនទៀង . . .
ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺ នឹងខន្ធ ១ ដែលមិនទៀង ក្នុងអរូប . . .
នឹងខន្ធ ២ . . . ។

មិច្ឆត្តតិកេ សំសង្ការិកេ

[១៤៤] នបោតុយា ឯកំ នអធិបតិយា ភីណិ
 នបុរេជានេ ទ្វេ នបច្ឆាជានេ ភីណិ នអាសេវនេ
 ឯកំ នកម្មេ ភីណិ នវិចារកេ ភីណិ នឈានេ
 ឯកំ នមក្កេ ឯកំ នវិប្បយុត្តេ ទ្វេ ។ ឯវំ
 គណេតតំ ។

ក្ខន្ធិយំ ។

[១៤៥] បោតុប្បក្ខយា នអធិបតិយា ភីណិ . . .
 នបុរេជានេ ទ្វេ នបច្ឆាជានេ ភីណិ នអាសេវនេ
 ឯកំ នកម្មេ ភីណិ នវិចារកេ ភីណិ នវិប្បយុត្តេ
 ទ្វេ ។ ឯវំ គណេតតំ ។

អនុលោមប្បក្ខន្ធិយំ ។

[១៤៦] នបោតុប្បក្ខយា អារម្មណេ ឯកំ . . .
 អនន្តរេ ឯកំ ។ សង្ខតំ ។ អវិកតេ ឯកំ ។ ឯវំ
 គណេតតំ ។

បក្ខន្ធិយានុលោមំ ។

សម្បយុត្តវិកេ សំសង្ការសនិសោ ។

មិច្ឆត្តភិក្ខុៈ សំសង្ឃវារៈ

(១៤៤) កុំនរហត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ កុំនរអធិបតិប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ កុំនរបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ កុំនរបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ កុំនរការសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ កុំនរកម្មប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ កុំនរវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ កុំនរឈានប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ១ កុំនរមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ កុំនរវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។
បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចន័យៈ ។

(១៤៥) កុំនរអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហត្ថប្បច្ច័យ ...
កុំនរបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ កុំនរបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
កុំនរការសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ កុំនរកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ កុំន
រវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ កុំនរវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។
បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ចន័យៈ ។

(១៤៦) កុំនរការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនរហត្ថប្បច្ច័យ
... កុំនរអនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។ កុំនរវិ-
គតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចន័យានុលោម ។

សម្បយុត្តវារៈ ប្រហែលគ្នានឹងសំសង្ឃវារៈដែរ ។

បញ្ហាវិវា

(១៤៧) មិច្ឆត្តនិយតោ ធម្មោ មិច្ឆត្តនិយតស្ស
 ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ មិច្ឆត្តនិយតា
 ហេតុ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ហេតុប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

(១៤៨) មិច្ឆត្តនិយតោ ធម្មោ អនិយតស្ស
 ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ មិច្ឆត្តនិយតា
 ហេតុ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ ។

(១៤៩) មិច្ឆត្តនិយតោ ធម្មោ មិច្ឆត្តនិយតស្ស
 ច អនិយតស្ស ច ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ មិច្ឆត្តនិយតា ហេតុ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ
 ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូបានំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១៥០) សម្បត្តនិយតោ ធម្មោ សម្បត្តនិយតស្ស
 ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ភីណំ ។

(១៥១) អនិយតោ ធម្មោ អនិយតស្ស ធម្មស្ស
 ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនិយតា ហេតុ សម្ប-
 យុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូបានំ បដិ-
 សន្ធិក្ខណោ ... ។

បញ្ញាវិវះ

(១៤៧) ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃ
ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកហេតុ
ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កន
ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

(១៤៨) ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមិនទៀង ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកហេតុ ដែលមានសភាព
ខុសនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ។

(១៤៩) ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀងផង ធម៌ ដែលមិនទៀងផង ដោយ
ហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកហេតុ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ជា
បច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កនផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយ
ហេតុប្បច្ច័យ ។

(១៥០) ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ៣ ។

(១៥១) ធម៌ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនទៀង
ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកហេតុ ដែលមិនទៀង (ជាបច្ច័យ) នៃពួក
សម្បយុត្តកក្កនផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ... ។

មិច្ឆត្តិកេ បញ្ញាវិព

[១៥២] មិច្ឆត្តនិយតោ ធម្មោ អនិយតស្ស
 ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ អរិយា មិច្ឆត្ត-
 និយតេ បហំនេ កំលេសេ បច្ចវេក្ខន្តិ បុព្វេ សម្ម-
 ទាចិណ្ណោ កំលេសេ ជាធន្តិ មិច្ឆត្តនិយតេ ខន្ធ
 អនិច្ចតោ ... វិបស្សន្តិ ចេតោបរិយញ្ញាលោន មិច្ឆត្ត-
 និយតចិត្តសមដ្ឋិស្ស ចិត្តំ ជាធន្តិ មិច្ឆត្តនិយតា ខន្ធ
 ចេតោបរិយញ្ញាណស្ស បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណស្ស
 យថា កម្មបទញ្ញាណស្ស អនាគតំសញ្ញាណស្ស
 អារដ្ឋនាយ អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៥៣] សម្មត្តនិយតោ ធម្មោ អនិយតស្ស
 ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ អរិយា មត្តា
 វដ្ឋហិត្វា មកំ បច្ចវេក្ខន្តិ ចេតោបរិយញ្ញាលោន
 សម្មត្តនិយតចិត្តសមដ្ឋិស្ស ចិត្តំ ជាធន្តិ សម្មត្តនិយតា
 ខន្ធ ចេតោបរិយញ្ញាណស្ស បុព្វេនិវាសានុស្ស-
 តិញ្ញាណស្ស អនាគតំសញ្ញាណស្ស អារដ្ឋនាយ
 អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

មិច្ឆត្តិកៈ បញ្ញាវិរៈ

(១៥២) ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមិនទៀង ដោយការមូលាប្បច្ច័យ គឺ ព្រះអរិយៈទាំងឡាយ តែង
ពិចារណា នូវពួកកិលេស ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ដែលលះ
ហើយ ដឹង នូវពួកកិលេស ដែលធ្លាប់សន្សំហើយក្នុងកាលមុន ឃើញ
ច្បាស់ នូវពួកខន្ធ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ថាមិនទៀង ...
ដឹង នូវចិត្ត នៃបុគ្គលអ្នកប្រកបដោយចិត្ត ដែលមានសភាពខុសនឹង
ទៀង ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ ពួកខន្ធ ដែលមានសភាពខុសនឹង
ទៀង ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា នូវចេតោបរិយញ្ញាណ បុរោនិវា-
សានុស្សតិញ្ញាណ យថាភម្មបត្តញ្ញាណ និងអនាគតំសញ្ញាណ ដោយ
ការមូលាប្បច្ច័យ ។

(១៥៣) ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមិនទៀង ដោយការមូលាប្បច្ច័យ ព្រះអរិយៈទាំងឡាយ ចេញ
អំពីមគ្គ ហើយពិចារណា នូវមគ្គ ដឹង នូវចិត្ត របស់បុគ្គលអ្នកប្រកប
ដោយចិត្ត ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ
ពួកខន្ធ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា
នូវចេតោបរិយញ្ញាណ បុរោនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ និងអនាគតំសញ្ញាណ
ដោយការមូលាប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

[១៥២] អនិយតោ ធម្មោ អនិយតស្ស ធម្មស្ស
 អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ នាមំ ធនា សីលំ
 សមាទិយិត្វា ឧបោសថកម្មំ កត្វា តំ បច្ចវេក្ខន្តិ
 បុព្វេ សុចិណ្ឌានិ ... ឈានា វុដ្ឋហិត្វា ឈានំ បច្ច-
 វេក្ខន្តិ អរិយា វេលំ បច្ចវេក្ខន្តិ ធិព្វានំ បច្ចវេក្ខន្តិ
 ធិព្វានំ តោត្រកុស្ស វោទានស្ស វេលស្ស អាវុដ្ឋនាយ
 អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ អរិយា អនិយតេ បហី-
 នេ កីលេសេ បច្ចវេក្ខន្តិ វិក្ខម្ភិតេ កីលេសេ ...
 បុព្វេ សមុទាចិណ្ឌា ... ចក្កំ ... វត្ថុំ ... អនិយតេ
 ឧទ្ធេ អនិច្ចតោ ធុត្តតោ អនត្តតោ វិបស្សន្តិ អស្សា-
 នេន្តិ អភិនន្តន្តំ តំ អារត្ត អនិយតោ វាតោ ... នោម-
 នស្សំ ឧប្បន្នតិ ធិព្វេន ចក្កេន រូបំ បស្សតិ ធិព្វាយ
 សោតនាតុយា ស្ម័ន្តំ សុណាតិ ចេតោបរិយញ្ញាលោន
 អនិយតចិត្តសមដ្ឋិស្ស ចិត្តំ ជាតាតិ អាគាសានញ្ញា-
 យតនំ វិញ្ញាណញ្ញាយតនស្ស អាគិញ្ញញ្ញាយតនំ
 នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ រូបាយតនំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស ដោដ្ឋញ្ញាយតនំ
 កាយវិញ្ញាណស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(១៥៤) ធម៌ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនទៀង
 ដោយការម្មណ៍ប្បច្ច័យ គឺ ពួកជន ឲ្យទាន សមាទានសីល ធ្វើនូវ
 ឧបោសថកម្ម ហើយពិចារណា នូវកុសលនោះ នូវកុសលទាំងឡាយ
 ដែលសន្សំល្អហើយ ក្នុងកាលមុន... ចេញអំពីឈាន ហើយពិចា-
 រណា នូវឈាន ព្រះអរិយៈទាំងឡាយ ពិចារណា នូវផល ពិចារណា
 នូវព្រះនិព្វាន ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា នូវគោត្រកូ
 រោទានៈ និងផល ដោយការម្មណ៍ប្បច្ច័យ ព្រះអរិយៈទាំងឡាយ
 តែងពិចារណា នូវភ្នកកិលេស ដែលមិនទៀង ដែលលះបង់ហើយ
 នូវកិលេស ដែលសង្កត់សង្កិនហើយ... ដែលធ្លាប់សន្សំហើយ ក្នុង
 កាលមុន... នូវចក្ខុ... នូវវត្ថុ... ឃើញ នូវពួកខន្ធ ដែល
 មិនទៀង ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ មិនមែនខន្ធ ហើយត្រេកអរ រីករាយ
 រាគៈ ដែលមិនទៀង ប្រារព្ធ នូវខន្ធនោះ... ទោមនស្ស កើតឡើង
 បុគ្គល ឃើញ នូវរូប ដោយទិព្វចក្ខុ ឮ នូវសំឡេង ដោយទិព្វសោតធាតុ
 ដឹង នូវចិត្ត របស់បុគ្គល អ្នកប្រកបដោយចិត្តដែលមិនទៀង ដោយចេ-
 តោបរិយញ្ញាណ អាកាសានញ្ញាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃវិញ្ញាណញ្ញា-
 យតនៈ អាកិញ្ញាញ្ញាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃនេវេសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ
 ដោយការម្មណ៍ប្បច្ច័យ ប្រាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ
 ដោយដ្ឋញ្ញាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយវិញ្ញាណ ដោយការម្មណ៍ប្បច្ច័យ

មិច្ឆត្តិកេ បញ្ញាវិហា

អនិយតា ខន្ធា ឥន្ទ្រិជញ្ញាណស្ស ចេតោបរិយញ្ញា-
ណស្ស បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណស្ស យថាកម្ម-
បកញ្ញាណស្ស អនាគតំសញ្ញាណស្ស អារដ្ឋនាយ
អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១៥៥) អនិយតោ ធម្មោ មិច្ឆត្តនិយតស្ស
ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ រូបជីវិត្រ្យយំ
មាតុយាតកកម្មស្ស បិតុយាតកកម្មស្ស អរហន្តយាត-
កកម្មស្ស រុហិរុប្បនកកម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន
បច្ចយោ យំ វត្ថុំ បរាមសន្តស្ស មិច្ឆត្តនិយតា ខន្ធា
ឧប្បជ្ជន្តិ តំ វត្ថុំ មិច្ឆត្តនិយតានំ ខន្ធានំ អារម្មណ-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១៥៦) អនិយតោ ធម្មោ សម្មត្តនិយតស្ស
ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ និព្វានំ មក្កស្ស
អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១៥៧) មិច្ឆត្តនិយតោ ធម្មោ មិច្ឆត្តនិយតស្ស
ធម្មស្ស អនិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតា-
និបតិ មិច្ឆត្តនិយតានិបតិ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ
អនិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

មិច្ឆត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

ពួកខន្ធ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា នូវតំណែង-
ញាណ ចេតនាបរិយញ្ញាណ បុព្វនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ យថាភម្ម-
បតញ្ញាណ និងអនាគតិសញ្ញាណ ដោយការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ ។

(១៥៥) ធម៌ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានស-
ភាពខុសនឹងទៀង ដោយការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ គឺ រូបជីវិត្រ្យន្តិយ ជាបច្ច័យ
នៃមាតុយាតកម្ម បិតុយាតកម្ម អរហន្តយាតកម្ម និងរុហិរុប្បាទកម្ម ដោយ
ការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ ពួកខន្ធ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង របស់បុគ្គល
កាលស្ថាបអង្គ្គល នូវវត្ថុណា កើតឡើង វត្ថុនោះ ជាបច្ច័យ នៃ
ពួកខន្ធ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ដោយការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ ។

(១៥៦) ធម៌ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមាន
សភាពត្រូវនឹងទៀង ដោយការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ គឺ ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ
នៃមគ្គ ដោយការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ ។

(១៥៧) ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហ-
ជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ជាបច្ច័យ
នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(១៥៨) មិច្ឆត្តនិយតោ ធម្មោ អនិយតស្ស
 ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតាធិបតិ
 មិច្ឆត្តនិយតាធិបតិ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ អធិ-
 បតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១៥៩) មិច្ឆត្តនិយតោ ធម្មោ មិច្ឆត្តនិយតស្ស
 ច អនិយតស្ស ច ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ សហជាតាធិបតិ មិច្ឆត្តនិយតាធិបតិ សម្ម
 យុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូបានំ អធិប-
 តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១៦០) សម្មត្តនិយតោ ធម្មោ សម្មត្តនិយតស្ស
 ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតាធិបតិ
 សម្មត្តនិយតាធិបតិ សម្មយុត្តកានំ ខន្ធានំ អធិប-
 តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១៦១) សម្មត្តនិយតោ ធម្មោ អនិយតស្ស
 ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណា-
 ធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ អរិយា
 មត្តា វុដ្ឋហិត្វា មក្កំ កក្កំ កត្វា បច្ចវេក្ខន្តិ ។
 សហជាតាធិបតិ សម្មត្តនិយតាធិបតិ ចិត្តសមុដ្ឋា-
 នានំ រូបានំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(១៥៨) ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនទៀង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(១៥៩) ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀងផង ធម៌ ដែលមិនទៀងផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(១៦០) ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(១៦១) ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនទៀង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ ការម្មណាធិបតិ គឺ ព្រះអរិយៈទាំងឡាយ ចេញអំពីមគ្គ ធ្វើ ឧបាសមគ្គ ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

មិច្ឆត្តិកេ បញ្ញាវិហេ

(១៦២) សម្មត្ថនិយតោ ធម្មោ សម្មត្ថនិយតស្ស
 ច អនិយតស្ស ច ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 សហជាតាធិបតិ សម្មត្ថនិយតាធិបតិ សម្បយុត្តកានំ
 ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូបានំ ។

(១៦៣) អនិយតោ ធម្មោ អនិយតស្ស ធម្មស្ស
 អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ សហ-
 ជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ ទានំ ទត្វា សីលំ
 ... ឧបោសថកម្មំ ... តំ ករុំ កត្វា បច្ចវេក្ខតិ
 បុព្វេ សុចិណ្ឌានំ ករុំ កត្វា បច្ចវេក្ខតិ អរិយា
 ផលំ ករុំ កត្វា បច្ចវេក្ខតិ និព្វានំ ករុំ កត្វា ...
 និព្វានំ កោត្រកុស្សំ វេទានស្ស ផលស្ស អធិបតិប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ ចក្កំ ... វត្ថុំ ... អនិយតេ ខន្ធ
 ករុំ កត្វា អស្សាទេតិ អភិទន្ធាតិ តំ ករុំ កត្វា អនិ-
 យតោ វាគោ ឧប្បជ្ជតិ ។ សហជាតាធិបតិ អនិយ-
 តាធិបតិ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច
 រូបានំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

មិច្ឆត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

[១៦២] ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀងផង ធម៌ ដែលមិនទៀងផង ដោយអ-
 ធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិធម៌ ដែលមាន
 សភាពត្រូវនឹងទៀង (ជាបច្ច័យ) នៃពួកសម្បយុត្តកក្កនផង ពួកចិត្ត-
 សមុដ្ឋានរូបផង ។

[១៦៣] ធម៌ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនទៀង
 ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។
 អារម្មណាធិបតិ គឺ បុគ្គល ឲ្យទាន នូវសីល ... ឧបោសថកម្ម...
 ធ្វើ នូវកុសលនោះ ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ធ្វើ នូវពួកកុសល
 ដែលសន្សំល្អហើយ ក្នុងកាលមុន ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ព្រះ
 អរិយៈទាំងឡាយ ធ្វើ នូវផល ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ធ្វើ
 នូវព្រះនិព្វាន ឲ្យជាទីគោរព ... ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃគោត្រកូ
 រោទានៈ និងផល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បុគ្គល ធ្វើ នូវចក្ខុ... នូវ
 វត្ថុ... ធ្វើ នូវពួកខន្ធ ដែលមិនទៀង ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេក
 អរ រីករាយ រាគៈ ដែលមិនទៀង ធ្វើ នូវខន្ធនោះ ឲ្យជាទីគោរព
 ទើបកើតឡើង ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិធម៌ ដែលមិនទៀង
 ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កនផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយ
 អធិបតិប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

(១៦៤) អនិយតោ ធម្មោ សម្មត្តនិយតស្ស
ធម្មស្ស អនិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាម្ពណាធិបតិ
និព្វានំ មគ្គស្ស អនិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១៦៥) មិច្ឆត្តនិយតោ ធម្មោ អនិយតស្ស
ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ មិច្ឆត្តនិយតា
ទន្ធា វុដ្ឋានស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១៦៦) សម្មត្តនិយតោ ធម្មោ អនិយតស្ស
ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ មត្តោ ផលស្ស
អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១៦៧) អនិយតោ ធម្មោ អនិយតស្ស ធម្មស្ស
អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា អនិយតា
ទន្ធា បច្ឆិមានំ បច្ឆិមានំ អនិយតានំ ទន្ធានំ អនន្ត-
រប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនុលោមំ តោត្រកុស្ស អនុ-
លោមំ វោទានស្ស ផលំ ផលស្ស អនុលោមំ ផល-
សមាបត្តិយា និរោធា វុដ្ឋហន្តស្ស នេវសញ្ញា-
សញ្ញាយតនំ ផលសមាបត្តិយា អនន្តរប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

(១៦៨) អនិយតោ ធម្មោ មិច្ឆត្តនិយតស្ស ធម្មស្ស
អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនិយតំ នោមនស្សំ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(១៦៤) ធម៌ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមាន
សភាពត្រូវនឹងទៀង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្សណ្ឌធិបតិ គឺ
ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃមគ្គ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(១៦៥) ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមិនទៀង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានសភាពខុស
នឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃវដ្តានៈ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

(១៦៦) ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមិនទៀង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ មគ្គ ជាបច្ច័យ នៃផល ដោយ
អនន្តរប្បច្ច័យ ។

(១៦៧) ធម៌ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនទៀង
ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ ដែលមិនទៀង មុនៗ ជាបច្ច័យ នៃ
ពួកខន្ធ ដែលមិនទៀង ក្រោយៗ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ អនុលោម
(ជាបច្ច័យ) នៃគោត្រកូ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃវេទានៈ ផល
(ជាបច្ច័យ) នៃផល អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃផលសមាបត្តិ នេវ-
សញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ របស់បុគ្គលកាលចេញអំពីនិរោធិ ជាបច្ច័យ
នៃផលសមាបត្តិ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

(១៦៨) ធម៌ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានស-
ភាពខុសនឹងទៀង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ទោមទស្ស ដែលមិនទៀង

មិច្ឆត្តនិកេ បញ្ញាវិហ

មិច្ឆត្តនិយតស្ស ។ ទោមនស្សស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន
បច្ចយោ អនិយតា មិច្ឆាទិដ្ឋិ និយតមិច្ឆាទិដ្ឋិយា
អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១៦៧) អនិយតោ ធម្មោ សម្មត្តនិយតស្ស
ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ កោត្រកុ មគ្គស្ស
វេទានំ មគ្គស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១៧០) មិច្ឆត្តនិយតោ ធម្មោ អនិយតស្ស ធម្មស្ស
សមនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរសទិសំ ។
សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិច្ចវាសទិសំ នវ
បញ្ញា ។ អញ្ញមញ្ញប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិច្ចវាស-
ទិសំ តិស្សោ បញ្ញា ។ និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
កុសលត្ថកសទិសា តោស បញ្ញា ។

(១៧១) មិច្ឆត្តនិយតោ ធម្មោ មិច្ឆត្តនិយតស្ស
ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បកត្ថប-
និស្សយោ មាតុយាតកកម្មំ បិតុយាតកកម្មស្ស ឧប-
និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ មាតុយាតកកម្មំ . . . បិតុ-
យាតកកម្មំ . . . អារហន្តយាតកកម្មំ . . . វហិរុប្បាទកកម្មំ
. . . សង្ឃភេទកកម្មំ . . . និយតមិច្ឆាទិដ្ឋិយា ឧប-
និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ចក្កំ កាតតំ ។

មិច្ឆត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

ជាបច្ច័យ នៃទោមនស្ស ដែលមានសភាពខុស និងទៀង ដោយ
អនន្តរប្បច្ច័យ អនិយតមិច្ឆាទិដ្ឋិ (ជាបច្ច័យ) នៃនិយតមិច្ឆាទិដ្ឋិ ដោយ
អនន្តរប្បច្ច័យ ។

[១៦៩] ធម៌ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានស-
ភាពត្រូវនឹងទៀង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ គោត្រភូ (ជាបច្ច័យ) នៃ
មគ្គ វេទានៈ ជាបច្ច័យ នៃមគ្គ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

[១៧០] ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមិនទៀង ដោយសមនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ប្រហែលគ្នា នឹងអនន្ត-
រប្បច្ច័យដែរ ។ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ប្រស្នា ៩ មាន
សេចក្តីប្រហែលគ្នា នឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។ ជាបច្ច័យ ដោយអពាមពា-
ញ្ញប្បច្ច័យ គឺ ប្រស្នា ៣ មានសេចក្តីប្រហែលគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។
ជាបច្ច័យ ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ គឺ ប្រស្នា ១៣ មានសេចក្តី
ប្រហែលគ្នានឹងកុសលត្តិកៈដែរ ។

[១៧១] ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់
បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ មាតុយាតកម្ម ជាបច្ច័យ នៃបិតុយាតកម្ម ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មាតុយាតកម្ម . . . បិតុយាតកម្ម . . . អរហន្ត-
យាតកម្ម . . . ហិរុប្បាទកម្ម . . . សង្ឃភោទកម្ម . . . ជាបច្ច័យ នៃនិយត-
មិច្ឆាទិដ្ឋិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ ចក្កៈ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើផងចុះ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

និយតមិច្ឆាទិដ្ឋិ និយតមិច្ឆាទិដ្ឋិយា ឧបនិស្សយប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ និយតមិច្ឆាទិដ្ឋិ មាតុយាតកកម្មស្ស . . .
សង្ឃភេទកកម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១៧២) មិច្ឆត្ថនិយតោ ធម្មោ អនិយតស្ស
ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរុប-
និស្សយោ បកត្ថបនិស្សយោ ។ បកត្ថបនិស្សយោ
មាតុ ជីវិតា វេរោបេត្វា តស្ស បដិយាតត្ថាយ ទានំ
ទេតិ សីលំ សមាទិយតិ ឧទោសថកម្មំ កកោតិ
បិតុំ ជីវិតា វេរោបេត្វា . . . អរហន្តំ ជីវិតា . . .
ធុដ្ឋេន ចិត្តេន តថាគតស្ស លោហិតំ . . . សង្ឃំ
ភិក្ខុត្វា តស្ស បដិយាតត្ថាយ ទានំ . . . សីលំ . . .
ឧទោសថកម្មំ កកោតិ ។

(១៧៣) សម្មត្ថនិយតោ ធម្មោ សម្មត្ថនិយតស្ស
ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បកត្ថ-
បនិស្សយោ បវេមោ មក្កោ ធុតិយស្ស មក្កស្ស
ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ តតិយោ មក្កោ
ចតុត្ថស្ស មក្កស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

និយតមិច្ឆាទិដ្ឋិ ជាបច្ច័យ នៃនិយតមិច្ឆាទិដ្ឋិ ដោយឧបនិស្សយប្ប-
ច្ច័យ និយតមិច្ឆាទិដ្ឋិ ជាបច្ច័យ នៃមាតុយាតកម្ម... នៃសង្ឃកេទកម្ម
ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(១៧២) ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមិនទៀង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តបនិស្ស័យ
និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល ផ្តាច់ជីវិតមាតា
ហើយឱ្យទាន សមាទានសីល ធ្វើនូវឧបោសថកម្ម ដើម្បីប្រយោជន៍
យាត់យ៉ាង នូវផលនៃកម្មនោះ ផ្តាច់ជីវិតបិតា... ជីវិតព្រះអរហន្ត...
ញ៉ាំងលោហិត នៃព្រះភថាគត ដោយទោសចិត្ត... បំបែកសង្ឃ នូវ
ទាន... នូវសីល... ធ្វើឧបោសថកម្ម ដើម្បីប្រយោជន៍យាត់យ៉ាង
នូវផល នៃកម្មនោះ ។

(១៧៣) ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់បកត្ថ-
បនិស្ស័យ គឺ បឋមមគ្គ ជាបច្ច័យ នៃទុតិយមគ្គ ដោយឧបនិស្សយប្ប-
ច្ច័យ តតិយមគ្គ ជាបច្ច័យ នៃចតុត្ថមគ្គ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

មិច្ឆត្តភ័ក្ត្រ បញ្ញាវាហ

[១៧៤] សម្មត្ថនិយតោ ធម្មោ អនិយតស្ស ធម្មស្ស
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌូបនិស្សយោ
 អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្ថូបនិស្សយោ ។ បកត្ថូប-
 និស្សយោ អរិយា មគ្គំ ឧបនិស្សយ អនុប្បន្នំ
 សមាបត្តិ ឧប្បាទេន្តំ ឧប្បន្នំ សមាបន្តន្តំ សង្ខារ
 អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ អនត្តតោ វិបស្សន្តំ មត្តោ អរិយានំ
 អត្ថប្បនិសម្ពិទាយ . . . ហំនាហំនកោសល្យស្ស ឧប-
 និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ មត្តោ ផលសមាបត្តិយា
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៧៥] អនិយតោ ធម្មោ អនិយតស្ស ធម្មស្ស
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌូបនិស្ស-
 យោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្ថូបនិស្សយោ ។
 បកត្ថូបនិស្សយោ អនិយតំ សង្ខំ ឧបនិស្សយ
 នានំ ទេតិ សីលំ . . . ឧបោសថកម្មំ . . . ឈានំ
 . . . អភិក្ខំ . . . សមាបត្តិ . . . មាទំ . . . ទិដ្ឋិ
 កណ្ណាតិ អនិយតំ សីលំ . . . សុតំ ចាតំ បញ្ញា
 វាតំ បត្តនំ កាយិកំ សុខំ កាយិកំ ទុក្ខំ ឧត្តំ

មិច្ឆត្តិកៈ បញ្ញាវិរៈ

(១៧៤) ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃ
 ធម៌ ដែលមិនទៀង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណ្ឌប-
 និស្ស័យ អនន្តបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ
 ព្រះអរិយៈទាំងឡាយ អាស្រ័យ នូវមគ្គ ហើយញ៉ាំងសមាបត្តិ ដែល
 មិនទាន់កើត ឲ្យកើតឡើង ចូលកាន់សមាបត្តិ ដែលកើតឡើងហើយ
 ឃើញច្បាស់ នូវសង្ខារទាំងឡាយ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ មិនមែនខ្លួន
 មគ្គ ជាបច្ច័យ នៃអត្ថប្បជីសម្មិទា របស់ពួកព្រះអរិយៈ ... នៃ
 ឋានាឋានកាសល្យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មគ្គ ជាបច្ច័យ នៃ
 ផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(១៧៥) ធម៌ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិន
 ទៀង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណ្ឌបនិស្ស័យ អនន្ត-
 បនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល
 អាស្រ័យ នូវសង្ខារ ដែលមិនទៀង ហើយឲ្យទាន នូវសីល... នូវ
 ឧបាសថកម្ម... ញ៉ាំងឈាន... ញ៉ាំងអភិញ្ញា... ញ៉ាំងសមាបត្តិ
 ... នូវឋានៈ... ប្រកាន់វិជ្ជា នូវសីល ដែលមិនទៀង... នូវ
 សុតៈ ចាតៈ បញ្ញា វគៈ បត្តនា កាយិកសុខ កាយិកទុក្ខ រដូវ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

កោដនំ . . . សេនាសនំ ឧបនិស្សាយ នានំ ទេតិ
 . . . និកមយាតំ កកោតិ អនិយតា សទ្ធា . . .
 បញ្ញា . . . រាតោ . . . សេនាសនំ អនិយតាយ
 សទ្ធាយ កាយិកស្ស សុខស្ស កាយិកស្ស
 ទុក្ខស្ស ផលសមាបត្តិយា ឧបនិស្សាយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ បឋមស្ស ឈានស្ស បរិកម្មំ តស្សេវ នេវ
 សញ្ញាសញ្ញាយតនស្ស បរិកម្មំ តស្សេវ បឋម
 ឈានំ ទុតិយស្ស ឈានស្ស អាកិញ្ចញ្ញាយតនំ
 នេវសញ្ញាសញ្ញាយតនស្ស ចាណាតិចារោ ចា-
 ណាតិចាតស្ស ឧបនិស្សាយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 ចក្កំ កាតតំ ។

(១៧៦) អនិយតោ ធម្មោ មិច្ឆត្តនិយតស្ស
 ធម្មស្ស ឧបនិស្សាយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរូប-
 និស្សយោ បកត្វបនិស្សយោ ។ បកត្វបនិស្សយោ
 អនិយតំ រាតំ ឧបនិស្សាយ មាតរំ ជីវិតា វេរោបេតិ
 . . . សង្ឃំ ភិណ្ឌតិ អនិយតំ នោសំ . . . បត្តនំ . . .
 កាយិកំ សុខំ . . . សេនាសនំ ឧបនិស្សាយ មាតរំ
 ជីវិតា វេរោបេតិ . . . សង្ឃំ ភិណ្ឌតិ អនិយតោ រាតោ
 . . . សេនាសនំ មាតុយាតកកម្មស្ស បិតុយាតកកម្មស្ស

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

និងកោដន ... អាស្រ័យ ទ្វេសេនាសនៈ ហើយឲ្យទាន ...
 សម្លាប់អ្នកនិគម សទ្ធា ដែលមិនទៀង ... បញ្ញា... រាគៈ ...
 សេនាសនៈ ជាបច្ច័យ នៃសទ្ធា ដែលមិនទៀង នៃកាយិកសុខ
 កាយិកទុក្ខ និងផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បរិកម្ម នៃ
 បឋមជ្ឈាន (ជាបច្ច័យ) នៃបឋមជ្ឈាននោះឯង បរិកម្ម នៃនេវេសញ្ញា-
 នាសញ្ញាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃនេវេសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈនោះឯង
 បឋមជ្ឈាន (ជាបច្ច័យ) នៃទុតិយជ្ឈាន អាភិព្វញ្ញាយតនៈ (ជាបច្ច័យ)
 នៃនេវេសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ បាណាតិបាត ជាបច្ច័យ នៃបាណាតិបាត
 ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ ចក្កៈ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើផងចុះ ។

(១៧៦) ធម៌ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមាន
 សភាពខុសនឹងទៀង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូប-
 និស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ
 ទ្វេរាគៈ ដែលមិនទៀង ហើយផ្តាច់ជីវិតមាតា ... បំបែកសង្ឃ
 ទោសៈ ដែលមិនទៀង ... បត្តនា ... កាយិកសុខ ... អាស្រ័យ
 ទ្វេសេនាសនៈ ហើយផ្តាច់ជីវិតមាតា ... បំបែកសង្ឃ រាគៈ ដែល
 មិនទៀង ... សេនាសនៈ ជាបច្ច័យ នៃមាតុយាតកម្ម បិតុយាតកម្ម

មិច្ឆត្តិកេ បញ្ញាវិហ

អរហន្តយាតកកម្មស្ស រុហិរុប្បាទកកម្មស្ស សង្ឃកេន-
កកម្មស្ស និយតមិច្ឆាទិដ្ឋិយា ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

(១៧៧) អនិយតោ នម្មោ សម្មត្តនិយតស្ស
ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌ-
បនិស្សយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្តបនិស្សយោ ។
បកត្តបនិស្សយោ បឋមស្ស មក្កស្ស បរិកម្មំ បឋ-
មស្ស មក្កស្ស ចតុត្ថស្ស មក្កស្ស បរិកម្មំ ចតុត្ថស្ស
មក្កស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១៧៨) អនិយតោ នម្មោ អនិយតស្ស ធម្មស្ស
បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌបុរេជាតំ វត្ថុ-
បុរេជាតំ ។ អារម្មណ្ឌបុរេជាតំ ចក្កំ ... វត្ថុ អនិច្ច-
តោ ... វិបស្សនិ អស្សាទេតិ អភិនន្តតិ តំ អារត្ត
អនិយតោ វាតោ ឧប្បជ្ជតិ ទិព្វេន ចក្កោ រូបំ ...
ទិព្វាយ សោតនាតុយា សង្កំ សុណាតិ រូបាយតនំ
ចក្កវិញ្ញាណស្ស ដោដ្ឋព្វាយតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស
បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ វត្ថុបុរេជាតំ ចក្កា-
យតនំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស កាយាយតនំ ... វត្ថុ អនិ-
យតានំ ឧទ្ធានំ បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

មិច្ឆត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

អរហន្តយាតកម្ម រុហិរ្យាទកម្ម សង្ឃភេទកម្ម និងនិយតមិច្ឆាទិដ្ឋិ
ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(១៧៧) ធម៌ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមាន
សភាពត្រូវនឹងទៀង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណ្ឌ-
បនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ
គឺ បរិកម្ម នៃបឋមមគ្គ (ជាបច្ច័យ) នៃបឋមមគ្គ បរិកម្ម នៃចតុត្ថមគ្គ
ជាបច្ច័យ នៃចតុត្ថមគ្គ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(១៧៨) ធម៌ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនទៀង
ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណ្ឌបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។
ការម្មណ្ឌបុរេជាត គឺ បុគ្គល ឃើញច្បាស់ នូវវត្ថុ ... នូវវត្ថុ ថាមិនទៀង
... ត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ដែលមិនទៀង ប្រារព្ធ នូវវត្ថុនោះ ទើប
កើតឡើង នូវរូប ដោយទិព្វចក្ខុ ... ឮ នូវសំឡេង ដោយទិព្វសោតធាតុ
រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ផោដ្ឋព្វាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃ
កាយវិញ្ញាណ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺ ចក្ខុយតនៈ
(ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយាយតនៈ ... វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួក
ខន្ធ ដែលមិនទៀង ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

[១៧៩] អនិយតោ ធម្មោ មិច្ឆត្តនិយតស្ស
 ធម្មស្ស បុរេជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ អារម្មណបុរេជាតំ
 វត្ថុបុរេជាតំ ។ អារម្មណបុរេជាតំ រូបជីវិត្រិដ្ឋិយំ មាតុ-
 យាតកកម្មស្ស បិតុយាតកកម្មស្ស អរហន្តយាតកកម្មស្ស
 វហិរុប្បាទកកម្មស្ស ។ បេ ។ បុរេជាតប្បដ្ឋយេន បច្ច-
 យោ ។ វត្ថុបុរេជាតំ វត្ថុ មិច្ឆត្តនិយតានំ ខន្ធានំ
 បុរេជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

[១៨០] អនិយតោ ធម្មោ សម្មត្តនិយតស្ស
 ធម្មស្ស បុរេជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ វត្ថុបុរេជាតំ វត្ថុ
 សម្មត្តនិយតានំ ខន្ធានំ បុរេជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

[១៨១] មិច្ឆត្តនិយតោ ធម្មោ អនិយតស្ស
 ធម្មស្ស បច្ឆាជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ បច្ឆាជាតា
 មិច្ឆត្តនិយតា ខន្ធា បុរេជាតស្ស ឥសស្ស កាយស្ស
 បច្ឆាជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

[១៨២] សម្មត្តនិយតោ ធម្មោ អនិយតស្ស
 ធម្មស្ស បច្ឆាជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ បច្ឆាជាត
 សម្មត្តនិយតា ខន្ធា បុរេជាតស្ស ឥសស្ស កាយស្ស
 បច្ឆាជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(១៧៩) ធម៌ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានស-
ភាពខុសនឹងទៀង ដោយបុរេជាតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណបុរេជាតិ
និងវត្ថុបុរេជាតិ ។ អារម្មណបុរេជាតិ គឺ រូបជីវិតន្ទ្រិយ ជាបច្ច័យ
នៃមាតុយាតកម្ម បិតុយាតកម្ម អវហន្តយាតកម្ម និងរុហិរុប្បទេកម្ម
។ បេ ។ ដោយបុរេជាតិប្បច្ច័យ ។ ឯវត្ថុបុរេជាតិ គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ
នៃពួកខន្ធ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ដោយបុរេជាតិប្បច្ច័យ ។

(១៨០) ធម៌ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានស-
ភាពត្រូវនឹងទៀង ដោយបុរេជាតិប្បច្ច័យ បានដល់វត្ថុបុរេជាតិ គឺ វត្ថុ
ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ដោយបុរេជា-
តិប្បច្ច័យ ។

(១៨១) ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមិនទៀង ដោយបច្ចាជាតិប្បច្ច័យ បានដល់បច្ចាជាតិ គឺ ពួក
ខន្ធ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែល
កើតមុន ដោយបច្ចាជាតិប្បច្ច័យ ។

(១៨២) ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមិនទៀង ដោយបច្ចាជាតិប្បច្ច័យ បានដល់បច្ចាជាតិ គឺ ពួកខន្ធ
ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន
ដោយបច្ចាជាតិប្បច្ច័យ ។

មិច្ឆត្តិកេ បញ្ញាវិព

[១៨៣] អនិយតោ ធម្មោ អនិយតស្ស ធម្មស្ស
 បច្ឆាជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ឆាជានា អនិយតា
 ខន្ធោ បុរេជានស្ស ឥមស្ស កាយស្ស បច្ឆាជានប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៨៤] អនិយតោ ធម្មោ អនិយតស្ស ធម្មស្ស
 អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា អនិយ-
 តា ខន្ធោ បច្ឆិមាទំ បច្ឆិមាទំ អនិយតាទំ ខន្ធោទំ
 អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនុលោមំ កោត្រកុស្ស
 អនុលោមំ វេទានស្ស អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៨៥] អនិយតោ ធម្មោ មិច្ឆត្តនិយតស្ស
 ធម្មស្ស អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនិយតំ ទោ-
 មនស្សំ មិច្ឆត្តនិយតស្ស ទោមនស្សស្ស អាសេវ-
 នប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនិយតមិច្ឆាទិដ្ឋិ និយតមិច្ឆា-
 ទិដ្ឋិយា អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៨៦] អនិយតោ ធម្មោ សម្មត្តនិយតស្ស
 ធម្មស្ស អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ កោត្រកុ មគ្គស្ស
 វេទានំ មគ្គស្ស អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

មិច្ឆត្តិកៈ បញ្ញាវិរៈ

(១៨៣) ធម៌ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនទៀង
ដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ បានដល់បច្ច័យជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលមិនទៀង
ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ ។

(១៨៤) ធម៌ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនទៀង
ដោយអារសវនប្បច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ មុន ។ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យ
នៃពួកខន្ធ ក្រោយ ។ ដែលមិនទៀង ដោយអារសវនប្បច្ច័យ អនុ-
លោម (ជាបច្ច័យ) នៃគោត្រកូ អនុលោម ជាបច្ច័យ នៃវេទានៈ
ដោយអារសវនប្បច្ច័យ ។

(១៨៥) ធម៌ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានស-
ភាពខុសនឹងទៀង ដោយអារសវនប្បច្ច័យ គឺ ទោមនស្ស ដែលមិន
ទៀង ជាបច្ច័យ នៃទោមនស្ស ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ដោយ
អារសវនប្បច្ច័យ អនិយតមិច្ឆាទិដ្ឋិ ជាបច្ច័យ នៃនិយតមិច្ឆាទិដ្ឋិ ដោយ
អារសវនប្បច្ច័យ ។

(១៨៦) ធម៌ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានស-
ភាពត្រូវនឹងទៀង ដោយអារសវនប្បច្ច័យ គឺ គោត្រកូ (ជាបច្ច័យ)
នៃមគ្គ វេទានៈ ជាបច្ច័យ នៃមគ្គ ដោយអារសវនប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(១៨៧) មិច្ឆត្តនិយតោ ធម្មោ មិច្ឆត្តនិយតស្ស
ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ មិច្ឆត្តនិយតា ចេ-
តនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ ។

(១៨៨) មិច្ឆត្តនិយតោ ធម្មោ អនិយតស្ស
ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតា នាណ-
ខណ៌កា ។ សហជាតា មិច្ឆត្តនិយតា ចេតនា ចិត្ត-
សមុដ្ឋានានំ រូបានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នា-
ណខណ៌កា មិច្ឆត្តនិយតា ចេតនា វិជាកានំ ខន្ធានំ
កងត្តា ច រូបានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១៨៩) មិច្ឆត្តនិយតោ ធម្មោ មិច្ឆត្តនិយតស្ស
ច អនិយតស្ស ច ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ
មិច្ឆត្តនិយតា ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្ត-
សមុដ្ឋានានញ្ច រូបានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១៩០) សម្មត្តនិយតោ ធម្មោ សម្មត្តនិយតស្ស
ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ សម្មត្តនិយតា
ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ កម្មប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(១៨៧) ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែល មានសភាពខុសនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយ កម្មប្បច្ច័យ ។

(១៨៨) ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃ ធម៌ ដែលមិនទៀង ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និង នានាខណិកៈ ។ សហជាត គឺ ចេតនា ដែលមានសភាពខុស នឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុជ្ជានុរូប ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ឯ នានាខណិកៈ គឺ ចេតនា ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃពួកវិបាកក្ខន្ធផង ពួកកដត្តានុរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(១៨៩) ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀងផង ធម៌ ដែលមិនទៀងផង ដោយ កម្មប្បច្ច័យ បានដល់ចេតនា ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ពួកចិត្តសមុជ្ជានុរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(១៩០) ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែល មានសភាពត្រូវនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយ កម្មប្បច្ច័យ ។

មិច្ឆត្តិកេ បញ្ញាវិហារ

[១៧១] សម្មត្ថនិយតោ ធម្មោ អនិយតស្ស
 ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតា នាណា-
 ខណ៌កា ។ សហជាតា សម្មត្ថនិយតា ចេតនា
 ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 នាណាខណ៌កា សម្មត្ថនិយតា ចេតនា វិចារកានំ
 ខន្ធានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៧២] សម្មត្ថនិយតោ ធម្មោ សម្មត្ថនិយតស្ស
 ច អនិយតស្ស ច ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ សម្មត្ថនិយតា ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធា-
 នំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូបានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ ។

[១៧៣] អនិយតោ ធម្មោ អនិយតស្ស ធម្មស្ស
 កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតា នាណាខណ៌កា ។
 សហជាតា អនិយតា ចេតនា សម្បយុត្តកានំ
 ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូបានំ កម្មប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ ... ។ នាណាខណ៌កា
 អនិយតា ចេតនា វិចារកានំ ខន្ធានំ កដត្តា ច
 រូបានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

មិច្ឆត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

[១៩១] ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនទៀង ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងនានាខណិកៈ ។ សហជាត គឺ ចេតនា ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុជ្ជានរូប ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ឯនានាខណិកៈ គឺ ចេតនា ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃពួកវិបាកក្នុង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[១៩២] ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀងផង ធម៌ ដែលមិនទៀងផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្នុងផង ពួកចិត្តសមុជ្ជានរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[១៩៣] ធម៌ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនទៀង ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងនានាខណិកៈ ។ សហជាត គឺ ចេតនា ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្នុងផង ពួកចិត្តសមុជ្ជានរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ... ។ ឯនានាខណិកៈ គឺ ចេតនា ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យ នៃពួកវិបាកក្នុងផង ពួកកដត្តារូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

(១៧៤) អនិយតោ ឆន្ទោ អនិយតស្ស ធម្មស្ស
វិហាកប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិហាកោ អនិយតោ ឯកោ
ខន្ធា តិណ្ឌន្នំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូបានំ
វិហាកប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិកុណោ ខន្ធា
វត្ថុស្ស ។

(១៧៥) មិច្ឆត្ថនិយតោ ឆន្ទោ មិច្ឆត្ថនិយតស្ស
ធម្មស្ស អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ឈានប្បច្ចយេន បច្ចយោ មគ្គប្បច្ចយេន
បច្ចយោ សម្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១៧៦) មិច្ឆត្ថនិយតោ ឆន្ទោ អនិយតស្ស
ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ
បច្ឆាជាតំ ។ សហជាតា មិច្ឆត្ថនិយតោ ខន្ធា ចិត្ត-
សមុដ្ឋានានំ រូបានំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
បច្ឆាជាតា មិច្ឆត្ថនិយតោ ខន្ធា បុរេជាតស្ស ឥមស្ស
កាយស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១៧៧) សម្មត្ថនិយតោ ឆន្ទោ អនិយតស្ស
ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ
បច្ឆាជាតំ ។ សហជាតា សម្មត្ថនិយតោ ខន្ធា ចិត្ត-
សមុដ្ឋានានំ រូបានំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមតិកប្បដ្ឋាន

(១៧៤) ធម៌ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនទៀង ដោយវិបាកប្បច្ច័យ គឺ វិបាកក្នុង ១ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយវិបាកប្បច្ច័យ ខន្ធចាំងឡាយ (ជាបច្ច័យ) នៃវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

(១៧៥) ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ ភ័ន្តិយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ ឈានប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ មគ្គប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសម្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

(១៧៦) ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនទៀង ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និង បច្ចាជាត ។ សហជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ចាជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

(១៧៧) ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនទៀង ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និង បច្ចាជាត ។ សហជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានសភាពត្រូវនឹង ទៀង ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

មិច្ឆត្តិនិកេ បញ្ញាវិហារ

បច្ឆាជាតា សម្មត្ថនិយតា ខន្ធា បុរេជាតស្ស ឥមស្ស
កាយស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

[១៧៨] អនិយតោ ធម្មោ អនិយតស្ស ធម្មស្ស
វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ
បច្ឆាជាតំ ។ សហជាតា អនិយតា ខន្ធា ចិត្តស-
មុដ្ឋាធានំ រូបាធានំ បដិសន្ធិក្កាលោ ខន្ធា វត្ថុស្ស វិប្ប-
យុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ វត្ថុ ខន្ធានំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋ-
យេន បច្ចយោ ។ បុរេជាតំ ចក្ខាយតនំ ចក្ខុវិញ្ញា-
ណស្ស កាយាយតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស វត្ថុ អនិ-
យតានំ ខន្ធានំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។
បច្ឆាជាតា អនិយតា ខន្ធា បុរេជាតស្ស ឥមស្ស
កាយស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

[១៧៩] អនិយតោ ធម្មោ មិច្ឆត្ថនិយតស្ស ធម្មស្ស
វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ បុរេជាតំ វត្ថុ មិច្ឆត្ថនិ-
យតានំ ខន្ធានំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

[២០០] អនិយតោ ធម្មោ សម្មត្ថនិយតស្ស ធម្មស្ស
វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ បុរេជាតំ វត្ថុ សម្មត្ថនិ-
យតានំ ខន្ធានំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

មិច្ឆត្តិកៈ បញ្ញាវិវាទៈ

ឯបច្ចាជាន គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃ កាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

(១៧៨) ធម៌ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនទៀង ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហជាន បុរេជាន និងបច្ចា- ជាន ។ សហជាន គឺ ពួកខន្ធ ដែលមិនទៀង (ជាបច្ច័យ) នៃ ពួកចិត្តសមុជ្ជានុប ពួកខន្ធ ជាបច្ច័យ នៃវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បុរេជាន គឺ ចក្ខុយាននៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយាយាននៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលមិនទៀង ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ចាជាន គឺ ពួកខន្ធ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

(១៧៩) ធម៌ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានស- ភាពខុសនឹងទៀង ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់បុរេជាន គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ដោយវិប្បយុត្ត- ប្បច្ច័យ ។

(២០០) ធម៌ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាព ត្រូវនឹងទៀង ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់បុរេជាន គឺ វត្ថុ ជា បច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(២០១) មិច្ឆត្តនិយតោ ធម្មោ មិច្ឆត្តនិយតស្ស
 ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ មិច្ឆត្តនិយតោ
 ឯកោ ខន្ធោ តិណ្ណន្នំ ខន្ធនំ ទ្វេ ខន្ធា ទ្ធិន្នំ
 ខន្ធនំ ។

(២០២) មិច្ឆត្តនិយតោ ធម្មោ អនិយតស្ស ធម្មស្ស
 អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បច្ឆាជាតំ ។
 សហជាតា មិច្ឆត្តនិយតា ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានានំ
 រូបានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតា មិច្ឆត្ត-
 និយតា ខន្ធា បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កាយស្ស
 អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២០៣) មិច្ឆត្តនិយតោ ធម្មោ មិច្ឆត្តនិយតស្ស
 ច អនិយតស្ស ច ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 មិច្ឆត្តនិយតោ ឯកោ ខន្ធោ តិណ្ណន្នំ ខន្ធនំ ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានានកា រូបានំ ទ្វេ ខន្ធា ... ។

(២០៤) សម្មត្តនិយតោ ធម្មោ សម្មត្តនិយតស្ស
 ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ តិស្សោ បញ្ញា ។

(២០៥) អនិយតោ ធម្មោ អនិយតស្ស ធម្មស្ស
 អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ

អភិធម្មបិដក អនុលាមក្កិកប្បដ្ឋាន

(២០១) ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ដោយអត្ថប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែល មានសភាពខុសនឹងទៀង (ជាបច្ច័យ) នៃខន្ធ ៣ ខន្ធ ២ (ជាបច្ច័យ) នៃខន្ធ ២ ។

(២០២) ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនទៀង ដោយអត្ថប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបច្ច័យជាត ។ សហជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុជ្ជានុរូប ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ច័យជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។

(២០៣) ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀងផង ធម៌ ដែលមិនទៀងផង ដោយអត្ថប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង (ជាបច្ច័យ) នៃ ខន្ធ ៣ ផង ពួកចិត្តសមុជ្ជានុរូបផង ខន្ធ ២ ... ។

(២០៤) ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ដោយអត្ថប្បច្ច័យ មានបញ្ញា ៣ ។

(២០៥) ធម៌ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល មិនទៀង ដោយអត្ថប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត បុរេជាត

មិច្ឆត្តិកេ បញ្ញាវិហារ

បច្ឆាជាតំ អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។ សហជាតោ អនិយ-
 តោ ឯកោ ខន្ធា តិណ្ណានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានា-
 នក្កា រូបានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធា ...
 បដិសន្ធិក្កុណោ ខន្ធា វត្ថុស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 វត្ថុ ខន្ធានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឯកំ មហា-
 ភូតំ ... អសញ្ញាសត្តានំ ឯកំ មហាភូតំ ... ។ បុរេ-
 ជាតំ ចក្កំ ... វត្ថុ អនិច្ចតោ ធុត្ថតោ អនត្តតោ
 វិបស្សនិ អស្សាទេតិ អភិន្ននិ តំ អារត្ត រាតោ
 ឧប្បន្ននិ ទ្រោមនស្សំ ឧប្បន្ននិ ទិព្វេន ចក្កនា រូបំ
 បស្សនិ ទិញាយ សោតនាតុយា សន្និ សុណាតិ
 រូបាយននំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស ដោដ្ឋញាយននំ កាយ-
 វិញ្ញាណស្ស ចក្កាយននំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស កាយា-
 យននំ កាយវិញ្ញាណស្ស វត្ថុ អនិយតានំ ខន្ធានំ
 អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតា អនិយតា
 ខន្ធា បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កាយស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ កតតធិកាវោ អាហារោ ឥមស្ស
 កាយស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ រូបជីវិត្រិយំ
 កតត្តារូបានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

មិច្ឆត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

បច្ចាជានត អាហារ នឹងឥន្ទ្រិយ ។ សហជានត គឺ ខន្ធទ ដែលមិន
 ទៀង ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង ពួកចិត្តសមុជានរូបផង ដោយអត្តិ-
 ប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ... ពួកខន្ធ ជាបច្ច័យ នៃវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ
 ដោយអត្តិប្បច្ច័យ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ មហា-
 ភូត ១ ... មហាភូត ១ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ... ។ បុរេជានត គឺ
 បុគ្គល ឃើញច្បាស់ នូវចក្ខុ... នូវវត្ថុ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ ជាអនត្តា
 រមែងត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ប្រារព្ធ នូវវត្ថុនោះ ទើបកើតឡើង
 ទោមនស្ស កើតឡើង បុគ្គល ឃើញ នូវរូប ដោយទិព្វចក្ខុ ឮ នូវសំ-
 ឡេង ដោយទិព្វសោតធាតុ រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ
 ដោង្គរាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ ចក្ខុយតនៈ (ជាបច្ច័យ)
 នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ វត្ថុ
 ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលមិនទៀង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ បច្ចាជានត
 គឺ ពួកខន្ធ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន
 ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ កតឡើយកាហារ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដោយ
 អត្តិប្បច្ច័យ ។ រូបដវិត្ត្រិយ ជាបច្ច័យ នៃពួកកដត្តារូប ដោយ
 អត្តិប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[២០៦] អនិយតោ ធម្មោ មិច្ឆត្តនិយតស្ស ធម្មស្ស
អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជាតំ រូបជីវិតិន្ទ្រយំ
មាតុយាតកកម្មស្ស ។ បេ ។ រុហិរុប្បាទកកម្មស្ស អត្ថ-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ វត្ថុ មិច្ឆត្តនិយតានំ ទន្ធានំ
អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២០៧] អនិយតោ ធម្មោ សម្មត្តនិយតស្ស
ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជាតំ វត្ថុ
សម្មត្តនិយតានំ ទន្ធានំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២០៨] មិច្ឆត្តនិយតោ ច អនិយតោ ច ធម្មា
មិច្ឆត្តនិយតស្ស ធម្មស្ស ... សហជាតំ បុរេជាតំ ។
សហជាតោ មិច្ឆត្តនិយតោ ឯកោ ទន្ធា ច វត្ថុ ច
តិណ្ណាន្នំ ទន្ធានំ ទ្វេ ទន្ធា ច ... ។

[២០៩] មិច្ឆត្តនិយតោ ច អនិយតោ ច
ធម្មា អនិយតស្ស ធម្មស្ស ... សហជាតំ បច្ឆា-
ជាតំ អាហារំ ឥន្ទ្រយំ ។ សហជាតា មិច្ឆត្តនិ-
យតា ទន្ធា ច មហាក្ខតា ច ចិត្តសមុដ្ឋានានំ
រូបានំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតា
មិច្ឆត្តនិយតា ទន្ធា ច កតធិកាការោ អាហារោ ច
តមស្ស កាយស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(២០៦) ធម៌ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ដោយអត្ថប្បច្ច័យ បានដល់បុរេជាត គឺ រូប-ជីវិតន្ទ្រិយ ជាបច្ច័យ នៃមាតុយាតកម្ម ។ បេ ។ នៃរូហិប្បកទកម្ម ដោយអត្ថប្បច្ច័យ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។

(២០៧) ធម៌ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ដោយអត្ថប្បច្ច័យ បានដល់បុរេជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។

(២០៨) ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀងក្តី ធម៌ ដែលមិនទៀងក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ... បានដល់សហជាត និងបុរេជាត ។ សហជាត គឺ ខន្ធ១ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀងក្តី វត្ថុក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃខន្ធ ៣ ខន្ធ ២ ក្តី ... ។

(២០៩) ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀងក្តី ធម៌ ដែលមិនទៀងក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមិនទៀង ... បានដល់សហជាត បច្ចាជាត អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។ សហជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀងក្តី ពួកមហាក្ខតក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។ បច្ចាជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀងក្តី កតឡើភាពហារក្តី ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។

មិច្ឆត្តិកេ បញ្ញាវិព

បច្ឆាជាតា មិច្ឆត្តនិយតា ខន្ធ ច រូបដីវិត្ត្រ័យញ្ច
កេជត្តារចានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២០០] សម្មត្តនិយតោ ច អនិយតោ ច
ធម្មា សម្មត្តនិយតស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ទ្វេ បញ្ញា មិច្ឆត្តនិយតសទិសា ។

[២០១] ហេតុយា សត្ត អារម្មណេ បញ្ច អនិ-
បតិយា អដ្ឋ អនន្តរេ បញ្ច សមនន្តរេ បញ្ច ស-
ហជាតេ នវ អញ្ញមញ្ញេ តីណិ និស្សយេ តេរស
ឧបនិស្សយេ សត្ត បុរេជាតេ តីណិ បច្ឆាជាតេ
តីណិ អាសេវនេ តីណិ កម្មេ សត្ត វិបាកេ ឯកំ
អាហារេ សត្ត ឥន្ទ្រ័យេ សត្ត ឈានេ សត្ត មគ្គេ
សត្ត សម្បយុត្តេ តីណិ វិប្បយុត្តេ បញ្ច អត្ថិយា
តេរស នត្ថិយា បញ្ច វិគតេ បញ្ច អវិគតេ
តេរស ។ ឯវំ កណោតតំ ។

មិច្ឆត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

បច្ចាជ្ចាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀងក្តី រូបជីវិតទ្រុឌ
ក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកកដត្តារូប ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។

(២១០) ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀងក្តី ធម៌ ដែលមិន
ទៀងក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ដោយអត្ថិ-
ប្បច្ច័យ គឺ មានបញ្ញា ២ ប្រហែល ឆ្នានឹងមិច្ឆត្តនិយតធម៌ដែរ ។

(២១១) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងការមូលប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៥ ក្នុងអធិបត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩
ក្នុងអតាមតាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣
ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងចុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
បច្ចាជ្ចាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
កម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
វិជ្ជយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងនត្ថិប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៥ ក្នុងវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ១៣ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(២០២) មិច្ឆត្តនិយតោ ធម្មោ មិច្ឆត្តនិយតស្ស
 ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្ស-
 យប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២០៣) មិច្ឆត្តនិយតោ ធម្មោ អនិយតស្ស
 ធម្មស្ស អាវុត្តណប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បន្ទា-
 ជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ កុម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២០៤) មិច្ឆត្តនិយតោ ធម្មោ មិច្ឆត្តនិយតស្ស
 ច អនិយតស្ស ច ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

(២០៥) សុម្បត្តនិយតោ ធម្មោ សុម្បត្តនិយតស្ស
 ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្ស-
 យប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២០៦) សុម្បត្តនិយតោ ធម្មោ អនិយតស្ស
 ធម្មស្ស អាវុត្តណប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 បន្ទាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(២១២) ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃ
ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(២១៣) ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមិនទៀង ដោយការមូលាប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាត-
ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ចា-
ជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(២១៤) ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀងផង ធម៌ ដែលមិនទៀងផង ដោយ
សហជាតប្បច្ច័យ ។

(២១៥) ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃ
ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(២១៦) ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមិនទៀង ដោយការមូលាប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជា-
តប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
បច្ចាជាតប្បច្ច័យ ។

មិច្ឆត្តនិកេ បញ្ញាវិព

(២១៧) សម្មត្តនិយតោ ធម្មោ សម្មត្តនិយតស្ស
 ច អនិយតស្ស ច ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

(២១៨) អនិយតោ ធម្មោ អនិយតស្ស ធម្មស្ស
 អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជា-
 តប្បច្ចយេន បច្ចយោ បន្ទាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 វជ្ជនិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២១៩) អនិយតោ ធម្មោ មិច្ឆត្តនិយតស្ស
 ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្ស-
 យប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២២០) អនិយតោ ធម្មោ សម្មត្តនិយតស្ស
 ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២២១) មិច្ឆត្តនិយតោ ច អនិយតោ ច ធម្មោ
 មិច្ឆត្តនិយតស្ស ធម្មស្ស ... សហជាតំ បុរេជាតំ ។

មិច្ឆត្ថកៈ បញ្ញាវារៈ

(២១៧) ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀងផង ធម៌ ដែលមិនទៀងផង ដោយ
សហជាតប្បច្ច័យ ។

(២១៨) ធម៌ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនទៀង
ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយច្នាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
អាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។

(២១៩) ធម៌ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមាន
សភាពខុសនឹងទៀង ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧប-
និស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

(២២០) ធម៌ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមាន
សភាពត្រូវនឹងទៀង ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧប-
និស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

(២២១) ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀងក្តី ធម៌ ដែលមិន
ទៀងក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ...

បានដល់សហជាត និងបុរេជាត ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថកប្បដ្ឋានំ

[២២២] មិច្ឆត្តនិយតោ ច អនិយតោ ច ធម្មា
អនិយតស្ស ធម្មស្ស . . . សហជាតំ បច្ឆាជាតំ
អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។

[២២៣] សម្មត្តនិយតោ ច អនិយតោ ច ធម្មា
សម្មត្តនិយតស្ស ធម្មស្ស . . . សហជាតំ បុរេជាតំ ។

[២២៤] សម្មត្តនិយតោ ច អនិយតោ ច ធម្មា
អនិយតស្ស ធម្មស្ស . . . សហជាតំ បច្ឆាជាតំ
អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។

[២២៥] និហេតុយា តេរស នអារម្មណេ នអធិ-
បតិយា នអនន្តរេ នសមនន្តរេ តេរស នសហជាតេ
នវេ នអញ្ញាមញ្ញេ នវេ ននិស្សយេ នវេ នឧបនិស្សយេ
តេរស នបុរេជាតេ ឯកានិសេ នបច្ឆាជាតេ តេរស
នអាសេវនេ តេរស នកម្មេ នវិវាតេ នអាហារេ
តេរស ។ សង្ខតំ ។ នមក្កេ តេរស នសម្ម-
យុត្តេ នវេ នវិប្បយុត្តេ សត្តំ នោអត្ថិយា សត្តំ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(២២២) ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀងក្តី ធម៌ ដែលមិនទៀងក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមិនទៀង ... បានដល់សហជាតិ បច្ឆាជាតិ អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។

(២២៣) ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀងក្តី ធម៌ ដែលមិនទៀងក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ... បានដល់សហជាតិ និងបុរេជាតិ ។

(២២៤) ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀងក្តី ធម៌ ដែលមិនទៀងក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមិនទៀង ... បានដល់សហជាតិ បច្ឆាជាតិ អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។

(២២៥) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ នក្ខតិបតិប្បច្ច័យ នក្ខនន្តរប្បច្ច័យ និងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងនសហជាតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអត្តាមតាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងននិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងនបុរេជាតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងនបច្ឆាជាតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ នវិបាកប្បច្ច័យ និងនអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ។ សេចក្តីបំប្រញា ។ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោគត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧

មិច្ឆត្តិកេ បញ្ញាវិហារ

នោនត្ថិយា តេរស នោវិគតេ តេរស នោអវិគតេ
សត្ត ។ ឯវំ កណោតតំ ។

ចូជីយំ ។

(២២២) ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ សត្ត ...
នអធិបតិយា សត្ត នអនន្តរេ សត្ត នសមនន្តរេ
សត្ត នអញ្ញាមញ្ញេ ភីណិ នឧបទិស្សយេ សត្ត ។ បេ ។
នមក្កេ សត្ត នសម្បយុត្តេ ភីណិ នវិប្បយុត្តេ ភីណិ
នោនត្ថិយា សត្ត នោវិគតេ សត្ត ។ ឯវំ កណោតតំ ។

អនុលោមប្បចូជីយំ ។

(២២៣) ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ បញ្ច ...
អធិបតិយា អដ្ឋ អនន្តរេ បញ្ច សមនន្តរេ បញ្ច
សហជាតេ នវ អញ្ញាមញ្ញេ ភីណិ និស្សយេ តេរស
ឧបទិស្សយេ សត្ត បុរេជាតេ ភីណិ បច្ឆាជាតេ
ភីណិ អាសវនេ ភីណិ កក្កេ សត្ត វិហាកេ ឯកំ

ម៉ឺនត្ថិត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

ក្នុងនោនត្ថិត្តិកៈ មានវារៈ ១៣ ក្នុងនោវិគត្តិកៈ មានវារៈ ១៣
ក្នុងនោអវិគត្តិកៈ មានវារៈ ៧ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចុដ្ឋានៈ ។

(២២៦) ក្នុងនោភារម្មណ្ឌប្បដ្ឋានៈ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋានៈ
... ក្នុងនោធិបត្តិកៈ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោអនន្តរាប្បដ្ឋានៈ មានវារៈ
៧ ក្នុងនោសមនន្តរាប្បដ្ឋានៈ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោអញ្ញាប្បដ្ឋានៈ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនោឧបនិស្សយប្បដ្ឋានៈ មានវារៈ ៧ ។ បេ ។ ក្នុងនោមគ្គប្ប-
ដ្ឋានៈ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោសម្បយុត្តប្បដ្ឋានៈ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិប្ប-
យុត្តប្បដ្ឋានៈ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោនត្ថិត្តិកៈ មានវារៈ ៧ ក្នុង
នោវិគត្តិកៈ មានវារៈ ៧ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បដ្ឋានៈ ។

(២២៧) ក្នុងនោភារម្មណ្ឌប្បដ្ឋានៈ មានវារៈ ៥ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋានៈ
... ក្នុងនោធិបត្តិកៈ មានវារៈ ៨ ក្នុងនោអនន្តរាប្បដ្ឋានៈ មានវារៈ ៥
ក្នុងនោសមនន្តរាប្បដ្ឋានៈ មានវារៈ ៥ ក្នុងនោសហជាតប្បដ្ឋានៈ មានវារៈ ៧
ក្នុងនោអញ្ញាប្បដ្ឋានៈ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោនិស្សយប្បដ្ឋានៈ មានវារៈ ១៣
ក្នុងនោឧបនិស្សយប្បដ្ឋានៈ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោបុរេជាតប្បដ្ឋានៈ មានវារៈ ៣
ក្នុងនោបច្ចាជាតប្បដ្ឋានៈ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោសោវនប្បដ្ឋានៈ មានវារៈ
៣ ក្នុងនោមគ្គប្បដ្ឋានៈ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោវិបាកប្បដ្ឋានៈ មានវារៈ ១

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

អាហារេ សត្វ សង្ខារេ យានេ មក្កេ សត្វ
 សង្ខារេ តីណិ វិប្បយុត្តេ បញ្ច អត្ថិយា តេរស
 នត្ថិយា សត្វ វិគតេ សត្វ អវិគតេ តេរស ។
 ឯវំ កណោតតំ ។

បច្ចនីយានុលោមំ ។

មិច្ឆត្ថិកំ បណ្ណាសមំ និដ្ឋិតំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងត្រៀមប្បច្ច័យ ឈានប្បច្ច័យ
 នឹងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
 ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុង
 នត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ១៣ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះផងចុះ ។

ចប់ បច្ចនីយានុលោម ។

ចប់ មិច្ឆត្ថត្ថិកៈ ទី ១៥ ។

មគ្គារម្មណត្ថិកំ

បដិច្ចវិវា

(២២៨) មគ្គារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច មគ្គារម្មណោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា មគ្គារម្មណំ ឯកំ ខន្ធ
 បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធេ ... ។ មគ្គារម្មណំ
 ធម្មំ បដិច្ច មគ្គាធិបតី ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ច-
 យា មគ្គារម្មណំ ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច មគ្គាធិបតី តយោ
 ខន្ធា តយោ ខន្ធេ បដិច្ច ឯកោ ខន្ធោ ទ្វេ ខន្ធេ ... ។
 មគ្គារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច មគ្គារម្មណោ ច មគ្គាធិបតី
 ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា មគ្គារម្មណំ ឯកំ
 ខន្ធ បដិច្ច មគ្គារម្មណោ ច មគ្គាធិបតី ច តយោ
 ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធេ ... ។

(២២៩) មគ្គហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច មគ្គហេតុកោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា មគ្គហេតុកំ ឯកំ
 ខន្ធ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធេ ... ។ មគ្គហេតុកំ
 ធម្មំ បដិច្ច មគ្គាធិបតី ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ច-
 យា មគ្គហេតុកំ ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច មគ្គាធិបតី
 តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធេ ... ។ មគ្គហេតុកំ ធម្មំ

មគ្គារម្មណតិកៈ

បដិច្ចវិវរៈ

(២២៨) ធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាអារម្មណ៍ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ នូវខន្ធ ២ ... ។ ធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាអធិបតិ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ ខន្ធ ៣ ដែលមានមគ្គ ជាអធិបតិ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលមានមគ្គ ជាអារម្មណ៍ ខន្ធ ១ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ៣ នូវខន្ធ ២ ... ។ ពួកធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាអារម្មណ៍ក្តី ធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាអធិបតិក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ ខន្ធ ៣ ដែលមានមគ្គ ជាអារម្មណ៍ក្តី មានមគ្គ ជាអធិបតិក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលមានមគ្គ ជាអារម្មណ៍ នូវខន្ធ ២ ... ។

(២២៩) ធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលមានមគ្គ ជាហេតុ នូវខន្ធ ២ ... ។ ធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាអធិបតិ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ ខន្ធ ៣ ដែលមានមគ្គ ជាអធិបតិ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលមានមគ្គ ជាហេតុ នូវខន្ធ ២ ... ។ ពួកធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាហេតុក្តី

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

បដិច្ច មក្កហេតុកោ ច មក្កាធិបតី ច ធម្មា ឧប្ប-
 ជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា មក្កហេតុកំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
 មក្កហេតុកោ ច មក្កាធិបតី ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ
 ខន្ធេ ... ។

(២៣០) មក្កាធិបតី ធម្មំ បដិច្ច មក្កាធិបតី
 ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា មក្កាធិបតី ឯកំ ខន្ធំ
 បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធេ ... ។ មក្កាធិបតី
 ធម្មំ បដិច្ច មក្កាវម្មណោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្ប-
 ដ្ឋយា មក្កាធិបតី ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច មក្កាវម្មណោ
 តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធេ ... ។ មក្កាធិបតី ធម្មំ បដិច្ច
 មក្កហេតុកោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា មក្កា-
 ធិបតី ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច មក្កហេតុកោ តយោ ខន្ធា
 ទ្វេ ខន្ធេ ... ។ មក្កាធិបតី ធម្មំ បដិច្ច មក្កាវម្ម-
 ណោ ច មក្កាធិបតី ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្ប-
 ដ្ឋយា មក្កាធិបតី ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច មក្កាវម្មណោ
 ច មក្កាធិបតី ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធេ ... ។
 មក្កាធិបតី ធម្មំ បដិច្ច មក្កហេតុកោ ច មក្កាធិបតី

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាអធិបតីក្នុង អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានមគ្គ
 ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ខន្ធ ៣ ដែលមានមគ្គ
 ជាហេតុក្នុង មានមគ្គ ជាអធិបតីក្នុង អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលមានមគ្គ
 ជាហេតុ នូវខន្ធ ២ . . . ។

(២៣០) ធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាអធិបតី អាស្រ័យ នូវធម៌
 ដែលមានមគ្គ ជាអធិបតី ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ
 ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលមានមគ្គ ជាអធិបតី នូវខន្ធ ២
 . . . ។ ធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាអារម្មណ៍ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែល
 មានមគ្គ ជាអធិបតី ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ខន្ធ ៣
 ដែលមានមគ្គ ជាអារម្មណ៍ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលមានមគ្គ ជា
 អធិបតី នូវខន្ធ ២ . . . ។ ធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាហេតុ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតី ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ
 ខន្ធ ៣ ដែលមានមគ្គ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលមានមគ្គ
 ជាអធិបតី នូវខន្ធ ២ . . . ។ ពួកធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាអារម្មណ៍ក្នុង
 ធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាអធិបតីក្នុង អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានមគ្គ ជា
 អធិបតី ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ខន្ធ ៣ ដែលមានមគ្គ
 ជាអារម្មណ៍ក្នុង មានមគ្គជាអធិបតីក្នុង អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលមានមគ្គ
 ជាអធិបតី នូវខន្ធ ២ . . . ។ ធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាហេតុក្នុង ធម៌
 ដែលមានមគ្គ ជាអធិបតីក្នុង អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាអធិបតី

មគ្គាម្ពណគ្គិកេ បដិច្ចវារោ

ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា មគ្គាធិបតី ទន្ធិ
 បដិច្ច មគ្គហេតុកា ច មគ្គាធិបតី ច តយោ ទន្ធា
 ទ្វេ ទន្ធា ... ។

(២៣១) មគ្គាម្ពណាញ មគ្គាធិបតីញ ធម្មំ
 បដិច្ច មគ្គាម្ពណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 មគ្គាម្ពណាញ មគ្គាធិបតីញ ឯកំ ទន្ធិ បដិច្ច
 មគ្គាម្ពណា តយោ ទន្ធា ទ្វេ ទន្ធា ... ។ មគ្គា-
 ម្ពណាញ មគ្គាធិបតីញ ធម្មំ បដិច្ច មគ្គាធិបតី
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា មគ្គាម្ពណាញ មគ្គា-
 ធិបតីញ ឯកំ ទន្ធិ បដិច្ច មគ្គាធិបតី តយោ ទន្ធា
 ទ្វេ ទន្ធា ... ។ មគ្គាម្ពណាញ មគ្គាធិបតីញ ធម្មំ
 បដិច្ច មគ្គាម្ពណោ ច មគ្គាធិបតី ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា មគ្គាម្ពណាញ មគ្គាធិបតីញ ឯកំ
 ទន្ធិ បដិច្ច មគ្គាម្ពណោ ច មគ្គាធិបតី ច តយោ
 ទន្ធា ទ្វេ ទន្ធា ... ។

(២៣២) មគ្គហេតុកញ មគ្គាធិបតីញ ធម្មំ
 បដិច្ច មគ្គហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 មគ្គហេតុកញ មគ្គាធិបតីញ ឯកំ ទន្ធិ បដិច្ច
 មគ្គហេតុកា តយោ ទន្ធា ទ្វេ ទន្ធា ... ។

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ដែលមានមគ្គ ជា
ហេតុក្តី មានមគ្គ ជាអធិបតីក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលមានមគ្គ
ជាអធិបតី នូវខន្ធ ២ ... ។

(២៣១) ធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាអារម្មណ៍ អាស្រ័យ នូវធម៌
ដែលមានមគ្គ ជាអារម្មណ៍ផង ធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាអធិបតីផង ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ដែលមានមគ្គ ជាអារម្មណ៍
អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលមានមគ្គ ជាអារម្មណ៍ផង មានមគ្គ ជាអធិបតី
ផង នូវខន្ធ ២ ... ។ ធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាអធិបតី អាស្រ័យ នូវធម៌
ដែលមានមគ្គ ជាអារម្មណ៍ផង ធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាអធិបតីផង ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ដែលមានមគ្គជាអធិបតី អា-
ស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលមានមគ្គ ជាអារម្មណ៍ផង មានមគ្គ ជាអធិបតីផង
ខន្ធ ២ ... ។ ពួកធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាអារម្មណ៍ក្តី ធម៌ ដែលមានមគ្គ
ជាអធិបតីក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ផង ធម៌ ដែល
មានមគ្គ ជាអធិបតីផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣
ដែលមានមគ្គ ជាអារម្មណ៍ក្តី មានមគ្គ ជាអធិបតីក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១
ដែលមានមគ្គ ជាអារម្មណ៍ផង មានមគ្គ ជាអធិបតីផង នូវខន្ធ ២ ... ។

(២៣២) ធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែល
មានមគ្គ ជាហេតុផង ធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាអធិបតីផង ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ដែលមានមគ្គ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវ
ខន្ធ ១ ដែលមានមគ្គ ជាហេតុផង មានមគ្គ ជាអធិបតីផង នូវខន្ធ ២ ... ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

មក្កហេតុកកញ្ច មក្កាធិបតីកញ្ច ធម្មំ បដិច្ច មក្កាធិបតី
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា មក្កហេតុកកញ្ច មក្កា-
 ធិបតីកញ្ច ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច មក្កាធិបតី តយោ ខន្ធា
 ទ្វេ ខន្ធេ ... ។ មក្កហេតុកកញ្ច មក្កាធិបតីកញ្ច ធម្មំ
 បដិច្ច មក្កហេតុកកញ្ច ច មក្កាធិបតី ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ
 ហេតុប្បច្ចយា មក្កហេតុកកញ្ច មក្កាធិបតីកញ្ច ឯកំ
 ខន្ធំ បដិច្ច មក្កហេតុកកញ្ច ច មក្កាធិបតី ច តយោ
 ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធេ ... ។

(២៣៣) មក្កាវច្ឆណំ ធម្មំ បដិច្ច មក្កាវច្ឆណោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អាវច្ឆណាប្បច្ចយា អធិបតីប្បច្ចយា
 អនន្តរប្បច្ចយា សមនន្តរប្បច្ចយា សហជាតប្បច្ចយា
 អញ្ញមញ្ញប្បច្ចយា និស្សយប្បច្ចយា ឧបនិស្សយប្បច្ច-
 យា បុរេជាតប្បច្ចយា អាសោវនប្បច្ចយា កម្មប្បច្ច-
 យា អាហារប្បច្ចយា ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយា ឈានប្បច្ចយា
 មក្កប្បច្ចយា សម្បយុត្តប្បច្ចយា វិប្បយុត្តប្បច្ចយា
 អត្ថប្បច្ចយា នត្ថប្បច្ចយា វិគតប្បច្ចយា អវិក-
 តប្បច្ចយា ។

(២៣៤) ហេតុយា សត្តាស អាវច្ឆណោ
 អធិបតីយា អនន្តរេ សមនន្តរេ សហជាតេ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាអធិបតិ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានមគ្គជា
 ហេតុផល ធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាអធិបតិផល ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ដែលមានមគ្គ ជាអធិបតិ អាស្រ័យ នូវ
 ខន្ធ ១ ដែលមានមគ្គ ជាហេតុផល មានមគ្គ ជាអធិបតិផល នូវខន្ធ ២
 . . . ។ ពួកធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាហេតុក្តី ធម៌ ដែលមានមគ្គ
 ជាអធិបតិក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាហេតុផល ធម៌ ដែល
 មានមគ្គ ជាអធិបតិផល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣
 ដែលមានមគ្គ ជាហេតុក្តី មានមគ្គ ជាអធិបតិក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១
 ដែលមានមគ្គ ជាហេតុផល មានមគ្គ ជាអធិបតិផល នូវខន្ធ ២ . . . ។

(២៣៣) ធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាអារម្មណ៍ អាស្រ័យ នូវធម៌
 ដែលមានមគ្គ ជាអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ
 អធិបតិប្បច្ច័យ អនន្តប្បច្ច័យ សមនន្តប្បច្ច័យ សហជាតប្បច្ច័យ
 អពាមពាប្បច្ច័យ និស្សយប្បច្ច័យ ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បុរេជាតប្បច្ច័យ
 អាសវនប្បច្ច័យ កម្មប្បច្ច័យ អាហារប្បច្ច័យ ឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ឈាន-
 ប្បច្ច័យ មគ្គប្បច្ច័យ សម្បយុត្តប្បច្ច័យ វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ អត្ថិប្បច្ច័យ
 នត្ថិប្បច្ច័យ វិនតប្បច្ច័យ និងអវិនតប្បច្ច័យ ។

(២៣៤) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ
 អធិបតិប្បច្ច័យ អនន្តប្បច្ច័យ សមនន្តប្បច្ច័យ សហជាតប្បច្ច័យ

មគ្គាម្ពណ្ឌក្កិកេ បដិច្ចវិហ

អញ្ញមញ្ញេ និស្សយេ ឧបនិស្សយេ បុរេជានេត
 អាសវានេ កម្មេ អាហារេ ឥន្ទ្រិយេ ឈានេ មគ្គ
 សម្មយុត្តេ វិប្បយុត្តេ អត្តិយា នត្តិយា វិគតេ
 អវិគតេ សត្តរស ។ ឯវំ កណោតតំ ។

អនុលោមំ ។

(២៣៥) មគ្គារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច មគ្គារម្មណោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា អហេតុកំ មគ្គា-
 រម្មណំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធេ ... ។

(២៣៦) មគ្គារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច មគ្គារម្មណោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា មគ្គារម្មណំ ឯកំ
 ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធេ ... ។ មគ្គា-
 រម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច មគ្គាធិបតិ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអ-
 ធិបតិប្បច្ចយា មគ្គារម្មណំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច មគ្គា-
 ធិបតី តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធេ ... ។ មគ្គារម្មណំ
 ធម្មំ បដិច្ច មគ្គារម្មណោ ច មគ្គាធិបតិ ច ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈន្តិ នអធិបតិប្បច្ចយា មគ្គារម្មណំ ឯកំ ខន្ធំ
 បដិច្ច មគ្គារម្មណោ ច មគ្គាធិបតី ច តយោ ខន្ធា
 ទ្វេ ខន្ធេ ... ។

មគ្គារម្មណភ្នំកៈ បដិច្ចវារៈ

អញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ និស្សយប្បច្ច័យ ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បុរេជាតប្បច្ច័យ
អាសវនប្បច្ច័យ កម្មប្បច្ច័យ អាហារប្បច្ច័យ ឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ឈាន-
ប្បច្ច័យ មគ្គប្បច្ច័យ សម្បយុត្តប្បច្ច័យ វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ អត្ថិប្បច្ច័យ
នត្ថិប្បច្ច័យ វិតតប្បច្ច័យ និងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ។ បណ្ឌិត
គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះផងចុះ ។

ចប់ អនុលោម ។

(២៣៥) ធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាអារម្មណ៍ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែល
មានមគ្គជាអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣
អាស្រ័យ នូវអហេតុកក្ខន្ធទ ដែលមានមគ្គ ជាអារម្មណ៍ នូវខន្ធ ២ . . . ។

(២៣៦) ធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាអារម្មណ៍ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែល
មានមគ្គជាអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣
អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលមានមគ្គ ជាអារម្មណ៍ នូវខន្ធ ២ . . . ។ ធម៌
ដែលមានមគ្គ ជាអធិបតិ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាអារម្មណ៍
ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ដែលមានមគ្គ ជាអធិបតិ
អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលមានមគ្គ ជាអារម្មណ៍ នូវខន្ធ ២ . . . ។ ធម៌
ដែលមានមគ្គ ជាអារម្មណ៍ក្តី ធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាអធិបតិក្តី អាស្រ័យ
នូវធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ
គឺ ខន្ធ ៣ ដែលមានមគ្គ ជាអារម្មណ៍ក្តី មានមគ្គ ជាអធិបតិក្តី អាស្រ័យ
នូវខន្ធ ១ ដែលមានមគ្គ ជាអារម្មណ៍ នូវខន្ធ ២ . . . ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(២៣៧) មក្កហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច មក្កហេតុកោ
 ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ នអធិបតិប្បច្ចយា មក្កហេតុកេ ខន្ធ
 បដិច្ច មក្កហេតុកា អធិបតិ ។ មក្កហេតុកំ ធម្មំ
 បដិច្ច មក្កាធិបតិ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ នអធិបតិប្បច្ចយា
 មក្កហេតុកេ ខន្ធ បដិច្ច មក្កាធិបតិ អធិបតិ ។
 មក្កហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច មក្កហេតុកោ ច មក្កាធិ-
 បតិ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ នអធិបតិប្បច្ចយា មក្កហេតុ-
 កេ ខន្ធ បដិច្ច មក្កហេតុកោ ច មក្កាធិបតិ ច
 អធិបតិ ។

(២៣៨) មក្កាធិបតី ធម្មំ បដិច្ច មក្កាធិបតិ ធម្មា
 ឧប្បជ្ជតិ នអធិបតិប្បច្ចយា មក្កាធិបតី ខន្ធ បដិច្ច
 មក្កាធិបតិ អធិបតិ មក្កាធិបតី ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច
 តយោ ខន្ធ ខន្ធ ខន្ធ ... ។ មក្កាធិបតី ធម្មំ បដិច្ច
 មក្ការម្មណោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ នអធិបតិប្បច្ចយា មក្កា-
 ធិបតី ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច មក្ការម្មណោ តយោ ខន្ធ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(២៣៧) ធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែល
 មានមគ្គ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិធម៌
 ដែលមានមគ្គ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវខន្ធចាំងឡាយ ដែលមានមគ្គ ជា
 ហេតុ ។ ធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាអធិបតិ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមាន
 មគ្គ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិធម៌
 ដែលមានមគ្គ ជាអធិបតិ អាស្រ័យ នូវខន្ធចាំងឡាយ ដែលមានមគ្គ
 ជាហេតុ ។ ធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាហេតុក្តី ធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាអធិ-
 បតិក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអ-
 ធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាហេតុក្តី ធម៌ ដែលមានមគ្គ
 ជាអធិបតិក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធចាំងឡាយ ដែលមានមគ្គ ជាហេតុ ។

(២៣៨) ធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាអធិបតិ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែល
 មានមគ្គ ជាអធិបតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិ-
 ធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាអធិបតិ អាស្រ័យ នូវខន្ធចាំងឡាយ ដែលមានមគ្គ
 ជាអធិបតិ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលមានមគ្គ ជាអធិបតិ
 នូវខន្ធ ២ . . . ។ ធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាអារម្មណ៍ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែល
 មានមគ្គ ជាអធិបតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣
 ដែលមានមគ្គ ជាអារម្មណ៍ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលមានមគ្គ ជាអធិបតិ

មគ្គារម្មណញ្ញកោ បដិច្ចវាហេ

ទ្វេ ខទ្វេ ... ។ មគ្គាធិបតី ធម្មំ បដិច្ច មគ្គ-
ហេតុកោ ធម្មោ ... នអធិបតីប្បច្ចយា មគ្គាធិបតី
ខទ្វេ បដិច្ច មគ្គហេតុកោ អធិបតី ។ មគ្គាធិបតី
ធម្មំ បដិច្ច មគ្គារម្មណោ ច មគ្គាធិបតី ច ធម្មា
ឧប្បជ្ឈន្តិ នអធិបតីប្បច្ចយា មគ្គាធិបតី ឯកំ ខន្ធ
បដិច្ច មគ្គារម្មណោ ច មគ្គាធិបតី ច តយោ ខន្ធ
ទ្វេ ខទ្វេ ... ។ មគ្គាធិបតី ធម្មំ បដិច្ច មគ្គហេតុ-
កោ ច មគ្គាធិបតី ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ នអធិបតីប្ប-
ច្ចយា មគ្គាធិបតី ខទ្វេ បដិច្ច មគ្គហេតុកោ ច
មគ្គាធិបតី ច អធិបតី ។

(២៣៩) មគ្គារម្មណញ្ញ មគ្គាធិបតីញ្ញ ធម្មំ បដិច្ច
មគ្គារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ នអធិបតីប្បច្ចយា មគ្គា-
រម្មណញ្ញ មគ្គាធិបតីញ្ញ ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច មគ្គារម្មណោ
តយោ ខន្ធ ទ្វេ ខទ្វេ ... ។ មគ្គារម្មណញ្ញ មគ្គា-
ធិបតីញ្ញ ធម្មំ បដិច្ច មគ្គាធិបតី ធម្មោ ... នអធិ-
បតីប្បច្ចយា មគ្គារម្មណញ្ញ មគ្គាធិបតីញ្ញ ឯកំ ខន្ធ
បដិច្ច មគ្គាធិបតី តយោ ខន្ធ ទ្វេ ខទ្វេ ... ។

មគ្គារម្មណត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

នូវខន្ធ ២... ។ ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែល
 មានមគ្គជាអធិបតិ ... ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិធម៌ ដែល
 មានមគ្គជាហេតុ អាស្រ័យនូវខន្ធចាំងឡាយ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ។
 ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ក្តី ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិក្តី អា-
 ស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិ-
 បតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ក្តី មានមគ្គជាអធិ-
 បតិក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ នូវខន្ធ ២... ។
 ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុក្តី ធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាអធិបតិក្តី អា-
 ស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិ-
 បតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុក្តី មានមគ្គជាអធិបតិ
 ក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធចាំងឡាយ ដែលមានមគ្គ ជាអធិបតិ ។

(២៣៩) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ អាស្រ័យ នូវធម៌
 ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ផង ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផង ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍
 អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ផង មានមគ្គជាអធិបតិ
 ផង ខន្ធ ២... ។ ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែល
 មានមគ្គជាអារម្មណ៍ផង ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផង ... ព្រោះ
 នអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១
 ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ផង មានមគ្គជាអធិបតិផង នូវខន្ធ ២... ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

មក្ការម្ពណាញ មក្កាធិបតីញ ធម្មំ បដិច្ច មក្ការម្ពណា
 ច មក្កាធិបតី ច ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ នអធិបតីប្បច្ចយា
 មក្ការម្ពណាញ មក្កាធិបតីញ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
 មក្ការម្ពណា ច មក្កាធិបតី ច តយោ ខន្ធោ ទ្វេ
 ខន្ធទ្វេ ... ។

(២៤០) មក្កហេតុកញ មក្កាធិបតីញ ធម្មំ
 បដិច្ច មក្កហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអធិប-
 តីប្បច្ចយា មក្កហេតុកេ ច មក្កាធិបតី ច ខន្ធទ្វេ បដិច្ច
 មក្កហេតុកោ អធិបតី ។ មក្កហេតុកញ មក្កាធិ-
 បតីញ ធម្មំ បដិច្ច មក្កាធិបតី ធម្មោ ... មក្កហេតុ-
 កេ ច មក្កាធិបតី ច ខន្ធទ្វេ បដិច្ច មក្កាធិបតី អធិ-
 បតី ។ មក្កហេតុកញ មក្កាធិបតីញ ធម្មំ បដិច្ច
 មក្កហេតុកោ ច មក្កាធិបតី ច ធម្មា ... នអធិប-
 តីប្បច្ចយា មក្កហេតុកេ ច មក្កាធិបតី ច ខន្ធទ្វេ
 បដិច្ច មក្កហេតុកោ ច មក្កាធិបតី ច អធិបតី ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ក្តី ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតីក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ផង ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតីផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតីប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ មានមគ្គ ជាអារម្មណ៍ក្តី មានមគ្គ ជាអធិបតីក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ផង មានមគ្គជាអធិបតីផង ខន្ធ ២ . . . ។

[២៤០] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុផង ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតីផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតីប្បច្ច័យ គឺ អធិបតីធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុ អាស្រ័យ នូវខន្ធចាំងឡាយ ដែលមានមគ្គជាហេតុផង មានមគ្គជាអធិបតីផង ។ ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតី អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុផង ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតីផង . . . គឺ អធិបតីធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតី អាស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ ដែលមានមគ្គជាហេតុផង មានមគ្គជាអធិបតីផង ។ ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុក្តី ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតីក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុផង ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតីផង . . . ព្រោះនអធិបតីប្បច្ច័យ គឺ អធិបតីធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុក្តី មានមគ្គជាអធិបតីក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធចាំងឡាយ ដែលមានមគ្គជាហេតុផង មានមគ្គជាអធិបតីផង ។

មគ្គារម្មណគ្គិយេ បដិច្ចវិហារ

(២២១) មគ្គារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច មគ្គារម្មណោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នបុរេជាតប្បច្ចយា នបច្ឆាជាតប្ប-
 ច្ចយា បរិបុណ្ណា ទ្វេបិ ។

(២២២) មគ្គារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច មគ្គារម្មណោ
 ធម្មោ ... នអាសេវនប្បច្ចយា មគ្គារម្មណំ ឯកំ
 ទន្ធ�ំ បដិច្ច តយោ ទន្ធា ទ្វេ ទន្ធន្ថេ ... ។ មគ្គា-
 រម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច មគ្គាធិបតី ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 នអាសេវនប្បច្ចយា មគ្គារម្មណំ ឯកំ ទន្ធឱ បដិច្ច
 មគ្គាធិបតី តយោ ទន្ធា ទ្វេ ទន្ធន្ថេ ... ។ មគ្គា-
 រម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច មគ្គារម្មណោ ច មគ្គាធិបតី ច
 ធម្មោ ... នអាសេវនប្បច្ចយា មគ្គារម្មណំ ឯកំ ទន្ធឱ
 បដិច្ច មគ្គារម្មណោ ច មគ្គាធិបតី ច តយោ ទន្ធា
 ទ្វេ ទន្ធន្ថេ ... ។

(២២៣) មគ្គាធិបតី ធម្មំ បដិច្ច មគ្គាធិបតី
 ធម្មោ ... នអាសេវនប្បច្ចយា មគ្គាធិបតី ឯកំ
 ទន្ធឱ បដិច្ច តយោ ទន្ធា ទ្វេ ទន្ធន្ថេ ... ។
 មគ្គាធិបតី ធម្មំ បដិច្ច មគ្គារម្មណោ ធម្មោ ...
 នអាសេវនប្បច្ចយា មគ្គាធិបតី ឯកំ ទន្ធឱ បដិច្ច
 មគ្គារម្មណោ តយោ ទន្ធា ទ្វេ ទន្ធន្ថេ ... ។

មគ្គាធម្មណត្តិកៈ បដិច្ចវិវា:

(២៤១) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាភារម្មណ៍ ភាស្រ័យ នូវធម៌ ដែល
មានមគ្គជាភារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ និង
នបច្ចាជាតប្បច្ច័យ គឺ បច្ច័យទាំង ២ មានបរិច្ចណ្ឌិរូបហើយ ។

(២៤២) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាភារម្មណ៍ ភាស្រ័យ នូវធម៌
ដែលមានមគ្គជាភារម្មណ៍ ... ព្រោះនភាសេវនប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣
ភាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលមានមគ្គជាភារម្មណ៍ នូវខន្ធ ២ ... ។ ធម៌
ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ភាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានមគ្គជាភារម្មណ៍
ទើបកើតឡើង ព្រោះនភាសេវនប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ មានមគ្គជាអធិបតិ
ភាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលមានមគ្គជាភារម្មណ៍ នូវខន្ធ ២ ... ។ ធម៌
ដែលមានមគ្គជាភារម្មណ៍ក្តី ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិក្តី ភាស្រ័យ
នូវធម៌ ដែលមានមគ្គជាភារម្មណ៍ ... ព្រោះនភាសេវនប្បច្ច័យ គឺ
ខន្ធ ៣ មានមគ្គជាភារម្មណ៍ក្តី មានមគ្គជាអធិបតិក្តី ភាស្រ័យ នូវខន្ធ ១
ដែលមានមគ្គជាភារម្មណ៍ នូវខន្ធ ២ ... ។

(២៤៣) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ភាស្រ័យ នូវធម៌ ដែល
មានមគ្គជាអធិបតិ ... ព្រោះនភាសេវនប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ភាស្រ័យ
នូវខន្ធ ១ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ នូវខន្ធ ២ ... ។ ធម៌ ដែល
មានមគ្គជាភារម្មណ៍ ភាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ...
ព្រោះនភាសេវនប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ដែលមានមគ្គជាភារម្មណ៍
ភាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ នូវខន្ធ ២ ... ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

មត្តាធិបតី ធម្មំ បដិច្ច មត្តាវម្មណោ ច មត្តាធិបតី
 ច ធម្មា . . . នអាសេវនប្បច្ចយា មត្តាធិបតី ឯកំ
 ខន្ធំ បដិច្ច មត្តាវម្មណោ ច មត្តាធិបតី ច តយោ
 ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . ។

(២២២) មត្តាវម្មណោ មត្តាធិបតី ធម្មំ បដិច្ច
 មត្តាវម្មណោ ធម្មា . . . នអាសេវនប្បច្ចយា មត្តាវម្ម-
 ណោ មត្តាធិបតី ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច មត្តាវម្មណោ
 តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . ។ មត្តាវម្មណោ មត្តា-
 ធិបតី ធម្មំ បដិច្ច មត្តាធិបតី ធម្មា . . . នអាសេ-
 វនប្បច្ចយា មត្តាវម្មណោ មត្តាធិបតី ឯកំ ខន្ធំ
 បដិច្ច មត្តាធិបតី តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . ។
 មត្តាវម្មណោ មត្តាធិបតី ធម្មំ បដិច្ច មត្តាវម្មណោ
 ច មត្តាធិបតី ច ធម្មា . . . នអាសេវនប្បច្ចយា មត្តា-
 វម្មណោ មត្តាធិបតី ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច មត្តាវម្ម-
 ណោ ច មត្តាធិបតី ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថកប្បដ្ឋាន

ធម៌ ដែលមានមគ្គជាភារម្មណ៍ក្តី ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតីក្តី
 អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតី ... ព្រោះនិការសេ-
 នប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ដែលមានមគ្គជាភារម្មណ៍ក្តី ដែលមានមគ្គជា
 អធិបតីក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលមានមគ្គជាអធិបតី នូវខន្ធ ២ ... ។

(២៤៤) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាភារម្មណ៍ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែល
 មានមគ្គជាភារម្មណ៍ផង ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតីផង ... ព្រោះនិ-
 ការសេនប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ មានមគ្គជាភារម្មណ៍ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១
 ដែលមានមគ្គជាភារម្មណ៍ផង ដែលមានមគ្គជាអធិបតីផង នូវខន្ធ ២ ... ។

ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតី អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានមគ្គជា
 ភារម្មណ៍ផង ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតីផង ... ព្រោះនិការសេ-
 នប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ មានមគ្គជាអធិបតី អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលមាន
 មគ្គជាភារម្មណ៍ផង ដែលមានមគ្គជាអធិបតីផង នូវខន្ធ ២ ... ។ ធម៌
 ដែលមានមគ្គជាភារម្មណ៍ក្តី ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតីក្តី អាស្រ័យ
 នូវធម៌ ដែលមានមគ្គជាភារម្មណ៍ផង ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតីផង
 ... ព្រោះនិការសេនប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ដែលមានមគ្គជាភារម្មណ៍ក្តី
 ដែលមានមគ្គជាអធិបតីក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលមានមគ្គជាភា-
 រម្មណ៍ផង ដែលមានមគ្គជាអធិបតីផង ខន្ធ ២ ... ។

មគ្គារម្មណត្ថិកេ បដិច្ចវិហ

(២៤៥) មគ្គារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច មគ្គារម្មណោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នកម្មប្បច្ចយា មគ្គារម្មណោ ខន្ធ
 បដិច្ច មគ្គារម្មណោ ចេតនា ។ មគ្គារម្មណំ ធម្មំ
 បដិច្ច មគ្គាធិបតិ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នកម្មប្បច្ចយា
 មគ្គារម្មណោ ខន្ធ បដិច្ច មគ្គាធិបតិ ចេតនា ។
 មគ្គារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច មគ្គារម្មណោ ច មគ្គាធិបតិ
 ច ធម្មា ... នកម្មប្បច្ចយា មគ្គារម្មណោ ខន្ធ បដិច្ច
 មគ្គារម្មណោ ច មគ្គាធិបតិ ច ចេតនា ។

(២៤៦) មគ្គហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច មគ្គហេតុកោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នកម្មប្បច្ចយា មគ្គហេតុកេ ខន្ធ
 បដិច្ច មគ្គហេតុកោ ចេតនា ។ មគ្គហេតុកំ ធម្មំ
 បដិច្ច មគ្គាធិបតិ ធម្មា ... នកម្មប្បច្ចយា មគ្គ-
 ហេតុកេ ខន្ធ បដិច្ច មគ្គាធិបតិ ចេតនា ។ មគ្គ-
 ហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច មគ្គហេតុកោ ច មគ្គាធិបតិ
 ច ធម្មា ... នកម្មប្បច្ចយា មគ្គហេតុកេ ខន្ធ បដិច្ច
 មគ្គហេតុកោ ច មគ្គាធិបតិ ច ចេតនា ។

មគ្គារម្មណគ្គិកៈ បដិច្ចវារៈ

(២២៥) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា មានមគ្គជាអារម្មណ៍ អាស្រ័យ នូវខន្ធចាំងឡាយ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ។ ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ អាស្រ័យ នូវខន្ធចាំងឡាយ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ។ ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ក្តី ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ . . . ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ក្តី មានមគ្គជាអធិបតិក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធចាំងឡាយ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ។

(២២៦) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា មានមគ្គជាហេតុ អាស្រ័យ នូវខន្ធចាំងឡាយ ដែលមានមគ្គជាហេតុ ។ ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុ . . . ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា មានមគ្គជាអធិបតិ អាស្រ័យ នូវខន្ធចាំងឡាយ ដែលមានមគ្គជាហេតុ ។ ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុក្តី ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុ . . . ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា មានមគ្គជាហេតុក្តី មានមគ្គជាអធិបតិក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធចាំងឡាយ ដែលមានមគ្គជាហេតុ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(២៤៧) មក្កាធិបតី ធម្មំ បដិច្ច មក្កាធិបតី ធម្មោ
... នកម្មប្បច្ចយា មក្កាធិបតី ខន្ធ បដិច្ច មក្កាធិ-
បតី ចេតនា បញ្ចា បញ្ចា ។

(២៤៨) មក្ការម្មណញ្ច មក្កាធិបតីញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
មក្ការម្មណោ ធម្មោ ... នកម្មប្បច្ចយា ។ បវេម-
យជនេ ភីណិ ។

(២៤៩) មក្កហេតុកញ្ច មក្កាធិបតីញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
មក្កហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នកម្មប្បច្ចយា ។
ទុតិយយជនេ ភីណិ បញ្ចា ។

(២៥០) មក្ការម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច មក្ការម្មណោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នវិហាកប្បច្ចយា បរិបុណ្ណំ ។

(២៥១) មក្ការម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច មក្ការម្មណោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នមក្កប្បច្ចយា អហេតុកំ មក្ការម្ម-
ណំ ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច តយោ ខន្ធ ខន្ធ ខន្ធ ... ។

(២៥២) មក្ការម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច មក្ការម្មណោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា បរិបុណ្ណំ ។
អរូបន្តំ និយាមេតព្វំ ។

(២៥៣) នហេតុយា ឯកំ នអធិបតីយា
សត្តរស នបុរេជាតេ សត្តរស នបច្ឆាជាតេ សត្តរស

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(២៤៧) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែល
មានមគ្គជាអធិបតិ ... ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា មានមគ្គជាអធិបតិ
អាស្រ័យ នូវខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ មានបញ្ញា ៥ ។

(២៤៨) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែល
មានមគ្គជាអារម្មណ៍ផង ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផង ... ព្រោះ
នកម្មប្បច្ច័យ ។ ក្នុងបឋមយដនៈ (តំណទី ១) មានវារៈ ៣ ។

(២៤៩) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមាន
មគ្គជាហេតុផង ធម៌ មានមគ្គជាអធិបតិផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
នកម្មប្បច្ច័យ ។ ក្នុងទុតិយយដនៈ (តំណទី ២) មានបញ្ញា ៣ ។

(២៥០) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែល
មានមគ្គជាអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ បរិច្ចណិ ។

(២៥១) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ អាស្រ័យនូវធម៌ ដែល
មានមគ្គជាអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះនមគ្គប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣
អាស្រ័យ នូវអហេតុកខន្ធ ១ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ខន្ធ ២ ... ។

(២៥២) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែល
មានមគ្គជាអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បរិច្ចណិ
ហើយ ។ ពាក្យថាអរូប បណ្ឌិត គប្បីកំណត់ យ៉ាងនេះផងចុះ ។

(២៥៣) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ១ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ
១៧ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ១៧ ក្នុងនបច្ចុប្បន្នជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ១៧

មគ្គាធម្មណត្តិកេ បដិច្ចវិហេ

នអាសេវនេ នវ នកម្មេ សត្តរស នវិចារកេ
 សត្តរស នមក្កេ ឯកំ នវិប្បយុត្តេ សត្តរស ។ ឯវំ
 កណោតតំ ។

បច្ចនីយំ ។

(២៥៤) ហេតុប្បច្ចយា នអធិបតិយា សត្តរស
 . . . នបុរេជានេ សត្តរស នបច្ឆាជានេ សត្តរស
 នអាសេវនេ នកម្មេ នវ នវិចារកេ នវិប្បយុត្តេ
 សត្តរស ។ ឯវំ កណោតតំ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយំ ។

(២៥៥) នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ ឯកំ . . .
 អនន្តរេ ឯកំ សមនន្តរេ ឯកំ ។ សង្ខតំ ។ សព្វត្ថ
 ឯកំ ។ លារនេ សម្បយុត្តេ វិប្បយុត្តេ នត្ថិយា
 វិកតេ អវិកតេ ឯកំ ។ ឯវំ កណោតតំ ។

បច្ចនីយានុលោមំ ។

បដិច្ចវិហេ និដ្ឋិតោ ។

សហជាតវារោមិ បច្ចយវារោមិ និស្សយវារោមិ
 សំសដ្ឋវារោមិ សម្បយុត្តវារោមិ បដិច្ចវារសទិសោ ។

មគ្គារម្មណត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

ក្នុងនិរុទ្ធិភាវនាប្បវត្តន៍ មានវារៈ៧ ក្នុងនិរុទ្ធិភាវនាប្បវត្តន៍ មានវារៈ១៧ ក្នុង
និរុទ្ធិភាវនាប្បវត្តន៍ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនិរុទ្ធិភាវនាប្បវត្តន៍ មានវារៈ ១ ក្នុងនិរុទ្ធិ-
ភាវនាប្បវត្តន៍ មានវារៈ ១៧ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះផងចុះ ។

ចប់ បច្ចនិយៈ ។

(២៥២) ក្នុងនិរុទ្ធិភាវនាប្បវត្តន៍ មានវារៈ១៧ ព្រោះនិរុទ្ធិភាវនាប្បវត្តន៍...

ក្នុងនិរុទ្ធិភាវនាប្បវត្តន៍ មានវារៈ១៧ ក្នុងនិរុទ្ធិភាវនាប្បវត្តន៍ មានវារៈ១៧
ក្នុងនិរុទ្ធិភាវនាប្បវត្តន៍ និងនិរុទ្ធិភាវនាប្បវត្តន៍ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិរុទ្ធិភាវនាប្បវត្តន៍
និងនិរុទ្ធិភាវនាប្បវត្តន៍ មានវារៈ១៧ ។ បណ្ឌិតគប្បីរាប់ យ៉ាងនេះផងចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ចនិយៈ ។

(២៥៥) ក្នុងនិរុទ្ធិភាវនាប្បវត្តន៍ មានវារៈ ១ ព្រោះនិរុទ្ធិភាវនាប្បវត្តន៍
... ក្នុងនិរុទ្ធិភាវនាប្បវត្តន៍ មានវារៈ ១ ក្នុងនិរុទ្ធិភាវនាប្បវត្តន៍ មាន
វារៈ ១ ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។ ក្នុងនិរុទ្ធិភាវនាប្បវត្តន៍ មានវារៈ ១ ដូច
គ្នា ។ ក្នុងនិរុទ្ធិភាវនាប្បវត្តន៍ សម្បយុត្តប្បវត្តន៍ និរុទ្ធិភាវនាប្បវត្តន៍ និង
និរុទ្ធិភាវនាប្បវត្តន៍ មានវារៈ ១ ។ បណ្ឌិត
គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះផងចុះ ។

ចប់ បច្ចនិយៈអនុលោម ។

ចប់ បដិច្ចវារៈ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ចនិយៈវារៈក្តី និរុទ្ធិភាវនាវារៈក្តី សំសង្កតវារៈក្តី
សម្បយុត្តវារៈក្តី ប្រហែលគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។

បញ្ញាវិវា

[២៥៦] មគ្គាម្ពណោ ធម្មោ មគ្គាម្ពណាស្ស
 ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ មគ្គាម្ពណោ
 ហេតុ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ហេតុប្បដ្ឋយេន
 បច្ចយោ ។ បេ ។

[២៥៧] មគ្គាម្ពណោ ធម្មោ មគ្គាធិបតីស្ស
 ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ មគ្គាម្ពណោ ហេតុ
 សម្បយុត្តកានំ មគ្គាធិបតីនំ ខន្ធានំ ហេតុប្បដ្ឋយេន
 បច្ចយោ ។

[២៥៨] មគ្គាម្ពណោ ធម្មោ មគ្គាម្ពណាស្ស ច
 មគ្គាធិបតីស្ស ច ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ច-
 យោ ។ បេ ។ ឥមំនា ការណេន សត្តរស បញ្ញា
 កាតញ្ច ។

[២៥៩] មគ្គហេតុកោ ធម្មោ មគ្គាម្ពណាស្ស
 ធម្មស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ អរិយា មគ្គា
 វុដ្ឋហិត្វា មគ្គំ បច្ចវេទ្គន្តំ ចេតោបរិយញ្ញណេន មគ្គ-
 ហេតុកកចិត្តសមន្តីស្ស ចិត្តំ ជានន្តំ មគ្គហេតុកា
 ខន្ធា ចេតោបរិយញ្ញណាស្ស បុព្វេនិវាសាទុស្ស-
 តិញ្ញណាស្ស អនាគតំសញ្ញណាស្ស អារម្មណាយ អា-
 រម្មណាប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

បញ្ហាទី៖

(២៥៦) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ហេតុទាំងឡាយ មានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្ខន្ធទាំងឡាយ ដោយ ហេតុប្បច្ច័យ ។ បេ ។

(២៥៧) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ហេតុទាំងឡាយ មាន មគ្គជាអារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្ខន្ធទាំងឡាយ ដែលមាន មគ្គជាអធិបតិ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

(២៥៨) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ផង ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ បេ ។ បញ្ហា ១៧ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើដោយ ហេតុនេះចុះ ។

(២៥៩) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ ពួកព្រះអរិយៈ ចេញពីមគ្គ ហើយពិចារណា នូវមគ្គ ដឹង នូវចិត្តរបស់បុគ្គលអ្នកប្រកប ដោយចិត្ត មានមគ្គជាហេតុ ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ ខន្ធទាំង ឡាយ មានមគ្គជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា នូវចេតោ- បរិយញ្ញាណ នូវបុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ និងអនាគតិសញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

មគ្គារម្មណគ្គិយេ បញ្ញាវិហារ

(២៦០) មគ្គហេតុកោ ធម្មោ មគ្គាធិបតីស្ស
 ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ អរិយា មគ្គា
 វុដ្ឋហិត្វា មគ្គំ ករំ កត្វា បច្ចវេក្ខន្តិ ។

(២៦១) មគ្គហេតុកោ ធម្មោ មគ្គារម្មណស្ស
 ច មគ្គាធិបតីស្ស ច ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ អរិយា មគ្គា វុដ្ឋហិត្វា មគ្គំ ករំ កត្វា
 បច្ចវេក្ខន្តិ ។

(២៦២) មគ្គាធិបតី ធម្មោ មគ្គាធិបតីស្ស ធម្មស្ស
 អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ អរិយា មគ្គា វុដ្ឋហិត្វា
 មគ្គំ ករំ កត្វា បច្ចវេក្ខន្តិ ។

(២៦៣) មគ្គាធិបតី ធម្មោ មគ្គារម្មណស្ស ធម្មស្ស
 អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ អរិយា មគ្គា វុដ្ឋហិត្វា
 មគ្គំ បច្ចវេក្ខន្តិ ចេតោបរិយញ្ញាណេន មគ្គាធិបតីចិត្ត-
 សមធិស្ស ចិត្តំ ជានន្តំ មគ្គាធិបតី ទទ្ធា ចេតោបរិ-
 យញ្ញាណស្ស បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណស្ស អនាគ-
 តំសញ្ញាណស្ស អារម្មណយ អារម្មណាប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

មគ្គារម្មណគ្លីកៈ បញ្ញាវារៈ

(២៦០) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមានមគ្គ ជាអធិបតី ដោយការម្មណប្បច្ច័យ គឺ ពួកព្រះអរិយៈ
ចេញអំពីមគ្គ ធ្វើ នូវមគ្គ ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ។

(២៦១) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មានមគ្គជាអារម្មណ៍ផង ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតីផង ដោយ
ការម្មណប្បច្ច័យ គឺ ពួកព្រះអរិយៈ ចេញអំពីមគ្គ ធ្វើ នូវមគ្គ ឲ្យ
ជាទីគោរព ហើយពិចារណា ។

(២៦២) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតី ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមានមគ្គជាអធិបតី ដោយការម្មណប្បច្ច័យ គឺ ពួកព្រះអរិយៈ
ចេញអំពីមគ្គ ធ្វើ នូវមគ្គ ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ។

(២៦៣) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតី ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ គឺ ពួកព្រះអរិយៈ
ចេញអំពីមគ្គ ពិចារណា នូវមគ្គ ដឹង នូវចិត្តរបស់បុគ្គលអ្នកប្រកប
ដោយចិត្ត ដែលមានមគ្គជាអធិបតី ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ ខន្ធ
ទាំងឡាយ ដែលមានមគ្គជាអធិបតី ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា នូវ
ចេតោបរិយញ្ញាណ នូវបុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ និងអនាគតិសញ្ញាណ
ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

[២៦៤] មគ្គាធិបតី ធម្មោ មគ្គារម្មណស្ស ច
មគ្គាធិបតីស្ស ច ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ
អរិយា មគ្គា វុដ្ឋហិត្វា មក្កំ កក្កំ កត្វា បច្ចវេក្ខន្តិ ។

[២៦៥] មគ្គហេតុកោ ច មគ្គាធិបតី ច ធម្មា
មគ្គារម្មណស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ
អរិយា មគ្គា វុដ្ឋហិត្វា មក្កំ បច្ចវេក្ខន្តិ ចេតោ-
បរិយញ្ញាលោន មគ្គហេតុកមគ្គាធិបតីចិត្តសមដ្ឋីស្ស
ចិត្តំ ជានន្តិ មគ្គហេតុកោ ច មគ្គាធិបតី ច ឧត្តា
ចេតោបរិយញ្ញណស្ស បុព្វនិវាសានុស្សតិញ្ញណស្ស
អនាគតសញ្ញណស្ស អារម្មណយ អារម្មណប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

[២៦៦] មគ្គហេតុកោ ច មគ្គាធិបតី ច ធម្មា
មគ្គាធិបតីស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ
អរិយា មគ្គា វុដ្ឋហិត្វា មក្កំ កក្កំ កត្វា បច្ចវេក្ខន្តិ ។

[២៦៧] មគ្គហេតុកោ ច មគ្គាធិបតី ច
ធម្មា មគ្គារម្មណស្ស ច មគ្គាធិបតីស្ស ច ធម្មស្ស

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(២៦៤) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មានមគ្គជាអារម្មណ៍ផង ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផង ដោយអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ គឺ ពួកព្រះអរិយៈ ចេញអំពីមគ្គ ធ្វើ នូវមគ្គ ឲ្យជាទី
គោរព ហើយពិចារណា ។

(២៦៥) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុក្តី ធម៌ ដែលមានមគ្គ
ជាអធិបតិក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ដោយ
អារម្មណ៍ប្បច្ច័យ គឺ ពួកព្រះអរិយៈ ចេញអំពីមគ្គ ហើយពិចារណា នូវ
មគ្គ ដឹង នូវចិត្ត របស់បុគ្គលអ្នកប្រកបដោយចិត្ត ដែលមានមគ្គជាហេតុ
និងដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ ខន្ធទាំងឡាយ
ដែលមានមគ្គជាហេតុក្តី ដែលមានមគ្គជាអធិបតិក្តី ជាបច្ច័យ នៃការ
ពិចារណា នូវចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ និង
អនាគតិសញ្ញាណ ដោយអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ ។

(២៦៦) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុក្តី ធម៌ ដែលមានមគ្គជា
អធិបតិក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ដោយអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ គឺ ពួកព្រះអរិយៈ ចេញអំពីមគ្គ ធ្វើ នូវមគ្គ ឲ្យជាទីគោរព
ហើយពិចារណា ។

(២៦៧) ធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាហេតុក្តី ធម៌
ដែលមានមគ្គ ជាអធិបតិក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មានមគ្គ ជាអារម្មណ៍ផង ធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាអធិបតិផង

មគ្គារម្មណគ្គិយេ បញ្ញាវិហារ

អារម្មណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អរិយា មគ្គា វុដ្ឋហិត្វា
មក្កំ កក្កំ កត្វា បដ្ឋវេក្ខន្តិ ។

[២៦៨] មគ្គារម្មណោ ធម្មោ មគ្គារម្មណស្ស
ធម្មស្ស អធិបតីប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតាធិបតី
មគ្គារម្មណាធិបតី សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ អធិប-
តីប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[២៦៩] មគ្គារម្មណោ ធម្មោ មគ្គាធិបតីស្ស ធម្មស្ស
អធិបតីប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតាធិបតី មគ្គារម្ម-
ណាធិបតី សម្បយុត្តកានំ មគ្គាធិបតីនំ ខន្ធានំ
អធិបតីប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[២៧០] មគ្គារម្មណោ ធម្មោ មគ្គារម្មណស្ស ច
មគ្គាធិបតីស្ស ច ធម្មស្ស អធិបតីប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
សហជាតាធិបតី មគ្គារម្មណាធិបតី សម្បយុត្តកានំ
មគ្គារម្មណានញ្ច មគ្គាធិបតីនញ្ច ខន្ធានំ អធិប-
តីប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[២៧១] មគ្គហេតុកោ ធម្មោ មគ្គហេតុកស្ស
ធម្មស្ស អធិបតីប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតាធិបតី
មគ្គហេតុកាធិបតី សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ អធិប-
តីប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

មគ្គាម្ពណ្ឌត្តិកៈ បញ្ញាវិវាទៈ

ដោយការម្នាប្បច្ច័យ គឺ ពួកព្រះអរិយៈ ចេញអំពីមគ្គ ធ្វើ នូវមគ្គ
ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ។

(២៦៨) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិ-
បតិ គឺ អធិបតិធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្ប-
យុត្តកក្ខន្ធ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(២៦៩) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតា-
ធិបតិ គឺ អធិបតិធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃពួក
សម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(២៧០) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មានមគ្គជាអារម្មណ៍ផង ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផង ដោយអធិប-
តិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិធម៌ ដែលមានមគ្គជា
អារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍
ផង ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(២៧១) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មានមគ្គជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ គឺ
អធិបតិធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ
ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(២៧២) មគ្គហេតុកោ ធម្មោ មគ្គារម្មណាស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ អរិយា មគ្គា វុដ្ឋហិត្វា មគ្គំ ករំ កត្វា បច្ចវេក្ខន្តិ ។

(២៧៣) មគ្គហេតុកោ ធម្មោ មគ្គាធិបតិស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ អរិយា មគ្គា វុដ្ឋហិត្វា មគ្គំ ករំ កត្វា បច្ចវេក្ខន្តិ ។ សហជាតាធិបតិ មគ្គហេតុកោធិបតិ សម្បយុត្តកានំ មគ្គាធិបតិនំ ខន្ធានំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៧៤) មគ្គហេតុកោ ធម្មោ មគ្គារម្មណាស្ស ច មគ្គាធិបតិស្ស ច ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ អរិយា មគ្គា វុដ្ឋហិត្វា មគ្គំ ករំ កត្វា បច្ចវេក្ខន្តិ ។

(២៧៥) មគ្គហេតុកោ ធម្មោ មគ្គហេតុកស្ស ច មគ្គាធិបតិស្ស ច ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតាធិបតិ មគ្គហេតុកោធិបតិ សម្បយុត្តកានំ មគ្គហេតុកានញ្ច មគ្គាធិបតិនញ្ច ខន្ធានំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(២៧២) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មានមគ្គជាអារម្មណ៍ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ គឺ
ពួកព្រះអរិយៈ ចេញអំពីមគ្គ ធ្វើនូវមគ្គ ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ។

(២៧៣) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មានមគ្គជាអធិបតិ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ និង
សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺ ពួកព្រះអរិយៈ ចេញអំពីមគ្គ
ធ្វើ នូវមគ្គ ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ។ ឯសហជាតាធិបតិ
គឺ អធិបតិធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្ត-
កក្ខន្ធ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(២៧៤) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មានមគ្គជាអារម្មណ៍ផង ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផង ដោយអធិ-
បតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្ម-
ណាធិបតិ គឺ ពួកព្រះអរិយៈ ចេញអំពីមគ្គ ធ្វើ នូវមគ្គ ឲ្យជាទីគោរព
ហើយពិចារណា ។

(២៧៥) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មានមគ្គជាហេតុផង ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផង ដោយអធិ-
បតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិធម៌ ដែលមានមគ្គ
ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដែលមានមគ្គជាហេតុផង
ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

មគ្គារម្មណត្ថិកេ បញ្ញាវិហេ

[២៧៦] មគ្គាធិបតិ ធម្មោ មគ្គាធិបតិស្ស ធម្មស្ស
 អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ សហ-
 ជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ អរិយា មគ្គា វុដ្ឋ-
 ហិត្វា ។ បេ ។ បច្ចវេក្ខន្តិ ។ សហជាតាធិបតិ មគ្គា-
 ធិបតិ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ អធិបតិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

[២៧៧] មគ្គាធិបតិ ធម្មោ មគ្គារម្មណស្ស
 ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ
 សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ អរិយា មគ្គា
 វុដ្ឋហិត្វា ។ បេ ។ បច្ចវេក្ខន្តិ ។ សហជាតាធិបតិ
 មគ្គាធិបតិ អធិបតិ សម្បយុត្តកានំ មគ្គារម្មណានំ
 ខន្ធានំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៧៨] មគ្គាធិបតិ ធម្មោ មគ្គហេតុកស្ស
 ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតាធិបតិ
 មគ្គាធិបតិ អធិបតិ សម្បយុត្តកានំ មគ្គហេតុកានំ
 ខន្ធានំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៧៩] មគ្គាធិបតិ ធម្មោ មគ្គារម្មណស្ស
 ច មគ្គាធិបតិស្ស ច ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។

មគ្គារម្មណត្ថិកៈ បញ្ញាវិវេកៈ

(២៧៦) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មានមគ្គជាអធិបតិ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្សណាធិបតិ និង
សហជាតាធិបតិ ។ ការម្សណាធិបតិ គឺ ពួកព្រះអរិយៈ ចេញអំពីមគ្គ
។ បេ ។ ហើយពិចារណា ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ ធម៌ ដែលមានមគ្គ
ជាអធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កន ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(២៧៧) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្សណា-
ធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ ការម្សណាធិបតិ គឺ ពួកព្រះអរិយៈ
ចេញអំពីមគ្គ ។ បេ ។ ហើយពិចារណា ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ
អធិបតិធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កន
ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(២៧៨) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមានមគ្គជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ
គឺ អធិបតិធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កន
ដែលមានមគ្គជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(២៧៩) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ផល ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផល ដោយ
អធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្សណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមតិកប្បដ្ឋានំ

អារម្មណាធិបតី អរិយា មត្តា វុដ្ឋហិត្វា ។ បេ ។
 សហជាតាធិបតី មត្តាធិបតី អធិបតី សម្បយុត្តកានំ
 មត្តារម្មណានព្វ មត្តាធិបតីនព្វ ខន្ធានំ អធិបតីប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។

(២៨០) មត្តាធិបតី ធម្មោ មត្តហេតុកស្ស ច
 មត្តាធិបតីស្ស ច ធម្មស្ស អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 សហជាតាធិបតី មត្តាធិបតី អធិបតី សម្បយុត្តកានំ
 មត្តហេតុកានព្វ មត្តាធិបតីនព្វ ខន្ធានំ អធិប-
 តីប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៨១) មត្តារម្មណោ ច មត្តាធិបតី ច ធម្មា
 មត្តារម្មណស្ស ធម្មស្ស អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 សហជាតាធិបតី មត្តារម្មណោ ច មត្តាធិបតី ច អធិ-
 បតី សម្បយុត្តកានំ មត្តារម្មណានំ ខន្ធានំ អធិប-
 តីប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៨២) មត្តារម្មណោ ច មត្តាធិបតី ច ធម្មា
 មត្តាធិបតីស្ស ធម្មស្ស អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 សហជាតាធិបតី មត្តារម្មណោ ច មត្តាធិបតី ច
 អធិបតី សម្បយុត្តកានំ មត្តាធិបតីនំ ខន្ធានំ អធិ-
 បតីប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមតិកប្បដ្ឋាន

ការម្មណ៍ធិបតី គឺ ពួកព្រះអរិយៈ ចេញអំពីមគ្គ ។ បេ ។ ឯសហជាតាធិបតី គឺ អធិបតីធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតី ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ផង មានមគ្គជាអធិបតីផង ដោយអធិបតីប្បច្ច័យ ។

(២៨០) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុផង ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតីផង ដោយអធិបតីប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតី គឺ អធិបតីធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតី ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដែលមានមគ្គជាហេតុផង ដែលមានមគ្គជាអធិបតីផង ដោយអធិបតីប្បច្ច័យ ។

(២៨១) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ក្តី ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតីក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ដោយអធិបតីប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតី គឺ អធិបតីធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ក្តី ដែលមានមគ្គជាអធិបតីក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ដោយអធិបតីប្បច្ច័យ ។

(២៨២) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ក្តី ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតីក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតី ដោយអធិបតីប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតី គឺ អធិបតីធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ក្តី ដែលមានមគ្គជាអធិបតីក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដែលមានមគ្គជាអធិបតី ដោយអធិបតីប្បច្ច័យ ។

មគ្គារម្មណគ្លីពេ បញ្ញាវិហារ

(២៨៣) មគ្គារម្មណោ ច មគ្គាធិបតិ ច ធម្មា
មគ្គារម្មណាស្ស ច មគ្គាធិបតិស្ស ច ធម្មស្ស អធិប-
តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតាធិបតិ មគ្គារម្មណា
ច មគ្គាធិបតិ ច អធិបតិ សម្បយុត្តកានំ មគ្គារម្ម-
ណានក្ខ មគ្គាធិបតីនក្ខ ទន្ធានំ អធិបតិប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

(២៨៤) មគ្គហេតុកោ ច មគ្គាធិបតិ ច ធម្មា
មគ្គារម្មណាស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
អារម្មណាធិបតិ អរិយា មគ្គា វុដ្ឋហិត្វា មក្កំ កុរុ
កត្វា បច្ចវេក្ខន្តិ ។

(២៨៥) មគ្គហេតុកោ ច មគ្គាធិបតិ ច ធម្មា
មគ្គហេតុកស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
សហជាតាធិបតិ មគ្គហេតុកោ ច មគ្គាធិបតិ ច
អធិបតិ សម្បយុត្តកានំ មគ្គហេតុកានំ ទន្ធានំ
អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៨៦) មគ្គហេតុកោ ច មគ្គាធិបតិ ច
ធម្មា មគ្គាធិបតិស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន
បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។

មគ្គារម្មណត្ថិកៈ បញ្ញាវិវរៈ

(២៨៣) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ក្តី ដែលមានមគ្គជា
អធិបតីក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ផង ធម៌ ដែល
មានមគ្គជាអធិបតីផង ដោយអធិបតីប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតី
គឺ អធិបតីធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ក្តី ដែលមានមគ្គជាអធិបតីក្តី
ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ផង ដែល
មានមគ្គជាអធិបតីផង ដោយអធិបតីប្បច្ច័យ ។

(២៨៤) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុក្តី ធម៌ ដែលមានមគ្គជា
អធិបតីក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ដោយអធិ-
បតីប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតី គឺ ពួកព្រះអរិយៈ ចេញអំពីមគ្គ
ធ្វើ នូវមគ្គ ឱ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ។

(២៨៥) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុក្តី ធម៌ ដែលមានមគ្គជា
អធិបតីក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុ ដោយអធិបតី-
ប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតី គឺ អធិបតីធម៌ ដែលមានមគ្គជា
ហេតុក្តី ដែលមានមគ្គជាអធិបតីក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ
ដែលមានមគ្គជាហេតុ ដោយអធិបតីប្បច្ច័យ ។

(២៨៦) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុក្តី ធម៌ ដែលមានមគ្គ
ជាអធិបតីក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតី បាន
ដល់អារម្មណាធិបតី និងសហជាតាធិបតី ។ ដោយអធិបតីប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

អារម្មណាធិបតី អរិយា មត្តា វុដ្ឋហិត្វា ។ បេ ។
 សហជាតាធិបតី មត្តហេតុកា ច មត្តាធិបតី ច
 អធិបតី សម្បយុត្តកានំ មត្តាធិបតីនំ ខន្ធានំ អធិ-
 បតីប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៨៧) មត្តហេតុកា ច មត្តាធិបតី ច ធម្មា
 មត្តារម្មណស្ស ច មត្តាធិបតីស្ស ច ធម្មស្ស អធិ-
 បតីប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតី អរិយា
 មត្តា ។ បេ ។ បច្ចវេក្ខន្តិ ។

(២៨៨) មត្តហេតុកា ច មត្តាធិបតី ច ធម្មា
 មត្តហេតុកស្ស ច មត្តាធិបតីស្ស ច ធម្មស្ស អធិ-
 បតីប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតាធិបតី មត្តហេតុ-
 កា ច មត្តាធិបតី ច អធិបតី សម្បយុត្តកានំ មត្ត-
 ហេតុកានញ្ច មត្តាធិបតីនញ្ច ខន្ធានំ អធិបតីប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។

(២៨៩) មត្តារម្មណា ធម្មា មត្តារម្មណស្ស
 ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា
 មត្តារម្មណា ខន្ធា បដ្ឋិមានំ បដ្ឋិមានំ មត្តារម្មណានំ
 ខន្ធានំ អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារជ្ជនា

អភិធម្មបដិក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ការម្មណាធិបតិ គឺ ពួកព្រះអរិយៈ ចេញរំពឹងមគ្គ ។ បេ ។ ឯសហ-
ជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុក្តី ដែលមាន
មគ្គជាអធិបតិក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដែលមានមគ្គជា
អធិបតិ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(២៨៧) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុក្តី ធម៌ ដែលមានមគ្គជា
អធិបតិក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ផង ធម៌
ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណា-
ធិបតិ គឺ ពួកព្រះអរិយៈ (ចេញ) រំពឹងមគ្គ ។ បេ ។ ហើយ
ពិចារណា ។

(២៨៨) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុក្តី ធម៌ ដែលមានមគ្គ
ជាអធិបតិក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុផង ធម៌ ដែល
មានមគ្គ ជាអធិបតិផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតា-
ធិបតិ គឺ អធិបតិធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាហេតុក្តី ដែលមានមគ្គជា
អធិបតិក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដែលមានមគ្គជាហេតុផង
ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(២៨៩) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃ
ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ពួក
ខន្ធ មុន ។ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ
ក្រោយ ។ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ អាវជ្ជនៈ

មគ្គារម្មណគ្គិកេ បញ្ញាវិហា

មគ្គារម្មណា ខន្ធានំ អនន្តរប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

(២៩០) មគ្គារម្មណា ធម្មោ មគ្គាធិបតីស្ស
ធម្មស្ស អនន្តរប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ បុរិមា បុរិមា
មគ្គារម្មណា ខន្ធា បច្ឆិមា បច្ឆិមា មគ្គាធិបតីនំ
ខន្ធានំ អនន្តរប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អារដ្ឋនា មគ្គាធិ-
បតីនំ ខន្ធានំ អនន្តរប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

(២៩១) មគ្គារម្មណា ធម្មោ មគ្គារម្មណស្ស
ច មគ្គាធិបតីស្ស ច ធម្មស្ស អនន្តរប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ បុរិមា បុរិមា មគ្គារម្មណា ខន្ធា បច្ឆិមា
បច្ឆិមា មគ្គារម្មណានញ្ច មគ្គាធិបតីនញ្ច ខន្ធានំ
អនន្តរប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អារដ្ឋនា មគ្គារម្មណា-
នញ្ច មគ្គាធិបតីនញ្ច ខន្ធានំ អនន្តរប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ ។

(២៩២) មគ្គាធិបតី ធម្មោ មគ្គាធិបតីស្ស ធម្មស្ស
អនន្តរប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ បុរិមា បុរិមា មគ្គាធិបតី
ខន្ធា បច្ឆិមា បច្ឆិមា មគ្គាធិបតីនំ ខន្ធានំ អនន្ត-
រប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

មគ្គារម្មណវគ្គិកៈ បញ្ញាវិវាទៈ

ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ ។

(២៩០) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ មុន ។ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ក្រោយ ។ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ ការវដ្តនា ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ ។

(២៩១) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ផង ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផង ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ មុន ។ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ក្រោយ ។ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ផង ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផង ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ ការវដ្តនា ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ផង ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផង ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ ។

(២៩២) ធម៌ ដែលមគ្គជាអធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ មុន ។ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ក្រោយ ។ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(២៩៣) មត្តាធិបតី ធម្មោ មត្តារម្មណាស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា មត្តាធិបតី ខន្ធោ បច្ឆិមាទំ បច្ឆិមាទំ មត្តារម្មណាទំ ខន្ធទំ អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៩៤) មត្តាធិបតី ធម្មោ មត្តារម្មណាស្ស ច មត្តាធិបតីស្ស ច ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា មត្តាធិបតី ខន្ធោ បច្ឆិមាទំ បច្ឆិមាទំ មត្តារម្មណានក្ខំ មត្តាធិបតីនក្ខំ ខន្ធទំ អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៩៥) មត្តារម្មណោ ច មត្តាធិបតី ច ធម្មោ មត្តារម្មណាស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា មត្តារម្មណោ ច មត្តាធិបតី ច ខន្ធបច្ឆិមាទំ បច្ឆិមាទំ មត្តារម្មណាទំ ខន្ធទំ អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៩៦) មត្តារម្មណោ ច មត្តាធិបតី ច ធម្មោ មត្តាធិបតីស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា មត្តារម្មណោ ច មត្តាធិបតី ច ខន្ធបច្ឆិមាទំ បច្ឆិមាទំ មត្តាធិបតីទំ ខន្ធទំ អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(២៩៣) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាភារម្មណ៍ ដោយអនន្តរឫច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ មុន ។ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ក្រោយ ។ ដែលមានមគ្គជាភារម្មណ៍ ដោយអនន្តរឫច្ច័យ ។

(២៩៤) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាភារម្មណ៍ផង ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផង ដោយអនន្តរឫច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ មុន ។ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ក្រោយ ។ ដែលមានមគ្គជាភារម្មណ៍ផង ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផង ដោយអនន្តរឫច្ច័យ ។

(២៩៥) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាភារម្មណ៍ក្តី ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាភារម្មណ៍ ដោយអនន្តរឫច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ មុន ។ ដែលមានមគ្គជាភារម្មណ៍ក្តី ដែលមានមគ្គជាអធិបតិក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ក្រោយ ។ ដែលមានមគ្គជាភារម្មណ៍ ដោយអនន្តរឫច្ច័យ ។

(២៩៦) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាភារម្មណ៍ក្តី ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ដោយអនន្តរឫច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ មុន ។ ដែលមានមគ្គជាភារម្មណ៍ក្តី ដែលមានមគ្គជាអធិបតិក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ក្រោយ ។ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ដោយអនន្តរឫច្ច័យ ។

មគ្គារម្មណគ្គិយោ បញ្ញាវិជ្ជា

(២៩៧) មគ្គារម្មណោ ច មគ្គាធិបតី ច ធម្មា
មគ្គារម្មណស្ស ច មគ្គាធិបតីស្ស ច ធម្មស្ស អនន្ត-
រប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា មគ្គារម្មណោ ច
មគ្គាធិបតី ច ឧត្តា បន្តិមាធំ បន្តិមាធំ មគ្គារម្មណោនព្វ
មគ្គាធិបតីនព្វ ឧត្តាធំ អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៩៨) មគ្គារម្មណោ ធម្មា មគ្គារម្មណស្ស
ធម្មស្ស សមនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរសទិសំ ។
សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អញ្ញមញ្ញប្បច្ចយេន
បច្ចយោ វិនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីសុបិ សត្ត-
រស បញ្ញា កាកត្វា ។

(២៩៩) មគ្គារម្មណោ ធម្មា មគ្គារម្មណស្ស ធម្មស្ស
ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរូបនិស្សយោ
បកត្ថបនិស្សយោ ។ បកត្ថបនិស្សយោ បច្ចវេត្តណា
បច្ចវេត្តណាយ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣០០) មគ្គារម្មណោ ធម្មា មគ្គាធិ-
បតីស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្ថបនិស្សយោ ។
បកត្ថបនិស្សយោ បច្ចវេត្តណា បច្ចវេត្ត-
ណាយ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

មគ្គារម្មណត្ថិកៈ បញ្ញាវិវាទៈ

(២៩៧) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ក្តី ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតីក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ផង ដែលមានមគ្គជាអធិបតីផង ដោយអនន្តរបច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ មុន ។ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ក្តី ដែលមានមគ្គជាអធិបតីក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ក្រោយ ។ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ផង ដែលមានមគ្គជាអធិបតីផង ដោយអនន្តរបច្ច័យ ។

(២៩៨) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ដោយសមនន្តរបច្ច័យ គឺ បទទាំងអស់ ប្រហែលគ្នានឹងអនន្តរបច្ច័យដែរ ។ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតបច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអត្តាមត្តាបច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយនិស្សយបច្ច័យ បញ្ញាទាំង ១៧ បណ្ឌិត ត្រូវធ្វើឲ្យដូចគ្នា ក្នុងបទទាំងបីផងចុះ ។

(២៩៩) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ដោយឧបនិស្សយបច្ច័យ បានដល់អនន្តបូ-
និស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ ការពិចារណា ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា ដោយឧបនិស្សយបច្ច័យ ។

(៣០០) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតី ដោយឧបនិស្សយបច្ច័យ បានដល់អនន្តបូ-
បនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ ការពិចារណា (ជាបច្ច័យ) នៃការពិចារណា ដោយឧបនិស្សយបច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

[៣០១] មគ្គាវម្ពណា ធម្មោ មគ្គាវម្ពណាស្ស ច
មគ្គាធិបតីស្ស ច ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្ថបនិស្សយោ ។
បកត្ថបនិស្សយោ បច្ចវេក្ខណា បច្ចវេក្ខណាយ
ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣០២] មគ្គហេតុកោ ធម្មោ មគ្គហេតុកស្ស
ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បកត្ថប-
និស្សយោ បវេមោ មគ្គោ ធិតិយស្ស មគ្គស្ស ឧប-
និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ សង្ខតំ ។ តតិយោ
មគ្គោ ចតុត្ថស្ស មគ្គស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

[៣០៣] មគ្គហេតុកោ ធម្មោ មគ្គាវម្ពណាស្ស
ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌ-
បនិស្សយោ អរិយា មគ្គា វុដ្ឋហិត្វា មគ្គំ ករំ កត្វា
បច្ចវេក្ខន្តិ ។

[៣០៤] មគ្គហេតុកោ ធម្មោ មគ្គាធិបតីស្ស
ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌប-
និស្សយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្ថបនិស្សយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៣០១) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ផង ដែលមានមគ្គជាអធិបតីផង ដោយឧប-
និស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។
បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ ការពិចារណា ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា
ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៣០២) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមានមគ្គ ជាហេតុ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់បកត្ថ-
បនិស្ស័យ គឺ មគ្គទី ១ ជាបច្ច័យ នៃមគ្គទី ២ ដោយឧបនិស្ស-
យប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ មគ្គទី ៣ ជាបច្ច័យ នៃមគ្គទី ៤
ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៣០៣) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អា-
រម្មណ្យបនិស្ស័យ គឺ ព្រះអរិយៈទាំងឡាយ ចេញអំពីមគ្គ ធ្វើ នូវមគ្គ
ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ។

(៣០៤) ធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមានមគ្គ ជាអធិបតី ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់
អារម្មណ្យបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។

មគ្គាវចនបិដក បញ្ញាវិញ្ញាណ

បកត្ថបដិស្សយោ បឋមោ មត្តោ ធុតិយស្ស មគ្គស្ស
តតិយោ មត្តោ ចតុត្ថស្ស មគ្គស្ស ឧបដិស្ស-
យប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣០៥) មគ្គហតុកោ ធម្មោ មគ្គាវចនស្ស
ច មត្តាធិបតិស្ស ច ធម្មស្ស ឧបដិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ អារម្មណ្ឌបដិស្សយោ អរិ យាមត្តា វដ្ត-
ហិត្វា មគ្គំ ករំ កត្វា បច្ចវេក្ខន្តិ ។

(៣០៦) មគ្គហតុកោ ធម្មោ មគ្គហតុកស្ស
ច មត្តាធិបតិស្ស ច ធម្មស្ស ឧបដិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ បកត្ថបដិស្សយោ បឋមោ មត្តោ ធុតិ-
យស្ស មគ្គស្ស ។ បេ ។ ឧបដិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

(៣០៧) មត្តាធិបតិ ធម្មោ មត្តាធិបតិស្ស ធម្មស្ស
ឧបដិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌបដិស្ស-
យោ អនន្តរូបដិស្សយោ បកត្ថបដិស្សយោ ។ បក-
ត្ថបដិស្សយោ បឋមោ មត្តោ ធុតិយស្ស មគ្គស្ស
តតិយោ មត្តោ ចតុត្ថស្ស មគ្គស្ស ឧបដិស្ស-
យប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ចវេក្ខណា បច្ចវេក្ខណាយ
ឧបដិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

មគ្គារម្មណត្ថិកៈ បញ្ចក្ការៈ

បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ មគ្គទី ១ (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គទី ២ មគ្គទី ៣
ជាបច្ច័យ នៃមគ្គទី ២ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៣០៥) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ផង ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតីផង ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណ្យបនិស្ស័យ គឺ ព្រះអរិយៈទាំង-
ឡាយ ចេញអំពីមគ្គ ធ្វើ ឧបមគ្គ ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ។

(៣០៦) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមានមគ្គជាហេតុផង ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតីផង ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ មគ្គទី ១ ជាបច្ច័យ
នៃមគ្គទី ២ ។ បេ ។ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៣០៧) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតី ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមានមគ្គជាអធិបតី ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណ្យ-
បនិស្ស័យ អនន្តបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ
គឺ មគ្គទី ១ (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គទី ២ មគ្គទី ៣ ជាបច្ច័យ នៃមគ្គទី ២
ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ការពិចារណា ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា
ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

[៣០៨] មត្តាធិបតិ ធម្មោ មត្តាវម្ពណាស្ស
ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌប-
និស្សយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្វបនិស្សយោ ។
បកត្វបនិស្សយោ បច្ចវេត្តណា បច្ចវេត្តណាយ
ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣០៩] មត្តាធិបតិ ធម្មោ មត្តហេតុកស្ស
ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បកត្វប-
និស្សយោ បវេនោ មត្តោ ។ បេ ។ ចតុត្ថស្ស មត្តស្ស
ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣១០] មត្តាធិបតិ ធម្មោ មត្តាវម្ពណាស្ស ច
មត្តាធិបតិស្ស ច ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ អារម្មណ្ឌបនិស្សយោ អនន្តរូបនិស្សយោ
បកត្វបនិស្សយោ ។ បកត្វបនិស្សយោ បច្ចវេត្តណា
បច្ចវេត្តណាយ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣១១] មត្តាធិបតិ ធម្មោ មត្តហេតុកស្ស ច
មត្តាធិបតិស្ស ច ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ បកត្វបនិស្សយោ បវេនោ មត្តោ ។ បេ ។
ចតុត្ថស្ស មត្តស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៣០៨) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មានមគ្គជាភារម្មណ៍ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ភារម្មណ្យប-
និស្ស័យ អនន្តបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ
គឺ ការពិចារណា ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា ដោយឧបនិស្ស-
យប្បច្ច័យ ។

(៣០៩) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មានមគ្គជាហេតុ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់បកត្ថបនិស្ស័យ
គឺ មគ្គទី ១ ។ បេ ។ ជាបច្ច័យ នៃមគ្គទី ២ ដោយឧបនិស្ស-
យប្បច្ច័យ ។

(៣១០) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមានមគ្គជាភារម្មណ៍ផង មានមគ្គជាអធិបតិផង ដោយឧបនិស្ស-
យប្បច្ច័យ បានដល់ភារម្មណ្យបនិស្ស័យ អនន្តបនិស្ស័យ និងបកត្ថ-
បនិស្ស័យ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ ការពិចារណា ជាបច្ច័យ នៃការ
ពិចារណា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៣១១) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមានមគ្គជាហេតុផង ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផង ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ មគ្គទី ១ ។ បេ ។
ជាបច្ច័យ នៃមគ្គទី ២ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

មគ្គាម្ពណ្ឌទី៣ បញ្ញាវិញ្ញាណ

(៣០២) មគ្គាម្ពណ្ឌោ ច មគ្គាធិបតី ច ធម្មា
មគ្គាម្ពណ្ឌាស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្ថូបនិស្សយោ ។ បក-
ត្ថូបនិស្សយោ បច្ចវេក្ខណា បច្ចវេក្ខណាយ ឧប-
និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣០៣) មគ្គាម្ពណ្ឌោ ច មគ្គាធិបតី ច ធម្មា
មគ្គាធិបតីស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្ថូបនិស្សយោ ។ បក-
ត្ថូបនិស្សយោ បច្ចវេក្ខណា បច្ចវេក្ខណាយ ឧប-
និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣០៤) មគ្គាម្ពណ្ឌោ ច មគ្គាធិបតី ច ធម្មា
មគ្គាម្ពណ្ឌាស្ស ច មគ្គាធិបតីស្ស ច ធម្មស្ស ឧប-
និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បក-
ត្ថូបនិស្សយោ ។ បកត្ថូបនិស្សយោ បច្ចវេក្ខណា
បច្ចវេក្ខណាយ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣០៥) មគ្គហេតុកោ ច មគ្គាធិបតី ច ធម្មា
មគ្គាម្ពណ្ឌាស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ អារម្មណ្ឌូបនិស្សយោ អរិយា មគ្គា វុដ្ឋហិត្វា
មគ្គំ ករំ កត្វា បច្ចវេក្ខនំ ។

មគ្គារម្មណគ្លីកៈ បញ្ញាវិវាទៈ

[៣១២] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ក្តី ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតីក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ ការពិចារណា ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៣១៣] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ក្តី ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតីក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតី ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ ការពិចារណា ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៣១៤] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ក្តី ធម៌ ដែលមានមគ្គអធិបតីក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ផង ធម៌ ដែលមានមគ្គអធិបតីផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ ការពិចារណា ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៣១៥] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុក្តី ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតីក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណ្យបនិស្ស័យ គឺ ព្រះអរិយៈទាំងឡាយ ចេញពីមគ្គ ធ្វើ នូវមគ្គ ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

[៣០៦] មគ្គហេតុកោ ច មគ្គាធិបតិ ច ធម្មា
មគ្គហេតុកស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ បកត្ថបនិស្សយោ បឋមោ មគ្គោ ធុតិយស្ស
មគ្គស្ស តតិយោ មគ្គោ ចតុត្ថស្ស មគ្គស្ស ឧប-
និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣០៧] មគ្គហេតុកោ ច មគ្គាធិបតិ ច
ធម្មា មគ្គាធិបតិស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ អារម្មណ្ឌបនិស្សយោ អនន្តរូបនិស្សយោ
បកត្ថបនិស្សយោ ។ បកត្ថបនិស្សយោ បឋមោ
មគ្គោ ធុតិយស្ស មគ្គស្ស តតិយោ មគ្គោ ចតុត្ថស្ស
មគ្គស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣០៨] មគ្គហេតុកោ ច មគ្គាធិបតិ ច ធម្មា
មគ្គារម្មណស្ស ច មគ្គាធិបតិស្ស ច ធម្មស្ស ឧប-
និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌបនិស្សយោ
អរិយា មគ្គោ វុដ្ឋហិត្វា មគ្គំ តវុំ កត្វា បច្ចវេត្តន្តំ ។

[៣០៩] មគ្គហេតុកោ ច មគ្គាធិបតិ ច ធម្មា
មគ្គហេតុកស្ស ច មគ្គាធិបតិស្ស ច ធម្មស្ស
ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បកត្ថបនិស្សយោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៣១៦) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុក្តី ធម៌ ដែលមានមគ្គ
ជាអធិបត្តិក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុ ដោយឧបនិស្ស-
យប្បច្ច័យ បានដល់បកត្យូបនិស្ស័យ គឺ មគ្គទី ១ (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គ
ទី ២ មគ្គទី ៣ ជាបច្ច័យ នៃមគ្គទី ៤ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៣១៧) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុក្តី ធម៌ ដែលមានមគ្គជា
អធិបត្តិក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ដោយឧបនិស្ស-
យប្បច្ច័យ បានដល់ការម្សោយបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្យូប-
និស្ស័យ ។ បកត្យូបនិស្ស័យ គឺ មគ្គទី ១ (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គទី ២
មគ្គទី ៣ ជាបច្ច័យ នៃមគ្គទី ៤ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៣១៨) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុក្តី ធម៌ ដែលមានមគ្គ
ជាអធិបត្តិក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ផង ធម៌
ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ការម្ស-
ោយបនិស្ស័យ គឺ ព្រះអរិយៈទាំងឡាយ ចេញអំពីមគ្គ ធ្វើ ទូរមគ្គ
ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ។

(៣១៩) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុក្តី ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអ-
ធិបត្តិក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុផង ធម៌ ដែលមាន
មគ្គ ជាអធិបតិផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់បកត្យូបនិស្ស័យ

មគ្គាម្ពណគ្គិយោ បញ្ញាវិហារ

បឋមោ មគ្គោ ធុតិយស្ស មគ្គស្ស តតិយោ មគ្គោ
ចតុត្ថស្ស មគ្គស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣២០) មគ្គាម្ពណោ ធម្មោ មគ្គាម្ពណស្ស
ធម្មស្ស អាសវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា
មគ្គាម្ពណា ខន្ធោ បច្ឆិមាទំ បច្ឆិមាទំ មគ្គាម្ពណាទំ
ខន្ធទំ អាសវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣២១) មគ្គាម្ពណោ ធម្មោ មគ្គាធិបតិស្ស
ធម្មស្ស អាសវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរសទិសំ
នវំ បញ្ញា កាតញ្ច ។ អវដ្ឋតា ន កាតញ្ច ។

(៣២២) មគ្គាម្ពណោ ធម្មោ មគ្គាម្ពណស្ស
ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ជាតាខណិកា នត្ថំ សត្តរស បញ្ញា
កាតញ្ច ។ មគ្គាម្ពណោ ធម្មោ មគ្គាម្ពណស្ស
ធម្មស្ស អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ឈានប្បច្ចយេន បច្ចយោ មគ្គប្បច្ចយេន
បច្ចយោ សម្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ អត្ថប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ ។ ឥមេ សត្ត បច្ចយា សត្តរស
បញ្ញា ហេតុសទិសា ។ នត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ

មត្តារម្មណត្ថិកៈ បញ្ញាវិរៈ

៖ មគ្គទី ១ (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គទី ២ មគ្គទី ៣ ជាបច្ច័យ នៃ មគ្គទី ២ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៣២០) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ដោយភាសេវនប្បច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ មុន ។ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ក្រោយ ។ ដែលមាន មគ្គជាអារម្មណ៍ ដោយភាសេវនប្បច្ច័យ ។

(៣២១) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ដោយភាសេវនប្បច្ច័យ គឺ បញ្ញា ៧ បណ្ឌិត ត្រូវធ្វើឲ្យប្រហែលគ្នា នឹងអនន្តប្បច្ច័យចុះ ។ ការពិចារណា បណ្ឌិត មិនត្រូវធ្វើឡើយ ។

(៣២២) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហ- ជាតប្បច្ច័យ គឺ នានាណិកៈ មិនមានទេ ឯបញ្ញា ១៧ បណ្ឌិត ត្រូវធ្វើផងចុះ ។ ធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាអារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃ ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឈានប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយមគ្គប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសម្បយុត្តប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។ បច្ច័យទាំង ៧ នេះ មានបញ្ញា ១៧ ប្រហែលគ្នា នឹងហេតុប្បច្ច័យដែរ ។ ជាបច្ច័យ ដោយនត្ថិប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

វិភតតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អនន្តរសទិសា ។ អវិភ-
តតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សត្តរស បញ្ញា ។

[៣២៣] ហេតុយា សត្តរស អារម្មណេ នវ
អធិបតិយា ឯកវីស អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ
សហជាតេ សត្តរស អញ្ញមញ្ញេ សត្តរស ទិស្សយេ
សត្តរស ឧបទិស្សយេ ឯកវីស អាសេវនេ នវ
កក្កេ សត្តរស អាហារេ វេទ្រិយេ យានេ មត្តេ
សម្បយុត្តេ សត្តរស អត្ថិយា សត្តរស នត្ថិយា នវ
វិភតេ នវ អវិភតេ សត្តរស ។ ឯវំ កណោតតំ ។

អនុលោមំ ។

[៣២៤] មត្តារម្មណោ ធម្មោ មត្តារម្មណាស្ស
ធម្មស្ស សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧបទិស្ស-
យប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[៣២៥] មត្តារម្មណោ ធម្មោ មត្តាធិបតិស្ស
ធម្មស្ស សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧបទិស្ស-
យប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ជាបច្ច័យ ដោយវិតតប្បច្ច័យ គឺ ប្រហែលគ្នា នឹងអនន្តរប្បច្ច័យ ដែរ ។ ជាបច្ច័យ ដោយវិតតប្បច្ច័យ គឺ មានបញ្ញា ១៧ ។

[៣២៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងការម្សំណាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងអតាមតាប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងភាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ ឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ឈានប្បច្ច័យ មគ្គប្បច្ច័យ និងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងអត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ។ បណ្ឌិតគប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោម ។

[៣២៤] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៣២៥] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

មគ្គារម្មណត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

[៣២៦] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាភារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាភារម្មណ៍ផង ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតីផង ដោយ សហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៣២៧] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល មានមគ្គជាហេតុ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្ស- យប្បច្ច័យ ។

[៣២៨] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាភារម្មណ៍ ដោយភារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៣២៩] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល មានមគ្គជាអធិបតី ដោយភារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជា- តប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៣៣០] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល មានមគ្គជាភារម្មណ៍ផង ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតីផង ដោយភា- រម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៣៣១] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុផង ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតីផង ដោយ សហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(៣៣២) មគ្គាធិបតី ធម្មោ មគ្គាធិបតីស្ស ធម្មស្ស សហជាតប្បន្នយេន បន្ទយោ ឧបនិស្សយប្បន្នយេន បន្ទយោ ។

(៣៣៣) មគ្គាធិបតី ធម្មោ មគ្គាវច្ឆណាស្ស ធម្មស្ស អារច្ឆណាប្បន្នយេន បន្ទយោ សហជាតប្បន្នយេន បន្ទយោ ឧបនិស្សយប្បន្នយេន បន្ទយោ ។

(៣៣៤) មគ្គាធិបតី ធម្មោ មគ្គហេតុកស្ស ធម្មស្ស សហជាតប្បន្នយេន បន្ទយោ ឧបនិស្សយប្បន្នយេន បន្ទយោ ។

(៣៣៥) មគ្គាធិបតី ធម្មោ មគ្គាវច្ឆណាស្ស ច មគ្គាធិបតីស្ស ច ធម្មស្ស សហជាតប្បន្នយេន បន្ទយោ ឧបនិស្សយប្បន្នយេន បន្ទយោ ។

(៣៣៦) មគ្គាធិបតី ធម្មោ មគ្គហេតុកស្ស ច មគ្គាធិបតីស្ស ច ធម្មស្ស សហជាតប្បន្នយេន បន្ទយោ ឧបនិស្សយប្បន្នយេន បន្ទយោ ។

(៣៣៧) មគ្គាវច្ឆណោ ច មគ្គាធិបតី ច ធម្មោ មគ្គាវច្ឆណាស្ស ធម្មស្ស សហជាតប្បន្នយេន បន្ទយោ ឧបនិស្សយប្បន្នយេន បន្ទយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៣៣២) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៣៣៣) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមានមគ្គជាភារម្មណ៍ ដោយភារម្មណ៍ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
សហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៣៣៤) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមានមគ្គជាហេតុ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៣៣៥) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមានមគ្គជាភារម្មណ៍ផង ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផង ដោយ
សហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៣៣៦) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមានមគ្គជាហេតុផង ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផង ដោយ
សហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៣៣៧) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាភារម្មណ៍ក្តី ធម៌ ដែលមាន
មគ្គជាអធិបតិក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាភារម្មណ៍ ដោយ
សហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

មគ្គាម្ពណ្ឌគ្គិកេ បញ្ញាវិហេ

[៣៣៨] មគ្គាម្ពណ្ឌោ ច មគ្គាធិបតី ច ធម្មា
មគ្គាធិបតីស្ស ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៣៩] មគ្គាម្ពណ្ឌោ ច មគ្គាធិបតី ច
ធម្មា មគ្គាម្ពណ្ឌាស្ស ច មគ្គាធិបតីស្ស ច ធម្មស្ស
សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

[៣៤០] មគ្គហេតុកោ ច មគ្គាធិបតី ច ធម្មា
មគ្គាម្ពណ្ឌាស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ
ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៤១] មគ្គហេតុកោ ច មគ្គាធិបតី ច ធម្មា
មគ្គហេតុកស្ស ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៤២] មគ្គហេតុកោ ច មគ្គាធិបតី ច ធម្មា
មគ្គាធិបតីស្ស ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៤៣] មគ្គហេតុកោ ច មគ្គាធិបតី ច
ធម្មា មគ្គាម្ពណ្ឌាស្ស ច មគ្គាធិបតីស្ស ច ធម្មស្ស
ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

មគ្គារម្មណត្តិកៈ បញ្ញាវិវាទៈ

(៣៣៨) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ក្តី ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបត្តិក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៣៣៩) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ក្តី ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបត្តិក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ផង ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបត្តិផង ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៣៤០) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុក្តី ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបត្តិក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៣៤១) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុក្តី ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបត្តិក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៣៤២) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុក្តី ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបត្តិក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៣៤៣) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុក្តី ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបត្តិក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ផង ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(៣៤៤) មគ្គហេតុកោ ច មគ្គាធិបតិ ច
 ធម្មា មគ្គហេតុកស្ស ច មគ្គាធិបតិស្ស ច ធម្មស្ស
 សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ ។

(៣៤៥) នហេតុយា ឯកវីស នអារម្មណេ សត្ត-
 រស នអារម្មណេ កហិតេ បកតារម្មណម្បំ ឧបនិ-
 ស្សយារម្មណម្បំ ទ្វេ ធិជ្ជន្តំ នអធិបតិយា ឯកវីស
 នអនន្តរេ នសមនន្តរេ នសហជាតេ នអតាមពោ
 ននិស្សយេ នឧបនិស្សយេ នបុរេជាតេ នបច្ឆាជាតេ
 នអាសវរេន នកក្ខេ នវិហាកេ នអាហារេ នឥន្ទ្រិយេ
 នឈារេ នមត្តេ នសម្បយុត្តេ នវិប្បយុត្តេ នោអត្តិ-
 យា នោនត្តិយា នោវិគតេ នោអវិគតេ ឯកវីស ។
 ឯវំ គណេតតំ ។

បច្ចនីយំ ។

(៣៤៦) ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ សត្ត-
 រស . . . នអធិបតិយា នអនន្តរេ នសមនន្តរេ
 នឧបនិស្សយេ នបុរេជាតេ នបច្ឆាជាតេ នអាស-
 វរេន នកក្ខេ នវិហាកេ នអាហារេ នឥន្ទ្រិយេ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៣៤៤) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុក្តី ធម៌ ដែលមានមគ្គជា
អធិបតីក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុផល ធម៌ ដែល
មានមគ្គជាអធិបតីផល ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧប-
និស្សយប្បច្ច័យ ។

(៣៤៥) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ២១ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១៧ កាលបើនការម្មណប្បច្ច័យ លោកសង្គ្រោះយកហើយ
ការម្មណ៍ទាំងពីរ គឺ បកតារម្មណ៍ក្តី ឧបនិស្សយារម្មណ៍ក្តី រមែងជាប់
ចេញពីគ្នា ក្នុងនអធិបតីប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ
នសមនន្តរប្បច្ច័យ នសហជាតប្បច្ច័យ នអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ ននិស្សយ-
ប្បច្ច័យ នឧបនិស្សយប្បច្ច័យ នបុរេជាតប្បច្ច័យ នបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ
នអាសេវនប្បច្ច័យ នកម្មប្បច្ច័យ នវិបាកប្បច្ច័យ នអាហារប្បច្ច័យ ន-
ឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ នឈានប្បច្ច័យ នមគ្គប្បច្ច័យ នសម្បយុត្តប្បច្ច័យ
នប្បវិយុត្តប្បច្ច័យ នោអត្ថិប្បច្ច័យ នោនតិប្បច្ច័យ នោវិតតប្បច្ច័យ និង
នោអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ២១ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចន័យ ។

(៣៤៦) ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
... ក្នុងនអធិបតីប្បច្ច័យ នអនន្តរប្បច្ច័យ នសមនន្តរប្បច្ច័យ នឧប-
និស្សយប្បច្ច័យ នបុរេជាតប្បច្ច័យ នបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ នអាសេវនប្ប-
ច្ច័យ នកម្មប្បច្ច័យ នវិបាកប្បច្ច័យ នអាហារប្បច្ច័យ នឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ

មគ្គារម្មណត្ថិកេ បញ្ញាវារោ

នឈានេ នមក្កេ នវិប្បយុត្តេ នោនត្ថិយា នោវិគតេ
សត្តរស ។ ឯវំ កណោតតំ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយំ ។

(៣២៧) នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ នវ... អនិ-
បតិយា ឯកវីស អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហ-
ជាតេ សត្តរស អញ្ញមញ្ញេ សត្តរស និស្សយេ សត្ត-
រស ឧបនិស្សយេ ឯកវីស អាសេវនេ នវ កម្មេ
សត្តរស អាហារេ សត្តរស ឥន្ទ្រិយេ ឈានេ មក្កេ
សម្បយុត្តេ សត្តរស អត្ថិយា សត្តរស នត្ថិយា នវ
វិគតេ នវ អវិគតេ សត្តរស ។ ឯវំ កណោតតំ ។

បច្ចនីយានុលោមំ ។

បញ្ញាវារោ និដ្ឋិតោ ។

មគ្គារម្មណត្ថិកំ សោឡុសមំ និដ្ឋិតំ ។

មគ្គារម្មណត្ថិកៈ បញ្ញាវារៈ

នឈានប្បច្ច័យ នមគ្គប្បច្ច័យ នវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ នោនត្ថិប្បច្ច័យ និង
នោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ចន័យ ។

(៣៤៧) ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ
... ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧
ក្នុងអពាមកាប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧
ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧
ក្នុងវត្ថុនិយមប្បច្ច័យ ឈានប្បច្ច័យ មគ្គប្បច្ច័យ និងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១៧ ក្នុងអត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ។ បណ្ឌិត
គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចន័យានុលោម ។

ចប់ បញ្ញាវារៈ ។

ចប់ មគ្គារម្មណត្ថិកៈ ទី ១៦ ។

ឧប្បន្នតិកំ

បញ្ញាវិវា

(៣៤៨) ឧប្បន្នោ ធម្មោ ឧប្បន្នស្ស ធម្មស្ស
 ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧប្បន្នា ហេតុ សម្បយុត្ត-
 កានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានេកា រូបានំ ហេតុប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ ឧប្បន្នា ហេតុ
 សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ កេដត្តា ច រូបានំ ហេតុ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣៤៩) ឧប្បន្នោ ធម្មោ ឧប្បន្នស្ស ធម្មស្ស
 អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧប្បន្នំ ចក្កំ អនិច្ចតោ
 ទុក្ខតោ អនត្តតោ វិបស្សនំ អស្សាទេតិ អភិណ្ឌតិ
 តំ អារត្ត រាតោ ឧប្បន្នតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បន្នតិ វិចិត្តា...
 ឧទ្ធចំ ... ទោមនស្សំ ... ឧប្បន្នំ សោតំ ... យានំ
 ជីវំ កាយំ រូបេ សន្នេ កន្ធ�េ រសេ ដោដ្ឋព្វេ វត្ថុ ...
 ឧប្បន្នេ ខន្ធទេ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ អនត្តតោ វិបស្ស-
 នំ ។ បេ ។ ទោមនស្សំ ឧប្បន្នតិ ទិព្វេន ចក្កុនា
 រូបំ បស្សនំ ទិញាយ សោតនាតុយា សន្នំ សុណាតិ
 ឧប្បន្នា ខន្ធា ឥន្ទ្រិយញ្ញាណស្ស អារម្មណាយ អារម្ម-
 ណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

ឧប្បន្នតិកៈ

បញ្ញាវិវរៈ

(៣៤៨) ធម៌ ដែលកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
 កើតឡើងហើយ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកហេតុ ដែលកើតឡើង
 ហើយ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កដន៍ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង
 ដោយហេតុប្បច្ច័យ ពួកហេតុ ដែលកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យ នៃ
 ពួកសម្បយុត្តកក្កដន៍ នៃពួកកងតារូបផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ
 ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

(៣៤៩) ធម៌ ដែលកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
 កើតឡើងហើយ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គល ឃើញច្បាស់ នូវ
 ចក្ខុ ដែលកើតឡើងហើយ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ មិនមែនខ្លួន ក៏ត្រេក
 អរ រីករាយ រាគៈ ប្រារព្ធ នូវចក្ខុនោះ ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង
 វិចិត្រិច្ឆា ... ឧទ្ធច្ចៈ ... ទោមនស្ស ... នូវត្រចៀក ដែលកើតឡើង
 ហើយ ... នូវច្រមុះ អណ្តាត កាយ ពួករូប ពួកសំឡេង ពួកក្លិន ពួក
 រស ពួកផោដ្ឋព្វៈ វត្ថុ ... ឃើញច្បាស់ នូវពួកខន្ធ ដែលកើតឡើង
 ហើយ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ មិនមែនខ្លួន ។ បេ ។ ទោមនស្ស
 កើតឡើង បុគ្គល ឃើញច្បាស់ នូវរូប ដោយទិព្វចក្ខុ ព្វ នូវសំឡេង
 ដោយទិព្វសោតធាតុ ពួកខន្ធ ដែលកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យ នៃ
 ការពិចារណា នូវឥទ្ធិវិញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

ឧប្បន្ទត្ថិកេ បញ្ញាវិហ

[៣៥០] អនុប្បន្នោ ធម្មោ ឧប្បន្នស្ស ធម្មស្ស
 អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនុប្បន្នេ រូបេ ...
 សន្និ កន្នេ រសេ ជាដដេព្វ ... អនុប្បន្នេ ខន្ធ
 អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ អនត្តតោ វិបស្សតិ ។ បេ ។
 នោមនស្សំ ឧប្បជ្ឈតិ អនុប្បន្នោ ខន្ធា ឥន្ទ្រិយញ្ញា-
 ណស្ស ចេតោបរិយញ្ញាណស្ស អនាគតំសញ្ញាណស្ស
 អារជ្ជនាយ អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៥១] ឧប្បាទី ធម្មោ ឧប្បន្នស្ស ធម្មស្ស
 អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧប្បាទី ចក្កំ ...
 កាយំ រូបេ សន្និ កន្នេ រសេ ជាដដេព្វ វត្ថុំ ...
 ឧប្បាទី ខន្ធ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ អនត្តតោ ។ បេ ។
 នោមនស្សំ ឧប្បជ្ឈតិ ឧប្បាទី ខន្ធា ឥន្ទ្រិយញ្ញា-
 ណស្ស ។ បេ ។ អារជ្ជនាយ អារម្មណាប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

[៣៥២] ឧប្បន្នោ ធម្មោ ឧប្បន្នស្ស ធម្មស្ស
 អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ សហ-
 ជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ ឧប្បន្នំ ចក្កំ
 កវុំ កត្វា អស្សាទេតិ អភិទន្ធិតិ តំ កវុំ កត្វា
 ។ បេ ។ ធិដ្ឋំ ឧប្បជ្ឈតិ ឧប្បន្នំ សោតំ ...

ឧប្បន្នតិកៈ បញ្ញាវារៈ

(៣៥០) ធម៌ ដែលមិនទាន់កើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលកើតឡើងហើយ ដោយការមូលប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គល ឃើញច្បាស់ ទូរពួករូប ដែលមិនទាន់កើតឡើងហើយ . . ទូរពួកសំឡេង ពួកក្លិន ពួករស ពួកផោដ្ឋព្វៈ . . . ទូរពួកខន្ធ ដែលមិនទាន់កើតឡើងហើយ ថាមិន ទៀង ជាទុក្ខ មិនមែនខន្ធ ។ បេ ។ ទោមនស្ស កើតឡើង ពួកខន្ធ ដែល មិនទាន់កើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា ទូរវិញ្ញាណ ចេតោបរិយញ្ញាណ និងអនាគតសញ្ញាណ ដោយការមូលប្បច្ច័យ ។

(៣៥១) ធម៌ ដែលកំពុងកើតឡើង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលកើត ឡើងហើយ ដោយការមូលប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គល (ឃើញច្បាស់) ទូរចក្ខុ ដែលកំពុងកើតឡើង . . . ទូរកាយ ពួករូប ពួកសំឡេង ពួកក្លិន ពួករស ពួកផោដ្ឋព្វៈ វត្ថុ . . . ទូរពួកខន្ធ ដែលកំពុងកើតឡើង ថាមិនទៀង ជា ទុក្ខ មិនមែនខន្ធ ។ បេ ។ ទោមនស្ស កើតឡើង ពួកខន្ធ ដែល កំពុងកើតឡើង ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា ទូរវិញ្ញាណ ។ បេ ។ ដោយការមូលប្បច្ច័យ ។

(៣៥២) ធម៌ ដែលកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល កើតឡើងហើយ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការមូលាធិបតិ និង សហជាតាធិបតិ ។ ការមូលាធិបតិ គឺ បុគ្គល ធ្វើ ទូរចក្ខុ ដែលកើត ឡើងហើយ ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ ធ្វើ ទូរចក្ខុនោះ ឲ្យ ជាទីគោរព ។ បេ ។ ទិដ្ឋិ កើតឡើង ទូរត្រចៀក ដែលកើតឡើងហើយ ...

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

យាធំ ជំហំ កាយំ រូបេ សន្តេ កន្លែ រសេ ដោដ្ឋព្វេ
 វត្ថុំ . . . ឧប្បន្នោ ខន្ធេ កុំ កត្វា អស្សាទេតិ អភិ-
 នន្តតិ តំ កុំ កត្វា រាកោ ឧប្បជ្ជតិ ។ បេ ។ សហ-
 ជាតាធិបតិ ឧប្បន្នោ អធិបតិ សម្បយុត្តកានំ ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានានញ្ច រូបាធំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣៥៣) អនុប្បន្នោ ធម្មោ ឧប្បន្នស្ស ធម្មស្ស
 អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ អនុប្បន្នោ
 រូបេ . . . សន្តេ កន្លែ រសេ ដោដ្ឋព្វេ . . . អនុប្បន្នោ
 ខន្ធេ កុំ កត្វា អស្សាទេតិ អភិនន្តតិ តំ កុំ កត្វា
 រាកោ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ ។

(៣៥៤) ឧប្បាទី ធម្មោ ឧប្បន្នស្ស ធម្មស្ស
 អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ ឧប្បាទី
 ចក្កំ . . . កាយំ រូបេ . . . ដោដ្ឋព្វេ វត្ថុំ . . . ឧប្បាទី
 ខន្ធេ កុំ កត្វា អស្សាទេតិ អភិនន្តតិ តំ កុំ កត្វា
 រាកោ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បជ្ជាន

ច្រមុះ អណ្តាត កាយ ពួករូប ពួកសំឡេង ពួកក្លិន ពួករស ពួក
 ផោដ្ឋព្វៈ វត្ថុ... បុគ្គល ធ្វើ ខ្សែពួកខន្ធ ដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យ
 ជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ធ្វើ ខ្សែពួកខន្ធនោះ ដែល
 កើតឡើងហើយ ឲ្យជាទីគោរព ទើបកើតឡើង ។ បេ ។ ឯសហជា-
 តាធិបតិ គឺ អធិបតិធម៌ ដែលកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យ នៃពួក
 សម្បយុត្តកធម៌ផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(៣៥៣) ធម៌ ដែលមិនទាន់កើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 ដែលកើតឡើងហើយ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ គឺ
 បុគ្គល (ធ្វើ) ខ្សែពួករូប ដែលមិនទាន់កើតឡើងហើយ ... ខ្សែពួក
 សំឡេង ពួកក្លិន ពួករស ពួកផោដ្ឋព្វៈ ... បុគ្គល ធ្វើ ខ្សែពួកខន្ធ
 ដែលមិនទាន់កើតឡើងហើយ ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ
 រាគៈ ធ្វើ ខ្សែពួកខន្ធនោះ ដែលមិនទាន់កើតឡើងហើយ ឲ្យជាទីគោ-
 រព ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង ។

(៣៥៤) ធម៌ ដែលកំពុងកើតឡើង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
 កើតឡើងហើយ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ គឺ
 បុគ្គល ធ្វើ ខ្សែចក្ខុ ដែលកំពុងកើតឡើង ... ខ្សែកាយ ពួករូប ...
 ខ្សែពួកផោដ្ឋព្វៈ វត្ថុ ... ធ្វើ ខ្សែពួកខន្ធ ដែលកំពុងកើតឡើង ឲ្យជាទី
 គោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ធ្វើ ខ្សែខន្ធនោះ ឲ្យជាទីគោរព
 ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង ។

ឧប្បន្នតិកេ បញ្ញាវិហ

[៣៥៥] ឧប្បន្នោ ធម្មោ ឧប្បន្នស្ស ធម្មស្ស
 សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧប្បន្នោ ឯកោ
 ខន្ធនោ តិណ្ណន្នំ ខន្ធនំ ចិត្តសមុដ្ឋានានោ រូបានំ
 សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធនោ ទ្វិន្នំ ខន្ធន-
 ំ ចិត្តសមុដ្ឋានានោ រូបានំ សហជាតប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ បដិសន្ធិក្កុណោ អនុប្បន្នោ ឯកោ ខន្ធនោ
 តិណ្ណន្នំ ខន្ធនំ កកដត្តា ច រូបានំ សហជាតប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធនោ ទ្វិន្នំ ខន្ធនំ កកដត្តា
 ច រូបានំ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ខន្ធនោ
 វត្ថុស្ស សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ វត្ថុ ខន្ធនំ
 សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឯកំ មហាក្ខតំ
 តិណ្ណន្នំ មហាក្ខតានំ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ
 មហាក្ខតា . . . មហាក្ខតា ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ
 ឧបាទារូបានំ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ពាហិរំ
 . . . អាហារោ . . . ឧត្ថុ . . . អសញ្ញាសត្តានំ ឯកំ
 មហាក្ខតំ . . . ទ្វេ មហាក្ខតា . . . មហាក្ខតា កកដត្តា-
 រូបានំ ឧបាទារូបានំ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៥៦] ឧប្បន្នោ ធម្មោ ឧប្បន្នស្ស ធម្មស្ស
 អញ្ញាមញ្ញប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧប្បន្នោ ឯកោ ខន្ធនោ

ឧប្បន្ទត្ថិកៈ បញ្ញាវិរៈ

(៣៥៥) ធម៌ ដែលកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
កើតឡើងហើយ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែលកើត
ឡើងហើយ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង ពួកចិត្តសមុជ្ជានរូបផង ដោយ
សហជាតប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ២ ផង ពួកចិត្តសមុជ្ជាន-
រូបផង ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ខន្ធ ១ ដែលមិនទាន់កើតឡើង ជា
បច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង ពួកកង្ការរូបផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ដោយ
សហជាតប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ២ ផង ពួកកង្ការរូបផង
ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ពួកខន្ធ ជាបច្ច័យ នៃវត្ថុ ដោយសហជាត-
ប្បច្ច័យ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ មហាក្ខត ១
ជាបច្ច័យ នៃមហាក្ខត ៣ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ មហាក្ខត ២ ...
ពួកមហាក្ខត ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុជ្ជានរូប និងពួកឧបាទារូប ដោយ
សហជាតប្បច្ច័យ ពាហិរៈ ... អាហារ ... រដូវ ... មហាក្ខត ១
របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ... មហាក្ខត ២ ... ពួកមហាក្ខត ជាបច្ច័យ
នៃពួកកង្ការរូប និងពួកឧបាទារូប ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។

(៣៥៦) ធម៌ ដែលកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលកើត
ឡើងហើយ ដោយអតាមពាប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែលកើតឡើងហើយ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

តិណ្ឌន្នំ ខន្ធនំ អញ្ញមញ្ញប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ទ្វេ
 ខន្ធា . . . បដិសន្ធិក្កុលោ ឧប្បន្នោ ឯកោ
 ខន្ធា តិណ្ឌន្នំ ខន្ធនំ វត្ថុស្ស ច អញ្ញមញ្ញប្បដ្ឋ-
 យេន បដ្ឋយោ ទ្វេ ខន្ធា . . . ខន្ធា វត្ថុស្ស អញ្ញ-
 មញ្ញប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ វត្ថុ ខន្ធនំ អញ្ញមញ្ញប្បដ្ឋ-
 យេន បដ្ឋយោ ឯកំ មហាក្កតំ . . . ពាហិរំ . . .
 អាហារោ . . . ឧត្ថ . . . អសញ្ញសត្តានំ ឯកំ មហា-
 ក្កតំ តិណ្ឌន្នំ មហាក្កតានំ អញ្ញមញ្ញប្បដ្ឋយេន បដ្ឋ-
 យោ ទ្វេ មហាក្កតា . . . ។

[៣៥៧] ឧប្បន្នោ ធម្មោ ឧប្បន្នស្ស ធម្មស្ស
 និស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧប្បន្នោ ឯកោ ខន្ធា
 តិណ្ឌន្នំ ខន្ធនំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូបានំ និស្ស-
 យប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ទ្វេ ខន្ធា . . . បដិសន្ធិក្កុ-
 លោ ខន្ធា វត្ថុស្ស វត្ថុ ខន្ធនំ ឯកំ មហាក្កតំ
 . . . ពាហិរំ . . . អាហារោ . . . ឧត្ថ . . . អសញ្ញ-
 សត្តានំ ឯកំ មហាក្កតំ . . . មហាក្កតា កដត្តារូបានំ
 ឧបាទារូបានំ ចក្កាយតនំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស កាយា-
 យតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស វត្ថុ ឧប្បន្នានំ ខន្ធនំ
 និស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ដោយអតាមតាប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ... ខន្ធ ១
 ដែលកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង វត្ថុផង កងខណៈ
 នៃបដិសន្ធិ ដោយអតាមតាប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ... ពួកខន្ធ ជាបច្ច័យ
 នៃវត្ថុ ដោយអតាមតាប្បច្ច័យ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដោយអតា-
 មតាប្បច្ច័យ មហាក្ខត ១ ... ពាហិរៈ ... អាហារ ... វដ្តវ ...
 មហាក្ខត ១ របស់ពួកអសព្វាសត្វ ជាបច្ច័យ នៃមហាក្ខត ៣ ដោយ
 អតាមតាប្បច្ច័យ មហាក្ខត ២ ... ។

(៣៥៧) ធម៌ ដែលកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
 កើតឡើងហើយ ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែលកើតឡើង
 ហើយ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយនិស្ស-
 យប្បច្ច័យ ខន្ធ ២... ពួកខន្ធ (ជាបច្ច័យ) នៃវត្ថុ កងខណៈនៃបដិសន្ធិ
 វត្ថុ (ជាបច្ច័យ) នៃពួកខន្ធ មហាក្ខត ១ ... ពាហិរៈ... អាហារ...
 វដ្តវ ... មហាក្ខត ១ របស់ពួកអសព្វាសត្វ ... ពួកមហាក្ខត (ជា
 បច្ច័យ) នៃពួកកងត្ថារូប និងពួកឧបាទារូប ចក្ខុយតនៈ (ជាបច្ច័យ)
 នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ វត្ថុ ជា
 បច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលកើតឡើងហើយ ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ ។

ឧប្បន្ទត្ថិកេ បញ្ញាវិហេ

[៣៥៨] ឧប្បន្នោ ធម្មោ ឧប្បន្នស្ស ធម្មស្ស
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌបនិស្ស-
 យោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្ថបនិស្សយោ ។
 បកត្ថបនិស្សយោ ឧប្បន្នំ ឧត្ថំ ឧបនិស្សយ ឈានំ
 ឧប្បាទេតិ វិបស្សនំ . . . មគ្គំ . . . អភិញ្ញំ . . . សមា-
 បត្តិ . . . មាទំ ជម្លេតិ ទិដ្ឋិ កល្យាណិ ឧប្បន្នំ
 កោជនំ . . . សេនាសនំ ឧបនិស្សយ ឈានំ ឧប្បា-
 ទេតិ វិបស្សនំ . . . មគ្គំ . . . អភិញ្ញំ . . . សមាបត្តិ
 . . . មាទំ ជម្លេតិ ទិដ្ឋិ កល្យាណិ ឧប្បន្នំ ឧត្ថំ . . .
 កោជនំ . . . សេនាសនំ ឧប្បន្នាយ សទ្ធាយ បញ្ញា-
 យ កាយិកស្ស សុខស្ស កាយិកស្ស ទុក្ខស្ស
 មគ្គស្ស ផលសមាបត្តិយា ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

[៣៥៩] អនុប្បន្នោ ធម្មោ ឧប្បន្នស្ស ធម្មស្ស
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌបនិស្ស-
 យោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្ថបនិស្សយោ ។ បក-
 ត្ថបនិស្សយោ អនុប្បន្នំ វណ្ណសម្បទំ បត្តយមាណោ
 ទានំ ទេតិ សីលំ សមាទិយតិ ឧទោសថកម្មំ ករោតិ
 អនុប្បន្នំ សទ្ធិសម្បទំ . . . កទ្ធិសម្បទំ វសសម្បទំ

ឧប្បន្ទត្ថិកៈ បញ្ញាវារៈ

(៣៥៨) ធម៌ ដែលកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
កើតឡើងហើយ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ការម្សណ្ឌប-
និស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ
បុគ្គល អាស្រ័យ នូវរដូវ ដែលកើតឡើងហើយ ញ៉ាំងឈាន ឲ្យកើត
ឡើង ញ៉ាំងវិបស្សនា ... ញ៉ាំងមគ្គ ... ញ៉ាំងអភិញ្ញា ... ញ៉ាំង
សមាបត្តិ ... តម្លើងមានៈ ប្រកាន់ទិដ្ឋិ នូវកោដន ដែលកើតឡើង
ហើយ ... អាស្រ័យ នូវសេនាសនៈ ហើយញ៉ាំងឈាន ឲ្យកើតឡើង
ញ៉ាំងវិបស្សនា ... ញ៉ាំងមគ្គ ... ញ៉ាំងអភិញ្ញា ... ញ៉ាំងសមាបត្តិ
... តម្លើងមានៈ ប្រកាន់ទិដ្ឋិ នូវរដូវ ដែលកើតឡើងហើយ ...
កោដន ... សេនាសនៈ ជាបច្ច័យ នៃសុត្វា ដែលកើតឡើងហើយ
នៃបញ្ញា កាយិកសុខ កាយិកទុក្ខ មគ្គ និងផលសមាបត្តិ ដោយឧប-
និស្សយប្បច្ច័យ ។

(៣៥៩) ធម៌ ដែលមិនទាន់កើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យ នៃ
ធម៌ ដែលកើតឡើងហើយ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់
ការម្សណ្ឌបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បកត្ថប-
និស្ស័យ គឺ បុគ្គល កាលប្រាថ្នា នូវវណ្ណសម្បទា ដែលមិនទាន់កើត
ឡើងហើយ ឲ្យទាន សមាទានសីល ធ្វើទោសបកម្ម នូវសង្ខ-
សម្បទា ដែលមិនទាន់កើតឡើង ... នូវគន្ធសម្បទា រសសម្បទា

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

ដោដ្ឋព្វសម្បទំ . . . អនុប្បន្ន ខន្ធ បត្តយមាណោ
 ទានំ . . . សីលំ . . . ឧបោសថកម្មំ . . . អនុប្បដ្ឋា
 វណ្ណសម្បទា . . . អនុប្បដ្ឋា ខន្ធ ឧប្បដ្ឋាយ
 សទ្ធាយ បញ្ញាយ កាយិកស្ស សុខស្ស កាយិ-
 កស្ស ធុត្តស្ស មគ្គស្ស ផលសមាបត្តិយា ឧប-
 និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣៦០) ឧប្បាទី ឆន្ទោ ឧប្បន្នស្ស ធម្មស្ស
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌូបនិស្សយោ
 អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្វូបនិស្សយោ ។ បកត្វូប-
 និស្សយោ ឧប្បាទី ចក្កសម្បទំ បត្តយមាណោ ទានំ
 . . . សីលំ . . . ឧបោសថកម្មំ . . . ឧប្បាទី សោត-
 សម្បទំ . . . កាយសម្បទំ វណ្ណសម្បទំ កន្ធុសម្បទំ
 . . . រសសម្បទំ . . . ដោដ្ឋព្វសម្បទំ . . . ឧប្បាទី ខន្ធ
 បត្តយមាណោ ទានំ . . . សីលំ . . . ឧបោសថកម្មំ . . .
 ឧប្បាទី ចក្កសម្បទា . . . កាយសម្បទា វណ្ណសម្ប-
 ទា ។ បេ ។ ដោដ្ឋព្វសម្បទា . . . ឧប្បាទី ខន្ធ
 ឧប្បដ្ឋាយ សទ្ធាយ បញ្ញាយ កាយិកស្ស សុខស្ស
 កាយិកស្ស ធុត្តស្ស មគ្គស្ស ផលសមាបត្តិយា
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ដោយដ្ឋព្វសម្បទា... កាលប្រាថ្នា នូវពួកខន្ធ ដែលមិនទាន់កើតឡើងហើយ
 ទាន... សីល... ឧបោសថកម្ម... វណ្ណសម្បទា ដែលមិនទាន់
 កើតឡើងហើយ... ពួកខន្ធ ដែលមិនទាន់កើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យ
 នៃសទ្ធា ដែលកើតឡើងហើយ នៃបញ្ញា កាយិកសុខ កាយិកទុក្ខ
 មគ្គ និងផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៣៦០] ធម៌ ដែលកំពុងកើតឡើង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
 កើតឡើងហើយ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ការម្នាញប-
 និស្ស័យ អនន្តប្បនិស្ស័យ និងបកត្យបនិស្ស័យ ។ បកត្យបនិស្ស័យ គឺ
 បុគ្គល កាលប្រាថ្នា នូវចក្ខុសម្បទា ដែលកំពុងកើតឡើង ទាន...
 សីល... ឧបោសថកម្ម... នូវសោតសម្បទា ដែលកំពុងកើតឡើង
 ... នូវកាយសម្បទា វណ្ណសម្បទា គន្ធសម្បទា... នូវវេសសម្បទា
 ... នូវដោយដ្ឋព្វសម្បទា... កាលប្រាថ្នា នូវពួកខន្ធ ដែលកំពុងកើត
 ឡើង ទាន... សីល... ឧបោសថកម្ម... ចក្ខុសម្បទា ដែល
 កំពុងកើតឡើង... កាយសម្បទា វណ្ណសម្បទា ។ បេ ។ ដោយដ្ឋ-
 សម្បទា... ពួកខន្ធ ដែលកំពុងកើតឡើង ជាបច្ច័យ នៃសទ្ធា
 ដែលកើតឡើងហើយ នៃបញ្ញា កាយិកសុខ កាយិកទុក្ខ មគ្គ និង
 ផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

ឧប្បន្នតិកេ បញ្ញាវិកេ

(៣៦០) ឧប្បន្នោ ធម្មោ ឧប្បន្នស្ស ធម្មស្ស
 បុរេជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អារម្មណបុរេជាតំ វត្ថុ-
 បុរេជាតំ ។ អារម្មណបុរេជាតំ ចក្កំ . . . វត្ថុ អនិច្ចតោ
 ទុក្ខតោ អនត្តតោ វិបស្សតិ អស្សាទេតិ អភិនន្តតិ
 តំ អារត្ត រាគោ ឧប្បន្នតិ ទោមនស្សំ ឧប្បន្នតិ
 ទិព្វេន ចក្កុនា រូបំ . . . ទិព្វាយ សោតដាតុយា
 សន្នំ សុណាតិ រូបាយតនំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស ដោជ្ជ-
 ព្វាយតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស បុរេជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋ-
 យោ ។ វត្ថុបុរេជាតំ ចក្កាយតនំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស
 ។ បេ ។ វត្ថុ ឧប្បន្នានំ ទន្ធានំ បុរេជាតប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ ។

(៣៦២) ឧប្បន្នោ ធម្មោ ឧប្បន្នស្ស ធម្មស្ស
 បច្ឆាជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ បច្ឆាជាតា ឧប្បន្នា
 ទន្ធា បុរេជាតស្ស ឥសស្ស កាយស្ស បច្ឆាជា-
 តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

(៣៦៣) ឧប្បន្នោ ធម្មោ ឧប្បន្នស្ស ធម្មស្ស
 កក្កប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧប្បន្នា ចេតនា សម្ម-
 យុត្តកានំ ទន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូបានំ

ឧប្បន្នគ្គិកៈ បញ្ញាវារៈ

(៣៦១) ធម៌ ដែលកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលកើតឡើងហើយ ដោយបុរេជានប្បច្ច័យ បានដល់ការមូលបុរេ-
ជាន និងវត្ថុបុរេជាន ។ ការមូលបុរេជាន គឺ បុគ្គល ឃើញ
ច្បាស់ នូវចក្ខុ . . . នូវវត្ថុ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ មិនមែនខ្លួន ក្រេក-
អរ រីករាយ រាគៈ ប្រាស្រ្ត នូវវត្ថុនោះ ទើបកើតឡើង ទោមនស្ស
កើតឡើង នូវរូប ដោយទិព្វចក្ខុ . . . ឮ នូវសំឡេង ដោយទិព្វសោតធាតុ
រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយជ្រាយតនៈ ជាបច្ច័យ
នៃកាយវិញ្ញាណ ដោយបុរេជានប្បច្ច័យ ។ ឯវត្ថុបុរេជាន គឺ ចក្ខុយ-
តនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ។ បេ ។ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ
ដែលកើតឡើងហើយ ដោយបុរេជានប្បច្ច័យ ។

(៣៦២) ធម៌ ដែលកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
កើតឡើងហើយ ដោយបច្ចាជានប្បច្ច័យ បានដល់បច្ចាជាន គឺ ពួក
ខន្ធ ដែលកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន
ដោយបច្ចាជានប្បច្ច័យ ។

(៣៦៣) ធម៌ ដែលកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលកើតឡើងហើយ ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលកើតឡើង
ហើយ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកកន្តផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិកូលោ ឧប្បន្នា
 ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ កដត្តា ច រូបានំ
 កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣៦៤) ឧប្បន្នា ឆម្ពោ ឧប្បន្នស្ស ធម្មស្ស
 វិបាកប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិបាកោ ឧប្បន្នា ឯកោ
 ខន្ធា តិណ្ឌាន្នំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានក្ខ រូបានំ
 វិបាកប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធា ... បដិសន្ធិ-
 កូលោ ឧប្បន្នា ឯកោ ខន្ធា តិណ្ឌាន្នំ ខន្ធានំ
 កដត្តា ច រូបានំ ទ្វេ ខន្ធា ... ខន្ធា វត្ថុស្ស វិបា-
 កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣៦៥) ឧប្បន្នា ឆម្ពោ ឧប្បន្នស្ស ធម្មស្ស
 អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧប្បន្នា អាហារា សម្ប-
 យុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានក្ខ រូបានំ អាហា-
 រប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិកូលោ កកឡីកាពេ
 អាហារេ ឥមស្ស កាយស្ស អាហារប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

(៣៦៦) ឧប្បន្នា ឆម្ពោ ឧប្បន្នស្ស ធម្មស្ស
 ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧប្បន្នា ឥន្ទ្រិយា

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បជ្ជាន

ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យ នៃ
 ពួកសម្បយុត្តកក្កនផង ពួកកដត្តារូបផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ដោយ
 កម្មប្បច្ច័យ ។

(៣៦៤) ធម៌ ដែលកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលកើត
 ឡើងហើយ ដោយវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែលកើតឡើងហើយ ជា
 វិបាក ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយវិបា-
 កប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ . . . ខន្ធ ១ ដែលកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យ នៃ
 ខន្ធ ៣ ផង ពួកកដត្តារូបផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ខន្ធ ២ . . . ពួក
 ខន្ធ ជាបច្ច័យ នៃវត្ថុ ដោយវិបាកប្បច្ច័យ ។

(៣៦៥) ធម៌ ដែលកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
 កើតឡើងហើយ ដោយអាហារប្បច្ច័យ គឺ ពួកអាហារ ដែលកើត
 ឡើងហើយ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កនផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប
 ផង ដោយអាហារប្បច្ច័យ កតទ្យំង្គិរាហារ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ
 ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ។

(៣៦៦) ធម៌ ដែលកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលកើត
 ឡើងហើយ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ គឺ ពួកឥន្ទ្រិយ ដែលកើតឡើងហើយ

ឧប្បន្នតិកេ បញ្ញាវិហារ

សម្បយុត្តកាដំ ខន្ធាដំ ចិត្តសមុដ្ឋានាដំ រូបាដំ
 ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្កុលោ ចក្ក-
 ទ្រិយំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស កាយទ្រិយំ កាយវិញ្ញា-
 ណស្ស រូបដីវិតទ្រិយំ កេតតារូបាដំ ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

(៣៦៧) ឧប្បន្នោ ធម្មោ ឧប្បន្នស្ស ធម្មស្ស
 ឈានប្បច្ចយេន បច្ចយោ មក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 សម្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ ។ សហ-
 ជាតា ឧប្បន្នោ ខន្ធាដំ ចិត្តសមុដ្ឋានាដំ រូបាដំ វិប្ប-
 យុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្កុលោ ឧប្បន្នោ
 ខន្ធា កេតតារូបាដំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ខន្ធា វត្ថុស្ស វត្ថុ ខន្ធាដំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ ។ បុរេជាតំ ចក្កាយតំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស
 កាយាយតំ ... វត្ថុ ឧប្បន្នាដំ ខន្ធាដំ វិប្បយុត្ត-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតា ឧប្បន្នោ ខន្ធា
 បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កាយស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

ឧប្បន្នតិកៈ បញ្ញាវិវរៈ

ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តក្នុងផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយ
 ឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ចក្ខុន្ទ្រិយ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយន្ទ្រិយ
 (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ រូបជីវិតន្ទ្រិយ ជាបច្ច័យ នៃពួកកដត្តារូប
 ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។

(៣៦៧) ធម៌ ដែលកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
 កើតឡើងហើយ ដោយឈានប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយមគ្គប្បច្ច័យ
 ជាបច្ច័យ ដោយសម្បយុត្តប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ
 បានដល់សហជាត បុរេជាត និងបច្ចុប្បន្នជាត ។ សហជាត គឺ ពួក
 ខន្ធ ដែលកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយ
 វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ពួកខន្ធ ដែលកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យ នៃពួកកដត្តា-
 រូប ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ពួកខន្ធ (ជាបច្ច័យ)
 នៃវត្ថុ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ បុរេជាត
 គឺ ចក្ខុយានៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយានៈ ... វត្ថុ
 ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលកើតឡើងហើយ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។
 ឯបច្ចុប្បន្នជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យ នៃកាយ
 នេះ ដែលកើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(៣ ៦ ៨) ឧប្បន្នោ ធម្មោ ឧប្បន្នស្ស ធម្មស្ស
អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ចា-
ជាតំ អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។ សហជាតោ ឧប្បន្នោ
ឯកោ ខន្ធនា តិណ្ឌន្នំ ខន្ធនំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច
រូចានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធនា ... បដិ-
សន្ធិក្ខណោ ។ សន្ធិត្ថំ ។ ឯកំ មហាភូតំ ... ពា-
ហិរំ ... អាហារោ ... ឧត្ត ... អសញ្ញាសត្តានំ ... ។
បុរេជាតំ ចក្កំ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ ... វត្ថុំ អនិច្ច-
តោ ... ទោមនស្សំ ឧប្បន្នតិ ទិវ្វេន ចក្កនា ...
ទិញាយ សោតតាតុយា សន្ធិំ សុណាតិ រូចាយតនំ
ចក្កវិញ្ញាណស្ស ដោដ្ឋញាយតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស
អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ចក្កាយតនំ ចក្កវិញ្ញា-
ណស្ស កាយាយតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស វត្ថុ ឧប្ប-
ន្នានំ ខន្ធនំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ចាជា-
តា ឧប្បន្នោ ខន្ធនា បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កាយស្ស
អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ កតន្ទិដ្ឋកោ អាហា-
រោ ឥមស្ស កាយស្ស រូបដីវិត្ត្រិយំ កជត្តារូចានំ
អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៣៦៨) ធម៌ ដែលកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
កើតឡើងហើយ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត បុរេជាត
បច្ឆាជាត អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។ សហជាត គឺ ខន្ធ១ ដែលកើត
ឡើងហើយ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ៣៨៨ ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយ
អត្ថិប្បច្ច័យ នូវខន្ធ២ ... ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។
មហាក្ខត១ ... ពាហិរៈ ... អាហារ ... រដូវ ... របស់ពួកអសញ្ញា-
សត្វ ... ។ បុរេជាត គឺ (បុគ្គល) នូវចក្ខុ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ ...
នូវវត្ថុ ថាមិនទៀង ... ទោមនស្ស កើតឡើង (បុគ្គល) ដោយទិព្វចក្ខុ ...
ព្វ នូវសំឡេង ដោយទិព្វសោតធាតុ រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុ-
វិញ្ញាណ ផោដ្ឋញ្ញាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយវិញ្ញាណ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ
ចក្ខុយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃ
កាយវិញ្ញាណ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលកើតឡើងហើយ ដោយ
អត្ថិប្បច្ច័យ ។ បច្ឆាជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យ
នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ កតទ្បិដ្ឋារាហារ (ជា
បច្ច័យ) នៃកាយនេះ រូបជីវិតិន្ទ្រិយ ជាបច្ច័យ នៃពួកកដក្ខារូប ដោយ
អត្ថិប្បច្ច័យ ។

ឧប្បន្នតិកេ បញ្ញាវិកេ

(៣៦៩) ឧប្បន្នោ ធម្មោ ឧប្បន្នស្ស ធម្មស្ស
អវិគតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣៧០) ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ភីណិ
អធិបតីយា ភីណិ សហជាតេ ឯកំ អញ្ចមញ្ច
ឯកំ និស្សយេ ឯកំ ឧបនិស្សយេ ភីណិ ចុរេ-
ជាតេ ឯកំ បន្ទាជាតេ កក្កេ វិបាតេ អាហារេ
សង្ក្រិយេ ឈានេ មក្កេ សម្បយុត្តេ វិប្បយុត្តេ អត្ថិ-
យា អវិគតេ ឯកំ ។ ឯវំ កណោតតំ ។

អនុលោមំ ។

(៣៧១) ឧប្បន្នោ ធម្មោ ឧប្បន្នស្ស ធម្មស្ស
អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ចុរេជា-
តប្បច្ចយេន បច្ចយោ បន្ទាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ សង្ក្រិយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

(៣៧២) អនុប្បន្នោ ធម្មោ ឧប្បន្នស្ស ធម្មស្ស
អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

ឧប្បន្ទត្ថិកៈ បញ្ញាវារៈ

[៣៦៩] ធម៌ ដែលកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
កើតឡើងហើយ ដោយអវិគតប្បច្ច័យ ។

[៣៧០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងការម្មណ៍ប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងអធិបត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ
១ ក្នុងអពាមពាបប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនិស្ស្រយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
ឧបនិស្ស្រយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១
ក្នុងបច្ចុប្បន្នជាតប្បច្ច័យ កម្មប្បច្ច័យ វិបាកប្បច្ច័យ អាហារប្បច្ច័យ ឥន្ទ្រិយ-
ប្បច្ច័យ ឈានប្បច្ច័យ មគ្គប្បច្ច័យ សម្បយុត្តប្បច្ច័យ វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ
អត្ថប្បច្ច័យ និងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់
យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោម ។

[៣៧១] ធម៌ ដែលកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
កើតឡើងហើយ ដោយការម្មណ៍ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហ-
ជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្ស្រយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
បុរេជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ចុប្បន្នជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
អាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។

[៣៧២] ធម៌ ដែលមិនទាន់កើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលកើតឡើងហើយ ដោយការម្មណ៍ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧប-
និស្ស្រយប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បដ្ឋានំ

(៣៧៣) ឧប្បាទី ធម្មោ ឧប្បន្នស្ស ធម្មស្ស
 អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយេប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

(៣៧៤) នហេតុយា តីណី នអារម្មណេ តីណី
 នអធិបតិយា តីណី ។ បេ ។ នវិប្បយុត្តេ តីណី
 នោអត្ថិយា ទ្វេ នោនត្ថិយា តីណី នោវិគតេ តីណី
 នោអវិគតេ ទ្វេ ។ ឯវំ គណេតតំ ។

បច្ចនីយំ ។

(៣៧៥) ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណេ ឯកំ ។
 សង្ខតំ ។ នោនត្ថិយា នោវិគតេ ឯកំ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយំ ។

(៣៧៦) នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ តីណី . . .
 អធិបតិយា តីណី សហជាតេ ឯកំ អញ្ញាមញ្ញា
 ឯកំ និស្សយេ ឯកំ ឧបនិស្សយេ តីណី បុរេ-
 ជាតេ ឯកំ បច្ឆាជាតេ ឯកំ កក្កេ វិបាកេ

អភិធម្មចំណីក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(៣៧៣) ធម៌ ដែលកំពុងកើតឡើង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលកើត
ឡើងហើយ ដោយការម្សឺណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៣៧៤) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនការម្សឺណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ បេ ។ ក្នុងនវិប្បយុត្ត-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោសត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនោនត្ថិប្ប-
ច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោអវិគ-
តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចន័យៈ ។

(៣៧៥) ក្នុងនការម្សឺណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។
សេចក្តីបំប្រែញ ។ ... ក្នុងនោនត្ថិប្បច្ច័យ និងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ចន័យៈ ។

(៣៧៦) ក្នុងនការម្សឺណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ
... ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១
ក្នុងនកាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១
ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១
ក្នុងបច្ចុប្បន្នជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ វិបាកប្បច្ច័យ

ឧប្បន្នតិកេ បញ្ញាវិហេ

អាហារេ ឥន្ទ្រិយេ លាហនេ មន្តេ សង្ឃយុត្តេ

វិច្ឆយុត្តេ មត្តិយា អវិគតេ ឯកំ ។

បច្ចុទ្ទយានុលោមំ ។

បញ្ញាវិហេ និដ្ឋិតោ ។

ឧប្បន្នតិកំ សក្ករសមំ និដ្ឋិតំ

ឧប្បន្នតិកៈ បញ្ញាវារៈ

អាហារប្បច្ច័យ ឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ឈានប្បច្ច័យ មគ្គប្បច្ច័យ សម្បយុត្ត-
ប្បច្ច័យ វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ អត្ថប្បច្ច័យ និវ័ត្តភវិត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

ចប់ បច្ចនីយានុលោម ។

ចប់ បញ្ញាវារៈ ។

ចប់ ឧប្បន្នតិកៈ ទី ១៧

អតីតភិក្ខុ

បញ្ញាវិវា

[៣៧៧] បច្ចុប្បន្នោ ធម្មោ បច្ចុប្បន្នស្ស ធម្មស្ស
ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចុយោ បច្ចុប្បន្នោ ហេតុ សម្ប-
យុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានោ រូបានំ ហេតុ-
ប្បច្ចយេន បច្ចុយោ បដិសន្ធិក្ខណោ ... ។

[៣៧៨] អតីតោ ធម្មោ បច្ចុប្បន្នស្ស ធម្មស្ស
អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចុយោ នានំ នត្វា សីលំ ...
ឧទោសថកម្មំ ... បច្ចុវេក្ខតិ បុព្វេ សុចិណ្ឌានំ
បច្ចុវេក្ខតិ ឈានា វុដ្ឋហិត្វា ឈានំ បច្ចុវេក្ខតិ
អរិយា មក្កា វុដ្ឋហិត្វា មក្កំ បច្ចុវេក្ខតិ ផលំ បច្ចុ-
វេក្ខតិ បហីនេ កិលេសេ បច្ចុវេក្ខតិ វិក្ខម្ភិតេ
កិលេសេ បច្ចុវេក្ខតិ អតីតំ ចក្កំ អនិច្ចតោ
ទុក្ខតោ អនត្តតោ វិបស្សនំ ។ បេ ។ ទោមនស្សំ
ឧប្បជ្ឈតិ អតីតំ សោតំ ... ឃានំ ជីវំ កាយំ
រូបេ សន្តេ កន្ធ�េ រសេ ដោដ្ឋព្វេ វត្ថុំ ... អតីតេ
ខន្ធទ្ធ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ អនត្តតោ វិបស្សនំ

អតីតតិកៈ

បញ្ញាវិវរៈ

(៣៧៧) បច្ចុប្បន្នធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបច្ចុប្បន្នធម៌ ដោយហេតុបច្ច័យ គឺ បច្ចុប្បន្នហេតុ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កនផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយហេតុបច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ... ។

(៣៧៨) អតីតធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបច្ចុប្បន្នធម៌ ដោយការមូលបច្ច័យ គឺ (បុគ្គល) ឲ្យទាន សីល . . . ទេវតាសថកម្ម . . . ហើយពិចារណា ពិចារណា នូវកុសលទាំងឡាយ ដែលធ្លាប់សន្សំល្អហើយ ក្នុងកាលមុន ចេញអំពីឈាន ហើយពិចារណា នូវឈាន ព្រះអរិយៈទាំងឡាយ ចេញអំពីមគ្គ ហើយពិចារណា នូវមគ្គ ពិចារណា នូវផល ពិចារណា នូវពួកកិលេស ដែលលះបង់ហើយ ពិចារណា នូវកិលេស ដែលសង្កត់សង្កិនហើយ ឃើញច្បាស់ នូវអតីតចក្ខុ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ មិនមែនខ្លួន ។ បេ ។ ទោមនស្ស កើតឡើង នូវត្រចៀក ដែលកន្លងហើយ . . . នូវច្រមុះ អណ្តាត កាយ ពួករូប ពួកសំឡេង ពួករស ពួកផោដ្ឋព្វៈ វត្ថុ . . . ឃើញច្បាស់ នូវអតីតក្ខន្ធទាំងឡាយ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ មិនមែនខ្លួន

អតីតក្ខត្តិកេ បញ្ញាវិហារ

អស្សាទេន្តិ អភិទន្ធទ្តិ តំ អារត្ត វាតោ ឧប្បជ្ជតិ
 ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ វិចិត្តិច្ឆា ... ឧទ្ធច្ចំ ... ទោមនស្សំ
 ឧប្បជ្ជតិ អាគាសានញ្ចយតនំ វិញ្ញាណញ្ចយត-
 នស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាគិញ្ញញ្ញយ-
 តនំ វេសញ្ញាណសញ្ញយតនស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ អតីតា ខន្ធា ឥន្ធិវិជញ្ញាណស្ស ចេតាបរិ-
 យញ្ញាណស្ស បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណស្ស យថា-
 កម្មបកញ្ញាណស្ស អារជ្ជនាយ អារម្មណប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

[៣៧៩] អនាគតោ ធម្មោ បច្ចុប្បន្នស្ស ធម្មស្ស
 អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនាគតំ ចក្កំ ...
 វត្ថុំ ... អនាគតេ ខន្ធា អនិច្ចតោ ... ទោមនស្សំ
 ឧប្បជ្ជតិ អនាគតា ខន្ធា ឥន្ធិវិជញ្ញាណស្ស ចេតា-
 បរិយញ្ញាណស្ស អនាគតសញ្ញាណស្ស អារជ្ជនាយ
 អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៨០] បច្ចុប្បន្នោ ធម្មោ បច្ចុប្បន្នស្ស
 ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ចុប្បន្នំ
 ចក្កំ ... កាយំ រូបេ សន្នេ កន្ធា វាសេ
 ដោដ្ឋព្វេ វត្ថុំ ... បច្ចុប្បន្នោ ខន្ធា អនិច្ចតោ ...

អតីតភ្នំក្រវាញ: បញ្ជាក់:

ហើយគ្រូក៏អរ រីករាយ រាគៈ ប្រារព្ធ នូវខន្ធនោះ ទើបកើតឡើង
 ទិដ្ឋិ កើតឡើង វិចិត្រចា... ឧទ្ទិសៈ... ទោមនស្ស កើតឡើង អា-
 កាសានញ្ចាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃវិញ្ញាណញ្ចាយតនៈ ដោយអារម្មណ-
 ប្បច្ច័យ អាកិញ្ញញ្ចាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃនេវេសញ្ញានាសញ្ចាយតនៈ
 ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ អតីតក្នុងទាំងឡាយ ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា
 នូវឥទ្ធិវិញ្ញាណ ចេតាបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសនុស្សតិញ្ញាណ និង
 យថាភម្មបតញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

(៣៧៩) អនាគតធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបច្ចុប្បន្នធម៌ ដោយ
 អារម្មណប្បច្ច័យ គឺ (បុគ្គល) នូវអនាគតចក្ខុ... នូវវត្ថុ... នូវអនា-
 គតក្នុងទាំងឡាយ ថាមិនទៀង... ទោមនស្ស កើតឡើង អនា-
 គតក្នុងទាំងឡាយ ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា នូវឥទ្ធិវិញ្ញាណ
 ចេតាបរិយញ្ញាណ និងអនាគតសញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

(៣៨០) បច្ចុប្បន្នធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបច្ចុប្បន្នធម៌ ដោយអារម្មណ-
 ប្បច្ច័យ គឺ (បុគ្គល) នូវបច្ចុប្បន្នចក្ខុ... កាយ ពួករូប ពួកសំឡេង ពួកក្លិន
 ពួករស ពួកផោដ្ឋព្វៈ វត្ថុ... នូវបច្ចុប្បន្នក្នុងទាំងឡាយ ថាមិនទៀង...

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

នោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ទិព្វេន ចក្កេនា . . . ទិព្វាយ
សោតនាតុយា សទ្ធិំ សុណាតិ រូបាយនំ ចក្ក-
វិញ្ញាណស្ស ដោជ្ជញ្ញាយនំ កាយវិញ្ញាណស្ស
បច្ចុប្បន្នា ខន្ធា ឥន្ទ្រវិញ្ញាណស្ស អារម្មណាយ អារម្ម-
ណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣៨០) អតីតោ ធម្មោ បច្ចុប្បន្នស្ស ធម្មស្ស
អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ នានំ
នត្វា សីលំ ។ បេ ។ បុព្វេ សុចីណ្ណាទិ កុំ កត្វា
បច្ចុវេក្ខតិ ឈានា វុដ្ឋហិត្វា ឈានំ កុំ កត្វា
បច្ចុវេក្ខតិ អរិយា មត្តា វុដ្ឋហិត្វា មត្តំ កុំ កត្វា
បច្ចុវេក្ខតិ ផលំ កុំ កត្វា បច្ចុវេក្ខតិ អតីតំ
ចក្កំ . . . កាយំ រូបេ សន្នេ ភន្នេ រសេ ដោជ្ជេព្វេ វត្ថុ
. . . អតីតេ ខន្ធា កុំ កត្វា អស្សាទេតិ អភិធម្មតិ
តំ កុំ កត្វា រាគោ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ ។

(៣៨២) អនាគតោ ធម្មោ បច្ចុប្បន្នស្ស
ធម្មស្ស អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ
អនាគតំ ចក្កំ . . . វត្ថុ . . . អនាគតេ ខន្ធា កុំ
កត្វា អស្សាទេតិ អភិធម្មតិ តំ កុំ កត្វា រាគោ
ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ទោមនស្ស កើតឡើង ដោយទិព្វចក្ខុ... ឮ នូវសំឡេង ដោយទិព្វ-
សោតធាតុ ប្រាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយផ្សាយតនៈ
(ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ បច្ចុប្បន្នក្នុងទាំងឡាយ ជាបច្ច័យ នៃ
ការពិចារណា នូវឥន្ទ្រិយវិញ្ញាណ ដោយអារម្មណបច្ច័យ ។

(៣៨១) អតីតធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបច្ចុប្បន្នធម៌ ដោយអធិបតិ-
ប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ គឺ (បុគ្គល) ឲ្យទាន នូវសីល
។ បេ ។ ធ្វើ នូវកុសលទាំងឡាយ ដែលសន្សំល្អហើយ ក្នុងកាលមុន
ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ចេញអំពីឈាន ធ្វើ នូវឈាន ឲ្យជា
ទីគោរព ហើយពិចារណា ព្រះអរិយៈទាំងឡាយ ចេញអំពីមគ្គ ធ្វើ នូវ
មគ្គ ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ធ្វើ នូវផល ឲ្យជាទីគោរព ហើយ
ពិចារណា នូវអតីតចក្ខុ... នូវកាយ ពួករូប ពួកសំឡេង ពួកក្លិន
ពួករស ពួកផោដ្ឋព្វៈ វត្ថុ ... (បុគ្គល) ធ្វើ នូវអតីតក្នុងទាំងឡាយ
ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ធ្វើ នូវខន្ធនោះ ឲ្យជា
ទីគោរព ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង ។

(៣៨២) អនាគតធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបច្ចុប្បន្នធម៌ ដោយ
អធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ គឺ (បុគ្គល) នូវអនាគតចក្ខុ
... នូវវត្ថុ... ធ្វើ នូវអនាគតក្នុងទាំងឡាយ ឲ្យជាទីគោរព ហើយ
ត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ធ្វើ នូវខន្ធនោះ ឲ្យជាទីគោរព ទើបកើត
ឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង ។

អតីតត្ថិកេ បញ្ញាវិហេ

[៣៨៣] បច្ចុប្បន្នោ ធម្មោ បច្ចុប្បន្នស្ស ធម្មស្ស
 អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតី សហ-
 ជាតាធិបតី ។ អារម្មណាធិបតី បច្ចុប្បន្នំ ចក្កំ ...
 វត្ថុំ ... បច្ចុប្បន្នេ កវុំ កត្វា អស្សាទេតិ អភិនិច្ឆ័តិ
 តំ កវុំ កត្វា វាតោ ឧប្បជ្ឈតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ឈតិ ។
 សហជាតាធិបតី បច្ចុប្បន្នាធិបតី សម្បយុត្តកានំ
 ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋាធានញ្ច រូបានំ អធិបតីប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

[៣៨៤] អតីតោ ធម្មោ បច្ចុប្បន្នស្ស ធម្មស្ស
 អនន្តរវ្យច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា អតីតា
 ខន្ធា បច្ឆិមានំ បច្ឆិមានំ បច្ចុប្បន្នានំ ខន្ធានំ អនន្ត-
 រវ្យច្ចយេន បច្ចយោ អនុលោមំ តោត្រកុស្ស អនុ-
 លោមំ វេទានស្ស តោត្រកុ មក្កស្ស វេទានំ
 មក្កស្ស មក្កោ ជលស្ស ជលំ ជលស្ស អនុលោមំ
 ជលសមាបត្តិយា និរោជា វុដ្ឋហន្តស្ស នេវសញ្ញា-
 នាសញ្ញាយតនំ ជលសមាបត្តិយា អនន្តរវ្យច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

[៣៨៥] អតីតោ ធម្មោ បច្ចុប្បន្នស្ស ធម្មស្ស
 សមនន្តរវ្យច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរសទិសំ ។

អតីតភ្នំកៈ បញ្ញាវរៈ

(៣៨៣) បច្ចុប្បន្នធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបច្ចុប្បន្នធម៌ ដោយអធិ-
 បតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ ការម្ម-
 ណាធិបតិ គឺ (បុគ្គល) នូវបច្ចុប្បន្នចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ... ធ្វើ នូវបច្ចុប្បន្ន-
 ក្ខន្ធាវិជ្ជាយ ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ធ្វើ នូវ
 ខន្ធនោះ ឲ្យជាទីគោរព ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង ។ ឯសហជា-
 តាធិបតិ គឺ បច្ចុប្បន្នាធិបតិធម៌ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង
 នៃពួកចិត្តសមុជ្ឈានុប្បវដ្ត ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(៣៨៤) អតីតធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបច្ចុប្បន្នធម៌ ដោយអនន្ត-
 រាជ្យច្ច័យ គឺ អតីតក្ខន្ធមុនៗ ជាបច្ច័យ នៃពួកបច្ចុប្បន្នក្ខន្ធ ក្រោយៗ ដោយ
 អនន្តរាជ្យច្ច័យ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃគោត្រកូ អនុលោម (ជាបច្ច័យ)
 នៃវេទានៈ គោត្រកូ (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គ វេទានៈ (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គ
 មគ្គ (ជាបច្ច័យ) នៃផល ផល (ជាបច្ច័យ) នៃផល អនុលោម (ជា-
 បច្ច័យ) នៃផលសមាបត្តិ នៃវិសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ របស់បុគ្គលកាល
 ចេញអំពីនិរោធន ជាបច្ច័យ នៃផលសមាបត្តិ ដោយអនន្តរាជ្យច្ច័យ ។

(៣៨៥) អតីតធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបច្ចុប្បន្នធម៌ ដោយសមនន្ត-
 រាជ្យច្ច័យ គឺ ប្រហែលគ្នានឹងអនន្តរាជ្យច្ច័យដែរ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

(៣៨៦) បច្ចុប្បដ្ឋោ ធម្មោ បច្ចុប្បដ្ឋស្ស ធម្មស្ស
សមាជានុប្បដ្ឋយេន បច្ចុយោ អញ្ញាមញ្ញប្បដ្ឋយេន
បច្ចុយោ និស្សយប្បដ្ឋយេន បច្ចុយោ ។ សង្ខតំ ។

(៣៨៧) អតីតោ ធម្មោ បច្ចុប្បដ្ឋស្ស ធម្មស្ស
ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បច្ចុយោ អារម្មណ្ឌូបនិស្សយោ
អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្ថូបនិស្សយោ ។ បកត្ថូប-
និស្សយោ ។ បេ ។ អតីតំ សង្ខំ ឧបនិស្សយោ នាទំ
ទេតិ សីលំ ... ឧបោសថកម្មំ ករោតិ លាទំ ។ បេ ។
វិបស្សនំ ... មត្តំ ... អភិញ្ញំ ... សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ
មាទំ ជិវ្ហតិ ទិដ្ឋិ កល្យាតិ អតីតំ សីលំ ... បញ្ញា
រាគំ បត្តនំ កាយិកំ សុខំ ... កាយិកំ ទុក្ខំ
ឧបនិស្សយោ នាទំ ទេតិ សីលំ ... ឧបោសថកម្មំ
។ បេ ។ សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ ចាណំ បាទតិ សង្ខំ
ភិក្ខុតិ អតីតោ សទ្ធា ... បញ្ញា រាគោ បត្តនា
កាយិកំ សុខំ ... កាយិកំ ទុក្ខំ បច្ចុប្បដ្ឋាយ
បញ្ញាយ រាគស្ស បត្តនាយ ។ បេ ។ ផលសមា-
បតិយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បច្ចុយោ ។

អភិធម្មបំណិក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(៣៨៦) បច្ចុប្បន្នធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបច្ចុប្បន្នធម៌ ដោយសហ-
ជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
និស្សយប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។

(៣៨៧) អតីតធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបច្ចុប្បន្នធម៌ ដោយឧបនិស្ស-
យប្បច្ច័យ បានដល់ការម្ស្នកបនិស្ស័យ អនន្តបនិស្ស័យ និងបកត្យប-
និស្ស័យ ។ បកត្យបនិស្ស័យ គឺ ។ បេ ។ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវ
សំឡេងដែលកន្លងហើយ ឲ្យទាន សីល . . . ធ្វើឧបោសថកម្ម
ញ៉ាំងឈាន ។ បេ ។ ញ៉ាំងវិបស្សនា . . . ញ៉ាំងមគ្គ . . . ញ៉ាំងអភិញ្ញា
. . . ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង តម្លើងមានៈ ប្រកាន់ទិដ្ឋិ អាស្រ័យ
នូវអតីតសីល . . . នូវបញ្ញា រាគៈ សេចក្តីប្រាថ្នា កាយិកសុខ . . . អាស្រ័យ
នូវកាយិកទុក្ខហើយ ឲ្យទាន សីល . . . ឧបោសថកម្ម ។ បេ ។
ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង សម្លាប់សត្វ បំបែកសង្ឃ អតីតសង្ខា
. . . បញ្ញា រាគៈ សេចក្តីប្រាថ្នា កាយិកសុខ . . . កាយិក-
ទុក្ខ ជាបច្ច័យ នៃបច្ចុប្បន្នបញ្ញា រាគៈ សេចក្តីប្រាថ្នា ។ បេ ។
និងផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មិកេ បញ្ញាវិវា

(៣៨៨) អនាគតោ ធម្មោ បច្ចុប្បន្នស្ស
 ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌប-
 និស្សយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្ថបនិស្សយោ ។
 បកត្ថបនិស្សយោ អនាគតំ ចក្កសម្បទំ បត្តយមា-
 នោ សោតសម្បទំ . . . យានសម្បទំ ជីវ្ហាសម្បទំ
 កាយសម្បទំ វណ្ណសម្បទំ សន្ទសម្បទំ កន្ទសម្បទំ
 រសសម្បទំ . . . ដោដ្ឋព្វសម្បទំ បត្តយមានោ អនា-
 គតេ ខន្ធ បត្តយមានោ ធានំ ទេតិ សីលំ . . .
 ឧបោសថកម្មំ . . . អនាគតា ចក្កសម្បទា . . .
 វណ្ណសម្បទា . . . ដោដ្ឋព្វសម្បទា . . . អនាគតា
 ខន្ធា បច្ចុប្បន្នាយ សន្ទាយ បញ្ញាយ កាយិកស្ស
 សុខស្ស កាយិកស្ស ទុក្ខស្ស មគ្គស្ស ផលស-
 មាបត្តិយា ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣៨៩) បច្ចុប្បន្នោ ធម្មោ បច្ចុប្បន្នស្ស
 ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌប-
 និស្សយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្ថបនិស្សយោ ។
 បកត្ថបនិស្សយោ បច្ចុប្បន្នំ ឧត្តំ ឧបនិ-
 ស្សាយ យានំ ឧប្បាទេតិ វិបស្សនំ ។ បេ ។

អតីតត្ថិកៈ បញ្ញាវិរៈ

(៣៨៨) អនាគតធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបច្ចុប្បន្នធម៌ ដោយ
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណ៍បនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និង
 បកត្ថបនិស្ស័យ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល កាលប្រាថ្នា នូវបក្ខ-
 សម្បទា ជាអនាគត នូវសោតសម្បទា . . . នូវយានសម្បទា ជីវ្ហា-
 សម្បទា កាយសម្បទា វណ្ណសម្បទា សទ្ធិសម្បទា គន្ធសម្បទា
 រសសម្បទា . . . កាលប្រាថ្នា នូវដោជ្ឈត្ថសម្បទា កាលប្រាថ្នា នូវ
 អនាគតក្នុងទាំងឡាយ ឲ្យទាន សីល . . . ឧបាសថកម្ម . . .
 ចក្ខុសម្បទា ជាអនាគត . . . វណ្ណសម្បទា . . . ដោជ្ឈត្ថសម្បទា . . .
 អនាគតក្នុងទាំងឡាយ ជាបច្ច័យ នៃសត្វ ជាបច្ចុប្បន្ន នៃបញ្ញា កាយ-
 កសុខ កាយិកទុក្ខ មគ្គ និងផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៣៨៩) បច្ចុប្បន្នធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបច្ចុប្បន្នធម៌ ដោយ
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណ៍បនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និង
 បកត្ថបនិស្ស័យ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវវដ្ត ជា
 បច្ចុប្បន្ន ហើយញ៉ាំងឈាន ឲ្យកើតឡើង ញ៉ាំងវិបស្សនា ។ បេ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

បច្ចុប្បន្នំ កោជនំ ... សេនាសនំ ឧបនិស្សាយ
 ឈានំ ឧប្បាទេតិ សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ បច្ចុប្បន្នំ
 ឧត្ត ... កោជនំ ... សេនាសនំ បច្ចុប្បន្នាយ សន្ធាយ
 បញ្ញាយ កាយិកស្ស ។ បេ ។ ផលសមាបត្តិយា
 ឧបនិស្សាយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៧០] បច្ចុប្បន្នោ ធម្មោ បច្ចុប្បន្នស្ស ធម្មស្ស
 បុរេជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណបុរេជានំ វត្ថុ-
 បុរេជានំ ។ អារម្មណបុរេជានំ ចក្កំ ... វត្ថុ អនិច្ច-
 តោ ... ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ និព្វេន ចក្កនា រូបំ
 បស្សតិ និព្វាយ សោតនាតុយា ... រូបាយតនំ
 ចក្កវិញ្ញាណស្ស ដោជ្ជញ្ញាយតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស
 បុរេជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ វត្ថុបុរេជានំ ចក្កា-
 យតនំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស កាយាយតនំ កាយវិញ្ញា-
 ណស្ស វត្ថុ បច្ចុប្បន្នានំ ខន្ធនំ បុរេជានប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

[៣៧១] បច្ចុប្បន្នោ ធម្មោ បច្ចុប្បន្នស្ស
 ធម្មស្ស បន្ទាជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ បន្ទាជានា
 បច្ចុប្បន្នា ខន្ធនា បុរេជានស្ស ឥមស្ស កាយស្ស
 បន្ទាជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

នូវកោជន ជាបច្ចុប្បន្ន . . បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសេនាសនៈ ហើយ
ញ៉ាំងឈាន ឲ្យកើតឡើង ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង រដូវ ជា
បច្ចុប្បន្ន . . . កោជន . . . សេនាសនៈ ជាបច្ច័យ នៃសទ្ធា ជាបច្ចុប្បន្ន
បញ្ញា កាយិកៈ ។ បេ ។ និងផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៣៧០) បច្ចុប្បន្នធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបច្ចុប្បន្នធម៌ ដោយបុរេ-
ជាតប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។ អារម្មណបុរេ-
ជាត គឺ បុគ្គល ឃើញ នូវចក្ខុ . . នូវវត្ថុ ថាមិនឡើង . . . ទោម-
នស្ស កើតឡើង ឃើញ នូវរូប ដោយវិព្វចក្ខុ ដោយវិព្វសោតធាតុ . . .
រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយរូបាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃ
កាយវិញ្ញាណ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺ ចក្ខុយតនៈ
(ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ
វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ជាបច្ចុប្បន្ន ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

(៣៧១) បច្ចុប្បន្នធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបច្ចុប្បន្នធម៌ ដោយបច្ចុ-
ប្បន្នប្បច្ច័យ បានដល់បច្ចុប្បន្នជាត គឺ ពួកខន្ធ ជាបច្ចុប្បន្ន ជាបច្ច័យ នៃ
កាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយបច្ចុប្បន្នប្បច្ច័យ ។

អតីត្តិក បញ្ញាវិវាទ

(៣៧២) អតីតោ ធម្មោ បច្ចុប្បន្នស្ស ធម្មស្ស
 អាសវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា អតីតា
 ខន្ធា បច្ចិមានំ បច្ចិមានំ បច្ចុប្បន្នានំ ខន្ធានំ អា-
 សវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនុលោមំ តោត្រកុស្ស
 អនុលោមំ វេទានស្ស តោត្រកុ មក្ខស្ស វេទានំ
 មក្ខស្ស អាសវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣៧៣) អតីតោ ធម្មោ បច្ចុប្បន្នស្ស ធម្មស្ស
 កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ នាណខណ៌កា អតីតា
 ចេតនា បច្ចុប្បន្នានំ វិចារកានំ ខន្ធានំ កដត្តា ច
 រូចានំ កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣៧៤) បច្ចុប្បន្នោ ធម្មោ បច្ចុប្បន្នស្ស ធម្មស្ស
 កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ចុប្បន្នោ ចេតនា សម្ម-
 យុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូចានំ កក្ក-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិកុលោ បច្ចុប្បន្នោ
 ចេតនា សម្មយុត្តកានំ ខន្ធានំ កដត្តា ច រូចានំ
 កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣៧៥) បច្ចុប្បន្នោ ធម្មោ បច្ចុប្បន្នស្ស
 ធម្មស្ស វិចារកប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិចារកា
 បច្ចុប្បន្នោ ឯកោ ខន្ធា តិណ្ណានំ ខន្ធានំ

អតីតត្ថិកៈ បញ្ញាវិរៈ

[៣៩២] អតីតធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបច្ចុប្បន្នធម៌ ដោយអាសវវេទ-
 ប្បច្ច័យ គឺ ពួកអតីតក្ខន្ធ មុនៗ ជាបច្ច័យ នៃពួកបច្ចុប្បន្នក្ខន្ធ ក្រោយៗ
 ដោយអាសវវេទប្បច្ច័យ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃគោត្រក្ខ អនុលោម
 (ជាបច្ច័យ) នៃវេទានៈ គោត្រក្ខ (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គ វេទានៈ
 ជាបច្ច័យ នៃមគ្គ ដោយអាសវវេទប្បច្ច័យ ។

[៣៩៣] អតីតធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបច្ចុប្បន្នធម៌ ដោយកម្មប្បច្ច័យ
 បានដល់នាខណៈ គឺ អតីតចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួកវិបាកក្ខន្ធ
 ជាបច្ចុប្បន្នផង នៃពួកកដត្តារូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[៣៩៤] បច្ចុប្បន្នធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបច្ចុប្បន្នធម៌ ដោយកម្មប្ប-
 ច្ច័យ គឺ បច្ចុប្បន្នចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង
 នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ បច្ចុប្បន្នចេតនា ជាបច្ច័យ
 នៃសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកកដត្តារូបផង កងខណៈនៃបដិសន្ធិ
 ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[៣៩៥] បច្ចុប្បន្នធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបច្ចុប្បន្នធម៌ ដោយវិបាក-
 ប្បច្ច័យ គឺ វិបាកក្ខន្ធ ១ ជាបច្ចុប្បន្ន ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

ចិត្តសមុដ្ឋានានា រូបានំ វិចារកប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
 ទ្វេ ខន្ធ . . . បដិសន្ធិក្ខណោ ខន្ធ វត្ថុស្ស វិចា-
 កប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

(៣៧៦) បច្ចុប្បដ្ឋោ ធម្មោ បច្ចុប្បដ្ឋស្ស ធម្មស្ស
 អាហារប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
 ឈានប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ មក្កប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
 សម្មយុត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ ។ សហជាតា
 ចច្ចុប្បដ្ឋោ ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋ-
 យេន បដ្ឋយោ បដិសន្ធិក្ខណោ បច្ចុប្បដ្ឋោ ខន្ធ
 កដត្តារូបានំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ខន្ធ
 វត្ថុស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ វត្ថុ ខន្ធនំ វិប្ប-
 យុត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ បុរេជាតំ ចក្ខាយតនំ
 កុវិញ្ញាណស្ស កាយាយតនំ . . . វត្ថុ បច្ចុប្បដ្ឋានំប
 ខន្ធនំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ បច្ឆាជាតា
 បច្ចុប្បដ្ឋោ ខន្ធ បុរេជាតស្ស ឥសស្ស កាយស្ស
 វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយវិបាកប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ . . . ពួកខន្ធ
ជាបច្ច័យ នៃវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ដោយវិបាកប្បច្ច័យ ។

(៣៩៦) បច្ចុប្បន្នធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបច្ចុប្បន្នធម៌ ដោយ
អាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឈា-
នប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយមគ្គប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសម្បយុត្តប្ប-
ច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត បុរេជាត
និងបច្ចាជាត ។ សហជាត គឺ ពួកបច្ចុប្បន្នកន្លង ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្ត-
សមុដ្ឋានរូប ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ពួកបច្ចុប្បន្នកន្លង ជាបច្ច័យ នៃពួក
កដតារូប ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ពួកខន្ធ ជាបច្ច័យ
នៃវត្ថុ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដោយវិប្ប-
យុត្តប្បច្ច័យ ។ បុរេជាត គឺ ចក្ខុយានៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ
កាយាយានៈ... វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកបច្ចុប្បន្នកន្លង ដោយវិប្ប-
យុត្តប្បច្ច័យ ។ បច្ចាជាត គឺ ពួកបច្ចុប្បន្នកន្លង ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ
ដែលកើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

អតីតត្ថិកេ បញ្ញាវិកេ

[៣៩៧] បច្ចុប្បន្នោ ធម្មោ បច្ចុប្បន្នស្ស ធម្មស្ស
អតីតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧប្បន្នតិកេ អតីតនិសំ ។

[៣៩៨] អតីតោ ធម្មោ បច្ចុប្បន្នស្ស ធម្មស្ស
នតីតប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិកតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៩៩] បច្ចុប្បន្នោ ធម្មោ បច្ចុប្បន្នស្ស ធម្មស្ស
អវិកតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បេ ។

[៤០០] ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ តីណិ
អធិបតីយា តីណិ អនន្តរេ ឯកំ សមនន្តរេ ឯកំ
សហជាតេ អញ្ញមញ្ញេ និស្សយេ ឯកំ ឧបនិស្ស-
យេ តីណិ បុរេជាតេ បច្ឆាជាតេ អាសេវនេ ឯកំ
កម្មេ ទ្វេ វិចារកេ អាហារេ ឯកំ ។ សង្ខតំ ។
អវិកតេ ឯកំ ។ ឯវំ គណេតតំ ។

អនុណមំ ។

[៤០១] អតីតោ ធម្មោ បច្ចុប្បន្នស្ស ធម្មស្ស
អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អតីតត្ថិកៈ បញ្ញាវារៈ

(៣៩៧) បច្ចុប្បន្នធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបច្ចុប្បន្នធម៌ ដោយអត្ថិប្ប-
ច្ច័យ មានវារៈ ប្រហែលគ្នា និងអត្ថិប្បច្ច័យ ក្នុងឧប្បន្នតិកៈដែរ ។

(៣៩៨) អតីតធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបច្ចុប្បន្នធម៌ ដោយនត្ថិប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ដោយវិតតប្បច្ច័យ ។

(៣៩៩) បច្ចុប្បន្នធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបច្ចុប្បន្នធម៌ ដោយអវិត-
តប្បច្ច័យ ។ បេ ។

(៤០០) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអនន្តរាប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ១ ក្នុងសមនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ អត្ត-
មត្តាប្បច្ច័យ និងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ បច្ឆាជាតប្បច្ច័យ និងអារសវនប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ និង
អាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះផងចុះ ។

ចប់ អនុលោម ។

(៤០១) អតីតធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបច្ចុប្បន្នធម៌ ដោយអារម្ម-
ណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
កម្មប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(៤០២) អនាគតោ ធម្មោ បច្ចុប្បន្នស្ស ធម្មស្ស
 អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

(៤០៣) បច្ចុប្បន្នោ ធម្មោ បច្ចុប្បន្នស្ស ធម្មស្ស
 អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជាតប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ បន្តាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាហា-
 រប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៤០៤) នហេតុយា តីណិ នអារម្មណោ តីណិ
 នអធិបតិយា តីណិ នអនន្តរេ តីណិ ។ សង្ខតំ ។
 នសម្បយុត្តេ តីណិ នវិប្បយុត្តេ តីណិ នោអត្ថិយា
 ទ្វេ នោនត្ថិយា តីណិ នោវិកតេ តីណិ នោអវិក-
 តេ ទ្វេ ។ ឯវំ កណោតតំ ។

ចច្ចុដ្ឋយំ ។

(៤០៥) ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណោ ឯកំ ...
 នអធិបតិយា នអនន្តរេ នសមនន្តរេ នអញ្ញាមញ្ញា
 នឧបនិស្សយេ ។ សង្ខតំ ។ នសម្បយុត្តេ នវិប្បយុត្តេ
 នោនត្ថិយា នោវិកតេ ឯកំ ។ ឯវំ កណោតតំ ។

អនុលោមប្បច្ចុដ្ឋយំ ។

(៤០២) អនាគតធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបច្ចុប្បន្នធម៌ ដោយការម្មណាប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៤០៣) បច្ចុប្បន្នធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបច្ចុប្បន្នធម៌ ដោយការម្មណាប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។

(៤០៤) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនការម្មណាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោអត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនោនតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះផងចុះ ។

ចប់ បច្ច័ន្ទៈ ។

(៤០៥) ក្នុងនការម្មណាប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ... ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ នអនន្តរប្បច្ច័យ នសមនន្តរប្បច្ច័យ នអញមញ្ញប្បច្ច័យ និងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ (មានវារៈ ១) ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ នវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ នោនតិប្បច្ច័យ និងនោវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះផងចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ច័ន្ទៈ ។

អតីតភ្នំពេ បញ្ញាវារោ

(៤០៦) នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ភីណិ ...

អធិបតីយា ភីណិ អនន្តរេ សមនន្តរេ សហជាតេ

អញ្ញាមញ្ញេ និស្សយេ ឯកំ ឧបនិស្សយេ ភីណិ

ចុរេជាតេ ឯកំ បច្ឆាជាតេ អាសេវនេ ឯកំ ។

សង្ខតំ ។ កក្កេ ទ្វេ វិចារកេ ឯកំ ឥមេសុ បទេ-

សុ ឯកំយេវ អវិកតេ ឯកំ ។ ឯវំ កណោតតំ ។

បច្ចុនីយានុលោមំ ។

បញ្ញាវារោ និដ្ឋិតោ ។

អតីតភ្នំពេ អជ្ឈរសមំ និដ្ឋិតំ ។

អតីតភ្នំក្រវាញ: បញ្ជាក់:

(៤០៦) ក្នុងការមូលប្បវត្តន៍ មានវារៈ ៣ ព្រោះនិហេតុប្បវត្តន៍
 ... ក្នុងអធិបតិប្បវត្តន៍ មានវារៈ ៣ ក្នុងអនន្តប្បវត្តន៍ សមនន្ត-
 ប្បវត្តន៍ សហជាតប្បវត្តន៍ អញ្ញាមញ្ញប្បវត្តន៍ និងនិស្សយប្បវត្តន៍ មាន
 វារៈ ១ ក្នុងឧបនិស្សយប្បវត្តន៍ មានវារៈ ៣ ក្នុងបុរេជាតប្បវត្តន៍ មាន
 វារៈ ១ ក្នុងបច្ចុប្បន្នជាតប្បវត្តន៍ និងភាសេវនប្បវត្តន៍ មានវារៈ ១ ។
 សេចក្តីបំប្រែញ ។ ក្នុងកម្មប្បវត្តន៍ មានវារៈ ២ ក្នុងវិបាកប្បវត្តន៍ មាន
 វារៈ ១ ក្នុងបទទាំងអស់នេះ សុទ្ធតែមានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បវត្តន៍ មាន
 វារៈ ១ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះផងចុះ ។

ចប់ បច្ចុប្បន្នយានុលោម ។

ចប់ បញ្ជាក់: ។

ចប់ អតីតភ្នំក្រវាញ: ទី ១៨ ។

អតីតារម្មណតិកំ

បដិច្ចវិវា

(៤០៧) អតីតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច អតីតារម្មណោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា អតីតារម្មណំ ឯកំ
 ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធេ បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធា
 បដិសន្ធិក្ខណោ អតីតារម្មណំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
 តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធេ បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធា ។

(៤០៨) អនាគតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច អនាគតា-
 រម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា អនាគតា-
 រម្មណំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធេ... ។

(៤០៩) បច្ចុប្បន្នារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច បច្ចុប្បន្នា-
 រម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា បច្ចុប្បន្នា-
 រម្មណំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធេ...
 បដិសន្ធិក្ខណោ បច្ចុប្បន្នារម្មណំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
 តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធេ... ។

(៤១០) អតីតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច អតីតារម្មណោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អារម្មណាប្បច្ចយា អធិបតិប្បច្ច-
 យា អធិបតិយា បដិសន្ធិ ធនតិ ។ អនន្តរប្បច្ចយា

អតីតារម្មណាតិក :

បដិប្បវិរៈ

(៤០៧) អតីតារម្មណាធម៌ (ធម៌ ដែលមានការម្ស្នាក់កន្លងទៅហើយ)
 អាស្រ័យ នូវអតីតារម្មណាធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ
 ខន្ធភ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ជាអតីតារម្មណ៍ ខន្ធ ២ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ២
 ខន្ធភ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ជាអតីតារម្មណ៍ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ
 ខន្ធ ២ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ២ ។

(៤០៨) អនាគតារម្មណាធម៌ (ធម៌ ដែលមានការម្ស្នាក់មិនទាន់
 មានមក) អាស្រ័យ នូវអនាគតារម្មណាធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
 ប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធភ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ជាអនាគតារម្មណ៍ នូវខន្ធ ២ ... ។

(៤០៩) បច្ចុប្បន្នារម្មណាធម៌ អាស្រ័យ នូវបច្ចុប្បន្នារម្មណាធម៌
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធភ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ជា
 បច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ នូវខន្ធ ២ ... ខន្ធភ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ជា
 បច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ នូវខន្ធ ២ ... ។

(៤១០) អតីតារម្មណាធម៌ អាស្រ័យ នូវអតីតារម្មណាធម៌
 ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្ស្នាក់ប្បដ្ឋយ និងអធិបតិប្បដ្ឋយ គឺ
 បដិសន្ធិ មិនមាន ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយទេ ។ ព្រោះអនន្តរប្បដ្ឋយ

អតីតារម្មណត្ថិកេ បដិច្ចវិហារ

សមនន្តរវប្បច្ចយា សហជាតវប្បច្ចយា អញ្ញាមញ្ញវប្បច្ច-
 យា និស្សយវប្បច្ចយា ឧបនិស្សយវប្បច្ចយា បុរេជា-
 តវប្បច្ចយា អាសេវនវប្បច្ចយា បុរេជាតេមី អាសេវ-
 នេមី បដិសន្ធិ នត្ថិ ។ កក្កវប្បច្ចយា វិហាកវប្បច្ចយា
 វិហាកំ អតីតារម្មណំ ឯកំ ខន្ធំ . . . ។ តិស្សោមិ
 បញ្ញា បរិបុណ្ណា បរតិវប្បដិសន្ធិ កាតញ្ច ។ អាហា-
 រវប្បច្ចយា ឥន្ទ្រិយវប្បច្ចយា ឈានវប្បច្ចយា មគ្គវប្បច្ច-
 យា សម្បយុត្តវប្បច្ចយា វិប្បយុត្តវប្បច្ចយា អត្ថិវប្បច្ចយា
 នត្ថិវប្បច្ចយា វិភត្តវប្បច្ចយា អវិភត្តវប្បច្ចយា ។

(៤០០) ហេតុយា តីណិ អារម្មណេ តីណិ
 អធិបតិយា តីណិ ។ សន្និទ្ធិតំ ។ សព្វត្ថ តីណិ
 វិភតេ តីណិ អវិភតេ តីណិ ។ ឯវំ កណោតតំ ។

អនុលោមំ ។

(៤០២) អតីតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច អតីតារម្មណោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុវប្បច្ចយា អហេតុកំ អតីតា-
 រម្មណំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ
 . . . អហេតុកវប្បដិសន្ធិត្ថុណោ វិចីកិញ្ញាសហគតេ
 ឧទ្ធច្ចសហគតេ ខន្ធធ្វេ បដិច្ច វិចីកិញ្ញាសហគតោ
 ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ ។

អតីតារម្មណគ្គិកៈ បដិច្ចវារៈ

សមនន្តរប្បច្ច័យ សហជាតប្បច្ច័យ អញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ និស្សយប្បច្ច័យ
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បុរេជាតប្បច្ច័យ និងអាសេវនប្បច្ច័យ គឺ ក្នុងបុរេ-
 ជាតប្បច្ច័យ និងអាសេវនប្បច្ច័យ មិនមានបដិសន្ធិទេ ។ ព្រោះ
 កម្មប្បច្ច័យ និងវិបាកប្បច្ច័យ គឺ វិបាកក្ខន្ធ ១ ជាអតីតារម្មណ៍ ... ។
 ឯប្រស្នាទាំង ៣ ចប់បរិច្ចណិហើយ បដិសន្ធិដែលប្រព្រឹត្តទៅ បណ្ឌិត
 គប្បីធ្វើផងចុះ ។ ព្រោះអាហារប្បច្ច័យ គន្រ្ទិយប្បច្ច័យ ឈានប្បច្ច័យ
 មគ្គប្បច្ច័យ សម្បយុត្តប្បច្ច័យ វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ អត្ថប្បច្ច័យ នត្ថិ-
 ប្បច្ច័យ វិតតប្បច្ច័យ និងអវិតតប្បច្ច័យ ។

(៤១១) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។
 ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៣ ក្នុងវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
 ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោម ។

(៤១២) អតីតារម្មណធម៌ អាស្រ័យ ទ្វារអតីតារម្មណធម៌ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ ទ្វារហេតុក្ខន្ធ ១
 ជាអតីតារម្មណ៍ ទ្វារខន្ធ ២ ... មោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា
 ច្រឡំដោយទុក្ខច្ចៈ អាស្រ័យ ទ្វារក្ខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា
 ច្រឡំដោយទុក្ខច្ចៈ ក្នុងខណៈនៃអហេតុក្ខន្ធបដិសន្ធិ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

[៤០៣] អនាគតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច អនាគតារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា អហេតុកំ អនាគតារម្មណំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធោ ទ្វេ ខន្ធោ ... វិចីកិច្ឆាសហគតេ ឧទ្ធច្ចសហគតេ ខន្ធោ បដិច្ច វិចីកិច្ឆាសហគតោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ ។

[៤០៤] បច្ចុប្បន្នារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច បច្ចុប្បន្នារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា អហេតុកំ បច្ចុប្បន្នារម្មណំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធោ ទ្វេ ខន្ធោ ... អហេតុកប្បដិសន្ធិក្ខណោ បច្ចុប្បន្នារម្មណោ វិចីកិច្ឆាសហគតេ ឧទ្ធច្ចសហគតេ ខន្ធោ បដិច្ច វិចីកិច្ឆាសហគតោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ ។

[៤០៥] អតីតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច អតីតារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអនិបតិប្បច្ចយា អនុលោមសហជាតសទិសំ ។

[៤០៦] អតីតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច អតីតារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នបុរេជាតប្បច្ចយា អរូបេ អតីតារម្មណំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធោ ... បដិសន្ធិក្ខណោ ... ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៤១៣) អនាគតារម្មណធម៌ អាស្រ័យ នូវអនាគតារម្មណធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវអហេតុកក្ខន្ធ ១ ជាអនាគតារម្មណ៍ នូវខន្ធ ២ . . . មោហាៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា ច្រឡំដោយទុច្ចៈ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា ច្រឡំដោយទុច្ចៈ ។

(៤១៤) បច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌ អាស្រ័យ នូវបច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវអហេតុកក្ខន្ធ ១ ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ នូវខន្ធ ២ . . . មោហាៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា ច្រឡំដោយទុច្ចៈ អាស្រ័យ នូវពួកបច្ចុប្បន្នារម្មណក្ខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា ច្រឡំដោយទុច្ចៈ ក្នុងខណៈនៃអហតុកប្បជីសន្តិ ។

(៤១៥) អតីតារម្មណធម៌ អាស្រ័យ នូវអតីតារម្មណធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ប្រហែលគ្នានឹងសហជាតប្បច្ច័យ ក្នុងអនុលោមដែរ ។

(៤១៦) អតីតារម្មណធម៌ អាស្រ័យ នូវអតីតារម្មណធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ជាអតីតារម្មណ៍ ក្នុងអរូប នូវខន្ធ ២ . . . ក្នុងខណៈនៃបដិសន្តិ . . . ។

អតីតារម្មណ្ឌក្តិកេ បដិច្ចវិហារ

(៤០៧) អនាគតារម្មណ្ឌំ ធម្មំ បដិច្ច អនាគតា-
រម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នបុរេជាតប្បច្ចយា អរូប
អនាគតារម្មណ្ឌំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធទ្វ
ខន្ធទ្វ ... ។

(៤០៨) បច្ចុប្បន្នារម្មណ្ឌំ ធម្មំ បដិច្ច បច្ចុប្បន្នា-
រម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នបុរេជាតប្បច្ចយា បដិ-
សន្ធិក្ខណោ បច្ចុប្បន្នារម្មណ្ឌំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច ខន្ធទ្វ
ខន្ធទ្វ ... ។

(៤០៩) អតីតារម្មណ្ឌំ ធម្មំ បដិច្ច អតីតារម្ម-
ណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នបច្ឆាជាតប្បច្ចយា នអា-
សេវនប្បច្ចយា នអធិបតិសទិសា ។ នកម្មប្បច្ចយា
អតីតារម្មណោ ខន្ធទ្វ បដិច្ច អតីតារម្មណោ ចេតនា ។

(៤១០) អនាគតារម្មណ្ឌំ ធម្មំ បដិច្ច អនាគតា-
រម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នកម្មប្បច្ចយា អនាគ-
តារម្មណោ ខន្ធទ្វ បដិច្ច អនាគតារម្មណោ ចេតនា ។

(៤១១) បច្ចុប្បន្នារម្មណ្ឌំ ធម្មំ បដិច្ច បច្ចុប្បន្នា-
រម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នកម្មប្បច្ចយា បច្ចុប្បន្នា-
រម្មណោ ខន្ធទ្វ បដិច្ច បច្ចុប្បន្នារម្មណោ ចេតនា ។

អតីតារម្មណគ្គិកៈ បដិច្ចវារៈ

(៤១៧) អនាគតារម្មណធម៌ អាស្រ័យ នូវអនាគតារម្មណធម៌
 ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១
 ជាអនាគតារម្មណ៍ ក្នុងអរូប នូវខន្ធ ២ . . . ។

(៤១៨) បច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌ អាស្រ័យ នូវបច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌
 ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ជា
 បច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ នូវខន្ធ ២ . . . ។

(៤១៩) អតីតារម្មណធម៌ អាស្រ័យ នូវអតីតារម្មណធម៌ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះនបច្ចុប្បន្នជាតប្បច្ច័យ និងនកាលេវនប្បច្ច័យ គឺ ដូចគ្នា
 នឹងនអធិបតិប្បច្ច័យដែរ ។ ព្រោះកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ជាអតីតារម្មណ៍
 អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ជាអតីតារម្មណ៍ ។

(៤២០) អនាគតារម្មណធម៌ អាស្រ័យ នូវអនាគតារម្មណធម៌
 ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ជាអនាគតារម្មណ៍
 អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ជាអនាគតារម្មណ៍ ។

(៤២១) បច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌ អាស្រ័យ នូវបច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌
 ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍
 អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(២២២) អតីតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច អតីតារម្ម-
ណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នវិចារកប្បច្ចយា នវិចារក
បដិសន្ធិ នត្ថិ ។

(២២៣) បច្ចុប្បន្នារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច បច្ចុប្បន្នា-
រម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នលាធបច្ចយា បញ្ច-
វិញ្ញាណាសហគតំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធ
ទ្វេ ខន្ធ ... ។

(២២៤) អតីតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច អតីតារម្ម-
ណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នមគ្គប្បច្ចយា អហេតុកំ
អតីតារម្មណំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច នហេតុសន្តិសា
តិស្សោ បញ្ញា មោហា នត្ថិ ។

(២២៥) អតីតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច អតីតារម្ម-
ណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា អរូប
អតីតារម្មណំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធ ... ។

(២២៦) អនាគតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច អនាគតា-
រម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា អរូប
អនាគតារម្មណំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធ ... ។

(២២៧) នហេតុយា តីណិ នអធិបតីយា
នបុរាជានេ នបច្ឆាជានេ នអាសវានេ នកម្មេ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៤២២) អតីតារម្មណធម៌ អាស្រ័យ នូវអតីតារម្មណធម៌ ទើប
កើតឡើង ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ គឺ កងវិបាកប្បច្ច័យ មិនមានបដិសន្ធិៈទេ ។

(៤២៣) បច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌ អាស្រ័យ នូវបច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌
ទើបកើតឡើង ព្រោះនឈានប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១
ដែលប្រកបដោយបញ្ចវិញ្ញាណ នូវខន្ធ ២ . . . ។

(៤២៤) អតីតារម្មណធម៌ អាស្រ័យ នូវអតីតារម្មណធម៌ ទើប
កើតឡើង ព្រោះនមគ្គប្បច្ច័យ គឺ អាស្រ័យ នូវអហេតុកក្ខន្ធទ ជា
អតីតារម្មណ៍ ប្រសា ៣ ប្រហែលគ្នានឹងនហេតុប្បច្ច័យដែរ ឯមោហៈ
មិនមានទេ ។

(៤២៥) អតីតារម្មណធម៌ អាស្រ័យ នូវអតីតារម្មណធម៌ ទើប
កើតឡើង ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ជាអតី-
តារម្មណ៍ ក្នុងអរូប នូវខន្ធ ២ . . . ។

(៤២៦) អនាគតារម្មណធម៌ អាស្រ័យ នូវអនាគតារម្មណធម៌
ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ជា
អនាគតារម្មណ៍ ក្នុងរូប នូវខន្ធ ២ . . . ។

(៤២៧) កងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ កងនអធិបតិប្បច្ច័យ
នបុរេជាតប្បច្ច័យ នបច្ចាជាតប្បច្ច័យ នកាលេវនប្បច្ច័យ នកម្មប្បច្ច័យ

អភិការម្មណត្តិកេ បដិច្ចវាហេ

នវិហាកេ តីណិ នណេ ឯកំ នមក្កេ តីណិ
នវិប្បយុត្តេ ទ្វេ ។ ឯវំ គណេតតំ ។

បច្ចនីយំ ។

(២២៨) ហេតុប្បដ្ឋយា នអធិបតិយា តីណិ ...
នបុរេជាតេ នបន្តាជាតេ នអាស្រវនេ នកម្មេ នវិ-
ហាកេ តីណិ នវិប្បយុត្តេ ទ្វេ ។ ឯវំ គណេតតំ ។
អនុលោមប្បច្ចនីយំ ។

(២២៩) នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ តីណិ ។
សង្ខតំ ។ សព្វត្ថ តីណិ ។ អវិគតេ តីណិ ។
ឯវំ គណេតតំ ។
បច្ចនីយានុលោមំ ។
បដិច្ចវាហេ និជ្ជិតោ ។

សហជាតវាហេ បិ បច្ចយវាហេ បិ និស្សយវាហេ បិ
សំសង្គវាហេ បិ សម្បយុត្តវាហេ បិ បដិច្ចវាសនិសា ។

អធិការម្មណ្ឌិកៈ បដិច្ចវារៈ

និងនិបាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិយាមប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
នមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។
បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចន័យៈ ។

(៤២៨) ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
... ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ នបច្ចុជាតប្បច្ច័យ នអារសវនប្បច្ច័យ
នកម្មប្បច្ច័យ និងនិបាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិប្បយុត្តប្បច្ច័យ
មានវារៈ ២ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ចន័យៈ ។

(៤២៩) ក្នុងការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះនិហេតុប្ប-
ច្ច័យ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ គ្រប់បច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៣
ដូចគ្នា ។ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់
យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចន័យានុលោម ។

ចប់ បដិច្ចវារៈ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ច័យវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី

សម្បយុត្តវារៈក្តី ប្រហែលគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។

បញ្ញាវិជ្ជា

(៤៣០) អតីតារម្មណោ ធម្មោ អតីតារម្មណាស្ស
 ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ អតីតារម្មណា
 ហេតុ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ច-
 យោ បដិសន្ធិក្ខណោ អតីតារម្មណោ ហេតុ សម្ប-
 យុត្តកានំ ខន្ធានំ ។

(៤៣១) អនាគតារម្មណោ ធម្មោ អនាគតារម្ម-
 ណាស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ អនាគ-
 តារម្មណោ ហេតុ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ហេតុ-
 ប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

(៤៣២) បច្ចុប្បន្នារម្មណោ ធម្មោ បច្ចុប្បន្នារម្ម-
 ណាស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ បច្ចុប្ប-
 ន្នារម្មណោ ហេតុ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ហេតុ-
 ប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ បច្ចុប្បន្នារម្ម-
 ណោ ហេតុ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ហេតុប្បដ្ឋយេន
 បច្ចយោ ។

(៤៣៣) អតីតារម្មណោ ធម្មោ អតីតារម្មណាស្ស
 ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ អតីតំ វិញ្ញា-
 ណញ្ញាយតនំ បច្ចវេក្ខតិ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ

បញ្ញាវិវរៈ

(៤៣០) អតីតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអតីតារម្មណធម៌
ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកហេតុ ជាអតីតារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃពួក
សម្បយុត្តកក្កន ដោយហេតុប្បច្ច័យ ពួកហេតុ ជាអតីតារម្មណ៍ (ជា
បច្ច័យ) នៃពួកសម្បយុត្តកក្កន ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

(៤៣១) អនាគតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនាគតារម្មណ-
ធម៌ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកហេតុ ជាអនាគតារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ
នៃពួកសម្បយុត្តកក្កន ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

(៤៣២) បច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបច្ចុប្បន្នារម្មណ-
ធម៌ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកហេតុ ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ
នៃពួកសម្បយុត្តកក្កន ដោយហេតុប្បច្ច័យ ពួកហេតុ ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍
ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កន ដោយហេតុប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃ
បដិសន្ធិ ។

(៤៣៣) អតីតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអតីតារម្មណ-
ធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គល ពិចារណា នូវវិញ្ញា-
ណញ្ញាយតនៈ ជាអតីត ពិចារណា នូវនៃវិសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ

អតីតារម្មណត្ថិកេ បញ្ញាវិហ

បច្ចុវេក្ខតិ អតីតារម្មណំ អតីតំ ឥន្ទ្រិវិជញ្ញាណំ បច្ចុ-
 វេក្ខតិ ចេតោបរិយញ្ញាណំ . . . បុព្វេនិវាសាទុស្ស-
 តិញ្ញាណំ . . . យថាកម្មបទញ្ញាណំ បច្ចុវេក្ខតិ
 អរិយា អតីតារម្មណោ បហំនេ កិលេសេ បច្ចុវេក្ខន្តិ
 វិក្ខម្ពំតេ កិលេសេ . . . បុព្វេ សមុទាចិណ្ណោ . . .
 អតីតារម្មណោ អតីតេ ខន្ធន្ទេ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ
 អនត្តតោ វិបស្សន្តិ អស្សាទេន្តិ អភិនន្តន្តិ តំ អារត្ត
 អតីតារម្មណោ វាគោ ឧប្បជ្ឈតិ ទិដ្ឋិ . . . វិចិត្រា
 . . . ឧទ្ធច្ចំ . . . នោមនស្សំ ឧប្បជ្ឈតិ អតីតារម្មណា
 អតីតា ខន្ធន្ទេ ចេតោបរិយញ្ញាណាស្ស បុព្វេនិវាសា-
 ទុស្សតិញ្ញាណាស្ស យថាកម្មបទញ្ញាណាស្ស អារជ្ជ-
 នាយ អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៤៣៤) អតីតារម្មណោ ធម្មោ អនាគតារម្ម-
 ណាស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនា-
 គតំ វិញ្ញាណញ្ញាយននំ បច្ចុវេក្ខតិ នេវសញ្ញាណា-
 សញ្ញាយននំ បច្ចុវេក្ខតិ អតីតារម្មណំ អនាគតំ ឥន្ទ្រ-
 វិជញ្ញាណំ បច្ចុវេក្ខតិ ចេតោបរិយញ្ញាណំ . . . បុព្វេនិ-
 វាសាទុស្សតិញ្ញាណំ . . . យថាកម្មបទញ្ញាណំ . . .
 អតីតារម្មណោ អនាគតេ ខន្ធន្ទេ អនិច្ចតោ . . . វិបស្សតិ

អតីតារម្មណគ្គិកៈ បញ្ញាវារៈ

ពិចារណា នូវអតីតតទ្ធិវិជញ្ញាណ ជាអតីតារម្មណ៍ នូវចេតោបរិយញ្ញាណ
 . . . នូវបុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ . . . ពិចារណា នូវយថា-
 កម្មបគញ្ញាណ ពួកព្រះអរិយៈ ពិចារណា នូវពួកកិលេស ជាអតីតា-
 រម្មណ៍ ដែលលះបង់ហើយ នូវពួកកិលេស ដែលសង្កត់សង្កិនហើយ
 . . . នូវពួកកិលេស ដែលធ្លាប់សន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន . . .
 ឃើញច្បាស់ នូវពួកអតីតក្ខន្ធ ជាអតីតារម្មណ៍ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ
 មិនមែនខ្លួន ត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ជាអតីតារម្មណ៍ ប្រារព្ធ
 នូវអតីតក្ខន្ធនោះ ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ . . . វិចិត្រិចា . . . ឧទ្ធចចៈ
 . . . ទោមនស្ស កើតឡើង ពួកអតីតក្ខន្ធ ជាអតីតារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ
 នៃការពិចារណា នូវចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ
 នឹងយថាកម្មបគញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

(៤៣៤) អតីតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនាគតារម្ម-
 ណធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គល ពិចារណា នូវវិញ្ញា-
 ណញ្ញាយតនៈ ជាអនាគត ពិចារណា នូវនេវសញ្ញាណសញ្ញាយតនៈ ពិ-
 ចារណា នូវអនាគតតទ្ធិវិជញ្ញាណ ជាអតីតារម្មណ៍ នូវចេតោបរិយញ្ញាណ
 . . . នូវបុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ . . . នូវយថាកម្មបគញ្ញាណ . . .
 ឃើញច្បាស់ នូវពួកអនាគតក្ខន្ធ ជាអតីតារម្មណ៍ ថាមិនទៀង . . .

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថកប្បដ្ឋានំ

អស្សាទេតិ អភិទន្ធាតិ តំ អារត្ត អនាគតារម្មណា
 វាតោ ឧប្បជ្ជតិ ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ អតីតារម្មណា
 អនាគតា ខន្ធោ ចេតោបរិយញ្ញាណស្ស អនាគតំ
 សញ្ញាណស្ស អាវជ្ជនាយ អារម្មណាប្បច្ចយេន ។

(៤៣៥) អតីតារម្មណា ធម្មោ បច្ចុប្បន្នារម្ម-
 ណស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ចេ-
 តោបរិយញ្ញាណេន អតីតារម្មណាប្បច្ចុប្បន្នចិត្តសម-
 ដ្ឋីស្ស ចិត្តំ ជានាតិ អតីតារម្មណា បច្ចុប្បន្នា ខន្ធោ
 ចេតោបរិយញ្ញាណស្ស អាវជ្ជនាយ អារម្មណាប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។

(៤៣៦) អនាគតារម្មណា ធម្មោ អនាគតា-
 រម្មណស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អនាគតារម្មណំ អនាគតំ ឥន្ទ្រិដញ្ញាណំ បច្ច-
 វេត្តតិ ចេតោបរិយញ្ញាណំ . . . អនាគតំសញ្ញាណំ
 . . . អនាគតារម្មណោ អនាគតេ ខន្ធោ អនិច្ច-
 តោ . . . វិបស្សតិ អស្សាទេតិ អភិទន្ធាតិ តំ
 អារត្ត អនាគតារម្មណោ វាតោ . . . ទោម-
 នស្សំ ឧប្បជ្ជតិ អនាគតារម្មណា អនាគតា ខន្ធោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ជាអនាគតារម្មណ៍ ប្រារព្ធ នូវខន្ធនោះ ទើប
កើតឡើង ទោមនស្ស កើតឡើង ពួកអនាគតក្ខន្ធ ជាអតីតារម្មណ៍
(ជាបច្ច័យ) នៃការពិចារណា នូវចេតោបរិយញ្ញាណ និងអនាគត-
សញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

(៤៣៥) អតីតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌ ដោយ
អារម្មណប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គល ដឹង នូវចិត្ត នៃបុគ្គលអ្នកប្រកបដោយ
បច្ចុប្បន្នចិត្ត ជាអតីតារម្មណ៍ ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ ពួកបច្ចុប្បន្នក្ខន្ធ
ជាអតីតារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា នូវចេតោបរិយញ្ញាណ
ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

(៤៣៦) អនាគតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនាគតារម្មណធម៌
ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គល ពិចារណា នូវអនាគតឥទ្ធិវិធានញ្ញាណ
ជាអនាគតារម្មណ៍ នូវចេតោបរិយញ្ញាណ ... នូវអនាគតសញ្ញាណ ...
ឃើញច្បាស់ នូវពួកអនាគតក្ខន្ធ ជាអនាគតារម្មណ៍ ថាមិនទៀង ...
ត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ជាអនាគតារម្មណ៍ ប្រារព្ធ នូវខន្ធនោះ
... ទោមនស្ស កើតឡើង ពួកអនាគតក្ខន្ធ ជាអនាគតារម្មណ៍

ចេតោបរិយញ្ញាណាស្ស អនាគតំសញ្ញាណាស្ស អាវជ្ជនាយ អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៤៣៧] អនាគតារម្មណោ ធម្មោ អតីតារម្មណាស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនាគតារម្មណំ អតីតំ ឥន្ទ្រិដញ្ញាណំ បច្ចវេក្ខតិ ចេតោបរិយញ្ញាណំ . . . អនាគតំសញ្ញាណំ . . . អរិយា អនាគតារម្មណោ បហំនេ កិលេសេ បច្ចវេក្ខន្តិ វិក្ខម្ពតេ កិលេសេ បច្ចវេក្ខន្តិ បុព្វេ សមុទាចិល្លោ . . . អនាគតារម្មណោ អតីតេ ខន្ធន្ទេ អនិច្ចតោ . . . វិបស្សន្តិ អស្សនេន្តិ អភិមន្តន្តិ តំ អារក្ខ អតីតារម្មណោ ពតោ ឧប្បជ្ឈតិ ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ឈតិ អនាគតារម្មណោ អតីតា ខន្ធន្ទោ ចេតោបរិយញ្ញាណាស្ស បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណាស្ស យថា កម្ពបកញ្ញាណាស្ស អាវជ្ជនាយ អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៤៣៨] អនាគតារម្មណោ ធម្មោ បច្ចុប្បដ្ឋារម្មណាស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ចេតោបរិយញ្ញាណោន អនាគតារម្មណប្បច្ចប្បដ្ឋចិត្តសមន្តិស្ស ចិត្តំ ជាធាតុ អនាគតារម្មណោ បច្ចុប្បដ្ឋាខន្ធន្ទោ ចេតោបរិយញ្ញាណាស្ស អាវជ្ជនាយ អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អតីតារម្មណគ្គិកៈ បញ្ញាវិរៈ

ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា នូវចេតោបរិយញ្ញាណ និងអនាគត-
សញ្ញាណ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ។

(៤៣៧) អនាគតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអតីតារម្មណធម៌
ដោយការម្មណប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គល ពិចារណា នូវអតីតឥន្ទ្រិធាណា ជា
អនាគតារម្មណ៍ នូវចេតោបរិយញ្ញាណ ... នូវអនាគតសញ្ញាណ ... ពួក
ព្រះអរិយៈ ពិចារណា នូវពួកកិលេស ជាអនាគតារម្មណ៍ ដែលលះ
បង្កើតហើយ ពិចារណា នូវពួកកិលេស ដែលសង្កត់សង្កិនហើយ នូវ
ពួកកិលេស ដែលធ្លាប់សន្សំមកហើយ ក្នុងកាលមុន ... ឃើញច្បាស់
នូវពួកអតីតកូន ជាអនាគតារម្មណ៍ ថាមិនទៀង ... គ្រេកអរ រីក-
រាយ រត់ ជាអតីតារម្មណ៍ ប្រារព្ធ នូវខន្ធនោះ ទើបកើតឡើង
ចោមនស្ស កើតឡើង ពួកអតីតកូន ជាអនាគតារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ
នៃការពិចារណា នូវចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវេសានុស្សតិញ្ញាណ
និងយថាភម្មបគញ្ញាណ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ។

(៤៣៨) អនាគតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌
ដោយការម្មណប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គល ដឹង នូវចិត្ត របស់បុគ្គលអ្នក
ប្រកបដោយបច្ចុប្បន្នចិត្ត ជាអនាគតារម្មណ៍ ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ
ពួកបច្ចុប្បន្នកូន ជាអនាគតារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា
នូវចេតោបរិយញ្ញាណ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(២៣៩) បច្ចុប្បន្នារម្មណោ ធម្មោ បច្ចុប្បន្នា-
 រម្មណាស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ចេតោបរិយញ្ញាណោន បច្ចុប្បន្នារម្មណាប្បច្ចុប្បន្នចិត្ត-
 សមន្តិស្ស ចិត្តំ ជាតាតិ បច្ចុប្បន្នារម្មណា បច្ចុប្បន្នា
 ខន្ធោ ចេតោបរិយញ្ញាណាស្ស អារជ្ជនាយ អារម្មណា-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៤០) បច្ចុប្បន្នារម្មណោ ធម្មោ អតីតារម្មណា-
 ស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ អតីតំ
 ទិព្វំ ចក្កំ បច្ចុវេក្ខតិ ទិព្វំ សោតទានតំ បច្ចុវេក្ខតិ
 បច្ចុប្បន្នារម្មណំ អតីតំ ឥន្ទ្រិយញ្ញាណំ បច្ចុវេក្ខតិ ចេ-
 តោបរិយញ្ញាណំ .. អរិយា បច្ចុប្បន្នារម្មណោ បហី-
 នេ កិលេសេ បច្ចុវេក្ខន្តិ វិក្ខម្ពិនេ កិលេសេ ...
 បុព្វេ សមុទាចិល្លោ ... បច្ចុប្បន្នារម្មណោ អតីតេ
 ខន្ធន្ទេ អនិច្ចតោ ... វិបស្សន្តិ អស្សាទេន្តិ អភិទន្ធន្តិ
 តំ អារត្ត អតីតារម្មណោ វាតោ ... ទោមនស្សំ
 ឧប្បជ្ជតិ បច្ចុប្បន្នារម្មណា អតីតា ខន្ធោ ចេតោបរិ-
 យញ្ញាណាស្ស បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណាស្ស យថា-
 កម្មបកញ្ញាណាស្ស អារជ្ជនាយ អារម្មណាប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមតិកប្បដ្ឋាន

(៤៣៧) បច្ចុប្បន្នានាមណធមិ ជាបច្ច័យ នៃបច្ចុប្បន្នានាមណធមិ
 ដោយការម្សណប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គល ដឹង នូវចិត្ត របស់បុគ្គលអ្នកប្រកប
 ដោយបច្ចុប្បន្នចិត្ត ជាបច្ចុប្បន្នានាមណ៍ ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ ពួក
 បច្ចុប្បន្នក្ខន្ធ ជាបច្ចុប្បន្នានាមណ៍ ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា នូវចេតា-
 បរិយញ្ញាណ ដោយការម្សណប្បច្ច័យ ។

(៤៤០) បច្ចុប្បន្នានាមណធមិ ជាបច្ច័យ នៃអតីតានាមណធមិ ដោយ
 ការម្សណប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គល ពិចារណា នូវទិព្វចក្ខុ ជាអតីត ពិចារណា
 នូវទិព្វសោត ពិចារណា នូវអតីតឥន្ទ្រិវិញ្ញាណ ជាបច្ចុប្បន្នានាមណ៍
 នូវចេតោបរិយញ្ញាណ ... ពួកព្រះអរិយៈ ពិចារណា នូវពួកកិលេស
 ជាបច្ចុប្បន្នានាមណ៍ ដែលលះបង់ហើយ នូវពួកកិលេស ដែលសង្កត់
 សង្កិនហើយ ... នូវពួកកិលេស ដែលធ្លាប់សន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន
 ... ឃើញច្បាស់ នូវពួកអតីតក្ខន្ធ ជាបច្ចុប្បន្នានាមណ៍ ថាមិនទៀង
 ... គ្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ជាអតីតានាមណ៍ ប្រាស នូវពួកខន្ធនោះ
 ... ទោមនស្ស កើតឡើង ពួកអតីតក្ខន្ធ ជាបច្ចុប្បន្នានាមណ៍ ជាបច្ច័យ
 នៃការពិចារណា នូវចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ
 នឹងយថាភម្មបគញ្ញាណ ដោយការម្សណប្បច្ច័យ ។

អតីតារម្មណត្ថិកេ បញ្ញាវិពេ

(២២០) បច្ចុប្បន្នារម្មណោ ធម្មោ អនាគតា-
 រម្មណស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អនាគតំ ទិព្វំ ចក្កំ បច្ចវេក្ខតិ ទិព្វំ សោតនាតុំ
 បច្ចវេក្ខតិ បច្ចុប្បន្នារម្មណំ អនាគតំ ឥន្ទ្រិយញ្ញាណំ
 បច្ចវេក្ខតិ ចេតោបរិយញ្ញាណំ . . . បច្ចុប្បន្នារម្មណោ
 អនាគតេ ខន្ធេ អនិច្ចតោ . . . វិបស្សតិ ។ មេ ។
 តំ អារត្ត អនាគតារម្មណោ វតោ . . . ផោមនស្សំ
 ឧប្បជ្ឈតិ បច្ចុប្បន្នារម្មណោ អនាគតា ខត្វា ចេតោ-
 បរិយញ្ញាណស្ស អនាគតំសញ្ញាណស្ស អារជ្ជនាយ
 អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២២២) អតីតារម្មណោ ធម្មោ អតីតារម្មណស្ស
 ធម្មស្ស អនិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណនិបតិ
 សហជាតានិបតិ ។ អារម្មណនិបតិ អតីតំ វិញ្ញា-
 ណញ្ញាយតនំ ករុំ កត្វា បច្ចវេក្ខតិ នេវសញ្ញាណ-
 សញ្ញាយតនំ ករុំ កត្វា បច្ចវេក្ខតិ អតីតារម្មណំ
 អតីតំ ឥន្ទ្រិយញ្ញាណំ ករុំ កត្វា បច្ចវេក្ខតិ ចេតោ-
 បរិយញ្ញាណំ . . . បុព្វេនិវាសនុស្សតិញ្ញាណំ . . .
 យថាកម្មបកញ្ញាណំ ករុំ កត្វា បច្ចវេក្ខតិ អតីតា-
 រម្មណោ អតីតេ ខន្ធេ ករុំ កត្វា បច្ចវេក្ខតិ . . .

អតីតការម្មណធិកៈ បញ្ញាវិវរៈ

(៤៤១) បច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនាគតារម្មណធម៌
ដោយការម្មណប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គល ពិចារណា នូវទិព្វចក្ខុ ជាអនាគត
ពិចារណា នូវទិព្វសោតនាតុ ពិចារណា នូវអនាគតឥន្ទ្រិវិញ្ញាណ ជា
បច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ នូវចេតោបរិយញ្ញាណ ... ឃើញច្បាស់ នូវពួកអនា-
គតក្ខន្ធ ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ថាមិនទៀង ... ។ បេ ។ វគៈ ជា
អនាគតារម្មណ៍ ប្រារព្ធ នូវខន្ធនោះ ... ទោមនស្ស កើតឡើង ពួក
អនាគតក្ខន្ធ ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា នូវចេ-
តោបរិយញ្ញាណ និងអនាគតសញ្ញាណ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ។

(៤៤២) អតីតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអតីតារម្មណធម៌ ដោយ
អធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ ការម្ម-
ណធិបតិ គឺ បុគ្គល ធ្វើ នូវវិញ្ញាណញ្ជាយតនៈ ជាអតីត ឲ្យជាទីគោរព
ហើយពិចារណា ធ្វើ នូវនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ឲ្យជាទីគោរព ហើយ
ពិចារណា ធ្វើ នូវអតីតឥន្ទ្រិវិញ្ញាណ ជាអតីតារម្មណ៍ ឲ្យជាទីគោរព
ហើយពិចារណា នូវចេតោបរិយញ្ញាណ នូវបុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ
... ធ្វើ នូវយថាភម្មបគញ្ញាណ ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ធ្វើ
នូវពួកអតីតក្ខន្ធ ជាអតីតារម្មណ៍ ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ...

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

អស្សាទេតិ អភិនន្ទតិ តំ កុំ កត្វា អតីតារម្មណោ
 វកោ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ ។ សហជាតាធិបតិ
 អតីតារម្មណាធិបតិ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ អធិប-
 តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៤៤៣) អតីតារម្មណោ ធម្មោ អនាគតារម្មណា-
 ស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណា-
 ធិបតិ អនាគតំ វិញ្ញាណញ្ញាយនំ កុំ កត្វា ...
 លេវសញ្ញាណសញ្ញាយនំ ... អតីតារម្មណំ អនាគតំ
 ឥន្ទ្រិយញ្ញាណំ កុំ កត្វា ... ចេតោបរិយញ្ញាណំ ...
 បុព្វនិវាសានុស្សតិញ្ញាណំ ... យថាកម្មបកញ្ញាណំ
 ... អតីតារម្មណោ អនាគតេ ខន្ធានុ កុំ កត្វា អស្សា-
 ទេតិ អភិនន្ទតិ តំ កុំ កត្វា អនាគតារម្មណោ
 វកោ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ ។

(៤៤៤) អនាគតារម្មណោ ធម្មោ អនាគតារម្ម-
 ណាស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អា-
 រម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ
 អនាគតារម្មណំ អនាគតំ ឥន្ទ្រិយញ្ញាណំ កុំ កត្វា
 ... ចេតោបរិយញ្ញាណំ ... អនាគតំសញ្ញាណំ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ជាអតីតារម្មណ៍ ធ្វើ នូវខន្ធនោះ ឲ្យជាទីគោរព ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង ។ ឯសហជាតាធិបតី គឺ អតីតារម្មណាធិបតីធម៌ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយអធិបតីប្បច្ច័យ ។

(៤៤៣) អតីតារម្មណាធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនាគតារម្មណាធម៌ ដោយអធិបតីប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតី គឺ បុគ្គល ធ្វើ នូវវិញ្ញាណញ្ចាយតនៈ ជាអនាគត ឲ្យជាទីគោរព ... នូវនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ... ធ្វើ នូវអនាគតឥន្ទ្រិធាណ ជាអតីតារម្មណ៍ ឲ្យជាទីគោរព ... នូវចេតោបរិយញ្ញាណ ... នូវបុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ ... នូវយថាភម្មបគញ្ញាណ . ធ្វើ នូវពួកអនាគតក្ខន្ធ ជាអតីតារម្មណ៍ ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ជាអនាគតារម្មណ៍ ធ្វើនូវខន្ធនោះ ឲ្យជាទីគោរព ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង ។

(៤៤៤) អនាគតារម្មណាធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនាគតារម្មណាធម៌ ដោយអធិបតីប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតី និងសហជាតាធិបតី ។ អារម្មណាធិបតី គឺ បុគ្គល ធ្វើ នូវអនាគតឥន្ទ្រិធាណ ជាអនាគតារម្មណ៍ ឲ្យជាទីគោរព .. នូវចេតោបរិយញ្ញាណ ... ធ្វើ នូវអនាគតសញ្ញាណ

អតីតារម្មណត្ថិកេ បញ្ញាវិហា

កុំ កត្វា បច្ចវេក្ខតិ អនាគតារម្មណោ អនាគតេ
 ខន្ធ កុំ កត្វា អស្សាទេតិ អភិទន្ធតិ តំ កុំ កត្វា
 អនាគតារម្មណោ រាគោ ឧប្បជ្ឈតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ឈតិ ។
 សហជាតាធិបតិ អនាគតារម្មណាធិបតិ សម្បយុត្ត-
 កានំ ខន្ធានំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២២៥) អនាគតារម្មណោ ធម្មោ អតីតារម្ម-
 ណាស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារ-
 ម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ
 អនាគតារម្មណំ អតីតំ វេទិវិជញ្ញាណំ កុំ កត្វា ...
 ចេតោបរិយញ្ញាណំ . . . អនាគតំសញ្ញាណំ កុំ
 កត្វា ... អនាគតារម្មណោ អតីតេ ខន្ធ កុំ កត្វា
 អស្សាទេតិ អភិទន្ធតិ តំ កុំ កត្វា អតីតារម្ម-
 ណោ រាគោ ឧប្បជ្ឈតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ឈតិ ។

(២២៦) បច្ចុប្បន្នារម្មណោ ធម្មោ បច្ចុប្បន្នារម្ម-
 ណាស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហ-
 ជាតាធិបតិ បច្ចុប្បន្នារម្មណាធិបតិ សម្បយុត្តកានំ
 ខន្ធានំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អតីតារម្មណគ្លីកៈ បញ្ញាវិរៈ

ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ធ្វើ ឲ្យពួកអនាគតក្នុង ជាអនាគតារម្មណ៍
 ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ជាអនាគតារម្មណ៍ ធ្វើ
 ឲ្យខ្លួននោះ ឲ្យជាទីគោរព ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង ។
 សហជាតាធិបតី គឺ អនាគតារម្មណធិបតី ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្ត-
 កក្កន ដោយអធិបតីប្បច្ច័យ ។

(៤៤៥) អនាគតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអតីតារម្មណធម៌ ដោយ
 អធិបតីប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណធិបតី និងសហជាតាធិបតី ។ ឯអារ-
 ម្មណធិបតី គឺ បុគ្គល ធ្វើ ឲ្យអតីតឥន្ទ្រិញ្ញាណ ជាអនាគតារម្មណ៍
 ឲ្យជាទីគោរព... ឲ្យចេតោបរិយញ្ញាណ ... ធ្វើ ឲ្យអនាគតសញ្ញាណ
 ឲ្យជាទីគោរព... ធ្វើ ឲ្យពួកអតីតកក្កន ជាអនាគតារម្មណ៍ ឲ្យជាទីគោរព
 ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ជាអតីតារម្មណ៍ ធ្វើ ឲ្យខ្លួននោះ ឲ្យជា
 ទីគោរព ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង ។

(៤៤៦) បច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌
 ដោយអធិបតីប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតី គឺ បច្ចុប្បន្នារម្មណា-
 ធិបតីធម៌ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កន ដោយអធិបតីប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថកប្បដ្ឋានំ

[២២៧] បច្ចុប្បន្នារម្មណោ ធម្មោ អតីតារម្មណាស្ស ធម្មស្ស អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតី អតីតំ ទិព្វំ ចក្កំ គរុំ កក្ខា បច្ចវេក្ខតិ ទិព្វំ សោតជានុំ គរុំ កក្ខា បច្ចវេក្ខតិ បច្ចុប្បន្នារម្មណំ អតីតំ ឥន្ទ្រិយញ្ញាណំ គរុំ កក្ខា... ចេតោបរិយញ្ញាណំ គរុំ កក្ខា... បច្ចុប្បន្នារម្មណោ អតីតេ ខន្ធ គរុំ កក្ខា អស្សាទេតិ អភិទន្ធនំ តំ គរុំ កក្ខា អតីតារម្មណោ វាគោ ឧប្បជ្ឈតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ឈតិ ។

[២២៨] បច្ចុប្បន្នារម្មណោ ធម្មោ អនាគតារម្មណាស្ស ធម្មស្ស អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតី អនាគតំ ទិព្វំ ចក្កំ គរុំ កក្ខា បច្ចវេក្ខតិ ទិព្វំ សោតជានុំ គរុំ កក្ខា... បច្ចុប្បន្នារម្មណំ អនាគតំ ឥន្ទ្រិយញ្ញាណំ គរុំ កក្ខា បច្ចុប្បន្នារម្មណោ អនាគតេ ខន្ធ គរុំ កក្ខា អស្សាទេតិ អភិទន្ធនំ តំ គរុំ កក្ខា អនាគតារម្មណោ វាគោ ឧប្បជ្ឈតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ឈតិ ។

[២២៩] អតីតារម្មណោ ធម្មោ អតីតារម្មណាស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៤៤៧) បច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអតីតារម្មណធម៌
 ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្សណាធិបតិ គឺ បុគ្គល ធ្វើ នូវទិព្វ-
 ចក្ខុ ជាអតីត ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ធ្វើ នូវទិព្វសោតធាតុ
 ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ធ្វើ នូវអតីតឥន្ទ្រិវិធពញ្ញាណ ជាបច្ចុប្បន្នា-
 រម្មណ៍ ឲ្យជាទីគោរព...ធ្វើ នូវចេតោបរិយញ្ញាណ ឲ្យជាទីគោរព...
 ធ្វើ នូវពួកអតីតកូន ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ
 រីករាយ រាគៈ ជាអតីតារម្មណ៍ ធ្វើ នូវខន្ធនោះ ឲ្យជាទីគោរព ទើប
 កើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង ។

(៤៤៨) បច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនាគតារម្មណធម៌
 ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្សណាធិបតិ គឺ បុគ្គល ធ្វើ នូវទិព្វ-
 ចក្ខុ ជាអនាគត ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ធ្វើ នូវទិព្វសោតធាតុ
 ឲ្យជាទីគោរព . . . ធ្វើ នូវអនាគតឥន្ទ្រិវិធពញ្ញាណ ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍
 ឲ្យជាទីគោរព ធ្វើ នូវពួកអនាគតកូន ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ឲ្យជាទីគោរព
 ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ជាអនាគតារម្មណ៍ ធ្វើ នូវខន្ធនោះ
 ឲ្យជាទីគោរព ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង ។

(៤៤៩) អតីតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអតីតា-
 រម្មណធម៌ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ពួកអតីតារម្មណកូន

អតីតារម្មណត្ថិកេ បញ្ញាវិពោ

អតីតារម្មណា ខន្ធា បច្ឆិមាធំ បច្ឆិមាធំ អតីតារម្ម-
ណាធំ ខន្ធាធំ អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៤៥០] អតីតារម្មណា ធម្មោ អនាគតារម្ម-
ណាស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ អតី-
តារម្មណំ កវដ្តំ អនាគតារម្មណាយ អាវដ្ឋនាយ
អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៤៥១] អតីតារម្មណា ធម្មោ បច្ចុប្បន្នារម្ម-
ណាស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ អតីតា-
រម្មណំ ចុតិចិត្តំ បច្ចុប្បន្នារម្មណស្ស បដិសន្ធិចិត្តស្ស
អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ អតីតារម្មណំ កវដ្តំ
បច្ចុប្បន្នារម្មណាយ អាវដ្ឋនាយ អនន្តរប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

[៤៥២] អនាគតារម្មណា ធម្មោ អនាគតារម្ម-
ណាស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា
បុរិមា អនាគតារម្មណា ខន្ធា បច្ឆិមាធំ បច្ឆិមាធំ
អនាគតារម្មណាធំ ខន្ធាធំ អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៤៥៣] អនាគតារម្មណា ធម្មោ អតីតារម្ម-
ណាស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនាគ-
តារម្មណំ ឥន្ទ្រិយញ្ញាណំ អតីតារម្មណស្ស វដ្ឋានស្ស

អតីតារម្មណគ្គិកៈ បញ្ញាវិរៈ

មុនៗ ជាបច្ច័យ នៃពួកអតីតារម្មណក្ខន្ធ ក្រោយៗ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

(៤៥០) អតីតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនាគតារម្មណធម៌
ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ អតីតារម្មណកវ្ត្ត ជាបច្ច័យ នៃភាវជ្ជនា ជា
អនាគតារម្មណ៍ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

(៤៥១) អតីតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌
ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ចុត្តិចិត្ត ជាអតីតារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃ
បដិសន្ធិចិត្ត ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ អតីតារម្មណកវ្ត្ត
ជាបច្ច័យ នៃភាវជ្ជនា ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

(៤៥២) អនាគតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនាគតារម្មណ-
ធម៌ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ពួកអនាគតារម្មណក្ខន្ធ មុន ៗ ជាបច្ច័យ
នៃពួកអនាគតារម្មណក្ខន្ធ ក្រោយ ៗ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

(៤៥៣) អនាគតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអតីតារម្ម-
ណធម៌ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ស្គន្ធិវិជ្ជាណ ជាអនាគតា-
រម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃវដ្តនៈ (ការរចនា) ជាអតីតារម្មណ៍

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

ចេតោបរិយញ្ញាណំ អតីតារម្មណាស្ស វុដ្ឋានស្ស អនា-
 គតំសញ្ញាណំ អតីតារម្មណាស្ស វុដ្ឋានស្ស អនាគតា-
 រម្មណា ខន្ធា អតីតារម្មណាស្ស វុដ្ឋានស្ស អនន្ត-
 រប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៥២) បច្ចុប្បន្នារម្មណោ ធម្មោ បច្ចុប្បន្នា-
 រម្មណាស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិ-
 មា បុរិមា បច្ចុប្បន្នារម្មណា ខន្ធា បច្ចិមានំ បច្ចិ-
 មានំ បច្ចុប្បន្នារម្មណានំ ខន្ធានំ អនន្តរប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ បច្ចុប្បន្នារម្មណំ បដិសន្ធិចិត្តំ បច្ចុប្បន្នារម្ម-
 ណាស្ស កវដ្តស្ស បច្ចុប្បន្នារម្មណំ កវដ្តំ បច្ចុប្បន្នា-
 រម្មណាស្ស កវដ្តស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៥៣) បច្ចុប្បន្នារម្មណោ ធម្មោ អតីតារម្ម-
 ណាស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ចុប្ប-
 ន្នារម្មណំ បដិសន្ធិចិត្តំ អតីតារម្មណាស្ស កវដ្តស្ស
 បច្ចុប្បន្នារម្មណំ កវដ្តំ អតីតារម្មណាស្ស កវដ្តស្ស
 បច្ចុប្បន្នារម្មណោ ខន្ធា អតីតារម្មណាស្ស វុដ្ឋានស្ស
 អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៥៤) អតីតារម្មណោ ធម្មោ អតីតារម្មណាស្ស
 ធម្មស្ស សមនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរសទិសំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ចេតាបរិយញ្ញាណ (ជាបច្ច័យ) នៃវដ្តានៈ ជាអតីតារម្មណ៍ អនាគត-
សញ្ញាណ (ជាបច្ច័យ) នៃវដ្តានៈ ជាអតីតារម្មណ៍ ពួកអនាគតារម្ម-
ណក្ខន្ធ ជាបច្ច័យ នៃវដ្តានៈ ជាអតីតារម្មណ៍ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

(៤៥៤) បច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌
ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ពួកបច្ចុប្បន្នារម្មណក្ខន្ធ មុនៗ ជាបច្ច័យ នៃ
ពួកបច្ចុប្បន្នារម្មណក្ខន្ធ ក្រោយៗ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ បដិសន្ធិចិត្ត
ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ (ជាបច្ច័យ) នៃបច្ចុប្បន្នារម្មណភវី បច្ចុប្បន្នារម្មណ-
ភវី ជាបច្ច័យ នៃបច្ចុប្បន្នារម្មណភវី ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

(៤៥៥) បច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអតីតារម្មណធម៌
ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ បដិសន្ធិចិត្ត ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ (ជាបច្ច័យ)
នៃភវី ជាអតីតារម្មណ៍ បច្ចុប្បន្នារម្មណភវី (ជាបច្ច័យ) នៃអតីតា-
រម្មណភវី ពួកបច្ចុប្បន្នារម្មណក្ខន្ធ ជាបច្ច័យ នៃវដ្តានៈ ជាអតីតា-
រម្មណ៍ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

(៤៥៦) អតីតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអតីតារម្មណធម៌ ដោយ
សមនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ដូចគ្នានឹងអនន្តរប្បច្ច័យដែរ ។

អតីតារម្មណត្ថិកេ បញ្ញាវិហេ

(៤៥៧) អតីតារម្មណោ ធម្មោ អតីតារម្មណស្ស
 ធម្មស្ស សហជាតប្បវដ្តយេន បច្ចយោ អត្តាមត្តាប្ប-
 វដ្តយេន បច្ចយោ និស្សយប្បវដ្តយេន បច្ចយោ ។
 តយោបិ បច្ចយា បដិច្ចវាសនិសោ ។

(៤៥៨) អតីតារម្មណោ ធម្មោ អតីតារម្មណស្ស
 ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បវដ្តយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌប-
 និស្សយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្វបនិស្សយោ ។
 បកត្វបនិស្សយោ អតីតារម្មណោ អនិច្ចាទុបស្សនា
 ទុក្ខានុបស្សនា អនត្តានុបស្សនា អតីតារម្មណោយ
 អនិច្ចាទុបស្សនាយ ទុក្ខានុបស្សនាយ អនត្តានុបស្ស-
 នាយ ឧបនិស្សយប្បវដ្តយេន បច្ចយោ ។

(៤៥៩) អតីតារម្មណោ ធម្មោ អនាគតារម្មណស្ស
 ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បវដ្តយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌប-
 និស្សយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្វបនិស្សយោ ។
 បកត្វបនិស្សយោ អតីតារម្មណោ អនិច្ចាទុបស្សនា
 ទុក្ខានុបស្សនា អនត្តានុបស្សនា អនាគតារម្មណោយ
 អនិច្ចាទុបស្សនាយ ទុក្ខានុបស្សនាយ អនត្តានុ-
 បស្សនាយ ឧបនិស្សយប្បវដ្តយេន បច្ចយោ ។

អតីតាម្ពណ្ឌធម៌ៈ បញ្ញាវារៈ

(៤៥៧) អតីតាម្ពណ្ឌធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអតីតាម្ពណ្ឌធម៌ ដោយ
សហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអតាមតាប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
និស្សយប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ច័យទាំង ៣ (នេះ) ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។

(៤៥៨) អតីតាម្ពណ្ឌធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអតីតាម្ពណ្ឌធម៌ ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណ្ឌូបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និង
បកត្ថូបនិស្ស័យ ។ បកត្ថូបនិស្ស័យ គឺ អនិច្ចានុបស្សនា ទុក្ខានុបស្សនា
និងអនត្តានុបស្សនា ជាអតីតាម្ពណ្ឌ ជាបច្ច័យ នៃអនិច្ចានុបស្សនា
ទុក្ខានុបស្សនា និងអនត្តានុបស្សនា ជាអតីតាម្ពណ្ឌ ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៤៥៩) អតីតាម្ពណ្ឌធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនាគតាម្ពណ្ឌធម៌ ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណ្ឌូបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ
និងបកត្ថូបនិស្ស័យ ។ បកត្ថូបនិស្ស័យ គឺ អនិច្ចានុបស្សនា
ទុក្ខានុបស្សនា និងអនត្តានុបស្សនា ជាអតីតាម្ពណ្ឌ ជាបច្ច័យ នៃ
អនិច្ចានុបស្សនា ទុក្ខានុបស្សនា និងអនត្តានុបស្សនា ជាអនាគតាម្ពណ្ឌ
ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

[៤៦០] អតីតារម្មណោ ធម្មោ បច្ចុប្បន្នារម្មណាស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្វូបនិស្សយោ ។ បកត្វូបនិស្សយោ អតីតារម្មណោ អនិច្ចានុបស្សនា ទុក្ខានុបស្សនា អនត្តានុបស្សនា បច្ចុប្បន្នារម្មណាយ អនិច្ចានុបស្សនាយ ទុក្ខានុបស្សនាយ អនត្តានុបស្សនាយ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៤៦១] អនាគតារម្មណោ ធម្មោ អនាគតារម្មណាស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌូបនិស្សយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្វូបនិស្សយោ ។ បកត្វូបនិស្សយោ អនាគតារម្មណោ អនិច្ចានុបស្សនា - ទុក្ខានុបស្សនា អនត្តានុបស្សនា អនាគតារម្មណាយ អនិច្ចានុបស្សនាយ ទុក្ខានុបស្សនាយ អនត្តានុបស្សនាយ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៤៦២] អនាគតារម្មណោ ធម្មោ អតីតារម្មណាស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌូបនិស្សយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្វូបនិស្សយោ ។ បកត្វូបនិស្សយោ អនាគតារម្មណោ អនិច្ចានុបស្សនា ទុក្ខានុបស្សនា អនត្តានុបស្សនា

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៤៦០) អតីតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌
ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ។
ឯបកត្ថបនិស្ស័យ គឺ អនិច្ចានុបស្សនា ទុក្ខានុបស្សនា និងអនត្តានុ-
បស្សនា ជាអតីតារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃអនិច្ចានុបស្សនា ទុក្ខានុបស្សនា
និងអនត្តានុបស្សនា ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៤៦១) អនាគតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនាគតារម្មណធម៌
ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណ្ឌបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ
និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ ឯបកត្ថបនិស្ស័យ គឺ អនិច្ចានុបស្សនា ទុក្ខ-
ានុបស្សនា និងអនត្តានុបស្សនា ជាអនាគតារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃអ-
និច្ចានុបស្សនា ទុក្ខានុបស្សនា និងអនត្តានុបស្សនា ជាអនាគតារម្មណ៍
ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៤៦២) អនាគតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអតីតារម្មណធម៌
ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណ្ឌបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ
និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ ឯបកត្ថបនិស្ស័យ គឺ អនិច្ចានុបស្សនា
ទុក្ខានុបស្សនា និងអនត្តានុបស្សនា ជាអនាគតារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ

អតីតារម្មណតិកេ បញ្ចវិហ

អតីតារម្មណាយ អនិច្ចានុបស្សនាយ ទុក្ខានុបស្ស-
នាយ អនត្តានុបស្សនាយ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

(៤៦៣) អនាគតារម្មណោ ធម្មោ បច្ចុប្បន្នារម្ម-
ណាស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
បកត្ថបនិស្សយោ អនាគតារម្មណោ អនិច្ចានុបស្សនា
ទុក្ខានុបស្សនា អនត្តានុបស្សនា បច្ចុប្បន្នារម្មណាយ
អនិច្ចានុបស្សនាយ ទុក្ខានុបស្សនាយ អនត្តានុបស្ស-
នាយ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៤៦៤) បច្ចុប្បន្នារម្មណោ ធម្មោ បច្ចុប្បន្នារម្ម-
ណាស្ស ធម្មស្ស . . . អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្ថប-
និស្សយោ ។ បកត្ថបនិស្សយោ បច្ចុប្បន្នារម្មណោ
អនិច្ចានុបស្សនា ទុក្ខានុបស្សនា អនត្តានុបស្សនា
បច្ចុប្បន្នារម្មណាយ អនិច្ចានុបស្សនាយ ទុក្ខានុបស្ស-
នាយ អនត្តានុបស្សនាយ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

(៤៦៥) បច្ចុប្បន្នារម្មណោ ធម្មោ អតី-
តារម្មណាស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ អារម្មណរូបនិស្សយោ អនន្តរូបនិស្សយោ

អតីតារម្មណត្ថិកៈ បញ្ញាវិវរៈ

នៃអនិច្ចារុបស្សនា ទុក្ខានុបស្សនា និងអនត្តានុបស្សនា ជាអតីតារម្មណ៍
ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៤៦៣) អនាគតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌
ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ អនិច្ចារុបស្សនា
ទុក្ខានុបស្សនា និងអនត្តានុបស្សនា ជាអនាគតារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃ
អនិច្ចារុបស្សនា ទុក្ខានុបស្សនា និងអនត្តានុបស្សនា ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍
ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៤៦៤) បច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌ (ជាបច្ច័យ) នៃបច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌
... បានដល់អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ
គឺ អនិច្ចារុបស្សនា ទុក្ខានុបស្សនា និងអនត្តានុបស្សនា ជាបច្ចុប្បន្នា-
រម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃអនិច្ចារុបស្សនា ទុក្ខានុបស្សនា និងអនត្តា-
នុបស្សនា ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៤៦៥) បច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអតីតារម្មណធម៌
ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ការម្សោយបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បវត្តានំ

បកត្ថបដិស្សយោ ។ បកត្ថបដិស្សយោ បច្ចុប្បន្នា-
 រម្មណា អនិច្ចាទុបស្សនា ទុក្ខានុបស្សនា អនត្តា-
 នុបស្សនា អតីតារម្មណាយ អនិច្ចាទុបស្សនាយ
 ទុក្ខានុបស្សនាយ អនត្តានុបស្សនាយ ឧបដិស្ស-
 យប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៦៦] បច្ចុប្បន្នារម្មណា ធម្មោ អនាគតារម្ម-
 ណាស្ស ធម្មស្ស ឧបដិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អារម្មណ្ឌូបដិស្សយោ អនន្តរូបដិស្សយោ បកត្ថប-
 ដិស្សយោ ។ បកត្ថបដិស្សយោ បច្ចុប្បន្នារម្មណា
 អនិច្ចាទុបស្សនា ទុក្ខានុបស្សនា អនត្តានុបស្សនា
 អនាគតារម្មណាយ អនិច្ចាទុបស្សនាយ ទុក្ខានុបស្ស-
 នាយ អនត្តានុបស្សនាយ ឧបដិស្សយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

[២៦៧] អតីតារម្មណា ធម្មោ អតីតារម្មណាស្ស
 ធម្មស្ស អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា
 អតីតារម្មណា ខន្ធ បច្ឆិមានំ បច្ឆិមានំ អតីតារម្ម-
 ណានំ ខន្ធនំ អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ ឯបកត្ថបនិស្ស័យ គឺ អនិច្ចានុបស្សនា ទុក្ខានុ-
បស្សនា និងអនត្តានុបស្សនា ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃអនិច្ចានុ-
បស្សនា ទុក្ខានុបស្សនា និងអនត្តានុបស្សនា ជាអតីតារម្មណ៍ ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៤៦៦) បច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនាគតារម្មណ-
ធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ការម្សោយនិស្ស័យ អនន្តរូប-
និស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ ឯបកត្ថបនិស្ស័យ គឺ អនិច្ចានុបស្សនា
ទុក្ខានុបស្សនា និងអនត្តានុបស្សនា ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ
នៃអនិច្ចានុបស្សនា ទុក្ខានុបស្សនា និងអនត្តានុបស្សនា ជាអនាគតា-
រម្មណ៍ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៤៦៧) អតីតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអតីតារម្មណធម៌
ដោយការសេវនប្បច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ ជាអតីតារម្មណ៍ មុនៗ ជាបច្ច័យ
នៃពួកខន្ធ ជាអតីតារម្មណ៍ ក្រោយ ។ ដោយការសេវនប្បច្ច័យ ។

អតីតារម្មណ្ឌក្តិកេ បញ្ញាវិពេ

[៤៦៨] អនាគតារម្មណ្ឌ ឆម្មោ អនាគតារម្ម-
ណាស្ស ឆម្មស្ស អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ
បុរិមា បុរិមា អនាគតារម្មណ្ឌ ខន្ធា បច្ឆិមានំ
បច្ឆិមានំ អនាគតារម្មណ្ឌានំ ខន្ធានំ អាសេវនប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ ។

[៤៦៩] បច្ចុប្បន្នារម្មណ្ឌ ឆម្មោ បច្ចុប្បន្នារម្ម-
ណាស្ស ឆម្មស្ស អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា
បុរិមា បច្ចុប្បន្នារម្មណ្ឌ ខន្ធា បច្ឆិមានំ បច្ឆិមានំ
បច្ចុប្បន្នារម្មណ្ឌានំ ខន្ធានំ អាសេវនប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

[៤៧០] អតីតារម្មណ្ឌ ឆម្មោ អតីតារម្មណាស្ស
ឆម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតា
នាណខណ៌កា ។ សហជាតា អតីតារម្មណ្ឌ ចេត-
នា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ ។ នាណខណ៌កា អតីតារម្មណ្ឌ ចេតនា
វិហាកានំ អតីតារម្មណ្ឌានំ ខន្ធានំ កម្មប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

អតីតារម្មណធិកៈ បញ្ញាវិរៈ

(៤៦៨) អនាគតារម្មណធិ ជាបច្ច័យ នៃអនាគតារម្មណធិ

ដោយភាសេវនប្បច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ ជាអនាគតារម្មណ៍ មុន ។ ជា
បច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ជាអនាគតារម្មណ៍ ក្រោយ ។ ដោយភាសេវន-
ប្បច្ច័យ ។

(៤៦៩) បច្ចុប្បន្នារម្មណធិ ជាបច្ច័យ នៃបច្ចុប្បន្នារម្មណធិ

ដោយភាសេវនប្បច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ មុន ។ ជាបច្ច័យ
នៃពួកខន្ធ ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ក្រោយ ។ ដោយភាសេវនប្បច្ច័យ ។

(៤៧០) អតីតារម្មណធិ ជាបច្ច័យ នៃអតីតារម្មណធិ ដោយ

កម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និធិនានាខណិកៈ ។ សហជាត គឺ
ចេតនា ជាអតីតារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយ
កម្មប្បច្ច័យ ។ ឯនានាខណិកៈ គឺ ចេតនា ជាអតីតារម្មណ៍ ជា
បច្ច័យ នៃពួកវិបាកក្ខន្ធ ជាអតីតារម្មណ៍ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(៤៧១) អតីតារម្មណោ ធម្មោ អនាគតារម្មណាស្ស ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ នាណាខណិកា អតីតារម្មណា ចេតនា វិចាគានំ អនាគតារម្មណានំ ខន្ធានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៤៧២) អតីតារម្មណោ ធម្មោ បច្ចុប្បន្នារម្មណាស្ស ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ នាណាខណិកា អតីតារម្មណា ចេតនា វិចាគានំ បច្ចុប្បន្នារម្មណានំ ខន្ធានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៤៧៣) អនាគតារម្មណោ ធម្មោ អនាគតារម្មណាស្ស ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតា នាណាខណិកា ។ សហជាតា អនាគតារម្មណា ចេតនា សម្មយុត្តកានំ ខន្ធានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នាណាខណិកា អនាគតារម្មណា ចេតនា វិចាគានំ អនាគតារម្មណានំ ខន្ធានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៤៧៤) អនាគតារម្មណោ ធម្មោ អតីតារម្មណាស្ស ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ នាណាខណិកា អនាគតារម្មណា ចេតនា វិចាគានំ អតីតារម្មណានំ ខន្ធានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៤៧១) អតីតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនាគតារម្មណ-
ធម៌ ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់នានាខណ៌កៈ គឺ អតីតារម្មណ-
ចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួកវិបាកក្ខន្ធ ជាអនាគតារម្មណ៍ ដោយ
កម្មប្បច្ច័យ ។

(៤៧២) អតីតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌
ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់នានាខណ៌កៈ គឺ អតីតារម្មណចេតនា
ជាបច្ច័យ នៃពួកវិបាកក្ខន្ធ ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៤៧៣) អនាគតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនាគតារម្មណ-
ធម៌ ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត នឹងនានាខណ៌កៈ ។
សហជាត គឺ អនាគតារម្មណចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្ត-
កក្ខន្ធ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ឯនានាខណ៌កៈ គឺ អនាគតារម្មណ-
ចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួកវិបាកក្ខន្ធ ជាអនាគតារម្មណ៍ ដោយ
កម្មប្បច្ច័យ ។

(៤៧៤) អនាគតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអតីតារម្មណធម៌
ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់នានាខណ៌កៈ គឺ អនាគតារម្មណចេតនា
ជាបច្ច័យ នៃពួកវិបាកក្ខន្ធ ជាអតីតារម្មណ៍ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

អតីតារម្មណត្ថិកេ បញ្ញាវិពេ

[៤៧៥] អនាគតារម្មណោ ធម្មោ បច្ចុប្បន្នារម្មណាស្ស ធម្មស្ស កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ នាណាខណីកា អនាគតារម្មណោ ចេតនា វិចារកានំ បច្ចុប្បន្នារម្មណានំ ខន្ធានំ កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៤៧៦] បច្ចុប្បន្នារម្មណោ ធម្មោ បច្ចុប្បន្នារម្មណាស្ស ធម្មស្ស កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតា នាណាខណីកា ។ សហជាតា បច្ចុប្បន្នារម្មណោ ចេតនា សម្មយុត្តកានំ ខន្ធានំ កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នាណាខណីកា បច្ចុប្បន្នារម្មណោ ចេតនា វិចារកានំ បច្ចុប្បន្នារម្មណានំ ខន្ធានំ កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៤៧៧] បច្ចុប្បន្នារម្មណោ ធម្មោ អតីតារម្មណាស្ស ធម្មស្ស កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ នាណាខណីកា បច្ចុប្បន្នារម្មណោ ចេតនា វិចារកានំ អតីតារម្មណានំ ខន្ធានំ កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៤៧៨] បច្ចុប្បន្នារម្មណោ ធម្មោ អនាគតារម្មណាស្ស ធម្មស្ស កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ នាណាខណីកា បច្ចុប្បន្នារម្មណោ ចេតនា វិចារកានំ អនាគតារម្មណានំ ខន្ធានំ កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អតីតារម្មណគ្គិកៈ បច្ច្យាវាវៈ

(៤៧៥) អនាគតារម្មណធម៌ ជាបច្ច្យាយ នៃបច្ច្យាវាវនារម្មណធម៌
ដោយកម្មប្បច្ច្យាយ បានដល់នានាខណ៌កៈ គឺ អនាគតារម្មណចេតនា
ជាបច្ច្យាយ នៃពួកវិបាកក្ខន្ធ ជាបច្ច្យាវាវនារម្មណ៍ ដោយកម្មប្បច្ច្យាយ ។

(៤៧៦) បច្ច្យាវាវនារម្មណធម៌ ជាបច្ច្យាយ នៃបច្ច្យាវាវនារម្មណធម៌
ដោយកម្មប្បច្ច្យាយ បានដល់សហជាត នឹងនានាខណ៌កៈ ។ សហ-
ជាត គឺ បច្ច្យាវាវនារម្មណចេតនា ជាបច្ច្យាយ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ
ដោយកម្មប្បច្ច្យាយ ។ ឯនានាខណ៌កៈ គឺ បច្ច្យាវាវនារម្មណចេតនា ជា
បច្ច្យាយ នៃពួកវិបាកក្ខន្ធ ជាបច្ច្យាវាវនារម្មណ៍ ដោយកម្មប្បច្ច្យាយ ។

(៤៧៧) បច្ច្យាវាវនារម្មណធម៌ ជាបច្ច្យាយ នៃអតីតារម្មណធម៌
ដោយកម្មប្បច្ច្យាយ បានដល់នានាខណ៌កៈ គឺ បច្ច្យាវាវនារម្មណចេតនា
ជាបច្ច្យាយ នៃពួកវិបាកក្ខន្ធ ជាអតីតារម្មណ៍ ដោយកម្មប្បច្ច្យាយ ។

(៤៧៨) បច្ច្យាវាវនារម្មណធម៌ ជាបច្ច្យាយ នៃអនាគតារម្មណធម៌
ដោយកម្មប្បច្ច្យាយ បានដល់នានាខណ៌កៈ គឺ បច្ច្យាវាវនារម្មណចេតនា
ជាបច្ច្យាយ នៃពួកវិបាកក្ខន្ធ ជាអនាគតារម្មណ៍ ដោយកម្មប្បច្ច្យាយ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

[៤៧៧] អតីតារម្មណោ ធម្មោ ... តារម្មណស្ស
 ធម្មស្ស វិចារកប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាហារប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ លាទប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ មក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ សម្បយុត្តប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ធន្ថិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ វិភតប្បច្ចយេន អវិភតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៤៨០] ហេតុយា តីណិ អារម្មណោ នវ អធិប-
 តិយា សត្ត អនន្តរេ សត្ត សមនន្តរេ សត្ត សហ-
 ជាតេ អញ្ញមញ្ញា ជិស្សយេ តីណិ ឧបជិស្សយេ
 នវ អាសវេន តីណិ កក្កេ នវ វិចារកេ តីណិ
 អាហារេ តីណិ ឥន្ទ្រិយេ លាទេ មក្កេ សម្បយុត្តេ
 តីណិ អត្ថិយា តីណិ ធន្ថិយា សត្ត វិភតេ សត្ត
 អវិភតេ តីណិ ។ ឯវំ កណោតព្វំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៤៧៩) អតីតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអតីតារម្មណធម៌ ដោយ
វិបាកប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយគ្រួ
ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឈានប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយមគ្គប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ដោយសម្បយុត្តប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ជា
បច្ច័យ ដោយនត្ថប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយវិគតប្បច្ច័យ ដោយ
អវិគតប្បច្ច័យ ។

(៤៨០) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៩ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ អញ្ញា
មញ្ញប្បច្ច័យ និងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៩ ក្នុងកាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៩ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
ក្នុងភ័ស្ត្រប្បច្ច័យ ឈានប្បច្ច័យ មគ្គប្បច្ច័យ និងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងអត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ បណ្ឌិត
គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

អតីតារម្មណត្ថិកេ បញ្ញាវិហ

(៤៨០) អតីតារម្មណោ ធម្មោ អតីតារម្មណស្ស
 ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៤៨២) អតីតារម្មណោ ធម្មោ អនាគតារម្មណស្ស
 ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ កក្កប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

(៤៨៣) អតីតារម្មណោ ធម្មោ បច្ចប្បន្ទារម្ម-
 ណស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិ-
 ស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៤៨៤) អនាគតារម្មណោ ធម្មោ អនាគតា-
 រម្មណស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៤៨៥) អនាគតារម្មណោ ធម្មោ អតីតារម្ម-
 ណស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧប-
 និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អតីតារម្មណគ្គិកៈ បញ្ញាវាវៈ

(៤៨១) អតីតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអតីតារម្មណធម៌ ដោយ
 ការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៤៨២) អតីតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនាគតារម្មណធម៌
 ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៤៨៣) អតីតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌
 ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
 ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៤៨៤) អនាគតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនាគតារម្មណធម៌
 ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
 ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៤៨៥) អនាគតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអតីតារម្មណធម៌
 ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
 ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមតិកប្បដ្ឋានំ

(៤៨៦) អនាគតារម្មណោ ធម្មោ បច្ចុប្បន្នារម្មណាស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៤៨៧) បច្ចុប្បន្នារម្មណោ ធម្មោ បច្ចុប្បន្នារម្មណាស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៤៨៨) បច្ចុប្បន្នារម្មណោ ធម្មោ អតីតារម្មណាស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៤៨៩) បច្ចុប្បន្នារម្មណោ ធម្មោ អនាគតារម្មណាស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៤៩០) និហតុយា នវំ នអារម្មណោ នវំ នអធិបតិយា នវំ នអនន្តរេ នវំ នសមនន្តរេ នវំ ។ សន្និត្តំ ។ សព្វត្ថំ នវំ លោកិតេ នវំ លោអវិកិតេ នវំ ។ ឯវំ កណោតត្ថំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៤៨៦) អនាគតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌
ដោយការម្សណ្ឌប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៤៨៧) បច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌
ដោយការម្សណ្ឌប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៤៨៨) បច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអតីតារម្មណធម៌
ដោយការម្សណ្ឌប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៤៨៩) បច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនាគតារម្មណធម៌
ដោយការម្សណ្ឌប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៤៩០) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងនការម្សណ្ឌប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។

ក្នុងបច្ច័យ ទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ៧ ក្នុងនោវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ៧
ក្នុងនោវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

អតីតារម្មណត្ថិកេ បញ្ញាវិពោ

[៤៧០] ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ ភីណិ . . .
 អធិបតីយា អនន្តរេ សមនន្តរេ ឧបនិស្សយេ
 ឧបុរជាតេ ឧបញ្ញាជាតេ នអាសេវនេ កក្កេ ធិ-
 មាគេ ភីណិ សព្វត្ថ ភីណិ ។ សង្ខតំ ។ នោ-
 នត្ថយា នោវិគតេ ភីណិ ។ ឯវំ កណោតតំ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយំ ។

[៤៧២] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ នវំ . . .
 អធិបតីយា សត្ត អនន្តរេ សមនន្តរេ សត្ត សហ-
 ជាតេ ភីណិ អញ្ញមញ្ញេ ភីណិ និស្សយេ ភីណិ
 ឧបនិស្សយេ នវំ អាសេវនេ ភីណិ កក្កេ នវំ
 វិមាគេ ភីណិ អាហារេ វេទ្ធិយេ ឈានេ មក្កេ
 សម្បយុត្តេ អត្ថយា ភីណិ នត្ថយា សត្ត វិគតេ
 សត្ត អវិគតេ ភីណិ ។ ឯវំ កណោតតំ ។

បច្ចនីយានុលោមំ ។

បញ្ញាវិពោ និដ្ឋិតោ ។

អតីតារម្មណត្ថិកំ ឯកូនវីសតិមំ និដ្ឋិតំ ។

អតីតការម្មណត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

(៤៩១) ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
 . . . ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ នអនន្តរាប្បដ្ឋយ នសមនន្តរាប្បដ្ឋយ នឧប-
 និស្សយប្បដ្ឋយ នបុរេជាតប្បដ្ឋយ នបច្ឆាជាតប្បដ្ឋយ នគាសេវនប្ប-
 ដ្ឋយ នកម្មប្បដ្ឋយ និងនវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងបដ្ឋយទាំងអស់
 សុទ្ធតែមានវារៈ ៣ ។ សេចក្តីបប្រញ ។ ក្នុងនោនតិប្បដ្ឋយ និងនោ-
 វិតតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ចន័យៈ ។

(៤៩២) ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ
 . . . ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរាប្បដ្ឋយ និងនសមនន្ត-
 រាប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនសហជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអពាមពា-
 ប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងឧបនិស្សយ-
 ប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ក្នុងនគាសេវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៩ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាហារប្បដ្ឋយ ឥន្ទ្រិយ-
 ប្បដ្ឋយ ឈានប្បដ្ឋយ មគ្គប្បដ្ឋយ សម្បយុត្តប្បដ្ឋយ និងអតិប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងនតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិតតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧
 ក្នុងអវិតតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចន័យានុលោម ។

ចប់ បញ្ញាវារៈ ។

ចប់ អតីតការម្មណត្តិកៈ ទី ១៩ ។

អង្គរត្ថិកំ

បដិបូរិយា

(២៩៣) អង្គរត្ថំ ធម្មំ បដិច្ច អង្គរត្ថា ធម្មា
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អង្គរត្ថំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
 តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានព្វា រូបំ ទ្វេ ខន្ធេ...
 បដិសន្ធិក្ខណោ អង្គរត្ថំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ
 ខន្ធា កដត្តា ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធេ ... ខន្ធេ បដិច្ច
 វត្ថុ វត្ថុំ បដិច្ច ខន្ធា ឯកំ មហាក្កតំ បដិច្ច
 តយោ មហាក្កតា មហាក្កតេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ
 រូបំ កដត្តារូបំ ឧបាទារូបំ ។

(២៩៤) តហិទ្ធា ធម្មំ បដិច្ច តហិទ្ធា ធម្មា
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តហិទ្ធា ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
 តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានព្វា រូបំ ទ្វេ ខន្ធេ ...
 បដិសន្ធិក្ខណោ តហិទ្ធា ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ
 ខន្ធា កដត្តា ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធេ បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធា
 ខន្ធេ បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុំ បដិច្ច ខន្ធា ឯកំ មហា-
 ក្កតំ បដិច្ច តយោ មហាក្កតា មហាក្កតេ បដិច្ច
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ កដត្តារូបំ ឧបាទារូបំ ។

អង្គវត្តភិក្ខុៈ

បដិប្បវិរៈ

(៤៩៣) ធម៌ ខាងក្នុង អាស្រ័យ នូវធម៌ ខាងក្នុង ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូប
ក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ខាងក្នុង នូវខន្ធ ២ ... ខន្ធ ៣ ក្តី
កងតារូបក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ខាងក្នុង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ នូវ
ខន្ធ ២ ... វត្ថុ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ពួកខន្ធ អាស្រ័យ នូវវត្ថុ
មហាកូត ៣ អាស្រ័យ នូវមហាកូត ១ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប កងតារូប
និងឧបាទារូប អាស្រ័យ នូវមហាកូតទាំងឡាយ ។

(៤៩៤) ធម៌ ខាងក្រៅ អាស្រ័យ នូវធម៌ ខាងក្រៅ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី
អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ខាងក្រៅ នូវខន្ធ ២ ... ខន្ធ ៣ ក្តី កងតារូប
ក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ខាងក្រៅ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ខន្ធ ២
អាស្រ័យ នូវខន្ធ ២ វត្ថុ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ពួកខន្ធ អាស្រ័យ
នូវវត្ថុ មហាកូត ៣ អាស្រ័យ នូវមហាកូត ១ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប
កងតារូប និងឧបាទារូប អាស្រ័យ នូវមហាកូតទាំងឡាយ ។

អដ្ឋត្ថកិច្ច បដិច្ចវាវ

(៤៩៥) អដ្ឋត្ថំ ធម្មំ បដិច្ច អដ្ឋត្ថោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ អារម្មណប្បច្ចយា អដ្ឋត្ថំ ឯកំ ខន្ធ
 បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធេ បដិច្ច បដិសន្ធិក្ក-
 ណោ អដ្ឋត្ថំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា វត្ថុ
 បដិច្ច ខន្ធា ។

(៤៩៦) តហិទ្ធា ធម្មំ បដិច្ច តហិទ្ធា ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ អារម្មណប្បច្ចយា តហិទ្ធា ឯកំ ខន្ធំ
 បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធេ . . . បដិសន្ធិក្ក-
 ណោ វត្ថុ បដិច្ច ខន្ធា ។

(៤៩៧) អដ្ឋត្ថំ ធម្មំ បដិច្ច អដ្ឋត្ថោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ អធិបតិប្បច្ចយា អដ្ឋត្ថំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
 តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធេ . . .
 ឯកំ មហាក្កតំ បដិច្ច មហាក្កតេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ
 រូបំ ឧបាទារូបំ ។

(៤៩៨) តហិទ្ធា ធម្មំ បដិច្ច តហិទ្ធា ធម្មោ . . .
 អធិបតិប្បច្ចយា តហិទ្ធា ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ
 ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធេ . . . ឯកំ
 មហាក្កតំ បដិច្ច មហាក្កតេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ
 រូបំ ឧបាទារូបំ ។

អដ្ឋត្ថកៈ បដិច្ចវារៈ

(៤៩៥) ធម៌ ខាងក្នុង អាស្រ័យ នូវធម៌ ខាងក្នុង ទើប
កើតឡើង ព្រោះការម្មណ៍ប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១
ខាងក្នុង អាស្រ័យ នូវខន្ធ ២ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ខាងក្នុង
ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ពួកខន្ធ អាស្រ័យ នូវវត្ថុ ។

(៤៩៦) ធម៌ ខាងក្រៅ អាស្រ័យ នូវធម៌ ខាងក្រៅ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះការម្មណ៍ប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ខាង
ក្រៅ នូវខន្ធ ២ ... ពួកខន្ធ អាស្រ័យ នូវវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

(៤៩៧) ធម៌ ខាងក្នុង អាស្រ័យ នូវធម៌ ខាងក្នុង ទើបកើត
ឡើង ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យ
នូវខន្ធ ១ ខាងក្នុង នូវខន្ធ ២ . . . ចិត្តសមុដ្ឋានរូប និងឧបាទានរូប
អាស្រ័យ នូវមហាក្ខត ១ អាស្រ័យ នូវមហាក្ខតទាំងឡាយ ។

(៤៩៨) ធម៌ ខាងក្រៅ អាស្រ័យ នូវធម៌ ខាងក្រៅ...
ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យ
នូវខន្ធ ១ ខាងក្រៅ នូវខន្ធ ២ . . . ចិត្តសមុដ្ឋានរូប និងឧបាទានរូប
អាស្រ័យ នូវមហាក្ខត ១ អាស្រ័យ នូវមហាក្ខតទាំងឡាយ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

[៤៩៩] អជ្ឈតំ ធម្មំ បដិច្ច អជ្ឈតោ ធម្មោ ...

អនន្តរប្បច្ចយា សមនន្តរប្បច្ចយា សហជាតប្ប
 អជ្ឈតំ ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច តយោ ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋា-
 នញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធ ... បដិសន្ធិក្ខណោ អជ្ឈតំ ឯកំ
 ខន្ធ បដិច្ច តយោ ខន្ធ កកដត្តា ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធ
 ... ខន្ធ បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុ បដិច្ច ខន្ធ ឯកំ មហា-
 ភ្នតំ បដិច្ច តយោ មហាភ្នតា មហាភ្នតេ បដិច្ច
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ កកដត្តារូបំ ឧបាទារូបំ អាហា-
 រសមុដ្ឋានំ ... ឧត្តសមុដ្ឋានំ ... អសញ្ញាសត្តានំ
 ឯកំមហាភ្នតំ បដិច្ច មហាភ្នតេ បដិច្ច កកដត្តារូបំ
 ឧបាទារូបំ ។

[៥០០] តហិទ្ធា ធម្មំ បដិច្ច តហិទ្ធា ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ សហជាតប្បច្ចយា តហិទ្ធា ឯកំ ខន្ធ
 បដិច្ច តយោ ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធ
 ... បដិសន្ធិក្ខណោ តហិទ្ធា ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច
 តយោ ខន្ធ កកដត្តា ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធ ... ខន្ធ
 បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុ បដិច្ច ខន្ធ ឯកំ មហាភ្នតំ បដិច្ច
 មហាភ្នតេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ កកដត្តារូបំ
 ឧបាទារូបំ តហិរំ ... អាហារសមុដ្ឋានំ ...

អភិធម្មបិដក អនុលោមតិកប្បដ្ឋាន

(៤៩៩) ធម៌ ខាងក្នុង អាស្រ័យ នូវធម៌ ខាងក្នុង . . .

ព្រោះអនន្តរប្បច្ច័យ សមនន្តរប្បច្ច័យ និងសហជាតប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធភក្កិ ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្កិ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ខាងក្នុង នូវខន្ធ ២ . . . ខន្ធភក្កិ កងតារូបក្កិ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ខាងក្នុង កងខណៈ វៃបដិសន្ធិ នូវខន្ធ ២ . . . វត្ថុ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ពួកខន្ធ អាស្រ័យ នូវវត្ថុ មហាកូត ៣ អាស្រ័យ នូវមហាកូត ១ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប កងតារូប និងឧបាទារូប អាស្រ័យ នូវមហាកូតទាំងឡាយ អាហារសមុដ្ឋាន . . . ឧត្តសមុដ្ឋាន . . . កងតារូប និងឧបាទារូប អាស្រ័យ នូវមហាកូត ១ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ អាស្រ័យ នូវមហាកូតទាំងឡាយ ។

(៥០០) ធម៌ ខាងក្រៅ អាស្រ័យ នូវធម៌ ខាងក្រៅ ទើបកើតឡើង ព្រោះសហជាតប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធភក្កិ ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្កិ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ខាងក្រៅ នូវខន្ធ ២ . . . ខន្ធភក្កិ កងតារូបក្កិ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ខាងក្រៅ កងខណៈវៃបដិសន្ធិ នូវខន្ធ ២ . . . វត្ថុ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ពួកខន្ធ អាស្រ័យ នូវវត្ថុ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប កងតារូប និងឧបាទារូប អាស្រ័យ នូវមហាកូត ១ អាស្រ័យ នូវមហាកូតទាំងឡាយ ពាហិរៈ . . . អាហារសមុដ្ឋាន

អដ្ឋត្ថកថា បដិច្ចវារោ

ឧតុសមុដ្ឋានំ . . . អសញ្ញាសត្តានំ ឯកំ មហាក្ខតំ
បដិច្ច មហាក្ខតេ បដិច្ច កដត្តារូបំ ឧបាទារូបំ ។

(៥០០) អដ្ឋត្ថំ ធម្មំ បដិច្ច អដ្ឋត្ថោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ អញ្ញមញ្ញប្បច្ចយា និស្សយប្បច្ចយា ឧប-
និស្សយប្បច្ចយា បុរេជានប្បច្ចយា អាសេវនប្បច្ចយា
បុរេជានេបិ អាសេវនេបិ បដិសន្ធិ នត្ថំ ។ កម្ម-
ប្បច្ចយា វិចារកប្បច្ចយា អាហារប្បច្ចយា វេទ្រិយប្ប-
ច្ចយា ឈានប្បច្ចយា មគ្គប្បច្ចយា សម្បយុត្តប្ប-
ច្ចយា វិប្បយុត្តប្បច្ចយា អតិប្បច្ចយា នតិប្បច្ចយា
វិភតប្បច្ចយា អវិភតប្បច្ចយា ។

(៥០២) ហេតុយា ទ្វេ អារម្មណេ ទ្វេ ។
សន្និទ្ធិត្ថំ ។ អវិភតេ ទ្វេ ។

អនុណមំ ។

(៥០៣) អដ្ឋត្ថំ ធម្មំ បដិច្ច អដ្ឋត្ថោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា អហេតុកំ អដ្ឋត្ថំ ឯកំ
ខន្ធិ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានត្ថា រូបំ
ទ្វេ ខទ្វេ . . . អហេតុកប្បដិសន្ធិក្ខណេ ខទ្វេ
បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុ បដិច្ច ខន្ធា ឯកំ មហាក្ខតំ
. . . អាហារសមុដ្ឋានំ . . . ឧតុសមុដ្ឋានំ . . .

អដ្ឋត្ថកៈ បដិច្ចវារៈ

ឧត្តសមុជាន . . . កងតារូប និងទុបាទារូប អាស្រ័យ នូវមហាកូត ១
របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ អាស្រ័យ នូវមហាកូតទាំងឡាយ ។

(៥០១) ធម៌ ខាងក្នុង អាស្រ័យ នូវធម៌ ខាងក្នុង
ទើបកើតឡើង ព្រោះអត្តាមត្តាប្បច្ច័យ និងស្សប្បច្ច័យ ទបនិស្ស-
យប្បច្ច័យ បុរេជានប្បច្ច័យ និងអាសេវនប្បច្ច័យ គឺ បដិសន្ធិ
មិនមាន ក្នុងបុរេជានប្បច្ច័យ និងអាសេវនប្បច្ច័យទេ ។ ព្រោះកម្ម-
ប្បច្ច័យ វិបាកប្បច្ច័យ អាហារប្បច្ច័យ ឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ឈាន-
ប្បច្ច័យ មគ្គប្បច្ច័យ សម្បយុត្តប្បច្ច័យ វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ អត្ថិ-
ប្បច្ច័យ នត្ថិប្បច្ច័យ វិគតប្បច្ច័យ និងអវិគតប្បច្ច័យ ។

(៥០២) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ២ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

ចប់ អនុលោម ។

(៥០៣) ធម៌ ខាងក្នុង អាស្រ័យ នូវធម៌ ខាងក្នុង ទើប
កើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដានុប្បក្កិ
អាស្រ័យ នូវអហេតុកក្ខន ១ ខាងក្នុង នូវខន្ធ ២ . . . ក្នុងខណៈនៃ
អហេតុកប្បដិសន្ធិ វត្ថុ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ពួកខន្ធ អាស្រ័យ
នូវវត្ថុ នូវមហាកូត ១ . . . អាហារសមុដាន . . . ឧត្តសមុដាន . . .

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

អសញ្ញាសត្តានំ ឯកំ មហាក្ខតំ ... មហាក្ខតេ បដិច្ច
កេជត្តារូបំ ឧបាទារូបំ វិចីក៏ច្ឆាសហគតេ ឧទ្ធច្ចស-
ហគតេ ខន្ធេ បដិច្ច វិចីក៏ច្ឆាសហគតោ ឧទ្ធច្ចស-
ហគតោ មោហោ ។

(៥០៤) តហិទ្ធា ធម្មំ បដិច្ច តហិទ្ធា ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា អហេតុកំ តហិទ្ធា ឯកំ
ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ន្ទេ
ខន្ទេ ... អហេតុកប្បដិសន្ធិត្ថុណោ ខន្ទេ បដិច្ច
វត្ថុ វត្ថុ បដិច្ច ខន្ធា ឯកំ មហាក្ខតំ បដិច្ច
តាហិរំ ... អាហារសមុដ្ឋានំ ... ឧត្តសមុដ្ឋានំ ...
អសញ្ញាសត្តានំ ឯកំ មហាក្ខតំ បដិច្ច វិចីក៏ច្ឆា-
សហគតេ ឧទ្ធច្ចសហគតេ ខន្ទេ បដិច្ច វិចីក៏ច្ឆា-
សហគតោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ ។

(៥០៥) អជ្ឈតំ ធម្មំ បដិច្ច អជ្ឈតោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ នអារម្មណប្បច្ចយា អជ្ឈតេ ខន្ទេ បដិច្ច
ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិត្ថុណោ អជ្ឈតេ ខន្ទេ
បដិច្ច ត្តារូបំ ខន្ទេ បដិច្ច វត្ថុ ឯកំ មហា-
ក្ខតំ បដិច្ច អាហារសមុដ្ឋានំ ... ឧត្តសមុដ្ឋានំ ...
អសញ្ញាសត្តានំ ឯកំ មហាក្ខតំ បដិច្ច ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

នូវមហាក្ខត្ត ១ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ . . . កងតារូប និងឧបាទារូប
អាស្រ័យ នូវពួកមហាក្ខត្ត មោហាៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុច្ចា ច្រឡំ
ដោយឧទ្ធច្ចៈ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុច្ចា ច្រឡំ
ដោយឧទ្ធច្ចៈ ។

[៥០៤] ធមិ ខាងក្រៅ អាស្រ័យ នូវធមិ ខាងក្រៅ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ពា ក៏ ចិត្តសមុជ្ជានរូបក៏ អាស្រ័យ
នូវអហេតុកក្ខន្ធ ១ ខាងក្រៅ នូវខន្ធ ២ . . . កងខណៈនៃអហេតុកក្ខន្ធ-
សន្និ វត្ថុ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ពួកខន្ធ អាស្រ័យ នូវវត្ថុ អាស្រ័យ
នូវមហាក្ខត្ត ១ ពាហិរៈ . . . អាហារសមុជ្ជាន . . . ឧត្តសមុជ្ជាន . . .
អាស្រ័យ នូវមហាក្ខត្ត ១ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ មោហាៈ ដែលច្រឡំ
ដោយវិចិក្ខុច្ចា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ដែលច្រឡំ
ដោយវិចិក្ខុច្ចា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។

[៥០៥] ធមិ ខាងក្នុង អាស្រ័យ នូវធមិ ខាងក្នុង ទើបកើតឡើង
ព្រោះនការម្មណប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានរូប អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ខាង
ក្នុង កងខណៈនៃបដិសន្និ កងតារូប អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ខាងក្នុង វត្ថុ
អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ អាហារសមុជ្ជាន អាស្រ័យ នូវមហាក្ខត្ត ១ . . .
ឧត្តសមុជ្ជាន . . . អាស្រ័យ នូវមហាក្ខត្ត ១ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ។

អដ្ឋត្ថកថា បដិច្ចវាហ

(៥០៦) ពហិទ្ធា ធម្មំ បដិច្ច ពហិទ្ធា ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ នអារម្មណាប្បច្ចយា ពហិទ្ធា ខន្ធ បដិច្ច
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ ពហិទ្ធា ខន្ធ
 បដិច្ច កកដត្តារូបំ ខន្ធ បដិច្ច វត្ថុ ឯកំ មហា-
 ភូតំ ... ពាហិរំ ... អាហារោ ... ឧត្តុ ... អសញ្ញា-
 សត្តានំ ... ។

(៥០៧) អដ្ឋត្ថំ ធម្មំ បដិច្ច អដ្ឋត្ថោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ នអធិបតិប្បច្ចយា ។ បេ ។ អនុលោមស-
 ហជាតសទិសំ និដ្ឋាការណំ ។ នអនន្តរប្បច្ចយា នស-
 មនន្តរប្បច្ចយា នអញ្ញមញ្ញប្បច្ចយា នឧបនិស្សយប្ប-
 ច្ចយា នបុរេជាតប្បច្ចយា អរូបេ អដ្ឋត្ថំ ឯកំ ខន្ធ
 បដិច្ច ។ បេ ។ អដ្ឋត្ថោ ខន្ធ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ
 រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ អដ្ឋត្ថំ ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច តយោ
 ខន្ធា កកដត្តា ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធទ្វេ ... ខន្ធទ្វេ បដិច្ច
 វត្ថុ វត្ថុ បដិច្ច ខន្ធា ឯកំ មហាភូតំ បដិច្ច អា-
 ហារោ ... ឧត្តុ ... អសញ្ញាសត្តានំ ... ។

(៥០៨) ពហិទ្ធា ធម្មំ បដិច្ច ពហិទ្ធា ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 នបុរេជាតប្បច្ចយា អរូបេ ពហិទ្ធា ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច

អធិប្បត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

(៥០៦) ធម៌ ខាងក្រៅ អាស្រ័យ នូវធម៌ ខាងក្រៅ ទើបកើតឡើង ព្រោះនាមាម្មណប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ខាងក្រៅ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ កងតារូប អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ខាងក្រៅ វត្ថុ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ នូវមហាកូត១ ... ពាហិរៈ ... អាហារ ... ឧត្ត ... របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ... ។

(៥០៧) ធម៌ ខាងក្នុង អាស្រ័យ នូវធម៌ ខាងក្នុង ទើបកើតឡើង ព្រោះនាមាម្មណប្បច្ច័យ ។ បេ ។ ដូចគ្នានឹងសហជាតប្បច្ច័យ ក្នុងអនុលោមដែរ ការធ្វើឲ្យផ្សេងៗគ្នា មិនមានទេ ។ ព្រោះនាមនន្តរប្បច្ច័យ នសមនន្តរប្បច្ច័យ នអតាមពាប្បច្ច័យ នឧបនិស្សយប្បច្ច័យ និងនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ខាងក្នុង ក្នុងអរូប ។ បេ ។ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ខាងក្នុង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ខន្ធ ពាក្យ កងតារូបក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ខាងក្នុង ... នូវខន្ធ ២ ... វត្ថុ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ពួកខន្ធ អាស្រ័យ នូវវត្ថុ អាហារ អាស្រ័យ នូវមហាកូត ១ ... ឧត្ត ... របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ... ។

(៥០៨) ធម៌ ខាងក្រៅ អាស្រ័យ នូវធម៌ ខាងក្រៅ ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ ក្នុងអរូប អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ខាងក្រៅ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

ទ្វេ ខទ្វេ ... តហិទ្វា ខទ្វេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ
បដិសន្ធិក្ខណោ បរិបុណ្ណំ ។ ឯកំ មហាក្ខតំ ... ពា-
ហិរំ ... អាហារោ ... ឧតុ ... អសញ្ញាសត្តានំ ... ។

(៥០៩) អជ្ឈត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ... នបច្ឆាជា-
តប្បច្ចយា នអាសេវនប្បច្ចយា នកម្មប្បច្ចយា អជ្ឈត្ត
ខទ្វេ បដិច្ច អជ្ឈត្តា ចេតនា អាហារសមុដ្ឋានំ ...
ឧតុសមុដ្ឋានំ ... ។

(៥១០) តហិទ្វា ធម្មំ បដិច្ច តហិទ្វា ធម្មោ ...
នកម្មប្បច្ចយា តហិទ្វា ខទ្វេ បដិច្ច តហិទ្វា ចេតនា
ពាហិរំ ... អាហារសមុដ្ឋានំ ... ឧតុសមុដ្ឋានំ ... ។

(៥១១) អជ្ឈត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ... នវិចារកប្បច្ច-
យា បដិសន្ធិ នត្ថំ ។ នអាហារប្បច្ចយា ឧតុ ...
អសញ្ញាសត្តានំ ... ។

(៥១២) តហិទ្វា ធម្មំ បដិច្ច ... នអាហារប្ប-
ច្ចយា ពាហិរំ ... ឧតុ ... អសញ្ញាសត្តានំ ... ។

(៥១៣) អជ្ឈត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ... នសង្ក្រៃ-
យប្បច្ចយា អាហារសមុដ្ឋានំ ... ឧតុសមុដ្ឋានំ ...
អសញ្ញាសត្តានំ មហាក្ខតេ បដិច្ច រូបដិវត្តន្ត្រ័យំ ។

(៥១៤) តហិទ្វា ធម្មំ បដិច្ច ... នសង្ក្រៃយប្បច្ចយា

អភិធម្មបិដក អនុលោមតិកប្បដ្ឋាន

នូវខន្ធ ២ ... ចិត្ត ... ។ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ខាងក្រៅ ក្នុង
ខណៈនៃបដិសន្ធិ មានសេចក្តីបរិបូណ៌ ។ នូវមហាក្ខត១ ... ពាហិរៈ
... អាហារ ... ឧត្ត ... របស់ពួកអសព្វាសត្វ ... ។

(៥០៩) អាស្រ័យ នូវធម៌ ខាងក្នុង ... ព្រោះនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ
នអាសវនប្បច្ច័យ និងនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ខាងក្នុង អាស្រ័យ
នូវពួកខន្ធ ខាងក្នុង អាហារសមុជ្ជាន ... ឧត្តសមុជ្ជាន ... ។

(៥១០) ធម៌ ខាងក្រៅ អាស្រ័យ នូវធម៌ ខាងក្រៅ... ព្រោះ
នកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ខាងក្រៅ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ខាងក្រៅ
ពាហិរៈ ... អាហារសមុជ្ជាន ... ឧត្តសមុជ្ជាន ... ។

(៥១១) អាស្រ័យ នូវធម៌ ខាងក្នុង ... ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ
គឺ បដិសន្ធិ មិនមានទេ ។ ព្រោះនអាហារប្បច្ច័យ ឧត្ត ... របស់ពួក
អសព្វាសត្វ ... ។

(៥១២) អាស្រ័យ នូវធម៌ ខាងក្រៅ ... ព្រោះនអាហារប្បច្ច័យ
គឺ ពាហិរៈ ... ឧត្ត ... របស់ពួកអសព្វាសត្វ ... ។

(៥១៣) អាស្រ័យ នូវធម៌ ខាងក្នុង ... ព្រោះនឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ
គឺ អាហារសមុជ្ជាន ... ឧត្តសមុជ្ជាន ... រូបជីវិតន្ទ្រិយ អាស្រ័យ
នូវពួកមហាក្ខត របស់ពួកអសព្វាសត្វ ។

(៥១៤) អាស្រ័យ នូវធម៌ ខាងក្រៅ ... ព្រោះនឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ

អដ្ឋត្ថកិច្ច បដិច្ចវាហ

ពាហិរំ ... អាហារសមុដ្ឋានំ ... ឧតុសមុដ្ឋានំ ...

អសញ្ញាសត្តានំ មហាភូតេ បដិច្ច រូបជីវិត្រ្យាយំ ។

[៥០៥] អដ្ឋត្ថំ ធម្មំ បដិច្ច អដ្ឋត្ថោ ធម្មោ ...

នឈានប្បច្ចយា បញ្ចវិញ្ញាណំ ... អាហារសមុដ្ឋានំ
... ឧតុសមុដ្ឋានំ ... អសញ្ញាសត្តានំ ... ។

[៥០៦] តហិទ្ធា ធម្មំ បដិច្ច តហិទ្ធា ធម្មោ...

នឈានប្បច្ចយា បញ្ចវិញ្ញាណំ ... ពាហិរំ ... អាហា-
រសមុដ្ឋានំ ... ឧតុសមុដ្ឋានំ ... អសញ្ញាសត្តានំ ... ។

[៥០៧] អដ្ឋត្ថំ ធម្មំ បដិច្ច ... នមត្តប្បច្ចយា

នហេតុសទិសំ មោហោ នត្ថិ ។ ន សម្បយុត្តប្បច្ច-
យា នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា អរូបេ អាហារសមុដ្ឋានំ ...
ឧតុសមុដ្ឋានំ ... អសញ្ញាសត្តានំ ... ។

[៥០៨] តហិទ្ធា ធម្មំ បដិច្ច ... នវិប្បយុត្តប្ប-

ច្ចយា អរូបេ ពាហិរំ ... អាហារសមុដ្ឋានំ ... ឧតុ-
សមុដ្ឋានំ ... អសញ្ញាសត្តានំ ... នោនត្ថិប្បច្ចយា
នោវិកត្តប្បច្ចយា ។

អដ្ឋកថា: បដិច្ចវារ:

គឺ ពាហិរៈ... អាហារសម្បជ្ជាន ... ទត្ថសម្បជ្ជាន ... រូបជីវិត្រ្ទិយ
អាស្រ័យ នូវពួកមហាក្ខត របស់ពួកអសព្វាសត្វ ។

[៥១៥] ធម៌ ខាងក្នុង អាស្រ័យ នូវធម៌ ខាងក្នុង... ព្រោះ
នឈានប្បច្ច័យ គឺ បញ្ចវិញ្ញាណ ... អាហារសម្បជ្ជាន ... ទត្ថ-
សម្បជ្ជាន ... របស់ពួកអសព្វាសត្វ ... ។

[៥១៦] ធម៌ ខាងក្រៅ អាស្រ័យ នូវធម៌ ខាងក្រៅ... ព្រោះ
នឈានប្បច្ច័យ គឺ បញ្ចវិញ្ញាណ ... ពាហិរៈ ... អាហារសម្បជ្ជាន
... ទត្ថសម្បជ្ជាន ... របស់ពួកអសព្វាសត្វ ... ។

[៥១៧] អាស្រ័យ នូវធម៌ ខាងក្នុង... ព្រោះនមគ្គប្បច្ច័យ គឺ
ដូចគ្នានឹងនហេតុប្បច្ច័យដែរ តែមោហៈ មិនមានទេ ។ ព្រោះនសម្ប-
យុត្តប្បច្ច័យ និងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺ ក្នុងអរូប អាហារសម្បជ្ជាន...
ទត្ថសម្បជ្ជាន ... របស់ពួកអសព្វាសត្វ ... ។

[៥១៨] អាស្រ័យ នូវធម៌ ខាងក្រៅ... ព្រោះនវិប្បយុត្ត-
ប្បច្ច័យ គឺ ក្នុងអរូប ពាហិរៈ... អាហារសម្បជ្ជាន ... ទត្ថស-
ម្បជ្ជាន ... របស់ពួកអសព្វាសត្វ ... ព្រោះនោនត្ថប្បច្ច័យ និងនោ-
វិត្តប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

[៥១៩] នហេតុយា ទ្វេ នអារម្មណេ ទ្វេ នអ-
 ធិបតីយា ទ្វេ នអនន្តរេ ទ្វេ នសមនន្តរេ ទ្វេ ។
 សង្ខតំ ។ សព្វត្ថ ទ្វេ នោវិគតេ ទ្វេ ។ ឃា-
 កណោតតំ ។

បច្ចនីយំ ។

[៥២០] ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ ទ្វេ ។
 សង្ខតំ ។ នវិចារកេ នសម្បយុត្តេ នោនត្ថយា នោ-
 វិគតេ ទ្វេ ។ ឃំ កណោតតំ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយំ ។

[៥២១] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ទ្វេ ...
 អនន្តរេ ទ្វេ ។ សង្ខតំ ។ មត្តេ ទ្វេ អវិគតេ ទ្វេ ។
 ឃំ កណោតតំ ។

បច្ចនីយានុលោមំ ។

បដិច្ចវារោ និដ្ឋិតោ ។

សហគាតវារោ បដិច្ចវារសទិសោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

[៥១៩] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ ២ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ក្នុងនអនន្តរាប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ ២ ក្នុងនសមនន្តរាប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។
 បដ្ឋាយទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ២ ក្នុងនោវិតតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ។
 បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចនីយៈ ។

[៥២០] ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។
 សេចក្តីបំប្រញ ។ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋាយ នសម្បយុត្តប្បដ្ឋាយ នោនតិប្ប-
 ដ្ឋាយ និងនោវិតតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាង
 នេះចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ចនីយៈ ។

[៥២១] ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋាយ
 . . . ក្នុងនអនន្តរាប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ ក្នុងមគ្គប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ ២ ក្នុងអវិតតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាង
 នេះចុះ ។

ចប់ បច្ចនីយានុលោម ។

ចប់ បដិច្ចវារៈ ។

សហជាតវារៈ ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។

បឋមវិវា

[៥២២] អជ្ឈតំ ធម្មំ បច្ចយា អជ្ឈតោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា អជ្ឈតំ ឯកំ ខន្ធំ បច្ចយា
 តយោ ខន្ធោ ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធេ ...
 បដិសន្ធិក្ខណោ បរិបុណ្ណំ ។ ឯកំ មហាក្កតំ ... វត្ថុ
 បច្ចយា អជ្ឈតា ខន្ធោ ។

[៥២៣] តហិទ្ធា ធម្មំ បច្ចយា តហិទ្ធា ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា តហិទ្ធា ឯកំ ខន្ធំ ...
 បដិសន្ធិក្ខណោ ឯកំ មហាក្កតំ ... វត្ថុ បច្ចយា
 តហិទ្ធា ខន្ធោ ។

[៥២៤] អជ្ឈតំ ធម្មំ បច្ចយា អជ្ឈតោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ អារម្មណប្បច្ចយា បដិច្ចវាសនិសំ ។
 ចក្ខាយតនំ បច្ចយា ចក្កវិញ្ញាណំ កាយាយតនំ ...
 វត្ថុ បច្ចយា អជ្ឈតា ខន្ធោ ។

[៥២៥] តហិទ្ធា ធម្មំ បច្ចយា តហិទ្ធា ធម្មោ
 ... បដិច្ចវាសនិសំ ។ ចក្ខាយតនំ ... កាយាយ-
 តនំ ... វត្ថុ បច្ចយា តហិទ្ធា ខន្ធោ ។

[៥២៦] អជ្ឈតំ ធម្មំ បច្ចយា អជ្ឈតោ ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ឈតិ អធិបតិប្បច្ចយា វត្ថុ អតិរេកំ បដិច្ចវាសនិសំ ។

បឋមវិវាទៈ

(៥២២) ធម៌ ខាន់ក្នុង ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ខាន់ក្នុង ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ គឺ ខន្ធភក្តិ ចិត្តសមុជ្ជាទុបក្តិ ពឹងផ្អែក
នឹងខន្ធទ ខាន់ក្នុង នឹងខន្ធល... ឯកងខណៈនៃបដិសន្ធិ មានសេចក្តី
បរិច្ចណិ ។ មហាក្ខត ១ ... ពួកខន្ធ ខាន់ក្នុង ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។

(៥២៣) ធម៌ ខាន់ក្រៅ ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ខាន់ក្រៅ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ គឺ ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធទ ខាន់ក្រៅ...
កងខណៈនៃបដិសន្ធិ នឹងមហាក្ខត ១... ពួកខន្ធ ខាន់ក្រៅ ពឹងផ្អែក
នឹងវត្ថុ ។

(៥២៤) ធម៌ ខាន់ក្នុង ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ខាន់ក្នុង ទើបកើត
ឡើង ព្រោះការមូលប្បដ្ឋប្បយ គឺ ដូចបដិច្ចវារៈដែរ ។ ចក្ខុវិញ្ញាណ
ពឹងផ្អែក នឹងចក្ខុយតនៈ នឹងកាយាយតនៈ ... ពួកខន្ធ ខាន់ក្នុង
ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។

(៥២៥) ធម៌ ខាន់ក្រៅ ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ខាន់ក្រៅ . .
ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។ នឹងចក្ខុយតនៈ នឹងកាយាយតនៈ
. . . . ពួកខន្ធ ខាន់ក្រៅ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។

(៥២៦) ធម៌ ខាន់ក្នុង ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ខាន់ក្នុង ទើបកើតឡើង
ព្រោះអធិបតិប្បដ្ឋប្បយ គឺ វត្ថុ ដ៏លើសលែង ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

អនន្តវប្បច្ចយា សមនន្តវប្បច្ចយា សហជាតវប្បច្ចយា
 សហជាតវារេ បរិបុណ្ណា មហាក្កតេ បច្ចយា មហា-
 ក្កតានំ ខន្ធនញ្ច បច្ឆា. បញ្ចាយតនញ្ច វត្ថុ ច
 កាតញ្ច ។ អញ្ញមញ្ញវប្បច្ចយា និស្សយវប្បច្ចយា ។
 សង្ខតំ ។ អវិកតវប្បច្ចយា ។

(៥២៧) ហេតុយា ទ្វេ អារម្មណេ ។ សង្ខតំ ។
 អវិកតេ ទ្វេ ។

អនុលោមំ ។

(៥២៨) អជ្ឈតំ ធម្មំ បច្ចយា អជ្ឈត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុវប្បច្ចយា អហេតុកំ អជ្ឈតំ ឯកំ
 ខន្ធនំ . អហេតុកប្បដិសង្ខត្តោ ខន្ធនំ បច្ចយា
 វត្ថុ វត្ថុ បច្ចយា ខន្ធនំ ឯកំ មហាក្កតំ ... អា-
 ហារោ ... ឧត្ត ... អសញ្ញសត្តានំ ... ចក្ខុយតនំ
 ... កាយាយតនំ ... វត្ថុ បច្ចយា អហេតុកា
 អជ្ឈត្តោ ខន្ធនំ វិចីកិញ្ញាសហគតេ ឧទ្ធច្ចសហគតេ
 ខន្ធនំ ច វត្ថុញ្ច បច្ចយា វិចីកិញ្ញាសហគតោ ឧទ្ធច្ច-
 សហគតោ មោហោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថកប្បដ្ឋាន

ព្រោះអនន្តរប្បច្ច័យ សមនន្តរប្បច្ច័យ និងសហជាតប្បច្ច័យ គឺ ពួក
 បច្ច័យ ក្នុងមហាក្ខត្ត (ចប់) បរិច្ចណ៍ ក្នុងសហជាតវារៈ បញ្ចាយតនៈក្តី
 វត្ថុក្តី បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ ក្នុងកាលជាខាងក្រោយ នៃពួកមហាក្ខត្តផង
 នៃពួកខន្ធផងចុះ ។ ព្រោះអពាមពាប្បច្ច័យ និងនិស្សយប្បច្ច័យ ។
 សេចក្តីបំប្រញ ។ ព្រោះអវិគតប្បច្ច័យ ។

(៥២៧) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ
 (មានវារៈ ២) ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

ចប់ អនុលោម ។

(៥២៨) ធម៌ ខាងក្នុង តាំងផ្អែក នឹងធម៌ ខាងក្នុង ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ នឹងអហេតុកក្ខន្ធ ១ ខាងក្នុង . . .
 វត្ថុ តាំងផ្អែក នឹងពួកខន្ធ ក្នុងខណៈនៃអហេតុកក្ខន្ធសន្ធិ ពួកខន្ធ
 តាំងផ្អែក នឹងវត្ថុ នឹងមហាក្ខត្ត ១ . . . អាហារ . . . ទត្ថ . . .
 របស់ពួកអសព្វាសត្វ . . . ចក្ខុយតនៈ . . . កាយាយតនៈ . . . ពួក
 អហេតុកក្ខន្ធ ខាងក្នុង តាំងផ្អែក នឹងវត្ថុ មោហៈ ដែលច្រឡំដោយ
 វិចិត្រចា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ តាំងផ្អែក នឹងពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយ
 វិចិត្រចា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង នឹងវត្ថុផង ។

អដ្ឋកថាបិដក បច្ចយវិហារ

(៥២៩) តហិទ្ធា ធម្មំ បច្ចយា តហិទ្ធា ធម្មោ
 ... នហេតុប្បច្ចយា បវត្តិ បដិសន្ធិបិ មហាក្កតាបិ
 កាតញ្ច ។ ចក្ខាយតនំ ... កាយាយតនំ ... វត្ថុ
 បច្ចយា អហេតុកា តហិទ្ធា ខន្ធ វិចីកិញ្ញាសហ-
 កតេ ឧទ្ធច្ចសហកតេ ខន្ធ ច វត្ថុញ្ច បច្ចយា
 វិចីកិញ្ញាសហកតោ ឧទ្ធច្ចសហកតោ មោហោ ។ បេ ។
 នអារម្មណប្បច្ចយា នអធិបតីប្បច្ចយា សហជាត-
 សទិសំ ។ នអនន្តរប្បច្ចយា នសមនន្តរប្បច្ចយា
 នអញ្ញាមញ្ញប្បច្ចយា នឧបនិស្សយប្បច្ចយា នបុរេជា-
 តប្បច្ចយា បដិច្ចវារសទិសំ ។ នបន្ទាជាតប្បច្ចយា
 នអាសេវនប្បច្ចយា នកម្មប្បច្ចយា ។ សន្និទ្ធី ។
 នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា បដិច្ចវារបច្ចនីយេ វិប្បយុត្តស-
 ទិសំ ។ នោនតិប្បច្ចយា នោវិកតប្បច្ចយា ។

(៥៣០) នហេតុយា ទ្វេ នអារម្មណ ទ្វេ ។
 សន្និទ្ធី ។ នោវិកតេ ទ្វេ ។

អដ្ឋត្ថកៈ បច្ចយវារៈ

[៥២៩] ធម៌ ខាងក្រៅ ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ខាងក្រៅ
 . . . ព្រោះនិហេតុប្បច្ច័យ គឺ បវត្ថុប្បវេសន៍ក្តី ពួកមហាក្ខតក្តី
 បណ្ឌិត គប្បីធ្វើផងចុះ ។ ចក្ខុយតនៈ . . . កាយាយតនៈ . . .
 ពួកអហេតុកក្ខន្ធ ខាងក្រៅ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ មោហៈ ដែលច្រឡំ
 ដោយវិចិក្ខា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ពឹងផ្អែក នឹងពួកខន្ធ ដែលច្រឡំ
 ដោយវិចិក្ខា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង នឹងវត្ថុផង ។ បេ ។ ព្រោះ
 នភារម្មណប្បច្ច័យ និងនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ដូចគ្នានឹងសហជាតវារៈ
 ដែរ ។ ព្រោះនអនន្តរប្បច្ច័យ នសមនន្តរប្បច្ច័យ នអញ្ញាញប្បច្ច័យ
 នឧបនិស្សយប្បច្ច័យ និងនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈ
 ដែរ ។ ព្រោះនបច្ចាជាតប្បច្ច័យ នភាសេវនប្បច្ច័យ និងនកម្មប្បច្ច័យ ។
 សេចក្តីបំប្រែញ ។ ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺ ដូចគ្នានឹងវិប្បយុត្ត-
 ប្បច្ច័យ ក្នុងបច្ចន័យៈនៃបដិច្ចវារៈដែរ ។ ព្រោះនោនតិប្បច្ច័យ និង
 នោវិតតប្បច្ច័យ ។

[៥៣០] ក្នុងនិហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនភារម្មណ-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។ ក្នុងនោវិតតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ២ ។

ចប់ បច្ចន័យៈ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បព្វន្តំ

[៥៣០] ហេតុប្បដ្ឋយា ន អារម្មណេ ទ្វេ ...
ន អធិបតីយា ទ្វេ ។ បេ ។ នវិហិតេ ន សម្បយុត្តេ
នោ នត្ថិយា នោវិកតេ ទ្វេ ។

អនុលោមប្បព្វន្តិយំ ។

[៥៣២] ន ហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ទ្វេ ។ បេ ។
អវិកតេ ទ្វេ ។

បព្វន្តិយានុលោមំ ។

និស្សយវារោ បច្ចយវារសទិសោ
សំសដ្ឋវារោបិ សម្បយុត្តវារោបិ វិត្តារេតព្វោ ។

បញ្ញាវិវោ

[៥៣៣] អដ្ឋត្តោ ធម្មោ អដ្ឋត្តស្ស ធម្មស្ស
ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ អដ្ឋត្តា ហេតុ សម្ប-
យុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានក្ខ រូចានំ ហេ-
តុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណេ ... ។

[៥៣៤] តហិទ្ធា ធម្មោ តហិទ្ធា ធម្មស្ស ហេតុ-
ប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ តហិទ្ធា ហេតុ សម្បយុត្តកានំ
ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានក្ខ រូចានំ ហេតុប្បដ្ឋយេន
បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណេ ... ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បដ្ឋាន

[៥៣១] ក្នុងនិកាយមណ្ឌប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ព្រោះនិហេតុ-
ប្បច្ច័យ . . . ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ បេ ។ ក្នុងនិបាត-
ប្បច្ច័យ និសម្បយុត្តប្បច្ច័យ នោនតិប្បច្ច័យ និងនោវិត្តប្បច្ច័យ
មានវារៈ ២ ។

ចប់ អនុលោមប្បដ្ឋានីយៈ ។

[៥៣២] ក្នុងនិកាយមណ្ឌប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ព្រោះនិហេតុ-
ប្បច្ច័យ ។ បេ ។ ក្នុងអវិត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។
ចប់ បច្ចនីយានុលោម ។

និស្សយវារៈ ដូចគ្នានឹងបច្ច័យវារៈដែរ ឯសំសង្កវារៈក្តី សម្បយុត្ត-
វារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារចុះ ។

បញ្ញាវារៈ

[៥៣៣] ធម៌ ខាងក្នុង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាងក្នុង ដោយ
ហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកហេតុ ខាងក្នុង ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង
នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ . . ។

[៥៣៤] ធម៌ ខាងក្រៅ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាងក្រៅ ដោយ
ហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកហេតុ ខាងក្រៅ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង
នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ . . . ។

អដ្ឋត្ថកថា បញ្ញាវិហារ

[៥៣៥] អដ្ឋត្ថោ ធម្មោ អដ្ឋត្ថស្ស ធម្មស្ស
 អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ នាមំ ទិព្វា សំលំ
 សមាទិយិត្វា ឧបោសថកម្មំ កត្វា តំ បច្ចវេក្ខតិ
 បុព្វេ សុចិណ្ណានំ ... ឈានា វុដ្ឋហិត្វា ... អរិយា
 មក្កា វុដ្ឋហិត្វា មក្កំ បច្ចវេក្ខន្តិ ផលំ បច្ចវេក្ខន្តិ
 បហំនេ កំលេសេ បច្ចវេក្ខន្តិ វិក្ខម្ពតេ កំលេសេ
 បច្ចវេក្ខន្តិ បុព្វេ សមុទាទិណ្ណោ កំលេសេ ជាទន្តិ
 អដ្ឋត្ថំ ចក្កំ ... កាយំ រូបេ ... ដោដ្ឋព្វេ វត្ថុ
 ... អដ្ឋត្ថោ ខន្ធធ្វេ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ អនត្តតោ
 វិបស្សន្តិ អស្សនេន្តិ អភិន្តេន្តិ តំ អារត្ត វាតោ ...
 នោមនស្សំ ឧប្បជ្ឈតិ ទិព្វេន ចក្កេនា រូបំ ... ទិព្វាយ
 សោតនាតុយា, សន្តំ សុណាតិ អាគាសានិយាយតនំ
 វិញ្ញាណញ្ញាយតនស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អាតិក្ខញ្ញាយតនំ នេវសញ្ញាណសញ្ញាយតនស្ស អា-
 រម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ រូចាយតនំ ... ដោដ្ឋព្វា-
 យតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អដ្ឋត្ថោ ខន្ធធ្វេ ឥន្ទ្រិយញ្ញាណស្ស បុព្វេនិវាសនុស្ស-
 តិញ្ញាណស្ស យថា កម្មបតញ្ញាណស្ស អនាគតសញ្ញា-
 ណស្ស អាវជ្ជនាយ អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អដ្ឋកថា: បញ្ញាវិវាទ:

(៥៣៥) ធម៌ ខាងក្នុង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាងក្នុង ដោយអា-
 រម្មណប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គល ឲ្យទាន សមាទានសីល ធ្វើទេវោសចកម្ម
 ហើយពិចារណា នូវកុសលនោះ នូវកុសលទាំងឡាយ ដែលធ្លាប់
 សន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន . . . ចេញអំពីឈាន . . . ពួកព្រះអរិយៈ
 ចេញអំពីមគ្គ ហើយពិចារណា នូវមគ្គ ពិចារណា នូវផល ពិចារ-
 ណា នូវពួកកិលេស ដែលលះបង់ហើយ ពិចារណា នូវពួកកិលេស
 ដែលសង្កត់សង្កិនហើយ ដឹង នូវពួកកិលេស ដែលធ្លាប់សន្សំហើយ
 ក្នុងកាលមុន នូវចក្ខុ ខាងក្នុង . . . នូវកាយ ពួករូប . . . នូវពួក
 ដោជ្ឈៈ វិត្ថុ . . . ឃើញច្បាស់ នូវពួកខន្ធ ខាងក្នុង ថាមិនទៀង
 ជាទុក្ខ មិនមែនខន្ធ ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ប្រាជ្ញា នូវខន្ធ
 នោះ . . . ទោមនស្ស កើតឡើង ឃើញ នូវរូប ដោយទិព្វចក្ខុ . . .
 ឮ នូវសំឡេង ដោយទិព្វសោតធាតុ អាកាសានញ្ចាយតនៈ ជាបច្ច័យ
 នៃវិញ្ញាណញ្ចាយតនៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ អាកិញ្ចញ្ចាយតនៈ ជា
 បច្ច័យ នៃនេវេសញ្ញានាសញ្ចាយតនៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ រូបាយ-
 តនៈ . . . ដោជ្ឈញ្ចាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយវិញ្ញាណ ដោយអារម្ម-
 ណប្បច្ច័យ ពួកខន្ធ ខាងក្នុង ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា នូវឥន្ទ្រិ-
 ធាណា បុព្វនិវេសនុស្សតិញ្ញាណ យថាភម្មបគញ្ញាណ និងអនា-
 គតិសញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

[៥៣៦] អដ្ឋតោ ធម្មោ ពហិទ្ធា ធម្មស្ស
 អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ បរោ អដ្ឋតំ ចក្កំ ។
 សង្ខតំ ។ វត្ថុ . . . អដ្ឋតោ ខន្ធ អនិច្ចតោ ទុក្ខ-
 តោ អនត្តតោ វិបស្សតិ អស្សាទេតិ អភិនន្តតិ តំ
 អារត្ត រតោ . . . ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ឈតិ ទិព្វេន
 ចក្កុនា រូបំ . . . ទិព្វាយ សោតជាតុយា សង្ខំ . . .
 ចេតោបរិយញ្ញាណេន អដ្ឋតុចិត្តសមន្តិស្ស ចិត្តំ ជា-
 នាតិ អដ្ឋតំ រូបាយតនំ ពហិទ្ធា ចក្កវិញ្ញាណស្ស
 អដ្ឋតំ ដោជ្ឈាយតនំ ពហិទ្ធា កាយវិញ្ញាណស្ស
 អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ អដ្ឋតា ខន្ធ ឥន្ទ្រិ-
 យាណស្ស ចេតោបរិយញ្ញាណស្ស បុព្វេនិវាសា-
 ទុស្សតិញ្ញាណស្ស យថាកម្មបកញ្ញាណស្ស អនាគ-
 តំសញ្ញាណស្ស អារជ្ជនាយ អារម្មណាប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

[៥៣៧] ពហិទ្ធា ធម្មោ ពហិទ្ធា ធម្មស្ស
 អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ បរោ ទានំ ទត្វា
 សីលំ . . . ឧទោសថកម្មំ . . . តំ បច្ចវេក្ខតិ បុព្វេ
 សុចីណានិ បច្ចវេក្ខតិ ឈានា វុដ្ឋហិត្វា . . .
 អរិយា មត្តា វុដ្ឋហិត្វា មត្តំ បច្ចវេក្ខតិ ដលំ . . .

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

[៥៣៦] ធម៌ ខាន់ក្នុង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាន់ក្រៅ ដោយ
 អារម្មណប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គលដទៃ (ឃើញ) នូវចក្ខុ ខាន់ក្នុង ។ សេចក្តី
 បំប្រញ ។ នូវវត្ថុ... ឃើញច្បាស់ នូវពួកខន្ធ ខាន់ក្នុង ថាមិនទៀង
 ជាទុក្ខ មិនមែនខន្ធ ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ប្រាជ្ញ នូវខន្ធនោះ
 ... ទោមនស្ស កើតឡើង នូវរូប ដោយទិព្វចក្ខុ... នូវសំឡេង
 ដោយទិព្វសោតធាតុ... ដឹង នូវចិត្ត របស់បុគ្គលអ្នកប្រកបដោយចិត្ត
 ខាន់ក្នុង ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ រូបាយតនៈ ខាន់ក្នុង (ជាបច្ច័យ)
 នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ខាន់ក្រៅ ដោយជញ្ជយតនៈ ខាន់ក្នុង ជាបច្ច័យ
 នៃកាយវិញ្ញាណ ខាន់ក្រៅ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ពួកខន្ធ ខាន់
 ក្នុង ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា នូវឥន្ទ្រិធិញ្ញាណ ចេតោបរិយញ្ញាណ
 បុព្វេនិវេសានុស្សតិញ្ញាណ យថាភម្មបគញ្ញាណ និងអនាគតសញ្ញាណ
 ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[៥៣៧] ធម៌ ខាន់ក្រៅ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាន់ក្រៅ ដោយ
 អារម្មណប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គលដទៃ ឲ្យទាន នូវសីល... នូវឧបោសថ-
 កម្ម... ហើយពិចារណា នូវកុសលនោះ ពិចារណា នូវកុសលទាំង-
 ឡាយ ដែលធ្លាប់សន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន ចេញអំពីឈាន... ពួក
 ព្រះអរិយៈ ចេញនាំពីមគ្គ ហើយពិចារណា នូវមគ្គ ពិចារណា នូវផល...

អដ្ឋកថា បញ្ញាវិហារ

និព្វានំ បច្ចុវេក្ខន្តិ និព្វានំ តោត្រកុស្ស វោធានស្ស
 មក្ខស្ស ជលស្ស អាវជ្ជនាយ អាម្ពណាប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ អរិយា បហំនេ កំលេសេ បច្ចុវេក្ខន្តិ វិក្ខម្ពិតេ
 កំលេសេ . . . បុព្វេ សមុទាចិល្លោ . . . បរោ ពហិទ្ធា
 ចក្កំ . . . វត្ថំ . . . ពហិទ្ធា ខន្ធ អនិច្ចតោ . . .
 គោមនស្សំ ឧប្បជ្ឈតិ និព្វេន ចក្កនា វុបំ . . . និព្វា-
 យ សោតនាតុយា សន្នំ . . . ចេតោបរិយញ្ញាលោន
 ពហិទ្ធា ចិត្តសមន្តិស្ស . . . អាកាសានញ្ញាយនំ
 វិញ្ញាលាញ្ញាយននស្ស អាម្ពណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អាកិញ្ញញ្ញាយនំ នេវសញ្ញនាសញ្ញាយននស្ស អា-
 ម្ពណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ពហិទ្ធា ខន្ធ ឥន្ទ្រិ-
 ធិញ្ញាលស្ស ចេតោបរិយញ្ញាលស្ស អាវជ្ជនាយ
 អាម្ពណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥៣៨] ពហិទ្ធា ធម្មោ អដ្ឋកុស្ស ធម្មស្ស
 អាម្ពណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ អរិយា និព្វានំ
 បច្ចុវេក្ខន្តិ និព្វានំ តោត្រកុស្ស វោធានស្ស
 មក្ខស្ស ជលស្ស អាវជ្ជនាយ អាម្ពណាប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ពហិទ្ធា ចក្កំ . . . វត្ថំ . . . ពហិទ្ធា
 ខន្ធ អនិច្ចតោ . . . គោមនស្សំ ឧប្បជ្ឈតិ

អដ្ឋត្ថកៈ បញ្ញាវារៈ

នូវព្រះនិព្វាន ឯព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា នូវគោត្រកូ
 វេទានៈ មគ្គ និងផល ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ពួកព្រះអរិយៈ
 ពិចារណា នូវពួកកិលេស ដែលលះបង់ហើយ នូវពួកកិលេស ដែល
 សង្កត់សង្កិនហើយ ... នូវពួកកិលេស ដែលធ្លាប់សន្សំមកហើយ ក្នុង
 កាលមុន... បុគ្គលដទៃ នូវចក្ខុ ខាងក្រៅ ... នូវវត្ថុ ... នូវ
 ពួកខន្ធ ខាងក្រៅ ថាមិនទៀង ... ទោមនស្ស កើតឡើង បុគ្គល
 នូវរូប ដោយទិព្វចក្ខុ ... នូវសំឡេង ដោយទិព្វសោតធាតុ ... របស់
 បុគ្គល អ្នកប្រកបដោយចិត្តខាងក្រៅ ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ ...
 អាកាសានញ្ញាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃវិញ្ញាណញ្ញាយតនៈ ដោយអារម្ម-
 ណប្បច្ច័យ អាកាសញ្ញាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃនេវេសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ
 ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ពួកខន្ធ ខាងក្រៅ ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា
 នូវឥន្ទ្រិធាណ និងចេតោបរិយញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

(៥៣៨) ធម៌ ខាងក្រៅ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាងក្នុង ដោយ
 អារម្មណប្បច្ច័យ គឺ ពួកព្រះអរិយៈ ពិចារណា នូវព្រះនិព្វាន ព្រះ
 និព្វាន ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា នូវគោត្រកូ វេទានៈ មគ្គ និង
 ផល ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ បុគ្គល នូវចក្ខុ ខាងក្រៅ ... នូវវត្ថុ
 ... នូវពួកខន្ធ ខាងក្រៅ ថាមិនទៀង ... ទោមនស្ស កើតឡើង

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

ទិព្វេន ចក្កុនា រូបំ បស្សតិ ទិញាយ សោតនាតុយា
 សន្នំ សុណាតិ ចេតោបរិយញ្ញាលោន ពហិទ្ធា ចិត្ត-
 សមន្តិស្ស ចិត្តំ ជាតាតិ ពហិទ្ធា រូបាយតនំ អដ្ឋតស្ស
 ចក្កុវិញ្ញាណស្ស ពហិទ្ធា ដោជ្ជញ្ញាយតនំ អដ្ឋតស្ស
 កាយវិញ្ញាណស្ស ពហិទ្ធា ខន្ធា ឥន្ទ្រិចញ្ញាណស្ស
 ចេតោបរិយញ្ញាណស្ស បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណស្ស
 យថាកម្មបកញ្ញាណស្ស អនាកតំសញ្ញាណស្ស អា-
 វជ្ជនាយ អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៥៣៧) អដ្ឋតោ ធម្មោ អដ្ឋតស្ស ធម្មស្ស
 អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ សហ-
 ជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ នាទំ ទត្វា សីលំ
 . . . ឧទោសថកម្មំ . . . តំ កុំ កត្វា បច្ច-
 វេក្ខតិ បុព្វេ សុចិណ្ឌានំ កុំ កត្វា . . . ឈានា
 វុដ្ឋហិត្វា ឈានំ កុំ កត្វា . . . អរិយា មត្តា វុដ្ឋ-
 ហិត្វា មត្តំ កុំ កត្វា . . . ផលំ កុំ កត្វា បច្ច-
 វេក្ខន្តិ អដ្ឋតំ ចក្កំ . . . វត្ថុំ . . . អដ្ឋតេ ខន្ធទេ
 កុំ កត្វា អស្សាទេតិ អភិនន្តតិ តំ កុំ កត្វា
 រាគោ . . . ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ ។ សហជាតាធិបតិ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

បុគ្គល ឃើញ នូវរូប ដោយទិព្វចក្ខុ ឮ នូវសំឡេង ដោយទិព្វសោតធាតុ
ដឹង នូវចិត្ត របស់បុគ្គល អ្នកប្រកបដោយចិត្តខាងក្រៅ ដោយចេតោ-
បរិយញ្ញាណ រូបាយតនៈ ខាងក្រៅ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ខាង
ក្នុង ដោយវិញ្ញាណតនៈ ខាងក្រៅ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ ខាង
ក្នុង ពួកខន្ធ ខាងក្រៅ ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា នូវឥន្ទ្រិវិញ្ញាណ
ចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសនុស្សតិញ្ញាណ យថាភម្មបគញ្ញាណ
និងអនាគតិសញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

(៥៣៩) ធម៌ ខាងក្នុង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាងក្នុង ដោយ
អធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អា-
រម្មណាធិបតិ គឺ បុគ្គល ឲ្យទាន នូវសីល... នូវទេវោសថកម្ម... ធ្វើ
នូវកុសលនោះ ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ធ្វើ នូវកុសលទាំងឡាយ
ដែលធ្លាប់សន្សំល្អហើយ ក្នុងកាលមុន ឲ្យជាទីគោរព ... ចេញអំពី
ឈាន ធ្វើ នូវឈាន ឲ្យជាទីគោរព... ពួកព្រះអរិយៈ ចេញអំពីមគ្គ
ហើយធ្វើ នូវមគ្គ ឲ្យជាទីគោរព ... ធ្វើ នូវផល ឲ្យជាទីគោរព
ហើយពិចារណា ធ្វើ នូវចក្ខុ ខាងក្នុង ... នូវវត្ថុ ... នូវពួកខន្ធ
ខាងក្នុង ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ធ្វើ នូវ
ខន្ធនោះ ឲ្យជាទីគោរព ... ទិដ្ឋិ កើតឡើង ។ ឯសហជាតាធិបតិ

អដ្ឋត្ថាធិបតិ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានា-
នញ្ច រូបានំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៥៤០) អដ្ឋត្ថោ ធម្មោ ពហិទ្ធា ធម្មស្ស
អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ បរោ
អដ្ឋតំ ចក្កំ . . . វត្ថំ . . . អដ្ឋតេ ខន្ធ កុំ
កត្វា អស្សាទេតិ អភិនន្តតិ តំ កុំ កត្វា រាគោ
ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ ។

(៥៤១) ពហិទ្ធា ធម្មោ ពហិទ្ធា ធម្មស្ស អធិ-
បតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ សហ-
ជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ បរោ នានំ ទត្វា
សីលំ . . . ឧបោសថកម្មំ . . . តំ កុំ កត្វា . . .
បុព្វ សុចីណាធិ កុំ កត្វា . . . ឈានា វុដ្ឋហិត្វា
. . . អរិយា មត្តា វុដ្ឋហិត្វា មក្កំ កុំ កត្វា . . .
ដលំ កុំ កត្វា . . . ជិញ្ញានំ កោប្រកុស្ស វេទា-
នស្ស មក្កស្ស ដលស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
ពហិទ្ធា ចក្កំ . . . វត្ថំ . . . ពហិទ្ធា ខន្ធ កុំ
កត្វា អស្សាទេតិ អភិនន្តតិ តំ កុំ កត្វា រាគោ
. . . ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ ។ សហជាតាធិបតិ ពហិទ្ធា-
ធិបតិ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច
រូបានំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អដ្ឋត្ថកៈ បញ្ញាវារៈ

គឺ អធិបតិធមិ ខាន់កង ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួក
ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[៥៤០] ធមិ ខាន់កង ជាបច្ច័យ នៃធមិ ខាន់ក្រៅ ដោយ
អធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការមូណាធិបតិ គឺ បុគ្គលដទៃ ធ្វើ នូវចក្ខុ
ខាន់កង ... នូវវត្ថុ ... នូវពួកខន្ធ ខាន់កង ឲ្យជាទីគោរព ហើយ
ត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ធ្វើ នូវខន្ធនោះ ឲ្យជាទីគោរព ទើបកើត
ឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង ។

[៥៤១] ធមិ ខាន់ក្រៅ ជាបច្ច័យ នៃធមិ ខាន់ក្រៅ ដោយ
អធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការមូណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ ការមូ-
ណាធិបតិ គឺ បុគ្គលដទៃ ឲ្យទាន នូវសីល ... នូវឧបោសថកម្ម...
ធ្វើ នូវកុសលនោះ ឲ្យជាទីគោរព ... ធ្វើ នូវកុសលទាំងឡាយ
ដែលសន្សំល្អហើយ ក្នុងកាលមុន ឲ្យជាទីគោរព ... ចេញអំពីឈាន
... ពួកព្រះអរិយៈ ចេញអំពីមគ្គ ធ្វើ នូវមគ្គ ឲ្យជាទីគោរព ...
ធ្វើ នូវផល ឲ្យជាទីគោរព ... ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃគោត្រកូ
ពេទានៈ មគ្គ និងផល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ នូវចក្ខុ ខាន់ក្រៅ...
នូវវត្ថុ ... ធ្វើ នូវពួកខន្ធ ខាន់ក្រៅ ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ
រីករាយ រាគៈ ធ្វើ នូវខន្ធនោះ ឲ្យជាទីគោរព ទិដ្ឋិ កើតឡើង ។
ឯសហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិធមិ ខាន់ក្រៅ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្ប-
យុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកញ្ញដ្ឋានំ

(៥៤២) តហិទ្ធា ធម្មោ អជ្ឈត្ថស្ស ធម្មស្ស
 អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ អរិយា
 និព្វានំ កុំ កត្វា បច្ចវេត្តនំ និព្វានំ កោត្រកុស្ស
 វេទានស្ស មគ្គស្ស ជលស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ តហិទ្ធា ចក្កំ ... វត្ថំ ... តហិទ្ធា ខន្ធ
 កុំ កត្វា អស្សាទេតិ អភិទន្ធាតិ តំ កុំ កត្វា
 រកោ ... ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ឈតិ ។

(៥៤៣) អជ្ឈត្ថោ ធម្មោ អជ្ឈត្ថស្ស ធម្មស្ស
 អនន្តរវ្យច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា អជ្ឈត្ថា
 ខន្ធា បច្ឆិមានំ បច្ឆិមានំ អជ្ឈត្ថានំ ខន្ធានំ អនន្ត-
 រវ្យច្ចយេន បច្ចយោ អនុលោមំ កោត្រកុស្ស អនុ-
 លោមំ វេទានស្ស កោត្រកុ មគ្គស្ស វេទានំ មគ្គស្ស
 មត្តោ ជលស្ស ។ បេ ។ អនុលោមំ ជលសមាបត្តិ-
 យា និរោធា វុដ្ឋហន្តស្ស នេវសញ្ញាណសញ្ញាយតនំ
 ជលសមាបត្តិយា អនន្តរវ្យច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៥៤៤) តហិទ្ធា ធម្មោ តហិទ្ធា ធម្មស្ស
 អនន្តរវ្យច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា តហិទ្ធាតិ
 ធានាករណំ តំយេវ កមនំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៥៤២) ធម៌ ខាងក្រៅ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាងក្នុង ដោយ
អធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ គឺ ពួកព្រះអរិយៈ ធ្វើ នូវ
ព្រះនិព្វាន ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ
នៃគោត្រកូ វេទានៈ មគ្គ និងផល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ នូវចក្ខុ
ខាងក្រៅ . . . នូវវត្ថុ . . . ធ្វើ នូវពួកខន្ធ ខាងក្រៅ ឲ្យជាទីគោរព
ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ធ្វើ នូវខន្ធនោះ ឲ្យជាទីគោរព . . .
ទិដ្ឋិ កើតឡើង ។

(៥៤៣) ធម៌ ខាងក្នុង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាងក្នុង ដោយ
អនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ ខាងក្នុង មុនៗ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ខាងក្នុង
ក្រោយៗ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃគោត្រកូ
អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃវេទានៈ គោត្រកូ (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គ
វេទានៈ (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គ មគ្គ (ជាបច្ច័យ) នៃផល ។ បេ ។
អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃផលសមាបត្តិ នៅសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ
របស់ចុត្តល កាលចេញ អំពីនិរោធន ជាបច្ច័យ នៃផលសមាបត្តិ ដោយ
អនន្តរប្បច្ច័យ ។

(៥៤៤) ធម៌ ខាងក្រៅ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាងក្រៅ
ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ត្រង់ពាក្យថា ពួកខន្ធ ខាងក្រៅ មុនៗ នោះ
ជាដំណើរធ្វើឲ្យផ្សេងគ្នា ប៉ុណ្ណោះឯង ។

អដ្ឋត្ថកថា បញ្ញាវាហ

(៥៤៥) អដ្ឋត្ថោ ធម្មោ អដ្ឋត្ថស្ស ធម្មស្ស
សមនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរសទិសំ ។ បេ ។
សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អញ្ញាមញ្ញប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ទិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបទិស្សយ-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌបទិស្សយោ អនន្តរ-
ទិស្សយោ បកត្ថបទិស្សយោ ។ បកត្ថបទិស្សយោ
អដ្ឋត្ថំ សទ្ធិំ ឧបទិស្សយោ ទានំ ទេតិ សីលំ . . .
ឧបាសថកម្មំ . . . ឈានំ . . . វិបស្សនំ . . . មក្កំ . . .
អភិញ្ញំ . . . សមាបត្តិំ ឧប្បាទេតិ មាទំ ជេប្បតិ ទិដ្ឋិ
កល្យាណិ អដ្ឋត្ថំ សីលំ . . . បញ្ញំ វាគំ បត្តនំ កា-
យិកំ សុខំ កាយិកំ ធុក្កំ ធុត្ថំ ភោជនំ . . .
សេនាសនំ ឧបទិស្សយោ ទានំ ទេតិ . . . សមាបត្តិំ
ឧប្បាទេតិ ចាណំ ហនតិ សង្ឃំ ភិក្ខុតិ អដ្ឋត្ថា
សទ្ធា . . . បញ្ញា វាគោ បត្តនា កាយិកំ សុខំ
កាយិកំ ធុក្កំ . . . សេនាសនំ អដ្ឋត្ថាយ សទ្ធាយ
បញ្ញាយ វាគស្ស បត្តនាយ កាយិកស្ស សុខស្ស
កាយិកស្ស ធុក្កស្ស មក្កស្ស ផលសមាបត្តិយា
ឧបទិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អដ្ឋង្គត្ថកៈ បញ្ញាវារៈ

(៥៤៥) ធម៌ ខាងក្នុង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាងក្នុង ដោយ
សមនន្តរបច្ច័យ គឺ ដូចអនន្តរបច្ច័យដែរ ។ បេ ។ ជាបច្ច័យ ដោយ
សហជាតបច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអញ្ចាមញ្ញបច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
និស្សយបច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយបច្ច័យ បានដល់ការម្ម-
ណូបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកក្ខបនិស្ស័យ ។ ឯបកក្ខបនិស្ស័យ
គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសទ្ធា ខាងក្នុង ហើយឲ្យនូវទាន នូវសីល ...
នូវឧបោសថកម្ម ... នូវឈាន ... ញ៉ាំងវិបស្សនា ... ញ៉ាំងមគ្គ
... ញ៉ាំងអភិញ្ញា ... ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង ដំឡើងមានៈ
ប្រកាន់ទិដ្ឋិ នូវសីល ខាងក្នុង ... នូវបញ្ញា រាគៈ សេចក្តីប្រាថ្នា
កាយិកសុខ កាយិកទុក្ខ រដូវ កោដន ... អាស្រ័យ នូវសេនាសនៈ
ហើយ ឲ្យនូវទាន ... ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង សម្លាប់សត្វ
បំបែកសង្ឃ សទ្ធា ខាងក្នុង ... បញ្ញា រាគៈ សេចក្តីប្រាថ្នា
កាយិកសុខ កាយិកទុក្ខ ... សេនាសនៈ ជាបច្ច័យ នៃសទ្ធា
ខាងក្នុង នៃបញ្ញា រាគៈ សេចក្តីប្រាថ្នា កាយិកសុខ កាយិកទុក្ខ
មគ្គ និងផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្សយបច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

(៥៤៦) អជ្ឈត្តា ធម្មោ ពហិទ្ធា ធម្មស្ស
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌបនិស្សយោ
 បកត្វបនិស្សយោ ។ បកត្វបនិស្សយោ បរោ
 អជ្ឈត្តំ សទ្ធ�ំ ឧបនិស្សយ ទានំ ទេតិ ... មាទំ
 ជេប្បតិ ទិដ្ឋិ កល្យាតិ បរោ អជ្ឈត្តំ សីលំ ...
 សេនាសនំ ឧបនិស្សយ ទានំ ទេតិ ... ទាលំ
 ហនតិ សង្ឃំ ភិក្ខុតិ អជ្ឈត្តា សទ្ធា ... សេនាសនំ
 ពហិទ្ធា សទ្ធាយ មក្កស្ស ផលសមាបត្តិយា ឧប-
 និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៥៤៧) ពហិទ្ធា ធម្មោ ពហិទ្ធា ធម្មស្ស
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌបនិស្សយោ
 អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្វបនិស្សយោ ។ បកត្វ
 បនិស្សយោ បរោ ពហិទ្ធា សទ្ធ�ំ ... បត្តនំ
 កាយិកំ សុខំ ... សេនាសនំ ឧបនិស្សយ ទានំ
 ទេតិ ... សង្ឃំ ភិក្ខុតិ ពហិទ្ធា សទ្ធា ...
 សេនាសនំ ពហិទ្ធា សទ្ធាយ ផលសមាបត្តិយា
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៥៤៨) ពហិទ្ធា ធម្មោ អជ្ឈត្តស្ស ធម្មស្ស
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌបនិស្សយោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

[៥៤៦] ធម៌ ខាងក្នុង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាងក្រៅ ដោយ
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ការម្សោយបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។
 បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គលដទៃ អាស្រ័យ នូវសត្វ ខាងក្នុង ហើយឲ្យ
 ទាន... តម្លើងមានៈ ប្រកាន់ទិដ្ឋិ បុគ្គលដទៃ នូវសីល ខាងក្នុង...
 អាស្រ័យ នូវសេនាសនៈ ហើយឲ្យទាន... សម្លាប់សត្វ បំបែក
 សង្ឃ សត្វ ខាងក្នុង... សេនាសនៈ ជាបច្ច័យ នៃសត្វ ខាង
 ក្រៅ នៃមគ្គ និងផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៥៤៧] ធម៌ ខាងក្រៅ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាងក្រៅ ដោយ
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ការម្សោយបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និង
 បកត្ថបនិស្ស័យ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គលដទៃ អាស្រ័យ នូវសត្វ
 ខាងក្រៅ... នូវសេចក្តីប្រាថ្នា កាយិកសុខ... នូវសេនាសនៈ
 ហើយឲ្យទាន... បំបែកសង្ឃ សត្វ ខាងក្រៅ... សេនាសនៈ
 ជាបច្ច័យ នៃសត្វ ខាងក្រៅ និងផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្ស-
 យប្បច្ច័យ ។

[៥៤៨] ធម៌ ខាងក្រៅ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាង
 ក្នុង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ការម្សោយបនិស្ស័យ

អដ្ឋត្ថកិច្ច បញ្ញាវិញ្ញាណ

បកត្ថបដិស្សយោ ។ បកត្ថបដិស្សយោ តហិទ្ធា
សទ្ធិ ... សេនាសនំ ឧបដិស្សយ ទានំ ទេតិ ...
សង្ឃំ ភិក្ខុតិ តហិទ្ធា សទ្ធា ... សេនាសនំ
អដ្ឋត្ថាយ សទ្ធាយ ផលសមាបត្តិយា ឧបដិស្ស-
យប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៥៤៧) អដ្ឋត្ថោ ធម្មោ អដ្ឋត្ថស្ស ធម្មស្ស
បុរេជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណបុរេជានំ វត្ថុ-
បុរេជានំ ។ អារម្មណបុរេជានំ អដ្ឋត្ថំ ចក្កំ ... វត្ថុ
អនិច្ចតោ ធុត្ថតោ អនត្ថតោ ... ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ
ទិព្វេន ចក្កេនា រូបំ ... ទិព្វាយ សោតជានុយា
សទ្ធិ សុណានិ រូបាយតនំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស ដោ-
ដ្ឋញ្ញាយតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស បុរេជានប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។ វត្ថុបុរេជានំ ចក្កាយតនំ ចក្កវិញ្ញា-
ណស្ស កាយាយតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស វត្ថុ
អដ្ឋត្ថានំ ឧទ្ធានំ បុរេជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៥៤៨) អដ្ឋត្ថោ ធម្មោ តហិទ្ធា ធម្មស្ស បុរេជាន-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណបុរេជានំ បរោ អដ្ឋត្ថំ
ចក្កំ ... វត្ថុ អនិច្ចតោ ... ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ

អដ្ឋកថា: បញ្ចករ:

និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសត្វ
ខាងក្រៅ... នូវសេនាសនៈ ហើយឲ្យទាន... បំបែកសង្ឃ សត្វ
ខាងក្រៅ... សេនាសនៈ ជាបច្ច័យ នៃសត្វ ខាងក្នុង និងផល-
សមាបត្តិ ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ ។

[៥៤៧] ធម៌ ខាងក្នុង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាងក្នុង ដោយបុរេ-
ជាតប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។ ការម្មណ-
បុរេជាត គឺ បុគ្គល នូវចក្ខុ ខាងក្នុង... នូវវត្ថុ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ
មិនមែនខន្ធ... ទោមនស្ស កើតឡើង បុគ្គល (ឃើញ) នូវរូប
ដោយទិព្វចក្ខុ... ឮ នូវសំឡេង ដោយទិព្វសោតធាតុ រូបាយតនៈ
(ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយរូបាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយវិញ្ញាណ
ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ វត្ថុបុរេជាត គឺ ចក្ខុយតនៈ (ជាបច្ច័យ)
នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ វត្ថុ ជា
បច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ខាងក្នុង ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

[៥៤៨] ធម៌ ខាងក្នុង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាងក្រៅ ដោយបុរេ-
ជាតប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណបុរេជាត គឺ បុគ្គលដទៃ (ឃើញ) នូវ
ចក្ខុ ខាងក្នុង... នូវវត្ថុ ថាមិនទៀង... ទោមនស្ស កើតឡើង

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

ទិព្វេន ចក្កុនា រូបំ បស្សតិ ទិព្វាយ សោតនាតុយា
 សន្នំ សុណាតិ អដ្ឋតំ រូបាយតនំ តហិទ្ធា
 ចក្កវិញ្ញាណស្ស អដ្ឋតំ ដោដ្ឋព្វាយតនំ តហិទ្ធា
 កាយវិញ្ញាណស្ស បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៥៥០) តហិទ្ធា ធម្មោ តហិទ្ធា ធម្មស្ស បុរេ-
 ជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណបុរេជាតំ វត្ថុបុរេ-
 ជាតំ ។ អារម្មណបុរេជាតំ បរោ តហិទ្ធា ចក្កំ
 ... វត្ថុ អនិច្ចតោ ទិព្វេន ចក្កុនា រូបំ បស្សតិ
 ទិព្វាយ សោតនាតុយា សន្នំ សុណាតិ តហិទ្ធា
 រូបាយតនំ តហិទ្ធា ចក្កវិញ្ញាណស្ស តហិទ្ធា ដោ-
 ដ្ឋព្វាយតនំ តហិទ្ធា កាយវិញ្ញាណស្ស ។ វត្ថុបុរេ-
 ជាតំ តហិទ្ធា ចក្កាយតនំ ... កាយាយតនំ ...
 វត្ថុ តហិទ្ធា ខន្ធនំ បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៥៥២) តហិទ្ធា ធម្មោ អដ្ឋតស្ស ធម្មស្ស បុរេជា-
 តប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណបុរេជាតំ តហិទ្ធា ចក្កំ
 ... វត្ថុ អនិច្ចតោ ... ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ទិព្វេន
 ចក្កុនា រូបំ ... ទិព្វាយ សោតនាតុយា សន្នំ ...
 តហិទ្ធា រូបាយតនំ អដ្ឋតស្ស ចក្កវិញ្ញាណស្ស ។ បេ។

អភិធម្មបំណិក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

បុគ្គល ឃើញ ខ្ញុំរូប ដោយទិព្វចក្ខុ ឮ ខ្ញុំសំឡេង ដោយទិព្វ-
សោតធាតុ រូបាយតនៈ ខាងក្នុង (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ខាង
ក្រៅ ដោយរូបាយតនៈ ខាងក្នុង ជាបច្ច័យ នៃកាយវិញ្ញាណ ខាង
ក្រៅ ដោយបុរេជានប្បច្ច័យ ។

(៥៥១) ធម៌ ខាងក្រៅ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាងក្រៅ ដោយ
បុរេជានប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណបុរេជាន និងវត្ថុបុរេជាន ។ ការម្ម-
ណបុរេជាន គឺ បុគ្គលដទៃ (ឃើញ) ខ្ញុំវត្ថុ ខាងក្រៅ... ខ្ញុំវត្ថុ
ថាមិនទៀង... ឃើញ ខ្ញុំរូប ដោយទិព្វចក្ខុ ឮ ខ្ញុំសំឡេង ដោយ
ទិព្វសោតធាតុ រូបាយតនៈ ខាងក្រៅ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ខាង
ក្រៅ ដោយរូបាយតនៈ ខាងក្រៅ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ ខាង
ក្រៅ ។ ឯវត្ថុបុរេជាន គឺ ចក្ខុរូបាយតនៈ ខាងក្រៅ... កាយាយតនៈ
...វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ខាងក្រៅ ដោយបុរេជានប្បច្ច័យ ។

(៥៥២) ធម៌ ខាងក្រៅ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាងក្នុង ដោយ
បុរេជានប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណបុរេជាន គឺ បុគ្គល (ឃើញ) ខ្ញុំវត្ថុ
ខាងក្រៅ... ខ្ញុំវត្ថុ ថាមិនទៀង... ទោមនស្ស កើតឡើង បុគ្គល
(ឃើញ) ខ្ញុំរូប ដោយទិព្វចក្ខុ... ខ្ញុំសំឡេង ដោយទិព្វសោតធាតុ...
រូបាយតនៈ ខាងក្រៅ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ខាងក្នុង ។ បេ ។

អដ្ឋត្ថកេ បញ្ញាវិព

តហិទ្ធា ដោជ្ជញ្ចយតនំ អដ្ឋត្ថស្ស កាយវិញ្ញាណស្ស
បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៥៥៣) អដ្ឋត្ថោ ច តហិទ្ធា ច ធម្មា អដ្ឋ-
ត្ថស្ស ធម្មស្ស បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អា-
រម្មណបុរេជាតំ វត្ថុបុរេជាតំ តហិទ្ធា រូបាយតនញ្ច
អដ្ឋត្ថំ ចក្ខាយតនញ្ច អដ្ឋត្ថស្ស ចក្ខុវិញ្ញាណស្ស
បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ តហិទ្ធា ដោជ្ជញ្ចយត-
នញ្ច អដ្ឋត្ថំ កាយាយតនញ្ច អដ្ឋត្ថស្ស កាយ
វិញ្ញាណស្ស តហិទ្ធា រូបាយតនញ្ច អដ្ឋត្ថំ វត្ថុ ច
... តហិទ្ធា ដោជ្ជញ្ចយតនញ្ច អដ្ឋត្ថំ វត្ថុ ច
អដ្ឋត្ថានំ ខន្ធានំ បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៥៥៤) អដ្ឋត្ថោ ច តហិទ្ធា ច ធម្មា តហិទ្ធា
ធម្មស្ស បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណបុរេ-
ជាតំ វត្ថុបុរេជាតំ អដ្ឋត្ថំ រូបាយតនញ្ច តហិទ្ធា
ចក្ខាយតនញ្ច តហិទ្ធា ចក្ខុវិញ្ញាណស្ស បុរេជា-
តប្បច្ចយេន បច្ចយោ អដ្ឋត្ថំ ដោជ្ជញ្ចយតនញ្ច
តហិទ្ធា កាយាយតនញ្ច តហិទ្ធា កាយវិញ្ញាណស្ស
បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អដ្ឋត្ថំ រូបាយតនញ្ច
តហិទ្ធា វត្ថុ ច ... អដ្ឋត្ថំ ដោជ្ជញ្ចយតនញ្ច

អដ្ឋត្ថក្កិកៈ បញ្ញាវារៈ

ដោយបុរេជានប្បច្ច័យ នៃកាយវិញ្ញាណ ខាងក្នុង
ដោយបុរេជានប្បច្ច័យ ។

(៥៥៣) ធម៌ ខាងក្នុងក្តី ធម៌ ខាងក្រៅក្តី ជាបច្ច័យ នៃ
ធម៌ ខាងក្នុង ដោយបុរេជានប្បច្ច័យ បានដល់ការមូលបុរេជាន និង
វត្ថុបុរេជាន គឺ រូបាយតនៈ ខាងក្រៅក្តី ចក្ខុយតនៈ ខាងក្នុងក្តី ជា
បច្ច័យ នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ខាងក្នុង ដោយបុរេជានប្បច្ច័យ ដោយបុរេ-
ជាន ខាងក្រៅក្តី កាយាយតនៈ ខាងក្នុងក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃកាយ-
វិញ្ញាណ ខាងក្នុង រូបាយតនៈ ខាងក្រៅក្តី វត្ថុ ខាងក្នុងក្តី . . .
ដោយបុរេជាន ខាងក្រៅក្តី វត្ថុ ខាងក្នុងក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ
ខាងក្នុង ដោយបុរេជានប្បច្ច័យ ។

(៥៥៤) ធម៌ ខាងក្នុងក្តី ធម៌ ខាងក្រៅក្តី ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ខាងក្រៅ ដោយបុរេជានប្បច្ច័យ បានដល់ការមូលបុរេជាន
និងវត្ថុបុរេជាន គឺ រូបាយតនៈ ខាងក្នុងក្តី ចក្ខុយតនៈ ខាង
ក្រៅក្តី ជាបច្ច័យ នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ខាងក្រៅ ដោយបុរេជានប្បច្ច័យ
ដោយបុរេជាន ខាងក្នុងក្តី កាយាយតនៈ ខាងក្រៅក្តី ជាបច្ច័យ
នៃកាយវិញ្ញាណ ខាងក្រៅ ដោយបុរេជានប្បច្ច័យ រូបាយតនៈ
ខាងក្នុងក្តី វត្ថុ ខាងក្រៅក្តី . . . ដោយបុរេជាន ខាងក្នុងក្តី

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមក្កិកប្បដ្ឋានំ

តហិទ្ធា វត្ថុ ច តហិទ្ធា ខន្ធនំ បុរេជាតប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ ។

[៥៥៥] អជ្ឈត្តា ធម្មោ អជ្ឈត្ថស្ស ធម្មស្ស
បដ្ឋាជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ បដ្ឋាជាតា អជ្ឈត្តា
ខន្ធា បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កាយស្ស បដ្ឋាជាត-
ប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[៥៥៦] តហិទ្ធា ធម្មោ តហិទ្ធា ធម្មស្ស បដ្ឋា-
ជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ បដ្ឋាជាតា តហិទ្ធា ខន្ធា
បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កាយស្ស បដ្ឋាជាតប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ ។

[៥៥៧] អជ្ឈត្តា ធម្មោ អជ្ឈត្ថស្ស ធម្មស្ស
អាសេវនប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ បុរិមា បុរិមា អជ្ឈត្តា
ខន្ធា បច្ឆិមានំ បច្ឆិមានំ អជ្ឈត្តានំ ខន្ធានំ អាសេ-
វនប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អនុលោមំ កោត្រកុស្ស
អនុលោមំ វេទានស្ស កោត្រកុ. មក្កស្ស វេទានំ
មក្កស្ស អាសេវនប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[៥៥៨] តហិទ្ធា ធម្មោ តហិទ្ធា ធម្មស្ស អា-
សេវនប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ បុរិមា បុរិមា ។ បេ ។
អជ្ឈត្ថសនិស្សយេវ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមតិកប្បដ្ឋាន

វត្ថុ ខាងក្រៅក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ខាងក្រៅ ដោយបុរេជា-
តប្បច្ច័យ ។

[៥៥៥] ធម៌ ខាងក្នុង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាងក្នុង ដោយ
បច្ចាជានប្បច្ច័យ បានដល់បច្ចាជាន គឺ ពួកខន្ធ ខាងក្នុង ជាបច្ច័យ
នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយបច្ចាជានប្បច្ច័យ ។

[៥៥៦] ធម៌ ខាងក្រៅ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាងក្រៅ ដោយ
បច្ចាជានប្បច្ច័យ បានដល់បច្ចាជាន គឺ ពួកខន្ធ ខាងក្រៅ ជា
បច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយបច្ចាជានប្បច្ច័យ ។

[៥៥៧] ធម៌ ខាងក្នុង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាងក្នុង ដោយ
ភាសេវនប្បច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ ខាងក្នុង មុនៗ ជាបច្ច័យ នៃពួក
ខន្ធ ខាងក្នុង ក្រោយៗ ដោយភាសេវនប្បច្ច័យ អនុលោម (ជា
បច្ច័យ) នៃគោត្រភូ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃវេទានៈ គោត្រភូ
(ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គ វេទានៈ ជាបច្ច័យ នៃមគ្គ ដោយ
ភាសេវនប្បច្ច័យ ។

[៥៥៨] ធម៌ ខាងក្រៅ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាងក្រៅ ដោយ
ភាសេវនប្បច្ច័យ គឺ មុនៗ ។ បេ ។ ដូចគ្នានឹងអដ្ឋត្ថធម៌ដែរ ។

អដ្ឋត្ថកថា បញ្ចកថា

[៥៥៧] អដ្ឋត្ថោ ធម្មោ អដ្ឋត្ថស្ស ធម្មស្ស
កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតា នាណខណ៌កា ។
សហជាតា អដ្ឋត្ថោ ចេតនា សម្មយុត្តកានំ ខន្ធានំ
ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូបាទំ កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
នាណខណ៌កា អដ្ឋត្ថោ ចេតនា វិចារកានំ អដ្ឋត្ថានំ
ខន្ធានំ កក្កត្ថោ ច រូបាទំ កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥៥៨] តហិទ្ធា ធម្មោ តហិទ្ធា ធម្មស្ស កក្ក-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតា នាណខណ៌កា ។
សហជាតា តហិទ្ធា ចេតនា សម្មយុត្តកានំ ខន្ធានំ
ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូបាទំ កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
នាណខណ៌កា តហិទ្ធា ចេតនា វិចារកានំ តហិទ្ធា
ខន្ធានំ កក្កត្ថោ ច រូបាទំ កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥៥៩] អដ្ឋត្ថោ ធម្មោ អដ្ឋត្ថស្ស ធម្មស្ស
វិចារកក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ បរិបុណ្ណំ បដិច្ចវាសនិសំ ។

[៥៦០] អដ្ឋត្ថោ ធម្មោ អដ្ឋត្ថស្ស ធម្មស្ស
អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ អដ្ឋត្ថោ អាហារា
សម្មយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូបាទំ
អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ

អដ្ឋត្ថិកៈ បញ្ញាវារៈ

[៥៥៩] ធម៌ ខាន់ក្នុង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាន់ក្នុង ដោយកម្ម-
ប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត នឹងនានាខណ៌កៈ ។ សហជាត គឺ ចេតនា
ខាន់ក្នុង ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង្គ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង
ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ឯនានាខណ៌កៈ គឺ ចេតនា ខាន់ក្នុង ជាបច្ច័យ
នៃពួកវិបាកក្ខន្ធ ខាន់ក្នុងផង នៃពួកកដត្តារូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[៥៦០] ធម៌ ខាន់ក្រៅ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាន់ក្រៅ ដោយ
កម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត នឹងនានាខណ៌កៈ ។ សហជាត គឺ
ចេតនា ខាន់ក្រៅ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង្គ នៃពួកចិត្ត-
សមុដ្ឋានរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ឯនានាខណ៌កៈ គឺ ចេតនា
ខាន់ក្រៅ ជាបច្ច័យ នៃពួកវិបាកក្ខន្ធ ខាន់ក្រៅផង នៃពួកកដត្តារូប
ផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[៥៦១] ធម៌ ខាន់ក្នុង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាន់ក្នុង ដោយ
វិបាកប្បច្ច័យ គឺ (ចប់) បរិបូណ៌ ដូចបដិច្ចវារៈដែរ ។

[៥៦២] ធម៌ ខាន់ក្នុង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាន់ក្នុង ដោយអា-
ហារប្បច្ច័យ គឺ ពួកអាហារ ខាន់ក្នុង ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ
ផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអាហារប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

អដ្ឋត្ថោ កតទ្ធិង្គារោ អាហារោ អដ្ឋត្ថស្ស
កាយស្ស អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៥៦៣) អដ្ឋត្ថោ ធម្មោ តហិទ្ធា ធម្មស្ស អា-
ហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ អដ្ឋត្ថោ កតទ្ធិង្គារោ
អាហារោ តហិទ្ធា កាយស្ស អាហារប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

(៥៦៤) តហិទ្ធា ធម្មោ តហិទ្ធា ធម្មស្ស អា-
ហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ បវត្ថិប្បដិសន្ធិ ។ តហិទ្ធា
កតទ្ធិង្គារោ អាហារោ តហិទ្ធា កាយស្ស អាហា-
រប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៥៦៥) តហិទ្ធា ធម្មោ អដ្ឋត្ថស្ស ធម្មស្ស
អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ តហិទ្ធា កតទ្ធិង្គារោ
អាហារោ អដ្ឋត្ថស្ស កាយស្ស អាហារប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

(៥៦៦) អដ្ឋត្ថោ ធម្មោ ច តហិទ្ធា ធម្មោ ច
អដ្ឋត្ថស្ស ធម្មស្ស អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ
អដ្ឋត្ថោ កតទ្ធិង្គារោ អាហារោ ច តហិទ្ធា
កតទ្ធិង្គារោ អាហារោ ច អដ្ឋត្ថស្ស កាយស្ស
អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

កតទ្បិដ្ឋាកហារ ខាងក្នុង ជាបច្ច័យ នៃកាយ ខាងក្នុង ដោយ
អាហារប្បច្ច័យ ។

[៥៦៣] ធម៌ ខាងក្នុង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាងក្រៅ ដោយ
អាហារប្បច្ច័យ គឺ កតទ្បិដ្ឋាកហារ ខាងក្នុង ជាបច្ច័យ នៃកាយ
ខាងក្រៅ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ។

[៥៦៤] ធម៌ ខាងក្រៅ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាងក្រៅ ដោយ
អាហារប្បច្ច័យ បានដល់បរត្ថិប្បជីសន្និ ។ កតទ្បិដ្ឋាកហារ ខាងក្រៅ
ជាបច្ច័យ នៃកាយ ខាងក្រៅ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ។

[៥៦៥] ធម៌ ខាងក្រៅ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាងក្នុង ដោយ
អាហារប្បច្ច័យ គឺ កតទ្បិដ្ឋាកហារ ខាងក្រៅ ជាបច្ច័យ នៃកាយ
ខាងក្នុង ដោយអាហារប្បច្ច័យ ។

[៥៦៦] ធម៌ ខាងក្នុងក្តី ធម៌ ខាងក្រៅក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ខាងក្នុង ដោយអាហារប្បច្ច័យ គឺ កតទ្បិដ្ឋាកហារ ខាងក្នុងក្តី
កតទ្បិដ្ឋាកហារ ខាងក្រៅក្តី ជាបច្ច័យ នៃកាយ ខាងក្នុង ដោយ
អាហារប្បច្ច័យ ។

អដ្ឋត្ថកថា បញ្ញាវារោ

(៥៦៧) អដ្ឋត្ថោ ធម្មោ ច តហិទ្ធា ធម្មោ
 ច តហិទ្ធា ធម្មស្ស អាហារប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
 អដ្ឋត្ថោ កតដ្ឋិក្ការោ អាហារោ ច តហិទ្ធា កត-
 ដ្ឋិក្ការោ អាហារោ ច តហិទ្ធា កាយស្ស អាហា-
 រប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

(៥៦៨) អដ្ឋត្ថោ ធម្មោ អដ្ឋត្ថស្ស ធម្មស្ស
 ឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អដ្ឋត្ថកា ឥន្ទ្រិយោ រូប-
 ជីវិត្តន្ទ្រិយម្មំ វិត្ថារេតពំ ។ យានប្បដ្ឋយេន បដ្ឋ-
 យោ មត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សស្សយុត្តប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតំ
 បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ មាតិកាបទានិ អនុមជ្ឈន្តេន
 វិត្ថារេតព្វានិ ។

(៥៦៩) តហិទ្ធា ធម្មោ តហិទ្ធា ធម្មស្ស វិប្ប-
 យុត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆា-
 ជាតំ ។ សង្ខតំ ។

(៥៧០) អដ្ឋត្ថោ ធម្មោ អដ្ឋត្ថស្ស ធម្មស្ស
 អត្ថប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ

អង្គត្រួតពិនិត្យ: បញ្ហាទី១៖

[៥៦៧] ធម៌ ខាងក្នុងក្តី ធម៌ ខាងក្រៅក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាងក្រៅ ដោយអាហារប្បច្ច័យ គឺ កតឡើងវិញអាហារ ខាងក្នុងក្តី កតឡើងវិញអាហារ ខាងក្រៅក្តី ជាបច្ច័យ នៃកាយ ខាងក្រៅ ដោយ អាហារប្បច្ច័យ ។

[៥៦៨] ធម៌ ខាងក្នុង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាងក្នុង ដោយឥន្ទ្រិយ- ប្បច្ច័យ បានដល់ពួកឥន្ទ្រិយ ដែលប្រព្រឹត្តទៅខាងក្នុង ឯរូបជីវិតឥន្ទ្រិយ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារចុះ ។ ជាបច្ច័យ ដោយឈានប្បច្ច័យ ជា បច្ច័យ ដោយមគ្គប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសម្បយុត្តប្បច្ច័យ ជា បច្ច័យ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត បុរេជាត និង បច្ចុប្បជាត បទនៃមាតិកាទាំងឡាយ បណ្ឌិត កាលអនុម័ត គប្បីឲ្យ ពិស្តារចុះ ។

[៥៦៩] ធម៌ ខាងក្រៅ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាងក្រៅ ដោយ វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត បុរេជាត និងបច្ចុប្បជាត ។ សេចក្តីបំប្រញ ។

[៥៧០] ធម៌ ខាងក្នុង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាងក្នុង ដោយអត្ថប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត បុរេជាត បច្ចុប្បជាត

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។ សហជាតោ អជ្ឈត្តោ ឯកោ
 ខន្ធា តិណ្ឌន្នំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូបានំ
 ទ្វេ ខន្ធា . . . បដិសន្ធិត្ថុណោ ខន្ធា វត្ថុស្ស វត្ថុ
 ខន្ធានំ ឯកំ មហាក្ខតំ . . . ។ សន្ធិត្ថំ ។ អសញ្ញា-
 សត្តានំ ឯកំ មហាក្ខតំ តិណ្ឌន្នំ មហាក្ខតានំ ។
 បុរេជាតំ ចក្កំ . . . វត្ថុ . . . បុរេជាតសទិសំ ។ វត្ថុ
 អជ្ឈត្តានំ ខន្ធានំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ឆា-
 ជាតា អជ្ឈត្តា ខន្ធា អជ្ឈត្តោ កតទ្បិញ្ញារោ អា-
 ហារោ ច ឥមស្ស កាយស្ស រូបជីវិតិន្ទ្រិយំ កដត្តា-
 រូបានំ ។

[៥៧០] អជ្ឈត្តោ ធម្មោ តហិទ្ធា ធម្មស្ស អត្ថ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជាតំ អាហារំ ។ បុរេជាតំ
 បរោ អជ្ឈត្ថំ ចក្កំ . . . វត្ថុ អនិច្ចតោ . . . វិបស្សនិ
 ទិព្វេន ចក្កុនា . . . ទិញ្ញាយ សោតនាតុយា . . .
 អជ្ឈត្ថំ រូបាយតនំ . . . ដោដ្ឋញ្ញាយតនំ តហិទ្ធា
 កាយវិញ្ញាណស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 អជ្ឈត្តោ កតទ្បិញ្ញារោ អាហារោ តហិទ្ធា កា-
 យស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុណេមន្តិកប្បដ្ឋាន

អាហារ នឹងឥន្ទ្រិយ ។ សហជាត គឺ ខន្ធ១ ខាងក្នុង (ជាបច្ច័យ)
 នៃខន្ធ ៣ ផង នៃចិត្តសមុជ្ជារូបផង ខន្ធ ២ ... ពួកខន្ធ (ជាបច្ច័យ)
 នៃវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ វត្ថុ (ជាបច្ច័យ) នៃពួកខន្ធ មហា-
 កូត ១ ... ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ មហាកូត ១ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ
 (ជាបច្ច័យ) នៃមហាកូត ៣ ។ បុរេជាត គឺ នូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ...
 ដូចគ្នានឹងបុរេជាតដែរ ។ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ខាងក្នុង ដោយ
 អត្ថប្បច្ច័យ ។ បច្ឆាជាត គឺ ពួកខន្ធ ខាងក្នុងក្តី កតឡើងរាហារ
 ខាងក្នុងក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃកាយ នេះ រូបដីវិត្តិយ (ជាបច្ច័យ)
 នៃពួកកដត្តារូប ។

[៥៧១] ធម៌ ខាងក្នុង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាងក្រៅ ដោយ
 អត្ថប្បច្ច័យ បានដល់បុរេជាត និងអាហារ ។ បុរេជាត គឺ បុគ្គល
 ដទៃ ឃើញច្បាស់ នូវចក្ខុ ខាងក្នុង... នូវវត្ថុ ថាមិនទៀង...
 ដោយទិព្វចក្ខុ... ដោយទិព្វសោតធាតុ... រូបាយតនៈ ខាងក្នុង...
 ដោយរូបាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយវិញ្ញាណ ខាងក្រៅ ដោយអត្ថ-
 ប្បច្ច័យ ។ កតឡើងរាហារ ខាងក្នុង ជាបច្ច័យ នៃកាយ ខាងក្រៅ
 ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។

អដ្ឋត្ថកថា បញ្ញាវារោ

[៥៧២] តហិទ្ធ្វា ធម្មោ តហិទ្ធ្វា ធម្មស្ស អត្ថ-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ បន្ទាជាតំ
អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ តហិទ្ធ្វា វិជ្ជាជាករណំ មាត់កា-
បនាជំ វិត្តារេតព្វានំ ។

[៥៧៣] តហិទ្ធ្វា ធម្មោ អដ្ឋត្ថស្ស ធម្មស្ស
អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជាតំ អាហារំ ។ បុរេ-
ជាតំ តហិទ្ធ្វា ចក្កំ ... វត្ថុំ ... ទិព្វេន ចក្កុនា
រូបំ ... ទិព្វាយ សោតនាតុយា សន្នំ ... តហិទ្ធ្វា
រូបាយតនំ ... ដោជ្ជព្វាយតនំ អដ្ឋត្ថស្ស កាយ-
វិញ្ញាណស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ តហិទ្ធ្វា
កតផ្សិត្តារោ អាហារោ អដ្ឋត្ថស្ស កាយស្ស
អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥៧៤] អដ្ឋត្ថោ ធម្មោ ច តហិទ្ធ្វា ធម្មោ ច
អដ្ឋត្ថស្ស ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេ-
ជាតំ អាហារំ ។ បុរេជាតំ តហិទ្ធ្វា រូបាយត-
នេវ អដ្ឋត្ថំ ចក្កំ ច អដ្ឋត្ថស្ស ចក្កវិញ្ញាណស្ស
តហិទ្ធ្វា ដោជ្ជព្វាយតនេវ អដ្ឋត្ថំ កាយាយតនេវ
អដ្ឋត្ថស្ស កាយវិញ្ញាណស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ

អដ្ឋវគ្គតិកៈ បញ្ញាវិរៈ

[៥៧២] ធម៌ ខាងក្រៅ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាងក្រៅ ដោយ
អត្ថប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត បុរេជាត បច្ចុប្បន្នជាត អាហារ និងឥន្ទ្រិយ
មិនមានការធ្វើឲ្យផ្សេង ។ គ្នា ត្រង់ធម៌ជាខាងក្រៅឡើយ ឯបទនៃ
មាតិកាទាំងឡាយ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារចុះ ។

[៥៧៣] ធម៌ ខាងក្រៅ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាងក្នុង ដោយ
អត្ថប្បច្ច័យ បានដល់បុរេជាត និងអាហារ ។ បុរេជាត គឺ បុគ្គល
(ឃើញច្បាស់) ខ្ញុំចក្ខុ ខាងក្រៅ ... ខ្ញុំវត្ថុ ... ខ្ញុំវារូប ដោយ
ទិព្វចក្ខុ ... ខ្ញុំវសំឡេង ដោយទិព្វសោតធាតុ ... រូបាយតនៈ ខាង
ក្រៅ ... ដោយរូបាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយវិញ្ញាណ ខាងក្នុង
ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។ កតទ្យុត្តិកាហារ ខាងក្រៅ ជាបច្ច័យ នៃកាយ
ខាងក្នុង ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។

[៥៧៤] ធម៌ ខាងក្នុងក្តី ធម៌ ខាងក្រៅក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ខាងក្នុង ដោយអត្ថប្បច្ច័យ បានដល់បុរេជាត និងអាហារ ។ បុរេ-
ជាត គឺ រូបាយតនៈ ខាងក្រៅក្តី ចក្ខុ ខាងក្នុងក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃ
ចក្ខុវិញ្ញាណ ខាងក្នុង ដោយរូបាយតនៈ ខាងក្រៅក្តី កាយាយតនៈ
ខាងក្នុងក្តី ជាបច្ច័យ នៃកាយវិញ្ញាណ ខាងក្នុង ដោយអត្ថប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

តហិទ្ធោ រូបាយតនញ្ច អដ្ឋតំ វត្ថុ ច ... តហិទ្ធោ
 ដោជ្ជញ្ចាយតនញ្ច អដ្ឋតំ វត្ថុ ច អដ្ឋតានំ ខន្ធានំ
 អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ អាហារំ អដ្ឋតោ ក-
 តតដ្ឋិដ្ឋារោ អាហារោ ច តហិទ្ធោ កតតដ្ឋិដ្ឋារោ
 អាហារោ ច អដ្ឋតស្ស កាយស្ស អត្ថប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

(៥៧៥) អដ្ឋតោ ឆមោ ច តហិទ្ធោ ឆមោ ច
 តហិទ្ធោ ឆមស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជានំ
 អាហារំ ។ បុរេជានំ អដ្ឋតំ រូបាយតនញ្ច តហិទ្ធោ
 ចត្វាយតនញ្ច តហិទ្ធោ ចត្វារិញ្ញាណស្ស អត្ថប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ អដ្ឋតំ ដោជ្ជញ្ចាយតនញ្ច តហិទ្ធោ
 កាយាយតនញ្ច តហិទ្ធោ កាយរិញ្ញាណស្ស អត្ថប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ អដ្ឋតំ រូបាយតនញ្ច តហិទ្ធោ
 វត្ថុ ច តហិទ្ធោ ខន្ធានំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អដ្ឋតំ ដោជ្ជញ្ចាយតនញ្ច តហិទ្ធោ វត្ថុ ច តហិទ្ធោ
 ខន្ធានំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ អាហារំ អដ្ឋតោ
 កតតដ្ឋិដ្ឋារោ អាហារោ ច តហិទ្ធោ កតតដ្ឋិដ្ឋារោ
 អាហារោ ច តហិទ្ធោ កាយស្ស អត្ថប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

រូបាយតនៈ ខាងក្រៅក្តី វត្ថុ ខាងក្នុងក្តី ... ដោយរូបាយតនៈ ខាង
ក្រៅក្តី វត្ថុ ខាងក្នុងក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ខាងក្នុង ដោយអត្តិ-
ប្បច្ច័យ ។ ឯអាហារ គឺ ភពឡើងវិញហារ ខាងក្នុងក្តី ភពឡើងវិញហារ
ខាងក្រៅក្តី ជាបច្ច័យ នៃកាយ ខាងក្នុង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។

(៥៧៥) ធម៌ ខាងក្នុងក្តី ធម៌ ខាងក្រៅក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ខាងក្រៅ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់បុរេជាត នឹងអាហារ ។ បុរេ-
ជាត គឺ រូបាយតនៈ ខាងក្នុងក្តី ចក្ខុយតនៈ ខាងក្រៅក្តី ជាបច្ច័យ
នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ខាងក្រៅ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ដោយរូបាយតនៈ ខាងក្នុង
ក្តី កាយាយតនៈ ខាងក្រៅក្តី ជាបច្ច័យ នៃកាយវិញ្ញាណ ខាងក្រៅ
ដោយអត្តិប្បច្ច័យ រូបាយតនៈ ខាងក្នុងក្តី វត្ថុ ខាងក្រៅក្តី ជាបច្ច័យ
នៃពួកខន្ធ ខាងក្រៅ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ដោយរូបាយតនៈ ខាងក្នុងក្តី
វត្ថុ ខាងក្រៅក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ខាងក្រៅ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។
ឯអាហារ គឺ ភពឡើងវិញហារ ខាងក្នុងក្តី ភពឡើងវិញហារ ខាងក្រៅក្តី
ជាបច្ច័យ នៃកាយ ខាងក្រៅ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។

អដ្ឋត្ថកេ បញ្ញាវិព

(៥៧៦) អដ្ឋត្ថោ ធម្មោ អដ្ឋត្ថស្ស ធម្មស្ស
នត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិកតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
អវិកតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៥៧៧) ហេតុយា ទ្វេ អារម្មណេ ចត្តារិ អធិ-
បតិយា ចត្តារិ អនន្តរេ ទ្វេ សមនន្តរេ ទ្វេ សហ-
ជាតេ អញ្ញមញ្ញេ និស្សយេ ទ្វេ ឧបនិស្សយេ ចត្តារិ
បុរេជាតេ ធិ បន្ទាជាតេ អាសេវនេ កក្កេ វិនាកេ
ទ្វេ អាហារេ ធិ ឥន្ទ្រិយេ ទ្វេ ឈានេ មក្កេ សម្ម-
យុត្តេ វិប្បយុត្តេ ទ្វេ អត្ថិយា ធិ នត្ថិយា ទ្វេ វិកតេ
ទ្វេ អវិកតេ ធិ ។ ឯវំ កណោតត្ថំ ។

អនុលោមំ ។

(៥៧៨) អដ្ឋត្ថោ ធម្មោ អដ្ឋត្ថស្ស ធម្មស្ស
អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជា-
តប្បច្ចយេន បច្ចយោ បន្ទាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាហារប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អដ្ឋកថា: បញ្ញាវារ:

(៥៧៦) ធម៌ ខាងក្នុង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាងក្នុង ដោយនត្ថិប្ប-
ច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយវិតតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអវិតតប្បច្ច័យ ។

(៥៧៧) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ២ ក្នុងការម្មណ៍-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងអនន្ត-
រាប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងសមនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងសហជា-
តប្បច្ច័យ អពាមពាប្បច្ច័យ និងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុង
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦
ក្នុងបច្ចុប្បន្នជាតប្បច្ច័យ អាសេវនប្បច្ច័យ កម្មប្បច្ច័យ និងវិបាកប្បច្ច័យ
មានវារៈ ២ ក្នុងអាហារាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ២ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មគ្គប្បច្ច័យ សម្បយុត្តប្បច្ច័យ និងវិប្ប-
យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងអត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនត្ថិប្បច្ច័យ
មានវារៈ ២ ក្នុងវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៦ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោម ។

(៥៧៨) ធម៌ ខាងក្នុង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាងក្នុង ដោយ
ការម្មណ៍ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយបច្ចុប្បន្នជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
អាហារាប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(៥៧៧) អដ្ឋត្ថោ ធម្មោ តហិទ្ធា ធម្មស្ស
 អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាហារប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។

(៥៨០) តហិទ្ធា ធម្មោ តហិទ្ធា ធម្មស្ស
 អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជា-
 តប្បច្ចយេន បច្ចយោ បន្តាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 វិជ្ជាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៥៨១) តហិទ្ធា ធម្មោ អដ្ឋត្ថស្ស ធម្មស្ស
 អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាហារប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។

(៥៨២) អដ្ឋត្ថោ ធម្មោ ច តហិទ្ធា ធម្មោ ច
 អដ្ឋត្ថស្ស ធម្មស្ស . . . បុរេជាតំ អាហារំ ។

(៥៨៣) អដ្ឋត្ថោ ធម្មោ ច តហិទ្ធា ធម្មោ ច
 តហិទ្ធា ធម្មស្ស . . . បុរេជាតំ អាហារំ ។

អភិធម្មបដិក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

[៥៧៩] ធម៌ ខាន់ក្នុង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាន់ក្រៅ

ដោយការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ

ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ។

[៥៨០] ធម៌ ខាន់ក្រៅ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាន់ក្រៅ

ដោយការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ

ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ

ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ

ដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។

[៥៨១] ធម៌ ខាន់ក្រៅ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាន់ក្នុង

ដោយការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ

ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ។

[៥៨២] ធម៌ ខាន់ក្នុងក្តី ធម៌ ខាន់ក្រៅក្តី ជាបច្ច័យ នៃ

ធម៌ ខាន់ក្នុង . . . បានដល់បុរេជាត និងអាហារ ។

[៥៨៣] ធម៌ ខាន់ក្នុងក្តី ធម៌ ខាន់ក្រៅក្តី (ជាបច្ច័យ)

នៃធម៌ ខាន់ក្រៅ . . . បានដល់បុរេជាត និងអាហារ ។

អដ្ឋត្ថកេ បញ្ញាវិព

(៥៨៤) នហេតុយា ន នអារម្មណេ ន
 នអធិបតិយា ន ។ សង្ខតំ ។ សព្វត្ថ ន កា-
 តញ្ញា នវិប្បយុត្តេ ន នោអត្ថិយា ចត្តារិ នោនត្ថិ-
 យា ន នោវិគតេ ន នោអវិគតេ ចត្តារិ ។ ឯវំ
 កណោតតំ ។

បច្ចនីយំ ។

(៥៨៥) ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ ទ្វេ . . .
 នអធិបតិយា នអនន្តរេ នសមនន្តរេ នអញ្ញាមញ្ញា
 នឧបនិស្សយេ ទ្វេ ។ សង្ខតំ ។ សព្វត្ថ ទ្វេ នសម្ប-
 យុត្តេ នវិប្បយុត្តេ នោត្ថិយា នោវិគតេ ទ្វេ ។ ឯវំ
 កណោតតំ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយំ ។

អដ្ឋត្ថកៈ បញ្ចករៈ

(៥៨៤) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនភារម្មណ-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។ សេចក្តី
 បំប្រញា ។ គ្រប់បទទាំងអស់ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ ឲ្យមានវារៈ ៦ ផងចុះ
 ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនោតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុង
 នោតិប្បច្ច័យ ក្នុងនោវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនោតិវិតតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៤ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចន័យៈ ។

(៥៨៥) ក្នុងនភារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 . . . ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ នអនន្តរប្បច្ច័យ នសមនន្តរប្បច្ច័យ
 នអតាមតាប្បច្ច័យ និងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ សេចក្តី
 បំប្រញា ។ ក្នុងច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែ មានវារៈ ២ ក្នុងនសម្បយុត្ត-
 ប្បច្ច័យ នវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ នោតិប្បច្ច័យ និងនោវិតតប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ២ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ចន័យៈ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

[៥៨៦] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ចត្តារិ . . .
 អធិបតិយា ចត្តារិ អនុលោមបទានំ គណេតញ្ចំ
 អភិគតេ ឆ ។ ឯវំ គណេតញ្ចំ ។

បច្ចនីយានុលោមំ ។

បញ្ញាវារោ និដ្ឋិតោ ។

អធិត្ថិតំ វិសតិមំ និដ្ឋិតំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៥៨៦) ក្នុងការម្សាបប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៤ ព្រោះនហេតុ-
 ប្បដ្ឋាន . . . ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៤ អនុលោមបទទាំងឡាយ
 បណ្ឌិត គប្បីរាប់(តទៅទៀតចុះ) ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៦ ។
 បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចនីយានុលោម ។

ចប់ បញ្ញាវារៈ ។

ចប់ អដ្ឋត្ថិកៈ ទី ២០ ។

អដ្ឋត្តារម្មណតិកំ

បដិច្ចវិញ

(៥៨៧) អដ្ឋត្តារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច អដ្ឋត្តារម្ម-
ណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា អដ្ឋត្តារម្មណំ
ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . .
បដិសន្ធិក្ខណោ អដ្ឋត្តារម្មណំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . ។

(៥៨៨) តហិទ្ធារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច តហិទ្ធា-
រម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា តហិទ្ធា-
រម្មណំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . .
បដិសន្ធិក្ខណោ តហិទ្ធារម្មណំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . ។

(៥៨៩) អដ្ឋត្តារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច អដ្ឋត្តារម្ម-
ណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អារម្មណប្បច្ចយា សន្និទ្ធីតំ ។
អវិកតប្បច្ចយា ។

(៥៩០) ហេតុយា ទ្វេ អារម្មណោ ទ្វេ ។ សន្និទ្ធីតំ ។
សព្វត្ថ ទ្វេ អវិកតេ ទ្វេ ។ ឯវំ គណោតតំ ។

អង្គការមូលាធិកៈ

បដិច្ចវិវរៈ

[៥៨៧] អង្គការមូលាធិ អាស្រ័យ នូវអង្គការមូលាធិ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ពា អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ជា
 អង្គការមូលា ខ្យវខន្ធ ២ . . . ខន្ធ ពា អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ជា
 អង្គការមូលា ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ នូវខន្ធ ២ . . . ។

[៥៨៨] ពហិទ្ធារមូលាធិ អាស្រ័យ នូវពហិទ្ធារមូលាធិ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ពា អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១
 ជាពហិទ្ធារមូលា នូវខន្ធ ២ . . . ខន្ធ ពា អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ជា
 ពហិទ្ធារមូលា ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ នូវខន្ធ ២ . . . ។

[៥៨៩] អង្គការមូលាធិ អាស្រ័យ នូវអង្គការមូលាធិ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះការមូលាប្បដ្ឋយ សេចក្តីបំប្រញ ។ ព្រោះ
 អវិគតប្បដ្ឋយ ។

[៥៩០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងការមូលាប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ២ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ ក្នុងបដ្ឋយទាំងអស់ សុទ្ធតែ
 មានវារៈ ២ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់
 យ៉ាងនេះចុះ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

[៥៧០] អដ្ឋត្តារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច អដ្ឋត្តា-
 រម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា អហេ-
 តុកំ អដ្ឋត្តារម្មណំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា
 ទ្វេ ខន្ធេ ... អហេតុកប្បដិសន្ធិក្ខណោ អដ្ឋត្តា-
 រម្មណំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធេ ... វិចីក្ខា
 សហគតេ ឧទ្ធច្ចសហគតេ ខន្ធេ បដិច្ច វិចីក្ខា-
 សហគតោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ ។

[៥៧២] តហិទ្ធារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច តហិទ្ធារម្ម-
 ណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា អហេតុកំ
 តហិទ្ធារម្មណំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ
 ខន្ធេ ... អហេតុកប្បដិសន្ធិក្ខណោ វិចីក្ខាសហ-
 គតេ ឧទ្ធច្ចសហគតេ ខន្ធេ បដិច្ច វិចីក្ខាសហ-
 គតោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ ។

[៥៧៣] អដ្ឋត្តារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច អដ្ឋត្តា-
 រម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតីប្បច្ចយា អនុ-
 លោមសហជាតសនិសំ ជំន្នាណាករណំ ។ នបុរេដា-
 តប្បច្ចយា អរូបេ អដ្ឋត្តារម្មណំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
 បដិសន្ធិក្ខណោ ... ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(៥៩១) អដ្ឋត្តារម្មណធម៌ អាស្រ័យ នូវអដ្ឋត្តារម្មណធម៌
 ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធសា អាស្រ័យ នូវអហេ-
 តុកក្ខន្ធ ១ ជាអដ្ឋត្តារម្មណ៍ នូវខន្ធ ២ . . . អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ជា
 អដ្ឋត្តារម្មណ៍ ក្នុងខណៈនៃអហេតុកប្បច្ច័យន្តិ នូវខន្ធ ២ . . . មោហៈ
 ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រច្ចា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ អាស្រ័យ នូវខន្ធចាំន-
 ឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រច្ចា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។

(៥៩២) តហិទ្ធារម្មណធម៌ អាស្រ័យ នូវតហិទ្ធារម្មណធម៌ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធសា អាស្រ័យ នូវអហេតុ-
 កក្ខន្ធ ១ ជាតហិទ្ធារម្មណ៍ នូវខន្ធ ២ . . . មោហៈ ដែលច្រឡំដោយ
 វិចិត្រច្ចា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ អាស្រ័យ នូវខន្ធចាំនឡាយ ដែលច្រឡំ
 ដោយវិចិត្រច្ចា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ក្នុងខណៈនៃអហេតុកប្បច្ច័យន្តិ ។

(៥៩៣) អដ្ឋត្តារម្មណធម៌ អាស្រ័យ នូវអដ្ឋត្តារម្មណធម៌ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ដូចសហជាតប្បច្ច័យក្នុងអនុលោម
 ដែរ មិនមានការធ្វើឲ្យផ្សេងៗ គ្នាទេ ។ ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ
 អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ជាអដ្ឋត្តារម្មណ៍ ក្នុងអបូរ ក្នុងខណៈនៃ
 បដិសន្ធិ . . . ។

អដ្ឋត្តារម្មណត្ថិកេ បដិច្ចវិហារ

[៥៧៤] តហិទ្ធារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច តហិទ្ធារម្ម-
ណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នប្បរោជាតប្បច្ចយា អរូប
តហិទ្ធារម្មណំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច បដិសន្ធិក្កុណោ ...
នប្បរោជាតប្បច្ចយា នអាសវនប្បច្ចយា សហរោជាត-
សទិសំ ។ នកក្ខប្បច្ចយា អដ្ឋត្តារម្មណោ ខន្ធទ្វេ
បដិច្ច អដ្ឋត្តារម្មណា ចេតនា ។

[៥៧៥] តហិទ្ធារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច តហិទ្ធារម្ម-
ណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នកក្ខប្បច្ចយា តហិទ្ធារម្មណោ
ខន្ធទ្វេ បដិច្ច តហិទ្ធារម្មណា ចេតនា ។

[៥៧៦] អដ្ឋត្តារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ... នវិ-
ហារកប្បច្ចយា បដិសន្ធិ នត្ថិ ។ នឈានប្បច្ចយា
បញ្ចវិញ្ញាណាសហគតំ អដ្ឋត្តារម្មណំ ឯកំ ... ។

[៥៧៧] តហិទ្ធារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ... នឈា-
នប្បច្ចយា បញ្ចវិញ្ញាណាសហគតំ តហិទ្ធារម្មណំ ឯកំ
ខន្ធំ ... នមក្ខប្បច្ចយា នហេតុសទិសោ មោហោ
នត្ថិ ។ នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា អរូប អដ្ឋត្តារម្មណំ
ឯកំ ខន្ធំ ... ។

[៥៧៨] តហិទ្ធារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ... នវិប្ប-
យុត្តប្បច្ចយា អរូប តហិទ្ធារម្មណំ ឯកំ ខន្ធំ ... ។

អដ្ឋកថាបិដកៈ បដិច្ចវិវាទៈ

(៥៩៤) ពហិទ្ធារម្មណធម៌ អាស្រ័យ នូវពហិទ្ធារម្មណធម៌ ទើប
កើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ជាពហិទ្ធា-
រម្មណ៍ ក្នុងអរូប ក្នុងខណៈវេទបដិសន្ធិ ... ព្រោះនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ
និងនកាសេវនប្បច្ច័យ គឺ ដូចគ្នានឹងសហជាតប្បច្ច័យដែរ ។ ព្រោះ
នកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ជាអដ្ឋកថាម្មណ៍ អាស្រ័យ នូវខន្ធទាំងឡាយ
ជាអដ្ឋកថាម្មណ៍ ។

(៥៩៥) ពហិទ្ធារម្មណធម៌ អាស្រ័យ នូវពហិទ្ធារម្មណធម៌ ទើប
កើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ជាពហិទ្ធារម្មណ៍ អាស្រ័យ
នូវខន្ធទាំងឡាយ ជាពហិទ្ធារម្មណ៍ ។

(៥៩៦) អាស្រ័យ នូវអដ្ឋកថាម្មណធម៌ ... ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ
គឺ បដិសន្ធិ មិនមានទេ ។ ព្រោះនឈានប្បច្ច័យ គឺ នូវខន្ធ ១ ជា
អដ្ឋកថាម្មណ៍ ដែលប្រកបដោយបញ្ចវិញ្ញាណ ... ។

(៥៩៧) អាស្រ័យ នូវពហិទ្ធារម្មណធម៌ ... ព្រោះនឈានប្ប-
ច្ច័យ គឺ នូវខន្ធ ១ ជាពហិទ្ធារម្មណ៍ ដែលប្រកបដោយបញ្ចវិញ្ញាណ
... ព្រោះនមគ្គប្បច្ច័យ គឺ ដូចគ្នានឹងនហេតុប្បច្ច័យដែរ តែមោហៈ
មិនមានឡើយ ។ ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺ នូវខន្ធ ១ ជាអដ្ឋកថា-
ម្មណ៍ ក្នុងអរូប ... ។

(៥៩៨) អាស្រ័យ នូវពហិទ្ធារម្មណធម៌ ... ព្រោះនវិប្ប-
យុត្តប្បច្ច័យ គឺ នូវខន្ធ ១ ជាពហិទ្ធារម្មណ៍ ក្នុងអរូប ... ។

អភិធម្មបំណិកេ អនុលោមប្បញ្ញាណំ

[៥៩៩] នហេតុយា ទ្វេ នអធិបតិយា ទ្វេ នបុរេ-
 ជាតេ ទ្វេ នបច្ឆាជាតេ ទ្វេ នអាសេវនេ នកម្មេ
 នវិបាកេ នឈានេ នមគ្គេ នវិប្បយុត្តេ ទ្វេ ។
 ឯវំ កណោតតំ ។

បច្ចុនីយំ ។

[៦០០] ហេតុប្បដ្ឋយា នអធិបតិយា ទ្វេ ...
 នវិបាកេ ទ្វេ នវិប្បយុត្តេ ទ្វេ ។ ឯវំ កណោតតំ ។

អនុលោមប្បច្ចុនីយំ ។

[៦០១] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ទ្វេ ...
 អនន្តរេ ទ្វេ សមនន្តរេ ទ្វេ ។ សង្ខតំ ។ មគ្គេ ទ្វេ
 អវិកតេ ទ្វេ ។ ឯវំ កណោតតំ ។

បច្ចុនីយានុលោមំ ។

បដិច្ចវារោ និរុត្តិកោ ។

សហជាតវារោមិ បច្ចុយវារោមិ និស្សយវារោមិ
 សំសង្ខវារោមិ សម្បយុត្តវារោមិ បដិច្ចវារសនិសា ។

អភិធម្មបដិក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៥៩៩) ក្នុងនេហតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ២ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ២ ក្នុងនភាសេវនប្បច្ច័យ នកម្មប្បច្ច័យ នវិបាកប្បច្ច័យ នឈា-
 នប្បច្ច័យ នមគ្គប្បច្ច័យ និងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ បណ្ឌិត
 គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចនីយៈ ។

(៦០០) ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ព្រោះនេហតុប្បច្ច័យ
 ... ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ២ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ចនីយៈ ។

(៦០១) ក្នុងនភារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ព្រោះនេហតុប្បច្ច័យ
 ... ក្នុងនអនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនសមនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។
 សេចក្តីប្រញាប់ ។ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនអវិគតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ២ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចនីយានុលោម ។

ចប់ បដិច្ចវារៈ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី

សម្បយុត្តវារៈក្តី ប្រហែលគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។

បញ្ញាវិញ្ញា

[៦០២] អដ្ឋត្តារម្មណោ ធម្មោ អដ្ឋត្តារម្មណាស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ អដ្ឋត្តារម្មណោ ហេតុ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ អដ្ឋត្តារម្មណោ ហេតុ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ។

[៦០៣] តហិទ្ធារម្មណោ ធម្មោ តហិទ្ធារម្មណាស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ តហិទ្ធារម្មណោ ហេតុ ... បដិសន្ធិក្ខណោ ... ។

[៦០៤] អដ្ឋត្តារម្មណោ ធម្មោ អដ្ឋត្តារម្មណាស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ អដ្ឋត្តារម្មណំ វិញ្ញាណញ្ញាយតនំ បច្ចវេក្ខតិ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ បច្ចវេក្ខតិ អដ្ឋត្តារម្មណំ អដ្ឋត្តំ ទិព្វំ ចក្កំ បច្ចវេក្ខតិ ទិព្វំ សោតជានុំ ... វេទិវិជញ្ញាណំ ... បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណំ ... យថាកម្មបគញ្ញាណំ ... អនាគតំសញ្ញាណំ បច្ចវេក្ខតិ អរិយា អដ្ឋត្តារម្មណោ បហីនេ កិលេសេ បច្ចវេក្ខតិ វិក្ខម្ភតេ កិលេសេ បច្ចវេក្ខតិ បុព្វេ សមុទាចិណ្ណោ ... អដ្ឋត្តារម្មណោ អដ្ឋត្តេ ខន្ធន្ទេ អនិច្ចតោ ... វិបស្សតិ

បញ្ហាវិវរៈ

[៦០២] អដ្ឋត្តារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអដ្ឋត្តារម្មណធម៌
ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកហេតុ ជាអដ្ឋត្តារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ
នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ពួកហេតុ ជាអដ្ឋត្តារម្មណ៍
(ជាបច្ច័យ) នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

[៦០៣] ពហិទ្ធារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃពហិទ្ធារម្មណធម៌
ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកហេតុជា ពហិទ្ធារម្មណ៍ . . . ក្នុងខណៈ
នៃបដិសន្ធិ . . . ។

[៦០៤] អដ្ឋត្តារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអដ្ឋត្តារម្មណធម៌
ដោយ អារម្មណប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គល ពិចារណា នូវវិញ្ញាណញាយតនៈ
ជាអដ្ឋត្តារម្មណ៍ ពិចារណា នូវនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ពិចារណា
នូវទិព្វចក្ខុ ខាងក្នុង ជាអដ្ឋត្តារម្មណ៍ ពិចារណា នូវទិព្វសោតធាតុ
. . . នូវឥន្ទ្រិធិញ្ញាណ . . . នូវបុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ . . .
នូវយថាកម្មបុគ្គលញ្ញាណ . . . នូវអនាគតិសញ្ញាណ ពួកព្រះអរិយៈ
ពិចារណា នូវពួកកិលេស ជាអដ្ឋត្តារម្មណ៍ ដែលបានលះបង់ហើយ
ពិចារណា នូវពួកកិលេស ដែលសង្កត់សង្កិនហើយ នូវពួកកិលេស
ដែលធ្លាប់សន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន . . . ឃើញច្បាស់ នូវ
ពួកខន្ធ ខាងក្នុង ដែលជាអដ្ឋត្តារម្មណ៍ ថាមិនទៀង . . .

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

អស្សាទេតិ អភិទទ្ទតិ តំ អារត្ត អជ្ឈត្តារម្មណោ
 វតោ . . . ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ឈតិ អជ្ឈត្តារម្មណោ
 អជ្ឈត្តា ខន្ធា បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណស្ស យថា-
 កម្មបកញ្ញាណស្ស អនាគតំសញ្ញាណស្ស អារដ្ឋ-
 នាយ អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៦០៥] អជ្ឈត្តារម្មណោ ធម្មោ តហិទ្ធារម្ម-
 ណស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ បរោ
 អជ្ឈត្តារម្មណំ វិញ្ញាណញ្ញាយតនំ . . . ទេវសញ្ញា-
 នាសញ្ញាយតនំ បច្ចវេក្ខតិ បរោ អជ្ឈត្តារម្មណំ
 អជ្ឈតំ ទិព្វំ ធម្មំ បច្ចវេក្ខតិ ទិព្វំ សោតទានុំ . . .
 ឥន្ទ្រិធិញ្ញាណំ . . . បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណំ . . .
 យថាកម្មបកញ្ញាណំ . . . អនាគតំសញ្ញាណំ បច្ចវេក្ខ-
 តិ អជ្ឈត្តារម្មណោ អជ្ឈត្តេ ខន្ធេ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ
 អនត្តតោ វិបស្សតិ ចេតោបរិយញ្ញាណោ អជ្ឈត្តា-
 រម្មណាអជ្ឈត្តចិត្តសមជ្ឈីស្ស ចិត្តំ ជាតាតិ អជ្ឈត្តា-
 រម្មណា តហិទ្ធា ខន្ធា ចេតោបរិយញ្ញាណស្ស បុព្វេ-
 និវាសានុស្សតិញ្ញាណស្ស យថាកម្មបកញ្ញាណស្ស
 អនាគតំសញ្ញាណស្ស អារដ្ឋនាយ អារម្មណប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ត្រេកអរ រីករាយ ពត៌ៈ ដែលជាអដ្ឋត្ថារម្មណ៍ ប្រារព្ធ នូវខន្ធនោះ
 ... ខោមនស្ស ទើបកើតឡើង ពួកខន្ធ ខាងក្នុង ដែលជាអដ្ឋត្ថា-
 រម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា នូវបុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ យថា-
 កម្មបតញ្ញាណ និងអនាគតសញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

(៦០៥) អដ្ឋត្ថារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃពហិទ្ធារម្មណធម៌
 ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គលដទៃ ពិចារណា នូវវិញ្ញាណញ្ចាយ-
 តនៈ ជាអដ្ឋត្ថារម្មណ៍ ... នូវនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ បុគ្គលដទៃ
 ពិចារណា នូវទិព្វចក្ខុ ខាងក្នុង ដែលជាអដ្ឋត្ថារម្មណ៍ ពិចារណា នូវទិព្វ-
 សោតធាតុ ... នូវឥន្ទ្រិវិធាណា ... នូវបុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ ...
 នូវយថាកម្មបតញ្ញាណ ... នូវអនាគតសញ្ញាណ ឃើញច្បាស់ នូវ
 ពួកខន្ធ ខាងក្នុង ជាអដ្ឋត្ថារម្មណ៍ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ ជាអនត្តា ដឹង
 នូវចិត្ត របស់បុគ្គល អ្នកប្រកបដោយអដ្ឋត្ថចិត្តជាអដ្ឋត្ថារម្មណ៍ ដោយ
 ចេតោបរិយញ្ញាណ ពួកខន្ធ ខាងក្រៅ ជាអដ្ឋត្ថារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ
 នៃការពិចារណា នូវចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ
 យថាកម្មបតញ្ញាណ និងអនាគតសញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

អដ្ឋត្តារម្មណក្ខិកេ បញ្ញាវិហ

[៦០៦] តហិទ្ធារម្មណោ ធម្មោ តហិទ្ធារម្ម-
 ណាស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ បរោ
 តហិទ្ធារម្មណំ តហិទ្ធា ទិព្វំ ចក្កំ បច្ចវេក្ខតិ ទិព្វំ
 សោតជានុំ . . . ឥទ្ធិវិជញ្ញាណំ . . . ចេតោបរិយញ្ញា-
 ណំ . . . បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណំ . . . យថាកម្មប-
 កញ្ញាណំ . . . អនាគតំសញ្ញាណំ បច្ចវេក្ខតិ បរោ
 តហិទ្ធារម្មណោ តហិទ្ធា ខន្ធ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ
 អនត្តតោ វិបស្សតិ ចេតោបរិយញ្ញាណោន តហិទ្ធា-
 រម្មណាតហិទ្ធាចិត្តសមដ្ឋិស្ស ចិត្តំ ជាធាតុ តហិទ្ធារម្ម-
 ណោ តហិទ្ធា ខន្ធ ចេតោបរិយញ្ញាណាស្ស បុព្វេ-
 និវាសានុស្សតិញ្ញាណាស្ស យថាកម្មបកញ្ញាណាស្ស
 អនាគតំសញ្ញាណាស្ស អារម្មណយ អារម្មណាប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។

[៦០៧] តហិទ្ធារម្មណោ ធម្មោ អដ្ឋត្តារម្ម-
 ណាស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ នាមំ
 ទត្វា សីលំ សមាទិយិត្វា ឧបោសថកម្មំ កត្វា
 តំ បច្ចវេក្ខតិ បុព្វេ សុចីណាមិ បច្ចវេក្ខតិ
 ឈានា វុដ្ឋហិត្វា ឈានំ បច្ចវេក្ខតិ អរិយា
 មត្តា វុដ្ឋហិត្វា មត្តំ បច្ចវេក្ខតិ ផលំ បច្ចវេក្ខតិ

អដ្ឋតារម្មណត្ថិកៈ បញ្ញាវិរៈ

(៦០៦) ពហិទ្ធារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃពហិទ្ធារម្មណធម៌ ដោយ
 អារម្មណប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គល៨៩ ពិចារណា នូវទិព្វចក្ខុ ខាងក្រៅ
 ជាពហិទ្ធារម្មណ៍ នូវទិព្វសោតធាតុ ... នូវឥទ្ធិវិជញ្ញាណ .. នូវចេ-
 តោបរិយញ្ញាណ ... នូវបុព្វនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ ... នូវយថាភម្ម-
 បតញ្ញាណ ... ពិចារណា នូវអនាគតំសញ្ញាណ បុគ្គល៨៩ ឃើញ
 ច្បាស់ នូវពួកខន្ធ ខាងក្រៅ ជាពហិទ្ធារម្មណ៍ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ
 ជាអនត្តា ដឹង នូវចិត្ត របស់បុគ្គល អ្នកប្រកបដោយចិត្តខាងក្រៅជា
 ពហិទ្ធារម្មណ៍ ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ ពួកខន្ធ ខាងក្រៅ ជាពហិទ្ធា-
 រម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា នូវចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វនិវា-
 សានុស្សតិញ្ញាណ យថាភម្មបតញ្ញាណ និងអនាគតំសញ្ញាណ ដោយ
 អារម្មណប្បច្ច័យ ។

(៦០៧) ពហិទ្ធារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអដ្ឋតារម្មណ-
 ធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គល ទ្យែនាន សមាទាន
 សីល ធ្វើឧបោសថកម្ម ពិចារណា នូវកុសលនោះ ពិចារណា
 នូវកុសលទាំងឡាយ ដែលធ្លាប់សន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន ចេញ
 អំពីឈាន ហើយពិចារណា នូវឈាន ព្រះអរិយៈទាំងឡាយ
 ចេញអំពីមគ្គ ហើយពិចារណា នូវមគ្គ ពិចារណា នូវផល

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

បហំនេ កិលេសេ បច្ចវេក្ខនំ វិក្ខម្ភិនេ កិលេសេ
 . . . បុព្វេ សមុទាចិណ្ណោ ។ បេ ។ ពហិទ្ធារម្មណំ
 អជ្ឈតំ ទិព្វំ ចក្កំ បច្ចវេក្ខនំ ទិព្វំ សោតនាតំ . . .
 ឥន្ទ្រិធិញ្ញាណំ . . . ចេតោបរិយញ្ញាណំ . . . បុព្វេនិ-
 វាសានុស្សតិញ្ញាណំ . . . យថា កម្មបកញ្ញាណំ . . .
 អនាគតំសញ្ញាណំ . . . ពហិទ្ធារម្មណោ អជ្ឈតេ ខន្ធទ្វេ
 អនិច្ចតោ . . . វិបស្សនំ អស្សនេតិ អភិនន្តតិ តំ
 អារត្ត អជ្ឈតារម្មណោ វតោ . . . ខោមនស្សំ
 ឧប្បជ្ជតិ ពហិទ្ធារម្មណោ អជ្ឈតា ខន្ធា ឥន្ទ្រិធិញ្ញា-
 ណស្ស បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណស្ស យថា កម្ម-
 បកញ្ញាណស្ស អនាគតំសញ្ញាណស្ស អារជ្ជនាយ
 អារម្មណាច្បង្គយេន បច្ចយោ ។

(៦០៨) អជ្ឈតារម្មណោ ធម្មោ អជ្ឈតារម្ម-
 ណស្ស ធម្មស្ស អនិច្ចតិច្បង្គយេន បច្ចយោ អា-
 រម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិ-
 បតិ អជ្ឈតារម្មណំ អជ្ឈតំ វិញ្ញាណក្ខាយតនំ កុរុ
 កត្វា បច្ចវេក្ខនំ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ កុរុ
 កត្វា . . . អជ្ឈតារម្មណំ អជ្ឈតំ ទិព្វំ ចក្កំ កុរុ
 កត្វា . . . ទិព្វំ សោតនាតំ . . . ឥន្ទ្រិធិញ្ញាណំ . . .

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ពិចារណា ខ្សែពួកកិលេស ដែលលះបង់ហើយ ... ខ្សែពួកកិលេស
 ដែលសង្កត់សង្កិនហើយ ... ខ្សែពួកកិលេស ដែលធ្លាប់សន្សំហើយ ក្នុង
 កាលមុន ។ បេ ។ បុគ្គល ពិចារណា ខ្សែទិព្វចក្ខុ ខាងក្នុង ជាពហិច្ឆារម្មណ៍
 រម្មណ៍ ខ្សែទិព្វសោតធាតុ ... ខ្សែឥន្ទ្រិធិញ្ញាណ ... ខ្សែចេតោបរិយ-
 ញ្ញាណ ... ខ្សែបុព្វនិវាសនុស្សតិញ្ញាណ ... ខ្សែយថាកម្មបគញ្ញាណ
 . . ខ្សែអនាគតសញ្ញាណ ... ឃើញច្បាស់ ខ្សែពួកខន្ធ ខាងក្នុង
 ជាពហិច្ឆារម្មណ៍ ថាមិនទៀង ... ត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ជា
 អដ្ឋត្តារម្មណ៍ ប្រារព្ធ ខ្សែខន្ធនោះ ... ទោមនស្ស ក៏កើតឡើង
 ពួកខន្ធ ខាងក្នុង ជាពហិច្ឆារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា
 ខ្សែឥន្ទ្រិធិញ្ញាណ បុព្វនិវាសនុស្សតិញ្ញាណ យថាកម្មបគញ្ញាណ
 និងអនាគតសញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

(៦០៨) អដ្ឋត្តារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអដ្ឋត្តារម្មណធម៌ ដោយ
 អធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្ម-
 ណធិបតិ គឺ បុគ្គល ធ្វើ ខ្សែវិញ្ញាណញ្ជាយតនៈ ខាងក្នុង ជាអដ្ឋត្តា-
 រម្មណ៍ ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ធ្វើ ខ្សែទេវសញ្ញានាសញ្ញា-
 យតនៈ ឲ្យជាទីគោរព ... ធ្វើ ខ្សែទិព្វចក្ខុ ខាងក្នុង ជាអដ្ឋត្តារម្មណ៍
 ឲ្យជាទីគោរព ... ខ្សែទិព្វសោតធាតុ ... ខ្សែឥន្ទ្រិធិញ្ញាណ ...

អដ្ឋត្តារម្មណត្ថិកេ បញ្ចវារោ

បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណំ . . . យថាកម្មបកញ្ញាណំ
 . . . អនាគតំសញ្ញាណំ កុំ កត្វា . . . អដ្ឋត្តារម្ម-
 ណោ អដ្ឋត្ថេ ខន្ធេ កុំ កត្វា អស្សាទេតិ អភិនន្តតិ
 តំ កុំ កត្វា អដ្ឋត្តារម្មណោ វាតោ . . . ទិដ្ឋិ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ ។ សហជាតាធិបតិ អដ្ឋត្តារម្មណាធិបតិ សម្ម-
 យុត្តកានំ ខន្ធានំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២០៩) តហិទ្ធារម្មណោ ធម្មោ តហិទ្ធារម្មណាស្ស
 ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតាធិបតិ
 តហិទ្ធារម្មណាធិបតិ សម្មយុត្តកានំ ខន្ធានំ អធិប-
 តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២១០) តហិទ្ធារម្មណោ ធម្មោ អដ្ឋត្តារម្មណាស្ស
 ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ
 នានំ ទត្វា សីលំ សមាទិហិត្វា ឧបោសថកម្មំ
 កត្វា តំ កុំ កត្វា បច្ចវេក្ខតិ បុព្វេ សុចិណ្ឌានំ
 . . . លាធា វុដ្ឋហិត្វា . . . អរិយា មក្កា វុដ្ឋហិត្វា
 មក្កំ . . . ផលំ កុំ កត្វា . . . តហិទ្ធារម្មណំ អដ្ឋត្ថំ
 ទិព្វំ ចក្កំ កុំ កត្វា . . . ទិព្វំ សោតដានុំ . . .
 វុទ្ធិវិជញ្ញាណំ . . . ចេតោបរិយញ្ញាណំ . . . បុព្វេនិ-
 វាសានុស្សតិញ្ញាណំ . . . យថាកម្មបកញ្ញាណំ . . .

អដ្ឋកថាបិដកៈ បញ្ញាវារៈ

នូវបុព្វេនិវាសនុស្សតិញ្ញាណ . . . នូវយថាកម្មបគញ្ញាណ . . . ធ្វើ
នូវអនាគតិសញ្ញាណ ឲ្យជាទីគោរព . . . ធ្វើ នូវពួកខន្ធ ខាងក្នុង
ជាអដ្ឋកថាម្នាក់ ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ
ជាអដ្ឋកថាម្នាក់ ធ្វើ នូវខន្ធនោះ ឲ្យជាទីគោរព . . . ទិដ្ឋិ កើត
ឡើង ។ ឯសហជាតាធិបតី គឺ អដ្ឋកថាម្នាក់ធិបតីធម៌ ជាបច្ច័យ
នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយអធិបតីបច្ច័យ ។

(៦០៩) ពហិទ្ធារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃពហិទ្ធារម្មណធម៌
ដោយអធិបតីបច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតី គឺ ពហិទ្ធារម្មណធិ-
បតីធម៌ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយអធិបតីបច្ច័យ ។

(៦១០) ពហិទ្ធារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអដ្ឋកថាម្មណធម៌
ដោយអធិបតីបច្ច័យ បានដល់អារម្មណធិបតី គឺ បុគ្គល ឲ្យទាន
សមាទានសីល ធ្វើ ឧបោសថកម្ម ធ្វើ នូវកុសលនោះ ឲ្យជាទីគោរព
ហើយពិចារណា នូវពួកកុសល ដែលធ្លាប់សន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន
. . . ចេញអំពីឈាន . . . ព្រះអរិយៈទាំងឡាយ ចេញអំពីមគ្គ (ធ្វើ)
នូវមគ្គ . . . ធ្វើ នូវផល ឲ្យជាទីគោរព . . . ធ្វើ នូវទិព្វចក្ខុ ខាងក្នុង
ដែលជាពហិទ្ធារម្មណ៍ ឲ្យជាទីគោរព . . . (ធ្វើ) នូវទិព្វសោតនាតុ
(ឲ្យជាទីគោរព) . . . នូវវិទ្យាវិជ្ជញ្ញាណ . . . នូវចេតោបរិយញ្ញាណ . . .
នូវបុព្វេនិវាសនុស្សតិញ្ញាណ . . . នូវយថាកម្មបគញ្ញាណ . . .

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

អនោគតំសញ្ញាណំ ករុំ កត្វា បច្ចវេក្ខតិ ពហិទ្វា-
 រម្មណោ អជ្ឈតេ ខន្ធ ករុំ កត្វា អស្សាទេតិ តំ
 ករុំ កត្វា អជ្ឈត្តារម្មណោ វាគោ ... ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ ។

(៦០០) អជ្ឈត្តារម្មណោ ធម្មោ អជ្ឈត្តារម្មណាស្ស
 ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា
 អជ្ឈត្តារម្មណោ ខន្ធា បច្ឆិមាទំ បច្ឆិមាទំ អជ្ឈត្តារម្ម-
 ណាទំ ខន្ធាទំ អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៦០២) អជ្ឈត្តារម្មណោ ធម្មោ ពហិទ្វារម្ម-
 ណាស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ អជ្ឈត្តា-
 រម្មណំ ចុតិចិត្តំ ពហិទ្វារម្មណាស្ស ឧបបត្តិចិត្តស្ស
 អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ អជ្ឈត្តារម្មណំ កវន្តំ
 ពហិទ្វារម្មណាយ អារជ្ជនាយ អនន្តរប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ អជ្ឈត្តារម្មណោ ខន្ធា ពហិទ្វារម្មណាស្ស
 វុដ្ឋានស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ អជ្ឈត្តារម្មណំ
 អនុលោមំ តោត្រកុស្ស អនុលោមំ វេទានស្ស
 អនុលោមំ ជលសមាបត្តិយា និរោធា វុដ្ឋហានស្ស
 លេសញ្ញាណសញ្ញាយតទំ ជលសមាបត្តិយា អនន្ត-
 រប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបដិក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ធ្វើ ឡូ អនាគតសញ្ញាណ ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ធ្វើ ឡូ
 ពួកខន្ធ ខាងក្នុង ដែលជាពហិទ្ធារម្មណ៍ ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេក
 អរ រាគៈ ជាអដ្ឋត្ថារម្មណ៍ ធ្វើ ឡូខន្ធនោះ ឲ្យជាទីគោរព . . . ទិដ្ឋិ
 ក៏កើតឡើង ។

(៦១១) អដ្ឋត្ថារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអដ្ឋត្ថារម្មណធម៌
 ដោយអនន្តរបច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ ជាអដ្ឋត្ថារម្មណ៍ មុន ។ ជាបច្ច័យ
 នៃពួកខន្ធ ជាអដ្ឋត្ថារម្មណ៍ ក្រោយ ។ ដោយអនន្តរបច្ច័យ ។

(៦១២) អដ្ឋត្ថារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃពហិទ្ធារម្មណធម៌
 ដោយអនន្តរបច្ច័យ គឺ ចុតិចិត្ត ដែលជាអដ្ឋត្ថារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ
 នៃឧបបត្តិចិត្ត ដែលជាពហិទ្ធារម្មណ៍ ដោយអនន្តរបច្ច័យ ភវន្តៈ ជា
 អដ្ឋត្ថារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃការវដ្តនៈ ជាពហិទ្ធារម្មណ៍ ដោយអនន្ត-
 របច្ច័យ ពួកខន្ធ ជាអដ្ឋត្ថារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃវដ្តនៈ ដែលជា
 ពហិទ្ធារម្មណ៍ ដោយអនន្តរបច្ច័យ អនុលោម ដែលជាអដ្ឋត្ថារម្មណ៍
 (ជាបច្ច័យ) នៃគោត្រកូ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃរោទានៈ អនុ-
 លោម (ជាបច្ច័យ) នៃផលសមាបត្តិ នៅសញ្ញាណសញ្ញាយតនៈ របស់
 បុគ្គល កាលចេញអំពីនិរោធន៍ ជាបច្ច័យ នៃផលសមាបត្តិ ដោយ
 អនន្តរបច្ច័យ ។

អដ្ឋត្តារម្មណត្ថិកេ បញ្ចវារោ

[២១៣] តហិទ្ធារម្មណោ ធម្មោ តហិទ្ធារម្ម-
ណាស្ស ធម្មស្ស អនន្តរវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ បុរិមា
បុរិមា តហិទ្ធារម្មណា ខន្ធា បច្ឆិមានំ បច្ឆិមានំ
តហិទ្ធារម្មណានំ ខន្ធានំ អនន្តរវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ
តហិទ្ធារម្មណំ អនុលោមំ តោត្រកុស្ស អនុលោមំ
វេទានស្ស តោត្រកុ មគ្គស្ស វេទានំ មគ្គស្ស
មត្តោ ជលស្ស ជលំ ជលស្ស អនុលោមំ ជល-
សមាបត្តិយា អនន្តរវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ ។

[២១៤] តហិទ្ធារម្មណោ ធម្មោ អដ្ឋត្តារម្មណាស្ស
ធម្មស្ស អនន្តរវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ តហិទ្ធារម្មណំ
ចុតិចិត្តំ អដ្ឋត្តារម្មណាស្ស ឧបបត្តិចិត្តស្ស អនន្ត-
រវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ តហិទ្ធារម្មណំ កវន្តំ អដ្ឋត្តា-
រម្មណាយ អាវជ្ជនាយ អនន្តរវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ
តហិទ្ធារម្មណា ខន្ធា អដ្ឋត្តារម្មណាស្ស វុដ្ឋានស្ស
អនន្តរវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ ។

[២១៥] អដ្ឋត្តារម្មណោ ធម្មោ អដ្ឋត្តា-
រម្មណាស្ស ធម្មស្ស សមនន្តរវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ
សហជាតវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ អញ្ញមញ្ញវ្យច្ឆ-
យេន បច្ឆយោ និស្សយវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ

អដ្ឋកថាបិដក: ចញ្ញាវារ:

(៦១៣) ពហិទ្ធារមណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃពហិទ្ធារមណធម៌
 ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ ដែលជាពហិទ្ធារមណ៍ មុន ។ ជាបច្ច័យ
 នៃពួកខន្ធ ដែលជាពហិទ្ធារមណ៍ ក្រោយ ។ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ
 អនុលោម ដែលជាពហិទ្ធារមណ៍ (ជាបច្ច័យ) នៃគោត្រកូ អនុលោម
 (ជាបច្ច័យ) នៃវេទាន: គោត្រកូ (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គ វេទាន: (ជា
 បច្ច័យ) នៃមគ្គ មគ្គ (ជាបច្ច័យ) នៃផល ផល (ជាបច្ច័យ) នៃផល
 អនុលោម ជាបច្ច័យ នៃផលសមាបត្តិ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

(៦១៤) ពហិទ្ធារមណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអដ្ឋកថាបិដក
 ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ច្ចតិចិត្ត ដែលជាពហិទ្ធារមណ៍ ជាបច្ច័យ
 នៃឧបច្ចតិចិត្ត ដែលជាអដ្ឋកថាបិដក ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ កវត្តៈ
 ដែលជាពហិទ្ធារមណ៍ ជាបច្ច័យ នៃភាវជ្ជន: ដែលជាអដ្ឋកថាបិដក
 ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ពួកខន្ធ ដែលជាពហិទ្ធារមណ៍ ជាបច្ច័យ នៃ
 វេទាន: ដែលជាអដ្ឋកថាបិដក ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

(៦១៥) អដ្ឋកថាបិដក ជាបច្ច័យ នៃអដ្ឋកថាបិដក
 ដោយសមនន្តរប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជ:តប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
 ដោយអញ្ញាប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ

ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌបនិស្សយោ
 អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្វបនិស្សយោ ។ បកត្វប-
 និស្សយោ អដ្ឋត្តារម្មណា អនិច្ចានុបស្សនា ទុក្ខានុ-
 បស្សនា អនត្តានុបស្សនា អដ្ឋត្តារម្មណាយ អនិច្ចា-
 នុបស្សនាយ ទុក្ខានុបស្សនាយ អនត្តានុបស្សនាយ
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៦០៦) អដ្ឋត្តារម្មណា ឆន្ទោ តហិទ្ធារម្មណាស្ស
 ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរូប-
 និស្សយោ បកត្វបនិស្សយោ ។ បកត្វបនិស្សយោ
 អដ្ឋត្តារម្មណា អនិច្ចានុបស្សនា ទុក្ខានុបស្សនា
 អនត្តានុបស្សនា តហិទ្ធារម្មណាយ អនិច្ចានុបស្ស-
 នាយ ទុក្ខានុបស្សនាយ អនត្តានុបស្សនាយ ឧប-
 និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៦០៧) តហិទ្ធារម្មណា ឆន្ទោ តហិទ្ធារម្មណាស្ស
 ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរូប-
 និស្សយោ បកត្វបនិស្សយោ ។ បកត្វបនិស្សយោ
 តហិទ្ធារម្មណា អនិច្ចានុបស្សនា ទុក្ខានុបស្សនា
 អនត្តានុបស្សនា តហិទ្ធារម្មណាយ អនិច្ចានុបស្ស-
 នាយ ទុក្ខានុបស្សនាយ អនត្តានុបស្សនាយ ឧប-
 និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណ៍បនិស្ស័យ អនន្តបនិស្ស័យ
និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ អនិច្ចានុបស្សនា ទុក្ខានុ-
បស្សនា និងអនត្តានុបស្សនា ដែលជាអដ្ឋត្តារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃអ-
និច្ចានុបស្សនា ទុក្ខានុបស្សនា និងអនត្តានុបស្សនា ដែលជាអដ្ឋត្តា-
រម្មណ៍ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៦១៦) អដ្ឋត្តារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃតហិទ្ធារម្មណធម៌
ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តបនិស្ស័យ បកត្ថបនិស្ស័យ ។
បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ អនិច្ចានុបស្សនា ទុក្ខានុបស្សនា និងអនត្តា-
នុបស្សនា ដែលជាអដ្ឋត្តារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃអនិច្ចានុបស្សនា
ទុក្ខានុបស្សនា និងអនត្តានុបស្សនា ដែលជាតហិទ្ធារម្មណ៍ ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៦១៧) តហិទ្ធារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃតហិទ្ធារម្មណធម៌ ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។
បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ អនិច្ចានុបស្សនា ទុក្ខានុបស្សនា និងអនត្តានុបស្សនា
ដែលជាតហិទ្ធារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃអនិច្ចានុបស្សនា ទុក្ខានុបស្សនា
និងអនត្តានុបស្សនា ដែលជាតហិទ្ធារម្មណ៍ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៦១៨] តហិទ្ធារម្មណោ ធម្មោ អដ្ឋត្តារម្មណស្ស
 ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្យប-
 និស្សយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្ថូបនិស្សយោ ។
 បកត្ថូបនិស្សយោ តហិទ្ធារម្មណោ អនិច្ចានុបស្សនា
 ទុក្ខានុបស្សនា អនត្តានុបស្សនា អដ្ឋត្តារម្មណាយ
 អនិច្ចានុបស្សនាយ ទុក្ខានុបស្សនាយ អនត្តានុបស្ស-
 នាយ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៦១៩] អដ្ឋត្តារម្មណោ ធម្មោ អដ្ឋត្តារម្មណស្ស
 ធម្មស្ស អាសវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា
 អដ្ឋត្តារម្មណោ ខន្ធា បច្ឆិមាធំ បច្ឆិមាធំ អដ្ឋត្តារម្ម-
 ណាធំ ខន្ធាធំ អាសវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៦២០] អដ្ឋត្តារម្មណោ ធម្មោ តហិទ្ធារម្មណស្ស
 ធម្មស្ស អាសវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ អដ្ឋត្តារម្មណំ
 អនុលោមំ កោត្រកុស្ស អនុលោមំ វេទានស្ស អា-
 សវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៦២១] តហិទ្ធារម្មណោ ធម្មោ តហិទ្ធារម្មណស្ស
 ធម្មស្ស អាសវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ តហិទ្ធារម្មណំ
 អនុលោមំ កោត្រកុស្ស អនុលោមំ វេទានស្ស កោ-
 ត្រកុ មគ្គស្ស វេទានំ មគ្គស្ស អាសវនប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

អដ្ឋកថាបិដក: បញ្ចកថា:

(៦១៨) ពហិទ្ធារម្មណាធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអដ្ឋកថាបិដក
ដោយឧបនិស្សយបច្ច័យ បានដល់ការម្សោយនិស្សយ អនន្តរូបនិស្សយ
និងបកត្ថបនិស្សយ ។ បកត្ថបនិស្សយ គឺ អនិច្ចានុបស្សនា ទុក្ខានុ-
បស្សនា និងអនត្តានុបស្សនា ដែលជាពហិទ្ធារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃ
អនិច្ចានុបស្សនា ទុក្ខានុបស្សនា និងអនត្តានុបស្សនា ដែលជាអដ្ឋកថា-
រម្មណ៍ ដោយឧបនិស្សយបច្ច័យ ។

(៦១៩) អដ្ឋកថាបិដក ជាបច្ច័យ នៃអដ្ឋកថាបិដក ដោយ
ការសេវនបច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ ដែលជាអដ្ឋកថាបិដក មុន ។ ជាបច្ច័យ
នៃពួកខន្ធ ដែលជាអដ្ឋកថាបិដក ក្រោយ ។ ដោយការសេវនបច្ច័យ ។

(៦២០) អដ្ឋកថាបិដក ជាបច្ច័យ នៃពហិទ្ធារម្មណាធម៌ ដោយ
ការសេវនបច្ច័យ គឺ អនុលោម ដែលជាអដ្ឋកថាបិដក (ជាបច្ច័យ)
នៃគោត្រក្ខ អនុលោម ជាបច្ច័យ នៃវេទាន: ដោយការសេវនបច្ច័យ ។

(៦២១) ពហិទ្ធារម្មណាធម៌ ជាបច្ច័យ នៃពហិទ្ធារម្មណាធម៌
ដោយការសេវនបច្ច័យ គឺ អនុលោម ដែលជាពហិទ្ធារម្មណ៍ (ជាបច្ច័យ)
នៃគោត្រក្ខ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃវេទាន: គោត្រក្ខ (ជាបច្ច័យ)
នៃមគ្គ វេទាន: ជាបច្ច័យ នៃមគ្គ ដោយការសេវនបច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(៦២២) អដ្ឋត្តារម្មណោ ធម្មោ អដ្ឋត្តារម្មណស្ស
 ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតា នាណ-
 ខណ៌កា ។ សហជាតា អដ្ឋត្តារម្មណោ ចេតនា
 សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 នាណខណ៌កា អដ្ឋត្តារម្មណោ ចេតនា វិបាកានំ
 អដ្ឋត្តារម្មណានំ ខន្ធានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៦២៣) អដ្ឋត្តារម្មណោ ធម្មោ តហិទ្ធារម្មណស្ស
 ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ នាណខណ៌កា
 អដ្ឋត្តារម្មណោ ចេតនា វិបាកានំ តហិទ្ធារម្មណានំ
 ខន្ធានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៦២៤) តហិទ្ធារម្មណោ ធម្មោ តហិទ្ធារម្មណស្ស
 ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតា នាណ-
 ខណ៌កា ។ សហជាតា តហិទ្ធារម្មណោ ចេតនា
 សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 នាណខណ៌កា តហិទ្ធារម្មណោ ចេតនា វិបាកានំ
 តហិទ្ធារម្មណានំ ខន្ធានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៦២២) អដ្ឋត្តារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអដ្ឋត្តារម្មណធម៌

ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត នឹងនានាខណ៌កៈ ។ សហ-

ជាត គឺ ចេតនា ជាអដ្ឋត្តារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ

ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ឯនានាខណ៌កៈ គឺ ចេតនា ជាអដ្ឋត្តារម្មណ៍ ជា

បច្ច័យ នៃពួកវិបាកក្ខន្ធ ដែលជាអដ្ឋត្តារម្មណ៍ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៦២៣) អដ្ឋត្តារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃតហិទ្ធារម្មណធម៌

ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់នានាខណ៌កៈ គឺ ចេតនា ជាអដ្ឋត្តារម្មណ៍

ជាបច្ច័យ នៃពួកវិបាកក្ខន្ធ ដែលជាតហិទ្ធារម្មណ៍ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៦២៤) តហិទ្ធារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃតហិទ្ធារម្មណធម៌

ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត នឹងនានាខណ៌កៈ ។ សហ-

ជាត គឺ ចេតនា ជាតហិទ្ធារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ

ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ឯនានាខណ៌កៈ គឺ ចេតនា ជាតហិទ្ធារម្មណ៍

ជាបច្ច័យ នៃពួកវិបាកក្ខន្ធ ដែលជាតហិទ្ធារម្មណ៍ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

អដ្ឋត្តារម្មណតិកេ បញ្ញាវិហារ

[៦២៥] តហិទ្ធារម្មណោ ធម្មោ អដ្ឋត្តារម្មណស្ស
 ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ នាណាខណិកា
 តហិទ្ធារម្មណោ ចេតនា វិចារកានំ អដ្ឋត្តារម្មណានំ
 ខន្ធានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៦២៦] អដ្ឋត្តារម្មណោ ធម្មោ អដ្ឋត្តារម្ម-
 ណស្ស ធម្មស្ស វិចារកម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ អា-
 ហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ឈានប្បច្ចយេន បច្ចយោ មគ្គប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 សម្មយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ នត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិភត្តប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ អវិភត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៦២៧] ហេតុយា ទ្វេ អារម្មណោ ចត្តារិ
 អធិបតីយា តីណិ អនន្តរេ ចត្តារិ សមនន្តរេ
 ចត្តារិ សហជាតេ ទ្វេ អញ្ញមញ្ញ ទ្វេ និស្សយេ
 ទ្វេ ឧបនិស្សយេ ចត្តារិ អាសវានេ តីណិ កក្កេ
 ចត្តារិ វិចារកេ ទ្វេ ។ សង្ខតំ ។ សព្វត្ថ ទ្វេ

— អដ្ឋត្តារម្មណគ្គិកៈ បញ្ញាវិវរៈ

(៦២៥) ពហិទ្ធារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអដ្ឋត្តារម្មណធម៌
ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់នានាខណៈ គឺ ចេតនា ជាពហិទ្ធារម្មណ៍
ជាបច្ច័យ នៃពួកវិបាកកូន្ន ដែលជាអដ្ឋត្តារម្មណ៍ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៦២៦) អដ្ឋត្តារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអដ្ឋត្តារម្មណធម៌
ដោយវិបាកប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឈានប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយមគ្គប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសម្បយុត្តប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយនត្ថប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
វិតតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអវិតតប្បច្ច័យ ។

(៦២៧) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៤ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៤ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ២ ក្នុងអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ២ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងការសេវនប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ២ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ២

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

សម្បយុត្តេ ទ្វេ អត្ថិយា ទ្វេ នត្ថិយា ចត្តារិ វិកតេ
ចត្តារិ អវិកតេ ទ្វេ ។ ឯវំ កណោតតំ ។

អនុលោមំ ។

(២២៨) អដ្ឋត្តារម្ពណោ ធម្មោ អដ្ឋត្តារម្ពណស្ស
ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២២៩) អដ្ឋត្តារម្ពណោ ធម្មោ តហិទ្ធារម្ពណស្ស
ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយ-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៣០) តហិទ្ធារម្ពណោ ធម្មោ តហិទ្ធារម្ពណស្ស
ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្ប-
ច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៣១) តហិទ្ធារម្ពណោ ធម្មោ អដ្ឋត្តារម្ពណស្ស
ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយ-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថកប្បដ្ឋាន

ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងអត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុង
នត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងអវិគត-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះផងចុះ ។

ចប់ អនុលោម ។

[៦២៨] អដ្ឋត្តារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអដ្ឋត្តារម្មណធម៌
ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[៦២៩] អដ្ឋត្តារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃពហិទ្ធារម្មណធម៌
ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[៦៣០] ពហិទ្ធារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃពហិទ្ធារម្មណធម៌
ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[៦៣១] ពហិទ្ធារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអដ្ឋត្តារម្មណធម៌
ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

អង្គការធម្មណ្ឌក្តីកេ បញ្ញាវិបេ

[២៣២] នបោតុយា ចត្តារិ នអារម្មណេ ចត្តារិ
 នអធិបតិយា ចត្តារិ នអនន្តរេ ចត្តារិ ។ សង្ខតំ ។
 សព្វត្ថ ចត្តារិ នបុរេជាតេ នបន្តាជាតេ នអាសេវ-
 នេ ។ សង្ខតំ ។ នវិប្បយុត្តេ ចត្តារិ ។ សង្ខតំ ។
 នោអវិគតេ ចត្តារិ ។ វរំ គណេតព្វំ ។

បច្ចឆីយំ ។

[២៣៣] បោតុប្បច្ចយា នអារម្មណេ ទ្វេ . . .
 នអធិបតិយា ទ្វេ នអនន្តរេ នសមនន្តរេ នឧប-
 ជិស្សយេ នអាសេវនេ នកក្ខេ នោនតិយា នោវិ-
 គតេ ទ្វេ សព្វត្ថ ទ្វេ ។ វរំ គណេតព្វំ ។

អនុលោមប្បច្ចឆីយំ ។

[២៣៤] នបោតុប្បច្ចយា អារម្មណេ ចត្តារិ
 . . . អធិបតិយា វីណិ អនន្តរេ ចត្តារិ សមនន្តរេ
 ចត្តារិ សហជាតេ អញ្ញាមញ្ញេ ជិស្សយេ ទ្វេ ឧប-
 ជិស្សយេ ចត្តារិ អាសេវនេ វីណិ កក្ខេ ចត្តារិ

អង្គការមូលាគ្គិកៈ បញ្ជាវារៈ

(៦៣២) ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ក្នុងនការមូលាប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៤ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ក្នុងនអនន្តរប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៤ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ ក្នុងបដ្ឋយទាំងអស់ សុទ្ធតែ
 មានវារៈ ៤ (ដូចគ្នា) ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ នបច្ឆាជាតប្បដ្ឋយ និង
 នភាសេវនប្បដ្ឋយ (មានវារៈ ៤) ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ ក្នុងនវិច្ឆ-
 យុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ ក្នុងនោភវិត្តប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៤ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចន័យៈ ។

(៦៣៣) ក្នុងនការមូលាប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ព្រោះនហេតុ-
 ប្បដ្ឋយ . . . ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ក្នុងនអនន្តរប្បដ្ឋយ
 នសមនន្តរប្បដ្ឋយ នឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ នភាសេវនប្បដ្ឋយ នកម្មប្ប-
 ដ្ឋយ នោនតិប្បដ្ឋយ និងនោវិត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ក្នុងបដ្ឋយទាំង
 អស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៤ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ចន័យៈ ។

(៦៣៤) ក្នុងនការមូលាប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ព្រោះនហេតុ-
 ប្បដ្ឋយ . . . ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអនន្តរប្បដ្ឋយ មានវារៈ
 ៤ ក្នុងនសមនន្តរប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ក្នុងនសហជាតប្បដ្ឋយ អញ្ញាញ
 ប្បដ្ឋយ និងនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៤ ក្នុងនភាសេវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

វិហារេក ទ្វេ ។ សង្ខតំ ។ សម្បយុត្តេ ទ្វេ អត្ថិយា
 ទ្វេ ធម្មិយា ចត្តារិ វិគតេ ចត្តារិ អវិគតេ ។ ឯវំ
 គណេតព្វំ ។

បច្ចុស័យានុលោមំ ។

បញ្ញាវិហេ និដ្ឋិតោ ។

អដ្ឋត្តារម្មណត្ថិកំ ឯកវិសតិមំ និដ្ឋិតំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។ ក្នុងសម្បយុត្ត-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងអត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនត្ថប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ២ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ២ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចន្តិយានុលោម ។

ចប់ បញ្ញាវារៈ ។

ចប់ អដ្ឋក្ការមូលាត្ថិកៈ ទី ២១ ។

សនិទស្សនសប្បដិយតិកំ

បដិច្ចវិវា

(៦៣៥) អនិទស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច អនិ-
 ទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា
 អនិទស្សនសប្បដិយំ ឯកំ មហាក្ខតំ បដិច្ច ទ្វេ
 មហាក្ខតា ទ្វេ មហាក្ខតេ បដិច្ច ឯកំ មហាក្ខតំ
 អនិទស្សនសប្បដិយេ មហាក្ខតេ បដិច្ច អនិទស្ស-
 នសប្បដិយំ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ កេដត្តារូបំ ឧបាទារូបំ
 ដោដ្ឋព្វាយតនំ បដិច្ច ចក្ខុយតនំ រសាយតនំ ។
 អនិទស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច សនិទស្សនសប្ប-
 ដិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា អនិទស្ស-
 នសប្បដិយេ មហាក្ខតេ បដិច្ច សនិទស្សនសប្បដិយំ
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ កេដត្តារូបំ ឧបាទារូបំ ដោដ្ឋព្វា-
 យតនំ បដិច្ច រូទាយតនំ ។ អនិទស្សនសប្បដិយំ
 ធម្មំ បដិច្ច អនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា អនិទស្សនសប្បដិយេ មហា-
 ក្ខតេ បដិច្ច អនិទស្សនសប្បដិយំ ចិត្តសមុដ្ឋានំ
 រូបំ កេដត្តារូបំ ឧបាទារូបំ ដោដ្ឋព្វាយតនំ បដិច្ច
 អាថោធាតុ វត្ថុយំ កតត្ថិក្ខារោ អាហារោ ។

សនិទស្សនសប្បដ័យត្ថិកៈ

បដិច្ចវិវរៈ

(៦៣៥) អនិទស្សនសប្បដ័យធម៌ (ធម៌ ដែលមិនប្រកប
 ដោយការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់) អាស្រ័យ នូវអនិ-
 ទស្សនសប្បដ័យធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ មហា-
 ក្ខត២ អាស្រ័យ នូវមហាក្ខត ១ ជាអនិទស្សនសប្បដ័យៈ មហាក្ខត១
 អាស្រ័យ នូវមហាក្ខត ២ ចិត្តសមុជ្ជានុរូប កងត្តារូប និងឧបាទានរូប ជា
 អនិទស្សនសប្បដ័យៈ អាស្រ័យ នូវពួកមហាក្ខត ជាអនិទស្សនសប្ប-
 ដ័យៈ ចក្ខុយតនៈ និងវសាយតនៈ អាស្រ័យ នូវផោដ្ឋញ្ចយតនៈ ។
 សនិទស្សនសប្បដ័យធម៌ (ធម៌ ដែលប្រកបដោយការឃើញ ទាំងប្រកប
 ដោយការប៉ះពាល់) អាស្រ័យ នូវអនិទស្សនសប្បដ័យធម៌ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានុរូប កងត្តារូប និងឧបាទា-
 នរូប ជាសនិទស្សនសប្បដ័យៈ អាស្រ័យ នូវពួកមហាក្ខត ជាអនិទស្ស-
 នសប្បដ័យៈ រូបាយតនៈ អាស្រ័យ នូវផោដ្ឋញ្ចយតនៈ ។ អនិទស្ស-
 នសប្បដ័យធម៌ អាស្រ័យ នូវអនិទស្សនសប្បដ័យធម៌ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានុរូប កងត្តារូប និងឧបាទានរូប ជាអនិ-
 ទស្សនសប្បដ័យៈ អាស្រ័យ នូវពួកមហាក្ខត ជាអនិទស្សនសប្បដ័យៈ
 អាហារធាតុ ឥន្ទ្រិយ និងកតឡិណ្ឌិកហារ អាស្រ័យ នូវផោដ្ឋញ្ចយតនៈ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

អនិទស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច សនិទស្សនសប្ប-
 ដិយោ ច អនិទស្សនអប្បដិយោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ
 ហេតុប្បច្ចយា អនិទស្សនសប្បដិយេ មហាក្ខតេ
 បដិច្ច សនិទស្សនសប្បដិយញ្ច អនិទស្សនអប្បដិ-
 យញ្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ កដត្តារូបំ ឧបាទារូបំ ដោ-
 ជ្ជញ្ញាយតនំ បដិច្ច រូបាយតនំ អាថោធាតុ សង្គ្រិយំ
 កតទ្បិញ្ញាភេ អាហារោ ។ អនិទស្សនសប្បដិយំ
 ធម្មំ បដិច្ច អនិទស្សនសប្បដិយោ ច អនិទស្សន-
 អប្បដិយោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ចយា អនិ-
 ទស្សនសប្បដិយំ ឯកំ មហាក្ខតំ បដិច្ច ទ្វេ មហា-
 ក្ខតា អាថោធាតុ ច ទ្វេ មហាក្ខតេ បដិច្ច ឯកំ
 មហាក្ខតំ អាថោធាតុ ច អនិទស្សនសប្បដិយេ
 មហាក្ខតេ បដិច្ច អនិទស្សនសប្បដិយញ្ច អនិទស្ស-
 នអប្បដិយញ្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ កដត្តារូបំ ឧបា-
 ទារូបំ ដោជ្ជញ្ញាយតនំ បដិច្ច ចក្ខុយតនំ រសាយ-
 តនំ អាថោធាតុ សង្គ្រិយំ កតទ្បិញ្ញាភេ អាហារោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

សនិទស្សនសប្បដិយធម៌ក្តី អនិទស្សនអប្បដិយធម៌ (ធម៌ ដែលមិន
 ប្រកបដោយការឃើញ ទាំងមិនប្រកបដោយការប៉ះពាល់)ក្តី អាស្រ័យ
 នូវអនិទស្សនសប្បដិយធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ
 ចិត្តសមុជ្ឈនរូប កដត្តារូប និងឧបាទារូប ជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ
 ក្តី ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈក្តី អាស្រ័យ នូវពួកមហាក្ខត ជាអនិទស្ស-
 នសប្បដិយៈ រូបាយតនៈ អាបោធាតុ ឥន្ទ្រិយ និងកតទ្បិញ្ញាហារ
 អាស្រ័យ នូវផោដ្ឋព្វាយតនៈ ។ អនិទស្សនសប្បដិយធម៌ក្តី អនិ-
 ទស្សនអប្បដិយធម៌ក្តី អាស្រ័យ នូវអនិទស្សនសប្បដិយធម៌ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ មហាក្ខត ២ ក្តី អាបោធាតុក្តី អាស្រ័យ
 នូវមហាក្ខត ១ ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈ មហាក្ខត ១ ក្តី អាបោធាតុក្តី
 អាស្រ័យ នូវមហាក្ខត ២ ចិត្តសមុជ្ឈនរូប កដត្តារូប និងឧបាទារូប
 ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈក្តី ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈក្តី អាស្រ័យ នូវ
 ពួកមហាក្ខត ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈ ចក្ខុយតនៈ វសាយតនៈ អា-
 បោធាតុ ឥន្ទ្រិយ និងកតទ្បិញ្ញាហារ អាស្រ័យ នូវផោដ្ឋព្វាយតនៈ ។

សនិទស្សនសប្បដិយត្តិកេ បដិច្ចវិហារ

អនិទស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច សនិទស្សនសប្ប-
 ដិយោ ច អនិទស្សនសប្បដិយោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ
 ហេតុប្បច្ចយា អនិទស្សនសប្បដិយេ មហាក្កតេ
 បដិច្ច សនិទស្សនសប្បដិយញ្ច អនិទស្សនសប្បដិ-
 យញ្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ កេជត្តារូបំ ឧបាទារូបំ
 ដោដ្ឋញ្ចាយតនំ បដិច្ច រូបាយតនំ ចក្ខុយតនំ
 រសាយតនំ ។ អនិទស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច
 សនិទស្សនសប្បដិយោ ច អនិទស្សនសប្បដិយោ
 ច អនិទស្សនសប្បដិយោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេ-
 តុប្បច្ចយា អនិទស្សនសប្បដិយេ មហាក្កតេ បដិច្ច
 សនិទស្សនសប្បដិយញ្ច អនិទស្សនសប្បដិយញ្ច
 អនិទស្សនសប្បដិយញ្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ កេជត្តារូបំ
 ឧបាទារូបំ ដោដ្ឋញ្ចាយតនំ បដិច្ច រូបាយតនំ ចក្ខុ-
 យតនំ រសាយតនំ អាមោទានុ សង្ក្ខេបំ កត-
 ន្និដ្ឋានេ អាហារេ ។

(២៣៦) អនិទស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច
 អនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មា . . . ហេតុប្បច្ចយា
 អនិទស្សនសប្បដិយំ ឯកំ ទន្ធិ បដិច្ច តយោ
 ទន្ធិ អនិទស្សនសប្បដិយញ្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ

សនិទស្សនសប្បដិយត្តិកៈ បដិច្ចវិរៈ

សនិទស្សនសប្បដិយធម៌ក្តី អនិទស្សនសប្បដិយធម៌ក្តី អាស្រ័យ នូវ
 អនិទស្សនសប្បដិយធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ
 ចិត្តសមុដ្ឋានរូប កដត្តារូប និងឧបាទារូប ជាសនិទស្សនសប្បដិយៈក្តី
 ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈក្តី អាស្រ័យ នូវពួកមហាក្ខត ជាអនិទស្សន-
 សប្បដិយៈ រូបាយតនៈ ចក្ខុយតនៈ រសាយតនៈ អាស្រ័យ នូវដោ-
 ង្គញាយតនៈ ។ សនិទស្សនសប្បដិយធម៌ក្តី អនិទស្សនសប្បដិយធម៌ក្តី
 អនិទស្សនអប្បដិយធម៌ក្តី អាស្រ័យ នូវអនិទស្សនសប្បដិយធម៌ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប កដត្តារូប និងឧបាទា-
 រូប ជាសនិទស្សនសប្បដិយៈក្តី ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈក្តី ជាអនិទស្ស-
 នអប្បដិយៈក្តី អាស្រ័យ នូវពួកមហាក្ខត ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈ
 រូបាយតនៈ ចក្ខុយតនៈ រសាយតនៈ អាហារាត្រាត្រា ឥន្ទ្រិយ និង
 កតាទ្ធិវិញ្ញាណាហរ អាស្រ័យ នូវដោង្គញាយតនៈ ។

(៦៣៦) អនិទស្សនអប្បដិយធម៌ អាស្រ័យ នូវអនិទស្សនអប្ប-
 ដិយធម៌ ... ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូប
 ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

ទ្វេ ខន្ធ បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធ អនិទស្សនអប្បដិយេ ព្យា-
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ អនិទស្សនអប្ប-
 ដិយំ ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច តយោ ខន្ធ អនិទស្ស-
 នអប្បដិយេ កកដត្តារូបំ ទ្វេ ខន្ធ ... ខន្ធ បដិច្ច
 វត្ថុ វត្ថុ បដិច្ច ខន្ធ អាចោធាតុំ បដិច្ច អនិទស្សន-
 អប្បដិយំ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ កកដត្តារូបំ ឧបាទារូបំ
 អាចោធាតុំ បដិច្ច ឥន្ទ្រិយំ កកដត្តារូបំ អាហា-
 រោ ។ អនិទស្សនអប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច សនិទស្ស-
 នសប្បដិយោ ធម្មោ ... ហេតុប្បច្ចយា អនិទស្ស-
 នអប្បដិយេ ខន្ធ បដិច្ច សនិទស្សនសប្បដិយំ ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ អនិទស្សនអប្បដិយេ
 ខន្ធ បដិច្ច សនិទស្សនសប្បដិយំ កកដត្តារូបំ អា-
 ចោធាតុំ បដិច្ច សនិទស្សនសប្បដិយំ ចិត្តសមុដ្ឋានំ
 រូបំ កកដត្តារូបំ ឧបាទារូបំ អាចោធាតុំ បដិច្ច រូបា-
 យតនំ ។ អនិទស្សនអប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច អនិទស្ស-
 នសប្បដិយោ ធម្មោ ... ហេតុប្បច្ចយា អនិ-
 ទស្សនអប្បដិយេ ខន្ធ បដិច្ច អនិទស្សនសប្បដិយំ
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ អនិទស្សនអប្ប-
 ដិយេ ខន្ធ បដិច្ច អនិទស្សនសប្បដិយំ កកដត្តារូបំ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ខន្ធ ២ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានុរូប ជាអនិទេស្យនអប្បដ័យៈក្តី អាស្រ័យ នូវ
 ខន្ធ ២ ខន្ធ ៣ ក្តី កដត្តារូប ជាអនិទេស្យនអប្បដ័យៈក្តី អាស្រ័យ
 នូវខន្ធ ១ ជាអនិទេស្យនអប្បដ័យៈ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ នូវខន្ធ ២ ...
 វត្ថុ អាស្រ័យ នូវខន្ធចាំងឡាយ ខន្ធចាំងឡាយ អាស្រ័យ នូវវត្ថុ
 ចិត្តសមុជ្ជានុរូប កដត្តារូប និងឧបាទារូប ជាអនិទេស្យនអប្បដ័យៈ
 អាស្រ័យ នូវការបាធាតុ ឥន្ទ្រិយ និងកតាឡិដ្ឋាភហារ អាស្រ័យ
 នូវការបាធាតុ ។ សនិទេស្យនសប្បដ័យធម៌ អាស្រ័យ នូវអនិទេស្យ-
 នអប្បដ័យធម៌ ... ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានុរូប ជា
 សនិទេស្យនសប្បដ័យៈ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ជាអនិទេស្យនអប្បដ័យៈ
 កដត្តារូប ជាសនិទេស្យនសប្បដ័យៈ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ជា
 អនិទេស្យនអប្បដ័យៈ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ចិត្តសមុជ្ជានុរូប កដត្តារូប
 និងឧបាទារូប ជាសនិទេស្យនសប្បដ័យៈ អាស្រ័យ នូវការបាធាតុ
 រូបាយតនៈ អាស្រ័យ នូវការបាធាតុ ។ អនិទេស្យនសប្បដ័យ-
 ធម៌ អាស្រ័យ នូវអនិទេស្យនអប្បដ័យធម៌ ... ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 គឺ ចិត្តសមុជ្ជានុរូប ជាអនិទេស្យនសប្បដ័យៈ អាស្រ័យ នូវពួក
 ខន្ធ ជាអនិទេស្យនអប្បដ័យៈ កដត្តារូប ជាអនិទេស្យនសប្បដ័យៈ
 អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ជាអនិទេស្យនអប្បដ័យៈ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ

សនិទស្សនសប្បដិយត្តិកេ បដិច្ចវាហ

អាថោធាតុំ បដិច្ច អនិទស្សនសប្បដិយំ ចិត្តសមុដ្ឋានំ
 រូបំ កេដត្តារូបំ ឧបាទារូបំ អាថោធាតុំ បដិច្ច ចត្តា-
 យតនំ រសាយតនំ ។ អនិទស្សនអប្បដិយំ ធម្មំ
 បដិច្ច សនិទស្សនសប្បដិយោ ច អនិទស្សនអប្បដិ-
 យោ ច ធម្មា ... ហេតុប្បច្ចយា អនិទស្សនអប្ប-
 ដិយំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា សនិទស្សន-
 សប្បដិយញ្ច អនិទស្សនអប្បដិយញ្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ
 រូបំ ទ្វេ ខទ្វេ ... បដិសន្ធិត្តុលោ អនិទស្សន-
 អប្បដិយំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា សនិ-
 ទស្សនសប្បដិយញ្ច អនិទស្សនអប្បដិយញ្ច ក-
 ដត្តារូបំ ទ្វេ ខទ្វេ ... អាថោធាតុំ បដិច្ច សនិ-
 ទស្សនសប្បដិយញ្ច អនិទស្សនអប្បដិយញ្ច ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានំ រូបំ កេដត្តារូបំ ឧបាទារូបំ អាថោធាតុំ
 បដិច្ច រូបាយតនំ ឥន្ទ្រិយំ កតទ្ធិដ្ឋានោ អាហា-
 រោ ។ អនិទស្សនអប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច អនិទស្ស-
 នសប្បដិយោ ច អនិទស្សនអប្បដិយោ ច ធម្មា
 ... ហេតុប្បច្ចយា អនិទស្សនអប្បដិយំ ឯកំ ខន្ធំ
 បដិច្ច តយោ ខន្ធា អនិទស្សនសប្បដិយញ្ច អនិ-
 ទស្សនអប្បដិយញ្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ទ្វេ ខទ្វេ ...

សនិទស្សនសប្បដ័យក្កិកៈ បដិច្ចវិវាទៈ

ចិត្តសមុដ្ឋានរូប កងតារូប និងឧបាទារូប ជាអនិទស្សនសប្បដ័យៈ
 អាស្រ័យ នូវការបាធាតុ ចក្ខុយាននៈ និងវសាយាននៈ អាស្រ័យ
 នូវការបាធាតុ ។ សនិទស្សនសប្បដ័យធម៌ក្កិ អនិទស្សនអប្បដ័យធម៌
 ក្កិ អាស្រ័យ នូវអនិទស្សនអប្បដ័យធម៌ . . . ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 គឺ ខន្ធ ព ក្កិ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាសនិទស្សនសប្បដ័យៈក្កិ ជា
 អនិទស្សនអប្បដ័យៈក្កិ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ជាអនិទស្សនអប្បដ័យៈ
 នូវខន្ធ ២ . . . ខន្ធ ព ក្កិ កងតារូប ជាសនិទស្សនសប្បដ័យៈ
 ក្កិ ជាអនិទស្សនអប្បដ័យៈក្កិ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ជាអនិទស្សនអប្ប-
 ដ័យៈ កងខណៈវនបដិសន្ធិ នូវខន្ធ ២ . . . ចិត្តសមុដ្ឋានរូប កងតារូប
 និងឧបាទារូប ជាសនិទស្សនសប្បដ័យៈក្កិ ជាអនិទស្សនអប្បដ័យៈក្កិ
 អាស្រ័យ នូវការបាធាតុ រូបាយាននៈ វស្ស័យ និងភពទ្បិក្កិរាហាវ អា-
 ស្រ័យ នូវការបាធាតុ ។ អនិទស្សនសប្បដ័យធម៌ក្កិ អនិទស្សនអប្បដ័-
 យធម៌ក្កិ អាស្រ័យ នូវអនិទស្សនអប្បដ័យធម៌ . . . ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 គឺ ខន្ធ ព ក្កិ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាអនិទស្សនសប្បដ័យៈក្កិ ជាអនិទស្សន-
 អប្បដ័យៈក្កិ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ជាអនិទស្សនអប្បដ័យៈ នូវខន្ធ ២ . . .

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

បដិសន្ធិក្ខណោ អនិទស្សនអប្បដិយំ ឯកំ ខន្ធ
 បដិច្ច តយោ ខន្ធ អនិទស្សនសប្បដិយញ្ច អនិ-
 ទស្សនអប្បដិយញ្ច កដត្តារូបំ ទ្វេ ខន្ធ ... អា-
 ថោធាតុំ បដិច្ច អនិទស្សនសប្បដិយញ្ច អនិទស្ស-
 នអប្បដិយញ្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ កដត្តារូបំ ឧបា-
 នារូបំ អាថោធាតុំ បដិច្ច ចក្ខាយតនំ រសាយតនំ
 វស្សន្តិយំ កតត្ថិដ្ឋក្ការោ អាហារោ ។ អនិទស្សន-
 អប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច សនិទស្សនសប្បដិយោ ច
 អនិទស្សនសប្បដិយោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា អនិទស្សនអប្បដិយេ ខន្ធ បដិច្ច សនិ-
 ទស្សនសប្បដិយញ្ច អនិទស្សនសប្បដិយញ្ច ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ អនិទស្សនអប្បដិយេ
 ខន្ធ បដិច្ច សនិទស្សនសប្បដិយញ្ច អនិទស្សន-
 សប្បដិយញ្ច កដត្តារូបំ អាថោធាតុំ បដិច្ច សនិ-
 ទស្សនសប្បដិយញ្ច អនិទស្សនសប្បដិយញ្ច ចិត្តស-
 មុដ្ឋានំ រូបំ កដត្តារូបំ ឧបានារូបំ អាថោធាតុំ បដិច្ច
 រូបាយតនំ ចក្ខាយតនំ រសាយតនំ ។ អនិទស្សន-
 អប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច សនិទស្សនសប្បដិយោ ច អនិ-
 ទស្សនសប្បដិយោ ច អនិទស្សនអប្បដិយោ ច ធម្មា

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ខន្ធ ពាក្យ កងត្ថារូប ជាអនិទេស្យនសប្បដ្ឋយៈក្តី ជាអនិទេស្យនអប្បដ្ឋយៈ
 ក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ជាអនិទេស្យនអប្បដ្ឋយៈ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ
 នូវខន្ធ ២ . . . ចិត្តសមុដ្ឋានរូប កងត្ថារូប និងឧបាទារូប ជាអនិទេស្យន-
 សប្បដ្ឋយៈក្តី ជាអនិទេស្យនអប្បដ្ឋយៈក្តី អាស្រ័យ នូវអាបេបាធាតុ ចក្ខុ-
 យតនៈ វសាយតនៈ ឥន្ទ្រិយ និងកពទ្ធិវិញ្ញាណាវ អាស្រ័យ នូវ
 អាបេបាធាតុ ។ សនិទេស្យនសប្បដ្ឋយធម៌ក្តី អនិទេស្យនសប្បដ្ឋយធម៌ក្តី
 អាស្រ័យ នូវអនិទេស្យនអប្បដ្ឋយធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
 ប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាសនិទេស្យនសប្បដ្ឋយៈក្តី ជាអនិ-
 ទេស្យនសប្បដ្ឋយៈក្តី អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ជាអនិទេស្យនអប្បដ្ឋយៈ
 កងត្ថារូប ជាសនិទេស្យនសប្បដ្ឋយៈក្តី ជាអនិទេស្យនសប្បដ្ឋយៈក្តី
 អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ជាអនិទេស្យនអប្បដ្ឋយៈ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ
 ចិត្តសមុដ្ឋានរូប កងត្ថារូប និងឧបាទារូប ជាសនិទេស្យនសប្បដ្ឋយៈ
 ក្តី ជាអនិទេស្យនសប្បដ្ឋយៈក្តី អាស្រ័យ នូវអាបេបាធាតុ រូបា-
 យតនៈ ចក្ខុយតនៈ និងវសាយតនៈ អាស្រ័យ នូវអាបេបាធាតុ ។
 សនិទេស្យនសប្បដ្ឋយធម៌ក្តី អនិទេស្យនសប្បដ្ឋយធម៌ក្តី អនិ-
 ទេស្យនអប្បដ្ឋយធម៌ក្តី អាស្រ័យ នូវអនិទេស្យនអប្បដ្ឋយធម៌

សនិទស្សនសប្បដិយត្តិកេ បដិច្ចវារោ

ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា អនិទស្សនអប្បដិយំ ឯកំ
 ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា សនិទស្សនសប្បដិយញ្ច
 អនិទស្សនសប្បដិយញ្ច អនិទស្សនអប្បដិយញ្ច ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានំ រូបំ ទ្វេ ខន្ធេ ... បដិសន្ធិក្ខណោ អនិ-
 ទស្សនអប្បដិយំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា
 សនិទស្សនសប្បដិយញ្ច អនិទស្សនសប្បដិយញ្ច
 អនិទស្សនអប្បដិយញ្ច កដត្តារូបំ ទ្វេ ខន្ធេ ...
 អាថោធាតុំ បដិច្ច សនិទស្សនសប្បដិយញ្ច អនិ-
 ទស្សនសប្បដិយញ្ច អនិទស្សនអប្បដិយញ្ច ចិត្តស-
 មុដ្ឋានំ រូបំ កដត្តារូបំ ឧបាទារូបំ អាថោធាតុំ បដិច្ច
 រូបាយតនំ ចក្ខាយតនំ រសាយតនំ វេទ្រិយំ កត-
 ឡិដ្ឋារោ អាហារោ ។

(៦៣៧) អនិទស្សនសប្បដិយញ្ច អនិទស្សនអប្ប-
 ដិយញ្ច ធម្មំ បដិច្ច សនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា អនិទស្សនអប្បដិយេ ខន្ធេ
 ច មហាក្ខតេ ច បដិច្ច សនិទស្សនសប្បដិយំ ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ អនិទស្សនអប្បដិយេ
 ខន្ធេ ច មហាក្ខតេ ច បដិច្ច សនិទស្សនសប្ប-
 ដិយំ កដត្តារូបំ អនិទស្សនសប្បដិយេ ខន្ធេ ច

សនិទស្សនសប្បដិយត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានុរូប ជា
 សនិទស្សនសប្បដិយៈក្តី ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈក្តី ជាអនិទស្សនអប្ប-
 ដិយៈក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ នូវខន្ធ ២ . . .
 ខន្ធ ៣ ក្តី កដត្តារូប ជាសនិទស្សនសប្បដិយៈក្តី ជាអនិទស្សន-
 សប្បដិយៈក្តី ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ជា
 អនិទស្សនអប្បដិយៈ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ នូវខន្ធ ២ . . . ចិត្ត-
 សមុជ្ជានុរូប កដត្តារូប និងឧបាទានុរូប ជាសនិទស្សនសប្បដិយៈក្តី
 ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈក្តី ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈក្តី អាស្រ័យ នូវ
 អាបេណាធាតុ រូបាយតនៈ ចក្ខុយតនៈ វសាយតនៈ ឥន្ទ្រិយ និង
 កតទ្បិញ្ញាភហារ អាស្រ័យ នូវអាបេណាធាតុ ។

(៦៣៧) សនិទស្សនសប្បដិយធម៌ អាស្រ័យ នូវអនិទស្ស-
 នសប្បដិយធម៌ផង នូវអនិទស្សនអប្បដិយធម៌ផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានុរូប ជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ
 អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈផង នូវពួកមហាក្ខត
 ផង កដត្តារូប ជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ អាស្រ័យ នូវពួក
 ខន្ធ ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈផង នូវពួកមហាក្ខតផង ក្នុងខណៈនៃ
 បដិសន្ធិ ចិត្តសមុជ្ជានុរូប កដត្តារូប និងឧបាទានុរូប ជាសនិទស្ស-
 នសប្បដិយៈ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈផង

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

មហាក្កតេ ច អាថោជាតុញ្ច បដិច្ច សនិទស្សនស-
 ប្បដិយំ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ កាដត្តារូបំ ឧបាទារូបំ
 ដោដ្ឋញ្ចយតនញ្ច អាថោជាតុញ្ច បដិច្ច រូបាយ-
 តនំ ។ អនិទស្សនសប្បដិយញ្ច អនិទស្សនអប្បដិ-
 យញ្ច ធម្មំ បដិច្ច អនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយោ អនិទស្សនអប្បដិយេ ទន្ធ
 ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច អនិទស្សនសប្បដិយំ
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិត្វកុលោ អនិទស្សនអប្ប-
 ដិយេ ទន្ធ ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច អនិទស្សន-
 សប្បដិយំ កាដត្តារូបំ អនិទស្សនសប្បដិយំ ឯកំ
 មហាក្កតញ្ច អាថោជាតុញ្ច បដិច្ច ទ្វេ មហាក្កតា
 ទ្វេ មហាក្កតេ ច អាថោជាតុញ្ច បដិច្ច ឯកំ
 មហាក្កតំ អនិទស្សនសប្បដិយេ មហាក្កតេ ច
 អាថោជាតុញ្ច បដិច្ច អនិទស្សនសប្បដិយំ ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានំ រូបំ កាដត្តារូបំ ឧបាទារូបំ ដោដ្ឋញ្ច-
 យតនញ្ច អាថោជាតុញ្ច បដិច្ច ចត្វាយតនំ
 រសាយតនំ ។ អនិទស្សនសប្បដិយញ្ច អនិទស្ស-
 នអប្បដិយញ្ច ធម្មំ បដិច្ច អនិទស្សនអប្បដិយោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយោ អនិទស្សនអប្បដិយេ

អភិធម្មបិដក អនុលោមតិកប្បដ្ឋាន

ចិត្តសមុជ្ឈនរូប កងតារូប និងឧបាទារូប ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈ
 អាស្រ័យ នូវពួកមហាក្ខតផង អាហារធាតុផង រូបាយតនៈ អាស្រ័យ នូវ
 ផោដ្ឋញ្ចាយតនៈផង អាហារធាតុផង ។ អនិទស្សនសប្បដិយធម៌ អា-
 ស្រ័យ អនិទស្សនសប្បដិយធម៌ផង អនិទស្សនសប្បដិយធម៌ផង ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បថ្នយ គឺ ចិត្តសមុជ្ឈនរូប ជាអនិទស្សនសប្ប-
 ដិយៈ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈផង ពួកមហា-
 ក្ខតផង កងតារូប ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ
 ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈផង ពួកមហាក្ខតផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ
 មហាក្ខត ២ អាស្រ័យ នូវមហាក្ខតរូប ១ ជាអនិទស្សនសប្បដិ-
 យៈផង អាហារធាតុផង មហាក្ខត ១ អាស្រ័យ នូវមហាក្ខត ២ ផង
 អាហារធាតុផង ចិត្តសមុជ្ឈនរូប កងតារូប និងឧបាទារូប ជាអនិទស្ស-
 នសប្បដិយៈ អាស្រ័យ នូវពួកមហាក្ខត ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈផង
 អាហារធាតុផង ចក្ខុយតនៈ និងវសាយតនៈ អាស្រ័យ នូវផោដ្ឋញ្ចា-
 យតនៈផង អាហារធាតុផង ។ អនិទស្សនសប្បដិយធម៌ អាស្រ័យ
 នូវអនិទស្សនសប្បដិយធម៌ផង អនិទស្សនសប្បដិយធម៌ផង ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បថ្នយ គឺ ចិត្តសមុជ្ឈនរូប ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈ

សនិទស្សនសប្បដិយត្តិកេ បដិច្ចវិកេ

ខន្ធ ច មហាក្ខតេ ច បដិច្ច អនិទស្សនអប្បដិយំ
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ អនិទស្សន-
 អប្បដិយេ ខន្ធ ច មហាក្ខតេ ច បដិច្ច អនិ-
 ទស្សនអប្បដិយំ កេដត្តារូបំ អនិទស្សនសប្បដិយេ
 មហាក្ខតេ ច អាទោធាតុញ្ច បដិច្ច អនិទស្សន-
 អប្បដិយំ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ កេដត្តារូបំ ឧទានារូបំ
 ដោដ្ឋកាយតនញ្ច អាទោធាតុញ្ច បដិច្ច ឥន្ទ្រិយំ
 កកង្កិដ្ឋាកោ អាហារោ ។ អនិទស្សនសប្បដិយញ្ច
 អនិទស្សនអប្បដិយញ្ច ធម្មំ បដិច្ច សនិទស្សនសប្ប-
 ដិយោ ច អនិទស្សនអប្បដិយោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ
 ហេតុប្បច្ចយា អនិទស្សនអប្បដិយេ ខន្ធ ច មហា-
 ក្ខតេ ច បដិច្ច សនិទស្សនសប្បដិយញ្ច អនិទស្ស-
 នអប្បដិយញ្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ
 អនិទស្សនអប្បដិយេ ខន្ធ ច មហាក្ខតេ ច បដិច្ច
 សនិទស្សនសប្បដិយញ្ច អនិទស្សនអប្បដិយញ្ច
 កេដត្តារូបំ អនិទស្សនសប្បដិយេ មហាក្ខតេ ច អា-
 ទោធាតុញ្ច បដិច្ច សនិទស្សនសប្បដិយញ្ច អនិទស្ស-
 នអប្បដិយញ្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ កេដត្តារូបំ ឧទានារូបំ

សនិទស្សនសប្បដ្ឋាយត្ថិកៈ បដិច្ចវិរា:

អាស្រ័យ ទ្យុត្តកខន្ធ ជាអនិទស្សនអប្បដ្ឋាយៈផង ពួកមហាក្ខតផង កងត្ថា-
 រូប ជាអនិទស្សនអប្បដ្ឋាយៈ អាស្រ័យ ទ្យុត្តកខន្ធ ជាអនិទស្សនអប្បដ្ឋា-
 យៈផង ពួកមហាក្ខតផង កងខណៈនៃបដិសន្ធិ ចិត្តសមុជ្ជានរូប កងត្ថា-
 រូប និងឧបាទារូប ជាអនិទស្សនអប្បដ្ឋាយៈ អាស្រ័យ ទ្យុត្តកមហាក្ខត
 ជាអនិទស្សនសប្បដ្ឋាយៈផង អាបាធាតុផង ឥន្ទ្រិយ និងកតទ្យង្គិកា-
 ហារ អាស្រ័យ ទ្យុត្តដោជ្ជញ្ជាយតនៈផង អាបាធាតុផង ។ សនិទស្ស-
 នសប្បដ្ឋាយធម៌ក្តី អនិទស្សនអប្បដ្ឋាយធម៌ក្តី អាស្រ័យ អនិទស្សន-
 សប្បដ្ឋាយធម៌ផង អនិទស្សនអប្បដ្ឋាយធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បថ្នយ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានរូប ជាសនិទស្សនសប្បដ្ឋាយៈក្តី ជាអ-
 និទស្សនអប្បដ្ឋាយៈក្តី អាស្រ័យ ទ្យុត្តកខន្ធ ជាអនិទស្សនអប្បដ្ឋាយៈផង
 ពួកមហាក្ខតផង កងត្ថារូប ជាសនិទស្សនអប្បដ្ឋាយៈក្តី ជាអនិទស្ស-
 នអប្បដ្ឋាយៈក្តី អាស្រ័យ ទ្យុត្តកខន្ធ ជាអនិទស្សនអប្បដ្ឋាយៈផង ពួក
 មហាក្ខតផង កងខណៈនៃបដិសន្ធិ ចិត្តសមុជ្ជានរូប កងត្ថារូប និង
 ឧបាទារូប ជាសនិទស្សនសប្បដ្ឋាយៈក្តី ជាអនិទស្សនអប្បដ្ឋាយៈក្តី អា-
 ស្រ័យ ទ្យុត្តកមហាក្ខត ជាអនិទស្សនសប្បដ្ឋាយៈផង អាបាធាតុផង

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

ដោដ្ឋកាយតនក្កា អាថោជាតុក្កា បដិច្ច រូនាយតនំ
 ឥន្ទ្រិយំ កតត្ថិញ្ញារោ អាហារោ ។ អនិទស្ស-
 នសប្បដិយក្កា អនិទស្សនអប្បដិយក្កា ធម្មំ បដិច្ច
 អនិទស្សនសប្បដិយោ ច អនិទស្សនអប្បដិយោ
 ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បព្វយា អនិទស្សន-
 អប្បដិយេ ខន្ធេ ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច អនិ-
 ទស្សនសប្បដិយក្កា អនិទស្សនអប្បដិយក្កា ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ អនិទស្សនអប្បដិយេ
 ខន្ធេ ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច អនិទស្សនសប្បដិ-
 យក្កា អនិទស្សនអប្បដិយក្កា កជត្តារូបំ អនិទស្ស-
 នសប្បដិយេ មហាក្កតេ ច អាថោជាតុក្កា បដិច្ច
 អនិទស្សនសប្បដិយក្កា អនិទស្សនអប្បដិយក្កា ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានំ រូបំ កជត្តារូបំ ឧបាទារូបំ ដោដ្ឋកាយ-
 តនក្កា អាថោជាតុក្កា បដិច្ច ចក្ខុយតនំ រសាយ-
 តនំ ឥន្ទ្រិយំ កតត្ថិញ្ញារោ អាហារោ ។ អនិទស្ស-
 នសប្បដិយក្កា អនិទស្សនអប្បដិយក្កា ធម្មំ បដិច្ច
 អនិទស្សនសប្បដិយោ ច អនិទស្សនសប្បដិយោ ច

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

រូបាយតនៈ ឥន្ទ្រិយ នឹងភពឡើងៗហារ អាស្រ័យ នូវដោងៗតាយត
 នៈផង អាហារធាតុផង ។ អនិទស្សនសប្បដិយធម៌ក្តី អនិទស្សន-
 អប្បដិយធម៌ក្តី អាស្រ័យ អនិទស្សនសប្បដិយធម៌ផង អនិទស្សន-
 អប្បដិយធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជាន-
 រូប ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈក្តី ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈក្តី អាស្រ័យ នូវ
 ពួកខន្ធ ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈផង ពួកមហាក្ខតផង កងតារូប ជា
 អនិទស្សនសប្បដិយៈក្តី ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈក្តី អាស្រ័យ នូវពួក
 ខន្ធ ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈផង ពួកមហាក្ខតផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ
 ចិត្តសមុជ្ជានរូប កងតារូប និងទុប្បាទរូប ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈក្តី
 ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈក្តី អាស្រ័យ នូវពួកមហាក្ខត ជាអនិទស្សន-
 សប្បដិយៈផង អាហារធាតុផង ចក្ខុយតនៈ រសាយតនៈ ឥន្ទ្រិយ
 នឹងភពឡើងៗហារ អាស្រ័យ នូវដោងៗតាយតនៈផង អាហារធាតុ
 ផង ។ សនិទស្សនសប្បដិយធម៌ក្តី អនិទស្សនសប្បដិយធម៌ក្តី
 អាស្រ័យ នូវអនិទស្សនសប្បដិយធម៌ផង អនិទស្សនអប្បដិយធម៌ផង

សនិទស្សនសប្បដិយត្តិកេ បដិច្ចវារោ

ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ចយា អនិទស្សនអប្បដិយេ
 ខន្ធ ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច សនិទស្សនសប្បដិ-
 យញ្ច អនិទស្សនសប្បដិយញ្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិ-
 សន្និក្ខុណោ អនិទស្សនអប្បដិយេ ខន្ធ ច មហាក្កតេ
 ច បដិច្ច សនិទស្សនសប្បដិយញ្ច អនិទស្សនសប្ប-
 ដិយញ្ច កដត្តារូបំ អនិទស្សនសប្បដិយេ មហាក្កតេ
 ច អាចោធាតុញ្ច បដិច្ច សនិទស្សនសប្បដិយញ្ច
 អនិទស្សនសប្បដិយញ្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ កដត្តារូបំ
 ឧបាទារូបំ ដោដ្ឋញ្ចយតនញ្ច អាចោធាតុញ្ច បដិច្ច
 រូបាយតនំ ចក្ខាយតនំ រសាយតនំ ។ អនិទស្សន-
 សប្បដិយញ្ច អនិទស្សនអប្បដិយញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
 សនិទស្សនសប្បដិយោ ច អនិទស្សនសប្បដិយោ ច
 អនិទស្សនអប្បដិយោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ច-
 យា អនិទស្សនអប្បដិយេ ខន្ធ ច មហាក្កតេ ច
 បដិច្ច សនិទស្សនសប្បដិយញ្ច អនិទស្សនសប្ប-
 ដិយញ្ច អនិទស្សនអប្បដិយញ្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ

សនិទស្សនសប្បដិយត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានុប ជាសនិទស្សន-
 សប្បដិយៈក្តី ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈក្តី អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ជា
 អនិទស្សនអប្បដិយៈផង ពួកមហាក្ខតផង កងតារូប ជាសនិទស្សន-
 សប្បដិយៈក្តី ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈក្តី អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ជា
 អនិទស្សនអប្បដិយៈផង ពួកមហាក្ខតផង កងខណៈនៃបដិសន្ធិ ចិត្ត-
 សមុជ្ជានុប កងតារូប និងឧបាទានុប ជាសនិទស្សនសប្បដិយៈក្តី
 ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈក្តី អាស្រ័យ នូវពួកមហាក្ខត ជាអនិទស្សន-
 សប្បដិយៈផង អាបាធាតុផង រូបាយតនៈ ចក្ខុយតនៈ និងវសាយ-
 តនៈ អាស្រ័យ នូវដោងរូបាយតនៈផង អាបាធាតុផង ។ សនិទស្ស-
 នសប្បដិយធម៌ក្តី អនិទស្សនសប្បដិយធម៌ក្តី អនិទស្សនអប្បដិយធម៌
 ក្តី អាស្រ័យ នូវអនិទស្សនសប្បដិយធម៌ផង អនិទស្សនអប្បដិយៈធម៌
 ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានុប ជាសនិ-
 ទស្សនសប្បដិយៈក្តី ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈក្តី ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ
 ក្តី អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈផង ពួកមហាក្ខតផង

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

បដិសន្ធិក្ខណោ អនិទស្សនអប្បដិឃេ ខន្ធ ច មហា
 ក្ខតេ ច បដិច្ច សនិទស្សនសប្បដិយញ្ច អនិទស្ស-
 នសប្បដិយញ្ច អនិទស្សនអប្បដិយញ្ច កដត្តារូបំ
 អនិទស្សនសប្បដិឃេ មហាក្ខតេ ច អាថោធាតុញ្ច
 បដិច្ច សនិទស្សនសប្បដិយញ្ច អនិទស្សនសប្ប-
 ដិយញ្ច អនិទស្សនអប្បដិញ្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ
 កដត្តារូបំ ឧបាទារូបំ ដោដ្ឋញ្ចយតនញ្ច អាថោធា-
 តុញ្ច បដិច្ច រូបាយតនំ ចក្ខាយតនំ រសាយតនំ
 ឥន្ទ្រិយំ កតតន្ត្រីក្ការោ អាហារោ ។

(២៣៨) អនិទស្សនអប្បដិឃំ ធម្មំ បដិច្ច អនិ-
 ទស្សនអប្បដិឃោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អារម្មណប្បច្ច-
 យា អនិទស្សនអប្បដិឃំ ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច តយោ
 ខន្ធ ខន្ធ ខន្ធ ... បដិសន្ធិក្ខណោ អនិទស្សនអប្ប-
 ដិឃំ ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច តយោ ខន្ធ ខន្ធ ខន្ធ ..
 វត្ថុ បដិច្ច ខន្ធ ។

(២៣៩) អនិទស្សនសប្បដិឃំ ធម្មំ បដិច្ច អនិ-
 ទស្សនសប្បដិឃោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អនិបតិប្បច្ចយា
 អនិទស្សនសប្បដិឃំ ឯកំ មហាក្ខតំ បដិច្ច ខន្ធ
 មហាក្ខតា ខន្ធ មហាក្ខតេ បដិច្ច ឯកំ មហាក្ខតំ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

កងត្ថក្ខប ជាសនិទេស្យនសប្បដិយៈក្តី ជាអនិទេស្យនសប្បដិយៈក្តី ជា
 អនិទេស្យនអប្បដិយៈក្តី អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ជាអនិទេស្យនអប្ប-
 ដិយៈផង ពួកមហាក្ខតផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប
 កងត្ថក្ខប និងទុបាទរូប ជាសនិទេស្យនសប្បដិយៈក្តី ជាអនិទេស្យន-
 សប្បដិយៈក្តី ជាអនិទេស្យនអប្បដិយៈក្តី អាស្រ័យ នូវពួកមហាក្ខត
 ជាអនិទេស្យនសប្បដិយៈផង អាប្រាណតុផង រូបាយតនៈ ចក្ខុយតនៈ
 វសាយតនៈ ឥន្ទ្រិយ និងកព្វឡើងវាហាវ អាស្រ័យ នូវដោង្គញាយតនៈ
 ផង អាប្រាណតុផង ។

(៦៣៨) អនិទេស្យនអប្បដិយធម៌ អាស្រ័យ នូវអនិទេស្យន-
 អប្បដិយធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធតា
 អាស្រ័យ នូវខន្ធទ ជាអនិទេស្យនអប្បដិយៈ នូវខន្ធទ ២ ... ខន្ធតា
 អាស្រ័យ នូវខន្ធទ ជាអនិទេស្យនអប្បដិយៈ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ
 នូវខន្ធទ ២ ... ពួកខន្ធ អាស្រ័យ នូវវត្ថុ ។

(៦៣៩) អនិទេស្យនសប្បដិយធម៌ អាស្រ័យ នូវអនិទេស្យនសប្បដិ-
 យធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ មហាក្ខត២ អាស្រ័យ នូវ
 មហាក្ខត១ ជាអនិទេស្យនសប្បដិយៈ មហាក្ខត១ អាស្រ័យ នូវមហាក្ខត២

សនិទស្សនសប្បដិយត្តិកេ បដិច្ចវិហារ

អនិទស្សនសប្បដិយេ មហាក្កតេ បដិច្ច ចិត្តស-
មុដ្ឋានំ រូបំ ឧបាទារូបំ អនិទស្សនសប្បដិយេ មូលកេ
ឥមំនា ការណេន សត្ត បញ្ញា វិភជិតញា បរិយោ-
សានបទា នត្ថំ ។

(២២០) អនិទស្សនសប្បដិយេ ធម្មំ បដិច្ច អនិ-
ទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អធិបតីប្បច្ចយា
អនិទស្សនសប្បដិយេ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធ
អនិទស្សនសប្បដិយេ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ទ្វេ ខទ្វេ
... អាហោជានុំ បដិច្ច អនិទស្សនសប្បដិយេ ចិត្តស-
មុដ្ឋានំ រូបំ ឥមំនា ការណេន អនិទស្សនសប្បដិយេ-
មូលកេ សត្ត បញ្ញា វិភជិតញា និដ្ឋានបទា នត្ថំ ។

(២២១) អនិទស្សនសប្បដិយេ អនិទស្សន-
សប្បដិយេ ធម្មំ បដិច្ច សនិទស្សនសប្បដិយោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អធិបតីប្បច្ចយា អនិទស្សនសប្ប-
ដិយេ ខទ្វេ ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច សនិទស្សន-
សប្បដិយេ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ អនិទស្សនសប្បដិយេ
មហាក្កតេ ច អាហោជានុំ បដិច្ច សនិទស្សន-
សប្បដិយេ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ឧបាទារូបំ ឥមំនា
ការណេន សត្តបិ បញ្ញា វិភជិតញា ។

សនិទស្សនសប្បដ័យត្តិកៈ បដិច្ចវាវៈ

ចិត្តសមុដ្ឋានរូប និងឧបាទារូប អាស្រ័យ នូវពួកមហាក្ខត អនិទស្សនសប្បដ័យៈ បញ្ញា ៧ ក្នុងអនិទស្សនសប្បដ័យមូលកៈ បណ្ឌិត គប្បី ចែក ដោយហេតុនេះចុះ បទទាំងឡាយខាងចុង មិនមានឡើយ ។

(៦៤០) អនិទស្សនអប្បដ័យធម៌ អាស្រ័យ នូវអនិទស្សនអប្បដ័យធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាអនិទស្សនអប្បដ័យៈក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ជាអនិទស្សនអប្បដ័យៈ នូវខន្ធ ២ ... ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាអនិទស្សនអប្បដ័យៈ អាស្រ័យ នូវអាបោធាតុ បញ្ញា ៧ ក្នុងអនិទស្សនអប្បដ័យមូលកៈ បណ្ឌិត គប្បីចែក ដោយហេតុនេះចុះ បទបញ្ចប់ មិនមានឡើយ ។

(៦៤១) សនិទស្សនសប្បដ័យធម៌ អាស្រ័យ នូវអនិទស្សនសប្បដ័យធម៌ផង អនិទស្សនអប្បដ័យធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាសនិទស្សនសប្បដ័យៈ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ជាអនិទស្សនអប្បដ័យៈផង ពួកមហាក្ខតផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូប និងឧបាទារូប ជាសនិទស្សនសប្បដ័យៈ អាស្រ័យ នូវពួកមហាក្ខត ជាអនិទស្សនអប្បដ័យៈផង អាបោធាតុផង បញ្ញា ៧ បណ្ឌិត គប្បី ចែក ដោយហេតុនេះចុះ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(២៤២) អនិទស្សនអប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច អនិ-
ទស្សនអប្បដិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អនន្តរប្បច្ចយា
សមនន្តរប្បច្ចយា អារម្មណសទិសំ ។

(២៤៣) អនិទស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច អនិ-
ទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ សហជាតប្បច្ច-
យា អនិទស្សនសប្បដិយំ ឯកំ មហាក្ខតំ បដិច្ច
ទ្វេ មហាក្ខតា ទ្វេ មហាក្ខតេ បដិច្ច ឯកំ មហា-
ក្ខតំ អនិទស្សនសប្បដិយេ មហាក្ខតេ បដិច្ច អនិ-
ទស្សនសប្បដិយំ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ កដត្តារូបំ
ឧទាធារូបំ ដោដ្ឋញាយតនំ បដិច្ច ចត្តាយតនំ ពា-
ហិរំ . . . អាហារសមុដ្ឋានំ . . . ឧតុសមុដ្ឋានំ . . .
អសញ្ញាសត្តានំ ឯកំ មហាក្ខតំ បដិច្ច ទ្វេ មហា-
ក្ខតា អនិទស្សនសប្បដិយម្បលកា សត្ត បញ្ចា
ឥមំនា ការណោ ន វិភជិតញា ។

(២៤៤) អនិទស្សនអប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច អនិទស្ស-
នអប្បដិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ សហជាតប្បច្ចយា អនិ-
ទស្សនអប្បដិយំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា អនិទ-
ស្សនអប្បដិយញ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ទ្វេ ខន្ធទ្វេ . . .

អភិធម្មបិដក អនុណោមត្តិកប្បជ្ជាន

(៦៤២) អនិទស្សនអប្បដិយធម៌ អាស្រ័យ នូវអនិទស្សន-
អប្បដិយធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះអនន្តរប្បច្ច័យ និងសមន្តរប្បច្ច័យ
គឺ ដូចគ្នានឹងការមូលប្បច្ច័យដែរ ។

(៦៤៣) អនិទស្សនសប្បដិយធម៌ អាស្រ័យ នូវអនិទស្សនសប្ប-
ដិយធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះសហជាតប្បច្ច័យ គឺ មហាក្ខត ២
អាស្រ័យ នូវមហាក្ខត ១ ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈ មហាក្ខត ១ អា-
ស្រ័យ នូវមហាក្ខត ២ ចិត្តសមុជ្ជានរូប កដ្ឋត្ថារូប និង។បាទារូប
ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈ អាស្រ័យ នូវពួកមហាក្ខត ជាអនិទស្សន-
សប្បដិយៈ ចក្ខុយតនៈ អាស្រ័យ ផោជ្ឈរាយតនៈ ពាហិរៈ . . .
អាហារសមុជ្ជាន . . . វត្ថុសមុជ្ជាន . . . មហាក្ខត ២ អាស្រ័យ
នូវមហាក្ខត ១ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ បញ្ញា ៧ ជាអនិទស្សនសប្ប-
ដិយមូលកៈ បណ្ឌិត គប្បីចែក ដោយហេតុនេះចុះ ។

(៦៤៤) អនិទស្សនអប្បដិយធម៌ អាស្រ័យ នូវ
អនិទស្សនអប្បដិយធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះសហជាតប្បច្ច័យ
គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានរូប ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈក្តី
អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ នូវខន្ធ ២ . . .

សនិទស្សនសប្បដិយត្តិកេ បដិច្ចវារោ

បដិសន្ធិត្តិកោ អនិទស្សនសប្បដិយំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
 តយោ ខន្ធោ អនិទស្សនសប្បដិយំ កដត្តា ច
 រូបំ ទ្វេ ខន្ធោ . . . ខន្ធោ បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុំ បដិច្ច
 ខន្ធោ អាថោធាតុំ បដិច្ច អនិទស្សនសប្បដិយំ ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានំ រូបំ កដត្តារូបំ ឧបាទារូបំ អាថោធាតុំ
 បដិច្ច ឥន្ទ្រិយំ កតទ្ធិដ្ឋានោ អាហារោ ពាហារំ . . .
 អាហារសមុដ្ឋានំ . . . ឧតុសមុដ្ឋានំ . . . អសញ្ញាសត្តានំ
 អាថោធាតុំ បដិច្ច អនិទស្សនសប្បដិយំ កដត្តារូបំ
 អនិទស្សនសប្បដិយម្បលកេ សត្ត បញ្ញា ឥន្ទិយា
 ការណោ កាតញ្ចា ។

(២៤៥) អនិទស្សនសប្បដិយញ្ច អនិទស្សនស-
 ប្បដិយញ្ច ធម្មំ បដិច្ច សនិទស្សនសប្បដិយោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ សហជាតប្បច្ចយា អនិទស្សនសប្ប-
 ដិយេ ខន្ធោ ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច សនិទស្សន-
 សប្បដិយំ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិត្តិកោ អនិ-
 ទស្សនសប្បដិយេ ខន្ធោ ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច សនិ-
 ទស្សនសប្បដិយំ កដត្តារូបំ អនិទស្សនសប្បដិយេ
 មហាក្កតេ ច អាថោធាតុញ្ច បដិច្ច សនិទស្សន-
 សប្បដិយំ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ កដត្តារូបំ ឧបាទារូបំ

សនិទស្សនសប្បដ្ឋាយត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

ខន្ធ ៣ ក្តី កដត្តារូប ជាអនិទស្សនអប្បដ្ឋាយៈក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១
 ជាអនិទស្សនអប្បដ្ឋាយៈ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ នូវខន្ធ ២ . . . វត្ថុ
 អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ពួកខន្ធ អាស្រ័យ នូវវត្ថុ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប
 កដត្តារូប និងឧបាទារូប ជាអនិទស្សនអប្បដ្ឋាយៈ អាស្រ័យ នូវអា-
 បោធាតុ ឥន្ទ្រិយ និងកតទ្ធិង្គិកាហារ អាស្រ័យ នូវអាបោធាតុ ពាហិរៈ
 . . . អាហារសមុដ្ឋាន . . . ឧត្តសមុដ្ឋាន . . . កដត្តារូប ជាអនិទស្សន-
 អប្បដ្ឋាយៈ អាស្រ័យ នូវអាបោធាតុ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ បញ្ញា ៧
 ក្នុងអនិទស្សនអប្បដ្ឋាយៈ បណ្ឌិត គប្បធ្វើ តាមហេតុនេះចុះ ។

(៦៤៥) សនិទស្សនសប្បដ្ឋាយធម៌ អាស្រ័យ នូវអនិទស្សន-
 សប្បដ្ឋាយធម៌ផង អនិទស្សនអប្បដ្ឋាយធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 សហជាតប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាសនិទស្សនសប្បដ្ឋាយៈ
 អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ជាអនិទស្សនអប្បដ្ឋាយៈផង ពួកមហាក្ខតផង
 កដត្តារូប ជាសនិទស្សនសប្បដ្ឋាយៈ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ជាអនិ-
 ទស្សនអប្បដ្ឋាយៈផង ពួកមហាក្ខតផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានរូប កដត្តារូប និងឧបាទារូប ជាសនិទស្សនសប្បដ្ឋាយៈ
 អាស្រ័យ នូវពួកមហាក្ខត ជាអនិទស្សនសប្បដ្ឋាយៈផង អាបោធាតុផង

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

ដោដ្ឋព្វាយតទព្វា អាថោធាតុព្វា បដិច្ច រូបាយតទំ
 ពាហិរំ . . . អាហារសមុដ្ឋានំ . . . ឧតុសមុដ្ឋានំ
 . . . អសញ្ញាសត្តានំ អនិទស្សនសប្បដិឃេ មហាក្ខតេ
 ច អាថោធាតុព្វា បដិច្ច សនិទស្សនសប្បដិឃំ កដ-
 ត្តារូបំ ឧបាទារូបំ ឥមំនា ការណោន សត្ត បញ្ញា
 វិភជិតព្វា ។

(៦៤៦) អនិទស្សនសប្បដិឃំ ធម្មំ បដិច្ច អនិ-
 ទស្សនសប្បដិឃោ ឆម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អញ្ញាមញ្ញប្បច្ច-
 យា អនិទស្សនសប្បដិឃំ ឯកំ មហាក្ខតំ បដិច្ច
 ទ្វេ មហាក្ខតា ទ្វេ មហាក្ខតេ បដិច្ច ឯកំ មហា-
 ក្ខតំ ។ អនិទស្សនសប្បដិឃំ ធម្មំ បដិច្ច អនិទ-
 ស្សនសប្បដិឃោ ឆម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អញ្ញាមញ្ញប្បច្ចយា
 អនិទស្សនសប្បដិឃេ មហាក្ខតេ បដិច្ច អាថោ-
 ធាតុ ។ អនិទស្សនសប្បដិឃំ ធម្មំ បដិច្ច អនិទស្ស-
 នសប្បដិឃោ ច អនិទស្សនសប្បដិឃោ ច ឆម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ អញ្ញាមញ្ញប្បច្ចយា អនិទស្សនសប្បដិឃំ
 ឯកំ មហាក្ខតំ បដិច្ច ទ្វេ មហាក្ខតា អាថោធាតុ
 ច ទ្វេ មហាក្ខតេ បដិច្ច ឯកំ មហាក្ខតំ អា-
 ថោធាតុ ច ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

រុបាយន្តនៈ អាស្រ័យ នូវផោដ្ឋញ្ញាយន្តនៈផង នូវអាបោធាតុផង ពាហិរៈ
 ... អាហារសមុជ្ជាន ... ទតុសមុជ្ជាន ... កងត្ថារូប និងឧបាទារូប
 ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈ អាស្រ័យ នូវពួកមហាក្ខត ជាអនិទស្សន-
 សប្បដិយៈ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វផង នូវអាបោធាតុផង បញ្ញា ៧
 បណ្ឌិត គប្បីចែកតាមហេតុនេះចុះ ។

(៦២៦) អនិទស្សនសប្បដិយធម៌ (ធម៌ មិនប្រកបដោយការ
 ឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់) អាស្រ័យ នូវអនិទស្សនសប្បដិ-
 យធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះអញ្ចាមញ្ញាប្បដ្ឋាយ គឺ មហាក្ខត២ អា-
 ស្រ័យ នូវមហាក្ខត១ ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈ មហាក្ខត១ អាស្រ័យ
 នូវមហាក្ខត ២ ។ អនិទស្សនសប្បដិយធម៌ (ធម៌ មិនប្រកបដោយការ
 ឃើញ មិនប្រកបដោយការប៉ះពាល់) អាស្រ័យ នូវអនិទស្សនសប្បដិ-
 យធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះអញ្ចាមញ្ញាប្បដ្ឋាយ គឺ អាបោធាតុ អាស្រ័យ
 នូវពួកមហាក្ខត ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈ ។ អនិទស្សនសប្បដិយ-
 ធម៌ក្តី អនិទស្សនសប្បដិយធម៌ក្តី អាស្រ័យ នូវអនិទស្សនសប្បដិយធម៌
 ទើបកើតឡើង ព្រោះអញ្ចាមញ្ញាប្បដ្ឋាយ គឺ មហាក្ខត ២ ក្តី អាបោធាតុក្តី
 អាស្រ័យ នូវមហាក្ខត ១ ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈ មហាក្ខត ១ ក្តី
 អាបោធាតុក្តី អាស្រ័យ នូវមហាក្ខត ២ ។

សិទ្ធិស្បៀនសប្បដិយត្តិកេ បដិច្ចវាហេ

(២៤៧) អនិទស្សនអប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច អនិ-
 ទស្សនអប្បដិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អញ្ញាមញ្ញប្ប-
 ច្ចយា អនិទស្សនអប្បដិយំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
 តយោ ខន្ធោ ទ្វេ ខន្ធោ . . . បដិសន្ធិត្តុលោ អនិ-
 ទស្សនអប្បដិយំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធោ
 វត្ថុ ច ទ្វេ ខន្ធោ . . . ខន្ធោ បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុ
 បដិច្ច ខន្ធោ ។ អនិទស្សនអប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច
 អនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អញ្ញាមញ្ញ-
 ប្បច្ចយា អាថោធាតុំ បដិច្ច អនិទស្សនសប្បដិយា
 មហាក្ខតា ។

(២៤៨) អនិទស្សនសប្បដិយញ្ច អនិទស្សនអប្ប-
 ដិយញ្ច ធម្មំ បដិច្ច អនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ អញ្ញាមញ្ញប្បច្ចយា អនិទស្សនសប្បដិយំ
 ឯកំ មហាក្ខតញ្ច អាថោធាតុញ្ច បដិច្ច ទ្វេ
 មហាក្ខតា ទ្វេ មហាក្ខតេ ច អាថោធាតុញ្ច បដិច្ច
 ឯកំ មហាក្ខតំ ។

(២៤៩) អនិទស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច អនិ-
 ទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ និស្សយប្បច្ចយា

សនិទស្សនសប្បដិយធម៌: បដិច្ចវារ:

(៦៤៧) អនិទស្សនសប្បដិយធម៌ អាស្រ័យ នូវអនិទស្សនអប្បដិ-
 យធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះអត្តាមញ្ញប្បដិយ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ
 នូវខន្ធ ១ ជាអនិទស្សនអប្បដិយ: នូវខន្ធ ២ ... ខន្ធ ៣ ក្តី វត្ថុក្តី
 អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ជាអនិទស្សនអប្បដិយ: ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ
 នូវខន្ធ ២ ... វត្ថុ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ពួកខន្ធ អាស្រ័យ នូវវត្ថុ ។
 អនិទស្សនសប្បដិយធម៌ អាស្រ័យ នូវអនិទស្សនអប្បដិយធម៌ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះអត្តាមញ្ញប្បដិយ គឺ ពួកមហាក្ខត ជាអនិទស្សន-
 សប្បដិយ: អាស្រ័យ នូវអាបោធាតុ ។

(៦៤៨) អនិទស្សនសប្បដិយធម៌ អាស្រ័យ នូវអនិទស្សន-
 សប្បដិយធម៌ផង នូវអនិទស្សនអប្បដិយធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 អត្តាមញ្ញប្បដិយ គឺ មហាក្ខត ២ អាស្រ័យ នូវមហាក្ខត ១ ជាអនិ-
 ទស្សនសប្បដិយ:ផង នូវអាបោធាតុផង មហាក្ខត ១ អាស្រ័យ នូវ
 មហាក្ខត ២ ផង អាបោធាតុផង ។

(៦៤៩) អនិទស្សនសប្បដិយធម៌ អាស្រ័យ នូវអនិទ-
 ស្សនសប្បដិយធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនិស្សយប្បដិយ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

ឧបនិស្សយប្បច្ចយា បុរេជាតប្បច្ចយា អាសេវនប្បច្ច-
 យា កម្មប្បច្ចយា វិចារកប្បច្ចយា អាហារប្បច្ចយា
 ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយា ឈានប្បច្ចយា មគ្គប្បច្ចយា សម្ម-
 យុត្តប្បច្ចយា វិប្បយុត្តប្បច្ចយា អត្ថប្បច្ចយា នត្ថប្បច្ច-
 យា វិកតប្បច្ចយា អវិកតប្បច្ចយា ។

[២៥០] ហេតុយា ឯកវីស អារម្មណេ ឯកំ
 អធិបតីយា ឯកវីស អនន្តរេ ឯកំ សមនន្តរេ ឯកំ
 សហជាតេ ឯកវីស អញ្ញមញ្ញេ ន និស្សយេ ឯក-
 វីស ឧបនិស្សយេ ឯកំ បុរេជាតេ ឯកំ អាសេវនេ
 ឯកំ កម្មេ ឯកវីស វិចារកេ អាហារេ ឯកវីស
 ឥន្ទ្រិយេ ឯកវីស ឈានេ មគ្គេ ឯកវីស សម្ម-
 យុត្តេ ឯកំ វិប្បយុត្តេ ឯកវីស អត្ថយា ឯកវីស
 នត្ថយា ឯកំ វិកតេ ឯកំ អវិកតេ ឯកវីស ។
 ឯវំ កណោតតំ ។

អនុលោមំ ។

[២៥១] អនិទស្សនសប្បដិឃេ ធម្មំ បដិច្ច អនិ-
 ទស្សនសប្បដិឃោ នឿម ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បុរេជាតប្បច្ច័យ ការសវនប្បច្ច័យ កម្មប្បច្ច័យ
វិបាកប្បច្ច័យ អាហារប្បច្ច័យ វត្ថុនិយមប្បច្ច័យ ឈានប្បច្ច័យ មគ្គប្បច្ច័យ
សម្បយុត្តប្បច្ច័យ វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ អត្ថប្បច្ច័យ នត្ថប្បច្ច័យ វិតតប្បច្ច័យ
និងអវិតតប្បច្ច័យ ។

(៦៥០) ក្នុងហតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ក្នុងការមណ្ឌប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ១ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ
២១ ក្នុងអតាមតាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ
២១ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ
១ ក្នុងការសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១
ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ និងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ក្នុងវត្ថុនិយមប្បច្ច័យ
មានវារៈ ២១ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ និងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ក្នុង
សម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ក្នុង
អត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ក្នុងនត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងវិតតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់
យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោម ។

(៦៥១) អនិទស្សនសប្បដិឃធម៌ ភាស័យ នូវ
អនិទស្សនសប្បដិឃធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហតុប្បច្ច័យ

សនិទស្សនសប្បដិយត្តិកេ បដិច្ចវិហារ

អនិទស្សនសប្បដិយំ ឯកំ មហាក្ខតំ បដិច្ច ទ្វេ
 មហាក្ខតា ទ្វេ មហាក្ខតេ បដិច្ច ឯកំ មហាក្ខតំ
 អនិទស្សនសប្បដិយេ មហាក្ខតេ បដិច្ច អនិទស្សន-
 សប្បដិយំ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ កជត្តារូបំ ឧបាទារូបំ
 ដោដ្ឋព្វាយតនំ បដិច្ច ចក្ខុយតនំ រសាយតនំ
 ពាហិរំ ... អាហារសមុដ្ឋានំ ... ឧត្តសមុដ្ឋានំ ...
 អសញ្ញាសត្តានំ អនិទស្សនសប្បដិយំ ឯកំ មហាក្ខតំ
 បដិច្ច ទ្វេ មហាក្ខតា ទ្វេ មហាក្ខតេ បដិច្ច ឯកំ
 មហាក្ខតំ អនិទស្សនសប្បដិយមូលកេ ឥមិនា កា-
 រណាន សត្តបិ បញ្ញា វិភជិតព្វា ។

(២៥២) អនិទស្សនអប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច អនិ-
 ទស្សនអប្បដិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា
 អហេតុកំ អនិទស្សនអប្បដិយំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
 តយោ ខន្ធោ អនិទស្សនអប្បដិយំ ចិត្តសមុដ្ឋានព្វា
 រូបំ ទ្វេ ខន្ធោ ... អហេតុកប្បដិសន្ធិក្ខណោ អនិ-
 ទស្សនអប្បដិយំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធោ
 អនិទស្សនអប្បដិយព្វា កជត្តារូបំ ខន្ធោ បដិច្ច វត្ថុ
 វត្ថុ បដិច្ច ខន្ធោ អាថោទានុំ បដិច្ច អនិទស្សន-
 អប្បដិយំ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ កជត្តារូបំ ឧបាទារូបំ

សនិទស្សនសប្បដ្ឋាយត្ថិកៈ បដិច្ចវិវាហៈ

គឺ មហាក្ខត ២ អាស្រ័យ នូវមហាក្ខត ១ ជាអនិទស្សនសប្បដ្ឋាយៈ
 មហាក្ខត ១ អាស្រ័យ នូវមហាក្ខត ២ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប កងតារូប
 នឹងឧបាទារូប ជាអនិទស្សនសប្បដ្ឋាយៈ អាស្រ័យ នូវភូមមហាក្ខត ជា
 អនិទស្សនសប្បដ្ឋាយៈ ចក្ខុយតនៈ នឹងរសាយតនៈ អាស្រ័យ នូវ
 ដោង្គញយតនៈ ពាហិរៈ... អាហារសមុដ្ឋាន ... ឧត្តសមុដ្ឋាន ...
 មហាក្ខត ២ អាស្រ័យ នូវមហាក្ខត ១ ជាអនិទស្សនសប្បដ្ឋាយៈ របស់
 ពួកអសញ្ញាសត្វ មហាក្ខត ១ អាស្រ័យ នូវមហាក្ខត ២ ប្រស្នាទាំង៧
 កងអនិទស្សនសប្បដ្ឋាយមូលកៈ បណ្ឌិត គប្បីចែកតាមហេតុនេះចុះ ។

(៦៥២) អនិទស្សនអប្បដ្ឋាយធម៌ អាស្រ័យ នូវអនិទស្ស-
 នអប្បដ្ឋាយធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ពា
 ក្ខី ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាអនិទស្សនអប្បដ្ឋាយៈក្តី អាស្រ័យ នូវ
 អហេតុកក្ខន្ធ ១ ជាអនិទស្សនអប្បដ្ឋាយៈ នូវខន្ធ ២ ... ខន្ធ ពា ក្តី
 កងតារូប ជាអនិទស្សនអប្បដ្ឋាយៈក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ជា
 អនិទស្សនអប្បដ្ឋាយៈ ក្នុងខណៈនៃអហេតុកប្បដ្ឋានិ វត្ថុ អាស្រ័យ
 នូវភូមខន្ធ ពួកខន្ធ អាស្រ័យ នូវវត្ថុ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប កងតារូប
 នឹងឧបាទារូប ជាអនិទស្សនអប្បដ្ឋាយៈ អាស្រ័យ នូវអាហារធាតុ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

អាថោធាតុំ បដិច្ច ស្រ្តីយំ កកឡើង្គារេ(១) អាហារេ
 តាហិរំ ... អាហារសមុដ្ឋានំ ... ឧតុសមុដ្ឋានំ ...
 អសញ្ញាសត្តានំ អាថោធាតុំ បដិច្ច អនិទស្សនអប្ប-
 ដិយំ កកត្តារូបំ ឧទានារូបំ វិចិត្តិក្ខាសហគតេ
 ឧទ្ធច្ចសហគតេ ខន្ធេ បដិច្ច វិចិត្តិក្ខាសហគតេ
 ឧទ្ធច្ចសហគតេ មោហោ អនិទស្សនអប្បដិយមូល-
 កា សមិទា កាវណោន សត្ត បញ្ញា វិភជិតញា ។

(២៥៣) អនិទស្សនសប្បដិយញ្ច អនិទស្សន-
 អប្បដិយញ្ច ធម្មំ បដិច្ច សនិទស្សនសប្បដិយោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា អហេតុកេ អនិ-
 ទស្សនអប្បដិយេ ខន្ធេ ច មហាគ្រតេ ច បដិច្ច សនិ-
 ទស្សនសប្បដិយំ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ អហេតុកប្ប-
 ដិសន្ធិក្ខណោ អនិទស្សនអប្បដិយេ ខន្ធេ ច មហា-
 គ្រតេ ច បដិច្ច សនិទស្សនសប្បដិយំ កកត្តារូបំ អនិ-
 ទស្សនសប្បដិយេ មហាគ្រតេ ច អាថោធាតុញ្ច បដិច្ច
 សនិទស្សនសប្បដិយំ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ កកត្តារូបំ
 ឧទានារូបំ ដោដ្ឋញ្ចយតនញ្ច អាថោធាតុញ្ច បដិច្ច
 រូទាយតនំ តាហិរំ ... អាហារសមុដ្ឋានំ ...

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ឥន្ទ្រិយ កតទ្បិញ្ញាពហារ អាស្រ័យ នូវអាហារធាតុ ពាហិរៈ...
 អាហារសមុជ្ជាន ... ឧត្តសមុជ្ជាន ... កដត្តារូប និងឧបាទារូប
 ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ អាស្រ័យ នូវអាហារធាតុ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ
 មោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រិច្ចា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ អាស្រ័យ
 នូវពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រិច្ចា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ប្រស្នាទាំង ៧
 ជាអនិទស្សនអប្បដិយមូលកៈ បណ្ឌិត គប្បីចែកតាមហេតុនេះចុះ ។

(៦៥៣) សនិទស្សនសប្បដិយធមិ អាស្រ័យ នូវអនិទស្សន-
 សប្បដិយធមិផង នូវអនិទស្សនអប្បដិយធមិផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 នហេតុប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានរូប ជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ អា-
 ស្រ័យ នូវពួកអហេតុកក្ខន្ធ ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈផង នូវពួកមហាក្ខត
 ផង កដត្តារូប ជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ជា
 អនិទស្សនអប្បដិយៈ ក្នុងខណៈនៃអហេតុកប្បដិសន្ធិផង នូវពួកមហា-
 ក្ខតផង ចិត្តសមុជ្ជានរូប កដត្តារូប និងឧបាទារូប ជាសនិទស្សន-
 សប្បដិយៈ អាស្រ័យ នូវពួកមហាក្ខត ជាអនិទស្សនសប្ប-
 ដិយៈផង នូវអាហារធាតុផង រូបាយតនៈ អាស្រ័យ នូវផោដ្ឋព្វា-
 យតនៈផង នូវអាហារធាតុផង ពាហិរៈ... អាហារសមុជ្ជាន...

សនិទស្សនសប្បជ័យត្ថិកោ បដិច្ចកំពោ

ឧតុសមុដ្ឋានំ . . . អសញ្ញាសត្តានំ អនិទស្សនសប្បជ័យេ មហាក្កតេ ច អាថោទាតុញ្ច បដិច្ច សនិទស្សនសប្បជ័យំ កេជត្តារូបំ ឧបាទារូបំ ឥមិនា ការណោន សត្ត បញ្ញា វិត្តារេតញ្ច អសម្មោហន្តេន ។

[២៥៤] អនិទស្សនសប្បជ័យំ ធម្មំ បដិច្ច អនិទស្សនសប្បជ័យោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអារម្មណប្បច្ចយា អនិទស្សនសប្បជ័យំ ឯកំ មហាក្កតំ បដិច្ច ទ្វេ មហាក្កតា ទ្វេ មហាក្កតេ បដិច្ច ឯកំ មហាក្កតំ អនិទស្សនសប្បជ័យេ មហាក្កតេ បដិច្ច អនិទស្សនសប្បជ័យំ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ កេជត្តារូបំ ឧបាទារូបំ ដោជ្ជញ្ចាយតនំ បដិច្ច ចក្ខាយតនំ រសាយតនំ ពាហិរំ . . . អាហារសមុដ្ឋានំ . . . ឧតុសមុដ្ឋានំ . . . អសញ្ញាសត្តានំ អនិទស្សនសប្បជ័យំ ឯកំ មហាក្កតំ បដិច្ច ទ្វេ មហាក្កតា ទ្វេ មហាក្កតេ បដិច្ច ឯកំ មហាក្កតំ អនិទស្សនសប្បជ័យមូលកា ឥមិនា ការណោន សត្តបិ បញ្ញា វិត្តារេតញ្ច ។

[២៥៥] អនិទស្សនសប្បជ័យំ ធម្មំ បដិច្ច អនិទស្សនសប្បជ័យោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអារម្មណប្បច្ចយា

សនិទស្សនសប្បដ្ឋាយត្ថិកៈ បដិច្ចវារៈ

ឧត្តសមុជ្ជាន ... កងត្ថារូប និងឧបាទារូប ជាសនិទស្សនសប្បដ្ឋាយៈ
អាស្រ័យ នូវពួកមហាក្ខត ជាអនិទស្សនសប្បដ្ឋាយៈ របស់ពួកអសញ្ញា-
សត្វផង អាបាធាតុផង ប្រស្នាទាំង ៧ ដែលបណ្ឌិត អ្នកមិនកាន់
ច្រឡំ គប្បីឲ្យពិស្តារ តាមហេតុនេះចុះ ។

(៦៥២) អនិទស្សនសប្បដ្ឋាយធម៌ អាស្រ័យ នូវអនិទស្ស-
នសប្បដ្ឋាយធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនការម្សណ្ឌប្បច្ច័យ គឺ មហា-
ក្ខត ២ អាស្រ័យ នូវមហាក្ខត ១ ជាអនិទស្សនសប្បដ្ឋាយៈ មហា-
ក្ខត ១ អាស្រ័យ នូវមហាក្ខត ២ ចិត្តសមុជ្ជានរូប កងត្ថារូប និងឧបា-
ទារូប ជាអនិទស្សនសប្បដ្ឋាយៈ អាស្រ័យ នូវពួកមហាក្ខត ជាអនិ-
ទស្សនសប្បដ្ឋាយៈ ចក្ខុយតនៈ និងវសាយតនៈ អាស្រ័យ នូវផោដ្ឋ-
ព្វាយតនៈ ពាហិរៈ ... អាហារសមុជ្ជាន ... ឧត្តសមុជ្ជាន ...
មហាក្ខត ២ អាស្រ័យ នូវមហាក្ខត ១ ជាអនិទស្សនសប្បដ្ឋាយៈ របស់
ពួកអសញ្ញាសត្វ មហាក្ខត ១ អាស្រ័យ នូវមហាក្ខត ២ ប្រស្នាទាំង ៧
ជាអនិទស្សនសប្បដ្ឋាយមូលកៈ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារ តាមហេតុ
នេះចុះ ។

(៦៥៥) អនិទស្សនអប្បដ្ឋាយធម៌ អាស្រ័យ នូវអនិ-
ទស្សនអប្បដ្ឋាយធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនការម្សណ្ឌប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

អនិទស្សនអប្បដិយេ ខន្ធេ បដិច្ច អនិទស្សន-
 អប្បដិយំ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ អនិទ-
 ស្សនអប្បដិយេ ខន្ធេ បដិច្ច អនិទស្សនអប្បដិយំ
 កដត្តារូបំ ខន្ធេ បដិច្ច វត្ថុ អាថោធាតុំ បដិច្ច អនិ-
 ទស្សនអប្បដិយំ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ កដត្តារូបំ ឧបា-
 នារូបំ អាថោធាតុំ បដិច្ច សង្ខ្រឹយំ កតត្ថិដ្ឋារោ អា-
 ហារោ ពាហិរំ ... អាហារសមុដ្ឋានំ ... ឧត្តសមុដ្ឋានំ
 ... អសញ្ញាសត្តានំ អាថោធាតុំ បដិច្ច អនិទស្សន-
 អប្បដិយំ កដត្តារូបំ ឧបានារូបំ អនិទស្សនអប្បដិ-
 យម្វលកេ សមីថា ការណោ សត្តបិ បញ្ញា វិត្តា-
 រេតញ្ចា ។

(៦៥៦) អនិទស្សនសប្បដិយញ្ច អនិទស្សន-
 អប្បដិយញ្ច ធម្មំ បដិច្ច សនិទស្សនសប្បដិយោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអារម្មណាប្បច្ចយា អនិទស្សនអប្ប-
 ដិយេ ខន្ធេ ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច សនិទស្សន-
 សប្បដិយំ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ អនិ-
 ទស្សនអប្បដិយេ ខន្ធេ ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច សនិ-
 ទស្សនសប្បដិយំ កដត្តារូបំ អនិទស្សនសប្បដិយេ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាអនិទេស្យនអប្បដ្ឋាយៈ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ
 ជាអនិទេស្យនអប្បដ្ឋាយៈ កងត្តារូប ជាអនិទេស្យនអប្បដ្ឋាយៈ អាស្រ័យ
 នូវពួកខន្ធ ជាអនិទេស្យនអប្បដ្ឋាយៈ កងខណៈនៃបដិសន្ធិ វត្ថុ អា-
 ស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប កងត្តារូប និងឧបាទារូប ជាអ-
 និទេស្យនអប្បដ្ឋាយៈ អាស្រ័យ នូវអាបាធាតុ ឥន្ទ្រិយ និងកតឡើង-
 រាហរ អាស្រ័យ នូវអាបាធាតុ ពាហិរៈ . . . អាហារសមុដ្ឋាន
 . . . ឧត្តសមុដ្ឋាន . . . កងត្តារូប ឧបាទារូប ជាអនិទេស្យនអប្បដ្ឋាយៈ
 អាស្រ័យ នូវអាបាធាតុ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ប្រសាទាំង ៧ ក្នុង
 អនិទេស្យនអប្បដ្ឋាយមូលកៈ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារតាមហេតុនេះចុះ ។

[៦៥៦] សនិទេស្យនសប្បដ្ឋាយធម៌ អាស្រ័យ នូវអនិទេស្យនសប្ប-
 ដ្ឋាយធម៌ផង អនិទេស្យនអប្បដ្ឋាយធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនការម្ម-
 ណាប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាសនិទេស្យនសប្បដ្ឋាយៈ អាស្រ័យ
 នូវពួកខន្ធ ជាអនិទេស្យនអប្បដ្ឋាយៈផង នូវពួកមហាក្ខតផង កងត្តា-
 រូប ជាសនិទេស្យនសប្បដ្ឋាយៈ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ជាអនិទេស្យនអ-
 ប្បដ្ឋាយៈ កងខណៈនៃបដិសន្ធិផង នូវពួកមហាក្ខតផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូប

សនិទស្សនសញ្ញជ័យត្ថិកោ បដិច្ចវិកោ

មហាក្កតេ ច អាថោធាតុញ្ច បដិច្ច សនិទស្សន-
 នសប្បដិយំ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ កដត្តារូបំ ឧបា-
 នារូបំ ដោដ្ឋព្វាយតនញ្ច អាថោធាតុញ្ច បដិច្ច រូបា-
 យតនំ ... ពាហិរំ ... អាហារសមុដ្ឋានំ ... ឧតុស-
 មុដ្ឋានំ ... អសញ្ញសត្តានំ អនិទស្សនសប្បដិយេ
 មហាក្កតេ ច អាថោធាតុញ្ច បដិច្ច សនិទស្សន-
 សប្បដិយំ កដត្តារូបំ ឧបាទារូបំ យដនេ ឥមិទា
 ការណេន សត្តបំ បញ្ញា វិភជិតញ្ច ។

(២៥៧) អនិទស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច អនិ-
 ទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ច-
 យា សហជាតសទិសំ ។ នអនន្តរប្បច្ចយា នសម-
 នន្តរប្បច្ចយា នអញ្ញមញ្ញប្បច្ចយា អនិទស្សនសប្ប-
 ដិយេ មហាក្កតេ បដិច្ច អនិទស្សនសប្បដិយំ ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានំ រូបំ កដត្តារូបំ ឧបាទារូបំ ដោដ្ឋព្វាយតនំ
 បដិច្ច ចក្ខុយតនំ រសាយតនំ ពាហិរំ ... អាហារ-
 សមុដ្ឋានំ ... ឧតុសមុដ្ឋានំ ... អសញ្ញសត្តានំ មហា-
 ក្កតេ បដិច្ច អនិទស្សនសប្បដិយំ កដត្តារូបំ ឧបាទា-
 រូបំ ឥមិទា ការណេន ឯកវីស បញ្ញា វិភជិតញ្ច ។

សនិទស្សនសប្បដ័យត្ថិកៈ បដិច្ចវិវាហៈ

កងត្ថារូប និងឧបាទារូប ជាសនិទស្សនសប្បដ័យៈ អាស្រ័យ នូវពួក
មហាក្ខត ជាអនិទស្សនសប្បដ័យៈផង នូវអាបោធាតុផង រូបាយតនៈ
អាស្រ័យ នូវផោដ្ឋព្វាយតនៈផង នូវអាបោធាតុផង ... ពាហិរៈ
... អាហារសមុជ្ជាន ... ឧត្តសមុជ្ជាន ... កងត្ថារូប និងឧបាទារូប
ជាសនិទស្សនសប្បដ័យៈ អាស្រ័យ នូវពួកមហាក្ខត ជាអនិទស្សន-
សប្បដ័យៈ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វផង នូវអាបោធាតុផង ក្នុងការជាប់
ទាក់ទង បណ្ឌិត គប្បីចែកប្រសាទាំង ៧ តាមហេតុនេះចុះ ។

(៦៥៧) អនិទស្សនសប្បដ័យធម៌ អាស្រ័យ នូវអនិទស្សនសប្ប-
ដ័យធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបត្ថប្បច្ច័យ គឺ ដូចគ្នានឹងសហជា-
តប្បច្ច័យដែរ ។ ព្រោះនអនន្តរប្បច្ច័យ នសមនន្តរប្បច្ច័យ និងនអញ្ញ-
មញ្ញប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានរូប កងត្ថារូប និងឧបាទារូប ជាអនិទស្សន-
សប្បដ័យៈ អាស្រ័យ នូវពួកមហាក្ខត ជាអនិទស្សនសប្បដ័យៈ ចក្ខុ-
យតនៈ និងវសាយតនៈ អាស្រ័យ នូវផោដ្ឋព្វាយតនៈ ពាហិរៈ ...
អាហារសមុជ្ជាន ... ឧត្តសមុជ្ជាន ... កងត្ថារូប និងឧបាទារូប
ជាអនិទស្សនសប្បដ័យៈ អាស្រ័យ នូវពួកមហាក្ខត របស់ពួក
អសញ្ញាសត្វ ប្រសា ២១ បណ្ឌិត គប្បីចែក តាមហេតុនេះចុះ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថកប្បដ្ឋានំ

នឧបនិស្សយប្បច្ចយា នបុរេជាតប្បច្ចយា នបច្ឆា-
 ជាតប្បច្ចយា នអាសេវនប្បច្ចយា ។ នកម្មប្បច្ច-
 យា ពាហិរំ . . . អាហារសមុដ្ឋានំ . . . ឧតុស-
 មុដ្ឋានំ . . . អនិទស្សនសប្បដិយំ ឯកំ មហាក្ខតំ
 បដិច្ច ទ្វេ មហាក្ខតា ទ្វេ មហាក្ខតេ បដិច្ច ឯកំ
 មហាក្ខតំ អនិទស្សនសប្បដិយេ មហាក្ខតេ បដិច្ច
 អនិទស្សនសប្បដិយំ ឧបាទារូបំ កម្មំ វិភជិត្យា
 នកម្មនេវ ឯកវីស បញ្ញា កាតញ្ចា ។ នវិចាក-
 ប្បច្ចយា បដិសន្ធិបិ កជត្តាបិ នត្ថិ បញ្ចវេកានេ-
 យេវ កាតញ្ចា ។ នអាហារប្បច្ចយា ពាហិរំ . . .
 ឧតុសមុដ្ឋានំ . . . អសញ្ញាសត្តានំ . . . ឥមិនា ការ-
 ណេន វិភជិតញ្ចា ឯកវីសាបិ ។ នស្រ្តិយប្បច្ចយា
 ពាហិរំ . . . អាហារសមុដ្ឋានំ . . . ឧតុសមុដ្ឋានំ . . .
 អនិទស្សនសប្បដិយំ ឯកំ មហាក្ខតំ . . . អសញ្ញា-
 សត្តានំ មហាក្ខតេ បដិច្ច រូបជីវិត្រ្យយំ ។ សន្និទ្ធីតំ ។
 សព្វេ បញ្ញា វិភជិតញ្ចា ។ នឈានប្បច្ចយា ពាហិរំ
 . . . អាហារសមុដ្ឋានំ . . . ឧតុសមុដ្ឋានំ . . . អសញ្ញា-
 សត្តានំ ឯកំ មហាក្ខតំ ។ សន្និទ្ធីតំ ។ សត្តបិ
 បញ្ញា វិភជិតញ្ចា ។

អភិធម្មប័ណ្ណ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ព្រោះនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ នបុរេជាតប្បច្ច័យ នបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ និង
 នអាសវនប្បច្ច័យ ។ ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ ពាហិរៈ... អាហារសមុដ្ឋាន
 ... ឧត្តសមុដ្ឋាន ... មហាក្ខត ២ អាស្រ័យ នូវមហាក្ខត ១ ជាអនិ-
 ទស្សនសប្បដ័យៈ មហាក្ខត ១ អាស្រ័យ នូវមហាក្ខត ២ ឧបាទារូប
 ជាអនិទស្សនសប្បដ័យៈ អាស្រ័យ នូវពួកមហាក្ខត ជាអនិទស្សនសប្ប-
 ដ័យៈ ប្រស្នា ២១ បណ្ឌិត ចែកកម្មប្បច្ច័យ ហើយគប្បីធ្វើ តាមនកម្ម-
 ប្បច្ច័យផងចុះ ។ ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ បដិសន្ធិក្តី កងត្តារូបក្តី មិនមាន
 ទេ (បដិសន្ធិ និងកងត្តារូប) បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ ក្នុងបញ្ចវេការៈចុះ ។
 ព្រោះនអាហារប្បច្ច័យ គឺ ពាហិរៈ... ឧត្តសមុដ្ឋានៈ... របស់ពួក
 អសញ្ញាសត្វ ... ប្រស្នា ២១ បណ្ឌិត គប្បីចែក តាមហេតុនេះចុះ ។
 ព្រោះនឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ពាហិរៈ... អាហារសមុដ្ឋាន ... ឧត្តសមុដ្ឋាន
 ... មហាក្ខត ១ ជាអនិទស្សនសប្បដ័យៈ ... រូបជីវិតន្ទ្រិយ អា-
 ស្រ័យ នូវពួកមហាក្ខត របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។
 ប្រស្នាទាំងអស់ បណ្ឌិត គប្បីចែកផងចុះ ។ ព្រោះនឈានប្បច្ច័យ
 ពាហិរៈ ... អាហារសមុដ្ឋាន ... ឧត្តសមុដ្ឋាន ... មហាក្ខត ១
 របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។ ប្រស្នាទាំង ៧ បណ្ឌិត
 គប្បីចែកផងចុះ ។

សន្តិសុខសប្បជ័យត្ថិកេ បដិច្ចវិហារ

(២៥៨) អនិទស្សនអប្បជ័យំ ធម្មំ បដិច្ច អនិ-
 ទស្សនអប្បជ័យោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នឈានប្បច្ច-
 យា បញ្ចវិញ្ញាណសហគតំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
 តយោ ខន្ធោ ទ្វេ ខន្ធោ . . . ពាហិរំ . . . អាហារ-
 សមុដ្ឋានំ . . . ឧតុសមុដ្ឋានំ . . . អសញ្ញាសត្តានំ
 អាទោជានុំ បដិច្ច អនិទស្សនអប្បជ័យំ កងត្តារូបំ
 ឧទាទារូបំ ឯវំ សត្តបិ បញ្ញា វិភជិតញា ។

(២៥៩) អនិទស្សនសប្បជ័យញ្ច អនិទស្សនអប្ប-
 ជ័យញ្ច ធម្មំ បដិច្ច សនិទស្សនសប្បជ័យោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ នឈានប្បច្ចយា ពាហិរំ . . . អាហារសមុដ្ឋានំ
 . . . ឧតុសមុដ្ឋានំ . . . អសញ្ញាសត្តានំ អនិទស្ស-
 នសប្បជ័យេ មហាក្កតេ ច អាទោជានុញ្ច បដិច្ច
 សនិទស្សនសប្បជ័យំ កងត្តារូបំ ឧទាទារូបំ ឯវំ
 សត្តបិ បញ្ញា វិភជិតញា ។ នមក្កប្បច្ចយា នហេតុ-
 សនិសំ កោតត្ថំ បរិបុណ្ណំ មោហោ នត្ថិ ។ នសង្ខ-
 យុត្តប្បច្ចយា នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា បរិបុណ្ណំ ។ នោ-
 នត្ថិប្បច្ចយា នោវិភត្តប្បច្ចយា ។

សនិទស្សនសប្បដិយគ្គិកៈ បដិច្ចវិរៈ

(៦៥៨) អនិទស្សនអប្បដិយធម៌ អាស្រ័យ នូវអនិទស្សនអប្បដិ-
យធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនឈានប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធចា អាស្រ័យ នូវ
ខន្ធ ១ ប្រកបដោយបញ្ចវិញ្ញាណ នូវខន្ធ ២ ... ពាហិរៈ... អាហារស-
មុជ្ជាន ... ឧតុសមុជ្ជាន ... កដត្តារូប និងឧបាទារូប ជាអនិទស្សន-
អប្បដិយៈ អាស្រ័យ នូវអាបោធាតុ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ប្រសា
ទាំង ៧ បណ្ឌិត គប្បីចែក យ៉ាងនេះចុះ ។

(៦៥៩) សនិទស្សនសប្បដិយធម៌ អាស្រ័យ នូវអនិទស្សន
សប្បដិយធម៌ផង នូវអនិទស្សនអប្បដិយធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
នឈានប្បច្ច័យ គឺ ពាហិរៈ... អាហារសមុជ្ជាន ... ឧតុសមុជ្ជាន ...
កដត្តារូប និងឧបាទារូប ជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ អាស្រ័យ នូវពួក
មហាក្ខត ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វផង នូវអា-
បោធាតុផង ប្រសាទាំង ៧ បណ្ឌិត គប្បីចែក យ៉ាងនេះចុះ ។ ព្រោះ
នមគ្គប្បច្ច័យ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ ឲ្យគ្រប់គ្រាន់ ដូចនហេតុប្បច្ច័យដែរ
មោហៈ មិនមានទេ ។ ព្រោះនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ និងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ
គ្រប់គ្រាន់ហើយ ។ ព្រោះនោនត្ថប្បច្ច័យ និងនោវិត្តប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៦៦០] នហេតុយា ឯកវីស នអារម្មណេ
ឯកវីស នអធិបតីយា ឯកវីស ។ សង្ខតំ ។
សព្វត្ថ ឯកវីស នោនត្ថយា ឯកវីស នោវិគតេ
ឯកវីស ។ ឯវំ កណោតតំ ។

បច្ចនីយំ ។

[៦៦១] ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ ឯកវីស
... នអធិបតីយា ឯកវីស ។ សង្ខតំ ។ នវិ-
ចាកេ ឯកវីស នសម្បយុត្តេ ឯកវីស នវិប្បយុត្តេ
ឯកវីស នោនត្ថយា ឯកវីស នោវិគតេ ឯកវីស ។
ឯវំ កណោតតំ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយំ ។

[៦៦២] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ឯកំ ...
អនន្តរេ ឯកំ សមនន្តរេ ឯកំ សហជាតេ ឯក-
វីស ។ សង្ខតំ ។ ឈានេ ឯកវីស មគ្គេ ឯក-
វីស សម្បយុត្តេ ឯកំ វិប្បយុត្តេ ឯកវីស អត្ថយា
ឯកវីស នត្ថយា ឯកំ វិគតេ ឯកំ អវិគតេ ឯ-
កវីស ។ ឯវំ កណោតតំ ។

បច្ចនីយានុលោមំ ។

បដិច្ចវិហេ និដ្ឋិតោ (១) ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

[៦៦០] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ២១ ក្នុងនអធិបត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។
ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ មានវារៈ ២១ ក្នុងនោនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១
ក្នុងនោវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចន័យៈ ។

[៦៦១] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
... ក្នុងនអធិបត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ ក្នុង
នវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១
ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ក្នុងនោនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១
ក្នុងនោវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ចន័យៈ ។

[៦៦២] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ
... ក្នុងននន្តរៈប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនសមនន្តរៈប្បច្ច័យ មានវារៈ ១
ក្នុងនសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ ក្នុងនឈានប្ប-
ច្ច័យ មានវារៈ ២១ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ក្នុងនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ
២១ ក្នុងនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងន-
វិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចន័យានុលោម ។

ចប់ បដិច្ចវារៈ ។

សនិទស្សនសប្បដិយត្តិកេ បញ្ញាវិពោ

សហជាតវារោមិ បច្ចយវារោមិ និស្សយវារោមិ បដិច្ច-
 វារសនិសា សំសដ្ឋវារោមិ សម្បយុត្តវារោមិ អរូប-
 យេវ កោតញា ។

បញ្ញាវិពោ

(៦៦៣) អនិទស្សនអប្បដិយោ ធម្មោ អនិទស្ស-
 នអប្បដិយស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អនិទស្សនអប្បដិយោ ហេតុ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ
 អនិទស្សនអប្បដិយានញ្ច ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូចានំ
 ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ អនិទស្ស-
 នអប្បដិយោ ហេតុ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ អនិ-
 ទស្សនអប្បដិយានញ្ច កដត្តារូចានំ ហេតុប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

(៦៦៤) អនិទស្សនអប្បដិយោ ធម្មោ សនិទស្ស-
 នសប្បដិយស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អនិទស្សនអប្បដិយោ ហេតុ សនិទស្សនសប្បដិយា-
 នំ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូចានំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 បដិសន្ធិក្ខណោ . . . អនិទស្សនអប្បដិយមូលកេ-
 យេវ វិមិណ កាវណោន សត្ត បញ្ញា វិភជិតញា ។

សនិទស្សនសប្បដ្ឋាយត្ថិកៈ បញ្ញាវិវរៈ

សហជាតវារៈក្តី បច្ច័យវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។
 សំសង្ខវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ ក្នុងអរូបផងចុះ ។

បញ្ញាវិវរៈ

(៦៦៣) អនិទស្សនអប្បដ្ឋាយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនិទស្សនអប្ប-
 ដ្ឋាយធម៌ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកហេតុ ជាអនិទស្សនអប្បដ្ឋាយៈ ជា
 បច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កនផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាអនិទស្ស-
 នអប្បដ្ឋាយៈផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ពួកហេតុ ជាអនិទស្សនអប្បដ្ឋាយៈ
 ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កនផង នៃពួកកដត្តារូប ជាអនិទស្សនអប្ប-
 ដ្ឋាយៈផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

(៦៦៤) អនិទស្សនអប្បដ្ឋាយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសនិទស្សនសប្ប-
 ដ្ឋាយធម៌ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកហេតុ ជាអនិទស្សនអប្បដ្ឋាយៈ ជា
 បច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាសនិទស្សនសប្បដ្ឋាយៈ ដោយហេតុ-
 ប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ . . . ប្រស្នាទាំង ៧ ក្នុងអនិទស្សនអប្ប-
 ដ្ឋាយមូលកៈ បណ្ឌិត គប្បីចែកតាមហេតុនេះចុះ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(៦៦៥) សនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ អនិទស្សនអប្បដិយស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ រូបេ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ អនត្តតោ វិបស្សនិ អស្សាទេតិ អភិទន្ទតិ តំ អារត្ត រាតោ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ . . . វិចិត្តិច្ឆា . . . ឧទ្ធច្ចំ . . . ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ទិព្វេន ចក្កេន រូបំ បស្សតិ រូបាយតនំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សនិទស្សនសប្បដិយា ខត្វា ឥន្ទ្រិវិជញ្ញាណស្ស បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណស្ស អនាគតំសញ្ញាណស្ស អាវជ្ជនាយ អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៦៦៦) អនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ អនិទស្សនអប្បដិយស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ចក្កំ . . . កាយំ សន្តិ គន្ធិ រសេ . . . ដោដ្ឋព្វេ អនិច្ចតោ ។ បេ ។ ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ទិព្វាយ សោតនាតុយា សន្តិ សុណាតិ សន្តាយតនំ សោតវិញ្ញាណស្ស ដោដ្ឋព្វាយតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស អនិទស្សនសប្បដិយា ខត្វា ឥន្ទ្រិវិជញ្ញាណស្ស បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណស្ស អនាគតំសញ្ញាណស្ស អាវជ្ជនាយ អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបដិក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៦៦៥) សនិទេស្សនសប្បដ័យធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនិទេស្សនសប្បដ័យធម៌ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គល ឃើញច្បាស់ នូវរូបចាំងឡើង ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ មិនមែនខ្លួន ព្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ប្រាជ្ញ នូវរូបនោះ ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ ... វិចិក្ខា ... ឧទ្ធច្ចៈ ... ទោមនស្ស កើតឡើង បុគ្គល ឃើញ នូវរូប ដោយទិព្វចក្ខុ រូបាយភនៈ ជាបច្ច័យ នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ពួកខន្ធ ជាសនិទេស្សនសប្បដ័យៈ ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា នូវឥន្ទ្រិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ និងអនាគតិសញ្ញាណ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ។

(៦៦៦) អនិទេស្សនសប្បដ័យធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនិទេស្សនសប្បដ័យធម៌ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ គឺ នូវចក្ខុ...នូវកាយ ពួកសំឡេង ពួកក្លិន ពួករស... នូវពួកដោដ្ឋព្វៈ ថាមិនទៀង ។ បេ ។ ទោមនស្ស កើតឡើង បុគ្គល ឮ នូវសំឡេង ដោយទិព្វសោតធាតុ សទ្ទាយភនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃសោតវិញ្ញាណ ដោដ្ឋព្វាយភនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ ពួកខន្ធ ជាអនិទេស្សនសប្បដ័យៈ ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា នូវឥន្ទ្រិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ និងអនាគតិសញ្ញាណ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ។

សនិទស្សនសប្បដិយត្តិកេ បញ្ញាវិហ

(៦៦៧) អនិទស្សនអប្បដិយោ ធម្មោ អនិទស្ស-
 នអប្បដិយស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ នាមំ ទត្វា សីលំ សមាទិយិត្វា ឧទោសថ-
 កម្មំ កត្វា តំ បច្ចវេក្ខតិ បុព្វេ សុចិណ្ឌានំ បច្ច-
 វេក្ខតិ ឈានា . . . អរិយា មត្តា វុដ្ឋហិត្វា មត្តំ
 បច្ចវេក្ខន្តិ ផលំ បច្ចវេក្ខន្តិ និព្វានំ បច្ចវេក្ខន្តិ
 និព្វានំ តោត្រកុស្ស វោទានស្ស មត្តស្ស ផលស្ស
 អារជ្ជនាយ អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ អរិយា
 បហីនេ កំលេសេ បច្ចវេក្ខន្តិ វិក្ខមិតេ កំលេសេ
 បច្ចវេក្ខន្តិ បុព្វេ សមុទាចិណ្ឌោ . . . វត្ថុ . . . ឥតិទ្ធិយំ
 បុរិសិទ្ធិយំ ជីវិតិទ្ធិយំ អាទោទាតុំ កតន្និជ្ជាវ អា-
 ហារំ . . . អនិទស្សនអប្បដិយេ ខន្ធ អនិច្ចតោ . . .
 ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ឈតិ ចេតោបរិយញ្ញាលោន អនិទ-
 ស្សនអប្បដិយចិត្តសមដ្ឋិស្ស ចិត្តំ ជាទាតិ អាកា-
 សានញ្ញាយតនំ វិញ្ញាណញ្ញាយតនស្ស អារម្ម-
 ណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាកិញ្ញញ្ញាយតនំ នេវ-
 សញ្ញាទាសញ្ញាយតនស្ស អនិទស្សនអប្បដិយា
 ខន្ធា ឥទ្ធិវិជញ្ញាណស្ស ចេតោបរិយញ្ញាណស្ស

សនិទស្សនសប្បដ័យត្ថិកៈ បញ្ញាវិរា:

(៦៦៧) អនិទស្សនអប្បដ័យធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនិទស្សនអប្បដ័យធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គលទ្វិទ្ធិទាន សមាទាននូវសីល ធ្វើ នូវឧបោសថកម្ម ហើយពិចារណា នូវកុសលនោះ ពិចារណា នូវពួកកុសល ដែលធ្លាប់សន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន ចេញអំពីឈាន ... ពួកព្រះអរិយៈ ចេញអំពីមគ្គ ហើយពិចារណា នូវមគ្គ ពិចារណា នូវផល ពិចារណា នូវព្រះនិព្វាន ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា នូវវត្ថុត្រកូ វេទានៈ មគ្គ និងផល ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ពួកព្រះអរិយៈ ពិចារណា នូវពួកកិលេស ដែលលះបង់ហើយ ពិចារណា នូវពួកកិលេស ដែលសង្កត់សង្កិនហើយ នូវពួកកិលេស ដែលធ្លាប់សន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន ... នូវវត្ថុ ... នូវឥត្ថិន្ទ្រិយ បុរិសិន្ទ្រិយ ជីវិតិន្ទ្រិយ អាបោធាតុ កតទ្បិដ្ឋិកហារ ... នូវពួកខន្ធ ជាអនិទស្សនអប្បដ័យៈ ថាមិនទៀង ... ទោមនស្ស កើតឡើង បុគ្គល ដឹង នូវចិត្ត របស់បុគ្គល អ្នកប្រកបដោយចិត្ត ជាអនិទស្សនអប្បដ័យៈ ដោយចេតោ បរិយញ្ញាណ អាកាសានញ្ញាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃវិញ្ញាណញ្ញាយតនៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ អាកិញ្ញញ្ញាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ពួកខន្ធ ជាអនិទស្សនអប្បដ័យៈ ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា នូវឥន្ទ្រិវិញ្ញាណ ចេតោបរិយញ្ញាណ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណស្ស យថា កម្មបកតា-
ណស្ស អនាគតំសញ្ញាណស្ស អារម្មណាយ អារម្ម-
ណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៦៨) សនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ អនិទស្ស-
នអប្បដិយស្ស ធម្មស្ស អនិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
អារម្មណាធិបតិ រូបំ ករុំ កត្វា អស្សាទេតិ អភិនន្តតិ
តំ ករុំ កត្វា វាតោ . . . ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ឈតិ ។

(២៦៩) អនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ អនិទស្ស-
នអប្បដិយស្ស ធម្មស្ស អនិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
អារម្មណាធិបតិ ចត្តិ . . . កាយំ សន្នេ កន្ធា . . .
ដោដ្ឋព្វេ ករុំ កត្វា អស្សាទេតិ អភិនន្តតិ តំ ករុំ
កត្វា វាតោ . . . ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ឈតិ ។

(២៧០) អនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ អនិទស្ស-
នអប្បដិយស្ស ធម្មស្ស អនិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ
ទានំ ទត្វា សីលំ . . . ឧបោសថកម្មំ . . . តំ ករុំ
កត្វា . . . ឈានា វុដ្ឋហិត្វា . . . អរិយា មត្តា វុដ្ឋ-
ហិត្វា . . . ផលា វុដ្ឋហិត្វា . . . ផលំ ករុំ កត្វា . . .

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

បុព្វេនិវាសនុស្សតិញ្ញាណ យថាកម្មបគញ្ញាណ នឹងអនាគតិសញ្ញាណ
ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ។

(៦៦៨) សនិទេស្សនសប្បដ័យធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនិទេស្ស-
នសប្បដ័យធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ គឺ
បុគ្គល ធ្វើ នូវរូប ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ
ធ្វើ នូវរូបនោះ ឲ្យជាទីគោរព ... ទិដ្ឋិ កើតឡើង ។

(៦៦៩) អនិទេស្សនសប្បដ័យធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនិទេស្សនសប្ប-
ដ័យធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ គឺ (បុគ្គល)
នូវចក្ខុ ... នូវកាយ ពួកសំឡេង ពួកក្លិន ... ធ្វើ នូវពួកផោដ្ឋព្វៈ
ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ធ្វើ នូវផោដ្ឋព្វៈនោះ
ឲ្យជាទីគោរព ... ទិដ្ឋិ កើតឡើង ។

(៦៧០) អនិទេស្សនសប្បដ័យធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនិទេស្សន-
សប្បដ័យធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ និង
សហជាតាធិបតិ ។ ការម្មណាធិបតិ គឺ បុគ្គល ឲ្យ នូវទាន
នូវសីល ... នូវឧបោសថកម្ម ... ធ្វើ នូវកុសលនោះ ឲ្យជាទី
គោរព ... ចេញអំពីឈាន ... ពួកព្រះអរិយៈ ចេញអំពី
មគ្គ ... ចេញអំពីផល ... ធ្វើ នូវផល ឲ្យជាទីគោរព ...

សនិទស្សនសញ្ញដ៏យត្តិកេ បញ្ញាវាហ

និព្វានំ កុរុ កត្វា ... និព្វានំ តោត្រកុស្ស វេទា-
នស្ស មគ្គស្ស ផលស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
វត្ថុ ... ឥត្តិន្ទ្រិយំ បុរិសិន្ទ្រិយំ ជីវិតិន្ទ្រិយំ អាចោតាតុ
កកាឡិដ្ឋារំ អាហារំ ... អនិទស្សនអប្បដិយេ ខន្ធ
កុរុ កត្វា អស្សានេតិ អភិនន្តេតិ តំ កុរុ កត្វា
វាតោ ... ទិដ្ឋិ ឧប្បន្នតិ ។ សហជាតាធិបតិ អនិ-
ទស្សនអប្បដិយាធិបតិ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ អនិ-
ទស្សនអប្បដិយានញ្ច ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ អនិ-
បតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៧១) អនិទស្សនអប្បដិយោ ធម្មោ សនិទស្ស-
នសប្បដិយស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ ។ សហជាតាធិបតិ អនិទស្សនអប្បដិយាធិបតិ
អនិទស្សនសប្បដិយានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ អនិ-
បតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនិទស្សនអប្បដិយមូលកេ
សត្តបិ បញ្ញា វិភជិតញ្ច អធិបតិ តិវិជ្ជរូបសង្កេហន ។

(២៧២) អនិទស្សនអប្បដិយោ ធម្មោ អនិទស្ស-
នអប្បដិយស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ
បុរិមា បុរិមា អនិទស្សនអប្បដិយា ខន្ធា បច្ឆិមានំ
បច្ឆិមានំ អនិទស្សនអប្បដិយានំ ខន្ធានំ បច្ចយោ

សនិទស្សនសប្បដ្ឋាយត្ថិកៈ បញ្ញាវិរៈ

ធ្វើ ទ្វារព្រះនិព្វាន ឲ្យជាទីគោរព . . . ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃ
 គោត្រកូ វេទានៈ មគ្គ និងផល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ . . . ទ្វារ
 វត្ថុ . . . ទ្វារឥត្តិទ្ធិយ បុរិស្ថិទ្ធិយ ជីវិតិទ្ធិយ គាហោធាតុ កត-
 ទ្ធិត្ថិកាហារ . . . ធ្វើ ទ្វារពួកខន្ធ ជាអនិទេស្សនអប្បដ្ឋាយៈ ឲ្យ
 ជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ធ្វើ ទ្វារខន្ធនោះ
 ឲ្យជាទីគោរព . . . ទិដ្ឋិ កើតឡើង ។ ឯសហជាតាធិបតិ
 គឺ អធិបតិធមិ ជាអនិទេស្សនអប្បដ្ឋាយៈ ជាបច្ច័យ នៃពួក
 សម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ទ្វារពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាអនិទេស្សនអប្បដ្ឋាយៈ
 ផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(៦៧១) អនិទេស្សនអប្បដ្ឋាយធមិ ជាបច្ច័យ នៃសនិទេស្សន-
 សប្បដ្ឋាយធមិ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ គឺ
 អធិបតិធមិ ជាអនិទេស្សនអប្បដ្ឋាយៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប
 ជាអនិទេស្សនសប្បដ្ឋាយៈ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ប្រសាទាំង ៧ ក្នុង
 អនិទេស្សនអប្បដ្ឋាយមូលកៈ ឯអធិបតិធមិ បណ្ឌិត គប្បីចែកតាមការ
 សង្កេតៈ ទ្វាររូប ៣ ប្រការទៀតចុះ ។

(៦៧២) អនិទេស្សនអប្បដ្ឋាយធមិ ជាបច្ច័យ នៃអនិទេស្សនអប្ប-
 ដ្ឋាយធមិ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ ជាអនិទេស្សនអប្បដ្ឋាយធមិ
 មុន ។ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ជាអនិទេស្សនអប្បដ្ឋាយៈ ក្រោយ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តកប្បដ្ឋានំ

អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនុលោមំ តោត្រកុស្ស
 អនុលោមំ វេទានស្ស តោត្រកុ មគ្គស្ស វេទានំ
 មគ្គស្ស មត្តោ ជលស្ស ជលំ ជលស្ស អនុលោមំ
 ជលសមាបត្តិយា និរោទា វុដ្ឋហន្តស្ស នេវសញ្ញា-
 នាសញ្ញាយតនំ ជលសមាបត្តិយា អនន្តរប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

(២៧៣) អនិទស្សនអប្បដិយោ ធម្មោ អនិ-
 ទស្សនអប្បដិយស្ស ធម្មស្ស សមនន្តរប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ អនន្តរសទិសំ ។

(២៧៤) អនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ អនិទស្ស-
 នសប្បដិយស្ស ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ បដិច្ចវាសទិសំ សាធុកំ កាតតំ ។ អញ្ញ-
 មញ្ញប្បច្ចយេ បដិច្ចវារ អញ្ញមញ្ញសទិសំ ។ និស្ស-
 យប្បច្ចយេ បដិច្ចវាសទិសំ ។

(២៧៥) សនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ អនិ-
 ទស្សនអប្បដិយស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ អារម្មណ្យបនិស្សយោ អនន្តរបនិស្សយោ
 បកត្ថបនិស្សយោ ។ បកត្ថបនិស្សយោ វណ្ណា-
 សម្បទំ បត្តយមាទោ ទានំ ទេតិ សីលំ ...

អភិធម្មបំណក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃគោត្រកូ អនុលោម
(ជាបច្ច័យ) នៃវេទានៈ គោត្រកូ (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គ វេទានៈ
(ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គ មគ្គ (ជាបច្ច័យ) នៃផល ផល (ជាបច្ច័យ) នៃ
ផល អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃផលសមាបត្តិ នៅសញ្ញានាសញ្ញា-
យតនៈ របស់បុគ្គលកាលចេញ អំពីនិរោធជាបច្ច័យ នៃផល-
សមាបត្តិ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

(៦៧៣) អនិទស្សនអប្បជ័យធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនិទស្សន-
អប្បជ័យធម៌ ដោយសមនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ដូចគ្នានឹងអនន្តរប្បច្ច័យដែរ ។

(៦៧៤) អនិទស្សនសប្បជ័យធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនិទស្សន-
សប្បជ័យធម៌ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ គឺដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ តែ
បណ្ឌិត ត្រូវធ្វើឲ្យមានរបៀបរៀបរយផងចុះ ។ ក្នុងអញ្ញាញប្បច្ច័យ
ដូចអញ្ញាញប្បច្ច័យ ក្នុងបដិច្ចវារៈ ។ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ ដូចគ្នា
នឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។

(៦៧៥) សនិទស្សនសប្បជ័យធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនិទស្សន-
អប្បជ័យធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណ៍បនិស្ស័យ
អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ ឯបកត្ថបនិស្ស័យ គឺ
បុគ្គល កាលប្រាថ្នា នូវវណ្ណសម្បទា ឲ្យ នូវទាន នូវសីល . . .

សនិស្សនសប្បដិយត្តិកេ បញ្ញាវារោ

ឧទោសថកក្ខ័ ... វណ្ណសម្បទា សទ្ធាយ បញ្ញាយ
 រាគស្ស បត្តនាយ កាយិកស្ស សុខស្ស កាយិ-
 កស្ស ទុក្ខស្ស មគ្គស្ស ផលសមាបត្តិយា ឧប-
 និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៦៧៦) អនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ អនិ-
 ទស្សនអប្បដិយស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ អារម្មណ្ឌបនិស្សយោ អនន្តរូបនិស្សយោ
 បកត្វបនិស្សយោ ។ បកត្វបនិស្សយោ ចក្កសម្បទំ
 បត្តយមាណោ ... កាយសម្បទំ ... សទ្ធសម្បទំ
 ... ដោដ្ឋព្វសម្បទំ បត្តយមាណោ នានំ ទេតិ សីលំ
 ... ឧទោសថកក្ខ័ ... ឧតុ ... សេនាសនំ ឧប-
 និស្សយ នានំ ទេតិ សីលំ ... ឧទោសថកក្ខ័
 ... ឈានំ ... វិបស្សនំ ... មគ្គ ... អភិញ្ញា ...
 សមាបត្តិ . ចាលាំ ហនតិ សង្ឃំ ភិណ្ឌតិ ចក្ក-
 សម្បទា ... ដោដ្ឋព្វសម្បទា ... ឧតុ ... សេនា-
 សនំ សទ្ធាយ បញ្ញាយ រាគស្ស បត្តនាយ កា-
 យិកស្ស សុខស្ស កាយិកស្ស ទុក្ខស្ស មគ្គស្ស
 ផលសមាបត្តិយា ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

សនិទស្សនសប្បដិយត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

នូវឧបោសថកម្ម . . . វណ្ណសម្បទា ជាបច្ច័យ នៃសត្វ បញ្ញា

រាគៈ សេចក្តីប្រាថ្នា កាយិកសុខ កាយិកទុក្ខ មគ្គ និងផលសមា-

បត្តិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៦៧៦) អនិទស្សនសប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនិទស្សន-

សប្បដិយធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ការម្ស្រប់ចិន្តាយ

អនន្តប្បចិន្តាយ និងបកត្ថប្បចិន្តាយ ។ ឯបកត្ថប្បចិន្តាយ គឺ បុគ្គល

កាលប្រាថ្នា នូវចក្ខុសម្បទា . . . នូវកាយសម្បទា . . . នូវសឧសម្បទា

. . . កាលប្រាថ្នា នូវផោដ្ឋព្វសម្បទា ឲ្យ នូវទាន នូវសីល . . .

នូវឧបោសថកម្ម . . . នូវវេជ្ជ . . . អាស្រ័យ នូវសេនាសនៈ ហើយ

ឲ្យ នូវទាន នូវសីល . . . នូវឧបោសថកម្ម . . . នូវឈាន . . . នូវ

វិបស្សនា . . . នូវមគ្គ . . . នូវអភិញ្ញា . . . នូវសមាបត្តិ . . .

សម្លាប់ នូវសត្វ បំបែក នូវសង្ឃ ចក្ខុសម្បទា . . . ផោដ្ឋព្វស-

ម្បទា . . . វេជ្ជ . . . សេនាសនៈ ជាបច្ច័យ នៃសត្វ បញ្ញា រាគៈ

សេចក្តីប្រាថ្នា កាយិកសុខ កាយិកទុក្ខ មគ្គ និងផលសមាបត្តិ ដោយ

ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

(២៧៧) អនិទស្សនអប្បដិយោ ធម្មោ អនិទ-
ស្សនសប្បដិយស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ អារម្មណ្យបនិស្សយោ អនន្តរូបនិស្សយោ
បកត្វបនិស្សយោ ។ បកត្វបនិស្សយោ សទ្ធិំ ឧប-
និស្សយ ទានំ ទេតិ សីលំ . . . ឧបាសថកម្មំ
. . . ឈានំ . . . សមាបត្តិ . . . មាទំ ជប្បតិ ទិដ្ឋិ
កណ្ណាតិ សីលំ . . . បញ្ចំ វាតំ បត្តនំ កាយិកំ
សុខំ កាយិកំ ទុក្ខំ . . . ភោជនំ ឧបនិស្សយ
ទានំ ទេតិ . . . សង្ឃំ ភិក្ខុតិ អនិទស្សនអប្បដិយា
ឧត្តា . . . សទ្ធា បញ្ញា វាតោ បត្តនា កាយិកំ
សុខំ កាយិកំ ទុក្ខំ . . . ភោជនំ សទ្ធាយ បញ្ញា-
យ ។ សទ្ធិត្ថំ ។ មគ្គស្ស ផលសមាបត្តិយា ឧប-
និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៧៨) សនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ អនិទ-
ស្សនអប្បដិយស្ស ធម្មស្ស បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ ។ អារម្មណបុរេជាតំ ទិព្វេន ចក្កនា . . . រូបា-
យតនំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(៦៧៧) អនិទស្សនអប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនិទស្សន-
 សប្បដិយធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណ្ឌបនិស្ស័យ
 អនន្តបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ ឯបកត្ថបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល
 អាស្រ័យ នូវសទ្ធា ហើយឲ្យ នូវទាន នូវសីល . . . នូវទេវោស-
 ថកម្ម . . . នូវឈាន . . . នូវសមាបត្តិ . . . តម្លឹង នូវមានៈ
 ប្រកាន់ នូវទិដ្ឋិ នូវសីល . . . នូវបញ្ញា រាគៈ សេចក្តីប្រាថ្នា
 កាយិកសុខ កាយិកទុក្ខ . . . អាស្រ័យ នូវកោដន ហើយឲ្យ នូវ
 ទាន . . . ចំបែក នូវសង្ឃ ពួកខន្ធ ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ . . .
 សទ្ធា បញ្ញា រាគៈ សេចក្តីប្រាថ្នា កាយិកសុខ កាយិកទុក្ខ . . .
 កោដន (ជាបច្ច័យ) នៃសទ្ធា បញ្ញា ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ ជាបច្ច័យ
 នៃមគ្គ និងផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៦៧៨) សនិទស្សនសប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនិទស្ស-
 នអប្បដិយធម៌ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ បានដល់ការម្មណ្ឌបុរេជាត
 គឺ ដោយទិព្វចក្ខុ . . . រូបាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃចក្ខុវិញ្ញាណ
 ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

សនិទស្សនសប្បដិយត្តិកេ បញ្ញាវិកេ

[៦៧៩] អនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ អនិទស្ស-
នអប្បដិយស្ស ធម្មស្ស បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
អារម្មណបុរេជាតំ វត្ថុបុរេជាតំ ។ អារម្មណបុរេជាតំ
ចក្កំ ... កាយំ ... សន្តេ ... ដោដ្ឋព្វ ... អនិច្ច-
តោ ... ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ទិញាយ សោតតា-
តុយា សន្តំ សុណាតិ សន្តាយតនំ សោតវិញ្ញា-
ណស្ស ។ មេ ។ ដោដ្ឋព្វាយតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស
បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ វត្ថុបុរេជាតំ ចក្ខា-
យតនំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស កាយាយតនំ កាយវិញ្ញា-
ណស្ស បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៦៨០] អនិទស្សនអប្បដិយោ ធម្មោ អនិទស្ស-
នអប្បដិយស្ស ធម្មស្ស បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
អារម្មណបុរេជាតំ វត្ថុបុរេជាតំ ។ អារម្មណបុរេជាតំ
វត្ថុ ... ឥត្ថិន្ទ្រិយំ បុរិសិន្ទ្រិយំ ជីវិតិន្ទ្រិយំ អាចា-
នាតុ កតទ្ធិញ្ញំ អាហារំ អនិច្ចតោ ... ទោម-
នស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ។ វត្ថុបុរេជាតំ វត្ថុ អនិទស្សន-
អប្បដិយានំ ទន្ធានំ បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

សនិទស្សនសប្បដិយត្តិកៈ បញ្ញាវិរា:

(៦៧៩) អនិទស្សនសប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនិទស្សន-
 អប្បដិយធម៌ ដោយបុរេជានប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណបុរេជាន និង
 វត្ថុបុរេជាន ។ ការម្មណបុរេជាន គឺ នូវចក្ខុ . . . នូវកាយ . . .
 នូវពួកសំឡេង . . . នូវពួកដោងព្វ: . . . ថាមិនទៀង . . . ទោមនស្ស
 កើតឡើង បុគ្គល ព្វ នូវសំឡេង ដោយទិព្វសោតធាតុ សទ្ធាយតនៈ
 (ជាបច្ច័យ) នៃសោតវិញ្ញាណ ។ បេ ។ ដោងព្វនាយតនៈ ជាបច្ច័យ
 នៃកាយវិញ្ញាណ ដោយបុរេជានប្បច្ច័យ ។ ឯវត្ថុបុរេជាន គឺ ចក្ខុ-
 យតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃ
 កាយវិញ្ញាណ ដោយបុរេជានប្បច្ច័យ ។

(៦៨០) អនិទស្សនអប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនិទស្សន-
 អប្បដិយធម៌ ដោយបុរេជានប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណបុរេជាន និង
 វត្ថុបុរេជាន ។ ការម្មណបុរេជាន គឺ នូវវត្ថុ . . . នូវឥត្តិន្ទ្រិយ បុរិ-
 សិន្ទ្រិយ ជីវិតិន្ទ្រិយ អាបោធាតុ ភពឡើងក្តីហារ ថាមិនទៀង . . .
 ទោមនស្ស កើតឡើង ។ ឯវត្ថុបុរេជាន គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួក
 ខន្ធ ជាអនិទស្សនអប្បដិយ: ដោយបុរេជានប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(៦៨១) សនិទស្សនសប្បដិយោ ច អនិទស្សន-
 អប្បដិយោ ច ធម្មា អនិទស្សនអប្បដិយស្ស ធម្ម-
 ស្ស បុរេជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណបុរេជានំ
 វត្ថុបុរេជានំ រូបាយតនញ្ច វត្ថុ ច អនិទស្សនអប្ប-
 ដិយានំ ខន្ធានំ បុរេជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៦៨២) អនិទស្សនសប្បដិយោ ច អនិទស្សន-
 អប្បដិយោ ច ធម្មា អនិទស្សនអប្បដិយស្ស ធម្មស្ស
 បុរេជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណបុរេជានំ វត្ថុ-
 បុរេជានំ ចក្ខាយតនញ្ច វត្ថុ ច . . . ដោដ្ឋញ្ចាយត-
 នញ្ច វត្ថុ ច អនិទស្សនអប្បដិយានំ ខន្ធានំ បុរេ-
 ជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៦៨៣) សនិទស្សនសប្បដិយោ ច អនិទស្ស-
 នសប្បដិយោ ច ធម្មា អនិទស្សនអប្បដិយស្ស
 ធម្មស្ស បុរេជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណបុ-
 រេជានំ វត្ថុបុរេជានំ រូបាយតនញ្ច ចក្ខាយតនញ្ច
 ចក្ខុវិញ្ញាណស្ស បុរេជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

[៦៨១] សនិទស្សនសប្បដ័យធម៌ក្តី អនិទស្សនអប្បដ័យធម៌ក្តី
ជាបច្ច័យ នៃអនិទស្សនអប្បដ័យធម៌ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់
ការម្ស្នាលបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត គឺ រូបាយតនៈក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ
នៃពួកខន្ធ ជាអនិទស្សនអប្បដ័យៈ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

[៦៨២] អនិទស្សនសប្បដ័យធម៌ក្តី អនិទស្សនអប្បដ័យធម៌ក្តី
ជាបច្ច័យ នៃអនិទស្សនអប្បដ័យធម៌ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់
ការម្ស្នាលបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត គឺ ចក្ខុយតនៈក្តី វត្ថុក្តី . . .
ដោយរូបាយតនៈក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ជាអនិទស្សនអប្ប-
ដ័យៈ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

[៦៨៣] សនិទស្សនសប្បដ័យធម៌ក្តី អនិទស្សនិសប្បដ័យធម៌ក្តី
ជាបច្ច័យ នៃអនិទស្សនអប្បដ័យធម៌ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់
ការម្ស្នាលបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត គឺ រូបាយតនៈក្តី ចក្ខុយតនៈក្តី
ជាបច្ច័យ នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

សនិទស្សនសប្បដិយត្តិកេ បញ្ញាវារោ

(៦៨៤) អនិទស្សនអប្បដិយោ ធម្មោ អនិទស្ស-
នអប្បដិយស្ស ធម្មស្ស បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ ។ បច្ឆាជាតា អនិទស្សនអប្បដិយា ទុក្ខា
បុរេជាតស្ស ឥមស្ស អនិទស្សនអប្បដិយស្ស កា-
យស្ស បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៦៨៥) អនិទស្សនអប្បដិយោ ធម្មោ សនិ-
ទស្សនសប្បដិយស្ស ធម្មស្ស បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតា អនិទស្សនអប្បដិយា ទុក្ខា
បុរេជាតស្ស ឥមស្ស សនិទស្សនសប្បដិយស្ស
កាយស្ស បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឯវំ សត្ត
បញ្ញា វិភជិតញា តិវិជ្ជបសង្កហោ ។

(៦៨៦) អនិទស្សនអប្បដិយោ ធម្មោ អនិទស្ស-
នអប្បដិយស្ស ធម្មស្ស អាសវនប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ បុរិមា បុរិមា អនិទស្សនអប្បដិយា ទុក្ខា
បច្ឆិមានំ បច្ឆិមានំ អនិទស្សនអប្បដិយានំ ទុក្ខានំ
អាសវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនុលោមំ តោត្រ-
កុស្ស អនុលោមំ វោធានស្ស តោត្រកុ មគ្គស្ស
វោធានំ មគ្គស្ស អាសវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

សនិទស្សនសប្បដិយត្តិកៈ បញ្ញាវិរៈ

(៦៨៤) អនិទស្សនអប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនិទស្សនអប្បដិ-

យធម៌ ដោយបច្ចាជានប្បច្ច័យ ។ បានដល់បច្ចាជាន គឺ ពួកខន្ធ ជា
អនិទស្សនអប្បដិយៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ
ដែលកើតមុន ដោយបច្ចាជានប្បច្ច័យ ។

(៦៨៥) អនិទស្សនអប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសនិទស្សនស-
ប្បដិយធម៌ ដោយបច្ចាជានប្បច្ច័យ ។ បានដល់បច្ចាជាន គឺ ពួកខន្ធ
ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ជាសនិទស្សនសប្បដិ-
យៈ ដែលកើតមុន ដោយបច្ចាជានប្បច្ច័យ ប្រសា ទាំង ៧ បណ្ឌិត
គប្បីចែកយ៉ាងនេះចុះ តែការសង្រ្គោះ នូវរូបមាន ៣ យ៉ាងដែរ ។

(៦៨៦) អនិទស្សនអប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនិទស្សនអប្ប-
ដិយធម៌ ដោយភាសវនប្បច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ
មុន ។ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ ក្រោយ ។ ដោយ
ភាសវនប្បច្ច័យ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃគោត្រកូ អនុលោម
(ជាបច្ច័យ) នៃវេទានៈ គោត្រកូ (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គ វេទានៈ ជា
បច្ច័យ នៃមគ្គ ដោយភាសវនប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

[៦៨៧] អនិទស្សនអប្បដិយោ ធម្មោ អនិទស្ស-
នអប្បដិយស្ស ធម្មស្ស កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ
សហជាតា នាណាខណ៌កា ។ សហជាតា អនិ-
ទស្សនអប្បដិយោ ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ឧទ្ធានំ
អនិទស្សនអប្បដិយានក្ខ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូទានំ
កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នាណាខណ៌កា អនិ-
ទស្សនអប្បដិយោ ចេតនា វិទាកានំ ឧទ្ធានំ អនិ-
ទស្សនអប្បដិយានក្ខ កេតត្តារូទានំ កក្កប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

[៦៨៨] អនិទស្សនអប្បដិយោ ធម្មោ សនិទស្ស-
នសប្បដិយស្ស ធម្មស្ស កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ
សហជាតា នាណាខណ៌កា ។ សហជាតា អនិទស្ស-
នអប្បដិយោ ចេតនា សនិទស្សនសប្បដិយានំ ចិត្ត-
សមុដ្ឋានានំ រូទានំ កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
នាណាខណ៌កា អនិទស្សនអប្បដិយោ ចេតនា សនិ-
ទស្សនសប្បដិយានំ កេតត្តារូទានំ កក្កប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ឯវំ សត្ត បញ្ញា សហជាតា នាណាខណ៌-
កា ឥមំនា ការណេន វិភជិតញា តិវិជរូបសង្កហោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៦៨៧) អនិទេស្យនអប្បជ័យធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនិទេស្យនអប្បជ័យធម៌ ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត នឹងនានាខណៈ ។

សហជាត គឺ ចេតនា ជាអនិទេស្យនអប្បជ័យៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង់ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាអនិទេស្យនអប្បជ័យៈផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ឯនានាខណៈ គឺ ចេតនា ជាអនិទេស្យនអប្បជ័យៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកវិបាកក្ខន្ធផង់ នៃពួកកដត្តារូប ជាអនិទេស្យនអប្បជ័យៈផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៦៨៨) អនិទេស្យនអប្បជ័យធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសនិទេស្យនសប្បជ័យធម៌ ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត នឹងនានាខណៈ ។

សហជាត គឺ ចេតនា ជាអនិទេស្យនអប្បជ័យៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាសនិទេស្យនសប្បជ័យៈ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ឯនានាខណៈ គឺ ចេតនា ជាអនិទេស្យនអប្បជ័យៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកកដត្តារូប ជាសនិទេស្យនសប្បជ័យៈ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ប្រសា ទាំង ៧ ដែលជាសហជាត នឹងនានាខណៈ បណ្ឌិត គប្បីចែកតាមហេតុយ៉ាងនេះចុះ តែការសង្កេត ឲ្យរូបមាន ៣ យ៉ាងដែរ ។

សនិទស្សនសប្បដិយត្តិកេ បញ្ញាវិហារ

[៦៨៩] អនិទស្សនអប្បដិយោ ធម្មោ អនិទស្សន
 អប្បដិយស្ស ធម្មស្ស វិចាកប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 វិចាកោ អនិទស្សនអប្បដិយោ ឯកោ ខន្ធា
 តិណ្ណន្នំ ខន្ធានំ អនិទស្សនអប្បដិយានំ ចិត្តសមុដ្ឋា-
 នានញ្ច រូចានំ វិចាកប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធា
 . . . បដិសន្ធិក្ខណោ អនិទស្សនអប្បដិយោ ឯកោ
 ខន្ធា តិណ្ណន្នំ ខន្ធានំ អនិទស្សនអប្បដិយានញ្ច
 កជត្តារូចានំ វិចាកប្បច្ចយេន បច្ចយោ ខន្ធា
 វត្ថុស្ស វិចាកប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៦៩០] អនិទស្សនអប្បដិយោ ធម្មោ សនិទស្សន-
 សប្បដិយស្ស ធម្មស្ស វិចាកប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 វិចាកោ អនិទស្សនអប្បដិយោ ខន្ធា សនិទស្សន-
 សប្បដិយានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូចានំ វិចាកប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ អនិទស្សនអប្បដិយោ ខន្ធា
 សនិទស្សនសប្បដិយានំ កជត្តារូចានំ វិចាកប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ឯវំ សត្ត បញ្ញា វិត្តារេតញ្ច វេត្តិ-
 ប្បដិសន្ធិ ។

សនិទស្សនសប្បដ្ឋាយត្ថិកៈ បញ្ញាវិវាទៈ

(៦៨៩) អនិទស្សនសប្បដ្ឋាយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនិទស្សនសប្បដ្ឋាយធម៌

ដោយវិបាកប្បច្ច័យ គឺ វិបាកក្នុង ១ ជាអនិទស្សនសប្បដ្ឋាយធម៌

ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាអនិទស្សនសប្បដ្ឋាយធម៌

ផង ដោយវិបាកប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ... ខន្ធ ១ ជាអនិទស្សនសប្បដ្ឋាយធម៌ ជា

បច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង នៃពួកកដត្តារូប ជាអនិទស្សនសប្បដ្ឋាយធម៌ ផង

ដោយវិបាកប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ពួកខន្ធ ជាបច្ច័យ នៃវត្ថុ

ដោយវិបាកប្បច្ច័យ ។

(៦៩០) អនិទស្សនសប្បដ្ឋាយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសនិទស្សនសប្បដ្ឋាយធម៌

ដោយវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ពួកវិបាកក្នុង ជាអនិទស្សនសប្បដ្ឋាយធម៌

ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាសនិទស្សនសប្បដ្ឋាយធម៌ ដោយវិបាក

ប្បច្ច័យ ពួកខន្ធ ជាអនិទស្សនសប្បដ្ឋាយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃពួកកដត្តារូប

ជាសនិទស្សនសប្បដ្ឋាយធម៌ ដោយវិបាកប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ៦

បញ្ញា ទាំង ៧ និងបវត្តប្បដិសន្ធិ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារយ៉ាងនេះចុះ ។

(២៩០) អនិទស្សនអប្បដិយោ ធម្មោ អនិទស្សនអប្បដិយស្ស ធម្មស្ស អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនិទស្សនអប្បដិយា អាហារា សម្បយុត្តកានំ ទដ្ឋានំ អនិទស្សនអប្បដិយានញ្ច ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូចានំ អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ អនិទស្សនអប្បដិយា អាហារា សម្បយុត្តកានំ ទដ្ឋានំ អនិទស្សនអប្បដិយានញ្ច កតត្តារូចានំ អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ កតត្ថិញ្ញារោ អាហារោ ឥមស្ស អនិទស្សនអប្បដិយស្ស កាយស្ស អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៩២) អនិទស្សនអប្បដិយោ ធម្មោ សនិទស្សនសប្បដិយស្ស ធម្មស្ស អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនិទស្សនអប្បដិយា អាហារា សនិទស្សនសប្បដិយានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូចានំ អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ អនិទស្សនអប្បដិយា អាហារា សនិទស្សនសប្បដិយានំ កតត្តារូចានំ អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ កតត្ថិញ្ញារោ អាហារោ ឥមស្ស សនិទស្សនសប្បដិយស្ស កាយស្ស អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឯវំ សត្ត បញ្ញា បវត្ថិប្បដិសន្ធិ វិភជិតញ្ច សត្តសុប្បិ កតត្ថិញ្ញារោ អាហារោ កាតត្ថោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៦៩១) អនិទស្សនអប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនិទស្សនអប្បដិយធម៌ ដោយអាហារប្បច្ច័យ គឺ ពួកអាហារ ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង់ នៃពួកចិត្តសមុជ្ជានរូប ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈផង ដោយអាហារប្បច្ច័យ ពួកអាហារ ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង់ នៃពួកកដត្តារូប ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈផង ដោយអាហារប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិកតឡឡិក្ការហារ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ។

(៦៩២) អនិទស្សនអប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសនិទស្សនសប្បដិយធម៌ ដោយអាហារប្បច្ច័យ គឺ ពួកអាហារ ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុជ្ជានរូប ជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ពួកអាហារ ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកកដត្តារូប ជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិកតឡឡិក្ការហារ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ប្រស្នាទាំង ៧ ក្តី បវត្តិប្បដិសន្ធិក្តី បណ្ឌិត គប្បីចែក យ៉ាងនេះចុះ ឯកតឡឡិក្ការហារ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើឲ្យដូច ក្នុងប្រស្នាទាំង ៧ ដែរ ។

សនិទស្សនសប្បដិយត្តិកេ បញ្ញាវាហ

(២៩៣) អនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ អនិទស្សន-
 អប្បដិយស្ស ធម្មស្ស ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ចក្កុន្ទ្រិយំ ចក្កុវិញ្ញាណស្ស កាយិន្ទ្រិយំ កាយ-
 វិញ្ញាណស្ស ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៩៤) អនិទស្សនអប្បដិយោ ធម្មោ អនិទស្ស-
 នអប្បដិយស្ស ធម្មស្ស ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អនិទស្សនអប្បដិយា ឥន្ទ្រិយា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធា-
 នំ អនិទស្សនអប្បដិយានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូចានំ
 ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ អនិទស្ស-
 នអប្បដិយា ឥន្ទ្រិយា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ អនិ-
 ទស្សនសប្បដិយានញ្ច កេត្តារូចានំ ឥន្ទ្រិយប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ រូបដីវិត្តិន្ទ្រិយំ អនិទស្សនអប្បដិយានំ
 កេត្តារូចានំ ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៩៥) អនិទស្សនអប្បដិយោ ធម្មោ សនិ-
 ទស្សនសប្បដិយស្ស ធម្មស្ស ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ អនិទស្សនអប្បដិយា ឥន្ទ្រិយា សនិទស្ស-
 នសប្បដិយានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូចានំ ឥន្ទ្រិយ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ អនិទស្ស-
 នអប្បដិយា ឥន្ទ្រិយា សនិទស្សនសប្បដិយានំ

សនិទស្សនសប្បដិយត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

(៦៩៣) អនិទស្សនសប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនិទស្សន-
 អប្បដិយធម៌ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ គឺ ចក្ខុន្ទ្រិយ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុ-
 វិញ្ញាណ កាយន្ទ្រិយ ជាបច្ច័យ នៃកាយវិញ្ញាណ ដោយឥន្ទ្រិ-
 យប្បច្ច័យ ។

(៦៩៤) អនិទស្សនអប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនិទស្សនអប្បដិ-
 យធម៌ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ គឺ ពួកឥន្ទ្រិយ ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ
 ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធដង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាអនិ-
 ទស្សនអប្បដិយៈផង ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ពួកឥន្ទ្រិយ ជាអនិទស្ស-
 នអប្បដិយៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធដង នៃពួកកដត្តារូប ជា
 អនិទស្សនសប្បដិយៈផង ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ
 រូបជីវិតន្ទ្រិយ ជាបច្ច័យ នៃពួកកដត្តារូប ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ
 ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។

(៦៩៥) អនិទស្សនអប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសនិទស្សន-
 សប្បដិយធម៌ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ គឺ ពួកឥន្ទ្រិយ ជាអនិទស្ស-
 នអប្បដិយៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាសនិទស្សនសប្ប-
 ដិយៈ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ពួកឥន្ទ្រិយ ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

កកដត្តារូបាទំ ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ រូបជីវិតិ-
 ទ្រិយំ សនិទស្សនសប្បដិយាទំ កកដត្តារូបាទំ ឥន្ទ្រិ-
 យប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឯវំ បវត្តិប្បដិសន្ធិ សត្ត បញ្ញា
 វិភង្គតញ្ច រូបជីវិតិទ្រិយញ្ច អន្តេ អន្តេ ។

(២៩៦) អនិទស្សនសប្បដិយោ ច អនិទស្សន-
 អប្បដិយោ ច ធម្មា អនិទស្សនអប្បដិយស្ស ធម្មស្ស
 ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ចក្កុទ្រិយញ្ច ចក្កុវិញ្ញា-
 ណញ្ច ចក្កុវិញ្ញាណសហគតាទំ ខន្ធាទំ ឥន្ទ្រិយប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ ។ សន្និទ្ធិ ។ កាយិទ្រិយញ្ច
 កាយិវិញ្ញាណញ្ច កាយិវិញ្ញាណសហគតាទំ ខន្ធាទំ
 ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៩៧) អនិទស្សនអប្បដិយោ ធម្មា អនិទស្ស-
 នអប្បដិយស្ស ធម្មស្ស លាទប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 មគ្គប្បច្ចយេន បច្ចយោ សម្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អនិទស្សនអប្បដិយោ ឯកោ ខន្ធា តិណ្ណាទំ ខន្ធាទំ
 សម្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធា . . . បដិ-
 សន្និក្ខណា . . . ។

អភិធម្មបិដក អនុណោមភ្នំកប្បដ្ឋាន

ជាបច្ច័យ នៃពួកកដត្តារូប ជាសនិទស្សនសប្បដ័យៈ ដោយឥន្ទ្រិយ-
 ប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ រូបជីវិតន្ទ្រិយ ជាបច្ច័យ នៃពួកកដត្តារូប
 ជាសនិទស្សនសប្បដ័យៈ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ចតុត្ថិវដ្តិសន្ធិក្តី ប្រសា
 ទាំង ៧ ក្តី បណ្ឌិត (គប្បីចែក) យ៉ាងនេះចុះ ឯរូបជីវិតន្ទ្រិយ បណ្ឌិត
 គប្បីចែក ក្នុងទីបំផុត ។

(៦៩៦) អនិទស្សនសប្បដ័យធម៌ក្តី អនិទស្សនអប្បដ័យធម៌ក្តី
 ជាបច្ច័យ នៃអនិទស្សនអប្បដ័យធម៌ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ គឺ
 ចក្ខុន្ទ្រិយក្តី ចក្ខុវិញ្ញាណក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលប្រកប
 ដោយចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។
 កាយន្ទ្រិយក្តី កាយវិញ្ញាណក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលប្រកប
 ដោយកាយវិញ្ញាណ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។

(៦៩៧) អនិទស្សនអប្បដ័យធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនិទស្សន-
 អប្បដ័យធម៌ ដោយឈានប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយមគ្គប្បច្ច័យ
 ជាបច្ច័យ ដោយសម្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ជាអនិទស្សនអប្បដ័យៈ
 ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ដោយសម្បយុត្តប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ . . . ក្នុង
 ខណៈនៃបដិសន្ធិ . . . ។

សនិទស្សនសប្បដិយត្តិកេ បញ្ញាវិពា

(២៧៨) អនិទស្សនអប្បដិយោ ធម្មោ អនិទស្ស-
នអប្បដិយស្ស ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ
បុរេជាតំ ចក្ខាយតនំ ចក្ខុវិញ្ញាណស្ស កាយាយត-
នំ កាយវិញ្ញាណស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

(២៧៩) អនិទស្សនអប្បដិយោ ធម្មោ អនិទស្ស-
នអប្បដិយស្ស ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ
សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ ។ សហជាតា អនិ-
ទស្សនអប្បដិយោ ខន្ធ អនិទស្សនអប្បដិយានំ ចិត្ត-
សមុដ្ឋានានំ រូបានំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ បដិ-
សន្ធិក្ខណោ អនិទស្សនអប្បដិយោ ខន្ធ អនិទស្សន-
អប្បដិយានំ កដត្តារូបានំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ
ខន្ធ វត្ថុស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ វត្ថុ ខន្ធនំ
វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។ បុរេជាតំ វត្ថុ អនិ-
ទស្សនអប្បដិយានំ ខន្ធនំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ច-
យោ ។ បច្ឆាជាតា អនិទស្សនអប្បដិយោ ខន្ធ
បុរេជាតស្ស ឥមស្ស អនិទស្សនអប្បដិយស្ស កា-
យស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

សនិទស្សនសប្បដ័យគ្គិកៈ បញ្ញាវិរៈ

(៦៩៨) អនិទស្សនសប្បដ័យធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនិទស្សនអប្ប-
ដ័យធម៌ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់បុរេជាន គឺ ចក្ខុយានៈ
(ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយាយានៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយវិញ្ញាណ
ដោយវិប្បយុត្តបច្ច័យ ។

(៦៩៩) អនិទស្សនអប្បដ័យធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនិទស្ស-
នអប្បដ័យធម៌ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហជាន បុរេជាន
និងបច្ចុជាន ។ សហជាន គឺ ពួកខន្ធ ជាអនិទស្សនអប្បដ័យៈ
ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុទ្ទរូប ជាអនិទស្សនអប្បដ័យៈ ដោយ
វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ពួកខន្ធ ជាអនិទស្សនអប្បដ័យៈ ជាបច្ច័យ នៃពួក
កង្ខាររូប ជាអនិទស្សនអប្បដ័យៈ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈ
នៃបដិសន្ធិ ពួកខន្ធ ជាបច្ច័យ នៃវត្ថុ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ វត្ថុ
ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ បុរេជាន គឺ វត្ថុ ជា
បច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ជាអនិទស្សនអប្បដ័យៈ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។
ឯបច្ចុជាន គឺ ពួកខន្ធ ជាអនិទស្សនអប្បដ័យៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយ
នេះ ជាអនិទស្សនអប្បដ័យៈ ដែលកើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបដិកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៧០០] អនិទស្សនអប្បដិយោ ធម្មោ សនិទស្សន-
 នសប្បដិយស្ស ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 សហជាតំ បច្ឆាជាតំ ។ សហជាតា អនិទស្សន-
 អប្បដិយា ខន្ធា សនិទស្សនសប្បដិយានំ ចិត្តស-
 មុដ្ឋាធានំ រូបាធានំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិ-
 សន្ធិកូលោ អនិទស្សនអប្បដិយា ខន្ធា សនិទស្ស-
 នសប្បដិយានំ កេដត្តារូបាធានំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតា អនិទស្សនអប្បដិយា ខន្ធា
 ពុរេជាតស្ស ឥមស្ស សនិទស្សនសប្បដិយស្ស
 កាយស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ អវសេសា
 បក្ខា បញ្ញា ឯវំ វិត្តារេត្វា សហជាតា បច្ឆាជាតា ។

[៧០១] សនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ អនិទស្ស-
 នសប្បដិយស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ពុរេជាតំ រូបេ អនិច្ចតោ . . . ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ
 និរោធន ចក្កុយា រូបំ . . . រូបាយតនំ ចក្កុវិញ្ញាណស្ស
 អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៧០២] អនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ អនិ-
 ទស្សនសប្បដិយស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ អនិទស្សនសប្បដិយំ ឯកំ មហាក្កតំ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៧០០) អនិទេស្យនអប្បជ័យធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសនិទេស្យនសប្ប-
ជ័យធម៌ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត នឹងបច្ចាជាត ។
សហជាត គឺ ពួកខន្ធ ជាអនិទេស្យនអប្បជ័យៈ ជាបច្ច័យ នៃពួក
ចិត្តសមុជ្ឈានុរូប ជាសនិទេស្យនសប្បជ័យៈ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ពួក
ខន្ធ ជាអនិទេស្យនអប្បជ័យៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកកដត្តារូប ជាសនិទេស្យ-
នសប្បជ័យៈ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ ឯបច្ចា-
ជាត គឺ ពួកខន្ធ ជាអនិទេស្យនអប្បជ័យៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ជា
សនិទេស្យនសប្បជ័យៈ ដែលកើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ប្រសាទ
ដ៏សេស បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារ ដូចសហជាត នឹងបច្ចាជាតយ៉ាង
នេះចុះ ។

(៧០១) សនិទេស្យនសប្បជ័យធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនិទេស្យនសប្ប-
ជ័យធម៌ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ បានដល់បុរេជាត គឺ នូវរូបទាំងឡាយ ថា
មិនទៀង . . . ទោមនស្ស កើតឡើង នូវរូប ដោយទិព្វចក្ខុ . . .
រូបាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។

(៧០២) អនិទេស្យនសប្បជ័យធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនិទេស្យនសប្ប-
ជ័យធម៌ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ គឺ មហាក្ខត ១ ជាអនិទេស្យនសប្បជ័យៈ

សនិទស្សនសម្បជ័យត្ថិកេ បញ្ញាវិរោ

ទ្វិន្នំ មហាក្ខតានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ មហាក្ខតា
 ឯកស្ស មហាក្ខតស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនិ-
 នស្សនសម្បជ័យា មហាក្ខតា អនិនស្សនសម្បជ័យានំ
 ធិតុសមុដ្ឋានានំ រូបានំ កេជត្តារូបានំ ឧបាទារូបានំ
 អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ វោដ្ឋព្វាយតនំ ចក្ខាយត-
 នស្ស រសាយតនស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ពាហិរំ
 ... អាហារសមុដ្ឋានំ... ឧតុសមុដ្ឋានំ ឯកំ មហា-
 ក្ខតំ ទ្វិន្នំ មហាក្ខតានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ
 មហាក្ខតា ឯកស្ស មហាក្ខតស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ឧតុសមុដ្ឋានា មហាក្ខតា អនិនស្សន-
 សម្បជ័យានំ ឧបាទារូបានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អសញ្ញាសត្តានំ អនិនស្សនសម្បជ័យំ ឯកំ មហា-
 ក្ខតំ ទ្វិន្នំ មហាក្ខតានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ
 មហាក្ខតា ... ។

(៧០ ៣) អនិនស្សនសម្បជ័យោ ធម្មោ
 សនិនស្សនសម្បជ័យស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ បដិច្ចវិរោ វិស្សយសទិសំ ។

សនិទស្សនសប្បដិយត្តិកៈ បញ្ញាវិរៈ

ជាបច្ច័យ នៃមហាក្ខត ២ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ មហាក្ខត ២ ជាបច្ច័យ
 នៃមហាក្ខត ១ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ពួកមហាក្ខត ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈ
 ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុជ្ជានុប ពួកកដ្ឋតារូប និងពួកឧបាទារូប ជា
 អនិទស្សនសប្បដិយៈ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ផោដ្ឋញ្ញាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃ
 ចត្វាយតនៈ និងវសាយតនៈ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ពាហិរៈ... អាហារ-
 សមុជ្ជាន ... ឧត្តសមុជ្ជាន មហាក្ខត ១ ជាបច្ច័យ នៃមហាក្ខត ២
 ដោយអត្ថប្បច្ច័យ មហាក្ខត ២ ជាបច្ច័យ នៃមហាក្ខត ១ ដោយអត្ថ-
 ប្បច្ច័យ ពួកឧត្តសមុជ្ជាន និងពួកមហាក្ខត ជាបច្ច័យ នៃពួកឧបាទារូប
 ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ មហាក្ខត ១ ជាអនិទស្សន-
 សប្បដិយៈ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ជាបច្ច័យ នៃមហាក្ខត ២ ដោយ
 អត្ថប្បច្ច័យ មហាក្ខត ២ ... ។

(៧០៣) អនិទស្សនសប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសនិទស្សន-
 សប្បដិយធម៌ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ គឺ ដូចក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ ក្នុង
 បដិច្ចវារៈដែរ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(៣០៤) អនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ អនិទស្សន
 អប្បដិយស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហ-
 ជាតំ បុរេជាតំ ។ សហជាតា អនិទស្សនសប្បដិយា
 មហាក្ខតា អនិទស្សនអប្បដិយានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ
 រូចានំ កធនត្តារូចានំ ឧបាទារូចានំ អត្ថិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ យាវ អសញ្ញាសត្តា វិត្តារេត្យា ។ បុរេជាតំ
 ចក្កំ . . . កាយំ . . . សន្និ . . . ដោដ្ឋព្វេ អនិច្ចតោ
 . . . ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ចក្ខាយតនំ ចក្កវិញ្ញា-
 ណស្ស ដោដ្ឋព្វាយតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស អត្ថិប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ អវសេសា ចត្តារោ បញ្ញា វិត្តារេត្យា
 បដិច្ចវារេ សហជាតសនិសា និដ្ឋានាករណា (១) ។

(៣០៥) អនិទស្សនអប្បដិយោ ធម្មោ អនិទស្សន
 អប្បដិយស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 សហជាតំ បច្ឆាជាតំ អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។ សហ-
 ជាតោ អនិទស្សនអប្បដិយោ ឯកោ ខន្ធនំ តិណ្ឌន្តំ
 ខន្ធនំ អនិទស្សនអប្បដិយានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានកា
 រូចានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធនំ . . .

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៧០៤) អនិទស្សនសប្បដ្ឋយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនិទស្សនអប្បដ្ឋ-
 យធម៌ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបុរេជាត ។ សហជាត
 គឺ ពួកមហាក្ខត ជាអនិទស្សនសប្បដ្ឋយៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋាន-
 រូប ពួកកដត្តារូប និងពួកឧបាទារូប ជាអនិទស្សនអប្បដ្ឋយៈ ដោយ
 អត្ថប្បច្ច័យ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារ រហូតដល់ពួកអសញ្ញាសត្វផងចុះ ។
 បុរេជាត គឺ ទ្រូចក្ខុ ... ទ្រូកាយ ... ទ្រូពួកសំឡេង ... ទ្រូពួកផោ-
 ដ្ឋព្វៈ ថាមិនឡើង ... ទោមនស្ស កើតឡើង ចក្ខុយតនៈ (ជាបច្ច័យ)
 នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយផ្កាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយវិញ្ញាណ ដោយ
 អត្ថប្បច្ច័យ ប្រសាសន៍សេស បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារ ដូចគ្នានឹងសហ-
 ជាតប្បច្ច័យ ក្នុងបដិច្ចវារៈដែរ មិនមានការធ្វើឲ្យផ្សេង ។ គ្នាឡើយ ។

(៧០៥) អនិទស្សនអប្បដ្ឋយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនិទស្សន-
 អប្បដ្ឋយធម៌ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត បច្ចាជាត
 អាហារ និងត្រ័ន្ទិយ ។ សហជាត គឺ ខន្ធ ១ ជាអនិ-
 ទស្សនអប្បដ្ឋយៈ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប
 ជាអនិទស្សនអប្បដ្ឋយៈ ផង ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ . . .

សនិទស្សនសប្បដ័យត្ថិកេ បញ្ចករិកេ

បដិសន្ធិកូលោ អាថោនាតុ អនិទស្សនអប្បដិយានំ
 ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូចានំ កេតត្តារូចានំ ឧបាទារូចានំ
 អាថោនាតុ ឥន្ទ្រិយស្ស កាតឡិដ្ឋារាហារស្ស^(១) ធម៌
 អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ពាហរំ . . . អាហារសមុដ្ឋានំ
 . . . ឧតុសមុដ្ឋានំ . . . អសញ្ញាសត្តានំ អាថោនាតុ
 អនិទស្សនអប្បដិយានំ កេតត្តារូចានំ ។ បុរេជានំ
 វត្ថុ . . . ឥន្ទ្រិយំ បុរិសិទ្ធិយំ ជីវិតិទ្ធិយំ អាថោ-
 នាតុ . . . កាតឡិដ្ឋារំ អាហារំ អនិច្ចតោ . . . ទោម-
 នស្សំ ឧប្បជ្ជតិ វត្ថុ អនិទស្សនអប្បដិយានំ ខន្ធានំ
 អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតា អនិទស្សន-
 អប្បដិយា ខន្ធា បុរេជាតស្ស ឥមស្ស អនិទស្សន-
 អប្បដិយស្ស កាយស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 កាតឡិដ្ឋារោ អាហារោ ឥមស្ស អនិទស្សនអប្បដិ-
 យស្ស កាយស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ រូប-
 ជីវិតិទ្ធិយំ អនិទស្សនអប្បដិយានំ កេតត្តារូចានំ
 អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឯវំ អវសេសា ធម៌ បញ្ញា
 វិភជិតញ្ញា សហជាតំ បច្ឆាជាតំ អាហារំ ឥន្ទ្រិយម្បី
 កាតញ្ញា ។

 ១- ម. កតលីការោ អាហារស្ស ច ។

សនិទស្សនសប្បដិយត្តិកៈ បញ្ញាវិរៈ

អាបោធាតុ (ជាបច្ច័យ) នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពួកកដត្តារូប និង
 អាបោធាតុ ពួកឧបាទារូប ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ ក្នុងខណៈនៃ
 បដិសន្ធិ ជាបច្ច័យ នៃឥន្ទ្រិយផង នៃកតឡិដ្ឋាកហារផង ដោយ
 អត្ថប្បច្ច័យ ពាហិរៈ . . . អាហារសមុដ្ឋាន . . . ឧត្តសមុដ្ឋាន . . .

អាបោធាតុ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ (ជាបច្ច័យ) នៃពួកកដត្តារូប ជាអនិ-
 ទស្សនអប្បដិយៈ ។ បុរេជាត គឺ នូវវត្ថុ . . . នូវឥន្ទ្រិយ បុរិស្ថិយ
 ជីវិត្រិយ អាបោធាតុ . . . នូវកតឡិដ្ឋាកហារ ថាមិនទៀង . . . ទោម-
 នស្ស កើតឡើង វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ
 ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។ បច្ចាជាត គឺ ពួកខន្ធ ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ
 ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ ដែលកើតមុន ដោយ
 អត្ថប្បច្ច័យ ។ កតឡិដ្ឋាកហារ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ជាអនិទស្ស-
 នអប្បដិយៈ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។ ឯរូបជីវិត្រិយ ជាបច្ច័យ នៃពួក
 កដត្តារូប ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ប្រសា ៦
 ដ៏សេស បណ្ឌិត គប្បីចែក យ៉ាងនេះចុះ ឯសហជាតប្បច្ច័យក្តី បច្ចា-
 ជាតប្បច្ច័យក្តី អាហារប្បច្ច័យក្តី ឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យក្តី បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ
 យ៉ាងនេះដែរ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(៧០៦) សនិទស្សនសប្បដិយោ ច អនិទស្សន-
 អប្បដិយោ ច ធម្មា អនិទស្សនអប្បដិយស្ស ធម្មស្ស
 អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជានំ វូចាយតនញ្ច
 វត្ថុ ច អនិទស្សនអប្បដិយានំ ខន្ធានំ អត្ថិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

(៧០៧) អនិទស្សនសប្បដិយោ ច អនិទស្ស-
 នអប្បដិយោ ច ធម្មា សនិទស្សនសប្បដិយស្ស
 ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនិទស្សនអប្បដិយា
 ខន្ធា ច មហាភូតា ច សនិទស្សនសប្បដិយានំ
 ចិត្តសមុដ្ឋានានំ វូចានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 បដិសន្ធិក្ខណោ . . . ។ សង្ខតំ ។ អសញ្ញាសត្តានញ្ច
 កោតញ្ច ។

(៧០៨) អនិទស្សនសប្បដិយោ ច អនិទស្ស-
 នអប្បដិយោ ច ធម្មា អនិទស្សនសប្បដិយស្ស
 ធម្មស្ស . . . ។ សង្ខតំ ។

(៧០៩) អនិទស្សនសប្បដិយោ ច អនិទស្ស-
 នអប្បដិយោ ច ធម្មា អនិទស្សនអប្បដិយស្ស
 ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជានំ បុរេ-
 ជានំ ។ សហជានា អនិទស្សនអប្បដិយា ខន្ធា ច

អភិធម្មបិដក អនុណោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(៧០៦) សនិទស្សនសប្បដ្ឋាយធម៌ក្តី អនិទស្សនអប្បដ្ឋាយធម៌ក្តី
ជាបច្ច័យ នៃអនិទស្សនអប្បដ្ឋាយធម៌ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ បានដល់បុរេ-
ជាត គឺ ប្រាយតនៈក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ជាអនិទស្សន-
អប្បដ្ឋាយៈ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។

(៧០៧) អនិទស្សនសប្បដ្ឋាយធម៌ក្តី អនិទស្សនអប្បដ្ឋាយធម៌ក្តី
ជាបច្ច័យ នៃសនិទស្សនសប្បដ្ឋាយធម៌ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ គឺ ពួក
ខន្ធ ជាអនិទស្សនអប្បដ្ឋាយៈក្តី ពួកមហាក្ខតក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួក
ចិត្តសមុជ្ជានុរូប ជាសនិទស្សនសប្បដ្ឋាយៈ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ក្នុង
ខណៈនៃបដិសន្ធិ . . . សេចក្តីបំប្រញ ។ (ឯពួកខន្ធ) របស់
ពួកអសញ្ញាសត្វ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើផងចុះ ។

(៧០៨) អនិទស្សនសប្បដ្ឋាយធម៌ក្តី អនិទស្សនអប្បដ្ឋាយធម៌ក្តី
នៃអនិទស្សនអប្បដ្ឋាយធម៌ . . . ។ សេចក្តីបំប្រញ ។

(៧០៩) អនិទស្សនសប្បដ្ឋាយធម៌ក្តី អនិទស្សនអប្បដ្ឋាយធម៌ក្តី
ជាបច្ច័យ នៃអនិទស្សនអប្បដ្ឋាយធម៌ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ បានដល់សហ-
ជាត ទីដប់បួនជាត ។ សហជាត គឺ ពួកខន្ធ ជាអនិទស្សនអប្បដ្ឋាយក្តី

សនិទស្សនសប្បដ្ឋាយត្ថិកេ បញ្ញាវិហារោ

មហាគ្គតា ម អនិទស្សនអប្បដិយានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ
 រូចានំ យាវ អសញ្ញាសត្តា កាតញ្ច ។ បុរេជាតំ
 ចក្ខុយតនញ្ច វត្ថុ ច ... ដោជ្ឈញ្ញាយតនញ្ច វត្ថុ ច
 អនិទស្សនអប្បដិយានំ ខន្ធានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អវសេសា បញ្ញា វិភជិតញ្ច ។

[៧០០] សនិទស្សនសប្បដិយោ ច អនិទស្ស-
 នសប្បដិយោ ច ធម្មា អនិទស្សនអប្បដិយស្ស
 ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជាតំ រូចា-
 យតនញ្ច ចក្ខុយតនញ្ច ចក្ខុវិញ្ញាណស្ស អត្ថិប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។

[៧០១] សនិទស្សនសប្បដិយោ ច អនិទស្ស-
 នសប្បដិយោ ច អនិទស្សនអប្បដិយោ ច ធម្មា
 អនិទស្សនអប្បដិយស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ រូចាយតនញ្ច ចក្ខុ-
 យតនញ្ច ចក្ខុវិញ្ញាណញ្ច ចក្ខុវិញ្ញាណសហគតានំ
 ខន្ធានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

នត្ថិវិភតប្បច្ចយំ អនន្តរសទិសំ ។

អវិភតប្បច្ចយំ អត្ថិសទិសំ ។

សនិទស្សនសប្បដិយត្តិកៈ ចញ្ញាវិរា:

ពួកមហាភូតក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ (ខន្ធាវន្តនោះ) ចណ្ឌិត គប្បីធ្វើ ឲ្យរហូតដល់ពួកអសញ្ញាសត្វផងចុះ ។ ឯបុរេជាន គឺ ចក្ខុយាននៈក្តី វត្ថុក្តី . . . ដោយស្វាយាននៈក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ប្រស្នា ដ៏សេស ចណ្ឌិត គប្បីចែកផងចុះ ។

(៧១០) សនិទស្សនសប្បដិយធម៌ក្តី អនិទស្សនសប្បដិយធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃអនិទស្សនអប្បដិយធម៌ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់បុរេជាន គឺ រូបាយាននៈក្តី ចក្ខុយាននៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។

(៧១១) សនិទស្សនសប្បដិយធម៌ក្តី អនិទស្សនសប្បដិយធម៌ក្តី អនិទស្សនអប្បដិយធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃអនិទស្សនអប្បដិយធម៌ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាន និងបុរេជាន គឺ រូបាយាននៈក្តី ចក្ខុយាននៈក្តី ចក្ខុវិញ្ញាណក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។

នត្តិប្បច្ច័យ និងវិត្តត្បច្ច័យ ដូចគ្នានឹងអនន្តរាប្បច្ច័យ ។

អវិត្តត្បច្ច័យ ដូចគ្នានឹងអត្តិប្បច្ច័យដែរ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

[៧១២] ហេតុយា សត្វ អាម្ពុលោ ភីលី អធិ-
 បតិយា នវ អនន្តរេ ឯកំ សមនន្តរេ ឯកំ សហ-
 ជាតេ ឯកវីស អញ្ញាមញ្ញេ ន និស្សយេ ឯកវីស
 ឧបនិស្សយេ ភីលី បុរជាតេ ន បច្ឆាជាតេ សត្វ
 អាសេវនេ ឯកំ កម្មេ សត្វ វិបាកេ សត្វ អាហារេ
 សត្វ ឥន្ទ្រិយេ នវ ឈានេ សត្វ មក្កេ សត្វ សម្ម-
 យុត្តេ ឯកំ វិប្បយុត្តេ អដ្ឋ អត្ថិយា បញ្ចវីស នត្ថិ-
 យា ឯកំ វិគតេ ឯកំ អវិគតេ បញ្ចវីស ។

[៧១៣] ហេតុប្បដ្ឋយា អធិបតិយា សត្វ . . .
 សហជាតេ សត្វ អញ្ញាមញ្ញេ ឯកំ និស្សយេ សត្វ
 វិបាកេ សត្វ ឥន្ទ្រិយេ សត្វ មក្កេ សត្វ សម្ម-
 យុត្តេ ឯកំ វិប្បយុត្តេ សត្វ អត្ថិយា សត្វ អវិ-
 គតេ សត្វ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៧១២) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងការមូលប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ១ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ២១ ក្នុងអត្តាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១
 ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦
 ក្នុងបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ១
 ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារ-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ១ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ក្នុងអត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៥
 ក្នុងនត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ២៥ ។

(៧១៣) ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុ-
 ប្បច្ច័យ . . ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអត្តាមញ្ញប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ១ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងអត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

សនិទស្សនសប្បនិយត្តិកេ បញ្ញាវិពោ

(៧០២) ហេតុសហជាតនិស្សយអត្តិអវិកតន្តិ សត្ត ។

ហេតុសហជាតអញ្ញាមញ្ញនិស្សយអត្តិអវិកតន្តិ ឯកំ ។

ហេតុសហជាតអញ្ញាមញ្ញនិស្សយសម្បយុត្តអត្តិអវិក-

តន្តិ ឯកំ ។ ហេតុសហជាតនិស្សយវិប្បយុត្តអត្តិអវិ-

កតន្តិ សត្ត ។ ហេតុសហជាតនិស្សយវិចាកអត្តិអវិ-

កតន្តិ សត្ត ។ ហេតុសហជាតអញ្ញាមញ្ញនិស្សយវិចា-

កអត្តិអវិកតន្តិ ឯកំ ។ ហេតុសហជាតអញ្ញាមញ្ញ-

និស្សយវិចាកសម្បយុត្តអត្តិអវិកតន្តិ ឯកំ ។ ហេតុ-

សហជាតនិស្សយវិចាកវិប្បយុត្តអត្តិអវិកតន្តិ សត្ត ។

សនិទស្សនសប្បដ្ឋាយត្ថិកៈ បញ្ញាការៈ

(៧១៤) ពាក្យថា សហជាតប្បច្ច័យ និស្សយប្បច្ច័យ
អត្ថិប្បច្ច័យ និន្ទាវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។
ពាក្យថា សហជាតប្បច្ច័យ អញ្ញាប្បច្ច័យ និស្សយប្បច្ច័យ អត្ថិ-
ប្បច្ច័យ និន្ទាវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។
ពាក្យថា សហជាតប្បច្ច័យ អញ្ញាប្បច្ច័យ និស្សយប្បច្ច័យ សម្ប-
យុត្តប្បច្ច័យ អត្ថិប្បច្ច័យ និន្ទាវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ។ ពាក្យថា សហជាតប្បច្ច័យ និស្សយប្បច្ច័យ
វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ អត្ថិប្បច្ច័យ និន្ទាវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ។ ពាក្យថា សហជាតប្បច្ច័យ និស្សយប្បច្ច័យ
វិបាកប្បច្ច័យ អត្ថិប្បច្ច័យ និន្ទាវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ ។ ពាក្យថា សហជាតប្បច្ច័យ អញ្ញាប្បច្ច័យ និស្ស-
យប្បច្ច័យ វិបាកប្បច្ច័យ អត្ថិប្បច្ច័យ និន្ទាវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ពាក្យថា សហជាតប្បច្ច័យ អញ្ញាប្ប-
ច្ច័យ និស្សយប្បច្ច័យ វិបាកប្បច្ច័យ សម្បយុត្តប្បច្ច័យ អត្ថិប្បច្ច័យ
និន្ទាវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ពាក្យថា
សហជាតប្បច្ច័យ និស្សយប្បច្ច័យ វិបាកប្បច្ច័យ វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ
អត្ថិប្បច្ច័យ និន្ទាវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

ហេតុសហជាតអញ្ញាមញ្ញាទិស្សយវិចារកវិប្បយុត្តអត្ថិអវិ-
 កតន្តិ ឯកំ ។ ឯវំ សាញោ កណានវារោ កណាតតោ ។

អនុលោមំ ។

(៧០៥) សនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ អនិ-
 ទស្សនអប្បដិយស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ឧបទិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជា-
 តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៧០៦) អនិទស្សនសប្បដិយោ^(១) ធម្មោ អនិ-
 ទស្សនសប្បដិយស្ស ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ អនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ សនិ-
 ទស្សនសប្បដិយស្ស ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ អនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ អនិ-
 ទស្សនអប្បដិយស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបទិស្ស-
 យប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 អនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ សនិទស្សនសប្ប-
 ដិយស្ស ច អនិទស្សនអប្បដិយស្ស ច ធម្មស្ស

១ ម. អនិទស្សនអប្បដិយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ពាក្យថា សហជាតប្បច្ច័យ អញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ និស្សយប្បច្ច័យ វិបាក-
ប្បច្ច័យ វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ អត្ថប្បច្ច័យ និវេទនាប្បច្ច័យ មានវារៈ ១
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ វារៈ នៃការរាប់ ទាំងអស់ បណ្ឌិត គប្បី
រាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោម ។

(៧១៥) សនិទស្សនសប្បដ័យធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនិទស្សន-
អប្បដ័យធម៌ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយ-
ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

(៧១៦) អនិទស្សនសប្បដ័យធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនិទស្សន-
សប្បដ័យធម៌ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។ អនិទស្សនសប្បដ័យធម៌ ជា
បច្ច័យ នៃសនិទស្សនសប្បដ័យធម៌ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។ អនិ-
ទស្សនសប្បដ័យធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនិទស្សនអប្បដ័យធម៌ ដោយការម្ម-
ណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្ស-
យប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ អនិទស្សនសប្បដ័យធម៌
ជាបច្ច័យ នៃសនិទស្សនសប្បដ័យធម៌ផង អនិទស្សនអប្បដ័យធម៌ផង

សនិទស្សនសប្បដិយត្តិកេ បញ្ញាវិពេ

សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ អនិទស្សនសប្បដិយោ ឆន្ទោ អនិទស្សនសប្បដិយស្ស ច អនិទស្សនអប្បដិយស្ស ច ឆន្ទស្ស សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ អនិទស្សនសប្បដិយោ ឆន្ទោ សនិទស្សនសប្បដិយស្ស ច អនិទស្សនសប្បដិយស្ស ច ឆន្ទស្ស សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ អនិទស្សនសប្បដិយោ ឆន្ទោ សនិទស្សនសប្បដិយស្ស ច អនិទស្សនសប្បដិយស្ស ច អនិទស្សនអប្បដិយស្ស ច ឆន្ទស្ស សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[៧០៧] អនិទស្សនអប្បដិយោ ឆន្ទោ អនិទស្សនអប្បដិយស្ស ឆន្ទស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ បុរេជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ បច្ឆាជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ កេត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អាហារប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ អនិទស្សនអប្បដិយោ ឆន្ទោ សនិទស្សនសប្បដិយស្ស ឆន្ទស្ស សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ បច្ឆាជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ កេត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អាហារប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

សនិទស្សនសប្បដិយត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។ អនិទស្សនសប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃ
 អនិទស្សនសប្បដិយធម៌ផង នៃអនិទស្សនអប្បដិយធម៌ផង ដោយសហ-
 ជាតប្បច្ច័យ ។ អនិទស្សនសប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសនិទស្សនសប្ប-
 ដិយធម៌ផង នៃអនិទស្សនសប្បដិយធម៌ផង ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។
 អនិទស្សនសប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសនិទស្សនសប្បដិយធម៌ផង
 នៃអនិទស្សនសប្បដិយធម៌ផង នៃអនិទស្សនអប្បដិយធម៌ផង ដោយ
 សហជាតប្បច្ច័យ ។

(៧១៧) អនិទស្សនអប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនិទស្សនអប្ប-
 ដិយធម៌ ដោយការម្ស្នាប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ
 ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ
 ជាបច្ច័យ ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
 ដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។ អនិទស្សន-
 អប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសនិទស្សនសប្បដិយធម៌ ដោយសហជាត-
 ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ
 ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

អនិទស្សនអប្បដិយោ ធម្មោ អនិទស្សនសប្បដិយស្ស
 ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ឆាជាតប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ កុម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាហា-
 រវ្យច្ចយេន បច្ចយោ ឥន្ទ្រិយវ្យច្ចយេន បច្ចយោ ។
 អនិទស្សនអប្បដិយោ ធម្មោ សនិទស្សនសប្ប-
 ដិយស្ស ច អនិទស្សនអប្បដិយស្ស ច ធម្មស្ស
 សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ កុម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាហារវ្យច្ចយេន
 បច្ចយោ ឥន្ទ្រិយវ្យច្ចយេន បច្ចយោ ។ អនិទស្ស-
 នអប្បដិយោ ធម្មោ អនិទស្សនសប្បដិយស្ស ច
 អនិទស្សនអប្បដិយស្ស ច ធម្មស្ស សហជាត-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 កុម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាហារវ្យច្ចយេន បច្ចយោ
 ឥន្ទ្រិយវ្យច្ចយេន បច្ចយោ ។ អនិទស្សនអប្ប-
 ដិយោ ធម្មោ អនិទស្សនសប្បដិយស្ស ច អនិ-
 ទស្សនអប្បដិយស្ស ច ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ កុម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាហា-
 រវ្យច្ចយេន បច្ចយោ ឥន្ទ្រិយវ្យច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

អនិទេស្យនអប្បដិយធមិ ជាបច្ច័យ នៃអនិទេស្យនសប្បដិយធមិ ដោយ
 សហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
 កម្មប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយ-
 ប្បច្ច័យ ។ អនិទេស្យនអប្បដិយធមិ ជាបច្ច័យ នៃសនិទេស្យនសប្បដិ-
 យធមិផង អនិទេស្យនអប្បដិយធមិផង ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
 ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
 អាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។ អនិទេស្យនអប្ប-
 ដិយធមិ ជាបច្ច័យ នៃអនិទេស្យនសប្បដិយធមិផង អនិទេស្យនអប្ប-
 ដិយធមិផង ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ
 ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
 ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។ អនិទេស្យនអប្បដិយធមិ ជាបច្ច័យ នៃអនិទេស្យ-
 នសប្បដិយធមិផង អនិទេស្យនអប្បដិយធមិផង ដោយសហជាតប្បច្ច័យ
 ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
 ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។ អនិទេស្យនអប្បដិយធមិ ជាបច្ច័យ នៃសនិ-
 ទេស្យនសប្បដិយធមិផង អនិទេស្យនសប្បដិយធមិផង ដោយសហជាត-
 ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ
 ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។

សនិទស្សនសប្បដិយត្តិកេ បញ្ញាវិព

អនិទស្សនអប្បដិយោ ធម្មា សនិទស្សនសប្បដិយស្ស
 ច អនិទស្សនសប្បដិយស្ស ច ធម្មស្ស សហជា-
 តប្បច្ចយេន បច្ចយោ បន្តាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 កុម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ អនិទស្សនអប្បដិយោ
 ធម្មា សនិទស្សនសប្បដិយស្ស ច អនិទស្សនស-
 ប្បដិយស្ស ច អនិទស្សនអប្បដិយស្ស ច ធម្មស្ស
 សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ បន្តាជាតប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ កុម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាហារប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២១៨) សនិទស្សនសប្បដិយោ ច អនិទស្ស-
 នអប្បដិយោ ច ធម្មា អនិទស្សនអប្បដិយស្ស
 ធម្មស្ស . . . បុរេជានំ ។

(២១៩) អនិទស្សនសប្បដិយោ ច អនិទស្សន-
 អប្បដិយោ ច ធម្មា សនិទស្សនសប្បដិយស្ស ធម្មស្ស
 សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ អនិទស្សនសប្បដិ-
 យោ ច អនិទស្សនអប្បដិយោ ច ធម្មា អនិទស្សន-
 សប្បដិយស្ស ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

សនិទស្សនសប្បដ័យត្ថិកៈ បញ្ញាវិរៈ

អនិទស្សនអប្បដ័យធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសនិទស្សនសប្បដ័យធម៌ផង អនិ-

ទស្សនសប្បដ័យធម៌ផង អនិទស្សនអប្បដ័យធម៌ផង ដោយសហជាត-

ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ

ជាបច្ច័យ ដោយភាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។

(៧១៨) សនិទស្សនសប្បដ័យធម៌ក្តី អនិទស្សនអប្បដ័យធម៌

ក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃអនិទស្សនអប្បដ័យធម៌ . . . បានដល់បុរេជាត ។

(៧១៩) អនិទស្សនសប្បដ័យធម៌ក្តី អនិទស្សនអប្បដ័យធម៌

ក្តី ជាបច្ច័យ នៃសនិទស្សនសប្បដ័យធម៌ ដោយសហជាតប្ប-

ច្ច័យ ។ អនិទស្សនសប្បដ័យធម៌ក្តី អនិទស្សនអប្បដ័យធម៌ក្តី ជា

បច្ច័យ នៃអនិទស្សនសប្បដ័យធម៌ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុណាមត្តិកប្បដ្ឋានំ

អនិទស្សនសច្ចដិយោ ច អនិទស្សនអច្ចដិយោ ច
 ធម្មា អនិទស្សនអច្ចដិយស្ស ធម្មស្ស ... សហ-
 ជាតំ ពុវេជាតំ ។ អនិទស្សនសច្ចដិយោ ច អនិ-
 ទស្សនអច្ចដិយោ ច ធម្មា សនិទស្សនសច្ចដិយស្ស
 ច អនិទស្សនអច្ចដិយស្ស ច ធម្មស្ស សហជា-
 តច្ចយេន បច្ចយោ ។ អនិទស្សនសច្ចដិយោ ច
 អនិទស្សនអច្ចដិយោ ច ធម្មា អនិទស្សនសច្ច-
 ដិយស្ស ច អនិទស្សនអច្ចដិយស្ស ច ធម្មស្ស
 សហជាតច្ចយេន បច្ចយោ ។ អនិទស្សនសច្ច-
 ដិយោ ច អនិទស្សនអច្ចដិយោ ច ធម្មា សនិ-
 ទស្សនសច្ចដិយស្ស ច អនិទស្សនសច្ចដិយស្ស
 ច ធម្មស្ស សហជាតច្ចយេន បច្ចយោ ។ អនិ-
 ទស្សនសច្ចដិយោ ច អនិទស្សនអច្ចដិយោ ច
 ធម្មា សនិទស្សនសច្ចដិយស្ស ច អនិទស្សនសច្ច-
 ដិយស្ស ច អនិទស្សនអច្ចដិយស្ស ច ធម្មស្ស
 សហជាតច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៧២០) សនិទស្សនសច្ចដិយោ ច អនិទស្ស-
 នសច្ចដិយោ ច ធម្មា អនិទស្សនអច្ចដិយស្ស
 ធម្មស្ស ... ពុវេជាតំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

អនិទស្សនសប្បដ្ឋិយធម៌ក្តី អនិទស្សនអប្បដ្ឋិយធម៌ក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃ
 អនិទស្សនអប្បដ្ឋិយធម៌ . . . បានដល់សហជាត និងបុរេជាត ។
 អនិទស្សនសប្បដ្ឋិយធម៌ក្តី អនិទស្សនអប្បដ្ឋិយធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃសនិ-
 ទស្សនសប្បដ្ឋិយធម៌ផង នៃអនិទស្សនអប្បដ្ឋិយធម៌ផង ដោយសហ-
 ជាតប្បច្ច័យ ។ អនិទស្សនសប្បដ្ឋិយធម៌ក្តី អនិទស្សនអប្បដ្ឋិយធម៌ក្តី
 ជាបច្ច័យ នៃអនិទស្សនសប្បដ្ឋិយធម៌ផង នៃអនិទស្សនអប្បដ្ឋិយធម៌ផង
 ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។ អនិទស្សនសប្បដ្ឋិយធម៌ក្តី អនិទស្សន-
 អប្បដ្ឋិយធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃសនិទស្សនសប្បដ្ឋិយធម៌ផង នៃអនិទស្សន-
 សប្បដ្ឋិយធម៌ផង ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។ អនិទស្សនសប្បដ្ឋិយធម៌
 ក្តី អនិទស្សនអប្បដ្ឋិយធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃសនិទស្សនសប្បដ្ឋិយធម៌
 ផង នៃអនិទស្សនសប្បដ្ឋិយធម៌ផង នៃអនិទស្សនអប្បដ្ឋិយធម៌ផង ដោយ
 សហជាតប្បច្ច័យ ។

(៧២០) សនិទស្សនសប្បដ្ឋិយធម៌ក្តី អនិទស្សនសប្បដ្ឋិយធម៌ក្តី
 ជាបច្ច័យ នៃអនិទស្សនអប្បដ្ឋិយធម៌ . . . បានដល់បុរេជាត ។

សនិទស្សនសប្បដិយត្តិកេ បញ្ញាវារោ

(៧២១) សនិទស្សនសប្បដិយោ ច អនិទស្សន-
សប្បដិយោ ច អនិទស្សនអប្បដិយោ ច ធម្មា
អនិទស្សនអប្បដិយស្ស ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ចយេន
បច្ចយោ បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៧២២) និហេតុយា បញ្ចវីស នអារម្មណេ ទ្វា-
វីស នអធិបតិយា បញ្ចវីស នអនន្តរេ បញ្ចវីស
នសមនន្តរេ បញ្ចវីស នសហជាតេ ទ្វាទស នអត្ថ-
មញ្ញេ ចតុវីស ននិស្សយេ នវ នឧបនិស្សយេ
បញ្ចវីស នបុរេជាតេ ពាវីស នបច្ឆាជាតេ បញ្ចវីស
នអាសេវនេ បញ្ចវីស នកម្មេ បញ្ចវីស នវិចារកេ
ចតុវីស នអាហារេ បញ្ចវីស នឥន្ទ្រិយេ តេវីស
នឈានេ បញ្ចវីស នមត្តេ បញ្ចវីស នសម្បយុត្តេ
ចតុវីស នវិប្បយុត្តេ ពាវីស នោអត្ថិយា នវ នោនត្ថិ-
យា បញ្ចវីស នោវិគតេ បញ្ចវីស នោអវិគតេ នវ ។

(៧២៣) និហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណេ ពាវីស
បឋមតមនសទិសំ ។ . . . នោអវិគតេ នវ ។

សនិទស្សនសប្បដិយត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

(៧២១) សនិទស្សនសប្បដិយធម៌ក្តី អនិទស្សនសប្បដិយធម៌
ក្តី អនិទស្សនសប្បដិយធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃអនិទស្សនសប្បដិយធម៌
ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

(៧២២) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៥ ក្នុងនការម្មណៈ
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ២២ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៥ ក្នុង
នអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៥ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៥
ក្នុងនសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១២ ក្នុងនអត្តាប្បច្ច័យ មានវារៈ ២២
ក្នុងននិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៥
ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២២ ក្នុងនបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៥
ក្នុងនភាសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៥ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៥
ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ២២ ក្នុងនអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៥
ក្នុងនឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៣ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៥
ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៥ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២២
ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២២ ក្នុងនោត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងនោត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៥ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៥
ក្នុងនោត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

(៧២៣) ក្នុងនការម្មណៈប្បច្ច័យ មានវារៈ ២២ ព្រោះនហេតុ-
ប្បច្ច័យ ដូចក្នុងដំណើរ ទី ១ ដែរ ។ . . . ក្នុងនោត្តិប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៧២២] នហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណាប្បដ្ឋយា
 នអធិបតីយា ពារីស . . . នអនន្តរ ពារីស នសម-
 នន្តរ ពារីស នសហជាតេ នវ នអញ្ញាមញ្ញ ពា-
 រីស ននិស្សយេ នវ នឧបនិស្សយេ ឯករីស នបុ-
 រេជាតេ ពារីស នបច្ឆាជាតេ ពារីស ។ សង្ខតំ ។
 នសម្បយុត្តេ ពារីស នវិប្បយុត្តេ ពារីស នោអត្ថិយា
 នវ នោនត្ថិយា ពារីស នោវិគតេ ពារីស នោអវិ-
 គតេ នវ ។ ឯវំ កណោតតំ ។

បច្ចុដ្ឋយំ ។

[៧២៣] ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ សត្ត . . .
 នអធិបតីយា សត្ត នអនន្តរ សត្ត នសមនន្តរ
 សត្ត នអញ្ញាមញ្ញ សត្ត នឧបនិស្សយេ សត្ត នបុ-
 រេជាតេ សត្ត នបច្ឆាជាតេ សត្ត ។ សង្ខតំ ។ សព្វត្ត
 សត្ត នសម្បយុត្តេ សត្ត នវិប្បយុត្តេ ឯកំ នោនត្ថិ-
 យា សត្ត នោវិគតេ សត្ត ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមតិកប្បដ្ឋាន

(៧២២) ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ២២ ព្រោះហេតុ-
 ប្បច្ច័យ និងនការម្មណប្បច្ច័យ . . . ក្នុងនអនន្តរាប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ២២ ក្នុងនសមនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ២២ ក្នុងនសហជាតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៩ ក្នុងនអតាមតាប្បច្ច័យ មានវារៈ ២២ ក្នុងននិស្សយ-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ក្នុង
 នបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២២ ក្នុងនបច្ចាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ២២ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២២ ក្នុង
 នវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២២ ក្នុងនោអតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង
 នោនតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ២២ ក្នុងនោវិតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២២ ក្នុង
 នោអវិតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។
 ចប់ បញ្ចន័យ ។

(៧២៥) ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុ-
 ប្បច្ច័យ . . . ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរាប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងនសមនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអតាមតាប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ចាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។
 ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៧ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនោនតិប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងនោវិតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

សនិទស្សនសប្បជ័យត្ថិកេ បញ្ញាវិហ

[៧២៦] ហេតុសហជាតនិស្សយេអត្ថិអវិកតន្តិ ន-
 អារម្មណេ សត្ត . . . នអនន្តរេ សត្ត នសមនន្តរេ
 សត្ត នអញ្ញមញ្ញេ សត្ត ។ ឥនាបិ សង្ខតំ ។ នសម្ម-
 យុត្តេ សត្ត នវិប្បយុត្តេ ឯកំ នោនត្ថិយា សត្ត
 នោវិកតេ សត្ត ។

[៧២៧] ហេតុសហជាតអញ្ញមញ្ញនិស្សយេអត្ថិ-
 អវិកតន្តិ នអារម្មណេ ឯកំ សព្វត្ត ឯកំ . . .
 នោវិកតេ ឯកំ ។ ឯវំ កណោតត្ថំ ។

អនុលោមប្បច្ចន័យំ ។

[៧២៨] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ តីណី . . .
 អធិបតិយា នវ អនន្តរេ ឯកំ សមនន្តរេ ឯកំ
 សហជាតេ ឯកវីស អញ្ញមញ្ញេ ន និស្សយេ ឯក-
 វីស ឧបនិស្សយេ តីណី បុរេជាតេ ន បច្ឆាជាតេ
 សត្ត អាសវនេ ឯកំ កម្មេ សត្ត វិហាកេ សត្ត

សនិទស្សនសប្បដិយត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

(៧២៦) ក្នុងនការម្ពណប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
 សហជាតប្បដ្ឋយ និស្សយប្បដ្ឋយ អត្ថប្បដ្ឋយ និងអវិតតប្បដ្ឋយ . . .
 ក្នុងនអនន្តរប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងនសមនន្តរប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧
 ក្នុងនអតាមតាប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ក្នុងទីនេះ ។
 ក្នុងនសម្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១
 ក្នុងនោនត្ថប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងនោវិតតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

(៧២៧) ក្នុងនការម្ពណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
 សហជាតប្បដ្ឋយ អតាមតាប្បដ្ឋយ និស្សយប្បដ្ឋយ អត្ថប្បដ្ឋយ
 និងអវិតតប្បដ្ឋយ ក្នុងបដ្ឋយទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ១ . . . ក្នុង
 នោវិតតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បដ្ឋយៈ ។

(៧២៨) ក្នុងនការម្ពណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ព្រោះនហេតុ-
 ប្បដ្ឋយ . . . ក្នុងនធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ក្នុងនអនន្តរប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ១ ក្នុងនសមនន្តរប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនសហជាតប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ២១ ក្នុងនអតាមតាប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ២១ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៦ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការសវនប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ១ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

អាហារេ សត្វ ឥន្ទ្រិយេ នវ ឈានេ សត្វ មន្តេ
 សត្វ សម្បយុត្តេ ឯកំ វិជ្ជយុត្តេ អដ្ឋ អត្ថិយា
 បញ្ចវីសេ នត្ថិយា ឯកំ វិគតេ ឯកំ អវិគតេ
 បញ្ចវីសេ ។ ឯវំ គណេតតំ ។

បច្ចុដ្ឋយានុលោមំ ។

បញ្ញាវិហេ និដ្ឋិតោ ។

សនិទស្សនសប្បដិយត្ថិកំ ពាវីសតិមំ និដ្ឋិតំ ។

អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ បច្ចិមំ និដ្ឋិតំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង
 ឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្ម-
 យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ក្នុងអត្ថប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ២៥ ក្នុងនត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១
 ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៥ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចនីយានុលោម ។

ចប់ បញ្ញាវារៈ ។

ចប់ សនិទស្សនសប្បដ្ឋិយត្ថិកៈ ទី ២២ ។

ចប់ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន ខាងចុងបំផុត ។

អភិធម្មបិដកេ

បដ្ឋានស្ស ឆដ្ឋោ ភាគោ

មាតិកាបត្រានិ

មាតិកា

អង្កេត

បរិច្ចារមណាតិកា

បដិច្ចវារោ	១
អនុលោមំ	"
បច្ចុនីយំ	២
អនុលោមប្បច្ចុនីយំ	៦
បច្ចុនីយានុលោមំ	៧
បញ្ចាវារោ	"
អនុលោមំ	"
បច្ចុនីយំ	២៧
អនុលោមប្បច្ចុនីយំ	៣១
បច្ចុនីយានុលោមំ	"

ហិរិនីតិកា

បដិច្ចវារោ	៣៣

អភិធម្មបិដក

បដ្ឋាន ធម្មភាគ

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា

ទំព័រ

បរិច្ចារមណតិកៈ

បដិច្ចវារៈ	១
អនុលោម	"
បច្ចនីយៈ	២
អនុលោមប្បច្ចនីយៈ	៦
បច្ចនីយានុលោម	៧
បញ្ចវារៈ	"
អនុលោម	"
បច្ចនីយៈ	២៧
អនុលោមប្បច្ចនីយៈ	៣១
បច្ចនីយានុលោម	"

ហ័សតិកៈ

បដិច្ចវារៈ	៣៣

មាតិកាបញ្ជី

មាតិកា

អង្កេត

អនុលោម

៣៣

មិប្បត្តិកំ
២៥១

បដិច្ចវារោ

៣៥

អនុលោម

"

បច្ចុន័យ

៣៨

អនុលោមប្បច្ចុន័យ

៤០

បច្ចុន័យានុលោម

"

បច្ចុយវារោ

៤១

អនុលោម

"

បច្ចុន័យ

៤៤

អនុលោមប្បច្ចុន័យ

៤៧

បច្ចុន័យានុលោម

"

សំសង្ខវារោ

"

អនុលោម

"

បច្ចុន័យ

៤៨

អនុលោមប្បច្ចុន័យ

៥១

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា

ទំព័រ

អនុសាម		៣៣

មិច្ឆត្តិកៈ

បដិច្ចវារៈ		៣៥

អនុសាម		"

បច្ចនីយៈ		៣៨

អនុសាមប្បច្ចនីយៈ		៤០

បច្ចនីយានុសាម		"

បច្ចយវារៈ		៤១

អនុសាម		"

បច្ចនីយៈ		៤៤

អនុសាមប្បច្ចនីយៈ		៤៧

បច្ចនីយានុសាម		"

សំសង្កវារៈ		"

អនុសាម		"

បច្ចនីយៈ		៤៨

អនុសាមប្បច្ចនីយៈ		៥១

មាតិកាបត្តានិ

មាតិកា

អង្កេត

បច្ចុន័យានុសាមំ	៥១
បញ្ចាវរោ	៥២
អនុសាមំ	"
បច្ចុន័យំ	៧៤
អនុសាមប្បច្ចុន័យំ	៧៧
បច្ចុន័យានុសាមំ	"

មគ្គារម្មណតិកំ

បដិច្ចវរោ	៧៧
អនុសាមំ	"
បច្ចុន័យំ	៨៣
អនុសាមប្បច្ចុន័យំ	៧១
បច្ចុន័យានុសាមំ	"
បញ្ចាវរោ	៧២
អនុសាមំ	"
បច្ចុន័យំ	១១០
អនុសាមប្បច្ចុន័យំ	១១៤

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា

ទំព័រ

បច្ច័ន្នយានុសាម	៥១
បញ្ចករៈ	៥២
អនុសាម	"
បច្ច័ន្នយៈ	៧៤
អនុសាមប្បច្ច័ន្នយៈ	៧៧
បច្ច័ន្នយានុសាម	"

មគ្គារមណីតិកៈ

បដិច្ចករៈ	៧៧
អនុសាម	"
បច្ច័ន្នយៈ	៨៣
អនុសាមប្បច្ច័ន្នយៈ	៧១
បច្ច័ន្នយានុសាម	"
បញ្ចករៈ	៧២
អនុសាម	"
បច្ច័ន្នយៈ	១១០
អនុសាមប្បច្ច័ន្នយៈ	១១៤

មាតិកាបន្តាន់

មាតិកា

អង្កេត

បច្ចនីយានុលោម		១១៥

ឧប្បន្នតិកា

បញ្ញាវរោ		១១៦

អនុលោម		"

បច្ចនីយ		១២៧

អនុលោមប្បច្ចនីយ		១២៨

បច្ចនីយានុលោម		"

អតីតតិកា

បញ្ញាវរោ		១៣០

អនុលោម		"

បច្ចនីយ		១៣៧

អនុលោមប្បច្ចនីយ		១៤០

បច្ចនីយានុលោម		១៤១

អតីតវរមណតិកា

បដិច្ចវរោ		១៤២

អនុលោម		"

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា

ទំព័រ

បច្ច័ន្តិយានុលោម ១១៥

ឧប្បន្នតិកៈ

បញ្ចវារៈ ១១៦

អនុលោម "

បច្ច័ន្តិយៈ ១២៧

អនុលោមប្បច្ច័ន្តិយៈ ១២៨

បច្ច័ន្តិយានុលោម "

អតីតតិកៈ

បញ្ចវារៈ ១៣០

អនុលោម "

បច្ច័ន្តិយៈ ១៣៩

អនុលោមប្បច្ច័ន្តិយៈ ១៤០

បច្ច័ន្តិយានុលោម ១៤១

អតីតាវម្មណតិកៈ

បដិច្ចវារៈ ១៤២

អនុលោម "

មាតិកាបត្រានិ

មាតិកា	អង្កេត
បច្ចុន័យ	១៤៣
អនុលោមប្បបច្ចុន័យ	១៤៧
បច្ចុន័យានុលោម	"
បញ្ហាវារេ	១៤៨
អនុលោម	"
បច្ចុន័យ	១៦៧
អនុលោមប្បបច្ចុន័យ	១៦៩
បច្ចុន័យានុលោម	"

អង្គវត្តិកិ

បដិច្ចវារេ	១៧០
អនុលោម	"
បច្ចុន័យ	១៧៣
អនុលោមប្បបច្ចុន័យ	១៧៨
បច្ចុន័យានុលោម	"
បច្ចុយវារេ	១៧៩
អនុលោម	"

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា

ទំព័រ

បច្ច័នីយៈ	១៤៣
អនុលោមប្បច្ច័នីយៈ	១៤៧
បច្ច័នីយានុលោម	"
បញ្ហាវារៈ	១៤៨
អនុលោម	"
បច្ច័នីយៈ	១៦៧
អនុលោមប្បច្ច័នីយៈ	១៦៩
បច្ច័នីយានុលោម	"

អង្សត្ថតិកៈ

បដិច្ចវារៈ	១៧០
អនុលោម	"
បច្ច័នីយៈ	១៧៣
អនុលោមប្បច្ច័នីយៈ	១៧៨
បច្ច័នីយានុលោម	"
បច្ច័យវារៈ	១៧៩
អនុលោម	"

មាតិកាបត្តានិ

មាតិកា

អង្កេ

បច្ចុន័យ	១៨០
អនុលោមប្បច្ចុន័យ	១៨២
បច្ចុន័យានុលោម	"
បញ្ញាវរោ	"
អនុលោម	"
បច្ចុន័យ	២០១
អនុលោមប្បច្ចុន័យ	២០៣
បច្ចុន័យានុលោម	២០៤

អង្គវិចារមណតិកា

បដិច្ចវរោ	២០៥
អនុលោម	"
បច្ចុន័យ	២០៦
អនុលោមប្បច្ចុន័យ	២០៨
បច្ចុន័យានុលោម	"
បញ្ញាវរោ	២០៧
អនុលោម	"

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា

ទំព័រ

ចច្ចនីយៈ	១៨០
អនុលោមប្បច្ចនីយៈ	១៨២
ចច្ចនីយានុលោម	"
បញ្ញាវារៈ	"
អនុលោម	"
ចច្ចនីយៈ	២០១
អនុលោមប្បច្ចនីយៈ	២០៣
ចច្ចនីយានុលោម	២០៤

អង្គការមណ្ឌលិកៈ

បដិច្ចវារៈ	២០៥
អនុលោម	"
ចច្ចនីយៈ	២០៦
អនុលោមប្បច្ចនីយៈ	២០៨
ចច្ចនីយានុលោម	"
បញ្ញាវារៈ	២០៧
អនុលោម	"

មាតិកាបន្ត

មាតិកា

រដ្ឋ

បច្ចុន័យ	២២០

អនុលោមប្បច្ចុន័យ	២២១

បច្ចុន័យានុលោម	"

សនិទស្សនសប្បជ័យតិក

បដិច្ចវារោ	២២៣

អនុលោម	"

បច្ចុន័យ	២៤០

អនុលោមប្បច្ចុន័យ	២៤៨

បច្ចុន័យានុលោម	"

បញ្ញាវារោ	២៤៧

អនុលោម	"

បច្ចុន័យ	២៧៤

អនុលោមប្បច្ចុន័យ	២៨០

បច្ចុន័យានុលោម	២៨១

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា

ទំព័រ

បច្ច័ន្ទន័យ: ២២០

អនុលោមប្បច្ច័ន្ទន័យ: ២២១

បច្ច័ន្ទន័យានុលោម "

សន្តិទស្សនសប្បដិយត្តិកៈ

បដិច្ចវារៈ: ២២៣

អនុលោម "

បច្ច័ន្ទន័យ: ២៤០

អនុលោមប្បច្ច័ន្ទន័យ: ២៤៨

បច្ច័ន្ទន័យានុលោម "

បញ្ចវារៈ: ២៤៧

អនុលោម "

បច្ច័ន្ទន័យ: ២៧៤

អនុលោមប្បច្ច័ន្ទន័យ: ២៨០

បច្ច័ន្ទន័យានុលោម ២៨១

វិវិទុវិវិទុបត្តិ

វិវិទុបាហោ	អវិវិទុបាហោ	អង្កេ រដ្ឋលេខាយ័	
សម្បយុត្តកាន់	សម្បយុត្តកាន់ ខន្ទាន់	៨	១០
ចេតោវិយញ្ញាណ	ចេតោបវិយញ្ញាណ	១១	៧
ធម្មោ	ធម្មោ	៤១	៤
ហេតុប្បច្ចយេន	ហេតុប្បច្ចយេន	៧២	៧
អវិ យាមគ្គា	អវិយា មគ្គា	១០៥	៧
អតត្ថត្ថិកេ	អតត្ថត្ថិកេ	១៣៧	១
បដិច្ចវាសទិសោ	បដិច្ចវាសទិសោ	១៥៧	៥
បស្សយ	បស្សនាយ	"	១៧
និន្ទាករណំ	និន្ទានាករណំ	១៧៥	១០
បវត្តិ បដិសន្ធិបិ	បវត្តិប្បដិសន្ធិបិ	១៨១	៣
បដិច្ចវាបច្ចនីយេ	បដិច្ចវាប្បច្ចនីយេ	"	១៣
អនិច្ចតោ	អនិច្ចតោ . . .	១៧២	៧
អពាមពាញ	អពាមពាញ	២១៦	១៥
អវិគតេ ។	អវិគតេ ទេ ។	២២២	៣
អនិទស្សនអប្បដិញ្ច	អនិទស្សនអប្បដិយញ្ច	២៣៤	៧
ចិត្តស	ចិត្តស-	២៣៥	២

សន្លឹកប្រាប់ពាក្យខុស - ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាប់
កប្បជសន្តិ	កប្បជសន្តិ	២	១៣
កងខណៈនៃ	កងខណៈនៃ	៣	១៣
នូវខន្ធ ២ ...	នូវខន្ធ ២ ... ។	៤	១០
បគញាណ	បគញាណ	១២	៧
អារម្មណ៍ប្បច្ច័យ	អារម្មណប្បច្ច័យ	១៣	៣
អនន្តប្បច្ច័យ	អនន្តប្បច្ច័យ	១៨	១២
ដែលដែល	ដែល	២៥	៨
អហេតុកប្បជសន្តិ	អហេតុកប្បជសន្តិ	៣៨	៥
កងតន្ត្រី	កងនតន្ត្រី	៣៧	១៦
ដែលមិនទៀង	ដែលមិនទៀង នឹងខន្ធ ២... ៤១		៨
តាំងផ្អែកនឹងខន្ធ ២ ...	តាំងផ្អែក	"	១០
ខុសនឹងទៀងផង ។	ខុសនឹងទៀងផង	៤២	១០
និងមគ្គប្បច្ច័យ	និងមគ្គប្បច្ច័យ	៤៦	១៦
រូបជីវិតន្ត្រីយ	រូបជីវិតន្ត្រីយ	៧១	១៦
ខន្ធ ២ ...	នូវខន្ធ ២ ... ។	៨៥	១៧
"	"	៨៦	៦

សន្លឹកប្រាប់ពាក្យខុស - ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
អាម្ពណ៍	អាវម្ពណ៍	៧៣	៦
សជាតាធិបតី	សហជាតាធិបតី	៧៧	១៤
ដែលមគ្គ	ដែលមានមគ្គ	១០១	១៥
មានមគ្គអធិបតី	មានមគ្គជាអធិបតី	១០៧	១៣
នានាណិកៈ	នានាខណិកៈ	១០៧	១៤
មានវារៈ ១១	មានវារៈ ២១	១១០	៥
"	"	"	៨
បក្ខបនិស្ស័យ	បក្ខបនិស្ស័យ	១២២	៧
... ក្នុងនោនត្ថិប្បច្ច័យ	ក្នុងនោនត្ថិប្បច្ច័យ	១២៨	១១
គឺ វិបាកក្ខន្ធ ១	គឺ និវិបាកក្ខន្ធ ១	១២៣	៥
បដិសន្ធិដែលប្រព្រឹត្តទៅ	បវត្តិប្បដិសន្ធិ	"	៦
ព្រោះកម្មប្បច្ច័យ	ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ	១២៥	១៣
ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ	ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ	១២៦	៣
អតីតាម្ពណ្ណតិកៈ	អតីតាវម្ពណ្ណតិកៈ	១៥៧	១
ជាអតីតាម្ពណ្ណណ៍	ជាអតីតាវម្ពណ្ណណ៍	"	៧
អនិច្ចានុបស្សប្បនា	អនិច្ចានុបស្សនា	"	១៣

សន្លឹកប្រាប់ពាក្យខុស - ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
និងអនត្តានុបស្សនា	និងអនត្តានុបស្សនា	១៥៧	១៤
នូវមហាក្កត	នូវមហាក្កត	១៧០	១៦
នៃអហេតុកប្បជិសន្តិ	នៃអហេតុកប្បជិសន្តិ	២០៦	៥
អនិទស្សនសប្បជយធម៌ផង	នូវអនិទស្សនសប្បជយធម៌ផង	២៣០	៥
អនិទស្ស-	ជាអនិទស្ស-	២៣៥	២
ដោយចេតោ បរិយញ្ញាណ	ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ	២៥១	១៥
កងទីបំផុត	កងទីបំផុត ៗ	២៦៤	៦

**សៀវភៅនេះ ត្រូវបានបោះពុម្ពឡើងវិញ ដោយប្រាក់អំណោយនៃ
អ្នកខាងក្រោមនេះ ៖**

Printing costs were kindly met by the follwing organizations

Sigeru Urawa

852-3 Matsue-cho, Souka-shi, Saitama Japan

この本は次の方によって復刻されました。

浦和 稠

埼玉県草加市松江町852-3

ព្រះត្រៃបិដក ភាគទី ១១០ " អភិធម្មបិដក "

ការផ្សាយរបស់ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ, ភ្នំពេញ

ការបោះពុម្ពជាថ្មីឡើងវិញ របស់សមាគមជំនួយដល់ការបោះពុម្ពព្រះត្រៃបិដកឡើងវិញ

បោះពុម្ព ថ្ងៃទី ១០ កក្កដា ឆ្នាំ ១៩៩៤

សហប្រតិបត្តិការរៀបរៀង និងបោះពុម្ពនៅប្រទេសជប៉ុន

TRIPITAKA VOL.99

"ABHIDHAMMA PITAKA"

Published by the Buddhist Institute, phnom Penh

Reproduced with the kind cooperation of the

TRIPITAKA PUBLISHING COMMITTEE

First edition 1994

printed in Japan by Hirosaki Sogo Printing Ltd.

トリピタカ（南伝大蔵経）全110巻・アビダルマピタカ第99巻

発 行：プノンペン仏教研究所

復刻救援：カンボジア版トリピタカ（南伝大蔵経）復刻救援委員会

発 行：1994年12月8日

印刷・製本／弘前相互印刷株式会社

製作にあたり弘前相互印刷株式会社の多大な協力を得ました。

